

ΑΡΧΗ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

ΑΘΗΝΑ 2011

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

ΑΘΗΝΑ 2011

**ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ.....	9
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
1.1. Αποστολή και Αρμοδιότητες της Αρχής	18
1.2. Σύνθεση της Αρχής	18
1.3. Ανθρώπινο Δυναμικό	19
1.4. Οικονομικά Στοιχεία	21
1.5. Λειτουργικά Προβλήματα στόχοι, προτάσεις	21
2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	25
3. ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	41
3.1. Εθνική Άμυνα και Δημόσια Τάξη	42
3.1.1. Έλεγχος του εθνικού τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Εθνικού Καταλόγου Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών	42
3.2. Δημόσια Διοίκηση και Αυτοδιοίκηση	44
3.2.1. Πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα	44
3.2.2. Διαβίβαση στοιχείων μεταξύ υπηρεσιών	45
3.2.3. Επεξεργασία φορολογικών δεδομένων	47
3.2.4. Τοπική Αυτοδιοίκηση	48
3.2.5. Παιδεία και έρευνα	49
3.2.6. Ηλεκτρονική διακυβέρνηση	51
3.2.7. Επεξεργασία δεδομένων χειριστών διαβαθμισμένου υλικού	52
3.2.8. Διαβίβαση δεδομένων ιδιοκτητών οχημάτων από τα αρμόδια υπουργεία στις εταιρείες διαχείρισης διοδίων	53
3.3. Υγεία	53
3.3.1. Υποχρεώσεις υπευθύνων επεξεργασίας	53
3.3.2. Αποδέκτες δεδομένων υγείας/στοιχείων ιατρικού φακέλου	55
3.3.3. Τακτικοί διοικητικοί έλεγχοι στον τομέα υγείας	59
3.4. Κοινωνική Ασφάλιση	62
3.4.1. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από ασφαλιστικά ταμεία	62
3.4.2. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από ελεγκτικούς μηχανισμούς δαπανών υγείας	65
3.4.3. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από τον ΟΑΕΔ	66
3.5. Ιδιωτική ασφάλιση	68
3.6. Χρηματοπιστωτικός τομέας και Ιδιωτική Οικονομία	69
3.6.1. Συλλογή δεδομένων από τράπεζες	69
3.6.2. Αίτημα εμπορικού κλάδου για δημιουργία blacklist	70
3.6.3. Ανακοίνωση δεδομένων από τράπεζες	70
3.6.4. Τήρηση και επεξεργασία αρχείου πελατών για εμπορική χρήση	71
3.6.5. Δημοσίευση φωτογραφιών στο διαδίκτυο για εμπορική χρήση	72
3.6.6. Επεξεργασία κωδικού πρόσβασης κατά την εμπορική επικοινωνία ...	72
3.7. Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	73

3.7.1.	Αζήτητη ηλεκτρονική επικοινωνία	73
3.7.2.	Τήρηση δεδομένων - ενσωμάτωση της Οδηγίας 2006/24/EK	75
3.7.3.	Καταχώριση στοιχείων συνδρομητή σε δημόσιο κατάλογο	78
3.7.4.	Διαδικασία ταυτοποίησης καρτοκινητών	78
3.7.5.	Τροποποίηση του κώδικα δεοντολογίας για την παροχή υπηρεσιών πολυμεσικής πληροφόρησης	79
3.8.	Εργασιακές Σχέσεις	80
3.8.1.	Όρια αρμοδιότητας της Αρχής - Αρμοδιότητα δικαστηρίων	80
3.8.2.	Απογραφή μισθοδοτούμενων από το ελληνικό δημόσιο	81
3.8.3.	Πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίου	82
3.8.4.	Συλλογή από εργοδότη στοιχείων πρώην εργαζομένου για δικαστική χρήση	83
3.8.5.	Ηλεκτρονικός μηχανισμός για έλεγχο τήρησης ωραρίου εργαζομένων	84
3.8.6.	Επεξεργασία δεδομένων υγείας από ιατρό εργασίας	85
3.8.7.	Ανάρτηση σε χώρο επιχείρησης πίνακα με στοιχεία εργαζομένων	87
3.8.8.	Πρόσβαση συνδικαλιστικού φορέα σε προσωπικά δεδομένα	88
3.8.9.	Πρόσβαση πρώην εργαζομένου σε υπηρεσιακό του λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	90
3.9.	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	91
3.9.1.	Όρια αρμοδιότητας της Αρχής - Κατασταλτικός έλεγχος της Αρχής	91
3.9.2.	Ηλεκτρονική έκδοση εφημερίδας	93
3.10.	Ειδικά θέματα και λοιποί τομείς δραστηριότητας	95
3.10.1.	Κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης	95
3.10.2.	Πολιτική επικοινωνία	99
3.10.3.	Βιομετρικά δεδομένα	101
3.10.4.	Διαβίβαση δεδομένων σε μητρική εταιρεία εκτός Ε.Ε.	103
3.10.5.	Έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση στοιχείων μελών σωματείων	104
3.10.6.	Διαδικτυακή έρευνα	105
3.10.7.	Παροχή γνώμης για την ερμηνεία της Οδηγίας 95/46/EK στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης	106
3.10.8.	Σύναψη διεθνούς συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	107
3.10.9.	Γνωστοποίηση στοιχείων υιοθεσίας	108
4.	ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	109
4.1.	Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/EK	110
4.2.	Κοινή Αρχή Ελέγχου Σένγκεν	115
4.2.1.	Αξιολόγηση Σένγκεν	117
4.3.	Κοινή Εποπτική Αρχή της Ευρωπόλ	119
4.4.	Επιτροπή Προσφυγών της Ευρωπόλ	121
4.5.	Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων	124
4.5.1.	Ομάδα Συντονισμού Εποπτείας του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών	125
4.6.	Ομάδα Ελέγχου EURODAC	125

4.7.	Διεθνής Σύνοδος	127
4.8.	Εαρινή Σύνοδος	129
4.9.	Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη (WPPJ)	130
4.10.	Διεθνής Ομάδα Εργασίας του Βερολίνου για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων στις Τηλεπικοινωνίες	132
4.11.	Ομάδα Εργασίας για την ανταλλαγή εμπειριών από την εξέταση υποθέσεων σχετικών με την προστασία προσωπικών δεδομένων (Case Handling Workshop)	132
5.	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	135
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	143
	ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ - ΟΔΗΓΙΩΝ	
	Αποφάσεις	145
	Απόφαση 2/2010	146
	Άδεια της Αρχής για χορήγηση μόνο βεβαίωσης του ΟΑΕΔ με στοιχεία ανεργίας και όχι αντιγράφου της κάρτας ανεργίας για συγκεκριμένη δικαστική χρήση.	
	Απόφαση 4/2010	149
	Όροι για τη συλλογή και επεξεργασία, μέσω ερωτηματολογίων, απλών και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων μαθητών για τη σύνταξη μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.	
	Απόφαση 7/2010.....	153
	Απόρριψη αιτήματος του Συνδέσμου Τουριστικών Επιχειρήσεων Ενοικίασεως Αυτοκινήτων για δημιουργία και τήρηση αρχείου με δεδομένα αφερέγγυων πελατών (δεδομένα μαύρης λίστας).	
	Απόφαση 8/2010	157
	Παράνομη δημοσιοποίηση ευαίσθητων δεδομένων από εφημερίδα. Απαγόρευση αναδημοσίευσης του επίμαχου δημοσιεύματος στην έντυπη έκδοση της εφημερίδας. Υποχρέωση ανωνυμοποίησης των στοιχείων του προσφεύγοντος στο δημοσίευμα που είναι αναρτημένο στο διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας.	
	Απόφαση 9/2010	163
	Απόρριψη αιτήματος για χορήγηση βεβαίωσης από τον ΟΑΕΔ για το εάν πρώην εργαζόμενη ήταν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εγγεγραμμένη στον ΟΑΕΔ και εάν ελάμβανε κάποιο σχετικό βοήθημα.	
	Απόφαση 15/2010.....	166
	Απαλλαγή από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας από την Αρχή των μελών του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοθεραπευτών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7Α παρ.1 στοιχ. δ΄ του Ν.2472/1997.	
	Απόφαση 19/2010	170
	Δεν αποτελούν ευαίσθητα δεδομένα οι πειθαρχικές διώξεις και κυρώσεις. Χορήγηση αντιγράφων πειθαρχικών διώξεων σε τρίτον για χρήση σε ποινική δίκη.	

Απόφαση 23/2010	173
Επιτρεπτή η χορήγηση από τράπεζα απλών δεδομένων των δανειοληπτών χωρίς εκ νέου ενημέρωση τους σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία.	
Απόφαση 30/2010	175
Έλεγχος νομιμότητας διάταξης του Κανονισμού Λειτουργίας του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος για την επεξεργασία δεδομένων υγείας των μαθητών με σκοπό την πρόληψη και καταστολή χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών.	
Απόφαση 31/2010	181
Πιλοτικό βιομετρικό σύστημα ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του Διεθνούς Αερολιμένα «Μακεδονία».	
Απόφαση 32/2010	186
Πρόσβαση σε αρχεία αρμοδιότητας των Γενικών Αρχείων του Κράτους με σκοπό τη μελέτη αυτών.	
Απόφαση 33/2010	188
Επιβολή κυρώσεων στο NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, για αθέμιτη επεξεργασία (διαβίβαση) απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος στον αιτούντα τρίτο, η οποία διενεργήθηκε, μετά από σχετική εισαγγελική παραγγελία στη βάση της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β΄ του Ν. 1756/1988, χωρίς την απαιτούμενη άδεια της Αρχής και χωρίς την προηγούμενη ενημέρωσή του.	
Απόφαση 36/2010	193
Η αναγραφή σε φάκελο αλληλογραφίας, πέραν του ονόματος και της διεύθυνσης του παραλήπτη, του επαγγέλματος και της ειδικότητας αυτού δεν προσκρούει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997.	
Απόφαση 43/2010	196
Συλλογή προσωπικών δεδομένων κατά τη διαδικασία απογραφής μισθοδοτούμενων από το Ελληνικό Δημόσιο. Διαγραφή στοιχείων που δεν συνδέονται με τη μισθοδοσία.	
Απόφαση 55/2010	200
Προειδοποίηση προς τράπεζα για καταστροφή από το φάκελο δανειολήπτη ευαίσθητων δεδομένων υγείας του. Προσέκρουσα διαδικασία ενημέρωσης του υποψήφιου προς ασφάλιση από τις ασφαλιστικές εταιρίες ζωής για το είδος των απαιτούμενων ιατρικών εξετάσεων.	
Απόφαση 56/2010	204
Η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των εμπλεκόμενων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά νόμιμη επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.	
Απόφαση 57/2010	214
Έγκριση λειτουργίας δύο πιλοτικών βιομετρικών συστημάτων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς.	

Απόφαση 63/2010	219
Παράνομη δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, ιδίως φωτογραφιών, σε εφημερίδα, χωρίς να θεμελιώνεται ως υπερέχον το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση.	
Απόφαση 67/2010	226
Χορήγηση άδειας για τη δια του Τύπου ενημέρωση των κατόχων αυτοκινήτων που εισάγει η εταιρεία FORD MOTOR ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ πριν τη διαβίβαση των δεδομένων τους εκτός Ε.Ε. και συστάσεις για κατάλληλη ενημέρωση και λήψη συγκατάθεσης των αγοραστών.	
Απόφαση 73/2010	231
Πρόσβαση καταγγελλομένου σε στοιχεία καταγγέλλοντος, στο πλαίσιο καταγγελίας που υποβάλλεται σε δημόσια υπηρεσία.	
Απόφαση 74/2010	237
Διεύρυνση της ισχύουσας άδειας νομικών προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες υγείας με όρο που αφορά τη δικαστική χρήση δεδομένων υγείας.	
Απόφαση 75/2010	239
Απόρριψη προσφυγής αλλοδαπού για διαγραφή από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών.	
Γνωμοδοτήσεις	243
Γνωμοδότηση 1/2010	244
Ανάρτηση νόμων, κανονιστικών και ατομικών πράξεων στο διαδίκτυο.	
Γνωμοδότηση 2/2010	253
Λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης από δημόσιες αρχές και ιδιώτες.	
Γνωμοδότηση 3/2010	262
Καταχώριση και διαγραφή αλλοδαπών τρίτων χωρών από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (ΣΠΣ) και τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (ΕΚΑΝΑ).	
Γνωμοδότηση 4/2010	266
Ηλεκτρονική κάρτα αποδείξεων.	
Οδηγίες	271
Οδηγία 1/2010	272
Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας.	

Οι ετήσιες εκθέσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Αρχής

www.dpa.gr

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Χρίστος Γ. Γεραρής
Πρόεδρος της Αρχής Προστασίας
Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

1. Παρακολουθώντας τη σύσταση και εξέλιξη των ανεξάρτητων αρχών, από τη θέση του μέλους και του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας και ήδη του Προέδρου της ΑΠΔΠΧ, έχω καταλήξει σε ορισμένες διαπιστώσεις: α) Τα νομοθετήματα που ίδρυσαν τις ανεξάρτητες αρχές είναι, κατά κανόνα, φιλόδοξα, υπό την έννοια ότι οι συντάκτες φρόντισαν να προικοδοτήσουν τις αρχές με πλήθος ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων και αυστηρό ελεγκτικό έργο. Η εξ ύπαρχής όμως στελέχωση με το αναγκαίο σε αριθμό προσωπικό και η διάθεση του απαιτούμενου υλικοτεχνικού εξοπλισμού αποτέλεσε την εξαίρεση (π.χ. Συνήγορος του Πολίτη). β) Την ίδρυση των πρώτων ανεξάρτητων αρχών, που επέβαλε είτε το Σύνταγμα είτε η συμμετοχή μας στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα είτε μία πραγματική ανάγκη της ελληνικής δημόσιας ζωής, ακολούθησε ένας πληθωρισμός σύστασης μονοπρόσωπων ή συλλογικών οργάνων που αποκαλούνται επίσης ανεξάρτητες αρχές. Είναι προφανές ότι ο πληθωρισμός αυτός δεν συμβάλλει στην ανύψωση του κύρους των ανεξάρτητων αρχών. γ) Οι νεοσύστατες αρχές διακατέχονται από το «σύνδρομο της εξειδίκευσης», όπως αποκαλώ την παρατηρούμενη τάση σε ειδικής αποστολής διοικητικά ή δικαιοδοτικά όργανα, εθνικά ή διεθνή, να διευρύνουν τις αρμοδιότητές τους και να ερμηνεύουν το δίκαιο υπό την επήρεια της αποστολής τους και δ) Τα μέλη των ανεξάρτητων αρχών ανταποκρίθηκαν στην καίρια απαίτηση της ανεξαρτησίας απέναντι στην εκτελεστική εξουσία, όχι όμως πάντοτε και στις λοιπές απαιτήσεις της καταλληλότητας και της διαθεσιμότητας για την άσκηση κατά μερική απασχόληση πρόσθετων καθηκόντων στην οικεία αρχή.

2. Η ίδρυση και λειτουργία της ΑΠΔΠΧ δεν αποτέλεσε εξαίρεση από τις διαπιστώσεις που εκτίθενται στην προηγούμενη παράγραφο. Ο ιδρυτικός νόμος 2472/1997 της Αρχής, που εκδόθηκε για τη μεταφορά της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη, υιοθέτησε την αυστηρότερη ρύθμιση για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στις περιπτώσεις που η οδηγία κατέλειπε ευχέρεια επιλογών στον εθνικό νομοθέτη. Στη στάθμιση με άλλα έννομα αγαθά, εξίσου συνταγματικά προστατευόμενα, έδωσε ελαφρό προβάδισμα στο ατομικό δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού (άρθρο 9Α Συντ.). Περαιτέρω, καθιέρωσε γραφειοκρατικές διατυπώσεις με τη γνωστοποίηση όλων των αρχείων και τη χορήγηση αδειών, που έμελλαν αργότερα να δημιουργήσουν μεγάλο φόρτο εργασίας στην Αρχή. Τέλος, παρέλειψε να εισαγάγει επιτρεπές από την Οδηγία παρεκκλίσεις για την ελευθερία του τύπου και τη καλλιτεχνική ή λογοτεχνική

έκφραση, με αποτέλεσμα τη δυσφορία των ΜΜΕ απέναντι στο έργο της Αρχής, η οποία πάντως έκρινε αντισυνταγματική την προηγούμενη άδεια για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

3. Το φιλόδοξο, όμως, ιδρυτικό νόμο της Αρχής δεν συνόδευσε ανάλογη οργανωτική γενναιοδωρία, αφού η Πολιτεία δεν εξόπλισε συγχρόνως την Αρχή με τα αναγκαία μέσα σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή. Εκτός της «πλήρους» ανεξαρτησίας, υπό την έννοια της διασφάλισης ότι οι αρχές δεν υπόκεινται σε καμία εξωτερική, άμεση ή έμμεση επιρροή (ΔΕΚ 9 Μαρτίου 2010, υπόθ. C-518/07), η ανεξαρτησία απαιτεί επάρκεια σε οικονομικούς πόρους και προσωπικό με δυνατότητα απευθείας επιλογής του από την αρχή (βλ. ειδική μελέτη του έτους 2010 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., σελ. 42 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και το ρόλο των εποπτικών αρχών). Το 1999 συστήθηκαν 30 οργανικές θέσεις προσωπικού, από τις οποίες 13 νομικών και πληροφορικών ελεγκτών. Οι μισές από τις τελευταίες παρέμειναν για μία τετραετία κενές λόγω αποχωρήσεως ικανών επιστημόνων, οι οποίοι θεώρησαν μη ικανοποιητικές τις συνθήκες εργασίας. Το 2004 αυξήθηκαν συνολικά κατά 20 οι οργανικές θέσεις και έτσι ανήλθαν σε 50. Ο αριθμός αυτός δεν αποδίδει τους ενεργώς υπηρετούντες υπαλλήλους, αφού λόγω ειδικών αδειών συνδεομένων κυρίως με τη μητρότητα, απουσιάζουν μονίμως κατά μέσο όρο δέκα περίπου υπάλληλοι. Μια γενναία σταδιακή αύξηση των οργανικών θέσεων του επιστημονικού κυρίως προσωπικού, που επιτεύχθηκε μετά διετείς προσπάθειες στο τέλος του 2010, κινδυνεύει να παραμείνει «πλατωνική», αφού λόγω των γνωστών δημοσιονομικών συνθηκών δεν διατίθενται οι απαιτούμενες πιστώσεις. Έτσι, η μόνη ρεαλιστική λύση για την αντιμετώπιση του όγκου των ερωτημάτων και προσφυγών είναι η συνέχιση της προληπτικής δράσης της Αρχής που ξεκίνησε τον προηγούμενο χρόνο. Αισθάνομαι ικανοποίηση για το γεγονός ότι, παρά την ελλιπή στελέχωση της Αρχής και την υποχρέωση γνωμοδότησης (τυπικά ή με διαβούλευση) για σοβαρές μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες της κυβέρνησης, δημοσιεύθηκαν το τελευταίο εξάμηνο τρεις οδηγίες στους τομείς της πολιτικής επικοινωνίας, της βιντεοεπιτήρησης σε ιδιωτικούς χώρους προσβάσιμους στο κοινό και της ηλεκτρονικής συγκατάθεσης στον τομέα της αζήτητης επικοινωνίας. Όταν επιτευχθεί η έκδοση Οδηγιών στους κυριότερους τομείς επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, θα μειωθεί δραστικά η ενασχόληση της Αρχής με τις πολυάριθμες ατομικές περιπτώσεις. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι η προληπτική δράση απαιτεί και κόπο και χρόνο, αφού πρέπει να ασχοληθούν αποκλειστικά κάποια πρόσωπα σε ομάδες εργασίας και περαιτέρω να διαβουλευθούν με τους εμπλεκόμενους υπεύθυνους επεξεργασίας. Νομίζω ότι τα παλαιά μέλη της Αρχής είναι ευπρόσδεκτα να συμμετάσχουν στις ομάδες εργασίας που θα συγκροτηθούν. Προσωπικά ανέλαβα ρητώς με την παραίτησή μου την υποχρέωση αυτή.

4. Δεν επιθυμώ στο παρόν προλογικό σημείωμα να προχωρήσω σε απολογισμό της δραστηριότητας της Αρχής κατά την τριετή θητεία μου. Άλλωστε οι ετήσιες εκθέσεις και οι συνεντεύξεις τύπου, που είναι αναρτημένες στο διαδίκτυο, παρέχουν ζωντανή εικόνα για τα πεπραγμένα και τα λειτουργικά προβλήματα. Θα ήθελα μόνο να επισημάνω ορισμένες πρωτοβουλίες σε οργανωτικό επίπεδο και να ανθολογήσω κάποιες πρωτότυπες πράξεις της Αρχής. Η ίδρυση Τμήματος που συνεδριάζει παράλληλα με την Ολομέλεια κατέστησε πιο αποδοτική τη λειτουργία της Αρχής, όταν απαιτείται έκδοση εκτελεστικής διοικητικής πράξης. Η άτυπη, προς το παρόν, ίδρυση και λειτουργία Γραφείων με κατανομή σε αυτά θεματικών αντικειμένων και υπαλλήλων ελεγκτών, που έχει επικεφαλής ένα μέλος ως επόπτη, αναβάθμισε την ποιότητα του έργου της. Η αποτύπωση στην ετήσια έκθεση με θεματικές υποδιαιρέσεις της δραστηριότητας της Αρχής, που

εκδηλώνεται και με απαντητικά έγγραφα σε ερωτήματα, που δεν αναρτώνται στο διαδίκτυο, επιτρέπει στο χρήστη (πολίτες, δικαστές, δικηγόροι, υπεύθυνοι επεξεργασίας αλλά και ελεγκτές) εύκολη και έγκυρη πληροφόρηση. Η ρύθμιση του άρθρου 15 του πρόσφατου νόμου 3917/2011, κατόπιν προτάσεων της Αρχής, διευκολύνει πολλαπλώς το έργο της. Πρώτον καθιερώνεται και νομοθετικά η ευχέρεια της Αρχής να εξετάζει κατά προτεραιότητα θέματα γενικού ενδιαφέροντος και σημαντικής σπουδαιότητας. Δεύτερον προετοιμάζει το έδαφος, με τη δυνατότητα απόσπασης υπαλλήλων του δημόσιου τομέα προς εκπαίδευση στην Αρχή, για τον ορισμό υπευθύνου προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε μεγάλες οργανικές μονάδες (υπουργεία, περιφέρειες, δήμοι, νοσοκομεία, δημόσιες επιχειρήσεις κ.λ.π.). Τρίτον επιβάλλει στους παρόχους τηλεφωνικών επικοινωνιών την υποχρέωση κατάρτισης καταλόγων συνδρομητών, οι οποίοι με γενική δήλωση (opt-out) θα μπορούν να αποκρούουν τις ανεπιθύμητες τηλεφωνικές κλήσεις.

5. Καθόσον αφορά πρωτότυπες λύσεις από το ελεγκτικό και γνωμοδοτικό έργο της Αρχής, περιορίζομαι να μνημονεύσω τα ακόλουθα: Μετά από μία μακρόχρονη διαμάχη σε κοινωνικό, πολιτικό και επιστημονικό επίπεδο, η Αρχή πέτυχε να καθορίσει σε κλίμα γενικής αποδοχής τις προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας συστημάτων βιντεοεπιτήρησης. Με τις υπ' αριθ. 1/2009 και 2/2010 γνωμοδοτήσεις η Αρχή διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις για τη λειτουργία καμερών σε δημόσιους χώρους, αφού προηγουμένως ερεύνησε επισταμένως την αλλοδαπή και την ελληνική νομολογία, τις ισχύουσες ρυθμίσεις σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη βιβλιογραφία. Τελικά για τη βιντεοεπιτήρηση σε δημόσιους χώρους, οι προτάσεις της υιοθετήθηκαν με το άρθρο 14 του ν.3917/2011 και ελπίζεται ότι με την έκδοση του προβλεπόμενου διατάγματος θα ολοκληρωθεί η ρύθμιση του επίμαχου αυτού θέματος στις ορθές διαστάσεις του. Για τη λειτουργία καμερών στους διάφορους ιδιωτικούς χώρους προσβάσιμους στο κοινό με σκοπό την προστασία προσώπων και αγαθών εκδόθηκε, όπως ελέχθη, η Οδηγία 1/2011. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να παρατηρήσω ότι αντιλαμβάνομαι την ιδεολογική στάση μίας μερίδας της κοινής γνώμης, που αρνείται τη λειτουργία οποιουδήποτε συστήματος βιντεοεπιτήρησης σε οποιονδήποτε χώρο, αλλά δεν κατανοώ γιατί πρέπει να μείνει αρρύθμιστη μία υφιστάμενη πραγματική κατάσταση ανέλεγκτης λειτουργίας καμερών σε χώρους κοινόχρηστους ή ελευθέρως προσβάσιμους στο κοινό. Με άλλες γνωμοδοτήσεις η Αρχή οριοθέτησε με σαφήνεια τις νόμιμες προϋποθέσεις για τη δημιουργία και τη χρήση αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων (DNA) με οδηγό και την πρόσφατη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) της 4-12-2008, υπόθεση S και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου. Περαιτέρω, επέλυσε ζητήματα που αναφέρονται στις έννομες συνέπειες της εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημόσιων εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα (Γνωμ. 3/2009), όπου ρυθμίσεις της κειμένης νομοθεσίας χωρίς εναρμόνιση έχουν προκαλέσει διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις από την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Η χρήση του διαδικτύου για την πάταξη της φοροδιαφυγής έδωσε την ευκαιρία στην Αρχή να σταθμίσει αντιτιθέμενα συμφέροντα των ειλικρινών φορολογουμένων προς τον θεμιτό σκοπό του περιορισμού της φοροδιαφυγής και της καταχρηστικής φοροαποφυγής. (Γνωμ. 1/2011). Η Αρχή είχε ακόμη την ευκαιρία να επεξεργασθεί πρωτότυπα θέματα και να διατυπώσει ενδιαφέρουσες προτάσεις σε διάφορες περιπτώσεις, όπως η εικονική τρισδιάστατη περιήγηση στους δρόμους (street view), το πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, η χρήση του ΑΜΚΑ στις συνταγογραφήσεις, το μητρώο απογραφής μισθοδοτούμενων υπαλλήλων, η ηλεκτρονική κάρτα αποδείξεων, η ερμηνεία της Σύμβασης Σένγκεν και του ν.3386/2005 για την είσοδο και παραμονή στην χώρα αλλοδαπών. Τέλος

διενεργήθηκαν από κλιμάκια ελεγκτών εκτεταμένοι έλεγχοι στα πληροφοριακά συστήματα α) των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, β) του ΤΕΙΡΕΣΙΑ και γ) των νοσηλευτικών ιδρυμάτων. Διαπιστώθηκε το ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργίας στις δύο πρώτες περιπτώσεις και η ανεπαρκής έως μέτρια επίδοση στα νοσοκομεία του ΕΣΥ.

6. Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης. Εκτός από τη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, πρόκειται να αναθεωρηθεί και η βασική Οδηγία 95/46/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ήδη τροποποιήθηκε η Οδηγία 2002/58/ΕΚ για τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, μεταβάλλεται προς το φιλικότερο η στάση της κυβέρνησης των Η.Π.Α. απέναντι στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, κυρίως όσον αφορά το διαδίκτυο. Επίσης, και ο ΟΟΣΑ διερευνά την ανάγκη αναθεώρησης των Κατευθυντήριων Γραμμών για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη διασυννοριακή ροή τους. Η Συνθήκη της Λισαβόνας που κατέργησε τους πυλώνες, η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και του οργανωμένου εγκλήματος και οι τεχνολογικές εξελίξεις, είναι οι λόγοι που οδήγησαν στην πολιτική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναλάβει την πρωτοβουλία αναθεώρησης της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η αποκαλούμενη Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, όπου εκπροσωπούνται οι ευρωπαϊκές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων, ανέλαβε ήδη δράση για τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων. Οι επερχόμενες εξελίξεις και όσες ήδη ολοκληρώθηκαν, δηλαδή η τροποποίηση της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ, με πείθουν, όσον αφορά στο ρόλο των αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων, ότι πρέπει να μετατοπισθεί η έμφαση, και στην ελληνική ΑΠΔΠΧ, στην προληπτική δράση. Ωστόσο, επισημαίνω ότι αυξάνονται οι αρμοδιότητες των αρχών προστασίας τουλάχιστον ως προς δύο σημεία α) τη διαχείριση των γνωστοποιήσεων περιστατικών παραβιάσεων των προσωπικών δεδομένων, β) τη διοικητική συνεργασία των ευρωπαϊκών αρχών προστασίας σε διασυννοριακές υποθέσεις ή υποθέσεις πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Τούτο μοιραία προϋποθέτει ότι για να επιτελέσουμε το ρόλο μας, σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, θα πρέπει, να μεν να ανασχεδιάσουμε την οργάνωσή μας με στόχο τη καλλίτερη ανταπόκριση στην αποστολή μας, αλλά και να αποκτήσουμε ένα κρίσιμο πυρήνα σε εξειδικευμένο προσωπικό. Η Αρχή, παρά το ελλειπές προσωπικό της, έχει καταφέρει τα τελευταία έτη να απολαύει ιδιαίτερης εκτίμησης από τις ομόλογες ευρωπαϊκές αρχές. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να εκτιμηθεί από την Πολιτεία ως καλή παρουσία της χώρας σε έναν τομέα του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι και να ενισχυθεί εμπράκτως στο έργο της.

7. Επανερχόμενος στο γενικότερο θέμα της ορθολογικής και αποτελεσματικής λειτουργίας όλων των αρχών που έχουν ή διεκδικούν τον τίτλο «ανεξάρτητη», παρατηρώ καταρχάς ότι δεν δικαιολογείται η παράλληλη λειτουργία ορισμένων από αυτές. Δεν αντιλαμβάνομαι π.χ. γιατί ο Συνήγορος του Καταναλωτή, που ασκεί διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ της επιχείρησης και του πελάτη, δεν μπορεί να είναι αυτοτελής Διεύθυνση του Συνηγόρου του Πολίτη. Η ΑΠΔΠΧ έχει προτείνει τη συγχώνευση με την ΑΔΑΕ λόγω επικάλυψης αρμοδιοτήτων κατά τον έλεγχο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η συγχώνευση θα έχει λειτουργικά και οικονομικά οφέλη, διότι θα επιτρέψει την καλλίτερη αξιοποίηση του υπηρετούντος ανθρώπινου δυναμικού και την εξοικονόμηση χρηματικών πόρων. Περαιτέρω, η δεκαετής σχεδόν εφαρμογή του ν.3051/2002 για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές έχει καταδείξει τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης, όπως η επιλογή και η θητεία των μελών, το υπηρεσιακό καθεστώς του προσωπικού, η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων κ.λπ.. Πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας έχουν δημιουργήσει όψιμα προ-

βλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν. Ειδικότερα η Ολομέλεια έκρινε - κατά τη γνώμη μου εσφαλμένα - ότι είναι υποχρεωτική από το Σύνταγμα η δημοσιότητα των συνεδριάσεων των ανεξάρτητων αρχών, όταν επιβάλλουν κυρώσεις (ΣτΕ 3319/2010). Το Δ' Τμήμα δέχθηκε ότι, ως εισηγητές των υποθέσεων, πρέπει να ορίζονται μέλη και όχι υπάλληλοι των αρχών (ΣτΕ 4240/2010) και ότι η υπέρβαση εύλογου χρόνου μετά τη λήξη της θητείας των μελών δημιουργεί κακή συγκρότηση της αρχής, εφόσον δεν έγινε ανανέωση ή διορισμός νέων μελών (ΣτΕ 1098/2011). Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ο Υπουργός Δικαιοσύνης συνέστησε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, η οποία θα διερευνήσει τη σκοπιμότητα συγχώνευσης ανεξάρτητων αρχών και τροποποίησης της νομοθεσίας που διέπει την οργάνωση και λειτουργία των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών. Οι εργασίες της επιτροπής, τη διεύθυνση της οποίας μου εμπιστεύθηκε ο κ. Υπουργός, έχουν προχωρήσει και αναμένεται μέχρι το καλοκαίρι να υποβάλει το πόρισμά της.

8. Όπως προκύπτει από δημοσκοπήσεις, η αποστολή και οι αρμοδιότητες των ανεξάρτητων αρχών γίνονται όλο και περισσότερο γνωστές στους πολίτες. Επίσης, ανοδικός είναι ο δείκτης της εμπιστοσύνης της κοινής γνώμης προς το έργο των αρχών σε σχέση προς άλλα θεσμικά όργανα της Πολιτείας. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι δεν λείπουν αμφισβητήσεις της ανεξαρτησίας των μελών τους ή της ορθότητας των αποφάσεών τους από ένα μέρος κομμάτων και πολιτικών, των ΜΜΕ και των ελεγχομένων. Οι ανεξάρτητες αρχές στην Ελλάδα θα κερδίσουν το στοίχημα της αναγνώρισης της ανεξαρτησίας τους και της αποτελεσματικής εκπλήρωσης της αποστολής τους, αν διαθέτουν το αναγκαίο και κατάλληλο δυναμικό και την πίστη στην αξία του ελεγκτικού έργου που επιτελούν για το κοινωνικό σύνολο. Η πρώτη προϋπόθεση είναι ευθύνη κυρίως της Πολιτείας, η δεύτερη αποκλειστικά των μελών και του επιστημονικού προσωπικού των ανεξάρτητων αρχών.

Απρίλιος 2011

Χρίστος Γ. Γεραρής

Πρόεδρος της Αρχής Προστασίας
 Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
 (2008 - 2011)

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη Αρχή και έχει ως αποστολή της την εποπτεία της εφαρμογής του Ν. 2472/1997 και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά. Εξυπηρετείται από δική της Γραμματεία και έχει δικό της προϋπολογισμό.

Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 2472/1997, ασκεί μια σειρά αρμοδιοτήτων, οι οποίες μπορούν να διακριθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τις ρυθμιστικές εν ευρεία έννοια και τις ελεγκτικές.

Ρυθμιστικές

Η Αρχή εκδίδει οδηγίες προς το σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων, καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν αρχεία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας. Εξετάζει αιτήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας της επεξεργασίας και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας. Συνεργάζεται με τις Αρχές άλλων κρατών μελών της Ε.Ε. στο πλαίσιο διαφόρων επιτροπών και ομάδων εργασίας, από τις οποίες σπουδαιότερη είναι η ομάδα εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Τέλος, η Αρχή γνωμοδοτεί για κάθε νομοθετική ή κανονιστική ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ελεγκτικές

Η Αρχή εξετάζει προσφυγές, καταγγελίες, αντιρρήσεις και παράπονα των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων τους. Διενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους στο πλαίσιο των οποίων ελέγχονται η τεχνολογική υποδομή και άλλα, αυτοματοποιημένα ή μη, μέσα που υποστηρίζουν την επεξεργασία των δεδομένων. Εξετάζει τις γνωστοποιήσεις που υποβάλλονται και χορηγεί τις άδειες που προβλέπονται, δηλαδή άδειες ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων δεδομένων, διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε. και διασύνδεσης αρχείων στις περιπτώσεις ευαίσθητων δεδομένων ή χρήσης ενιαίου κωδικού. Εξετάζει αιτήσεις για πρόσβαση σε δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα τρίτων. Αποφαίνεται επί αιτήσεων διαγραφής από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (ΕΚΑΝΑ).

1.2. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Πρόεδρος της Αρχής είναι ο **Χρίστος Γεραρής**, Επίτιμος Πρόεδρος του ΣΤΕ, με αναπληρωτή του τον **Χρήστο Παλνοκώστα**, Επίτιμο Αρεοπαγίτη.

Τακτικά και αναπληρωματικά μέλη είναι:

Ανδρέας Πομπόρτσας, Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρώτριά του τη **Γραμματή Πάντζιου**, Καθηγήτρια ΤΕΙ.

Λεωνίδα Κοτσαλής, Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρωτή του τον **Δημήτριο Λιάπη**, Επίκουρο Καθηγητή Πανεπιστημίου.

Αγάπιος Παπανεοφύτου, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου.

Αναστάσιος Πράσσοις, Επίτιμος Αρεοπαγίτης, με αναπληρωτή του τον **Πέτρο Τσαντίλα**, Δικηγόρο, Διδάκτορα Νομικής.

Αναστάσιος-Ιωάννης Μεταξάς, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρωτή του τον **Γρηγόριο Λαζαράκο**, Δικηγόρο, Διδάκτορα Νομικής.

Αντώνιος Ρουπακιώτης, Δικηγόρος, τέως Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, με αναπληρώτριά του την **Πηνελόπη Φουντεδάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου.

1.3. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 20 του ιδρυτικού της νόμου 2472/97, εξυπηρετείται από Γραμματεία, η οποία λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης, και αποτελείται από τρία Τμήματα: **1. Το Τμήμα Ελεγκτών, 2. Το Τμήμα Επικοινωνίας, και 3. Το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.**

1. Τμήμα Ελεγκτών

Έχει αρμοδιότητες καθοριστικού χαρακτήρα για την εκπλήρωση της αποστολής της Αρχής. Ενδεικτικά, στο τμήμα αυτό ανήκει η διενέργεια διοικητικών ελέγχων σε κάθε αρχείο, η προπαρασκευή της έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων, η σύνταξη σχεδίων οδηγιών με σκοπό την ενιαία εφαρμογή της προστατευτικής νομοθεσίας για το άτομο, η εξέταση προσφυγών και καταγγελιών, η προπαρασκευή εισηγήσεων και η απάντηση σε ερωτήματα πολιτών και υπευθύνων επεξεργασίας. Ακόμη, το Τμήμα Ελεγκτών αφιερώνει σημαντικό χρόνο στην εξέταση αιτήσεων και τη διαδικασία χορήγησης αδειών τήρησης και επεξεργασίας αρχείων προσωπικών δεδομένων. Επίσης, οι ελεγκτές υποβοηθούν κατηγορίες υπευθύνων επεξεργασίας στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας και υποστηρίζουν την ενημέρωσή τους σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων με εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες. Εκπροσωπούν την Αρχή σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης και σε διεθνείς ομάδες εργασίας και συνέδρια. Στις αρμοδιότητες του τμήματος υπάγεται η προετοιμασία φακέλων, η εκπόνηση μελετών, η υποβολή εισηγήσεων και η εν γένει συνδρομή της Αρχής κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Το τμήμα στελεχώνεται από επιστήμονες του κλάδου των επιστημών νομικής και πληροφορικής και οι οργανικές του θέσεις ανέρχονται σε είκοσι επτά (27). Στις αρχές του έτους ανέλαβε τα καθήκοντά της μία νομικός-ελέγκτρια, της οποίας η διαδικασία πρόσληψης είχε ολοκληρωθεί εντός του 2009. Κατόπιν αυτού, πληρώθηκαν πλέον όλες οι οργανικές θέσεις του τμήματος, με τον αριθμό των υπηρετούντων νομικών ελεγκτών να ανέρχεται στους δεκαέξι (16) και των υπηρετούντων πληροφορικών ελεγκτών στους έντεκα (11), συμπεριλαμβανομένου του διευθυντή της Γραμματείας της Αρχής, ο οποίος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία προέρχεται υποχρεωτικά από το Τμήμα Ελεγκτών. Από το σύνολο των είκοσι επτά (27) ελεγκτών, απουσιάζουν επτά (7) με ειδική άδεια κύησης, λοχείας και ανατροφής ανηλίκου τέκνου, ενώ κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Νοέμβριο 2010, έληξαν οι αποσπάσεις νομικού και πληροφορικού ελεγκτή, οι οποίοι υπηρετούσαν ως εθνικοί εμπειρογνώμονες σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επανήλθαν στις οργανικές τους θέσεις. Στο τμήμα ελεγκτών είχε διατεθεί και μία (1) εκπαιδευόμενη από τον ΟΑΕΔ.

Μετά από επανειλημμένα διαβήματα της Αρχής, με την υπ' αριθ. 2/63286/0021/06.10.2010 (ΦΕΚ1666/Β/20.10.2010) απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών, εγκρίθηκε η σταδιακή, σε μία τριετία, αύξηση των οργανικών θέσεων της Γραμματείας κατά είκοσι πέντε (25), εκ των οποίων οι δεκαεννέα (19) είναι θέσεις

ελεγκτών και κατανέμονται χρονικά ως εξής: από 01.01.2011 δέκα (10), από 01.01.2012 πέντε (5) και από 01.01.2013 τέσσερις (4) θέσεις.

Ακόμη, στο πλαίσιο βελτίωσης της λειτουργίας της Αρχής και αναβάθμισης της ποιότητας του έργου της, το Τμήμα Ελεγκτών λειτουργεί από το Νοέμβριο 2008, κατόπιν απόφασης του Προέδρου της Αρχής, ατύπως σε τέσσερα (4) γραφεία με τα ακόλουθα θεματικά αντικείμενα:

Α΄ γραφείο: Δημόσια Διοίκηση, Εθνική Άμυνα, Διοικητικές Αρχές και Δημόσια Τάξη, Αυτοδιοίκηση, Κρατική Δράση γενικά.

Β΄ γραφείο: Υγεία, Κοινωνική και Ιδιωτική Ασφάλιση, Εργασιακές Σχέσεις, ΜΜΕ.

Γ΄ γραφείο: Ιδιωτική Οικονομία, Χρηματοπιστωτικά, Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (εκτός των ανεπιθυμητών), λοιπά θέματα.

Δ΄ γραφείο: Έλεγχος πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων, κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, ανεπιθύμητες ηλεκτρονικές επικοινωνίες, παρακολούθηση και εκπόνηση μελετών στα αντικείμενα των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και της ασφάλειας δεδομένων, συμβολή στην ανάπτυξη των υπολογιστικών και επικοινωνιακών συστημάτων της Αρχής.

Σε κάθε γραφείο ένας ελεγκτής ασκεί καθήκοντα συντονιστή και οι εργασίες του γραφείου τελούν υπό την εποπτεία μέλους της Αρχής.

2. Τμήμα Επικοινωνίας

Το Τμήμα Επικοινωνίας στελεχώνεται από επιστήμονες του κλάδου της επικοινωνίας, της μετάφρασης και των κοινωνικών επιστημών. Στις αρμοδιότητές του ανήκει η συνδρομή της Αρχής στην άσκηση της επικοινωνιακής πολιτικής της, η μέριμνα των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας της με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, ιδιώτες και υπηρεσίες του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η διοργάνωση ενημερωτικών και επιστημονικών ημερίδων, σεμιναρίων και συνεδρίων για θέματα σχετικά με το αντικείμενο της Αρχής. Επίσης, στις αρμοδιότητες του τμήματος υπάγεται η κατάρτιση ενημερωτικών φυλλαδίων, καταχωρίσεων στον Τύπο, καθώς και ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών μηνυμάτων για την Αρχή, τις αρμοδιότητες και το έργο της, η μετάφραση κειμένων, η παρακολούθηση των ΜΜΕ για θέματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, η τήρηση της βιβλιοθήκης της Αρχής, η επιμέλεια της ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων και η μέριμνα για την έκδοση και δημοσιοποίησή της.

Οι οργανικές θέσεις του Τμήματος είναι έξι (6), συμπεριλαμβανομένης της θέσης της προϊσταμένης αυτού. Κατά το έτος 2010, μία εκ των μονίμων υπαλλήλων υπέβαλε παραίτηση, ενώ κατά το δεύτερο ήμισυ του έτους επέστρεψαν δύο υπάλληλοι, οι οποίες απουσίαζαν με απόσπαση στο ΕΚΔΔΑ και άδεια ανατροφής ανηλίκου τέκνου αντίστοιχα, ενώ παραμένει εκτός υπηρεσίας, με απόσπαση, ένας (1) υπάλληλος. Στο τμήμα είχαν διατεθεί δύο (2) εκπαιδευόμενες του ΟΑΕΔ και μερικώς απασχολείτο μία (1) μόνιμη υπάλληλος ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού του Τμήματος Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.

3. Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων

Το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων αποτελείται από προσωπικό με γνώσεις δημόσιας διοίκησης και οικονομικών επιστημών. Οι υπάλληλοι του τμήματος είναι επιφορτισμένοι με τη γραμματειακή υποστήριξη της Αρχής (ηλεκτρονική τήρηση πρωτοκόλλου, τήρηση πρακτικών συνεδριάσεων, δακτυλογράφηση κειμένων, ταξινόμηση και διαρκής ενημέρωση κάθε αναγκαίου αρχείου και διαχείριση θεμάτων προσωπικού). Στα καθήκοντα του τμήματος υπάγεται, επίσης, η κατάρτιση και η μέριμνα για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Αρχής, η διαχείριση των οικονομικών υποθέσεων της (μισθοδοσία, διαχείριση δαπανών, έκδοση εντολών πληρωμής, προμήθεια υλικών),

η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών και η διαχείριση της υπολογιστικής και δικτυακής υποδομής.

Οι οργανικές θέσεις ανέρχονται σε δεκαεπτά (17) συμπεριλαμβανομένης της θέσης της προϊσταμένης αυτού, υπηρετούν ενεργά δεκαπέντε (15) υπάλληλοι, ενώ μόνο μία (1) μόνιμη υπάλληλος του τμήματος απουσιάζει με διετή άδεια άνευ αποδοχών ανατροφής ανηλικού τέκνου. Ακόμα, στο τμήμα υπηρετεί με απόσπαση μία υπάλληλος ΔΕ και είχαν διατεθεί δύο (2) εκπαιδευόμενες του ΟΑΕΔ. Τέλος, σχετικά με την προαναφερόμενη απόφαση για αύξηση των οργανικών θέσεων της Γραμματείας της Αρχής, οι νέες θέσεις για το τμήμα κατανέμονται ως εξής: δύο (2) θέσεις του κλάδου Διοικητικού-Οικονομικού κατηγορίας ΠΕ και τρεις (3) θέσεις του κλάδου Διοικητικού-Οικονομικού κατηγορίας ΤΕ από 01.01.2011 και μία (1) θέση του κλάδου Διοικητικού-Οικονομικού κατηγορίας ΤΕ από 01.01.2013.

1.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη δημόσια Αρχή, έχει δικό της προϋπολογισμό, ο οποίος εγγράφεται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3051/2002, που αφορά «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες Αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», τον προϋπολογισμό της Αρχής εισπράττει στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ο Πρόεδρός της, ο οποίος σύμφωνα και με τις κείμενες διατάξεις είναι και ο διατάκτης των δαπανών της.

Κατά το οικονομικό έτος 2010, ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός της Αρχής ανήλθε στο ποσό των δύο εκατομμυρίων εννιακοσίων είκοσι τριών χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.923.500€).

Ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός της υπηρεσίας για το έτος 2011, ανέρχεται στο ποσό των δύο εκατομμυρίων τριακοσίων τριάντα εννέα χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.339.500€), μειωμένος κατά περίπου 20% σε σύγκριση με αυτόν του προηγούμενου έτους και να σημειωθεί ότι είναι ο πρώτος προϋπολογισμός του οποίου οι πιστώσεις κατά μείζονες κατηγορίες ορίστηκαν εκ των προτέρων από τη Διεύθυνση 20η Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και την κατανομή κατά ΚΑΕ την πραγματοποίησε η υπηρεσία, σύμφωνα με τις ανάγκες της.

Τέλος, από τον Ιούνιο 2010, η υπηρεσία μας έχει την υποχρέωση, μετά από σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, στο πλαίσιο του Μηχανισμού Στήριξης της Ευρωζώνης και του ΔΝΤ, να παρέχει οικονομικά στοιχεία το πρώτο δεκαήμερο εκάστου μηνός, δια του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, για τις δαπάνες κάθε είδους μισθοδοσίας των τακτικών πολιτικών υπαλλήλων καθώς και των δικαστικών λειτουργών που υπηρετούν ως μέλη της Αρχής, όπως και για τις ανεξόφλητες δαπάνες της και τις ληξιπρόθεσμες πέραν των 90 ημερών οφειλές της προς τρίτους.

1.5. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΣΤΟΧΟΙ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κατά το έτος 2010 δρομολογήθηκε, μετά από διετή προσπάθεια, η επίλυση του μείζονος προβλήματος της Αρχής, που αφορά την ελλιπή στελέχωση σε επιστημονικό κυρίως προσωπικό. Πράγματι, με την υπ' αριθ. 2/63286/0021/06-10-2010 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών (Β'1666) εγκρίθηκε η σταδιακή σε μία τριετία αύξηση των οργανικών θέσεων κατά είκοσι πέντε, από τις οποίες 19 θέσεις κλάδου ελεγκτών

και 6 για το λοιπό προσωπικό. Ωστόσο, η αύξηση αυτή κινδυνεύει να παραμείνει «στα χαρτιά», αφού, λόγω των γνωστών δημοσιονομικών συνθηκών και της εφαρμογής της πολιτικής πέντε αποχωρήσεις μία πρόσληψη, δεν διαφαίνεται άμεση επίλυση του πάγιου αυτού προβλήματος. Έτσι, εξακολουθεί να παρατηρείται η αδυναμία της Αρχής για άμεση ανταπόκριση στα πολυάριθμα αιτήματα των πολιτών και των υπευθύνων επεξεργασίας.

Όπως παρατηρούσαμε και στην ετήσια έκθεση του 2009, η μόνη ρεαλιστική λύση για την αντιμετώπιση με τις υφιστάμενες συνθήκες του όγκου των υποθέσεων είναι αφενός η προληπτική δράση και αφετέρου η επιλεκτική εξέταση παραπόνων και αιτημάτων. Για την επίτευξη του πρώτου στόχου, η Αρχή αποφάσισε να κηρυχθεί το 2010 ως έτος προληπτικής δράσης. Για τη νομιμοποίηση της δεύτερης ευχέρειας, η Αρχή πρότεινε και τελικά υιοθετήθηκε, με το άρθρο 15 παρ. 3 του Ν. 3917/2011, η ακόλουθη προσθήκη στο άρθρο 19 παρ. 1 του Ν. 2472/1997: «Η προτεραιότητα εξέτασης των αιτήσεων, παραπόνων και ερωτημάτων εκτιμάται από την Αρχή με κριτήριο τη σπουδαιότητα και το γενικότερο ενδιαφέρον του θέματος».

Στο πλαίσιο του στόχου της προληπτικής δράσης, η Αρχή επεξεργάστηκε τα σχέδια τριών νέων οδηγιών, γνωμοδότησε για τέσσερις σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις, εξέδωσε αποφάσεις-πilotους για θέματα που απασχολούν κατηγορίες υπευθύνων επεξεργασίας, διενήργησε αυτεπαγγέλτως ελέγχους στα πληροφοριακά συστήματα μεγάλων νοσοκομείων με απώτερο στόχο την έκδοση οδηγίας ή εγχειριδίου καλών πρακτικών και τέλος, κατά την ευρωπαϊκή ημέρα εορτασμού της προστασίας προσωπικών δεδομένων, κυκλοφόρησε δύο φυλλάδια με τις γενικές αρχές προστασίας και την αντιμετώπιση της ανεπιθύμητης επικοινωνίας αντιστοίχως.

Οι τρεις οδηγίες αφορούν α) την προστασία προσωπικών δεδομένων για το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας, β) τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών σε χώρους που δεν είναι δημόσιοι, και γ) την ηλεκτρονική συγκατάθεση. Η πρώτη οδηγία δημοσιεύθηκε το Δεκέμβριο του 2010 και οι άλλες δύο τον Απρίλιο 2011. Είχε προαναγγελθεί η κατάρτιση και τέταρτης οδηγίας σχετικής με την πρόσβαση πολιτών σε έγγραφα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για χρήση ενώπιον διοικητικών και δικαστικών αρχών. Δυστυχώς, δεν ολοκληρώθηκε η επεξεργασία της, διότι ο προγραμματισμός των εργασιών ανατράπηκε από την προτεραιότητα που δόθηκε σε ερωτήματα υπευθύνων επεξεργασίας του κυβερνητικού τομέα (ΑΜΚΑ στις συνταγογραφήσεις, μητρώο απογραφής μισθοδοτούμενων υπαλλήλων, δημοσιοποίηση νομοθετικών και διοικητικών πράξεων στο διαδίκτυο με το πρόγραμμα Διαύγεια, ηλεκτρονική κάρτα αποδείξεων, δημοσιοποίηση φορολογικών καταλόγων, κ.ά.) Ωστόσο, με την Απόφαση της Ολομέλειας 74/2010 αντιμετωπίστηκε ένα μερικότερο ζήτημα της παροχής ιατρικών δεδομένων σε τρίτους, που απαλλάσσει την Αρχή από την υποχρέωση εκδόσεως ad hoc αδείας. Με άλλη Απόφαση-πilotο (73/2010) λύθηκαν τα ζητήματα της πρόσβασης του καταγγελλομένου σε στοιχεία του καταγγελλοντος, ενώ με τη Γνωμοδότηση 3/2010 ερμηνεύθηκαν διατάξεις διεθνών συνθηκών και της νομοθεσίας για την εγγραφή και διαγραφή αλλοδαπών στους καταλόγους ΣΠΣ και ΕΚΑΝΑ. Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι για πολλά χρόνια η Αρχή είχε παραμελήσει την αρμοδιότητά της να εκδίδει οδηγίες, οι οποίες περιέχουν δευτερογενείς κανόνες (κατευθυντήριες γραμμές) προς χρήση των πολιτών, των υπευθύνων επεξεργασίας αλλά και των ίδιων των μελών και των υπαλλήλων της. Αναμένεται ότι με την έκδοση οδηγιών στους διάφορους τομείς θα περιορισθεί δραστικά η ενασχόληση της Αρχής με ατομικές περιπτώσεις, διότι θα αρκεί η παραπομπή των ενδιαφερομένων στις διατάξεις της οικείας οδηγίας.

Η Αρχή χαιρετίζει την πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης για τη σύσταση, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, η οποία θα διερευνήσει την ενδεχόμενη συγχώνευση ανεξάρτητων Αρχών με συναφείς αρμοδιότητες και τη βελτίωση του νομικού καθεστώτος που θέσπισε ο Ν. 3051/2002. Ελπίζεται ότι η νομοπαρασκευαστική επιτροπή θα ασχοληθεί και με το σοβαρό για τη λειτουργία των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων Αρχών ζήτημα της ομοιόμορφης υπηρεσιακής και μισθολογικής μεταχείρισης των υπαλλήλων τους. Υπενθυμίζεται ότι οι αποδοχές ελεγκτών της Α.Π.Δ.Π.Χ. υπολείπονται κατά 25% εκείνων του επιστημονικού προσωπικού άλλων Αρχών. Βασικός λόγος της μισθολογικής διαφοροποίησης είναι η ένταξη των ελεγκτών στην κατηγορία ΠΕ αντί της κατηγορίας ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

Όπως έχει επισημανθεί και στις ετήσιες εκθέσεις των ετών 2008 και 2009, πρέπει να αναληφθεί νομοθετική πρωτοβουλία για τη ρύθμιση των ακόλουθων θεμάτων:

α) Τροποποίηση του ιδρυτικού νόμου της Α.Π.Δ.Π.Χ. υπό το φως της υπερδεκαετούς εφαρμογής του. Ενδεικτικά αναφέρονται η σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ του συλλογικού οργάνου, του Προέδρου και της Γραμματείας, η θέσπιση καθεστώτος πλήρους απασχόλησης για τον Αναπληρωτή Πρόεδρο και δύο τουλάχιστον μέλη, η κατάργηση ή τροποποίηση διατάξεων που δημιουργούν χωρίς αποχρώντα λόγο γραφειοκρατική επιβάρυνση (π.χ. γνωστοποίηση αρχείου), η υποχρέωση ορισμού υπευθύνου προστασίας προσωπικών δεδομένων σε μεγάλες μονάδες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η επίλυση παραπόνων σε πρώτο βαθμό από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, τα αρχεία ΜΜΕ, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς, τα ευαίσθητα δεδομένα, οι νέες τεχνολογίες και η υιοθέτηση προτάσεων που έχουν διατυπωθεί στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη διαδικασίας για την αναθεώρηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

β) Νομοθετική και όχι διοικητική (βλ. άρθρο 14 Ν. 3448/2006) κωδικοποίηση των διατάξεων για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα που περιλαμβάνουν προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων. Το θέμα ρυθμίζεται σε διάφορα νομοθετήματα (άρθρο 5 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, άρθρα 5 και 7 Ν. 2472/1997, άρθρο 25 Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων, ειδικές διατάξεις νόμων). Χρειάζεται νομοθετική εναρμόνιση, ώστε να μειωθεί σημαντικά ο μεγάλος αριθμός ερωτημάτων από δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες συχνά διστάζουν ή και δυστροπούν να εφαρμόσουν ευθέως το νόμο και να ακολουθήσουν τη «νομολογία» της Αρχής.

γ) Σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ ανεξάρτητων Αρχών που δραστηριοποιούνται στον ίδιο ευρύτερο τομέα (π.χ. ηλεκτρονικές επικοινωνίες) και απαγόρευση προσφυγής των ενδιαφερομένων παράλληλα σε περισσότερες Αρχές.

δ) Ο προϋπολογισμός των συνταγματικά κατοχυρωμένων Αρχών πρέπει να ενταχθεί στον προϋπολογισμό της Βουλής. Τούτο αποτελεί κοινό αίτημα των πέντε Αρχών για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους και την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των εργασιών διαχείρισης.

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το 2010, η Αρχή διεκπεραίωσε συνολικά **2148** υποθέσεις, στις οποίες συγκαταλέγονται προσφυγές ή καταγγελίες, ερωτήματα, γνωστοποιήσεις και αιτήσεις για άδεια τήρησης αρχείου ευαίσθητων δεδομένων ή διαβίβασης σε χώρες εκτός Ε.Ε. Σε 84 περιπτώσεις η εξέταση των υποθέσεων ολοκληρώθηκε με την έκδοση Απόφασης από την Ολομέλεια ή το Τμήμα.

Ειδικότερα, η Αρχή εξέτασε 494 προσφυγές/καταγγελίες και 895 ερωτήματα υπευθύνων επεξεργασίας ή πολιτών σχετικά με τη νομιμότητα συγκεκριμένης επεξεργασίας ή τον τρόπο εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας. Ερεύνησε 759 γνωστοποιήσεις αρχείων και επεξεργασιών, από τις οποίες οι 430 αφορούσαν στην εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης και οι 73 αιτήσεις διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε. Χορήγησε ή ανανέωσε 63 άδειες τήρησης αρχείων ευαίσθητων δεδομένων, διασύνδεσης αρχείων και διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε. Περαιτέρω η Αρχή ασχολήθηκε με 44 υποθέσεις πρόσβασης και αντίρρησης σχετικά με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 11 διοικητικοί έλεγχοι αρχείων και επεξεργασιών σε ισάριθμους υπευθύνους επεξεργασίας. Εξ αυτών οι 10 αφορούσαν τον τομέα υγείας και συγκεκριμένα οι εξής: Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο, Μαιευτήριο Έλενα Βενιζέλου, Μαιευτική/Γυναικολογική Κλινική Μπτέρα, Μαιευτική/Γυναικολογική Κλινική Ιασώ, Νοσοκομείο Σύρου Βαρδάκειο και Πρώιο, Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Λαμίας, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αττικόν, Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας Θριάσιο, Νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν και Σισμανόγλειο Γενικό Νοσοκομείο. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούσαν στην αξιολόγηση του επιπέδου ασφαλείας και προστασίας δεδομένων των πληροφοριακών τους συστημάτων, καθώς και στην εξέταση της συμμόρφωσής τους ως προς τις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των ασθενών. Τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών θα αξιοποιηθούν για την κατάρτιση σχετικής οδηγίας ή σύστασης καλής πρακτικής για τον τομέα υγείας. Τέλος, ελέγχθηκε το ασφαλιστικό ταμείο «ΕΤΑΑ-Τομέας Υγειονομικών (πρώην ΤΣΑΥ)», στο πλαίσιο εξέτασης καταγγελίας για μη νόμιμη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ασφαλισμένων.

Σε 8 από τις αποφάσεις της Αρχής επιβάλλονται κυρώσεις σε υπευθύνους επεξεργασίας. Σε 1 περίπτωση επιβλήθηκε η κύρωση της προειδοποίησης και σε 7 περιπτώσεις η Αρχή επέβαλε πρόστιμο το ύψος του οποίου κυμάνθηκε από 1.000 έως 10.000 ευρώ. Συνολικά, η Αρχή επέβαλε πρόστιμα ύψους 29.500 ευρώ. Η Αρχή επέβαλε τις κυρώσεις για παραβίαση κυρίως των διατάξεων που αναφέρονται στις προϋποθέσεις επεξεργασίας, τη γνωστοποίηση και την υποχρέωση λήψης άδειας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, την ενημέρωση και το δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων, αλλά και την ασφάλεια των δεδομένων. Οι ανωτέρω αποφάσεις της Αρχής κατηγοριοποιούνται στους εξής κύριους θεματικούς τομείς: 1 στην υγεία, 2 στην ασφάλιση, 1 στον χρηματοπιστωτικό τομέα, 2 στην ιδιωτική οικονομία και 2 στα ΜΜΕ.

Το έτος 2010 προσεβλήθησαν τρεις αποφάσεις της Αρχής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, που δεν έχουν ακόμη συζητηθεί. Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο Επικρατείας συζήτησε επτά αιτήσεις ακυρώσεως αποφάσεων της Αρχής προηγούμενων ετών, για τις έξι από τις οποίες ακόμη δεν έχουν εκδοθεί οι σχετικές αποφάσεις, για δε την έβδομη εκδόθηκε απόφαση, η οποία δέχεται εν μέρει την αίτηση ακυρώσεως και απορρίπτει κατά τα λοιπά. Επίσης, σε μία εκκρεμή αίτηση ακυρώσεως υποβλήθηκε παραίτηση από το δικόγραφο. Τέλος, το 2010 δημοσιεύθηκαν οι σχετικές αποφάσεις επί τριών αιτήσεων ακυρώσεως, που είχαν κατατεθεί σε προηγούμενα έτη. Από αυτές, η πρώτη απορρίπτει την αίτηση ακυρώσεως, η δεύτερη δέχεται εν μέρει την αίτηση ακυρώσεως

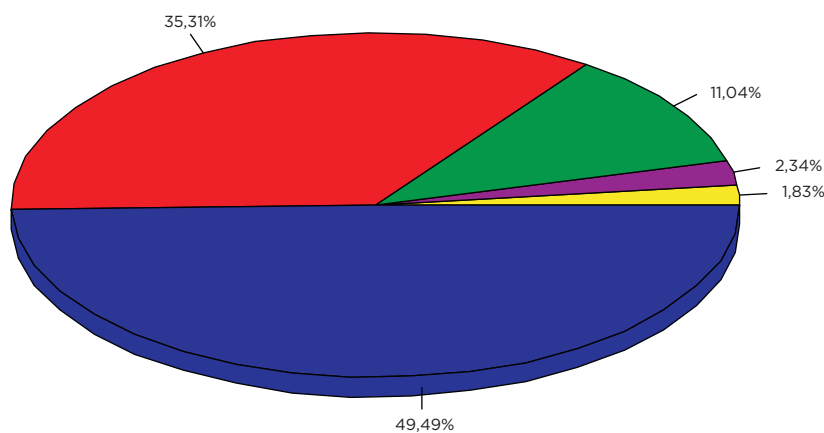
και απορρίπτει κατά τα λοιπά και η τρίτη δέχεται την αίτηση ακυρώσεως και ακυρώνει την απόφαση της Αρχής.

Στην ενότητα αυτή ακολουθούν στατιστικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στα εισερχόμενα έγγραφα, την κατηγοριοποίηση και τον τρόπο υποβολής τους και στην ανάλυση των εισερχομένων, διεκπεραιωμένων και εκκρεμών υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων σε θεματικούς τομείς, καθώς και συγκριτικοί πίνακες των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων, των αποφάσεων της Αρχής και των αιτήσεων εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 13 για το διάστημα 2000-2010. Επίσης, περιέχονται ειδικότερα στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό των εισερχομένων και των διεκπεραιωμένων το έτος 2010 αιτήσεων που σχετίζονται με καταχωρίσεις αλλοδαπών στο Πληροφοριακό Σύστημα Σένγκεν και για τη χώρα προέλευσης των αιτούντων. Τέλος περιλαμβάνονται και στοιχεία σχετικά με την κατηγοριοποίηση των σημαντικών γνωστοποιήσεων που υποβλήθηκαν το έτος 2010 και των αδειών που χορηγήθηκαν από την Αρχή, σύμφωνα με τον κλάδο δραστηριότητας του υπευθύνου επεξεργασίας, καθώς και συγκριτικά στοιχεία για το διάστημα 1999-2010.

Στα στατιστικά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται 4 γνωμοδοτήσεις και 1 οδηγία που εξέδωσε η Αρχή το 2010, τα κείμενα των οποίων παρουσιάζονται στο Παράρτημα.

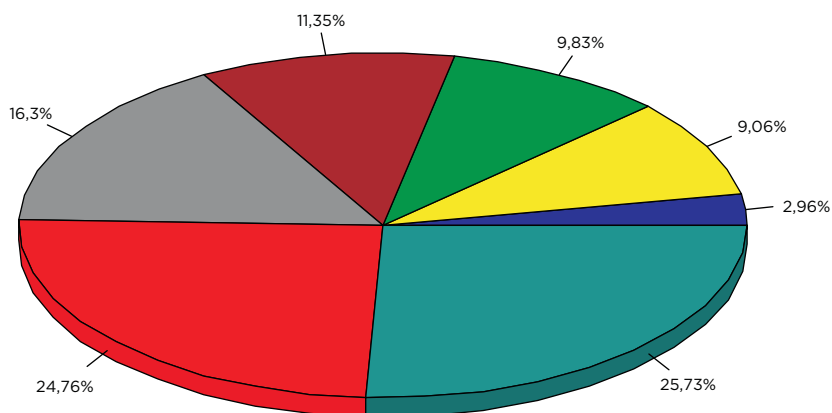
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Εισερχόμενα Έγγραφα	
	Προσφυγές / Ερωτήματα / Αιτήσεις 2585
	Γνωστοποιήσεις Τήρησης Αρχείων 808
	Απόρρητα Εισερχόμενα 134
	Λοιπά Εισερχόμενα 3623
	Λοιπά Απόρρητα Εισερχόμενα 171
Σύνολο	7321

Τρόπος υποβολής

	Ταχυδρομείο	720
	Courier	217
	Συστημένα	663
	Ιδιοχείρως	1813
	Δικτυακή πύλη	831
	E-mail	1884
	FAX	1193
	Σύνολο	7321

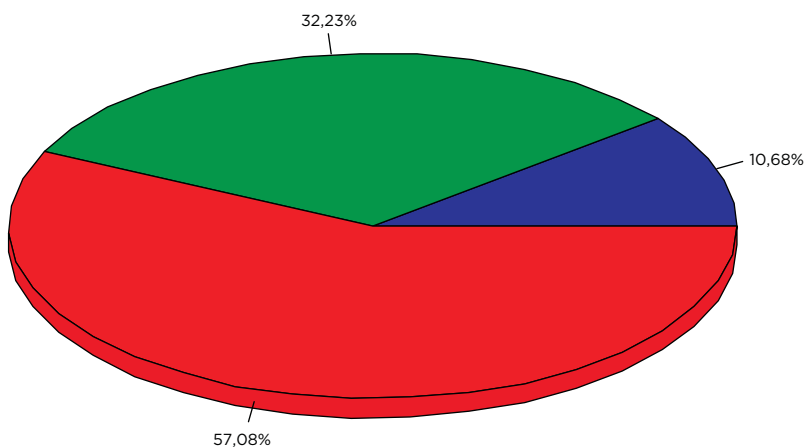

Κατηγοριοποίηση εισερχομένων εγγράφων επί προσφυγών/καταγγελιών, ερωτημάτων και αιτήσεων εγγραφής στη λίστα του άρθρου 13

	Προσφυγές / Καταγγελίες	851
	Ερωτήματα	1507
	Αιτήση καταχώρησης σε λίστα άρθρου 13	282
	Σύνολο	2640

Παρατηρήσεις:

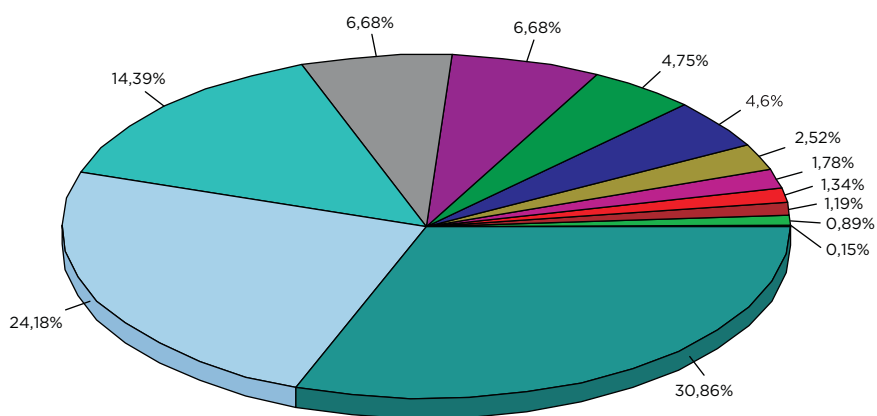
1. Στο παραπάνω σύνολο Προσφυγών/Καταγγελιών προσμετρώνται και οι απόρρητες προσφυγές/καταγγελίες.
2. Ο αριθμός των εισερχομένων κατά κατηγορία εγγράφων δεν συμπίπτει με τον αριθμό των υποθέσεων που εμφανίζονται στους επόμενους πίνακες, διότι ορισμένα έγγραφα αφορούν την ίδια υπόθεση.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ, ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ/ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

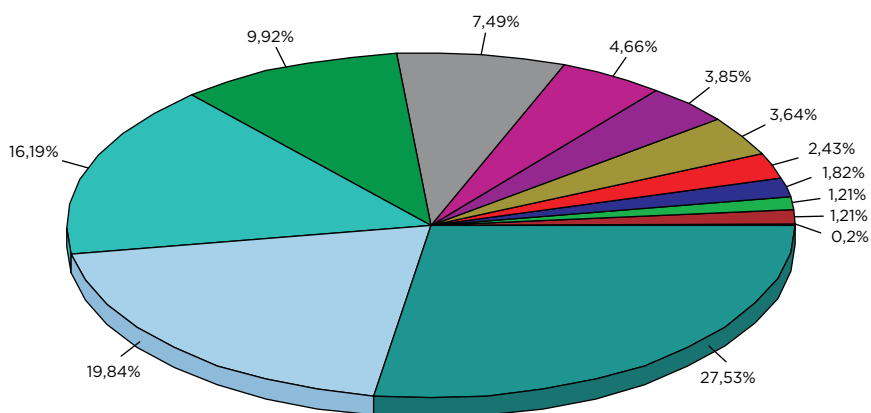
Εισερχόμενες υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών το 2010

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	8
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	1
	Δημόσια Διοίκηση - Αυτοδιοίκηση / Κρατική δράση	32
	Φορολογικός Τομέας - Υπουργείο Οικονομίας / Οικονομικών	6
	Τομέας Υγείας	17
	Τομέας Ασφάλισης	31
	Παιδεία και Έρευνα	12
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	45
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	208
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	97
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	45
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	9
	Λοιπά	163
	Σύνολο	674

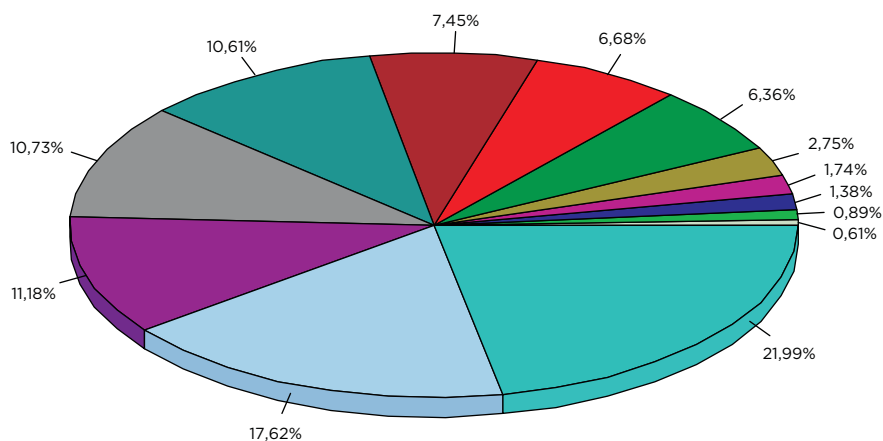
Διεκπεραιωμένες υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών το 2010

	Τομέας Διοικητικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	6
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	1
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική δράση	49
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	6
	Τομέας Υγείας	18
	Τομέας Ασφάλισης	9
	Παιδεία και Έρευνα	23
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	19
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	136
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	80
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	37
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	12
	Λοιπά	98
	Σύνολο	494

Εκκρεμείς υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών την 31/12/2010

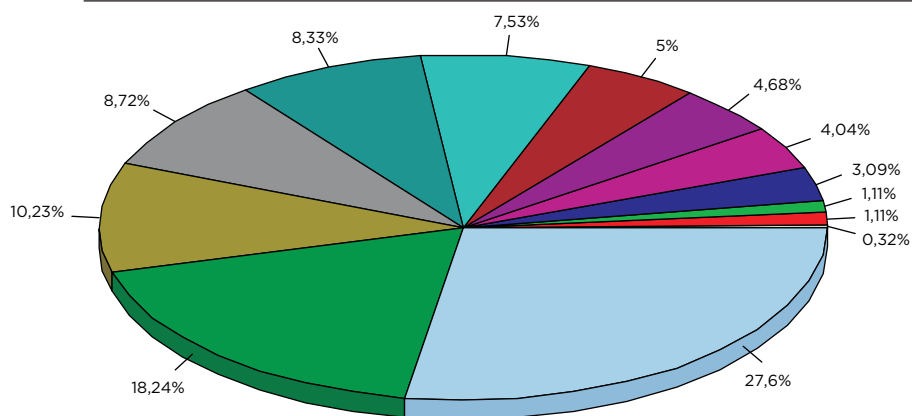
	Τομέας Δικωτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	184
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	15
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική δράση	157
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	22
	Τομέας Υγείας	68
	Τομέας Ασφάλισης	34
	Παιδεία και Έρευνα	43
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	276
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	262
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	543
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	265
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	165
	Λοιπά	435
	Σύνολο	2469

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ, ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

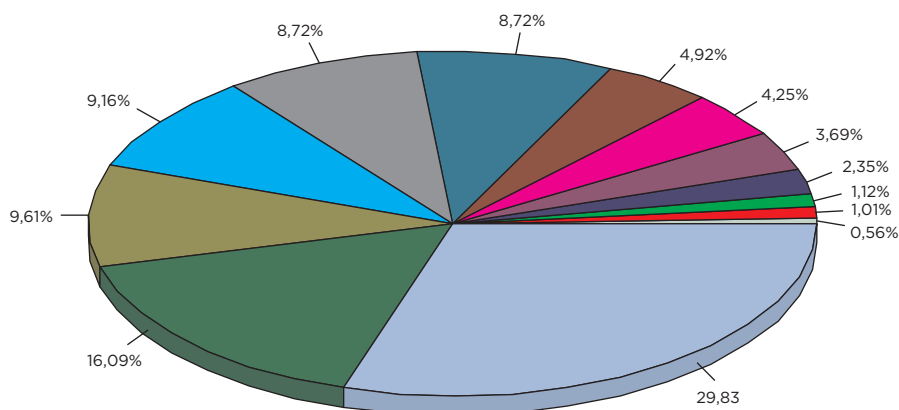
Εισερχόμενες υποθέσεις Ερωτημάτων το 2010

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	63
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	4
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική δράση	230
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	14
	Τομέας Υγείας	129
	Τομέας Ασφάλισης	39
	Παιδεία και Έρευνα	51
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	59
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	105
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	95
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	110
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	14
	Λοιπά	348
	Σύνολο	1261

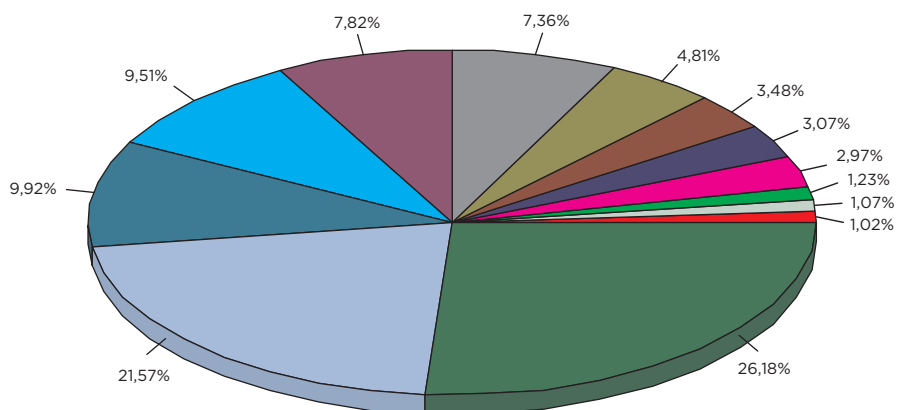
Διεκπεραιωμένες υποθέσεις Ερωτημάτων το 2010

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	44
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	5
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική δράση	144
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	10
	Τομέας Υγείας	86
	Τομέας Ασφάλισης	21
	Παιδεία και Έρευνα	38
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	33
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	78
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	82
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	78
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	9
	Λοιπά	267
Σύνολο		895

Εκκρεμείς υποθέσεις Ερωτημάτων την 31/12/2010

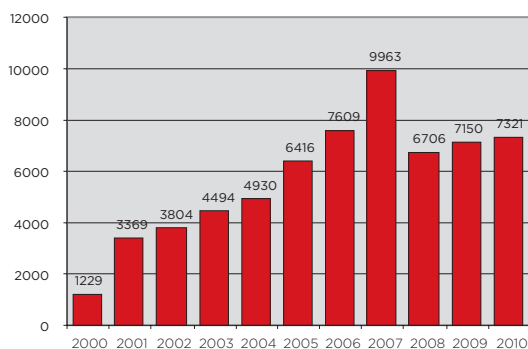
	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	68
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	21
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική δράση	512
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	24
	Τομέας Υγείας	94
	Τομέας Ασφάλισης	60
	Παιδεία και Έρευνα	58
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	153
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	194
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	186
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	144
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	20
	Λοιπά	422
Σύνολο		1956

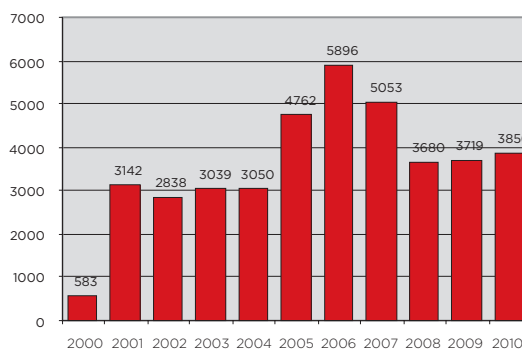
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα ακόλουθα διαγράμματα απεικονίζουν τους ετήσιους αριθμούς των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, των υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων, των αποφάσεων της Αρχής και των αιτήσεων εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 13 για το διάστημα 2000-2010.

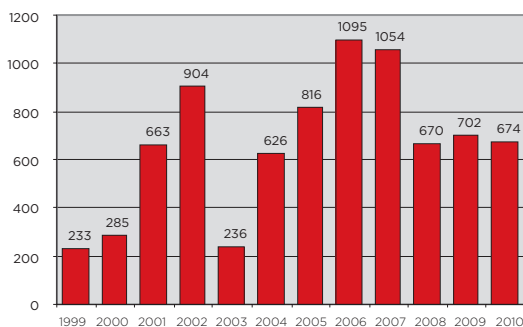
Εισερχόμενα έγγραφα

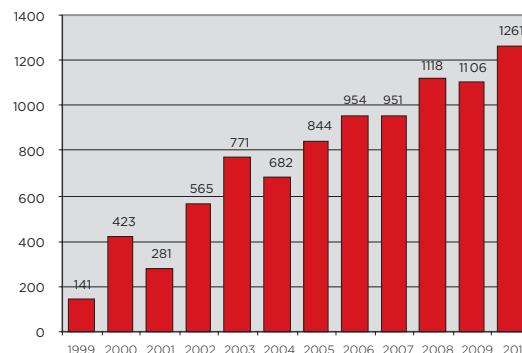
Εξερχόμενα έγγραφα

Προσφυγές/Καταγγελίες

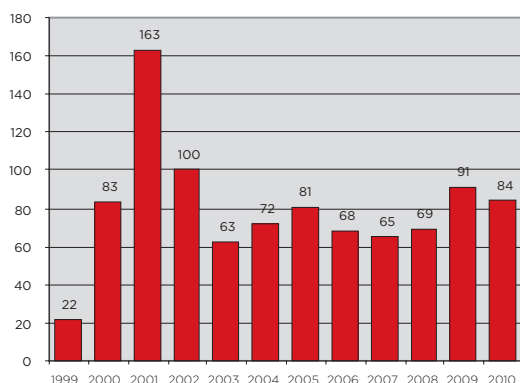

Ερωτήματα

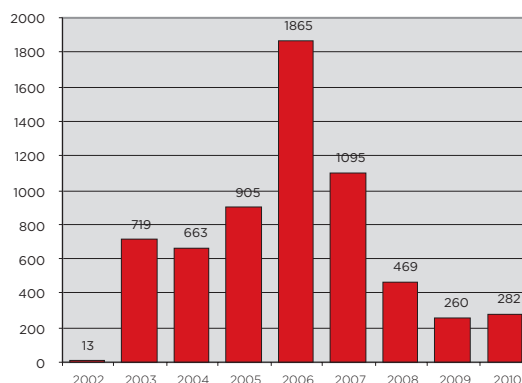

Παρατήρηση: Από το 2008, τα στατιστικά στοιχεία των προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων αντλούνται από το νέο Πληροφοριακό Σύστημα της Αρχής το οποίο επιτρέπει την καταχώριση των εισερχομένων εγγράφων κατά υποθέσεις.

Αποφάσεις

Αιτήσεις Μητρώου άρθρου 13

ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ

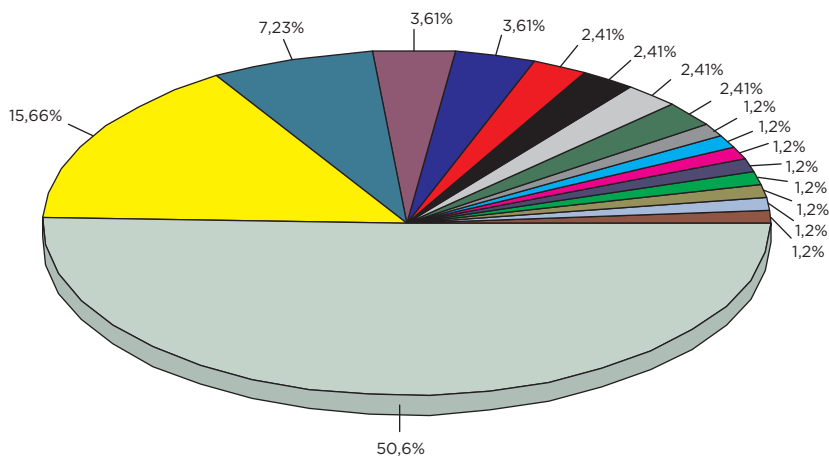
Αιτήσεις διαγραφής από το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν το 2010

Κατατεθείσες αιτήσεις	83
Αιτήσεις που διεκπεραιώθηκαν	44

Αιτήσεις ανά χώρα προέλευσης

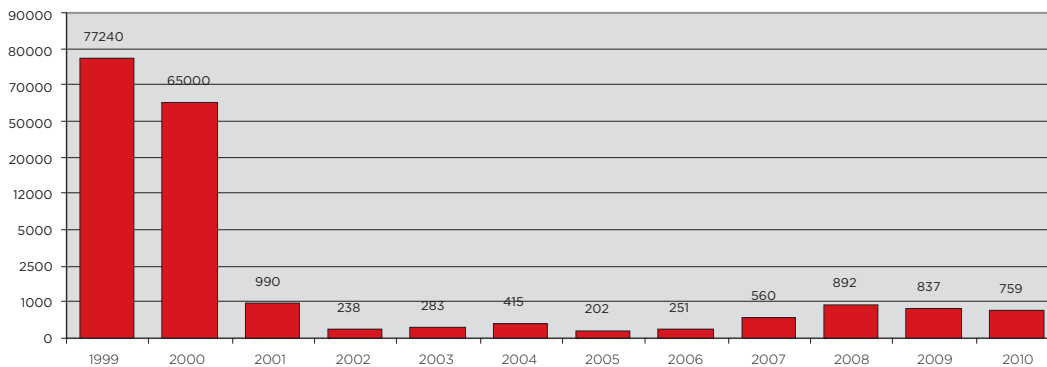
	Αίγυπτος	1
	Αλβανία	42
	Αρμενία	2
	Ινδία	1
	Ιράκ	1
	Ιράν	1
	Καζακστάν	1
	Κόσοβο *	3
	Μολδαβία	6
	Νιγηρία	1
	Ουζμπεκιστάν	1
	Ουκρανία	2
	Πακιστάν	1
	Π.Γ.Δ.Μ.	2
	Ρωσία	13
	Σερβία	3
	Συρία	2
Σύνολο		83

* 3 αιτούντες κατείχαν ταξιδιωτικά έγγραφα της μη αναγνωρισμένης «Δημοκρατίας του Κοσσυφοπεδίου»

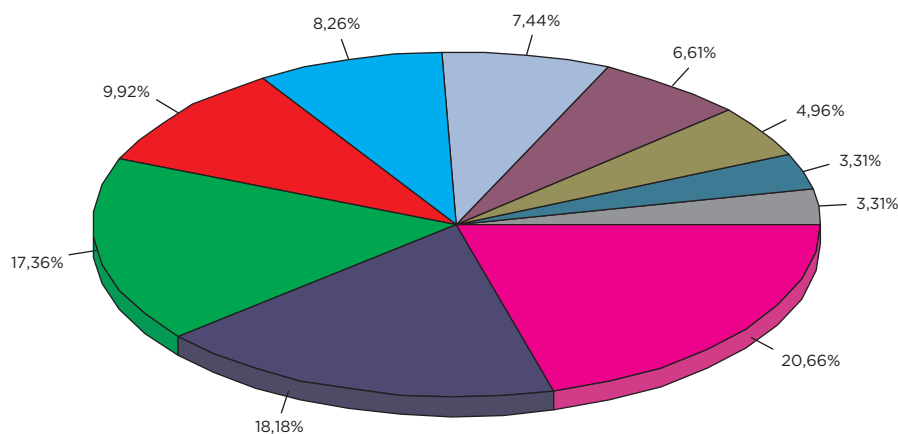
ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΔΕΙΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Γνωστοποιήσεις 1999-2010

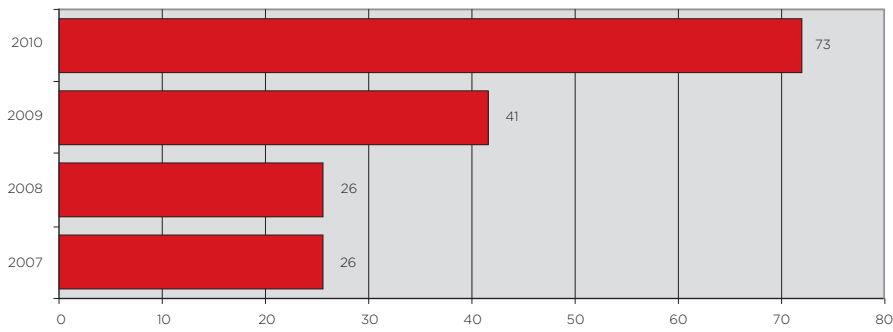

Κατηγοριοποίηση σημαντικών γνωστοποιήσεων έτους 2010

	Ασφαλιστικές εταιρείες	6
	Δημόσιο, Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας	22
	Διαγνωστικά κέντρα, Κλινικές, Νοσοκομεία	25
	Εταιρείες προώθησης πωλήσεων, διαφημιστικές, εταιρείες παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων	8
	Κέντρα ερευνών	4
	Σύμβουλοι επιχειρήσεων	10
	Τράπεζες, Χρηματοοικονομικοί Οργανισμοί, ΕΛΔΕ	4
	Φαρμακευτικές εταιρείες	12
	Οργανισμοί παροχής κοινωνικών υπηρεσιών	9
	Νέες Τεχνολογίες - Διαδίκτυο	21
	Σύνολο	121

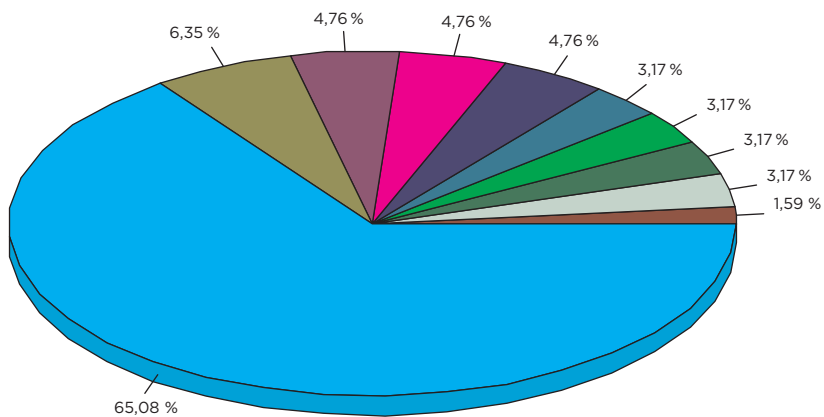

Αιτήσεις γνωστοποίησης διαβίβασης σε χώρα εκτός Ε.Ε. 2007-2010

Κατηγοριοποίηση αδειών που χορηγήθηκαν το 2010

	Ασφαλιστικές εταιρείες	1
	Διαβίβαση Δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε.	2
	Ερευνητικά κέντρα - Ερευνητές	2
	Εταιρείες Ερευνών	2
	Κοινωνικές Υπηρεσίες Ιδιωτικού Τομέα	4
	Νοσοκομεία - Ιατρικά Κέντρα - Κέντρα Περίθαλψης	3
	Παράταση χρόνου τήρησης δεδομένων CCTV	3
	Φαρμακευτικές	3
	Δημόσιος Τομέας - Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	2
	Ανανεώσεις αδειών	41
	Σύνολο	63

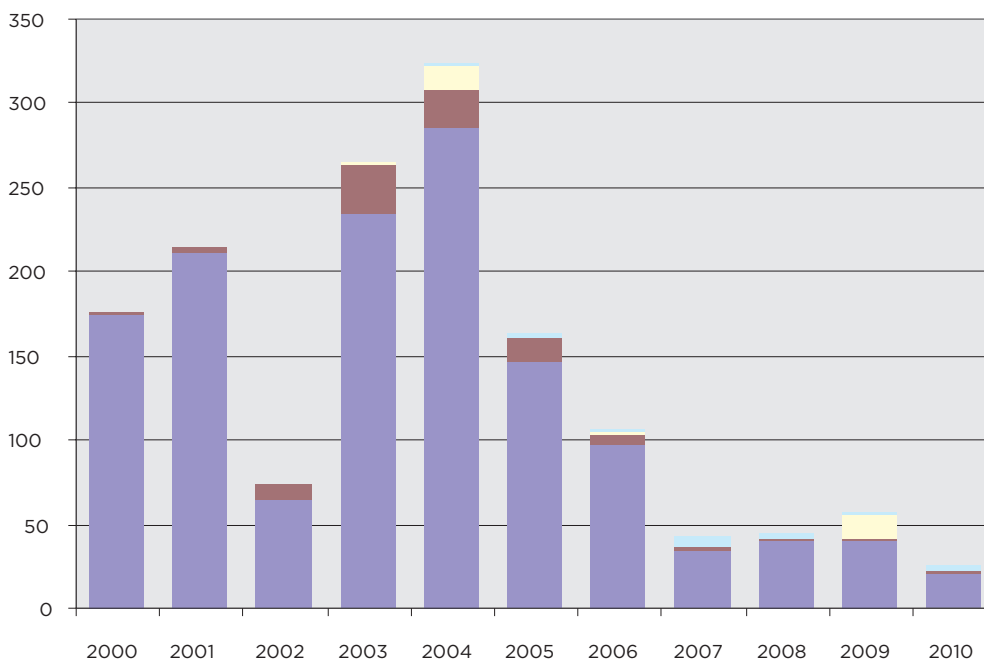

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΚΥΚΛΩΜΑΤΩΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Έτος	Αριθμός γνωστοποιήσεων κλειστών κυκλωμάτων	Γνωστοποιήσεις επέχουσες θέση αιτήσεων για άδεια (χρόνος τήρησης)	Άδειες που εκδόθηκαν για χρόνο τήρησης	Γνωστοποιήσεις επέχουσες θέση αιτήσεων για άδεια (ευαίσθητα δεδομένα)	Άδειες που εκδόθηκαν για ευαίσθητα δεδομένα
2001	38	2	-	1	-
2002	21	2	-	1	-
2003	21	3	-	-	-
2004	60	1	1	2	-
2005	105	3	3	6	-
2006	282	4	2	6	-
2007	368	8	6	3	2
2008	477	-	2	2	-
2009	459	4	1	8	-
2010	430	5	3	11	1

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΑΔΕΙΩΝ

Έτος	Ευαίσθητα δεδομένα	Διαβίβαση δεδομένων εκτός ΕΕ	Διασύνδεση αρχείων δεδομένων	Παράταση Χρόνου τήρησης δεδομένων	Σύνολο
2000	174	2	-	-	176
2001	212	3	-	-	215
2002	64	10	-	-	74
2003	234	30	1	-	265
2004	286	22	15	1	324
2005	146	14	-	3	163
2006	97	7	1	2	107
2007	34	3	-	6	43
2008	40	2	-	2	44
2009	40	1	15	1	57
2010	22	2	-	3	22

- Παράταση Χρόνου τήρησης δεδομένων
- Διασύνδεση αρχείων δεδομένων
- Διαβίβαση εκτός ΕΕ
- Ευαίσθητα δεδομένα

3. ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3.1. ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ

3.1.1. Έλεγχος του εθνικού τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Εθνικού Καταλόγου Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών

Η Συμφωνία Σένγκεν του 1985 και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (στο εξής και ΣΕΣΣ), η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1995, οδήγησαν στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των κρατών που την είχαν υπογράψει, καθώς και στη δημιουργία ενιαίων εξωτερικών συνόρων, στα οποία οι έλεγχοι εισόδου στο «χώρο Σένγκεν» πραγματοποιούνται με βάση τις ίδιες διαδικασίες. Με την ίδια Σύμβαση καθιερώθηκαν κοινοί κανόνες για την έκδοση θεωρήσεων, την παροχή ασύλου και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, ώστε να είναι εφικτή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό του «χώρου Σένγκεν» χωρίς παράλληλα να διαταράσσεται η δημόσια ασφάλεια. Το σημαντικότερο από τα αποκαλούμενα «αντισταθμιστικά» μέτρα στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί η δημιουργία και λειτουργία ενός κοινού συστήματος πληροφοριών, του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν [(Schengen Information System – SIS) στο εξής και ΣΠΣ], το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών. Το ΣΠΣ είναι μια βάση δεδομένων που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές των κρατών Σένγκεν την ανταλλαγή δεδομένων αναφορικά με ορισμένες κατηγορίες προσώπων και πραγμάτων. Ειδικότερα στο ΣΠΣ καταχωρούνται πληροφορίες σχετικά με πρόσωπα που καταζητούνται από τις δικαστικές αρχές, με ανεπιθύμητους αλλοδαπούς, με πρόσωπα που έχουν εξαφανισθεί καθώς και με πρόσωπα τα οποία τίθενται υπό διακριτική παρακολούθηση. Ως εγγύηση των δικαιωμάτων των πολιτών η ΣΕΣΣ προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη λειτουργία μιας ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος, η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει αν από την επεξεργασία θίγονται τα δικαιώματα των ενδιαφερόμενων προσώπων (άρθρο 114 ΣΕΣΣ). Στην Ελλάδα η αρμοδιότητα αυτή έχει ανατεθεί με το άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. ιε' του Ν. 2472/1997 στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Παράλληλα, με βάση τη νομοθεσία για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα (άρθρο 82 του Ν. 3386/2005), τηρείται και ο Εθνικός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (στο εξής και ΕΚΑΝΑ). Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτό καθορίζονται με την υπ' αριθ. 4000/4/32 - ιβ'/4.9.2006 (ΦΕΚ Β' 1353/14.9.2006) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης. Η Αρχή είναι αρμόδια να ελέγχει (στο πλαίσιο εξέτασης των αντιρρήσεων των υποκειμένων των δεδομένων – άρθρο 13 του Ν. 2472/1997) και τη νομιμότητα των καταχωρίσεων στον ΕΚΑΝΑ.

Στην Αρχή υποβάλλεται κάθε έτος ένας ικανός αριθμός προσφυγών αλλοδαπών, οι οποίοι αιτούνται τη διαγραφή τους από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και από τον ΕΚΑΝΑ (98 προσφυγές το 2006, 84 προσφυγές το 2007, 79 προσφυγές το 2008 και 90 προσφυγές το 2009). Αντικείμενο όλων των προσφυγών αποτελεί η διαγραφή καταχωρίσεων που έλαβαν χώρα βάσει του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ. Για το λόγο αυτό κρίθηκε από την Αρχή σκόπιμο να πραγματοποιηθεί διαβούλευση με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ώστε να καθορισθούν συγκεκριμένα κριτήρια για την καταχώριση και διαγραφή αλλοδαπών από το ΣΠΣ και τον ΕΚΑΝΑ. Η διαβούλευση αυτή κατέληξε στην έκδοση της Γνωμοδότησης 3/2010 της Αρχής, η οποία ερμηνεύοντας τις σχετικές διατάξεις κατέληξε στα παρακάτω συμπεράσματα:

α) η καταχώριση αλλοδαπού τρίτης χώρας στον κατάλογο ΕΚΑΝΑ δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως την εγγραφή στο ΣΠΣ,

β) η καταχώριση στο ΣΠΣ γίνεται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ,

γ) δικαστική ή διοικητική απέλαση κατ' εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για την είσοδο και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια δικαιολογεί την καταχώριση του αλλοδαπού και στους δύο καταλόγους (ΕΚΑΝΑ και ΣΠΣ),

δ) καταδίκη αλλοδαπού από εθνικό δικαστήριο σε αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ποινή τουλάχιστον ενός (1) έτους, συνιστά λόγο εγγραφής στο ΣΠΣ,

ε) αποχρώσεις ενδείξεις για διάπραξη ή προπαρασκευαστικές ενέργειες αξιόποινης πράξης, για την οποία προβλέπεται ποινή τουλάχιστον ενός (1) έτους, δικαιολογούν την εγγραφή στο ΣΠΣ, εφόσον η πράξη αξιολογείται ότι συνιστά απειλή της δημόσιας τάξης και ασφάλειας,

στ) διοικητική απέλαση για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 76 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 3386/2005 καθώς και για το λόγο ότι η παρουσία ενός αλλοδαπού κρίνεται αιτιολογημένα ως επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της χώρας δικαιολογεί την εγγραφή του αλλοδαπού στον ΕΚΑΝΑ,

ζ) η διάταξη του άρθρου 48 παρ. 1 του Ν. 3772/2009, που αντικατέστησε την περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 76 του Ν. 3386/2005, στο μέτρο που ορίζει ότι είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη αλλοδαπός για το γεγονός και μόνο ότι σε βάρος του ασκήθηκε ποινική δίωξη για αδίκημα τιμωρούμενο με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών (3) μηνών, είναι αντισυνταγματική ως προσκρούουσα στο δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας (άρθρο 5 παρ. 1 Σ) και στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ),

η) ο αλλοδαπός διαγράφεται από το ΣΠΣ αν παρέλθει τριετία από την καταχώριση και δεν εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για την αναγκαιότητα διατήρησης της καταχώρισης.

Με βάση τη Γνωμοδότηση αυτή η Αρχή το έτος 2010 εξέτασε σε σχηματισμό Τμήματος δεκαέξι προσφυγές αλλοδαπών για τη διαγραφή τους από το ΣΠΣ και τον ΕΚΑΝΑ. Δεκατέσσερις προσφυγές έγιναν δεκτές και με αντίστοιχες αποφάσεις της Αρχής διατάχθηκε η διαγραφή των αλλοδαπών από τα παραπάνω συστήματα (Αποφάσεις 6/2010, 16/2010, 68/2010, 69/2010, 70/2010, 72/2010, 76/2010, 77/2010, 78/2010, 79/2010, 81/2010, 82/2010, 83/2010 και 84/2010), ενώ δύο απορρίφθηκαν και οι καταχωρίσεις κρίθηκαν νόμιμες (Αποφάσεις 75/2010 και 80/2010). Ειδικότερα σε δώδεκα περιπτώσεις (Αποφάσεις 6/2010, 16/2010, 69/2010, 70/2010, 76/2010, 77/2010, 78/2010, 79/2010, 81/2010, 82/2010, 83/2010 και 84/2010) η Αρχή έκρινε ότι η αξιόποινη πράξη της πλαστογραφίας πιστοποιητικών (άρθρο 217 παρ. 1 ΠΚ) δεν συνιστά «σοβαρή αξιόποινη πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 96 παρ. 2 στοιχ. β' της ΣΕΣΣ, καθώς δεν επισύρει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους (αλλά ποινή φυλάκισης από 10 ημέρες έως 1 έτος) και ως εκ τούτου αποχρώσεις ενδείξεις για την τέλεση της εν λόγω πράξης δεν μπορούν να θεμελιώσουν την καταχώριση στο ΣΠΣ και στον ΕΚΑΝΑ. Σε δύο περιπτώσεις η Αρχή έκρινε ότι ακόμα και η καταδίκη αλλοδαπού για την αξιόποινη πράξη της πλαστογραφίας πιστοποιητικών -άρθρο 217 παρ. 1 ΠΚ- (Απόφαση 68/2010) ή για τις πράξεις της πλαστογραφίας πιστοποιητικών και της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης -άρθρα 217 παρ. 1 και 220 ΠΚ- (Απόφαση 72/2010) δεν μπορεί να θεμελιώσει την καταχώρισή του στους παραπάνω καταλόγους, καθώς οι συγκεκριμένες αξιόποινες πράξεις δεν επισύρουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους και ως εκ τούτου δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 παρ. 2 στοιχ. α' της ΣΕΣΣ. Τέλος, όπως και

παραπάνω αναφέρθηκε, σε δύο περιπτώσεις οι προσφυγές των αλλοδαπών απορρίφθηκαν. Στην πρώτη από αυτές (Απόφαση 75/2010) κρίθηκε ότι η καταδίκη για παραβίαση του άρθρου 55 του Ν. 2910/2001 (προώθηση στο εσωτερικό της χώρας αλλοδαπών χωρίς δικαίωμα εισόδου και παραμονής στη χώρα) υπάγεται στην περίπτωση του άρθρου 96 παρ. 2 στοιχ. α' της ΣΕΣΣ καθώς επισύρει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους. Στη δεύτερη περίπτωση (Απόφαση 80/2010) κρίθηκε ότι έκδοση απόφασης διοικητικής απέλασης για λόγους παράνομης διαμονής δικαιολογεί την καταχώριση αλλοδαπού στο ΣΠΣ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 96 παρ.3 της ΣΕΣΣ.

3.2. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

3.2.1. Πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα

Το ζήτημα του συγκεκριμένου αντικρουόμενων δικαιωμάτων και συμφερόντων και συγκεκριμένα των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης του ατόμου (άρθρο 9Α Σ) και της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της διαφάνειας, όπως εξειδικεύεται στο Σύνταγμα με το δικαίωμα στην πληροφόρηση και τη συμμετοχή στην Κοινωνία της Πληροφορίας (άρθρο 5Α) και με το δικαίωμα πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 10 παρ. 3 Σ), συνεχίζει να απασχολεί την Αρχή. Στην τροχιά αυτής της διαλεκτικής σχέσης βρίσκεται και η Γνωμοδότηση 1/2010 που εξέδωσε η Αρχή αναφορικά με το προσχέδιο νόμου που καταρτίστηκε προς το σκοπό της ενίσχυσης της διαφάνειας της κυβερνητικής και διοικητικής λειτουργίας και δράσης (Ν. 3861/2010, νόμος «Διαύγεια») και ο οποίος προβλέπει την υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο των νομοθετικών και διαφόρων κατηγοριών διοικητικών πράξεων (η Γνωμοδότηση 1/2010 αναλύεται παρακάτω στην ενότητα 3.2.6. Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση).

Στο πλαίσιο του γενικότερου ενδιαφέροντος αλλά και προβληματισμού για την οριοθέτηση και το σαφέστερο προσδιορισμό της έννοιας της πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα τοποθετείται και το ειδικότερο ζήτημα της πρόσβασης του καταγγελλόμενου σε στοιχεία του καταγγέλλοντος, αναφορικά με καταγγελία που υποβάλλεται σε δημόσια υπηρεσία. Η Αρχή δέχεται πλήθος ερωτημάτων από δημόσιες υπηρεσίες σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης στους καταγγελλόμενους αντιγράφων των σε βάρος τους καταγγελιών που υποβάλλονται για διερεύνηση και κρίση. Συγκεκριμένα, ζητείται η γνώμη της Αρχής σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης του ονόματος και λοιπών στοιχείων επικοινωνίας του καταγγέλλοντος ή την τυχόν υποχρέωση για την απαλοιφή τους από το σώμα της καταγγελίας όταν αυτή δίδεται στον καταγγελλόμενο. Η Αρχή σε απόφαση της (με αριθμό 73/2010) έκρινε σχετικά ότι ο καταγγελλόμενος, ως υποκείμενο των δεδομένων που τον αφορούν, ήτοι υποβληθείσης σε δημόσια υπηρεσία καταγγελίας, έχει δικαίωμα πρόσβασης όχι μόνο στο κείμενο της καταγγελίας αλλά και σε κάθε πληροφορία σχετική με την προέλευση (πηγή) των δεδομένων αυτών. Η Αρχή καθορίζοντας περαιτέρω την έννοια της προέλευσης υπογράμμισε ότι τα στοιχεία ταυτοποίησης του καταγγέλλοντος, όπως το όνομα και η διεύθυνσή του συνιστούν προέλευση των δεδομένων. Ακολούθως, η Αρχή περιέγραψε τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται το εν λόγω δικαίωμα πρόσβασης. Οι δύο πρώτοι περιορισμοί αναφέρονται στο άρθρο 12 παρ. 5 του Ν. 2472/1997, και αφορούν σε λόγους εθνικής ασφάλειας ή εξακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Περαιτέρω περιορισμοί προκύπτουν από το άρθρο 5 παρ. 3 του Κ.Δ.Διαδ. στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου ή παραβλέπεται απόρρητο, προβλεπόμενο από ειδικές διατάξεις, ή όταν η πρόσβαση είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα της υπόθεσης

σχετικά με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης. Επιπλέον περιορισμοί που παρατίθενται, αναφέρονται στην ύπαρξη ειδικών διατάξεων που επιβάλλουν ή επιτρέπουν ενδεχομένως απόλυτη ή μερική τήρηση μυστικότητας καθώς και στην περίπτωση που η γνωστοποίηση των στοιχείων του καταγγέλλοντος δύναται να απειλήσει/απειλεί το υπέρτατο έννομο αγαθό της ζωής του. Η Αρχή αφού υπενθύμισε ότι και ο καταγγέλλων είναι ομοίως υποκείμενο των δεδομένων, απεφάνθη ότι (ο καταγγέλλων) οφείλει να γνωρίζει ότι ο καταγγελλόμενος έχει πλην νομίμων εξαιρέσεων δικαίωμα πρόσβασης στην καταγγελία που τον αφορά και στα στοιχεία του καταγγέλλοντος, κάνοντας τοιοιουτρόπως αναφορά στην κοινή γνώση του επιμελούς πολίτη, η οποία θα μπορούσε άλλωστε να δικαιολογήσει και την απαλλαγή από την υποχρέωση ενημέρωσης. Εν τούτοις, η Αρχή έκρινε σκόπιμο να πραγματοποιείται ενημέρωση με κάθε πρόσφορο τρόπο κατά το χρόνο υποβολής της καταγγελίας. Παρατήρησε δε ότι ο καταγγέλλων ο οποίος δεν επιθυμεί να αποκαλυφθεί η ταυτότητά του θα πρέπει εξ αρχής να επικαλείται και να αιτιολογεί εγγράφως τους σχετικούς λόγους, ώστε να εξετάζονται αρμοδίως από τη δημόσια υπηρεσία.

Με την ίδια, εξάλλου, συλλογιστική απάντησε η Αρχή (4650/22.07.2010) σε προσφυγή που υποβλήθηκε ενώπιόν της για παράνομη χορήγηση από το ΙΚΑ Βάρης αντιγράφου καταγγελίας για παράνομες οικοδομικές εργασίες και παραβάσεις σχετικές με καταβολή εργοδοτικών εισφορών και ενσήμων σε καταγγελλόμενο, χωρίς τη συναίνεση του καταγγέλλοντος. Για τους λόγους που αναφέρονται στην ως άνω απόφαση η Αρχή έκρινε ότι νομίμως το ΙΚΑ Βάρης χορήγησε αντίγραφο της καταγγελίας στον καταγγελλόμενο στο πλαίσιο της εγνωσμένης άσκησης των αρμοδιοτήτων του αναφορικά με την εξέταση σχετικών καταγγελιών.

Η Αρχή και αυτό το έτος αντιμετώπισε πληθώρα αιτημάτων σχετικά με την πρόσβαση του καταγγέλλοντος πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού υπαλλήλου στο φάκελο της διενεργηθείσας σε βάρος του αστυνομικού Προφορικής/Ενορκης Διοικητικής Εξέτασης. Η Αρχή εφαρμόζοντας τη σχετική απόφαση 57/2009, κρίνει παγίως πως επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων η χορήγηση του πορίσματος διοικητικής εξέτασης στον καταγγέλλοντα πειθαρχικό παράπτωμα. Ωστόσο για τη χορήγηση των συνοδευόντων το πόρισμα στοιχείων απαιτείται η συνδρομή υπέρτερου έννομου συμφέροντος, το οποίο πρέπει να επικαλείται και να αποδεικνύει ο αιτών. Η δε χορήγηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, που τυχόν περιέχονται στη δικογραφία της ΠΔΕ/ΕΔΕ, είναι νόμιμη μόνο μετά από άδεια της Αρχής και εφόσον τα έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου.

3.2.2. Διαβίβαση στοιχείων μεταξύ υπηρεσιών

Σημαντικός αριθμός ερωτημάτων/προσφυγών που εξακολουθούν να υποβάλλονται στην Αρχή αφορά σε αιτήματα υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα για πρόσβαση σε στοιχεία και δη προσωπικά δεδομένα που τηρούνται σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις αυτές, η Αρχή εξετάζει αφενός την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 και αφετέρου του άρθρου 5 για την επεξεργασία των απλών προσωπικών δεδομένων και του άρθρου 7 για την επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Ειδικότερα, ελέγχει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση επεξεργασία των δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων αυτών και κατ' επέκταση εάν οι υπηρεσίες δύνανται να διαβιβάσουν τα στοιχεία αυτά νομίμως. Περαιτέρω, εξετάζει εάν τηρείται και η συνακόλουθη υποχρέωση του άρθρου 11 παρ. 3

του νόμου για την ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων για την επικείμενη ανακοίνωση των δεδομένων του σε τρίτο. Σε συναφή προσφυγή που κατατέθηκε στην Αρχή με αντικείμενο το ζήτημα της νομιμότητας διαβίβασης προσωπικών και δευαίσθητων δεδομένων δημοσίου υπαλλήλου αλλά και του ανήλικου τέκνου του, ασφαλισμένων στον Οργανισμό Περίθαλψης Ασφαλισμένων Δημοσίου (ΟΠΑΔ) από τον Οργανισμό αυτόν στην υπηρεσία του, η Αρχή έκρινε πως ο ΟΠΑΔ κοινοποίησε ευαίσθητα δεδομένα υγείας του ασφαλισμένου, του ανήλικου τέκνου του αλλά και άλλων ασφαλισμένων του κατά παράβαση των άρθρων 4 παρ. 1, 7 παρ. 2 και 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 και επέβαλε πρόστιμο απευθύνοντας ταυτόχρονα και σύσταση στον Οργανισμό όπως επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια κατά τη διαβίβαση σε τρίτους ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των ασφαλισμένων του. Συγκεκριμένα, έκρινε η Αρχή, ότι ο ΟΠΑΔ κοινοποίησε στην υπηρεσία του ασφαλισμένου ευαίσθητα δεδομένα τα οποία ήταν δυσανάλογα για το σκοπό της ενημέρωσης της υπηρεσίας αναφορικά με την ενδεχόμενη τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος του εν λόγω ασφαλισμένου (Απόφαση 24/2010).

Σχετικό ήταν και ερώτημα δήμου αναφορικά με τη νομιμότητα διαβίβασης των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού των δημοτικών επιχειρήσεων του δήμου στο Τμήμα Νομικών Υπηρεσιών, στις Οικονομικές Διευθύνσεις του δήμου και στο Δήμαρχο για λόγους προγραμματισμού των οικονομικών του δήμου και των επιχειρήσεών του, καθορισμού του ποσού χρηματοδότησης αυτών και ελέγχου ενόψει της ενοποίησης και συγχώνευσης των επιχειρήσεων αυτών σύμφωνα με τον Ν. 3852/2010 (Καλλικράτης). Η Αρχή στην περίπτωση αυτή απεφάνθη πως είναι νόμιμη η χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων διαβίβαση των επίμαχων προσωπικών δεδομένων στο βαθμό που τα στοιχεία αυτά είναι αναγκαία προκειμένου τα όργανα του δήμου να ασκήσουν την κατά το νόμο εποπτεία επί των δημοτικών επιχειρήσεων ή να προβούν σε προβλεπόμενες από τον σχετικό νόμο (Καλλικράτης) ενέργειες, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β' και δ' του Ν. 2472/1997 (6311-1/06.01.2010).

Παρομοίως, το ζήτημα της νομιμότητας χορήγησης δεδομένων σε δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου αξιοποιώντας τις παρεχόμενες πληροφορίες να προβούν σε μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης για την εξασφάλιση βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών, έθεσε στην Αρχή η Ανώνυμη Εταιρεία Κτηματολόγιο. Επισήμανε δε ότι οι πληροφορίες που διαθέτει κατά το στάδιο της κτηματογράφησης ενδέχεται να είναι ανακριβείς. Η Αρχή σε απάντησή της (3821/17.06.2010), αφού υπενθύμισε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του σχετικού με το εθνικό κτηματολόγιο νόμου (Ν. 2664/1998) αφενός ρυθμίζεται η προβλεπόμενη δημοσιότητα των κτηματολογικών στοιχείων και αφετέρου επιτρέπεται η χορήγηση σε τρίτους πληροφοριών από την ψηφιακή του βάση, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των νόμου για τα προσωπικά δεδομένα, έκρινε πως είναι νόμιμη η χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων χορήγηση των επίμαχων πληροφοριών σε δημόσιες υπηρεσίες στο πλαίσιο της εκτέλεσης έργου δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997, προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατά νόμο είσπραξη βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών. Επιπλέον, η Αρχή αναφερόμενη στην προμνησθείσα επισήμανση της Κτηματολόγιο ΑΕ. τόνισε ότι κατά τη χορήγηση των στοιχείων είναι σκόπιμο να αναφέρεται ότι οι χορηγούμενες πληροφορίες ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω της εξελισσόμενης διαδικασίας της κτηματογράφησης. Επανέλαβε δε την υποχρέωση της Κτηματολόγιο Α.Ε., ως υπεύθυνου επεξεργασίας, για την ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων πριν την ανακοίνωση των δεδομένων σε τρίτους.

3.2.3. Επεξεργασία φορολογικών δεδομένων

Κατά το έτος 2010 και στο πλαίσιο της γνωμοδοτικής της αρμοδιότητας (άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. θ' και ιγ' του Ν. 2472/1997), η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει επί του σχεδιασμού και της υλοποίησης εναλλακτικού συστήματος καταγραφής αποδείξεων δαπανών των φορολογούμενων φυσικών προσώπων μέσω μαγνητικής κάρτας. Κατά τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (στο εξής και ΓΓΠΣ), η οποία έθεσε υπόψη της Αρχής το εν λόγω σύστημα, η χρήση της συγκεκριμένης κάρτας (στο εξής και κάρτας αποδείξεων) θα είναι προαιρετική και θα αποσκοπεί αφενός στην απαλλαγή των φορολογούμενων φυσικών προσώπων από την υποχρέωση συλλογής και καταχώρισης των αποδείξεων δαπανών και αφετέρου στη φορολογική συμμόρφωση των επιχειρήσεων μέσω της διενέργειας διασταυρωτικών ελέγχων αναφορικά με την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεών τους.

Το προτεινόμενο ως εναλλακτικό σύστημα καταγραφής των αποδείξεων δαπανών θα βασίζεται στην υπάρχουσα υποδομή των τραπεζών για την εξυπηρέτηση συναλλαγών με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες - δηλαδή, στα τερματικά POS (Points Of Sale) που είναι ήδη εγκατεστημένα σε επιχειρήσεις, και των αντίστοιχων υποδομών που διαθέτουν οι τράπεζες για την επεξεργασία των συναλλαγών αυτών. Ειδικότερα, το σύστημα θα λειτουργεί ως εξής:

- Έκδοση μαγνητικών καρτών από τις τράπεζες
 - Διαθέτουν μοναδικό 19ψηφιο αριθμό
 - Δεν τηρούνται τα στοιχεία του προσώπου που την προμηθεύεται
- Δήλωση της κάρτας στη ΓΓΠΣ
 - Είτε απευθείας σε διαδικτυακή εφαρμογή
 - Είτε μέσω sms
 - Καταγραφή της συναλλαγής σε επιχείρηση που διαθέτει POS
 - Ποσό απόδειξης ή ένας αριθμός πόντων που αντιστοιχεί σε αυτό
- Αποστολή της συναλλαγής στο κέντρο επεξεργασίας της τράπεζας - διαχωρισμός από τις συναλλαγές με πιστωτική
- Περιοδική αποστολή των στοιχείων από τις τράπεζες στη ΓΓΠΣ
 - Κωδικός της κάρτας αποδείξεων του φορολογουμένου
 - ΑΦΜ του εμπόρου
 - Ημερομηνία και ώρα της συναλλαγής
 - Ποσό της συναλλαγής (ή ένας αριθμός πόντων που αντιστοιχεί σε αυτό)
- Ενημέρωση της μερίδας αποδείξεων του φορολογουμένου από τη ΓΓΠΣ
- Με την ολοκλήρωση του ημερολογιακού έτους ανακεφαλαίωση των αποδείξεων και τήρηση μόνο του συνολικού ποσού ανά φορολογούμενο και ανά επιχείρηση
 Η Αρχή με τη Γνωμοδότησή της 4/2010 προέβη στις παρακάτω επισημάνσεις σχετικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που λαμβάνει χώρα μέσω του προτεινόμενου εναλλακτικού συστήματος καταγραφής αποδείξεων:
- Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των φορολογούμενων από δημόσια αρχή λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Στην προκειμένη περίπτωση το ισχύον άρθρο 9 του Ν. 2238/1994 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επαρκής νομική βάση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω της κάρτας αποδείξεων, καθώς πρόκειται για μια διαφορετικής «έντασης» επεξεργασία από αυτήν που συνεπάγεται η προσκόμιση των αποδείξεων στην αρμόδια φορολογική αρχή (δημιουργία κεντρικής βάσης δεδομένων, μεγαλύτερος χρόνος τήρησης των δεδομένων, διαμεσολάβηση τρίτων μερών - των τραπεζών).

- Νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος απαιτείται και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι, προκειμένου οι φορολογούμενοι να παρέχουν την ελεύθερη, ρητή και ειδική συγκατάθεσή τους (άρθρο 2 στοιχ. ια΄ του Ν. 2472/1997) για τη συγκεκριμένη επεξεργασία, καθώς πρόκειται για προαιρετικό σύστημα, απαιτείται να έχουν προηγουμένως ενημερωθεί για τα βασικά στοιχεία αυτής.
- Με νομοθετική εξουσιοδότηση επιτρέπεται να ανατεθεί στον κανονιστικό νομοθέτη η ρύθμιση μόνο ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, όπως ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου συστήματος.
- Η εν λόγω επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις καταναλωτικές συνήθειες των χρηστών της κάρτας αποδείξεων, τη δημιουργία δηλαδή καταναλωτικού «προφίλ» των φορολογουμένων. Για το λόγο αυτό θα πρέπει κατά το σχεδιασμό του να διασφαλίζεται ότι η ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων (δηλαδή των χρηστών της κάρτας αποδείξεων) είναι τεχνικά δυνατή μόνο από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.
- Λήψη ειδικών μέτρων ασφάλειας και πρόβλεψη ελεγκτικού μηχανισμού για την αποτροπή του κινδύνου παράνομης επεξεργασίας των δεδομένων από μέρους των τραπεζών (εκτελούντων μέρος της επεξεργασίας).
- Λήψη τεχνικών μέτρων που θα επιτρέπουν την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο κατά χρόνο που ο χρήστης της κάρτας υποχρεούται να υποβάλει τη φορολογική του δήλωση, ώστε να τηρείται η αρχή που προκύπτει από το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. δ΄ Ν. 2472/1997.
- Πρόταση της Αρχής για επίτευξη των δύο σκοπών (αφενός διευκόλυνση των φορολογουμένων και αφετέρου έλεγχος της φορολογικής συμμόρφωσης των επιχειρήσεων) μέσω δύο διαφορετικών εφαρμογών:
 - «έξυπνη» κάρτα για τους φορολογούμενους
 - σύνδεση των ταμειακών μηχανών των επιχειρήσεων με τη ΓΓΠΣ
 Περαιτέρω, η Αρχή κατά το έτος 2010 αντιμετώπισε και το ζήτημα της νομιμότητας της χορήγησης δεδομένων σχετικά με την περιουσιακή κατάσταση του ενός συζύγου στον άλλο σύζυγο, εφόσον αυτά είναι αναγκαία για τον καθορισμό του ύψους της διατροφής. Η Αρχή επανέλαβε την κρίση της (1679/26.3.2010) ότι η εν λόγω επεξεργασία είναι συμβατή με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, λαμβανομένων υπόψη και των ειδικών διατάξεων των άρθρων 1445 ΑΚ και 85 παρ. 5 του Ν. 2238/1994 (για την ερμηνεία του άρθρου 1445 ΑΚ βλ. και την ενότητα 3.4. Κοινωνική Ασφάλιση).

3.2.4. Τοπική Αυτοδιοίκηση

Ενόψει των εκλογών της 7ης Νοεμβρίου 2010 για τα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Αρχή υποβλήθηκαν πολλά προφορικά αλλά και έγγραφα ερωτήματα πολιτών και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, καθόσον αφορά τη νομιμότητα χορήγησης προς τους επικεφαλής των συνδυασμών καταστάσεων φυσικών προσώπων, τα οποία οφείλουν ποσά ανώτερα των χιλίων ευρώ στις οικείες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και στους δήμους, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 3 παρ. 1 στοιχ. α΄ του Ν. 3870/2010. Στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της 07.10.2010, η Αρχή έκρινε ότι η συγκεκριμένη διάταξη, στο μέτρο που επιβάλλει τη γνωστοποίηση όλων των οφειλετών του οικείου Ο.Τ.Α. στους επικεφαλής των συνδυασμών, παραβιάζει προδήλως την αρχή της αναλογικότητας που κατοχυρώνει το Σύνταγμα (άρθρο 25 παρ. 1) και το ενωσιακό δίκαιο (άρθρο 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.), δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος σκοπός επεξεργασίας (έλεγχος τήρησης της απαγόρευσης που

επιβάλλει η εν λόγω διάταξη) μπορεί να επιτευχθεί με το πολύ ηπιότερο μέσο της έκδοσης, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου δωρητή ή του επικεφαλής του συνδυασμού, βεβαίωσης για τυχόν οφειλές στον οικείο Ο.Τ.Α. Με το πνεύμα του ανωτέρου σκεπτικού ευθυγραμμίστηκε και η υπ' αριθ. 57408/7.10.2010 ερμηνευτική εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

3.2.5. Παιδεία και έρευνα

Η Αρχή με μια σειρά αποφάσεών της εξέτασε αιτήματα ερευνητών για χορήγηση της προβλεπόμενης στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. στ' του Ν. 2472/1997 άδειας επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για επιστημονικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Ειδικότερα, η Αρχή με τις Αποφάσεις 4/2010 και 5/2010 έκρινε ότι είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η από μεταπτυχιακό φοιτητή συλλογή και επεξεργασία, μέσω ερωτηματολογίων που θα διανεμηθούν σε μαθητές ηλικίας από 9 έως 15 ετών, απλών και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων μαθητών, με σκοπό τη σύνταξη μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας υπό την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής θα προβεί στην υποβολή προς την Αρχή της προβλεπόμενης στο Ν. 2472/1997 γνωστοποίησης και αίτησης παροχής άδειας επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Η ανωτέρω υποχρέωση δεν υφίσταται στην περίπτωση που ο μεταπτυχιακός φοιτητής προβεί στη συλλογή μόνο του έτους γέννησης κάθε ενδιαφερόμενου μαθητή και παράλληλα απαλείψει από τα ερωτηματολόγια την ερώτηση σχετικά με την περιοχή κατοικίας των μαθητών, καθώς με τον τρόπο αυτό τα ερωτηματολόγια θα περιέχουν αποκλειστικά στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν θα μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων, και ως εκ τούτου ο Ν. 2472/1997 δεν θα τυχάνει εφαρμογής.

Επίσης η Αρχή με τις Αποφάσεις της 44/2010, 59/2010 και 64/2010 χορήγησε αντίστοιχες άδειες στο Πρωτοδικείο και Εφετείο Ιωαννίνων, στο Δήμο Ερμούπολης και στο Πρωτοδικείο Ηρακλείου προκειμένου να επιτρέψουν ως υπεύθυνοι επεξεργασίας την πρόσβαση ερευνητών στα αρχεία τους με τους εξής όρους: ο ερευνητής να έχει πρόσβαση στον τόπο τήρησης του αρχείου, να εξαγάγει μόνο τα δεδομένα που, κατά την επιστημονική του κρίση, είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης του, να καταγράψει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που πιθανόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και να τηρήσει την ανωνυμοποίηση σε κάθε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων αυτών με π.χ. δημοσιοποίηση της έρευνας.

Ακόμη, η Αρχή, με την Απόφαση 32/2010, εξετάζοντας αίτημα υποψήφιου διδάκτορος για πρόσβαση σε αρχεία αρμοδιότητας των Γενικών Αρχείων του Κράτους και ειδικότερα στο αρχείο του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας, προκειμένου να ολοκληρώσει τη διδακτορική του διατριβή, έκρινε ότι το αίτημα ρυθμίζεται από την ειδική διάταξη του άρθρου 42 του Ν. 1946/1991. Κατά το άρθρο αυτό τα αρχεία αρμοδιότητας των Γενικών Αρχείων του Κράτους διατίθενται για μελέτη υποχρεωτικά μετά την πάροδο 30 ετών. Ως εκ τούτου και δεδομένου ότι έχουν περάσει περισσότερα από 30 έτη από τη σύσταση του αρχείου του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας, η Αρχή έκρινε ότι η ικανοποίηση του αιτήματος δεν κωλύεται από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997. Σε περίπτωση όμως μεταγενέστερης δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων που θα προκύψουν από τη μελέτη του συγκεκριμένου αρχείου, ο ερευνητής οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής.

Η Αρχή, (3808/17.06.2010) επίσης, απαντώντας σε ερώτημα που τέθηκε από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους σχετικά με το υπό ποιους όρους μπορούν να χορηγήσουν σε χώρα μη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντίγραφα του συνόλου ή μέρους του αρχειακού υλικού που φυλάσσεται στην κεντρική και τις περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ., γνωμοδότησε ότι η διάταξη του άρθρου 42 του Ν. 1946/1991, η οποία ρυθμίζει αποκλειστικά την πρόσβαση με σκοπό τη μελέτη στα αρχεία αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ., αν και προγενέστερη είναι ειδικότερη του Ν. 2472/1997 και ως εκ τούτου εφαρμόζεται σε περιπτώσεις στις οποίες ζητείται η πρόσβαση στα εν λόγω αρχεία με σκοπό τη μελέτη αυτών. Στην περίπτωση όμως που πρόκειται να πραγματοποιηθεί περαιτέρω επεξεργασία σε αρχειακό υλικό της αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ. εφαρμόζεται ο Ν. 2472/1997, στο μέτρο που το αρχειακό υλικό περιλαμβάνει πληροφορίες για φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται εν ζωή. Κατά συνέπεια, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, θα πρέπει τα Γενικά Αρχεία του Κράτους να υποβάλουν στην Αρχή αίτηση για άδεια διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Τέλος, η Αρχή χορήγησε άδεια λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων δεδομένων στο Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (34/15.01.2010) για πρόσβαση του Κέντρου στις αποφάσεις των δικαστηρίων με σκοπό την έρευνα και τη συγγραφική δραστηριότητα (δημοσιεύσεις σε περιοδικά και βιβλία, γνωμοδοτήσεις σε υπουργεία και άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου σχετικά με εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από τα ελληνικά δικαστήρια, κ.ά.) υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) η καταχώριση των αποφάσεων στη βάση των νομικών πληροφοριών και η δημοσίευσή τους επιτρέπεται εφόσον έχει γίνει προηγουμένως ανωνυμοποίηση των διαδίκων και των λοιπών φυσικών προσώπων που αναφέρονται στην απόφαση. Από την ανωνυμοποίηση εξαιρούνται οι πληρεξούσιοι δικηγόροι και τα φυσικά πρόσωπα που αποτελούν τη σύνθεση των δικαστηρίων, β) τα πρωτογενή κείμενα των αποφάσεων επιτρέπεται να τηρούνται έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανωνυμοποίησής τους. Κατόπιν αυτού θα πρέπει να καταστρέφονται τηρούμενης συγκεκριμένης διαδικασίας και πρωτοκόλλου καταστροφής.

Στον τομέα της παιδείας, η Αρχή (7074/24.11.2010), απαντώντας σε καταγγελία ότι Α.Ε.Ι. αρνήθηκε την πρόσβαση φοιτητή σε αντίγραφα των γραπτών του δοκιμίων των κατατακτηρίων εξετάσεων του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009, ζήτησε από το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να ικανοποιηθεί άμεσα το δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντος στα ζητηθέντα δεδομένα του προσωπικού χαρακτήρα, με την επίδειξη των κρίσιμων γραπτών δοκιμίων και με τη χορήγηση επικυρωμένων αντιγράφων αυτών, με το σκεπτικό ότι κάθε ενδιαφερόμενος φοιτητής έχει δικαίωμα πρόσβασης στα γραπτά του δοκίμια, σύμφωνα με τα οριζόμενα ιδίως στο άρθρο 12 του Ν. 2472/1997. Το δικαίωμα πρόσβασης περιλαμβάνει τόσο την επίδειξη των γραπτών δοκιμίων του όσο και τη χορήγηση αντιγράφων αυτών, ώστε να είναι σε θέση να ελέγξει, ως υποκείμενο, εάν έχουν τηρηθεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας οι όροι και οι προϋποθέσεις θεμιτής επεξεργασίας των δεδομένων που τον αφορούν.

Επίσης, η Αρχή έκρινε (1235/25.02.2010) ότι είναι νόμιμη η χορήγηση από τη διεύθυνση σχολείου στο Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων των στοιχείων των γονέων των μαθητών, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επικοινωνία μεταξύ τους, σχετικά με τη συμμετοχή τους στις αρχαιρεσίες των εκλογών για ανάδειξη του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου, χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεση των γονέων για τη χορήγησή τους.

3.2.6. Ηλεκτρονική διακυβέρνηση

Το 2010 την Αρχή απασχόλησαν ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων που ανακύπτουν από ρυθμίσεις ή εφαρμογές που προωθούν την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Ειδικότερα η Αρχή είχε την ευκαιρία να γνωμοδοτήσει επί του προσχεδίου νόμου για την υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο νομοθετικών και διοικητικών πράξεων, για τη χρήση της υπηρεσίας google analytics από την ιστοσελίδα της ηλεκτρονικής απογραφής των μισθοδοτούμενων από το ελληνικό δημόσιο καθώς και για την ίδια την απογραφή.

Με τη Γνωμοδότηση 1/2010 η Αρχή προσέγγισε τα ζητήματα που ανακύπτουν από την υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο των νομοθετικών και διαφόρων κατηγοριών διοικητικών πράξεων (κανονιστικών και ατομικών) και κατέληξε στα εξής κυρίως συμπεράσματα (το πλήρες κείμενο της Γνωμοδότησης με τις παρατηρήσεις στα επιμέρους άρθρα του προσχεδίου νόμου είναι διαθέσιμο στο παράρτημα):

- Με δεδομένο ότι η διαφάνεια αποτελεί συνταγματική επιταγή που διέπει το σύνολο των ενεργειών της Διοίκησης, στην περίπτωση που προκαλείται γνήσια σύγκρουση με άλλα συνταγματικώς προστατευόμενα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα αυτό της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας προσωπικών δεδομένων του ατόμου, ανήκει καταρχήν στην κυριαρχική εξουσία του νομοθέτη να προχωρήσει στις σχετικές επιλογές, σεβόμενος την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ).
- Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου αποτελεί πρόσφορο μέσο, εφόσον ο Έλληνας νομοθέτης, σταθμίζοντας και τις ειδικές συνθήκες της χώρας κατά τη δράση των δημοσίων οργάνων και ειδικότερα κατά τη διαχείριση των δημοσίων δαπανών, κρίνει ότι υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της διαφάνειας.
- Οι νομοθετικές, κανονιστικές και πολλές άλλες πράξεις, από αυτές που απαριθμούνται στη σχετική διάταξη του προσχεδίου νόμου που προβλέπει τις προς ανάρτηση πράξεις, δεν περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Οι πράξεις με προσωπικά δεδομένα αφορούν κυρίως το διορισμό και την υπηρεσιακή εξέλιξη δημοσίων λειτουργών, τη συγκρότηση και τις αμοιβές συλλογικών οργάνων για την άσκηση γνωμοδοτικών και άλλων καθηκόντων στο δημόσιο τομέα, τη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, την έγκριση επενδύσεων, την κατακύρωση και ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την έκδοση οικοδομικών αδειών.
- Η ανάρτηση πράξεων με προσωπικά δεδομένα στο διαδίκτυο ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για την προσωπικότητα του ατόμου. Επιπλέον, η ανάγκη διαφάνειας των πράξεων της Διοίκησης συνδέεται με την επικαιρότητα και, ως εκ τούτου, δεν δικαιολογείται η χωρίς χρονικό περιορισμό ανάρτηση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο. Συνεπώς, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να προβλεφθεί ανώτατο χρονικό όριο ανάρτησης στο διαδίκτυο, για τις διάφορες κατηγορίες πράξεων με προσωπικά δεδομένα, κατ' εκτίμηση της φύσης και του είδους των προσωπικών δεδομένων, καθώς και των λόγων που επιβάλλουν τη μείζονα διαφάνεια.
- Δεδομένου ότι σκοπός του προσχεδίου νόμου είναι η ενίσχυση της διαφάνειας της κρατικής δράσης και της δυνατότητας ελέγχου αυτής από τον πολίτη, είναι αυτονόητο ότι η επεξεργασία των εγγράφων (ανάρτηση στο διαδίκτυο, αποθήκευση στον υπολογιστή του χρήστη) επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο για το σκοπό του ελέγχου της κρατικής δράσης και όχι για άλλους σκοπούς.
- Το άρθρο που περιέχει γενική επιφύλαξη υπέρ της νομοθεσίας των προσωπικών δεδομένων προτείνεται να αναδιατυπωθεί σε δύο παραγράφους. Η πρώτη θα αναφέρεται στα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων και στην προστασία των ευαίσθητων δεδομένων και η δεύτερη στους κανόνες πνευματικής και βιομηχανικής

ιδιοκτησίας καθώς και στη διαφύλαξη ειδικού απορρήτου που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

- Ο κατάλληλος τεχνικός σχεδιασμός του τρόπου ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο συνδέεται άμεσα με το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων. Συνεπώς, η κανονιστική πράξη, η έκδοση της οποίας προβλέπεται στο σχετικό άρθρο, αφορά κατ' ουσία σε περιορισμό συνταγματικώς κατοχυρωμένου ατομικού δικαιώματος (άρθρο 9Α Σ) και άρα πρέπει να περιβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, τον τύπο του προεδρικού διατάγματος και όχι της υπουργικής απόφασης.

Περαιτέρω, η Αρχή με έγγραφό της (4831/02-08-2010) αντιμετώπισε και το ζήτημα της χρήσης της υπηρεσίας google analytics από την ιστοσελίδα για την ηλεκτρονική απογραφή του προσωπικού του δημοσίου τομέα (www.apogرافي.gov.gr), προκειμένου να λαμβάνονται στατιστικά στοιχεία σχετικά με την επισκεψιμότητα του συγκεκριμένου ιστοτόπου. Επειδή για τη λειτουργία της εν λόγω υπηρεσίας είναι απαραίτητη η εγκατάσταση κρυφού αναγνωριστικού στοιχείου (cookie) από την Google Inc στον υπολογιστή του κάθε χρήστη που επισκέπτεται την ιστοσελίδα της απογραφής, γεγονός το οποίο συνεπάγεται την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών (όπως για παράδειγμα των διευθύνσεων IP), η Αρχή επισήμανε στη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων ότι εφαρμοστέες είναι οι σχετικές διατάξεις του Ν. 3471/2006 (ο οποίος μετέφερε στην εθνική έννομη τάξη την Οδηγία 2002/58/EK) και ειδικότερα αυτή του άρθρου 5. Η επιεικής ερμηνεία της ανωτέρω διάταξης, υπό το πρίσμα της οδηγίας 2002/58/EK, είναι ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση και χρήση του «cookie» με την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνει το χρήστη με τρόπο πρόσφορο, σαφή και προηγούμενο της επεξεργασίας για την εγκατάσταση και για την επεξεργασία που θα λάβει χώρα μέσω της χρήσης του και παρέχει στο χρήστη το δικαίωμα να αρνηθεί την εν λόγω επεξεργασία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γενική Γραμματεία στο πνεύμα των ανωτέρω επισημάνσεων ενημέρωσε την Αρχή ότι δεν χρησιμοποιεί πλέον την υπηρεσία google analytics αλλά την εφαρμογή ελεύθερου λογισμικού (Piwik), ώστε τα δεδομένα να είναι διαθέσιμα μόνο στο Υπουργείο Οικονομικών και όχι σε τρίτα μέρη (όπως για παράδειγμα στη Google Inc), και ότι παράλληλα η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών γίνεται με τρόπο σύμφωνο με τις διατάξεις του Ν. 3471/2006 (πρόσφορη, σαφής και προηγούμενη της επεξεργασίας ενημέρωση του χρήστη για την εγκατάσταση του «cookie», δικαίωμα απενεργοποίησης του «cookie» που δεν επηρεάζει την πρόσβαση σε οποιαδήποτε από τις υπηρεσίες του www.apogرافي.gov.gr).

Τέλος, το ίδιο έτος την Αρχή απασχόλησε και η νομιμότητα της απογραφής των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα (Απόφαση 43/2010, η οποία θα αναλυθεί στην ενότητα 3.8. Εργασιακές σχέσεις).

3.2.7. Επεξεργασία δεδομένων χειριστών διαβαθμισμένου υλικού

Σε απάντηση ερωτήματος υπουργείου σχετικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων υπαλλήλων του, συμπεριλαμβανομένων και ευαίσθητων, προς το σκοπό πιστοποίησής τους για το χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, επισημάνθηκε ότι σύμφωνα με τον ισχύοντα Εθνικό Κανονισμό Ασφαλείας απαιτείται η συγκατάθεση του υπαλλήλου. Συμπληρωματικώς, επισημάνθηκε η γενική αρχή της νομιμότητας που διέπει τη δράση της δημόσιας διοίκησης, και εφαρμόζεται και στην περίπτωση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Με άλλα λόγια, η επεξεργασία προσωπικών δεδομέ-

νων των υπαλλήλων θα πρέπει να προβλέπεται ρητώς από νόμο ή να προκύπτει σαφώς από τις αρμοδιότητές του φορέα, και δεν αρκεί η επίκληση εκτέλεσης έργου δημόσιου συμφέροντος κατά τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. δ' Ν. 2472/1997. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, εφόσον η επεξεργασία δεν προβλέπεται από διάταξη νόμου, σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, ενώ δεν ισχύει για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

3.2.8. Διαβίβαση δεδομένων ιδιοκτητών οχημάτων από τα αρμόδια υπουργεία στις εταιρείες διαχείρισης διοδίων

Κατόπιν υποβολής σχετικών ερωτημάτων από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (Διεύθυνση Τροχαίας), η Αρχή διασαφήνισε τις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας, εν προκειμένω διαβίβασης, στοιχείων ιδιοκτητών οχημάτων, οι οδηγοί των οποίων αρνούνται να καταβάλουν τα τέλη διοδίων, από τα αρμόδια υπουργεία προς τις παραχωρησιούχες εταιρείες διαχείρισης διοδίων. Επίσης, η Αρχή αναφέρθηκε στις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας των δεδομένων από τις εταιρείες αυτές (6887-1/20-12-2010).

Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη σχετική νομοθεσία (ιδίως τις συμβάσεις παραχώρησης που έχουν κυρωθεί με νόμο) όσο και τις γνωστοποιήσεις που έχουν υποβληθεί από πέντε παραχωρησιούχες εταιρείες, η Αρχή έκρινε τα ακόλουθα: α) οι εταιρείες έχουν έννομο συμφέρον να λαμβάνουν από την αρμόδια αρχή τα στοιχεία κάθε ιδιοκτήτη οχήματος που ο ίδιος ή ο οδηγός αρνείται να πληρώσει τα διόδια τέλη, καθώς μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούν να επιδιώξουν την ικανοποίηση του δικαιώματός τους που προβλέπεται στις συμβάσεις παραχώρησης περί επιβολής και είσπραξης των διοδίων τελών. Ωστόσο, οι αρμόδιες αρχές επιτρέπεται να διαβιβάζουν μόνο τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη συγκεκριμένη επεξεργασία, όπως το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του ιδιοκτήτη, β) όταν στη σύμβαση παραχώρησης υπάρχει όρος που επιβάλλει στο ελληνικό δημόσιο να συνδράμει με οποιοδήποτε τρόπο την παραχωρησιούχο στην είσπραξη του διοδίου τέλους, η διαβίβαση των στοιχείων αποτελεί εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης της αρμόδιας δημόσιας αρχής, καθόσον οι συμβάσεις παραχώρησης κυρώνονται με νόμο, γ) η τυχόν χρήση ηλεκτρονικών συσκευών για τη βεβαίωση της μη καταβολής των διοδίων τελών, όπως η εγκατάσταση και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης πρέπει να γνωστοποιείται στην Αρχή, δ) τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί με τον προαναφερόμενο τρόπο καθώς και τα απαιτούμενα στοιχεία που αποδεικνύουν τη διέλευση άνευ καταβολής του τέλους διοδίου (π.χ. στιγμιότυπο διέλευσης από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης) επιτρέπεται να τηρούνται για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται για τη δικαστική επιδίωξη της νόμιμης αξίωσης για είσπραξη των διοδίων τελών και να χρησιμοποιούνται μόνο για το σκοπό αυτό, ε) οι παραχωρησιούχες εταιρείες έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τους χρήστες του αυτοκινητοδρόμου για την ως άνω επεξεργασία με κάθε πρόσφορο τρόπο, π.χ. με την ανάρτηση σχετικής πινακίδας.

3.3. ΥΓΕΙΑ

3.3.1.Υποχρεώσεις υπευθύνων επεξεργασίας

Τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας υποχρεούνται σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. γ' του Ν. 2472/1997 να γνωστοποιούν στην Αρχή το αρχείο με τα προσωπικά δεδομένα που τηρούν, και δεδομένου ότι

επεξεργάζονται ευαίσθητα δεδομένα (υγείας), η γνωστοποίηση αυτή υπέχει θέση αιτήσεως για λήψη της απαιτούμενης σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 άδειας της Αρχής, η οποία εκδίδεται ιδίως στη βάση του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. δ' του προαναφερόμενου νόμου. Εξαίρεση από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψεως αδειάς της Αρχής προβλέπεται, ωστόσο, για τα φυσικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας (π.χ. ιδιώτες ιατροί ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, ακόμα και αν ασκούν επάγγελμα που δεν αποτελεί ιατρική ειδικότητα), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. α' του Ν. 2472/1997.

Στην Αρχή υποβλήθηκε αίτημα του «Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών» περί απαλλαγής των λογοπεδικών-λογοθεραπευτών από την υποχρέωση γνωστοποίησης τήρησης αρχείου ή έναρξης της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και από την υποχρέωση λήψης άδειας για τη συλλογή και την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (που αφορούν στην υγεία), που πραγματοποιείται στο πλαίσιο άσκησης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Η Αρχή έκρινε ότι στην περίπτωση αυτή συντρέχουν σωρευτικά όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. α' του Ν. 2472/1997, ήτοι: α) η επεξεργασία αφορά σε δεδομένα υγείας, β) η επεξεργασία εκτελείται από πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, γ) ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από απόρρητο που προβλέπεται από κώδικα δεοντολογίας και δ) τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους, και με την Απόφαση 15/2010 έκανε δεκτό το αίτημα του ως άνω συλλόγου για την απαλλαγή των μελών του (φυσικών προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες υγείας) από την προαναφερόμενη υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας για τη σύσταση και λειτουργία αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα. Ανάλογα είχε κρίνει η Αρχή, με τις Αποφάσεις 60/2005 και 31/2008, δεχόμενη ότι οι φυσικοθεραπευτές και οι ψυχολόγοι αντίστοιχα, ως φυσικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας της Αρχής για την επεξεργασία δεδομένων υγείας των πελατών τους, διότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. α' του Ν. 2472/1997.

Η Αρχή εξέτασε καταγγελία ιατρού Νοσοκομείου κατά του πρώην Διοικητή Νοσοκομείου, με την οποία καταγγέλλονταν ότι ο τελευταίος, με την ιδιότητά του ως Διοικητής Νοσοκομείου, επεξεργάστηκε παρανόμως -κατά τον προσφεύγοντα- στοιχεία από τους φακέλους ασθενών του Νοσοκομείου (κυρίως χειρουργηθέντων από τον προσφεύγοντα), ότι κατήρτισε πίνακες, εξήγαγε ποσοστά θνησιμότητας και ότι διοχέτευσε τους πίνακες αυτούς σε διάφορα ΜΜΕ και στον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με αποτέλεσμα, κατά τους ισχυρισμούς πάντα του προσφεύγοντα, να πληγεί ο ίδιος ως επιστήμονας και ως κρατικός λειτουργός. Η Αρχή, με την Απόφαση 38/2010, καταρχάς, επανέλαβε ότι η αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων θανάτων δεν εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο του Ν. 2472/1997 (βλ. και αποφάσεις 100/2001, 32/2006 και 44/2009 σκ. 6). Περαιτέρω, έκρινε ότι η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων του ιατρού στον εποπτεύοντα Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης δεν συνιστά παράνομη επεξεργασία. Από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψε ακόμα ότι ο καταγγελλόμενος Διοικητής του Νοσοκομείου είχε συστήσει και λειτουργούσε, πέραν του νόμιμου αρχείου που προβλέπεται και τηρείται στο Τμήμα Γραμματείας της Διοικητικής Υπηρεσίας, αρχείο «εμπιστευτικού πρωτοκόλλου» στο γραφείο του, χωρίς να προβλέπεται στον Οργανισμό του συγκεκριμένου Νοσοκομείου (σχετική υπουργική απόφαση), χωρίς να υπάρχει σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου για τη σύσταση και λειτουργία του αρχείου στο Γραφείο Διοίκησης. Η σύσταση και λειτουργία του αρχείου αυτού, που δεν έχει γνωστοποιηθεί στην Αρχή, κρίθηκε παράνομη, καθώς

παραβιάζει τις διατάξεις των άρθρων 4, 6 και 7 του Ν. 2472/1997, και για το λόγο αυτό η Αρχή επέβαλε διοικητικό πρόστιμο στον καταγγελλόμενο πρώην Διοικητή του Νοσοκομείου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας του εν λόγω αρχείου, το περιεχόμενο και τη διακίνηση του οποίου καθόριζε ο ίδιος.

3.3.2. Αποδέκτες δεδομένων υγείας/στοιχείων ιατρικού φακέλου

Στην Αρχή υποβλήθηκαν προσφυγές πολιτών για τη μη ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στον ιατρικό τους φάκελο. Συγκεκριμένα, πολίτες με σχετικές αιτήσεις τους απευθύνθηκαν σε νοσηλευτικά ιδρύματα, κλινικές, διαγνωστικά κέντρα, ιδιώτες ιατρούς, κλπ., ζητώντας να τους χορηγηθούν αντίγραφα των ιατρικών φακέλων που αφορούν τους ίδιους ή πρόσωπα τα οποία εκπροσωπούν. Στις περιπτώσεις που οι υπεύθυνοι επεξεργασίας είχαν αμφιβολίες για τη νομιμότητα της αιτούμενης χορήγησης ευαίσθητων δεδομένων (υγείας), είτε δεν ικανοποίησαν καθόλου το αίτημα πρόσβασης των πολιτών είτε διαβίβασαν τα σχετικά αιτήματα στην Αρχή, προκειμένου να αποφανθεί η τελευταία. Η Αρχή, στις περιπτώσεις αυτές, έκρινε ότι το υποκείμενο των δεδομένων, στο οποίο αφορούν οι συγκεκριμένες πληροφορίες έχει δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες αυτές που περιέχονται σε ιατρικό φάκελο που τηρεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας (π.χ. νοσηλευτικό ίδρυμα, κλινική, διαγνωστικό κέντρο, ιδιώτης ιατρός, κλπ.) και ότι αντίστοιχα ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να ικανοποιεί άμεσα το, κατά το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, δικαίωμα πρόσβασης των υποκειμένων (έτσι η Απόφαση 62/2010 ως προς το δικαίωμα του συζύγου, ως υποκειμένου των δεδομένων, να έχει πρόσβαση στα δικά του προσωπικά δεδομένα που περιέχονται στον ιατρικό φάκελο της συζύγου του). Η Αρχή έκρινε ακόμα ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να ικανοποιεί το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς, ως υποκειμένου των δεδομένων, σύμφωνα με τα άρθρα 12 του Ν. 2472/1997 και 14 παρ. 8 του Ν. 3418/2005 (Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας), είτε αυτό ασκείται από τον ίδιο τον ασθενή αυτοπροσώπως, είτε από το νόμιμο αντιπρόσωπό του (βλ. άρθρα 128 επ. ΑΚ), δηλαδή τον γονέα ή το δικαστικό συμπαραστάτη ή τον προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη, είτε, τέλος, από νομίμως εξουσιοδοτημένο πρόσωπο, π.χ. τον πληρεξούσιο δικηγόρο του υποκειμένου (βλ., ιδίως, τα 3364-1/25.6.2010, 419-1/5.2.2010, 4158/1.7.2010 απαντητικά έγγραφα, αλλά και Αποφάσεις 21/2010, 22/2010, 53/2010 ως προς την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης του ανήλικου τέκνου από οποιονδήποτε από τους γονείς του, εφόσον ασκεί τη γονική μέριμνα αυτού).

Ειδικότερα, στην Αρχή διαβιβάστηκε, μεταξύ των άλλων, αίτηση συζύγου, με την οποία ζητούσε να λάβει πλήρη αντίγραφα του ιατρικού φακέλου σχετικά με την υποβολή του ζεύγους στη διαδικασία της τεχνητής γονιμοποίησης και τις αποτυχημένες προσπάθειές τους, καθώς και όλα τα έγγραφα των ιατρικών εξετάσεων, γνωματεύσεων και αποτελεσμάτων παρακλινικών εξετάσεων κλπ. είτε τα έγγραφα αφορούν τον ίδιο είτε τη σύζυγό του. Η Αρχή, καταρχάς, έλαβε υπόψη ότι στα ως άνω στοιχεία που συγκροτούν τον επίμαχο ιατρικό φάκελο περιλαμβάνονται προσωπικά δεδομένα τόσο του ίδιου όσο και της συζύγου του. Ακολούθως, με την Απόφαση 62/2010, έκρινε κατά τα προαναφερόμενα, ότι ο αιτών έχει, κατά το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία του ιατρικού φακέλου που αναφέρονται σε αυτόν (βλ. και ανάλογες απαντήσεις με τα έγγραφα 604-1/15.4.2010, 605-1/15.4.2010). Όσον αφορά, όμως, στις λοιπές ζητηθείσες πληροφορίες, η Αρχή έκρινε ότι ο σύζυγος ζητεί τις πληροφορίες αυτές με την ιδιότητα του τρίτου, για τη χορήγηση των οποίων απαιτείται η έκδοση άδειας από την Αρχή. Στη συνέχεια, εξετάστηκε η σχετική αίτηση και εκδόθηκε η αιτούμενη άδεια (όπως

και σε ανάλογες περιπτώσεις, βλ. Αποφάσεις 21 και 22/2010), καθώς κρίθηκε ότι η χορήγηση των ευαίσθητων δεδομένων στον αιτούντα τρίτο (σύζυγο) είναι αναγκαία και πρόσφορη για τη συγκεκριμένη δικαστική χρήση. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλει, κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, να ενημερώσει προηγουμένως το ενδιαφερόμενο υποκείμενο (σύζυγο) για τη διαβίβαση των δεδομένων του στον άλλο σύζυγο.

Υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα από ιδιωτική Κλινική σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης δεδομένων υγείας ασθενών στην Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ) της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (νυν Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης) (βλ. και ανάλογο ερώτημα που υποβλήθηκε από την ίδια την ΥΠΕΔΥΦΚΑ, ενότητα 3.4.2.). Συγκεκριμένα, η ΥΠΕΔΥΦΚΑ, στο πλαίσιο εντολών ελέγχου για τη διερεύνηση σχετικής υπόθεσης, ζήτησε από την εν λόγω ιδιωτική Κλινική να προβεί στη γνωστοποίηση από το αρχείο της των ακόλουθων πληροφοριών αναφορικά με πενήντα οκτώ ασφαλισμένους διαφόρων ασφαλιστικών οργανισμών που φέρονται να πραγματοποιούν χημειοθεραπευτικές αγωγές: α) αν οι συγκεκριμένοι ασθενείς έχουν πραγματοποιήσει και πότε κάποια χειρουργική επέμβαση στην κλινική, β) αν οι συγκεκριμένοι ασθενείς πραγματοποιούν τη χημειοθεραπευτική αγωγή τους στην κλινική και το εκάστοτε θεραπευτικό σχήμα αυτών, γ) τις ημερομηνίες εισαγωγής τους για θεραπεία από το διάστημα 1.1.2009 έως 30.9.2009, αποστέλλοντας τα αποδεικτικά-εισιτήρια εισαγωγής, δ) τους θεράποντες ιατρούς, υπό την επίβλεψη των οποίων, γίνεται η θεραπεία, ε) τα στοιχεία επικοινωνίας των συγκεκριμένων ασθενών (διεύθυνση κατοικίας και τηλέφωνο) κ.ά. Η Αρχή, με το έγγραφο 1678/16.3.2010, έκρινε ότι όσον αφορά τα απλά προσωπικά δεδομένα που ζητεί η ΥΠΕΔΥΦΚΑ, η χορήγηση αυτών είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος που εκτελείται από δημόσια αρχή. Ακολούθως, έκρινε ότι είναι νόμιμη και αναγκαία η χορήγηση στην ΥΠΕΔΥΦΚΑ των ευαίσθητων δεδομένων υγείας που ζητεί. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη την αποστολή και τις κατά νόμο δραστηριότητες της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, τις κατηγορίες πληροφοριών, στις οποίες επιτρέπεται η πρόσβαση της ειδικής αυτής δημόσιας υπηρεσίας για την εκπλήρωση της αποστολής της, καθώς και το γεγονός ότι η ΥΠΕΔΥΦΚΑ έχει λάβει νομίμως άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, κατά την οποία ως πηγές των δεδομένων έχουν ορισθεί οι ελεγχόμενοι φορείς (μεταξύ των οποίων και οι κλινικές), η Αρχή έκρινε ότι δεν απαιτείται (ειδική) προηγούμενη άδεια στην Κλινική για την επεξεργασία αυτή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 4 και 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997 (βλ. και ανάλογη απάντηση προς ΥΠΕΔΥΦΚΑ στην ενότητα 3.4.2). Τέλος, έκρινε ότι από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 2 στοιχ. θ' και 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. β' προκύπτει ότι για κάθε διαβίβαση στην ΥΠΕΔΥΦΚΑ, για το σκοπό της εκπλήρωσης της προαναφερόμενης αποστολής της, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, απλών ή/και ευαίσθητων, από οποιονδήποτε ελεγχόμενο φορέα (συμβληθέν με ΦΚΑ φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες υγείας, π.χ. ιδιωτικές κλινικές) δεν απαιτείται η προηγούμενη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων υποκειμένων από το φορέα αυτό, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, κατά τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997. Και τούτο, διότι η διαβίβαση των δεδομένων αυτών επιβάλλεται από τις κείμενες διατάξεις, που καθορίζουν την αποστολή και τις αρμοδιότητες της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, και, συνεπώς, η ΥΠΕΔΥΦΚΑ δεν λογίζεται ως τρίτος στις περιπτώσεις αυτές. Διαφορετική είναι η υποχρέωση που βαρύνει καθένα από τους ως άνω ελεγχόμενους φορείς, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, να ενημερώνει τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, ότι η ΥΠΕΔΥΦΚΑ ενδέχεται να καταστεί, ως δημόσια αρχή, αποδέκτης των δεδομένων προσωπικού χαρα-

κτῆρα. Έτσι, η ως άνω Κλινική, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, υποχρεούται μόνο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, να έχει ενημερώσει τους ασθενείς της ότι αποδέκτες των δεδομένων που τηρεί είναι σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις οι αρμόδιες δημόσιες αρχές/η ΥΠΕΔΥΦΚΑ.

Υποβλήθηκε στην Αρχή αίτηση ερευνητή με την οποία ζητούσε πρόσβαση σε ιατρικά δεδομένα ασθενών που τηρούνται σε νοσηλευτικό ίδρυμα για το σκοπό της εκπόνησης επιστημονικής-ιατρικής μελέτης. Η Αρχή έχει προδιαγράψει, με σειρά πράξεων και αποφάσεών της (βλ., ιδίως, τις Αποφάσεις 46/2004, 47/2004, 16/2005, 32/2006, 54/2008) τις προϋποθέσεις νομιμότητας επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τόσο απλών όσο και ευαίσθητων, για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς. Στο πλαίσιο αυτό, όπως η Αρχή παγίως κρίνει, η διενέργεια επιστημονικής έρευνας συνιστά νόμιμο σκοπό επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Ν. 2472/1997, μεταξύ άλλων και λόγω του ότι, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος, η ανάπτυξη και προαγωγή της έρευνας αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Σταθμίζοντας τα δυο συνταγματικά δικαιώματα, η Αρχή, με την Απόφαση 52/2010, έδωσε την άδεια σε νοσηλευτικό ίδρυμα να επιτρέψει την πρόσβαση στον ερευνητή μέσα σε χώρο του νοσηλευτικού ιδρύματος και έθεσε ως προϋπόθεση της επεξεργασίας την ανωνυμοποίηση των ιατρικών δεδομένων από τον ερευνητή κατά τρόπο ώστε να μην είναι δυνατός ο προσδιορισμός των υποκειμένων, καθώς και ότι το αρχείο της ανωνυμοποίησης (δηλ. της αντιστοίχισης του κωδικοποιημένου αριθμού φακέλου με τον πραγματικό αριθμό φακέλου του ασθενούς) θα τηρείται μόνο στο αρχείο του νοσηλευτικού ιδρύματος για λόγους επαλήθευσης της έρευνας μέχρι το χρονικό σημείο της δημοσίευσης της επιστημονικής έρευνας. Μετά από τη δημοσίευση της επιστημονικής έρευνας, ο ερευνητής θα πρέπει να καταστρέψει το σχετικό αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Από την ως άνω υποχρέωση καταστροφής εξαιρούνται μόνο τα στατιστικά φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων, διότι αυτά δεν λογίζονται από το νόμο ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Σε άλλη περίπτωση ερευνήτριας, η οποία επιθυμούσε να συγκεντρώσει, μέσω προφορικών συνεντεύξεων, ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (ιδίως δεδομένα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας) των ενδιαφερομένων συμμετεχόντων στην έρευνα, η Αρχή εξέδωσε άδεια στην ερευνήτρια, ως υπεύθυνο επεξεργασίας (Άδεια με α/α 1012/137/9.2.2010). Έκρινε, εν προκειμένω, ότι η επεξεργασία αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη συγκατάθεση των υποκειμένων, ότι οι συνεντεύξεις θα κωδικοποιούνται με βάση έναν αύξοντα αριθμό και σε αναφορά με την ημερομηνία πραγματοποίησής τους, χωρίς τη χρήση προσωπικών στοιχείων του συνομιλητή, καθώς και ότι η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην επιστημονική κοινότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με ανωνυμοποιημένα ή συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία.

Όπως και τα προηγούμενα έτη, μέρος της δραστηριότητας της Αρχής αποτέλεσε η έκδοση αδειών στα διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997, για τη δικαστική χρήση δεδομένων υγείας ασθενών τους, με σκοπό την άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος του υπευθύνου επεξεργασίας ή και των ιατρών του (ιδίως όταν τους αποδίδεται ευθύνη για ιατρικές πράξεις και παραλείψεις σχετικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας).

Η Αρχή, με την Απόφαση 74/2010 (Ολομέλειας), αφού έλαβε υπόψη τη συχνότητα των σχετικών αιτήσεων, το γεγονός ότι σε όλες τις περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη της Αρχής έχει δοθεί η άδεια που ζητήθηκε για δικαστική χρήση των στοιχείων του σχετικού ιατρικού φακέλου νοσηλείας (βλ. πλήθος απαντητικών εγγράφων και σειρά πράξεων της Αρχής, ιδίως, τις Αποφάσεις (Τμήματος Αδειών) 40/2009, 55/2009, 71/2009, 72/2009,

82/2009, 12/2010, 13/2010, 17/2010, 18/2010, 35/2010) και τη δυνατότητα της Αρχής σε επεξεργασίες που κρίνει ότι δεν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους να εφαρμόσει απλουστευμένους κανόνες επεξεργασίας δεδομένων, έκρινε ότι είναι νόμιμο και σκόπιμο, αντί έκδοσης ad hoc άδειας για το σκοπό της δικαστικής χρήσης των δεδομένων υγείας, να τροποποιείται η αρχική άδεια λειτουργίας του αρχείου του ενδιαφερόμενου νοσηλευτικού ιδρύματος, ώστε να συμπεριλαμβάνεται η περίπτωση της δικαστικής χρήσης των δεδομένων, εκ μέρους του νοσηλευτικού ιδρύματος αλλά και των ιατρών του, σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας.

Συγκεκριμένα, όταν υποβάλλεται από τα διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα, διαγνωστικά κέντρα κλπ. αίτηση για τη χορήγηση ή ανανέωση άδειας τήρησης αρχείου με δεδομένα υγείας (κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997) ή όταν υποβάλλεται από το νοσηλευτικό ίδρυμα αίτηση άδειας για δικαστική χρήση δεδομένων ιατρικού φακέλου από τον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από τον ιατρό του, για το σκοπό της άσκησης ή υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (ή πειθαρχικού οργάνου), θα περιλαμβάνονται αυτεπαγγέλτως στην άδεια οι όροι ότι τόσο ο υπεύθυνος επεξεργασίας όσο και οι ιατροί, οι οποίοι παρείχαν, με οποιαδήποτε σχέση, κατά τον κρίσιμο χρόνο, τις υπηρεσίες τους στον υπεύθυνο επεξεργασίας και εκ των καθηκόντων τους μετείχαν στην παροχή ιατρικής φροντίδας στο συγκεκριμένο ασθενή επιτρέπεται να χρησιμοποιούν ενώπιον δικαστηρίου δεδομένα υγείας ασθενών, που είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων τους, σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας.

Περαιτέρω, η Αρχή έκρινε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει σχετικά τους ασθενείς, ως υποκείμενα των δεδομένων, όχι απαραίτητα κατά τη συλλογή των δεδομένων (κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997), αλλά πάντως το αργότερο πριν τη χρήση των δεδομένων ενώπιον δικαστηρίου ή πριν τη χορήγηση των δεδομένων στους προαναφερόμενους ιατρούς για δικαστική χρήση (κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του ίδιου νόμου).

Εφαρμόζοντας στο εξής την προαναφερόμενη απόφαση, με πρόβλεψη του παραπάνω όρου στην άδεια λειτουργίας του ενδιαφερόμενου νοσηλευτικού ιδρύματος, η Αρχή θα απεμπλακεί από τα συναφή αιτήματα έκδοσης ad hoc άδειας για δικαστική χρήση.

Διαφορετική είναι η περίπτωση, όπου ο εναγόμενος (ή/και κατηγορούμενος) ιατρός ή η εναγόμενη κλινική ζητεί, για το σκοπό δικαστικής χρήσης, από άλλο νοσηλευτικό ίδρυμα τη χορήγηση ιατρικής γνωμάτευσης ή/και αντιγράφων ιατρικού φακέλου ασθενούς που νοσηλεύτηκε εκεί. Στην περίπτωση αυτή -αντίθετα με την προαναφερθείσα περίπτωση του ιατρού που εργάζεται στον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας και μπορεί να γνωρίζει, από την εκτέλεση των ιατρικών πράξεων που ο ίδιος ενήργησε, τα επίμαχα ιατρικά δεδομένα- ο αιτών τη χορήγηση δεδομένων υγείας ζητεί να του αποκαλυφθούν πληροφορίες, στις οποίες άλλως δεν θα μπορούσε να έχει πρόσβαση. Το ζήτημα που εγείρεται, λοιπόν, είναι εάν (και σε ποιο μέτρο) επιτρέπεται να αρθεί το ιατρικό απόρρητο με τη χορήγηση δεδομένων σε τρίτο. Το ίδιο ζήτημα προκύπτει και σε κάθε άλλη περίπτωση που τρίτος (π.χ. εν διαστάσει ή πρώην σύζυγος ασθενούς, εναγόμενος σε αποζημίωση για αδικοπραξία ή/και κατηγορούμενος για σωματική βλάβη ή για απόπειρα βιασμού) ζητεί πρόσβαση σε ιατρικά δεδομένα για δικαστική χρήση. Οι περιπτώσεις αυτές κρίνονται με ad hoc αποφάσεις και εκδίδεται η ζητηθείσα από τον υπεύθυνο επεξεργασίας άδεια, εφόσον κριθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι προϋποθέσεις των διατάξεων των άρθρων 4 και 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997 (λαμβανομένων υπόψη και των άρθρων 5 παρ. 3, 13 παρ. 3 και 4 και 14 παρ. 1 και 9 του Ν. 3418/2005, Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, για την άρση του ιατρικού απορρήτου), ήτοι ότι η χορήγηση των ευαίσθη-

των δεδομένων υγείας στον τρίτο αιτούντα είναι αναγκαία για τη συγκεκριμένη δικαστική χρήση και τηρείται η αρχή της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση με τον προβαλλόμενο σκοπό επεξεργασίας. Έτσι, σε άλλες περιπτώσεις η Αρχή παρέιχε στον υπεύθυνο επεξεργασίας την άδεια να χορηγήσει στον τρίτο αιτούντα ιατρική μόνο γνώση με τα απαιτούμενα στοιχεία για τη συγκεκριμένη δικαστική χρήση, επισημαίνοντας την υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να ενημερώσει προηγουμένως σχετικά το υποκείμενο των δεδομένων κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 (βλ. τις Αποφάσεις 3/2010, 25/2010, 27/2010, 34/2010, 37/2010, 40/2010, 41/2010, 45/2010, 46/2010, 48/2010, 50/2010), ενώ σε άλλες περιπτώσεις απέρριψε το σχετικό αίτημα, καθόσον έκρινε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των προαναφερόμενων άρθρων 4 και 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997 για την έκδοση της σχετικής άδειας (βλ. τις Αποφάσεις 39/2010, 51/2010, στις οποίες η Αρχή, μεταξύ άλλων, επανέλαβε τη θέση της ότι η κρίση περί της αναγκαιότητας της επεξεργασίας και ειδικότερα της χορήγησης ευαίσθητων δεδομένων για δικαστική χρήση απαιτεί, καταρχήν, να υφίσταται συγκεκριμένη εκκρεμής δίκη). Η Αρχή, κατά την εξέταση των σχετικών αιτήσεων επισήμανε, πάντως, στους αιτούντες ότι η αρμοδιότητα της Αρχής να επιτρέψει τη χορήγηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σε τρίτους για δικαστική χρήση δεν είναι αποκλειστική, δεδομένου ότι ο αιτών μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο την προσκόμιση των συγκεκριμένων ιατρικών βεβαιώσεων/πιστοποιητικών, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου και ως εκ τούτου, αν κριθεί αναγκαίο μπορεί να διαταχθεί δικαστικώς η προσκόμιση τους χωρίς ανάγκη λήψης άδειας από την Αρχή.

Τέλος, υποβλήθηκαν στην Αρχή ερωτήματα ιδίως από διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα για τη χορήγηση αντιγράφων ιατρικών φακέλων ασθενών που έχουν αποβιώσει. Η Αρχή (όπως και με τις προηγούμενες Αποφάσεις 100/2001, 32/2006, 44/2009 σκ. 6), έκρινε ότι η επεξεργασία «προσωπικών δεδομένων» θανόντων δεν εμπίπτει στις διατάξεις του νόμου για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 2472/1997), την εφαρμογή του οποίου η Αρχή εποπτεύει, και συνεπώς το ζήτημα αυτό εκφεύγει της αρμοδιότητας της Αρχής. Το σχετικό αίτημα χορήγησης αντιγράφων ιατρικού φακέλου θανόντος κρίνεται, ιδίως, στη βάση των διατάξεων των άρθρων 13 παρ. 6, 5 παρ. 3 και 14 παρ. 8 και 9 του Ν. 3418/2005 (Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας) (έτσι και η Απόφαση 38/2010, και τα έγγραφα 1536-1/31.3.2010, 4158/1.7.2010, 6094-2/1.12.2010, 7399-1 και 7399-2/23.12.2010).

3.3.3. Τακτικοί διοικητικοί έλεγχοι στον τομέα υγείας

Η Αρχή, στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 2472/1997, ασχολήθηκε με θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων στον τομέα της υγείας και ειδικότερα με την επεξεργασία δεδομένων των ασθενών μέσω πληροφοριακών συστημάτων νοσοκομείων.

Συγκεκριμένα η Αρχή, κατά τη διάρκεια του έτους 2010, διενέργησε δέκα (10) διοικητικούς ελέγχους σε δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία και κλινικές. Σκοπός των ελέγχων ήταν, πέραν της γενικότερης αξιολόγησης του επιπέδου ασφαλείας και προστασίας δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων των νοσοκομείων, η καταγραφή των βασικών σχετικών προβλημάτων τους και η συμβουλευτική υποστήριξή τους, ώστε να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους ασφαλείας.

Κατά τον προγραμματισμό των ελέγχων, έμφαση δόθηκε στη χρήση ηλεκτρονικών δικτύων και επικοινωνιών για τη διαχείριση των δεδομένων υγείας των ασθενών, καθώς και στη λειτουργία ειδικευμένων ηλεκτρονικών εφαρμογών επεξεργασίας ιατρικών δε-

δομένων, όπως εφαρμογές ηλεκτρονικού ιατρικού φακέλου ασθενή. Βάσει αυτού του κριτηρίου έγινε και η επιλογή των ελεγχόμενων νοσοκομείων, μετά και από επικοινωνία της Αρχής με την εταιρεία Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε., η οποία ήταν ο υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση πληροφοριακών συστημάτων υγείας στα νοσοκομεία του δημοσίου τομέα (με προκλήσεις έργων μέσω των Διοικητικών Μονάδων Υπηρεσιών Υγείας – ΔΥΠΕ).

Τα δέκα (10) νοσοκομεία στα οποία η Αρχή διεξήγαγε ελέγχους ήταν τα εξής:

- Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο – Μαιευτήριο Έλενα Βενιζέλου
- Μαιευτική/Γυναικολογική Κλινική Μπέρα
- Μαιευτική/Γυναικολογική Κλινική Ιασώ
- Νοσοκομείο Σύρου Βαρδάκειο και Πρώιο
- Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Λαμίας
- Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ
- Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αττικών
- Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας Θριάσιο
- Νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν
- Σισμανόγλειο Γενικό Νοσοκομείο

Τα νοσοκομεία ελέγχθηκαν κυρίως ως προς την τήρηση των επιταγών του άρθρου 10 του Ν. 2472/1997 για το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα με το άρθρο 10, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο επεξεργασίας.

Επίσης, στο πλαίσιο των ελέγχων εξετάστηκε και η γενικότερη συμμόρφωση των υπευθύνων επεξεργασίας (νοσοκομείων) ως προς τις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (άρθρα 4, 6 και 7 του Ν. 2472/1997), καθώς και ως προς τις ειδικότερες διαδικασίες που τηρούν για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των ασθενών (άρθρα 11 και 12 του Ν. 2472/97).

Ακολουθήθηκε η μεθοδολογία ελέγχων της Αρχής, ενώ χρησιμοποιήθηκε και ένα ειδικό εργαλείο παρακολούθησης ελέγχων που αναπτύχθηκε ειδικά για τον τομέα της υγείας και περιλαμβάνει ειδικό ερωτηματολόγιο για την προστασία και την ασφάλεια προσωπικών δεδομένων ασθενών στα νοσοκομεία.

Η Αρχή αρχικά ενημέρωνε τον υπεύθυνο επεξεργασίας σχετικά με τη διενέργεια του ελέγχου με επιστολή της, μέσω της οποίας του ζητούσε τον ορισμό αρμοδίου για τον έλεγχο προσώπου και επίσης ζητούσε τη συμπλήρωση του ειδικού ερωτηματολογίου (σε ηλεκτρονική μορφή) με σκοπό την αποτελεσματικότερη προετοιμασία και διευκόλυνση του ελέγχου.

Κατά τον επιτόπιο έλεγχο, η ομάδα ελέγχου πραγματοποιούσε πρώτα σειρά συνεντεύξεων βάσει του ερωτηματολογίου με τους αρμόδιους υπαλλήλους που όριζε ο υπεύθυνος επεξεργασίας και στη συνέχεια διενεργούσε επιτόπιο έλεγχο, τόσο σε τεχνικό επίπεδο, όσο και επίπεδο διαδικασιών. Όπου κρίθηκε απαραίτητο, ζητήθηκε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας η παράδοση σειράς αποδεικτικών πειστηρίων (εντύπων και ηλεκτρονικών). Ο κατάλογος αυτών υπογράφονταν από την ομάδα ελέγχου και από τον εκπρόσωπο του υπεύθυνου επεξεργασίας. Για τη διασφάλιση της ακεραιότητας των ηλεκτρονικών πειστηρίων εφαρμοζόταν αλγόριθμος κατακερματισμού (MD5 hash) με χρήση κατάλληλου λογισμικού.

Μετά από την ολοκλήρωση του ελέγχου, η ομάδα ελέγχου προετοιμάζε τα πρακτικά του ελέγχου, στα οποία καταγράφονται οι απαντήσεις/διευκρινίσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας, καθώς και οι επιτόπιες παρατηρήσεις της ομάδας ελέγχου. Τα πρακτικά αποστέλλονταν στον υπεύθυνο επεξεργασίας για υποβολή σχολίων ή/και παρατηρήσεων και στη συνέχεια οριστικοποιούνταν.

Το τελικό στάδιο των ελέγχων ήταν η σύνταξη των πορισμάτων. Τα πορίσματα αποτελούν αποτέλεσμα της ανάλυσης των αντίστοιχων πρακτικών και πειστηρίων, λαμβάνοντας υπόψη τον ευαίσθητο χαρακτήρα των δεδομένων υγείας, καθώς και τις διεθνώς αποδεκτές πρακτικές (όπως τη σειρά του προτύπου ISO/IEC 27000) ως προς τις διαδικασίες και τα οργανωτικά, φυσικά και τεχνικά μέτρα ασφάλειας. Το κάθε πόρισμα παρουσιάζει τα ευρήματα της Αρχής αναφορικά με τυχόν ελλιπή μέτρα ασφάλειας ή διαδικασίες προστασίας προσωπικών δεδομένων που εντοπίστηκαν στο αντίστοιχο νοσοκομείο, καθώς και τις προτεινόμενες συστάσεις για την αντιμετώπιση των κινδύνων που δημιουργούνται. Τα ευρήματα και οι συστάσεις ανάγονται στους παρακάτω τομείς:

- α) Οργάνωση – διαδικασίες ως προς την ασφάλεια: πολιτική και σχέδιο ασφάλειας, υπεύθυνος ασφάλειας, σχέδιο ανάκαμψης από καταστροφές, εμπιστευτικότητα του προσωπικού, διαχείριση πληροφοριακών αγαθών, διαχείριση χρηστών, εκτελούντες την επεξεργασία, διαχείριση φυσικού αρχείου, καταστροφή δεδομένων, διαχείριση αλλαγών, διαχείριση περιστατικών παραβίασης προσωπικών δεδομένων, ενημέρωση των ασθενών, εκπαίδευση του προσωπικού.
- β) Μέτρα φυσικής ασφάλειας.
- γ) Τεχνικά μέτρα ασφάλειας: Σχεδιασμός πληροφοριακού συστήματος, αναγνώριση και αυθεντικοποίηση, αρχεία καταγραφής, αντίγραφα ασφαλείας, ασφάλεια επικοινωνιών, διαμόρφωση περιβάλλοντος υπολογιστών.
- δ) Υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας ως προς την Αρχή.

Η σύνταξη των πορισμάτων θα ολοκληρωθεί προσεχώς. Τα πρώτα συμπεράσματα, ωστόσο, από την ανάλυση των ευρημάτων δείχνουν ότι το επίπεδο ασφάλειας ιδίως στα δημόσια νοσοκομεία είναι γενικά ανεπαρκές και οφείλεται κυρίως στην έλλειψη οργάνωσης και διαδικασιών, παρά σε αμιγώς τεχνικές ελλείψεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι ανύπαρκτες ή ανεπαρκείς πολιτικές ασφάλειας, η έλλειψη συγκεκριμένων διαδικασιών για τη διαχείριση των πληροφοριακών αγαθών, του φυσικού αρχείου και των χρηστών των πληροφοριακών συστημάτων των νοσοκομείων, καθώς και το γεγονός ότι οι συμβάσεις με εκτελούντες την επεξεργασία (π.χ. εταιρείες τεχνικής υποστήριξης ή καταστροφής δεδομένων) συχνά δεν παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις αναφορικά με την ασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ασθενών. Σε επίπεδο εφαρμογών, παρά το γεγονός ότι τα περισσότερα πληροφοριακά συστήματα νοσοκομείων που ελέγχθηκαν διαθέτουν μηχανισμούς ασφαλείας, οι εν λόγω μηχανισμοί συνήθως δεν ήταν επαρκώς ενεργοποιημένοι, και πάλι λόγω έλλειψης των αντίστοιχων διαδικασιών (π.χ. μη επαρκής ορισμός ρόλων και δικαιωμάτων πρόσβασης του προσωπικού σε πόρους του πληροφοριακού συστήματος, κοινόχρηστοι λογαριασμοί χρηστών, κοινόχρηστα τερματικά κ.ά.).

Αφού ολοκληρωθούν οι παραπάνω έλεγχοι εντός του πρώτου τριμήνου του 2011, η Αρχή προγραμματίζει τόσο τη διενέργεια επαναληπτικών επιτόπιων ελέγχων στα ίδια νοσοκομεία, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωση των υπευθύνων επεξεργασίας στις συστάσεις των πορισμάτων όσο και τη διενέργεια νέων ελέγχων στον τομέα της υγείας.

Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, η Αρχή θα προχωρήσει στην αναλυτική επεξεργασία των ευρημάτων των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν, με σκοπό την έκδοση κατευθυ-

ντήριων γραμμών προς τα νοσοκομεία αναφορικά με την ασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ασθενών. Στο πλαίσιο της δράσης αυτής, η Αρχή θα προβεί σε διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς του τομέα της υγείας.

3.4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η Αρχή κλήθηκε να διασαφηνίσει τις προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς (ασφαλιστικά ταμεία, ΟΑΕΔ), τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και την ειδική δημόσια υπηρεσία για τον έλεγχο των δαπανών υγείας των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ), και συνακόλουθα έκρινε τη νομιμότητα της επεξεργασίας έπειτα από αιτήσεις, ερωτήματα ή και καταγγελίες που υποβλήθηκαν.

3.4.1. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από ασφαλιστικά ταμεία

Στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, με την Απόφαση 56/2010, η Αρχή έκρινε, κατά πλειοψηφία, ότι η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των εμπλεκόμενων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά νόμιμη επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, η Αρχή έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 2 της ΚΥΑ Φ.42000/οικ.28746/2920/17.12.2009 και του άρθρου 32 παρ. 6 του Ν. 3846/2010, προκύπτει σαφώς η υποχρέωση αναγραφής του ΑΜΚΑ του θεράποντος ιατρού στα συνταγολόγια των διαφόρων ασφαλιστικών οργανισμών, καθώς και του ΑΜΚΑ του φαρμακοποιού που εκτελεί τη συνταγή. Σε περίπτωση παράλειψης της υποχρέωσης αυτής προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες και η απαγόρευση εκτέλεσης της συνταγής. Συνεπώς, η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία επιτρέπεται καταρχήν, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, καθόσον είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997. Οι σκοποί της υποχρεωτικής αναγραφής του ΑΜΚΑ του θεράποντος ιατρού και του φαρμακοποιού που εκτελεί τη συνταγή στα συνταγολόγια των διαφόρων ασφαλιστικών οργανισμών συνίστανται, ιδίως, στην απλούστευση της λειτουργίας των πληροφοριακών συστημάτων των ασφαλιστικών οργανισμών, στην ευχερέστερη και πληρέστερη παρακολούθηση των φαρμακευτικών δαπανών, στην καταπολέμηση της αλόγιστης συνταγογράφησης και στην εξοικονόμηση δημόσιων πόρων με τη μείωση των δημοσίων δαπανών, από την οποία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό η ίδια η βιωσιμότητα του εθνικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων και του εθνικού συστήματος υγείας. Υπό την έννοια αυτή, η εν λόγω υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά επεξεργασία, η οποία διενεργείται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997. Με βάση τα ανωτέρω, έκρινε ότι η προσωπικότητα των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών δεν θίγεται υπέρμετρα από την υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ τους στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών, καθόσον από την αναγραφή αυτή δύναται μεν να αποκαλυφθεί η ηλικία τους, αλλά σαφώς σε περιορισμένο αριθμό χρηστών και με διαδικασίες

και για συμφέροντα, που προβλέπονται από ρητές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Η μοναδικότητα του ΑΜΚΑ και οι εξαιρετικά δυσμενείς δημοσιονομικές συνθήκες της χώρας δικαιολογούν την άμεση εφαρμογή του, όχι μόνο για την ταυτοποίηση των ασφαλισμένων, συνταξιούχων και εργαζομένων, αλλά και για το συναφή σκοπό του ελέγχου των δημοσίων δαπανών υγείας. Η προτεινόμενη από τους ιατρικούς συλλόγους χρήση του αριθμού ΤΣΑΥ είναι αλυσιτελής, προεχόντως διότι επίκειται η κατάργηση αυτού με τη σχεδιαζόμενη συγχώνευση ασφαλιστικών οργανισμών. Ωστόσο, η Πολιτεία θα μπορούσε να μελετήσει στο μέλλον μεθόδους για την κωδικοποίηση του ΑΜΚΑ κατά τρόπο ώστε να μην αποκαλύπτεται η ηλικία των συνταγογραφούντων ιατρών και φαρμακοποιών. Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή έκρινε, κατά πλειοψηφία, ότι η νομοθετημένη υποχρέωση αναγραφής του ΑΜΚΑ του ιατρού και του φαρμακοποιού κατά τη συνταγογράφηση φαρμάκων, για την εξυπηρέτηση του σκοπού του ελέγχου των δημοσίων δαπανών υγείας, δεν αντίκειται στη συνταγματική επιταγή της αναλογικότητας (άρθρο 25 Συν/τος), στο άρθρο 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, που επιτάσσει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και στο αντίστοιχο άρθρο 4 του Ν. 2472/1997, που μεταφέρει την Οδηγία στην ελληνική έννομη τάξη.

Την Αρχή απασχόλησε εκ νέου το ζήτημα αποκάλυψης δεδομένων σε φάκελο αλληλογραφίας, που αποστέλλει ασφαλιστικό ταμείο στους ασφαλισμένους του. Συγκεκριμένα, κατατέθηκε στην Αρχή προσφυγή ασφαλισμένου στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) για το γεγονός ότι το Ταμείο αποστέλλει τις επιστολές του στους ασφαλισμένους του σε φακέλους, όπου είναι αναγεγραμμένα και καθίστανται ορατά από τρίτους περισσότερα προσωπικά δεδομένα από όσα είναι κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος αναγκαία για την ταυτοποίηση των παραληπτών και την αποστολή της αλληλογραφίας, δηλαδή πέρα από το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του εκάστοτε παραλήπτη, το επάγγελμα/ειδικότητα και ιδιότητα αυτών. Όπως έχει ήδη κριθεί, τα δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας, ήτοι τα προσωπικά στοιχεία των ασφαλισμένων που αναγράφονται ή εμφανίζονται σε ορατό σημείο στους φακέλους αποστολής και είναι ορατά σε τρίτα πρόσωπα, πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και αναγκαία για την αποστολή του φακέλου στον παραλήπτη. Συγκεκριμένα, η Αρχή με προηγούμενη συναφή απόφασή της (βλ. Απόφαση 47/2009), είχε κρίνει πως απαραίτητα στοιχεία για την αποστολή φακέλου είναι αναντίρρητα το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του παραλήπτη. Ακολούθως, η Αρχή, με την Απόφαση 36/2010, έκρινε ότι η αναγραφή στο φάκελο αλληλογραφίας, πέραν του ονοματεπώνυμου και της διεύθυνσης του παραλήπτη, της ιδιότητας και του επαγγέλματός του δεν προσκρούει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997. Και τούτο διότι, η αναγραφή των στοιχείων αυτών δεν επιφέρει καταρχήν προσβολή προσωπικών δεδομένων ή βλάβη στο υποκείμενο των δεδομένων, ούτε επήλθε τέτοια βλάβη στον προσφεύγοντα. Επιπλέον, η Αρχή έκρινε ότι το είδος και η φύση των επίμαχων δεδομένων (επάγγελμα/ειδικότητα του ασφαλισμένου-παραλήπτη) δεν είναι απόρρητα στοιχεία ή στοιχεία που ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους για το υποκείμενο των δεδομένων, για την αποφυγή των οποίων θα επιβαλλόταν μεγαλύτερη ασφάλεια. Εξάλλου, δεδομένου ότι το ασφαλιστικό ταμείο με την αλληλογραφία του απευθύνεται ως επί το πλείστον, αν όχι αποκλειστικά, σε ασφαλισμένους του, από την αποστολή και μόνο του φακέλου δύναται να συναχθούν τα επίμαχα δεδομένα ή/και είναι ήδη γνωστά.

Ασφαλιστικό ταμείο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, ζήτησε την άδεια της Αρχής, προκειμένου να χορηγήσει στην αιτούσα (τρίτο πρόσωπο), που είχε πετύχει και την έκδοση σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, βεβαίωση σχετικά με το ύψος της συνολικής (κύριας και επικουρικής) σύνταξης του εν διαστάσει συζύγου της, για το σκοπό της δικαστι-

κής χρήσης (αγωγή διατροφής). Η Αρχή, με το 6140-1/21.10.2010 έγγραφό της, έκρινε ότι η ζητηθείσα βεβαίωση για το ύψος της συντάξεως του εν διαστάσει συζύγου περιέχει απλά (και όχι ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα. Για τα στοιχεία αυτά υπάρχει αξίωση παροχής της πληροφορίας, οπότε η χορήγηση της ζητηθείσας βεβαίωσης εισοδήματος είναι σύμφωνη με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με το άρθρο 1445 ΑΚ. Συγκεκριμένα, για την περίπτωση της άσκησης αξιώσεων διατροφής θεσπίστηκε υποχρέωση παροχής πληροφοριών για την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων και προπάντων για τα εισοδήματά τους (άρθρο 1445 ΑΚ). Η διάταξη του άρθρου 1445 ΑΚ έχει χαρακτήρα ουσιαστικό όσον αφορά τη θεσπιζόμενη υποχρέωση παροχής πληροφοριών για την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων σε δίκες διατροφής, αλλά και δικονομικό όσον αφορά τη θεσπιζόμενη διαδικασία με αίτηση που διαβιβάζεται με ειδική εισαγγελική παραγγελία, με βάση τη διάταξη αυτή. Συνεπώς, για τη χορήγηση της ζητηθείσας βεβαίωσης εφαρμόζεται η ειδικότερη διάταξη του άρθρου 1445 εδ. β' ΑΚ, η οποία κατισχύει των διατάξεων του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997 (έτσι η Απόφαση 2/2009). Με βάση τα προαναφερόμενα, η Αρχή έκρινε ότι δεν απαιτείται η έκδοση άδειας, ακόμα και αν εμμέσως είναι δυνατό να αποκαλυφθούν ευαίσθητα δεδομένα (π.χ. πρόκειται για αναπηρική σύνταξη), και ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η ζητηθείσα βεβαίωση χορηγείται με την εισαγγελική παραγγελία που ήδη εκδόθηκε βάσει του άρθρου 1445 εδ. β' ΑΚ.

Περαιτέρω, σε απάντηση αιτήσεως συζύγου σχετικά με τη δυνατότητα να λάβει από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ -χωρίς ωστόσο να έχει πετύχει την έκδοση εισαγγελικής παραγγελίας κατά το άρθρο 1445 ΑΚ- βεβαίωσης για την περιουσιακή κατάσταση του εν διαστάσει συζύγου της, και ιδίως για τον αριθμό των εργαζομένων που έχει αναγγείλει ότι απασχολεί στην εταιρεία που διατηρεί, τον αριθμό των οικιακών βοηθών που έχει αναγγείλει ότι απασχολεί στην οικία του και το ύψος των αμοιβών που καταβάλλει σε αυτούς, προκειμένου να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία αυτά κατά τη δίκη διατροφής, η Αρχή έκρινε (με το 1680/16.3.2010 έγγραφο) ότι η αιτούσα θεμελιώνει σε κάθε περίπτωση υπέρτερο έννομο συμφέρον, και συνεπώς, τα ζητηθέντα στοιχεία μπορούν να της χορηγηθούν για τον προβαλλόμενο σκοπό της δικαστικής χρήσης, αφού προηγουμένως ενημερωθεί σχετικά ο σύζυγος, ως υποκείμενο των δεδομένων.

Η Αρχή σε περιπτώσεις στις οποίες διαπίστωσε παραβιάσεις των διατάξεων του Ν. 2472/1997 εκ μέρους ασφαλιστικών ταμείων, ως υπευθύνων επεξεργασίας, τους επέβαλε τις προβλεπόμενες και ανάλογες με τις διαπιστωθείσες παραβάσεις κυρώσεις.

Ειδικότερα, η Αρχή, με την Απόφαση 24/2010, επέβαλε, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 1 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997, πρόστιμο ύψους 3.000 ευρώ στον ΟΠΑΔ, για το λόγο ότι κοινοποίησε στην υπηρεσία της προσφεύγουσας ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα της ίδιας και του ανήλικου τέκνου της, κατά παράβαση των άρθρων 4 παρ. 1, 7 παρ. 2 και 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997. Επίσης, απηύθυνε, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997, σύσταση προς τον ΟΠΑΔ, όπως εφεξής επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια κατά τη διαβίβαση σε τρίτους ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των ασφαλισμένων του.

Επιπλέον, η Αρχή, με την Απόφαση 33/2010, έκανε δεκτή την προσφυγή του προσφεύγοντος κατά του ΝΑΤ, ως υπευθύνου επεξεργασίας, για αθέμιτη επεξεργασία (διαβίβαση) απλών και ευαίσθητων δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα στον αιτούντα τρίτο, η οποία διενεργήθηκε μεν μετά από σχετική εισαγγελική παραγγελία στη βάση της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988, χωρίς ωστόσο την απαιτούμενη άδεια της Αρχής και χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση του προσφεύγοντος. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Αρχή διαπίστωσε δύο αυτοτελείς παραβιάσεις των διατάξεων

των άρθρων 7 παρ. 2, 11 παρ. 3 και 13 του Ν. 2472/1997, και επέβαλε στο ΝΑΤ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για την πρώτη πρόστιμο 2.500 ευρώ και για τη δεύτερη πρόστιμο 1.000 ευρώ, δηλαδή πρόστιμο συνολικού ποσού 3.500 ευρώ.

3.4.2. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από ελεγκτικούς μηχανισμούς δαπανών υγείας

Υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα της Υπηρεσίας Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ) της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (νυν Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης) σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης εκ μέρους των ελεγχόμενων φορέων προσωπικών δεδομένων, που αφορούν σε ασθενείς-ασφαλισμένους σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ), δεδομένου ότι πολλοί ελεγχόμενοι φορείς (π.χ. συμβληθέντα με ΦΚΑ φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, ιατροί, ιδιωτικές κλινικές, κλπ.) συχνά αρνούνται τη ζητούμενη χορήγηση δεδομένων επικαλούμενοι τον Ν. 2472/1997 (βλ. και αντίστοιχα ερωτήματα που υποβλήθηκαν από διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα για το ίδιο θέμα, ενότητα 3.3.2.). Η Αρχή, καταρχάς, έλαβε υπόψη τις αρμοδιότητες της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, που έχει συσταθεί και λειτουργεί ως ειδική δημόσια υπηρεσία, με κύρια αποστολή τον έλεγχο των δαπανών υγείας των ΦΚΑ, ο οποίος διενεργείται, κατά την κρίση των οργάνων της υπηρεσίας αυτής και ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες κάθε ελεγχόμενης περίπτωσης, σε φαρμακεία, σε νοσοκομεία, σε ιδιωτικές κλινικές, σε εργαστήρια και σε κάθε άλλο φορέα παροχής υπηρεσιών υγείας, που έχει συνάψει σύμβαση με τους φορείς αυτούς. Οι οικείες δε διατάξεις καθορίζουν σαφώς την αποστολή, τις ελεγκτικές αρμοδιότητες της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, καθώς και τις κατηγορίες πληροφοριών, στις οποίες της επιτρέπεται η πρόσβαση για την εκπλήρωση της αποστολής της. Για το σχετικό μάλιστα αρχείο με ευαίσθητα δεδομένα, η Αρχή έχει εκδώσει στην ΓΓΚΑ/ΥΠΕΔΥΦΚΑ άδεια, κατά το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ε' περ. δδ' του Ν. 2472/1997 (Άδεια α/α 815/2520/7.7.2005), για το σκοπό της άσκησης δημοσίου ελέγχου κοινωνικών παροχών. Με βάση τα προαναφερόμενα, η Αρχή (με το 1683/16.3.2010 έγγραφό της) έκρινε ότι είναι νόμιμη η χορήγηση στην ΥΠΕΔΥΦΚΑ των προσωπικών δεδομένων (απλών αλλά και ευαίσθητων δεδομένων υγείας), σχετικά με τις δαπάνες υγείας των ασφαλισμένων που ζητεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, και ότι για την κοινοποίηση των ζητούμενων δεδομένων δεν απαιτείται έκδοση προηγούμενης άδειας της Αρχής στους εκάστοτε ελεγχόμενους φορείς, ως υπεύθυνους επεξεργασίας, (βλ. και άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' εδ. β' του Ν. 2472/1997). Άλλωστε, η συγκεκριμένη κοινοποίηση επιβάλλεται από διάταξη νόμου, η αρμόδια δε ελεγκτική αρχή δεν νοείται στην περίπτωση αυτή ως τρίτος με την έννοια του Ν. 2472/1997 (όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 2 στοιχ. θ' και 7Α παρ. 2 στοιχ. δ' εδ. β'), οπότε δεν υφίσταται και η υποχρέωση ad hoc προηγούμενης ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων.

Περαιτέρω, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων ζήτησε τη γνώμη της Αρχής για την εισαγωγή συστήματος ηλεκτρονικής συνταγογράφησης (ΣΗΣ), ώστε να τεθούν οι δέουσες εγγυήσεις για την προστασία των προσώπων από την συνεπαγόμενη αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων τους. Η εισαγωγή συστήματος ηλεκτρονικής συνταγογράφησης προβλέφθηκε με σαφείς και ειδικές διατάξεις στο Ν. 3892/2010 *περί ηλεκτρονικής καταχώρισης και εκτέλεσης ιατρικών συνταγών και παραπεμπτικών ιατρικών εξετάσεων*. Επίσης, ορίστηκε στο νόμο αυτό η ΓΓΚΑ/ΥΠΕΔΥΦΚΑ ως υπεύθυνος επεξεργασίας του σχετικού αρχείου (που υποστηρίζεται από βάση δεδο-

μένων), και η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση-ΗΔΙΚΑ Α.Ε. εξουσιοδοτήθηκε να επεξεργάζεται δεδομένα ως εκτελών την επεξεργασία για λογαριασμό του υπευθύνου. Οι σκοποί του ΣΗΣ ορίζονται στο νόμο με σαφήνεια (βλ. άρθρο 6 παρ. 3 του Ν. 3892/2010), και συνεπώς είναι σαφείς, καθορισμένοι και νόμιμοι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997. Για την πρόσβαση στο σύστημα δίνονται ορισμένα δικαιώματα σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα-χρήστες του συστήματος. Για παράδειγμα, οι ιατροί, οι μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας και οι φαρμακοποιοί έχουν πρόσβαση μόνο στα στοιχεία της βάσης που οι ίδιοι παράγουν και οι ΦΚΑ έχουν πρόσβαση μόνο στα στοιχεία της βάσης που αφορούν τον εκάστοτε ΦΚΑ (βλ. τις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 8, 4, παρ. 9, 5 παρ. 8, 6 παρ. 4, 7 παρ. 1 του Ν. 3892/1010), σε κάθε δε περίπτωση το γεγονός και οι λεπτομέρειες της πρόσβασης καταγράφονται και μπορούν να ελεγχθούν. Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη τις διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου, τις κείμενες διατάξεις σχετικά με τις αρμοδιότητες της ΓΓΚΑ, της ΥΠΕΔΥΦΚΑ και της ΗΔΙΚΑ Α.Ε., και τις δοθείσες διευκρινίσεις από τους εκπροσώπους του υπευθύνου επεξεργασίας, εξέτασε την ήδη υποβληθείσα γνωστοποίηση τήρησης αρχείου/επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων της ΓΓΚΑ και εξέδωσε την προβλεπόμενη στο άρθρο 7 παρ. 2 άδεια, θέτοντας παράλληλα τους απαραίτητους όρους για την προστασία των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και απευθύνοντας τις δέουσες συστάσεις για την καλύτερη εφαρμογή του συστήματος από άποψη προστασίας προσωπικών δεδομένων.

3.4.3. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από τον ΟΑΕΔ

Στην Αρχή υποβλήθηκαν αιτήσεις από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ (Τοπικά Υποκαταστήματα, Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης, κ.ά.) με τις οποίες διαβιβάστηκαν αιτήματα τρίτων για χορήγηση, με τη μορφή βεβαιώσεων, δεδομένων που αφορούν στην ανεργία, για το σκοπό της αναγνώρισης, άσκησης ή υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου. Σύμφωνα με την πάγια θέση της Αρχής, η πληροφορία ότι κάποιος είναι εγγεγραμμένος ως άνεργος στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ και λαμβάνει σχετική επιδότηση ανεργίας συνιστά ευαίσθητο προσωπικό δεδομένο, καθώς συνδέεται με την κοινωνική πρόνοια. Συγκεκριμένα, δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας είναι εκείνα που αφορούν σε εν γένει κοινωνικοασφαλιστικές παροχές που σχετίζονται με τη λήψη από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (π.χ. ορφανά, αναπήρους, ανέργους) ειδικών παροχών και επιδομάτων από το κράτος. Ένα τέτοιο δεδομένο που αφορά στην κοινωνική πρόνοια είναι και η ιδιότητα κάποιου προσώπου ως ανέργου ή και δικαιούχου επιδόματος από τον ΟΑΕΔ.

Στις περισσότερες περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη της Αρχής, ο τρίτος αιτών τα στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ ήταν ο πρώην εργοδότης του εργαζομένου, ο οποίος επικαλείτο υπέρτερο έννομο συμφέρον που συνίστατο στην άσκηση ή υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων και αρχών (βλ. και παρακάτω στην ενότητα εργασιακών σχέσεων (3.8.) τις θέσεις της Αρχής σε απάντηση ανάλογης αιτήσεως εργοδότη για συλλογή δεδομένων πρώην εργαζομένων του για δικαστική κρίση).

Η Αρχή, σε απάντηση αίτησης των αρμόδιων υπηρεσιών του ΟΑΕΔ, έκρινε, με την Απόφαση 2/2010, ότι στην περίπτωση που υπάρχει εργατική διαφορά και αμφισβητείται από τους αντιδίκους ο πραγματικός χρόνος έναρξης της απασχόλησης, η ζητηθείσα από τον εργοδότη χορήγηση αντιγράφου της κάρτας ανεργίας του εργαζομένου υπερβαίνει την αναλογικότητα των δεδομένων εν όψει του προβαλλόμενου εκ μέρους του σκοπού επεξεργασίας, και για το λόγο αυτό, προσκρούει στη διάταξη του άρθρου 4 παρ.

2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997. Και τούτο, αφενός, διότι καταρχήν η εγγραφή ενός προσώπου ως ανέργου στα σχετικά μητρώα του ΟΑΕΔ δεν δύναται να αποκλείσει την ύπαρξη σχέσης (εξαρτημένης ή ανεξάρτητης) εργασίας που να τον συνδέει με συγκεκριμένο εργοδότη, αλλά δύναται μόνο να επισύρει -ενδεχομένως- διοικητικές ή άλλες κυρώσεις σε βάρος του, εφόσον συνεχίσει να λαμβάνει από τον ΟΑΕΔ κοινωνικές παροχές ως άνεργος, ενώ στην πραγματικότητα εργάζεται και λαμβάνει μισθό ως αντιπαροχή της εργασίας του αυτής, και, αφετέρου, διότι στη συγκεκριμένη περίπτωση συνολογείται ότι η εργαζομένη ήταν εγγεγραμμένη ως άνεργη στον ΟΑΕΔ και διέθετε, συνεπώς, κάρτα ανεργίας, κατά το χρονικό σημείο πρόσληψής της. Η Αρχή, στην περίπτωση αυτή, έκρινε ότι αρκεί για το σκοπό της συγκεκριμένης δικαστικής χρήσης η χορήγηση στον εργοδότη βεβαίωσης από τον ΟΑΕΔ σχετικά με την τελική έγκριση της πρόσληψης και τη διενέργειά της στο πλαίσιο προγράμματος του ΟΑΕΔ, και προς τούτο χορήγησε τη σχετική άδεια στον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας (πρβλ. Αποφάσεις 1/2009 και 87/2009, με τις οποίες απορρίφθηκε το αίτημα χορήγησης βεβαίωσης ανεργίας για την επικαλούμενη χρήση ενώπιον δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής).

Το ζήτημα πάντως του κατά πόσον η βεβαίωση ανεργίας του ΟΑΕΔ αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την επίλυση εργατικών διαφορών για κάθε είδους αποδοχές ή αποζημιώσεις έχει εισαχθεί μετά από παραπομπή από το Τμήμα στην Ολομέλεια της Αρχής προς επανεξέταση και αναμένεται η έκδοση των σχετικών αποφάσεων.

Περαιτέρω, η Αρχή, με την Απόφαση 9/2010, απέρριψε αίτημα του ΟΑΕΔ για έκδοση άδειας για τη χορήγηση στον πρώην εργοδότη δεδομένων ανεργίας πρώην εργαζομένης του. Και τούτο, διότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν κρίθηκε αναγκαία η χορήγηση της ως άνω βεβαίωσης για τον προβαλλόμενο εκ μέρους του εργοδότη σκοπό, που συνίστατο στην καταγγελία της εργαζομένης ενώπιον των αρμόδιων αρχών για τέλεση ποινικών αδικημάτων (καθόσον κατά τους ισχυρισμούς του ήταν δικό της αίτημα να μην προβεί ο εργοδότης σε νόμιμη πρόσληψή της και αναγγελία της πρόσληψης στο ΟΑΕΔ, ούτε σε ασφάλισή της στο ΙΚΑ, προκειμένου, πέραν των αποδοχών της από τον εργοδότη, να συνεχίσει να λαμβάνει και το επίδομα ανέργου από τον ΟΑΕΔ). Η Αρχή, καταρχάς, έλαβε υπόψη ότι ο εργοδότης, όφειλε εκ του νόμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του Α.Ν. 1845/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» να ασφαλίσει εγκαίρως στο ΙΚΑ το προσωπικό που απασχολεί στην ατομική επιχείρησή του με σχέση εξαρτημένης εργασίας, προκειμένου να καταβάλει, στη συνέχεια, κανονικά και εμπρόθεσμα τις αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές. Για το λόγο αυτό, όφειλε να προβεί αμέσως μετά την πρόσληψη σε αναγγελία και απογραφή των νεοπροσλαμβανομένων μισθωτών στο «Μητρώο Ασφαλισμένων» του οικείου Υποκαταστήματος του ΙΚΑ, εάν αυτή δεν είχε απογραφεί ως ασφαλισμένη. Εξάλλου, οι διατάξεις σχετικά με την ασφάλιση των εργαζομένων είναι δημοσίας τάξεως. Επομένως, δεν είναι ισχυρή η παραίτηση των εργαζομένων από το δικαίωμα να ασφαλιστούν στο ΙΚΑ, καθώς επίσης και η σύναψη συμφωνίας μεταξύ αυτών και του εργοδότη για την εξαίρεσή τους από την ασφάλιση. Οποιαδήποτε απόδειξη ή δήλωση και αν υπογράψει ο εργαζόμενος, δεν είναι ικανή να απαλλάξει τον εργοδότη από την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του προς το ΙΚΑ, δηλαδή από την υποχρέωση να τον ασφαλίσει και να καταβάλει τις αντίστοιχες εισφορές. Επίσης, θεωρείται άκυρη η παραίτηση του μισθωτού από το δικαίωμα της ασφάλισής του, επειδή τυχόν έλαβε σε χρήμα την αξία των εισφορών που αντιστοιχούν στην ασφάλισή του. Αλλά ούτε και ο εργοδότης μπορεί, επικαλούμενος το ανωτέρω γεγονός, να απαλλαγεί από την υποχρέωση να ασφαλίσει το μισθωτό και να μην καταβάλει στο ΙΚΑ τις σχετικές εισφορές. Με βάση τα ανωτέρω, η Αρχή έκρινε ότι ο εργοδότης δύναται να ελεγχθεί από το ΙΚΑ για την αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης έγκαιρης αναγγελίας της πρώην εργαζομένης του. Αντίστοιχα,

η εργαζόμενη δύναται να ελεγχθεί από τον ΟΑΕΔ για την περίπτωση που συνέχιζε να είναι εγγεγραμμένη στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ και να λαμβάνει σχετικό επίδομα ανεργίας κατά το χρονικό διάστημα που εργαζόταν. Ως προς το ενδεχόμενο αυτό, η Αρχή, με την προαναφερόμενη απόφασή της, έκρινε ότι το έννομο συμφέρον του εργοδότη εξαντλείται στην υποβολή σχετικής καταγγελίας στον ΟΑΕΔ και μηνυτήριας αναφοράς στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή και ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Ν. 2472/1997 (άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. γ' και 4 του Ν. 2472/1997) για έκδοση άδειας της Αρχής για τη χορήγηση των ζητούμενων ευαίσθητων δεδομένων.

Τέλος, σε άλλη περίπτωση η Αρχή, με την Απόφαση 60/2010, παρείχε άδεια προς τον ΟΑΕΔ για τη χορήγηση σε τρίτο (με την έννοια του Ν. 2472/1997) και συγκεκριμένα στον εκμισθωτή επαγγελματικού ακινήτου (κομμωτηρίου) των ζητούμενων από αυτόν στοιχείων σχετικά με την επιδότηση που έλαβε ο μισθωτής του, ως άνεργος για τη δημιουργία της ως άνω δικής του επιχείρησης κομμωτηρίου (μεταξύ των οποίων και οι επιτόπιοι έλεγχοι του ακινήτου από τον ΟΑΕΔ), για την επικαλούμενη δικαστική χρήση (αντίκρουση αγωγής του μισθωτή για αποζημίωση λόγω ουσιώδους ελαττώματος του μισθίου ακινήτου).

3.5. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Οι υποθέσεις που αφορούν στην ιδιωτική ασφάλιση αποτέλεσαν μέρος της δραστηριότητας της Αρχής.

Με την Απόφαση 55/2010 κρίθηκε το ζήτημα της νομιμότητας της τήρησης σε αρχείο της τράπεζας των αποτελεσμάτων των ιατρικών εξετάσεων υποψήφιου προς ασφαλιστική κάλυψη δανειολήπτη, αλλά και της ενημέρωσής του για το είδος των ιατρικών εξετάσεων που απαιτούνται από τις ασφαλιστικές εταιρίες κατά τον προασφαλιστικό έλεγχο.

Ως συνδεδεμένος ασφαλιστικός διαμεσολαβητής, η τράπεζα ενεργεί ως εκτελούσα την επεξεργασία υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. η' του Ν. 2472/1997 για λογαριασμό της ασφαλιστικής εταιρίας που αποτελεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας του αρχείου. Στο πλαίσιο αυτό διαβιβάζει προς την ασφαλιστική εταιρία έγγραφα που σχετίζονται με την εν γένει εκτέλεση της ασφαλιστικής σύμβασης και τα οποία υποβάλλουν οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι ή οι προς ασφάλιση –πελάτες ως επί το πλείστον των τραπεζών– στα υποκαταστήματά τους. Η Αρχή δέχθηκε ότι η τράπεζα συνέλεξε τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων από το διαγνωστικό κέντρο όχι για ίδια χρήση, αλλά για να τα παραδώσει στον προσφεύγοντα, ωστόσο έκρινε ότι δεν υπάρχει νόμιμος λόγος για τη μεταγενέστερη τήρηση αντιγράφου αυτών στο αρχείο της, ακόμα και εάν έγινε για να διευκολυνθεί ο προσφεύγων σε ενδεχόμενη νέα αναζήτηση αυτών, και απνύθινε προειδοποίηση προς την τράπεζα να καταστρέψει από το φάκελο του καταγγέλλοντα τα φωτοαντίγραφα αυτά.

Καταρχάς, η Αρχή έκρινε ότι η εξέταση HIV δεν υπερέβαινε το σκοπό επεξεργασίας που έγκειται στην αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών του κινδύνου και τελικά στην απόφαση ανάληψης ή όχι της κάλυψης και της σωστής τιμολόγησής της. Ακολούθως, η Αρχή έκρινε ότι υπήρξε παράβαση του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, διότι δεν έγινε η εκ του νόμου απαιτούμενη έγγραφη ενημέρωση του προσφεύγοντα για το είδος των εξετάσεων, στις οποίες κλήθηκε αυτός να υποβληθεί. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η ασφαλιστική εταιρία ακολουθεί πλέον την ενδεδειγμένη διαδικασία ενημέρωσης κατά τον προασφαλιστικό έλεγχο –καθόσον, όπως ενημέρωσε την Αρχή, παρέχει μέσω των διαγνωστικών κέντρων σαφή, έγγραφη, ενυπόγραφη ενημέρωση των υποψήφιων προς ασφάλιση για το είδος των εξετάσεων στις οποίες θα υποβληθούν– διαδικασία που κρίθηκε επαρκής και σαφής, δεν επιβλήθηκε στην περίπτωση αυτή κάποια κύρωση. Τέλος, η

Αρχή, έκρινε σκόπιμο να υπάρξει ενιαία αντιμετώπιση για το θέμα, και συνέστησε στην Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος να θεσπίσει παρόμοιες διαδικασίες προασφαλιστικού ελέγχου υγείας, που θα οφείλουν να ακολουθούν οι ασφαλιστικές εταιρίες-μέλη της σχετικά με την προσήκουσα ενημέρωση του υποψήφιου προς ασφάλιση για το είδος των εξετάσεων στις οποίες πρέπει να υποβληθεί προκειμένου να ασφαλιστεί.

Η Αρχή εξέτασε, επίσης, αίτημα ασφαλιστικής εταιρίας, που ζητούσε, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, να της επιτραπεί να χορηγήσει σε συνεργαζόμενη μεσίτρια ασφαλίσεων επικυρωμένα αντίγραφα των ασφαλιστικών συμβάσεων, όπου περιέχονταν και ευαίσθητα δεδομένα υγείας ασφαλισμένου στην εταιρία προσώπου, προκειμένου η τρίτη αιτούσα τα στοιχεία (μεσίτρια) να αποκρούσει μήνυση που έχει υποβάλει εναντίον της η ασφαλισμένη για πλαστογραφία.

Η Αρχή, με την Απόφαση 10/2010, έκρινε ότι ο σκοπός επεξεργασίας (χορήγησης) προσωπικών δεδομένων συνίσταται στην άσκηση ή υπεράσπιση των νομίμων δικαιωμάτων της τρίτης αιτούσας ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών, και ότι στην περίπτωση αυτή συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. γ' και 4 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997. Επιπλέον, οι προαναφερόμενες συμβάσεις που έχει συνάψει η μηνύτρια με την ασφαλιστική εταιρία είναι αναγκαίες και πρόσφορες για την πλήρωση του προβαλλόμενου σκοπού επεξεργασίας (δικαστικής χρήσης) και τηρείται η αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. β' του ίδιου νόμου.

Με το παραπάνω σκεπτικό, η Αρχή χορήγησε την αιτούμενη άδεια με την επισήμανση ότι η χορήγηση αυτή γίνεται αποκλειστικά για το σκοπό της δικαστικής χρήσης. Η ασφαλιστική εταιρία πρέπει όμως προηγουμένως να ενημερώσει σχετικά το υποκείμενο των δεδομένων, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997.

3.6. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

3.6.1. Συλλογή δεδομένων από τράπεζες

Η Αρχή έχει δεχθεί μεγάλο αριθμό προσφυγών και ερωτημάτων από πελάτες και συναλλασσόμενους με τράπεζες, οι οποίοι παραπονούνται για την απαίτηση υπαλλήλων της τράπεζας να προσκομίζονται φωτοτυπίες ορισμένων εγγράφων, ως επί το πλείστον, της αστυνομικής τους ταυτότητας ή/και του εκκαθαριστικού τους σημειώματος της εφορίας, άλλως δεν προχωρούν στην εκτέλεση των σχετικών τραπεζικών συναλλαγών. Μετά από συνάντηση που είχε η Αρχή με εκπροσώπους της Τράπεζας της Ελλάδος και της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για το θέμα, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ζήτημα του πώς εφαρμόζεται από τις τράπεζες το σχετικό θεσμικό πλαίσιο της ΤΤΕ που προβλέπει ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οφείλουν, στο μέτρο της δέουσας επιμέλειας, να εξακριβώνουν και να ελέγχουν την ταυτότητα του πελάτη τους ζητώντας κάποια συγκεκριμένα ειδικώς αναφερόμενα στοιχεία, καθώς και να τηρούν τα φωτοαντίγραφα των σχετικών εγγράφων για διάστημα πέντε ετών. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να ζητούν και έγγραφα που πιστοποιούν τα ανωτέρω στοιχεία του φυσικού προσώπου χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα του πελάτη/συναλλασσομένου να προσκομίσει και άλλα έγγραφα που είναι δύσκολο να παραποιηθούν ή να αποκτηθούν με παράνομο τρόπο και τα οποία προέρχονται από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.

Η Αρχή απέστειλε επιστολές σε ορισμένες τράπεζες, για τις οποίες δέχθηκε μεγάλο αριθμό προσφυγών, επισημαίνοντας τον έλεγχο της αναγκαιότητας προσκόμισης των αιτούμενων για κάθε συναλλαγή στοιχείων, αφού πρέπει να υπάρχει διαχωρισμός των στοιχείων που είναι υποχρεωτικά και αυτών που είναι περισσότερα από όσα απαιτεί ο

σκοπός επεξεργασίας, για τα οποία η συλλογή τους μπορεί να μην είναι νόμιμη. Ειδικά για το εκκαθαριστικό σημείωμα της εφορίας είτε αυτό έχει σκοπό την εξακρίβωση του ΑΦΜ και του επαγγέλματος του πελάτη είτε την εξακρίβωση της προέλευσης των κεφαλαίων του, μπορεί να αντικαθίσταται από άλλα έγγραφα, όπως για παράδειγμα προτυπωμένο έντυπο φορολογικής δήλωσης, πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας, βεβαίωση του εργοδότη, βεβαίωση της εφορίας, του εργοδότη ή του ασφαλιστικού φορέα κ.ά.

3.6.2. Αίτημα εμπορικού κλάδου για δημιουργία blacklist

Γίνεται δεκτό ότι τα αρχεία που περιέχουν δεδομένα σχετικά με την ασυνέπεια φυσικών προσώπων στην πληρωμή των οφειλών τους (δεδομένα «μαύρης λίστας» ή «δυσμενή» δεδομένα) είναι ιδιαίτερα σημαντικά, επειδή αποτελούν μέσα συγκέντρωσης και διάδοσης πληροφοριών από και προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις με στόχο την ασφάλεια των συναλλαγών, την πρόληψη της απάτης, κλπ. Ωστόσο, ενόψει των σοβαρών κινδύνων που ενέχουν οι μαύρες λίστες ως προς τον περιορισμό της ιδιωτικότητας του ατόμου (δημιουργία αρνητικού προφίλ αντισυμβαλλόμενου-καταναλωτή, αποκλεισμός ατόμων από υπηρεσίες καίριες για την καθημερινή τους ζωή, παράνομη διασύνδεση με άλλα αρχεία, κλπ.), η δημιουργία και τήρησή τους θα πρέπει να υπόκεινται στις αρχές της νομιμότητας που καθορίζονται στο Ν. 2472/1997. Σύμφωνα δε με τις υπ' αριθ. 24/2004 και 26/2004 Αποφάσεις της Αρχής, η συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία «δυσμενών» δεδομένων είναι νόμιμη και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, μόνο αν θεμελιώνεται υπέρτερο έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του αποδέκτη, το οποίο συνίσταται στην προστασία της εμπορικής πίστης και την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997).

Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις δυο προαναφερόμενες αποφάσεις της, όσο και σχετικά κείμενα άλλων Αρχών της Ε.Ε., η Αρχή απέρριψε το αίτημα του Συνδέσμου Τουριστικών Επιχειρήσεων Ενοικίασεως Αυτοκινήτων (ΣΤΕΕΑ) για δημιουργία και τήρηση αρχείου με δεδομένα αφερέγγυων πελατών για τους εξής λόγους: α) Ο οικονομικός φύσεως κίνδυνος που διατρέχουν τα μέλη του ΣΤΕΕΑ από συμβάσεις με αφερέγγυους πελάτες δεν είναι τόσο υψηλός, ώστε να απειλείται η εύρυθμη λειτουργία του συγκεκριμένου επιχειρηματικού κλάδου. β) Η οικονομική ζημία που υφίστανται μεμονωμένες μικρές επιχειρήσεις του κλάδου από την απώλεια οχημάτων τους λόγω της μη ασφάλισής τους από κλοπή ή υπεξαίρεση αποτελεί όχι μόνο αναμενόμενο επιχειρηματικό κίνδυνο που αναλαμβάνει οποιοσδήποτε ασκεί εμπορική δραστηριότητα, αλλά και επιχειρηματική επιλογή των συγκεκριμένων εταιρειών, αφού επιλέγουν να μην τα ασφαλίσουν λόγω οικονομικού κόστους. γ) Ο ΣΤΕΕΑ δεν εξέτασε αν είναι εφικτός ο επιδιωκόμενος σκοπός (αποφυγή περαιτέρω ζημίας) με τη χρήση μέσων λιγότερο επαχθών, ώστε να μη θίγονται υπέρμετρα τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων ενόψει των εγγενών κινδύνων της συγκεκριμένης επεξεργασίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το έτος 2010 η Αρχή δέχθηκε άλλες δυο αιτήσεις από ιδιώτες για δημιουργία και τήρηση σχετικού αρχείου με δεδομένα «μαύρης λίστας» και, συγκεκριμένα, για δεδομένα α) αφερέγγυων ενοικιαστών ιδιωτικών θαλάσσιων σκαφών και β) αφερέγγυων ενοικιαστών κατοικιών. Οι αιτήσεις αυτές είναι υπό εξέταση.

3.6.3. Ανακοίνωση δεδομένων από τράπεζες

Η Αρχή δέχθηκε ερώτημα από τράπεζα σχετικά με το εάν μπορεί να γνωστοποιήσει σε άλλη τράπεζα/κομίστρια απλήρωτης επιταγής τα προσωπικά στοιχεία πελάτη της και

εκδότη επιταγής είτε του φυσικού προσώπου που εξέδωσε την επιταγή είτε του νομίμου εκπροσώπου εταιρείας περιορισμένης ευθύνης που υπέγραψε την επιταγή. Τα συγκεκριμένα στοιχεία, ήτοι διεύθυνση κατοικίας, στοιχεία αστυνομικής ταυτότητας και ΑΦΜ, ζητούνται προκειμένου να προβεί η τράπεζα στη δικαστική επιδίωξη της απαίτησής της. Επίσης, η τράπεζα ρώτησε την Αρχή εάν μπορεί να γνωστοποιήσει τα στοιχεία του προσώπου που προσκόμισε και ενεχυρίασε επιταγή στην τράπεζα στον εκδότη αυτής, ο οποίος επικαλείται κλοπή του αξιογράφου προκειμένου να ασκήσει αυτός τα δικαιώματά του ενώπιον των δικαστηρίων.

Η Αρχή έκρινε ότι η χορήγηση των ζητούμενων προσωπικών δεδομένων από το αρχείο της τράπεζας συνάδει με το νόμο 2472/1997 στο μέτρο που τα στοιχεία αυτά είναι πράγματι απαραίτητα για την ταυτοποίηση του προσώπου και κατά συνέπεια για την εξασφάλιση της δικαστικής επιδίωξης της ικανοποίησης της απαίτησης, συμπεριλαμβανομένης και της αναγκαστικής εκτέλεσης, και εφόσον, στην περίπτωση του νομίμου εκπροσώπου της ΕΠΕ είναι αδύνατο να εξευρεθούν τα ζητούμενα στοιχεία από δημόσιες πηγές, όπως τα αντίστοιχα ΦΕΚ. Ακόμη έκρινε ότι η αιτούσα τράπεζα μπορεί σύμφωνα με το νόμο 2472/1997 να διαβιβάσει τα στοιχεία του ενεχυραστή της επιταγής στον εκδότη αυτής υπό την προϋπόθεση ότι η κλοπή έχει δηλωθεί σε δημόσια αρχή.

Η Αρχή με την 23/2010 απόφασή της παρείχε άδεια στην τράπεζα ASPIS BANK να διαβιβάσει στοιχεία δανειοληπτών πελατών της σε τρίτο, και συγκεκριμένα σε ασφαλιστική εταιρεία με έδρα την Ελλάδα, χωρίς την προηγούμενη νέα ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων. Σκοπός της διαβίβασης ήταν η άμεση ασφάλιση κατά πυρός & σεισμού 14.000 περίπου ενυπόθηκων ακινήτων, τα οποία παρέμειναν χωρίς ασφαλιστική κάλυψη για τους παραπάνω κινδύνους, αφού οι συμβάσεις ασφάλισης των δανειοληπτών είχαν λήξει μετά την οριστική ανάκληση αδειάς της ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΑΖ.

Η Αρχή θεώρησε ότι από τη δανεική σύμβαση προκύπτει ότι οι οφειλέτες έχουν λάβει γνώση και αποδεχτεί το ενδεχόμενο αυτόματης ασφάλισης των ακινήτων τους σε ασφαλιστική εταιρεία επιλογής της τράπεζας -η οποία προϋποθέτει τη διαβίβαση των στοιχείων τους στην ασφαλιστική αυτή εταιρεία- σε περίπτωση που λήξει το συμβόλαιό τους και δεν έχουν προσκομίσει νέο συμβόλαιο από άλλη ασφαλιστική εταιρεία. Σε όσες περιπτώσεις οι δανειολήπτες δεν είχαν στο μεταξύ προσκομίσει άλλα ασφαλιστήρια συμβόλαια, η αιτούμενη διαβίβαση είναι νόμιμη, χωρίς υποχρέωση περαιτέρω ενημέρωσης, αφού η αναγκαία κατά τα παραπάνω πληροφόρηση εκ μέρους του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τα υποκείμενα των δεδομένων έχει ικανοποιηθεί από τον σχετικό όρο της σύμβασης δανείου.

3.6.4. Τήρηση και επεξεργασία αρχείου πελατών για εμπορική χρήση

Μετά από προσφυγή, η Αρχή διαπίστωσε ότι γνωστή εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες αισθητικής και αδυνατίσματος δεν ικανοποίησε προσηκόντως το δικαίωμα αντίρρησης της προσφεύγουσας-πρώην πελάτισσας, καθώς δεν απάντησε ποτέ στο αίτημα της τελευταίας για διαγραφή των δεδομένων της από το αρχείο της εταιρείας σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 2472/1997. Επιπλέον, το έντυπο ενημέρωσης και λήψης συγκατάθεσης των πελατών για χρήση των δεδομένων τους με σκοπό την εμπορική προώθηση υπηρεσιών δεν πληρούσε τους όρους των άρθρων 2 στοιχ. ια' του Ν. 2472/1997 και 11 του Ν. 3471/2006, καθώς η συγκατάθεση δινόταν σωρευτικά για τους σκοπούς εκτέλεσης της συναλλακτικής σχέσης και της εμπορικής προώθησης υπηρεσιών.

Ως εκ τούτου, απευθύνθηκαν στην εταιρεία οι ακόλουθες συστάσεις: α) Να ικανοποιεί το δικαίωμα αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων χωρίς καθυστέρηση και σε

κάθε περίπτωση εντός της δεκαπενθήμερης προθεσμίας που ορίζει ο Ν. 2472/1997, ακόμα και στην περίπτωση που η εταιρεία νομίμως δεν δύναται ή δεν προτίθεται να προβεί στις αιτούμενες από το υποκείμενο ενέργειες (όπως εν προκειμένω στη διαγραφή, καθώς η τήρηση των στοιχείων είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της εταιρείας από τη φορολογική νομοθεσία). Αυτό σημαίνει ότι από την υποχρεωτική έγγραφη απάντηση της εταιρείας προς το υποκείμενο πρέπει να προκύπτουν με σαφήνεια οι λόγοι για τους οποίους η εταιρεία δεν ικανοποίησε το αίτημά του. β) Να τροποποιήσει το έντυπο που αφορά στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, έτσι ώστε η συγκατάθεση για την εμπορική προώθηση υπηρεσιών να δίδεται με τρόπο σαφή και θετικό (σύστημα opt-in) σε ξεχωριστό μέρος του ίδιου εντύπου.

3.6.5. Δημοσίευση φωτογραφιών στο διαδίκτυο για εμπορική χρήση

Η Αρχή εξέτασε καταγγελία σχετικά με την ανάρτηση φωτογραφιών στο διαδίκτυο συμμετεχόντων σε αθλητική δραστηριότητα. Η δημοσίευση φωτογραφιών συμμετεχόντων σε εκδηλώσεις της εταιρείας στο διαδίκτυο καθιστά τις εν λόγω φωτογραφίες προσβάσιμες από κάθε χρήστη του διαδικτύου, ενώ ο σύνδεσμος που παρέπεμπε σε αυτές βρισκόταν στην κεντρική σελίδα της εταιρείας, όπου παρουσιάζονταν οι υπηρεσίες της.

Οι καταγγέλλοντες είχαν συμπληρώσει στην αίτηση συμμετοχής ότι δεν επιθυμούσαν οι φωτογραφίες τους να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς και δεν είχαν δώσει συγκατάθεση για καμία άλλη επεξεργασία φωτογραφιών. Ως εκ τούτου, κρίθηκε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 του Ν. 2472/1997 καθώς οι φωτογραφίες χρησιμοποιήθηκαν έμμεσα για εμπορική προώθηση υπηρεσιών, σκοπό για τον οποίο όχι μόνο δεν είχαν συγκατατεθεί, αλλά είχαν σαφώς αντιταχθεί οι καταγγέλλοντες. Με το παραπάνω σκεπτικό η Αρχή επέβαλε στον υπεύθυνο επεξεργασίας πρόστιμο ύψους χιλίων ευρώ για τη διαπιστωθείσα παράνομη δημοσίευση φωτογραφιών των καταγγελλόντων στο διαδίκτυο (Απόφαση 66/2010).

Σε άλλη περίπτωση, υπεύθυνος επεξεργασίας ρώτησε την Αρχή αν μπορεί να πραγματοποιήσει βιντεοσκόπηση των αντιδράσεων προσώπων, με σκοπό τη δημιουργία βίντεο που να παρουσιάζει τρόπους ανθρώπινης προσέγγισης με σκοπό την προώθηση των υπηρεσιών του, αλλά χωρίς να έχει προηγουμένως ενημερώσει τα πρόσωπα αυτά. Δήλωσε, μάλιστα, ότι, κατόπιν της λήψης του βίντεο, θα τροποποιήσει το βίντεο ώστε να μην είναι δυνατό να εξακριβωθεί η ταυτότητα των προσώπων, όπως με θόλωση ή/και με αλλοίωση της φωνής των προσώπων αυτών. Με το έγγραφο με αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3543-1/29-09-2010 η Αρχή απάντησε ότι η λήψη εικόνας και ήχου προσώπων που μπορεί να αναγνωρισθούν, έστω και κατά το αρχικό στάδιο της ανωτέρω διαδικασίας, αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η επεξεργασία αυτή δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις για τις οποίες προβλέπεται η δυνατότητα άρσης της υποχρέωσης ενημέρωσης (βλ. άρθρο 11 παρ. 4 και 5 του Ν. 2472/1997). Συνεπώς, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων να ενημερώνει τα υποκείμενα των δεδομένων, με τρόπο πρόσφορο και σαφή, για την ταυτότητά του, το σκοπό της επεξεργασίας, τυχόν αποδέκτες των δεδομένων και την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης.

3.6.6. Επεξεργασία κωδικού πρόσβασης κατά την εμπορική επικοινωνία

Υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα που αφορούσε στο κατά πόσο επιτρέπεται η γνωστοποίηση του κωδικού χρήστη (password) μέσω τηλεφώνου. Συγκεκριμένα, τέθηκε το ερώτημα αν στο πλαίσιο τηλεφωνικού ερωτήματος για την πορεία μιας παραγγελίας σε

διαδικτυακό κατάστημα, επιτρέπεται να ερωτάται ο καλών να αποκαλύψει, πέραν των λοιπών στοιχείων που ζητήθηκαν κατά την εγγραφή και παραγγελία, τον κωδικό χρήστη του στην ιστοσελίδα, ούτως ώστε να ταυτοποιηθεί κατά τη διάρκεια της τηλεφωνικής εξυπηρέτησης.

Η χρήση του κωδικού πρόσβασης κατά την τηλεφωνική επικοινωνία, για τον έλεγχο της παραγγελίας, αποκαλύπτει τον προσωπικό αυτό κωδικό στους υπαλλήλους της εταιρείας. Έτσι αποκαλύπτονται περισσότερα δεδομένα απ' όσα απαιτούνται για την πραγματοποίηση της επεξεργασίας. Ο κίνδυνος από την ενέργεια αυτή είναι αυξημένος, καθώς πολλοί χρήστες έχουν την τάση να χρησιμοποιούν ίδιους κωδικούς σε διαφορετικά συστήματα ή εφαρμογές. Εξάλλου, υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι να ελεγχθεί η πορεία της παραγγελίας και να επιβεβαιωθεί η ταυτότητα του καλούντος, π.χ. μέσω του κωδικού/αριθμού της παραγγελίας, και μέσω επαλήθευσης άλλων στοιχείων, όπως ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλεφωνικοί αριθμοί, ή ακόμα και μέσω της χρήσης ενός ειδικού κωδικού που θα χρησιμοποιείται για τηλεφωνική ταυτοποίηση. Έτσι, η Αρχή κάλεσε την εν λόγω εταιρεία να υιοθετήσει έναν εκ των εναλλακτικών αυτών τρόπων τηλεφωνικής επιβεβαίωσης της ταυτότητας του συναλλασσόμενου που καλεί για τον έλεγχο της πορείας της παραγγελίας. Επιπλέον, η Αρχή επισήμανε ότι ο κωδικός χρήστη (password) των πελατών θα πρέπει να παραμένει σε κωδικοποιημένη μορφή και να μην είναι αναγνώσιμος ακόμα και από τους υπαλλήλους ή τους διαχειριστές των συστημάτων της εταιρείας.

3.7. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

3.7.1. Αζήτητα ηλεκτρονική επικοινωνία

Η αζήτητα ηλεκτρονική επικοινωνία ρυθμίζεται από το άρθρο 11 του Ν. 3471/2006, βάσει της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 13 της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ. Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αποστολή διαφημίσεων με αυτοματοποιημένα μέσα, δηλαδή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, όπως μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω κινητού τηλεφώνου (SMS, MMS), φαξ, προηχογραφημένα μηνύματα τηλεφωνικών κλήσεων ισχύει το λεγόμενο σύστημα «opt-in», δηλαδή η αποστολή τους επιτρέπεται μόνο κατόπιν ρητής συγκατάθεσης του παραλήπτη, με ελάχιστες εξαιρέσεις που περιγράφονται στο ίδιο άρθρο. Τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και άλλα παρόμοια, π.χ. τα SMS ή τα MMS, με διαφημιστικό περιεχόμενο που αποστέλλονται χωρίς να το έχει ζητήσει ο παραλήπτης χαρακτηρίζονται διεθνώς ως spam. Εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελεί η αποστολή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την προώθηση παρόμοιων διαφημιστικών σκοπών, εφόσον τα στοιχεία του παραλήπτη αποκτήθηκαν νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης συναλλαγής και του παρέχεται το δικαίωμα αντίρρησης για κάθε μελλοντική αποστολή τέτοιου μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τέλος, επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με το ίδιο άρθρο του Ν. 3471/2006 ο κανόνας της προηγούμενης συγκατάθεσης ισχύει και για τις τηλεφωνικές κλήσεις, δηλαδή για την αζήτητα ηλεκτρονική επικοινωνία που πραγματοποιείται με μέσα μη αυτοματοποιημένα, που απαιτούν ανθρώπινη παρέμβαση.

Το έτος 2010 η Αρχή πραγματοποίησε πολλαπλές δράσεις στον τομέα της αζήτητης ηλεκτρονικής επικοινωνίας, στον τομέα της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και των υπευθύνων επεξεργασίας, στο ρυθμιστικό επίπεδο και σε επίπεδο εξέτασης προσφυγών.

Ειδικότερα, αναφορικά με την ενημερωτική δράση της Αρχής (πβλ. και Ενότητα για την Επικοινωνιακή Πολιτική):

α) Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων: Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων στις 28-1-2010, η Αρχή εξέδωσε ενημερωτικό φυλλάδιο με τίτλο «Spam – Ενημερωθείτε για την Αζήτητη Ηλεκτρονική Επικοινωνία». Το φυλλάδιο διανεμήθηκε σε κάθε ενδιαφερόμενο μέσω ειδικού περιπτέρου της Αρχής την ίδια μέρα, ενώ είναι διαθέσιμο και στον ιστοτόπο της, στην ενότητα «ενημερωτικό υλικό».

β) Ενημερωτικό έντυπο για τη νόμιμη προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών και το SPAM: Η Αρχή εξέδωσε τον Απρίλιο του 2010 ενημερωτικό έντυπο, το οποίο περιγράφει τις προϋποθέσεις νόμιμης προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Το έντυπο καθοδηγεί τους υπευθύνους επεξεργασίας αναφορικά με την ενημέρωση και τη λήψη της συγκατάθεσης των παραληπτών της επικοινωνίας, τη διαχείριση των δηλώσεων συγκατάθεσης καθώς και των αιτήσεων ανάκλησης της συγκατάθεσης, ενώ επίσης περιγράφει τις προϋποθέσεις νόμιμης συνεργασίας από εκτελούντες την επεξεργασία (π.χ. εταιρείες προώθησης πωλήσεων). Θίγεται επίσης και το ειδικότερο θέμα της παράνομης συλλογής διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μέσω του διαδικτύου με αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα προς αποφυγή. Το παραπάνω έντυπο είναι διαθέσιμο στον ιστοτόπο της Αρχής, στην ενότητα για το spam.

γ) Συνεργασία σε ερευνητικές δραστηριότητες: Η Αρχή εγκαινίασε μια νέα συνεργασία με το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με αντικείμενο την αζήτητη ηλεκτρονική επικοινωνία. Στο πλαίσιο της εν λόγω συνεργασίας, ομάδα φοιτητών του συγκεκριμένου Τμήματος πραγματοποίησε βιβλιογραφική έρευνα με θέμα την ανάλυση της παράνομης οικονομίας του spam, δίνοντας έμφαση σε κοινά χαρακτηριστικά δράσης των spammers. Ο απώτερος σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή των μεθοδολογιών και των συμπεριφορών των spammers.

Αναφορικά με τη ρυθμιστική της δράση, η Αρχή εξέδωσε την Οδηγία 1/2010 σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, στον ειδικότερο τομέα της πολιτικής επικοινωνίας (πβλ. ενότητα 3.10.2).

Τέλος, αναφορικά με την εξέταση προσφυγών της Αρχής:

α) Η Αρχή υιοθέτησε νέα τακτική αντιμετώπισης των προσφυγών, ομαδοποιώντας όλες τις προσφυγές που δεν είχαν εξετασθεί μέχρι το έτος 2010. Η Αρχή αποστέλλει καταρχάς σύσταση σε κάθε υπεύθυνο επεξεργασίας για τον οποίο υπάρχει προσφυγή ότι πραγματοποιεί αζήτητη ηλεκτρονική επικοινωνία. Η σύσταση συνοδεύεται από το ενημερωτικό έντυπο για τη νόμιμη προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών και το SPAM. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του υπευθύνου επεξεργασίας (π.χ. σε περίπτωση νέας προσφυγής για τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας), η Αρχή αποστέλλει δεύτερη επιστολή για διευκρινίσεις και η υπόθεση εξετάζεται ανάλογα με την απάντηση του υπευθύνου επεξεργασίας.

β) Στο πλαίσιο της ως άνω πολιτικής, η Αρχή απύθυνε εντός του έτους 2010 συνολικά ογδόντα δύο (82) συστάσεις σε υπευθύνους επεξεργασίας, κατά των οποίων είχε υποβληθεί προσφυγή (οι περισσότερες εκ των οποίων αφορούσαν μηνύματα spam με χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επιπλέον, συνεργάστηκε με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών (όπως η ολλανδική Αρχή-ΟΡΤΑ) κατά την εξέταση υποθέσεων που είχαν διασυνοριακό χαρακτήρα.

Συμπερασματικά, από τη μέχρι τώρα εμπειρία γίνεται φανερό ότι ακολουθείται η εξής μέθοδος για την αποστολή spam. Πρώτον συλλέγονται διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων (π.χ. προγραμμάτων -αράχνης-

crawlers) αλλά και μη αυτοματοποιημένων μέσων (π.χ. έντυπων οδηγών επαγγελματιών εκθέσεων, αγοράς ή και ανταλλαγής καταλόγων με διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κλπ.). Οι μέθοδοι αυτοί δεν είναι νόμιμες, κυρίως διότι αποσκοπούν στην αποστολή spam χωρίς τη συγκατάθεση του παραλήπτη της επικοινωνίας και χωρίς να έχουν ενημερωθεί τα υποκείμενα των δεδομένων για τη συλλογή αυτή. Στη συνέχεια αποστέλλεται το spam, χωρίς ενημέρωση και συγκατάθεση των παραληπτών, χωρίς αναγραφή των στοιχείων του αποστολέα στο μήνυμα, χωρίς να δίνεται έστω η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος αντίρρησης ενώ, μερικές φορές, γίνεται και εσφαλμένη αναφορά σε νομοθετικές διατάξεις που κατά τη γνώμη των αποστολέων θα δικαιολογούσε την αποστολή των μηνυμάτων, ενώ οι διατάξεις αυτές ρυθμίζουν εντελώς διαφορετικά ζητήματα (π.χ. το αρ. 14 του Ν. 2672/1998).

3.7.2. Τήρηση δεδομένων – ενσωμάτωση της Οδηγίας 2006/24/EK

Εντός του έτους 2010 η Αρχή συμμετείχε με εκπρόσωπό της στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την επεξεργασία του σχεδίου νόμου για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση του Ν. 3471/2006. Με το εν λόγω σχέδιο ενσωματώνονται στην εθνική έννομη τάξη οι διατάξεις της Οδηγίας 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006, η οποία αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών, ούτως ώστε να διατηρούνται για ορισμένο διάστημα δεδομένα που παράγονται ή τυγχάνουν επεξεργασίας από τους παρόχους διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων, με σκοπό τη διακρίβωση, διερεύνηση και δίωξη σοβαρών εγκλημάτων. Η Αρχή επισήμανε καταρχάς ότι τα εν λόγω δεδομένα αποτελούν προσωπικά δεδομένα για τα οποία ισχύει η προστασία του άρθρου 9 Α του Συντάγματος και του Ν. 3471/2006, ενώ ταυτόχρονα δεν αναιρείται και η προστασία των δεδομένων κίνησης και θέσης κατά τις διατάξεις που αφορούν στο απόρρητο των επικοινωνιών σύμφωνα με το άρθρο 19 του Συντάγματος. Σε αυτό το πνεύμα κινείται και η Οδηγία 2002/58/EK, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη (3) και το άρθρο 5 παρ. 1. Το σχέδιο υιοθετήθηκε τελικώς με ορισμένες τροποποιήσεις στην αρχή του έτους 2011 με το Ν. 3917/2011 (ΦΕΚ Α, 22/21-2-2011). Στη συνέχεια γίνεται συνοπτική περιγραφή των διατάξεων του παραπάνω νόμου που αφορούν στη διατήρηση δεδομένων.

Με το άρθρο 1 του Ν. 3917/2011 οριοθετούνται το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Σκοπός του νόμου είναι η επιβολή υποχρέωσης στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιου δικτύου επικοινωνιών διαθέσιμων στο κοινό για τη διατήρηση των δεδομένων που αναφέρονται στο άρθρο 5 του ίδιου νόμου, ούτως ώστε, αν είναι αναγκαίο για τη διακρίβωση ιδιαίτερως σοβαρών εγκλημάτων, τα δεδομένα αυτά να επιτρέπεται να διαβιβασθούν στις αρμόδιες αρχές. Με το άρθρο 3 του ίδιου νόμου εισάγεται εξαίρεση στην, κατ' αρχήν, απαγόρευση διατήρησης δεδομένων, που απορρέει από τις διατάξεις του Ν. 3471/2006, και εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες θεμελιώνεται υποχρέωση των παρόχων για τη διατήρηση των δεδομένων. Η υποχρέωση διατήρησης αφορά αποκλειστικά σε δεδομένα κίνησης και θέσης φυσικών και νομικών προσώπων και στα συναφή δεδομένα που απαιτούνται για την αναγνώριση του συνδρομητή ή του εγγεγραμμένου χρήστη και δεν εφαρμόζεται στο περιεχόμενο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Στο άρθρο 4 του νόμου ορίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές δύνανται να έχουν πρόσβαση στα παραπάνω δεδομένα σύμφωνα με

τους όρους και προϋποθέσεις του Ν. 2225/1994 για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών που ακολουθεί τη λογική του κλειστού καταλόγου των αξιόποινων πράξεων.

Με το άρθρο 5 του Ν. 3917/2011 καθορίζονται οι κατηγορίες δεδομένων, σύμφωνα με την Οδηγία 2006/24/ΕΚ, τα οποία υποχρεούνται να διατηρούν οι πάροχοι. Στα δεδομένα περιλαμβάνονται όσα είναι αναγκαία για την ανίχνευση και τον προσδιορισμό της πηγής αλλά και του προορισμού της επικοινωνίας, της ημερομηνίας, ώρας, διάρκειας και του είδους της επικοινωνίας, του εξοπλισμού της επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι χρήστες ή του φερομένου ως εξοπλισμού επικοινωνίας τους και, τέλος, της θέσης του εξοπλισμού κινητής επικοινωνίας. Με σκοπό την επεξήγηση τεχνικών όρων που περιέχονται στο συγκεκριμένο άρθρο, η νομοπαρασκευαστική επιτροπή συνέταξε βοηθητικό πίνακα.

Με το άρθρο 6 του Ν. 3917/2011 ορίζονται ο τόπος και η διάρκεια διατήρησης των δεδομένων. Αναφορικά με το πρώτο, ορίζεται ως τόπος τήρησης των δεδομένων η ελληνική επικράτεια, όπως είχε προτείνει κατά πλειοψηφία η νομοπαρασκευαστική επιτροπή. Επισημαίνεται ότι στο σημείο αυτό η εκπρόσωπος της Αρχής μειοψήφησε, διατυπώνοντας την άποψη ότι ο περιορισμός του τόπου τήρησης των δεδομένων στην ελληνική επικράτεια αντίκειται στο πρωτογενές και παράγωγο δίκαιο της Ε.Ε. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη ότι για κάθε θέμα που δεν ρυθμίζεται στην Οδηγία 2006/24/ΕΚ εφαρμόζονται οι διατάξεις των Οδηγιών 95/46/ΕΚ και 2002/58/ΕΚ, ο τόπος τήρησης των δεδομένων θα πρέπει να ορισθεί σύμφωνα με τις γενικές αρχές που θέτει η Οδηγία 95/46/ΕΚ, αφού ούτε η Οδηγία 2002/58/ΕΚ ρυθμίζει ειδικότερα το ζήτημα. Σύμφωνα με την Οδηγία 95/46/ΕΚ η ροή των προσωπικών δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών είναι ελεύθερη και μετά την εναρμόνιση του εν λόγω τομέα τα κράτη μέλη οφείλουν να μη δημιουργούν εμπόδια στην εσωτερική αγορά και να νοθεύουν τον ανταγωνισμό, εκτός όπου η ίδια η Οδηγία επιτρέπει αποκλίνουσες ρυθμίσεις (πρβλ. σκέψεις (3), (5), (7) και κυρίως (9) του προοιμίου της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και τις σκέψεις (1) και (8) του προοιμίου της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ). Αντιστοίχως, στην ελληνική έννομη τάξη η ελεύθερη διαβίβαση των προσωπικών δεδομένων σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 Ν. 2472/1997, ενώ η διαβίβαση σε τρίτες χώρες τελεί υπό προϋποθέσεις. Ρύθμιση, η οποία περιορίζει τον τόπο τήρησης στην ελληνική επικράτεια, θα προσέκρουε, συνεπώς, σε εναρμονισμένο τομέα του κοινοτικού δικαίου. Λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου, την κατά το δυνατόν αποτελεσματική εποπτεία των παρόχων από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές καθώς και την υποχρέωσή τους για έγκαιρη διαβίβαση των δεδομένων στις αρμόδιες αρχές, ο τόπος τήρησης, σύμφωνα με τη μειοψηφούσα άποψη, θα μπορούσε ωστόσο να περιορισθεί εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με το χρόνο τήρησης των δεδομένων, το άρθρο 6 του Ν. 3917/2011 ορίζει το χρονικό διάστημα των δώδεκα (12) μηνών. Επισημαίνεται ότι η νομοπαρασκευαστική επιτροπή πρότεινε μικρότερο χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών για τη διατήρηση των δεδομένων, θεωρώντας ότι είναι, κατ' αρχήν, επαρκές διάστημα, προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός της διακρίβωσης των ιδιαίτερως σοβαρών εγκλημάτων. Εξάλλου, και η εμπειρία στα υπόλοιπα κράτη μέλη μάλλον οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι δικαστικές αρχές δεν χρησιμοποιούν παλαιότερα δεδομένα.

Με το άρθρο 7 του Ν. 3917/2011 επιβάλλονται πρόσθετες και ειδικές υποχρεώσεις στους παρόχους για την αποτελεσματική διαφύλαξη των δεδομένων, χωρίς να θίγονται οι σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για τις τηλεπικοινωνίες, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και το απόρρητο των επικοινωνιών. Στην παράγραφο 1 καθιερώνονται ορισμένες γενικές αρχές ασφάλειας, ενώ με τις διατάξεις της παραγράφου 2

επιβάλλεται η υποχρέωση στους παρόχους να καταρτίζουν ειδικό σχέδιο ασφάλειας για τα δεδομένα που διατηρούν. Περαιτέρω, θεσπίζεται εξουσιοδότηση, προκειμένου με κοινή πράξη τους, η Α.Π.Δ.Π.Χ. και η Α.Δ.Α.Ε. να καθορίσουν τη διαδικασία, τις λεπτομέρειες και τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων του εν λόγω άρθρου.

Το άρθρο 8 του Ν. 3917/2011 αναφέρεται επίσης στις υποχρεώσεις των παρόχων για την επιλογή του κατάλληλου τρόπου διατήρησης και αφετέρου αποστολής των δεδομένων στις αρμόδιες αρχές χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Εξάλλου και λόγω της τεχνικής φύσεως των θεμάτων, παρέχεται εξουσιοδότηση στην Α.Δ.Α.Ε. να εξειδικεύσει τις αρχές ασφάλειας, τη διαδικασία και τις λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Με τις διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 3917/2011 ορίζονται οι εποπτικές αρχές των διατάξεων του νόμου. Τα διατηρούμενα δεδομένα συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ενώ είναι επίσης στενά συνυφασμένα με το απόρρητο της επικοινωνίας. Ως εκ τούτου, η Α.Π.Δ.Π.Χ. ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο Ν. 2472/1997 και η Α.Δ.Α.Ε. ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο Ν. 3115/2003.

Με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3917/2011 θεσπίζεται υποχρέωση της Α.Δ.Α.Ε. να συγκεντρώνει στατιστικά στοιχεία και να τα διαβιβάζει στον Υπουργό Δικαιοσύνης, προκειμένου στη συνέχεια να αποσταλούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως ορίζει η Οδηγία 2006/24/ΕΚ. Απαγορεύεται η αποστολή στοιχείων τα οποία αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Στο άρθρο 11 του Ν. 3917/2011 προβλέπονται οι ποινικές κυρώσεις για τα πρόσωπα, τα οποία κατά παράβαση του νόμου επεμβαίνουν στα διατηρούμενα δεδομένα με οποιονδήποτε τρόπο. Το άρθρο 12 ορίζει τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται από την Α.Δ.Α.Ε., οι οποίες δεν διαφοροποιούνται από τις προβλεπόμενες κυρώσεις στο άρθρο 11 του Ν. 3674/2008. Τέλος, το άρθρο 13 αναφέρεται στην αστική ευθύνη και οι διατάξεις του είναι ταυτόσημες με αυτές του άρθρου 12 του Ν. 3674/2008. Αναφορικά με τις διοικητικές κυρώσεις, επισημαίνεται ότι η εκπρόσωπος της Αρχής μειοψήφησε για το ζήτημα της επιβολής διοικητικής κύρωσης από την Α.Δ.Α.Ε. σε περίπτωση μη διάθεσης στοιχείων ή καθυστέρησης διαβίβασης στοιχείων από τους παρόχους στις αρμόδιες αρχές. Ειδικότερα, η μειοψηφούσα άποψη υποστήριξε ότι η επιβολή κύρωσης από την Α.Δ.Α.Ε. για την παραβίαση της υποχρέωσης τήρησης των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου και της μη έγκαιρης διαβίβασής τους προς τις αρμόδιες αρχές κατά το άρθρο 8 του νόμου αντίκειται στο συνταγματικό ρόλο της, όπως θα αντέκειτο και στο ρόλο της Α.Π.Δ.Π.Χ. Και τούτο διότι η αποστολή των δύο αυτών αρχών έγκειται στην προστασία ατομικών δικαιωμάτων και όχι στην εποπτεία της τήρησης υποχρεώσεων που αποβλέπουν στην ικανοποίηση άλλων συμφερόντων του κράτους ή ιδιωτών. Αντιστοίχως, από τη μελέτη των εθνικών μέτρων μεταφοράς της Οδηγίας 2006/24/ΕΚ σε άλλα κράτη μέλη προκύπτει ότι όπου προβλέπονται κυρώσεις για την παραβίαση των προαναφερθεισών υποχρεώσεων αυτές επιβάλλονται από άλλες αρχές. Εξάλλου, και στην ελληνική έννομη τάξη υπάρχει ήδη αντίστοιχο προηγούμενο του άρθρου 6 του Ν. 3783/2009, σύμφωνα με το οποίο ο έλεγχος τήρησης της υποχρέωσης των παρόχων να ταυτοποιούν τους συνδρομητές και χρήστες υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας ανατίθεται στην Ε.Ε.Τ.Τ.

Τέλος, κατά τη συζήτηση του σχεδίου νόμου η εκπρόσωπος της Αρχής μειοψήφησε υπέρ της αναγκαιότητας προσθήκης νέου άρθρου που θα προβλέπει τα δικαιώματα των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών, προσαρμόζοντας τις διατάξεις των άρθρων 11-13 Ν. 2472/1997 στις ανάγκες του νέου νόμου. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη μειοψηφούσα άποψη, το δικαίωμα ενημέρωσης θα έπρεπε να αναφέρεται στην υποχρέωση

του παρόχου να ενημερώνει κατά την έναρξη της τήρησης των δεδομένων με κάθε πρόσφορο, εύληπτο και σαφή τρόπο τους συνδρομητές και τους εγγεγραμμένους χρήστες για την επεξεργασία των δεδομένων, όπως επίσης, την επιπρόσθετη δυνατότητα, οι συνδρομητές και εγγεγραμμένοι χρήστες να ζητούν οποτεδήποτε τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο δικαίωμα ενημέρωσης. Το δικαίωμα πρόσβασης θα έπρεπε να ρυθμισθεί σε σχέση με τις κατηγορίες δεδομένων που αφορά και τις ειδικότερες ενέργειες που δικαιούνται να ζητήσουν οι συνδρομητές και εγγεγραμμένοι χρήστες.

3.7.3. Καταχώριση στοιχείων συνδρομητή σε δημόσιο κατάλογο

Με το έγγραφο της (5929-1/22-11-2010) η Αρχή κάλεσε πάροχο υπηρεσιών τηλεφωνίας να παρέχει τη δυνατότητα μερικής απόσυρσης προσωπικών δεδομένων, όπως η διεύθυνση, από τον κατάλογο συνδρομητών. Συγκεκριμένα, συνδρομητής ζήτησε από τον πάροκό του να παραλείπονται κάποια από τα στοιχεία της διεύθυνσής του αλλά να περιλαμβάνεται στον κατάλογο συνδρομητών, ώστε να είναι δυνατή η εύρεση του τηλεφωνικού του αριθμού μέσω των διαθέσιμων υπηρεσιών καταλόγου. Σύμφωνα με την προσφυγή του συνδρομητή, ο μόνος τρόπος για να μην εμφανίζονται τα στοιχεία αυτά είναι να δηλώσει τη σύνδεσή του ως «μη ανακοινώσιμη», οπότε και δεν παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησής της μέσω υπηρεσιών καταλόγου. Η Αρχή τόνισε στον πάροχο, ότι στο άρθρο 10 παρ. 3 του Ν. 3471/2006 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι ο συνδρομητής μπορεί να ζητήσει να παραλείπεται η διεύθυνσή του, εν μέρει, και να μην επιτρέπεται να υπάρχει αναφορά που να αποκαλύπτει το φύλο του, εφόσον τούτο είναι γλωσσικά εφικτό. Επίσης ορίζεται, ότι η διόρθωση ή η απόσυρση των προσωπικών δεδομένων από το δημόσιο κατάλογο συνδρομητών γίνεται ατελώς. Κατόπιν της επέμβασης της Αρχής ο πάροχος συμμορφώθηκε.

3.7.4. Διαδικασία ταυτοποίησης καρτοκινητών

Μετά από προσφυγή, η Αρχή διαπίστωσε ότι κατά τη διαδικασία ταυτοποίησης καρτοκινητού, που είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3783/2009, ζητήθηκε από συνδρομητή να δηλώσει τη διεύθυνση κατοικίας του και τον αριθμό του σταθερού του τηλεφώνου. Στο άρθρο 2 παρ. 4 α' του Ν. 3783/2009 ορίζονται περιοριστικώς τα στοιχεία που τηρούνται και μάλιστα το άρθρο 3 παρ. 2 του ίδιου νόμου ορίζει ότι απαγορεύεται η καταγραφή οποιωνδήποτε άλλων στοιχείων ταυτότητας του συνδρομητή και ότι στα τηρούμενα στοιχεία εφαρμόζεται η νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Ταυτόχρονα, για την ακρίβεια των δηλούμενων στοιχείων ο υπόχρεος συμπληρώνει υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986, η οποία απευθύνεται προς την Ε.Ε.Τ.Τ. και τηρείται με επιμέλεια και ευθύνη του παρόχου. Η υπ' αριθ. ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2003(ΦΕΚ 1276 Β'/2002) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθόρισε τον τύπο και το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν. 1599/1986. Στα υποχρεωτικώς δηλούμενα στοιχεία περιλαμβάνεται «η ημερομηνία, ο τόπος γέννησης και ο τόπος κατοικίας (οδός, αριθμός, Τ.Κ, δήμος, κλπ.)» ενώ για τα λοιπά στοιχεία αναφέρεται ότι «από κάτω διατίθεται κενός χώρος για την αναγραφή, εφόσον είναι απαραίτητο, του αριθμού τηλεφώνου, της συσκευής τηλεομοιοτυπίας και της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου». Η Αρχή επισήμανε, ότι η διεύθυνση κατοικίας φυσικού προσώπου δεν περιλαμβάνεται στα στοιχεία που περιοριστικώς προβλέπει ο Ν. 3783/2009, ούτε σε αυτά που περιέχονται στα νέου τύπου δελτία

αστυνομικής ταυτότητας. Για το σκοπό της νομότυπης συμπλήρωσης της υπεύθυνης δήλωσης του Ν. 1599/1986 προβλέπεται όμως η τήρηση αυτού του στοιχείου. Επομένως, το εν λόγω στοιχείο δεν επιτρέπεται να υφίσταται περαιτέρω επεξεργασία, όπως να καταχωρίζεται σε διαφορετικό αρχείο και να χρησιμοποιείται από τον πάροχο υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας, αλλά πρέπει να παραμένει απλώς στο σώμα της υπεύθυνης δήλωσης που τηρεί ο πάροχος για λογαριασμό της Ε.Ε.Τ.Τ. Επίσης, το στοιχείο του αριθμού σταθερού τηλεφώνου δεν είναι αναγκαίο για το σκοπό της συγκεκριμένης υπεύθυνης δήλωσης και το σχετικό πεδίο θα έπρεπε να επισημαίνεται ως «μη υποχρεωτικό». Ο πάροχος τροποποίησε το έντυπο της υπεύθυνης δήλωσης που διατίθεται προς τους πελάτες που προβαίνουν σε ταυτοποίηση της σύνδεσής τους, ώστε αυτοί να ενημερώνονται ότι η συμπλήρωση του πεδίου διεύθυνσης απαιτείται μόνο για τη νομότυπη υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης και δεν τυγχάνει περαιτέρω επεξεργασίας κατά το Ν. 3783/2009.

3.7.5. Τροποποίηση του κώδικα δεοντολογίας για την παροχή υπηρεσιών πολυμεσικής πληροφόρησης

Η Αρχή συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση της Ε.Ε.Τ.Τ. για την τροποποίηση του κώδικα δεοντολογίας για την παροχή υπηρεσιών πολυμεσικής πληροφόρησης (3603/08-06-2010).

α) Η Αρχή επισήμανε καταρχάς ότι στην ενημέρωση που οφείλουν οι πάροχοι υπηρεσιών πολυμεσικής ενημέρωσης (ΠΥΠΠ) στον τελικό χρήστη πρέπει να περιλαμβάνεται και η ενημέρωση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, όπως το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός τηλεφώνου, η ημερομηνία, η διάρκεια της κλήσης του, κλπ.

β) Επίσης, η Αρχή ζήτησε, για την αποφυγή παρερμηνειών, να διευκρινισθεί ότι η αποστολή «προωθητικών» μηνυμάτων SMS από τους ΠΥΠΠ, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του συνδρομητή, δεν είναι σύνηθες. Πρότεινε να προστεθεί παράγραφος ως εξής: «Απαγορεύεται χωρίς τη συγκατάθεση του χρήστη η αποστολή προωθητικού υλικού μέσω υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (τηλεφωνικών κλήσεων αυτοματοποιημένων ή μη, γραπτών μηνυμάτων και μηνυμάτων ενισχυμένων μέσω ή πολυμέσων -SMS, EMS, MMS- και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Ιδίως, ως προς το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (SMS, EMS και MMS), επιτρέπεται η αποστολή όταν τα στοιχεία επαφής του παραλήπτη αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, το μήνυμα αφορά στη διαφήμιση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών και σε κάθε μήνυμα παρέχεται στον παραλήπτη, κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο, η δυνατότητα να αρνηθεί την περαιτέρω λήψη μηνυμάτων».

γ) Ως προς τη λήψη της συγκατάθεσης των τελικών χρηστών για την εγγραφή τους σε υπηρεσίες πολυμεσικής πληροφόρησης, επισημάνθηκε ότι πρέπει να ισχύουν διατάξεις αντίστοιχες με αυτές που προβλέπει το άρθρο 5 παρ. 3 Ν. 3471/2006 για τη συγκατάθεση του συνδρομητή ή χρήστη ηλεκτρονικών υπηρεσιών που δίδεται με ηλεκτρονικά μέσα. Η Αρχή πρότεινε να προστεθεί διάταξη που να ορίζει ότι ο ΠΥΠΠ οφείλει να τηρεί τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την απόδειξη της εγγραφής ενός συνδρομητή σε υπηρεσία πολυμεσικής πληροφόρησης με τρόπο ασφαλή, έτσι ώστε να μην επιδέχεται αμφισβήτηση. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να τηρούνται για όσο χρονικό διάστημα ισχύει η εγγραφή του τελικού χρήστη και να διαγράφονται μετά συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από τη λήξη της σύμβασης και εφόσον δεν έχει αμφισβητηθεί εξ αυτού του λόγου η χρέωση. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται πιο ολοκληρωμένη προστασία στον τελικό χρήστη, αφού διασφαλίζεται η απόδειξη της δήλωσης συγκατάθεσης.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων η Ε.Ε.Τ.Τ. πρόσθεσε στο κείμενο του κώδικα δεοντολογίας που αναφέρεται στην αποστολή SMS επιφύλαξη υπέρ της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας προσωπικών δεδομένων, χωρίς όμως τις ειδικότερες ρυθμίσεις που πρότείνει η Αρχή. Συγκεκριμένα στο άρθρο 5 παρ. 11 του κώδικα αναφέρεται: «Τα προωθητικά σύντομα μηνύματα (SMS), με την επιφύλαξη της κείμενης νομοθεσίας περί προώθησης και προστασίας προσωπικών δεδομένων, πρέπει να καθιστούν σαφές στον Τελικό Χρήστη ότι η απάντηση σε αυτά πρόκειται να οδηγήσει στην παροχή ΥΠΠ».

3.8. ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, η Αρχή ασχολήθηκε με ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων εργαζομένων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, έπειτα από αιτήσεις, ερωτήματα ή και καταγγελίες που υποβλήθηκαν. Συγκεκριμένα, καταρχάς κλήθηκε να διασαφηνίσει τα όρια της αρμοδιότητάς της, ιδίως όταν η υπό κρίση υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων. Επίσης, εξέτασε αυτεπάγγελα το ζήτημα της απογραφής των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα και της πληρωμής αυτών από τη νεοσυσταθείσα υπηρεσία «Ενιαία Αρχή Πληρωμών». Σε πολλές περιπτώσεις, η Αρχή κλήθηκε να απαντήσει σε ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα πρόσβασης απορριφθέντος συνυποψηφίου σε δημόσιο διαγωνισμό στις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά των επιλεγέντων συνυποψηφίων του, προκειμένου ο αιτών να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά του. Επίσης, η Αρχή εξέτασε τις προϋποθέσεις της νόμιμης συλλογής από εργοδότη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρώην εργαζομένου του, για το σκοπό της δικαστικής χρήσης (π.χ. θεμελίωση ένστασης αλλαχού κερδηθέντων). Επίσης, ασχολήθηκε με το ζήτημα των προϋποθέσεων νόμιμης παρακολούθησης των εργαζομένων για τον έλεγχο τηρήσεως του ωραρίου τους (π.χ. με ηλεκτρονικά μέσα), με την επεξεργασία δεδομένων υγείας εργαζομένων από ιατρό εργασίας, με την ανάρτηση στο χώρο επιχείρησης πίνακα με στοιχεία εργαζομένων, τη δυνατότητα πρόσβασης συνδικαλιστικού φορέα σε στοιχεία επιχείρησης που περιέχουν προσωπικά δεδομένα εργαζομένων, και τα δικαιώματα, ιδίως πρόσβασης, των εργαζομένων στα προσωπικά τους δεδομένα.

3.8.1. Όρια αρμοδιότητας της Αρχής - Αρμοδιότητα δικαστηρίων

Η Αρχή, με αφορμή καταγγελία που υπέβαλε εργαζόμενος κατά του πρώην εργοδότη του, εξέτασε το ζήτημα των ορίων της αρμοδιότητάς της. Συγκεκριμένα, πρώην εργαζόμενη σε τράπεζα κατήγγειλε την τράπεζα για παράνομη επεξεργασία δεδομένων των εργαζομένων της, στην οποία η προσφεύγουσα απέδιδε τη καταγγελλόμενη διενέργεια λαθών και άλλων παραβάσεων κατά τον υπολογισμό των αποδοχών των εργαζομένων. Στην υπόθεση αυτή, η Αρχή έπρεπε, καταρχάς, να διαχωρίσει τα ζητήματα που αφορούσαν αμιγώς στην προστασία δεδομένων των εργαζομένων και εκείνα που ενέπιπταν στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων.

Το πρώτο ζήτημα αφορούσε στη νομιμότητα διαβίβασης δεδομένων εργαζομένων της τράπεζας στη μητρική της εταιρία, που βρίσκεται σε χώρα εκτός Ε.Ε. Κατόπιν εξέτασης της γνωστοποίησης της τράπεζας, διαπιστώθηκε ότι η εν λόγω διαβίβαση πληροί τους όρους που θέτει το άρθρο 9 παρ. 2 στοιχ. στ', δεύτερο εδάφιο του Ν. 2472/1997 και το άρθρο 4 του ίδιου νόμου, καθώς η διαβίβαση πραγματοποιείται βάσει Συμβατικών Ρητρών για τον νόμιμο σκοπό της μισθοδοσίας τους. Η Αρχή έκρινε ότι ο προαναφερόμενος σκοπός είναι νόμιμος, ανεξάρτητα από το εάν η επιμέρους διαδικασία που επιλέγει ο ερ-

γοδότης για την εκπλήρωση του νόμιμου σκοπού της μισθοδοσίας δύναται να παραβιάζει διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Το τελευταίο αυτό ζήτημα, που ανάγεται αμιγώς στην εργατική διαφορά της προσφεύγουσας με την τράπεζα, θα επιλυθεί από τα αρμόδια δικαστήρια (7384/8.12.2010 έγγραφο της Αρχής, έτσι και η απόφαση ΣΤΕ 2683/2010, σύμφωνα με την οποία η κρίση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα πρέπει να περιορίζεται στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της ως διοικητικού οργάνου και να μην εκτείνεται και σε ζητήματα που αποτελούν αντικείμενο δικαιοδοτικής κρίσης και εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, ΝοΒ, 59 σελ. 150-157).

Το επόμενο ζήτημα αφορούσε στη νομιμότητα επεξεργασίας δεδομένων εργαζομένων της τράπεζας από τρίτο πρόσωπο συνεργαζόμενο με την τράπεζα. Από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψε ότι το πρόσωπο αυτό παρέχει στην τράπεζα λογιστικές υπηρεσίες (π.χ. φοροτεχνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες επιμέλειας και διαχείρισης μισθοδοσίας, κλπ). Εμπίπτει, κατά συνέπεια, στην έννοια του «εκτελούντος την επεξεργασία» σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. ν' του Ν. 2472/1997, καθώς μάλιστα η σχετική ανάθεση έχει γίνει σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 10 παρ. 4 του ίδιου νόμου. Εξάλλου, από τα έγγραφα που είχε προσκομίσει η προσφεύγουσα, δεν προκύπτει παραβίαση του απορρήτου και της ασφάλειας της επεξεργασίας από τον εκτελούντα την επεξεργασία ή από την τράπεζα κατά την ανάθεση λογιστικών εργασιών της στον τελευταίο, ούτε κάποια άλλη ενέργεια που να αντίκειται στις λοιπές διατάξεις του ίδιου νόμου. Το γεγονός δε ότι, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, οι ανακρίβειες στον υπολογισμό των αποδοχών της οφείλονται στην ανάθεση της μισθοδοσίας από την τράπεζα στον εκτελούντα την επεξεργασία (ζήτημα για το οποίο η προσφεύγουσα είχε ασκήσει και αγωγή), είναι ένα θέμα αναγόμενο στην κρίση των αρμόδιων δικαστηρίων και εκφεύγει της αρμοδιότητας της Αρχής.

3.8.2. Απογραφή μισθοδοτούμενων από το ελληνικό δημόσιο

Η Αρχή εξέτασε, με την Απόφαση 43/2010, αυτεπάγγελτα, και παράλληλα με σχετικές καταγγελίες, τη διαδικασία απογραφής των μισθοδοτούμενων από το ελληνικό δημόσιο, η οποία έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2010 (10.7.2010 έως 29.7.2010) βάσει της με αριθ. 2/37345/0004/4.6.2010 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών (ΦΕΚ 784/Β/4.6.2010). Συγκεκριμένα, την Αρχή απασχόλησαν: α) ο προσδιορισμός του ακριβούς σκοπού της επεξεργασίας, ώστε να ελεγχθεί εάν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα στοιχεία είναι αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και β) η λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφάλειας των δεδομένων.

Ως προς το πρώτο ζήτημα η Αρχή έκρινε ότι από το άρθρο δεύτερο παρ. 1 στοιχ. β' του Ν. 3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» αλλά και από το σύνολο των διατάξεων της προαναφερθείσας ΚΥΑ που προσδιορίζει τη διαδικασία, το χρόνο, τον τρόπο και τα όργανα απογραφής προκύπτει ότι σκοπός της απογραφής είναι η πληρωμή των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού του δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών. Επιπλέον, η ανωτέρω διάταξη του Ν. 3845/2010 δεν παρέχει εξουσιοδότηση για τη δημιουργία κεντρικού αρχείου με τα προσωπικά δεδομένα του συνόλου των απασχολούμενων στο Δημόσιο, το οποίο θα εξυπηρετεί το σκοπό του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης μέσω και της αξιοποίησης και ανακατανομής των ανθρωπίνων πόρων της, παρά την υπογραφή του από 3.5.2010 Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής.

Με δεδομένο, περαιτέρω, ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δημόσια αρχή λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας, μόνο στοιχεία που συνδέονται με τη μισθοδοσία μπορούν να συλλεχθούν και να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας, ενώ τα λοιπά στοιχεία πρέπει να αφαιρεθούν από τη διαδικασία της συγκεκριμένης απογραφής.

Ως προς τα μέτρα ασφάλειας και με δεδομένο ότι η συγκέντρωση των στοιχείων όλων των μισθοδοτούμενων και η λειτουργία της διαδικασίας μισθοδοσίας μέσω μιας ενιαίας ηλεκτρονικής εφαρμογής αυξάνουν τις πιθανές επιπτώσεις από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, απώλεια, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση ή άλλου είδους αθέμιτη επεξεργασία, η Αρχή, αφού έκρινε ότι τα μέτρα ασφάλειας, που θα πρέπει να ληφθούν κατά το άρθρο 10 του Ν. 2472/1997, θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυξημένα σε σχέση με τα ήδη αυξημένα μέτρα των υπηρεσιών του δημοσίου, υπέδειξε μέτρα που οφείλει να λάβει ο υπεύθυνος επεξεργασίας για την ασφαλή διεξαγωγή της διαδικασίας απογραφής.

3.8.3. Πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίου

Η Αρχή, σε απάντηση σχετικών ερωτημάτων, επανέλαβε τις θέσεις της σχετικά με την πρόσβαση απορριφθέντος υποψήφιου για κάλυψη θέσης δημοσίου τομέα με δημόσιο διαγωνισμό σε αιτήσεις και δικαιολογητικά συνυποψηφίων του, προκειμένου να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά του (βλ., ιδίως, τα 2688/26.4.2010, 2175-1/10.5.2010, 3405-1/24.6.2010, 4641-1/15.9.2010, 6228-1/13.12.2010 έγγραφα της Αρχής). Όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή με τις 17/2002, 56/2003, 40/2005 Αποφάσεις, η ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων των επιλεγέντων συνυποψηφίων σε άλλο (απορριφθέντα) υποψήφιο είναι νόμιμη, και χωρίς τη συγκατάθεσή τους, στη βάση ιδίως των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997, αλλά και του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. β΄ του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ. 1-3 του Ν. 2690/1999 (Κ.Διοικ.Διαδ.), υπό τις εξής σωρευτικά εξεταζόμενες προϋποθέσεις:

α) Τα δεδομένα ζητούνται με τη νόμιμη διαδικασία (έγγραφο αίτηση, τεκμηρίωση υπέρτερου έννομου συμφέροντος). Το υπέρτερο έννομο συμφέρον (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997) συνίσταται στο δικαίωμα του αιτούντος να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά του (π.χ. υποβολή ένστασης, άσκηση αίτησης ακύρωσης, αγωγής αποζημίωσης, κλπ). Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμα και στην περίπτωση που ο αιτών δεν αναφέρει το λόγο, για τον οποίο ζητεί πρόσβαση στα δεδομένα των επιλεγέντων συνυποψηφίων του, αυτός μπορεί να θεωρηθεί δεδομένος, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Αρχή με την Απόφαση 17/2002 απνύθινε σύσταση σε όλους τους αρμόδιους φορείς του δημοσίου τομέα σε κάθε προκήρυξη δημοσίου διαγωνισμού να γίνεται μνεία της δυνατότητας πρόσβασης των υποψηφίων σε στοιχεία που αφορούν λοιπούς συνυποψηφίους, προκειμένου να μπορούν να ασκήσουν τα εκ του νόμου δικαιώματά τους. Συνεπώς, σε όλες τις περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη της Αρχής οι αιτούντες, ως απορριφθέντες υποψήφιοι, είχαν, κατά τα προαναφερόμενα, έννομο συμφέρον να λάβουν γνώση των σχετικών εγγράφων (πρακτικού αξιολόγησης/επιλογής και των φακέλων των επιλεγέντων συνυποψηφίων τους).

β) Η ανακοίνωση στοιχείων των συνυποψηφίων πρέπει καταρχήν να περιορίζεται στη χορήγηση των στοιχείων εκείνων μόνο που αποτέλεσαν τη βάση της αξιολόγησης των υποψηφίων για την κατάληψη των προς πλήρωση θέσεων. Στην περίπτωση, δηλαδή, που οι υποψήφιοι επικαλέστηκαν και πρόσθετα προσόντα μπορούν να χορηγηθούν και αυτά τα δικαιολογητικά στο συνυποψήφιο που απορρίφθηκε, με την προϋπόθεση ότι υπήρξε σύγκριση των υποψηφίων και επί των πρόσθετων αυτών προσόντων.

γ) Τα στοιχεία που ανακοινώνονται δεν περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Αν όμως και τέτοια στοιχεία αποτέλεσαν τη βάση αξιολόγησης των υποψηφίων και υπήρξε σύγκριση των υποψηφίων και επί των στοιχείων αυτών, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να χορηγήσει τα στοιχεία αυτά, αφού λάβει τη σχετική άδεια της Αρχής, ενόψει του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997 (έτσι η Απόφαση 40/2005, βλ. και Απόφαση 20/2010).

δ) Πριν την ανακοίνωση των στοιχείων συνυποψηφίων στον αιτούντα πρέπει να ενημερώσει ο υπεύθυνος επεξεργασίας τα υποκείμενα των δεδομένων με κάθε πρόσφορο τρόπο (βλ. και Κανονιστική Πράξη 1/1999 της Αρχής σχετικά με την ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων κατ' άρθρο 11 του Ν. 2472/1997, ΦΕΚ Β' 555/6.5.1999). Όταν, όμως, πρόκειται για μια διαδικασία επιλογής υπαλλήλων του δημοσίου τομέα, και επομένως αποτελεί κοινή γνώση του επιμελούς πολίτη ότι η διαδικασία αυτή θα πρέπει να είναι διαφανής και ως εκ τούτου να διέπεται από μηχανισμούς ελέγχου της ορθότητάς της (π.χ. χορήγηση στοιχείων συνυποψηφίων σε άλλους υποψήφιους), η σχετική υποχρέωση ενημέρωσης πρέπει να αρθεί (έτσι και η Απόφαση 17/2002). Σημειώνεται, επίσης, ότι ο όρος αυτός για την άρση της ενημέρωσης σε κάθε περίπτωση πληρούται, όταν γίνεται μνεία στην προκήρυξη της δυνατότητας πρόσβασης των υποψηφίων σε στοιχεία, που αφορούν άλλους υποψήφιους, προκειμένου να ασκήσουν τα εκ του νόμου δικαιώματά τους.

Επίσης, η Αρχή εξέτασε καταγγελία εργαζομένων στη ΔΕΗ Α.Ε., με την οποία οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν την άρνηση του εργοδότη να τους χορηγήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ιδίων καθώς, επίσης, και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συνυποψηφίων τους σε διαδικασία αξιολόγησης για προαγωγή. Σχετικά με τα εν λόγω δεδομένα των συνυποψηφίων τους, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονταν ότι η διαβίβαση των δεδομένων αυτών στους ιδίους είναι αναγκαία για την προάσπιση των νομίμων δικαιωμάτων τους, και ειδικότερα για το ορισμένο του αιτήματος της αγωγής τους κατά του εργοδότη για την παράλειψή τους από τις προαγωγές αυτές, καθώς και για την απόδειξη των ισχυρισμών τους σχετικά με την υπεροχή τους έναντι των συγκρινόμενων με εκείνους συναδέλφων τους. Στην περίπτωση αυτή, η Αρχή (με το 978/16.2.2010 έγγραφο) έκρινε ότι: (1) Η εργοδότητρια εταιρεία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλει, με βάση το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, να ικανοποιήσει αμέσως το δικαίωμα πρόσβασης καθενός από τους προσφεύγοντες στα δικά του δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (π.χ. στην έκθεση αξιολόγησής του, στο απόσπασμα του πρακτικού που αναφέρεται σε αυτόν). (2) Συνάδει με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997 η διαβίβαση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, στους προσφεύγοντες, ως αιτούντες τρίτους, των δεδομένων των συνυποψηφίων τους στην προαναφερόμενη διαδικασία αξιολόγησης, βάσει των οποίων οι συνυποψήφιοί τους αυτοί προήχθησαν αντί εκείνων, για το σκοπό του ελέγχου ότι τηρείται στην εν λόγω επιχείρηση η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των εργαζομένων της ίδιας ειδικότητας και ότι δεν έχουν εισαχθεί αθέμιτες διακρίσεις κατά την απασχόληση, καθώς, επίσης, και για το σκοπό της υπεράσπισης των νομίμων δικαιωμάτων τους ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, αφού προηγουμένως ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώσει σχετικά τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα.

3.8.4. Συλλογή από εργοδότη στοιχείων πρώην εργαζομένου για δικαστική χρήση

Στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων και σχετικά με τις προϋποθέσεις νόμιμης συλλογής από εργοδότη στοιχείων πρώην εργαζομένων του για δικαστική χρήση, η Αρχή έκρινε (με το 977/16.2.2010 έγγραφό της) αίτηση εμπορικής εταιρείας να της επιτραπεί να λάβει από τον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

ρα αναφορικά με το είδος συγκεκριμένης εργασίας που εκτέλεσαν οι αντιδικοί-πρώην εργαζόμενοι της.

Η Αρχή, με την 10/2009 Απόφασή της (η οποία εν μέρει ακυρώθηκε με την απόφαση 2683/2010 του ΣΤΕ), είχε ήδη αποφανθεί στο πλαίσιο της ίδιας υπόθεσης, μεταξύ άλλων, ότι η ως άνω εταιρεία, ως υπερήμερος εργοδότης, έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή και τον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθέναν από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, οι οποίοι διεκδικούν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από 1.3.1997 έως σήμερα, τα ακόλουθα απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, που ενδεχομένως τηρούνται στα αρχεία των οργανισμών αυτών: το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του συγκεκριμένου εργοδότη, το χρόνο συγκεκριμένης απασχόλησης και τις συγκεκριμένες αποδοχές, που αναλογούν στην απασχόληση αυτή. Η διαβίβαση των στοιχείων αυτών επιτρέπεται αποκλειστικά για τον προβαλλόμενο από την εργοδότη εταιρεία σκοπό επεξεργασίας, ο οποίος συνίσταται στην προβολή της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β΄ ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων πρωτοβάθμιων πολιτικών δικαστηρίων.

Σύμφωνα με τη νεότερη αίτηση της εν λόγω εταιρείας, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, «δηλώνει αδυναμία χορήγησης και βεβαίωσης του είδους της συγκεκριμένης εργασίας (ειδικότητας) των αντιδίκων-πρώην εργαζομένων της εταιρείας μας, λόγω έλλειψης ενιαίου οργανωμένου πληροφοριακού συστήματος για την επίδικη περίοδο» και «το εν λόγω κρίσιμο στοιχείο της συγκεκριμένης εργασίας που προσέφερε ο ενδιαφερόμενος μισθωτός μπορεί να ανευρεθεί στο έγγραφο της αναγγελίας πρόσληψης που τηρείται από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)». Στην περίπτωση αυτή, η Αρχή έκρινε ότι, δοθέντος ότι το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, βρίσκεται για τεχνικούς λόγους σε αδυναμία διαβίβασης στην ως άνω εταιρεία των προαναφερόμενων απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κάποιων εκ των ενδιαφερομένων πρώην εργαζομένων της, τα οποία ρητά αναφέρονται στο σκεπτικό και διατακτικό της απόφασης 10/2009 της Αρχής, η εν λόγω εταιρεία έχει έννομο συμφέρον, στη βάση της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997, για τον προβαλλόμενο σκοπό της θεμελίωσης της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β΄ ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων, να λάβει από τον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, τις πληροφορίες αυτές, που ενδεχομένως τηρούνται στα αρχεία του ΟΑΕΔ (π.χ. σχετικά με την ενδεχόμενη αναγγελία στον ΟΑΕΔ πρόσληψης των συγκεκριμένων πρώην εργαζομένων της την επίμαχη χρονική περίοδο). Περαιτέρω, η Αρχή έκρινε ότι ο ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, πριν τη διαβίβαση των δεδομένων να ενημερώσει σχετικά τα υποκείμενα των δεδομένων.

3.8.5. Ηλεκτρονικός μηχανισμός για έλεγχο τήρησης ωραρίου εργαζομένων

Σχετικά με την εγκατάσταση και λειτουργία από τον εργοδότη ηλεκτρονικού μηχανισμού για τον έλεγχο τήρησης ωραρίου εργαζομένων, η Αρχή, απάντησε (με το 2681/26.4.2010 έγγραφό της) σε σχετικό ερώτημα σωματείου εργαζομένων για το εάν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλε να προβεί στην κατά το άρθρο 6 του Ν. 2472/1997 γνωστοποίηση για την έναρξη των κρίσιμων επεξεργασιών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων εργαζομένων καθώς, επίσης, και για τη σύσταση και λειτουργία του σχετικού αρχείου.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α΄ του Ν. 2472/1997, εξαιρείται από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψεως αδείας της Αρχής κάθε συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και η σύσταση και λειτουργία του σχετικού αρχείου, που πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με οποιασδήποτε μορφής εργασιακή σχέση και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη σχέση αυτή. Συνεπώς, η εγκατάσταση και λειτουργία από οποιονδήποτε εργοδότη ηλεκτρονικού-ψηφιακού μηχανισμού σήμανσης με χρήση ηλεκτρονικής κάρτας, για το σκοπό του ελέγχου της παροχής εργασίας και συγκεκριμένα της τήρησης του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7Α παρ. 1 στοιχ. α΄ του Ν. 2472/1997, καθόσον πρόκειται για επεξεργασία αναγκαία για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από την εργασιακή σχέση. Συνεπώς, η Νομαρχία Τρικάλων, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, επιτρέπεται, βάσει των διατάξεων του Ν. 2472/1997, να προβεί στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων της, κάνοντας χρήση των στοιχείων ηλεκτρονικής κάρτας εισόδου καθενός τους στο χώρο εργασίας του, προκειμένου να ελέγξει το χρόνο προσέλευσής του στο χώρο αυτόν και, αντίστοιχα, της αναχώρησής του από αυτόν, χωρίς να απαιτείται η γνωστοποίηση του εν λόγω συστήματος στην Αρχή. Ο έλεγχος τήρησης του ωραρίου μπορεί να διενεργηθεί με την επεξεργασία των στοιχείων, που αφορούν τη σήμανση της κάρτας εισόδου τους, ενώ η πραγματική ώρα προσέλευσης ορισμένων υπαλλήλων (ή και του συνόλου του προσωπικού) μπορεί να ελεγχθεί βάσει περιοδικών επιτόπιων αιφνιδιαστικών ελέγχων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι εργαζόμενοι βρίσκονται στις θέσεις εργασίας τους στον καθορισμένο χρόνο, σύμφωνα με τις σχετικές υποχρεώσεις τους. Στην κατά τα προαναφερόμενα επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων της Νομαρχίας Τρικάλων, ως υπευθύνου επεξεργασίας, τυγχάνουν, πάντως, εφαρμογής, ιδίως, οι διατάξεις των άρθρων 4, 11, 12 του Ν. 2472/1997.

Τέλος, σχετικές με τον έλεγχο της τήρησης του ωραρίου εργασίας των υπαλλήλων στο δημόσιο τομέα είναι και οι ακόλουθες εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών: (α) η υπ' αρ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ1/2.1/20586 εγκύκλιος (της 25.7.2008) για τον έλεγχο της τήρησης του ωραρίου εργασίας των υπαλλήλων στο δημόσιο τομέα, η οποία εκδόθηκε κατόπιν σχετικού εγγράφου της Αρχής (1771-1/6.6.2008) και αφορά την απαγόρευση χρήσης κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης για το σκοπό του ελέγχου της τήρησης του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα, και (β) η υπ' αρ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/351/5130 (της 22.2.2008) εγκύκλιος Α για τον έλεγχο της τήρησης του ωραρίου εργασίας των υπαλλήλων στον δημόσιο τομέα, η οποία εκδόθηκε επίσης κατόπιν σχετικού εγγράφου της Αρχής (8161-1/7.12.2007) και αφορά την απαγόρευση χρήσης βιομετρικών μεθόδων, όπως εκείνη της δακτυλοσκόπησης, για το σκοπό του ελέγχου της τήρησης του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα.

3.8.6. Επεξεργασία δεδομένων υγείας από ιατρό εργασίας

Υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα σχετικά με το εάν απαιτείται άδεια της Αρχής για την τήρηση και λειτουργία του αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα (υγείας) από τον ιατρό εργασίας, στον οποίο ο εργοδότης ανέθεσε την παροχή των σχετικών υπηρεσιών σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Η Αρχή, καταρχάς, έλαβε υπόψη το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων (Ν. 3850/2010 Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, αλλά και άρθρο 8 του Ν. 3144/2003, άρθρο 10 και

32 του Ν. 1568/1985, άρθρο 4 παρ. 13 και 14 Π.Δ. 17/1996), σύμφωνα με το οποίο ο εργοδότης οφείλει να λαμβάνει πρόνοια για την προαγωγή της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία. Συγκεκριμένα, όταν απασχολεί πάνω από 50 εργαζόμενους έχει την υποχρέωση για την εκπλήρωση των νομίμων εργοδοτικών του υποχρεώσεων να απασχολεί ιατρό εργασίας, ο οποίος υπάγεται απευθείας στη διοίκηση της επιχείρησης (άρθρο 8 παρ. 2 και 16 παρ. 4 του Ν. 3850/2010).

Σύμφωνα με το άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997, ο εργοδότης (τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου τομέα), ως υπεύθυνος επεξεργασίας, απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης τήρησης αρχείου ευαίσθητων δεδομένων των εργαζομένων του και λήψεως αδείας της Αρχής, όταν πραγματοποιεί επεξεργασίες αποκλειστικά για τους σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου, που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και ο εργαζόμενος έχει προηγουμένως ενημερωθεί. Η Αρχή, με το 5613-1/8.10.2010 έγγραφό της, έκρινε ότι με βάση την προαναφερόμενη διάταξη, ο εργοδότης απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης αδείας για το αρχείο ευαίσθητων δεδομένων εργαζομένων του που τηρεί αποκλειστικά για την εκπλήρωση της σχέσης εργασίας, συμπεριλαμβανομένου και του σχετικού αρχείου που θα τηρεί για λογαριασμό του ο ιατρός εργασίας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Η Αρχή επισήμανε, ωστόσο, ότι ο εργοδότης πρέπει σε κάθε περίπτωση να τηρεί τις ουσιαστικές διατάξεις του Ν. 2472/1997 για τους όρους και τις προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (βλ., ιδίως, άρθρα 4, 5, 7), όπως αυτές εξειδικεύονται στην με αριθ. 115/2001 Οδηγία της Αρχής για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων. Σύμφωνα με την προαναφερόμενη Οδηγία της Αρχής (Ενότητα Δ' στοιχ. 6) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στην υγεία του εργαζομένου ή του υποψηφίου για πρόσληψη, πρέπει να συλλέγονται απευθείας και μόνο από τους εργαζόμενους ή τους υποψήφιους και μόνο εφόσον αυτό είναι απολύτως απαραίτητο: α) για την αξιολόγηση της καταλληλότητας του εργαζομένου ή του υποψηφίου για τη συγκεκριμένη θέση ή εργασία, παρούσα ή μελλοντική, β) για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του εργοδότη για υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και γ) για τη θεμελίωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και αντίστοιχη απόδοση κοινωνικών παροχών. Τα δεδομένα υγείας πρέπει σε κάθε περίπτωση να καταχωρίζονται και να διατηρούνται χωριστά από τα άλλα δεδομένα (βλ. Ενότητα ΣΤ' στοιχ. 2 της ίδιας Οδηγίας). Όσον αφορά δε τη κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στην υγεία των εργαζομένων εντός της εργασιακής μονάδας (π.χ. από τον ιατρό εργασίας στον αρμόδιο Προϊστάμενο) επιτρέπεται μόνο σε ό,τι αφορά τα πορίσματα και εφόσον και στο μέτρο που αυτή είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία της υγείας των εργαζομένων, τη διαμόρφωση κρίσεων για την καταλληλότητά τους προς ανάληψη εργασίας, παρούσας ή μελλοντικής, ή για τη διαμόρφωση των συνθηκών εργασίας (βλ. Ενότητα Ζ' στοιχ. 4 της ίδιας Οδηγίας).

Περαιτέρω, η Αρχή επισήμανε ότι ο ιατρός εργασίας, στον οποίο ο εργοδότης αναθέτει τη διενέργεια των σχετικών εργασιών (και ενεργεί ως εκτελών την επεξεργασία για λογαριασμό του), οφείλει να τηρεί το απόρρητο της επεξεργασίας κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Ο ιατρός εργασίας έχει κατά το νόμο συγκεκριμένα προσόντα, καθήκοντα και αρμοδιότητες, δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο, το οποίο πρέπει να διαφυλάσσει και έναντι του εργοδότη, ενώ επιτρέπεται, κατά τα προαναφερόμενα, να γνωστοποιεί στον εργοδότη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις συγκεκριμένα μόνο στοιχεία (π.χ. βεβαίωση καταλληλότητας). Γνώση των ιατρικών φακέλων που τηρεί για

κάθε εργαζόμενο δικαιούνται, όπως ρητά ορίζει ο νόμος, συγκεκριμένοι αποδέκτες, ήτοι οι υγειονομικοί επιθεωρητές της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας, οι ιατροί του ασφαλιστικού οργανισμού, στον οποίο ανήκει ο εργαζόμενος και ο ίδιος ο εργαζόμενος (άρθρο 18 παρ. 3 και 9 του Ν. 3850/2010).

Η Αρχή έκρινε, επίσης, ότι ο εργοδότης και ο ιατρός εργασίας που απασχολεί έχει την υποχρέωση να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων υγείας των εργαζομένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παρ. 3 και 4 του Ν. 2472/1997, επιλέγοντας, μεταξύ των άλλων, τον κατάλληλο φυσικό χώρο όπου θα φυλάσσονται τα ιατρικά αρχεία των εργαζομένων τους (π.χ. σε κατάλληλο χώρο στα γραφεία της υπηρεσίας).

3.8.7. Ανάρτηση σε χώρο επιχείρησης πίνακα με στοιχεία εργαζομένων

Υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα για το εάν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η ανάρτηση σε εμφανή χώρο της εργοδότης επιχείρησης πίνακα με στοιχεία των εργαζομένων στην επιχείρηση αυτή, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας τους. Η Αρχή, απαντώντας στο σχετικό ερώτημα (με το 801-1/16.2.2010 έγγραφό της), καταρχάς, επισήμανε ότι η ανάρτηση πίνακα με συγκεκριμένα στοιχεία σε εμφανές σημείο του τόπου εργασίας προβλέπεται ρητά από τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2874/2000. Με βάση τις διατάξεις αυτές ο σχετικός πίνακας, ο οποίος αναρτάται, πρέπει να περιλαμβάνει στήλες με τα ακόλουθα στοιχεία κάθε εργαζόμενου της επιχείρησης: (α) το ονοματεπώνυμο, ονοματεπώνυμο πατέρα και μητέρας, ηλικία και οικογενειακή κατάσταση (τέκνα), (β) την ειδικότητα, ημερομηνία πρόσληψης και την τυχόν προϋπηρεσία στην ειδικότητα, (γ) τον αριθμό κάρτας πρόσληψης (ΟΑΕΔ), τον αριθμό μητρώου του ΙΚΑ, τον αριθμό βιβλιαρίου ανηλίκων (επί απασχολήσεων ανηλίκων) και τον αριθμό αδείας εργασίας αλλοδαπού (επί απασχολήσεως αλλοδαπού), (δ) τα στοιχεία του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας, καθώς και το ωράριο απασχολήσεώς τους στην επιχείρηση, και (ε) τη διάρκεια εργασίας (ώρες έναρξης και λήξης ημερήσιας εργασίας), το διάλειμμα και τις διακοπές εργασίας. Τα εν λόγω στοιχεία των εργαζομένων συνιστούν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. α' και β' του Ν. 2472/1997. Τα δεδομένα αυτά επιτρέπεται να τύχουν επεξεργασίας, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, εφόσον συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν. 2472/1997. Συγκεκριμένα, η ανάρτηση του πίνακα προσωπικού, που περιέχει τα παραπάνω στοιχεία των εργαζομένων, συνιστά επεξεργασία αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του εργοδότη-υπεύθυνου επεξεργασίας, που επιβάλλεται από το νόμο (σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 16 του Ν. 2874/2000), οπότε και επιτρέπεται σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997. Η Αρχή έκρινε, επίσης, ότι η επεξεργασία αυτή συνάδει και με τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Και τούτο, ειδικότερα, διότι η αναγραφή της ηλικίας κάθε εργαζόμενου συμβάλλει στην πλήρωση του πρωταρχικού σκοπού της εργατικής νομοθεσίας, που είναι η αρχή της προστασίας των εργαζομένων, καθόσον συμβάλλει στον έλεγχο της απασχόλησης στην επιχείρηση, αφενός, ανηλίκων εργαζομένων και, αφετέρου, εργαζομένων, οι οποίοι έχουν ήδη συμπληρώσει την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις ηλικία για τη συνταξιοδότησή τους. Επιπλέον, ο εν λόγω πίνακας προσωπικού πρέπει να αναρτάται σε χώρο προσιτό σε κάθε εργαζόμενο καθώς και στους εκπροσώπους των εργαζομένων (σωματεία, συμβούλιο εργαζομένων, επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας, κλπ.) και στους επιθεωρητές

του ΣΕΠΕ ή του ΙΚΑ. Ωστόσο, πρέπει να αποφεύγεται, κατά το δυνατόν, η ανάρτηση σε χώρους προσβάσιμους σε άλλους τρίτους (πελάτες ή προμηθευτές της επιχείρησης). Συνεπώς, η ως άνω επεξεργασία δεν θίγει υπέρμετρα τις θεμελιώδεις ελευθερίες των ενδιαφερομένων υποκειμένων. Με βάση τα προαναφερόμενα, συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η ανάρτηση σε χώρο της εργοδότης επιχείρησης πίνακα, που περιέχει όλα τα οριζόμενα από τη διάταξη του άρθρου 16 του Ν. 2874/2000 στοιχεία των εργαζομένων στην επιχείρηση αυτή, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας τους.

3.8.8. Πρόσβαση συνδικαλιστικού φορέα σε προσωπικά δεδομένα

Σε πολλές περιπτώσεις, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας υπέβαλαν στη Αρχή ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα πρόσβασης συνδικαλιστικού φορέα σε στοιχεία που τηρούν.

Ειδικότερα, σε απάντηση ερωτήματος σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης σε σύλλογο εργαζομένων στοιχείων των εργαζομένων στην επιχείρηση, η Αρχή (με το 869/9.2.2010 έγγραφό της), έκρινε ότι από το συνδυασμό των οικείων διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας (βλ. ιδίως άρθρο 4 του Ν. 1264/1982, άρθρα 2 και 4 του Ν. 1876/1990) προκύπτει ότι η εργοδότης επιχείρηση οφείλει να γνωστοποιήσει στην αρμόδια συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων καταρχήν ανωνυμοποιημένα όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τη συλλογική διαπραγμάτευση και τη σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας, και ειδικότερα στοιχεία για το ύψος των συνολικών αμοιβών που καταβάλλονται ανά ειδικότητα προσωπικού, για τις υπερωρίες που χορηγούνται ανά ειδικότητα προσωπικού, τα διάφορα επιδόματα και τα κριτήρια χορήγησής τους, κλπ. Στην περίπτωση αυτή δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθόσον πρόκειται για διαβίβαση στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικών στοιχείων, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων (βλ. άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997).

Περαιτέρω, όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή (βλ. ιδίως, Απόφαση 37/2009), η εργοδότης επιχείρηση οφείλει με βάση τις κείμενες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας να διαβιβάσει στην αρμόδια συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων και ονομαστικές καταστάσεις των πάσης φύσεως πρόσθετων αμοιβών των εργαζομένων στην επιχείρηση αυτή (από υπερωρίες, πρόσθετες αμοιβές για ελέγχους, συμμετοχή σε διάφορες επιτροπές, ομάδες εργασίας, κλπ.), για τους σκοπούς του ελέγχου της ορθής ή μη εφαρμογής της ισχύουσας επιχειρησιακής συλλογικής σύμβασης εργασίας, της διαπραγμάτευσης για την κατάρτιση νέας συλλογικής σύμβασης εργασίας και του ελέγχου ότι τηρείται στην εν λόγω επιχείρηση η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των εργαζομένων της ίδιας ειδικότητας και ότι δεν έχουν εισαχθεί αθέμιτες διακρίσεις κατά την απασχόληση. Η διαβίβαση αυτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων εργαζομένων συνάδει με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 2 στοιχ. ε' και 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Πρέπει, όμως, προηγουμένως η εργοδότης επιχείρηση, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, να ενημερώσει τους ενδιαφερόμενους μισθωτούς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997.

Επίσης, ο «Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.», ως υπεύθυνος επεξεργασίας, υπέβαλε στην Αρχή ερώτημα σχετικά με εάν μπορεί να χορηγήσει στο επαγγελματικό σωματείο «Πανελλήνιος Σύλλογος Εργαζομένων στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.» τα στοιχεία που ζητεί, και συγκεκριμένα ηλεκτρονικό αρχείο με τον αριθμό μητρώου ΙΚΑ των τακτικών του υπαλλήλων που τυγ-

χάνουν μέλη του σωματείου, προκειμένου να διαβιβάσει τα στοιχεία αυτά στο Εργατικό Κέντρο Αθήνας, όπου εκπροσωπείται συνδικαλιστικά ως πρωτοβάθμιο εργατικό σωματείο. Σε απάντηση, η Αρχή, αφού καταρχάς έλαβε υπόψη τις αρμοδιότητες του σωματείου, ως νόμιμα συστηθείσας συνδικαλιστικής οργάνωσης, για την εκπλήρωση των σκοπών της διαφύλαξης και προαγωγής των εργασιακών, οικονομικών, ασφαλιστικών, κοινωνικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων, έκρινε (με το 1450-1/4.5.2010 έγγραφό της) ότι ο αριθμός μητρώου ΙΚΑ των τακτικών υπαλλήλων του Οργανισμού, που τυγχάνουν μέλη του ως άνω σωματείου, επιτρέπεται να χορηγηθεί στο σωματείο, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων υποκειμένων (βλ. άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997 και την παρ. 2 του κεφαλαίου Ζ' της Οδηγίας 115/2001 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων), εφόσον ο Οργανισμός, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, κρίνει ότι το στοιχείο αυτό είναι (απολύτως) απαραίτητο στο παραπάνω σωματείο για την άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Συνεπώς, συντρεχούσης της ανωτέρω προϋποθέσεως, ο Οργανισμός μπορεί να χορηγήσει στο σωματείο τα ζητηθέντα απλά προσωπικά δεδομένα (ηλεκτρονικό αρχείο με αριθμό μητρώου ασφαλισμένων) των εργαζομένων, αφού, όμως, ενημερώσει σχετικά τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα.

Τέλος, υποβλήθηκε στην Αρχή ερώτημα από το Υπουργείο Πολιτισμού σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης από το τηρούμενο μητρώο στο συνδικαλιστικό σωματείο «Ένωση Τεχνικών Ελληνικού Κινηματογράφου και Τηλεόρασης Οπτικοακουστικού Τομέα» των ονοματεπωνύμων και των ειδικότητων των αδειούχων τεχνικών Κινηματογράφου-Τηλεόρασης, προκειμένου η συνδικαλιστική αυτή ένωση να προασπίσει τα εργασιακά δικαιώματα των μελών της, λόγω του ότι, όπως αναφέρει, γίνεται αποδέκτης πληθώρας καταγγελιών σχετικά με την απασχόληση από εταιρίες παραγωγής τεχνικών κινηματογράφου και τηλεόρασης, οι οποίοι δεν έχουν την απαιτούμενη από το νόμο άδεια άσκησης επαγγέλματος κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Ν. 358/1976. Η Αρχή, στην περίπτωση αυτή, έκρινε (με το 3064/13.5.2010 έγγραφο) ότι το μητρώο αδειούχων τεχνικών κινηματογράφου-τηλεόρασης που τηρείται στην Δ/νση Κινηματογράφου και Οπτικοακουστικών Μέσων του Υπουργείου Πολιτισμού αποτελεί δημόσιο έγγραφο και η αρμόδια Δ/νση του Υπουργείου Πολιτισμού είναι υπεύθυνη επεξεργασίας του σχετικού αρχείου, κατά ρητή νομοθετική επιταγή, χωρίς να απαιτείται προς τούτο η συγκατάθεση των προσώπων που αφορά η επεξεργασία. Επίσης, ότι η εν λόγω επεξεργασία πραγματοποιείται για σαφείς και καθορισμένους σκοπούς, δηλαδή για την προστασία του επαγγέλματος του τεχνικού κινηματογράφου-τηλεόρασης, καθώς και για την άσκηση του επαγγέλματος νομίμως μόνον από πρόσωπα που έχουν την απαιτούμενη άδεια του κράτους και υπό τον έλεγχο και παρακολούθηση αυτού. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1-3 του Ν. 2690/1999, Κ.Διοικ.Διαδ., η Διοίκηση (Δ/νση Κινηματογράφου και Οπτικοακουστικών Μέσων του Υπουργείου Πολιτισμού) δεν κωλύεται να χορηγήσει τα ζητούμενα στοιχεία (ονοματεπώνυμο και ειδικότητα) των αδειούχων τεχνικών του μητρώου στη συνδικαλιστική ένωση, εφόσον τα εν λόγω στοιχεία δεν αναφέρονται στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή των αναγραφόμενων στο μητρώο προσώπων και δεν παραβιάζεται απόρρητο προβλεπόμενο από ειδικές διατάξεις. Το Υπουργείο Πολιτισμού, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει όμως την υποχρέωση προηγούμενης ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997.

3.8.9. Πρόσβαση πρώην εργαζομένου σε υπηρεσιακό του λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Πρώην εργαζόμενος υπέβαλε στην Αρχή αναφορά κατά της τράπεζας στην οποία εργαζόταν, προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα της ζητηθείσας από αυτόν πρόσβασης, ιδίως σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του λογαριασμού που του είχε δοθεί για τη διεκπεραίωση των εργασιών του, για το σκοπό της δικαστικής χρήσης στο πλαίσιο της εργατικής διαφοράς.

Η Αρχή, με το 6094-1/1.12.2010 έγγραφό της (βλ. και ανάλογο απαντητικό έγγραφο 2122-1/14.10.2008) έκρινε ότι τα αρχεία και έγγραφα που απεστάλησαν στον υπηρεσιακό λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του αιτούντος λόγω της υπηρεσιακής του ιδιότητας, είναι υπηρεσιακά έγγραφα, ενδεχομένως με αυστηρά απόρρητο χαρακτήρα. Τα εισερχόμενα, λοιπόν, στον υπηρεσιακό ηλεκτρονικό λογαριασμό μηνύματα, με τα επισυναπτόμενα σε αυτά στοιχεία, με αποδέκτη εργαζόμενο της εταιρείας δεν θα πρέπει να θεωρηθούν, δίχως άλλο, ως προσωπικά του δεδομένα, αν δεν περιέχουν πληροφορίες που να τον αφορούν, με την έννοια ότι αναφέρονται σε αυτόν, ως υποκείμενο των δεδομένων. Ανάλογη κρίση πρέπει να γίνει και για την αλληλογραφία που απέστειλε ο εργαζόμενος. Αντίθετα, τα δεδομένα κίνησης με την έννοια του Ν. 3471/2006 αναφορικά με την κίνηση του εν λόγω ηλεκτρονικού λογαριασμού μπορούν να χορηγηθούν στον αιτούντα-πρώην εργαζόμενο θεωρούμενα ως προσωπικά του δεδομένα, με την έννοια ότι ο αιτών ήταν μέρος της επικοινωνίας, αποδέκτης ή αποστολέας του ηλεκτρονικού μηνύματος.

Καταρχάς, η προσωπική ηλεκτρονική αλληλογραφία, αν τέτοια υπάρχει, πρέπει να διαχωριστεί από την υπηρεσιακή και να χορηγηθεί στον αιτούντα. Προκειμένου να γίνει ο διαχωρισμός των αρχείων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, θα πρέπει ο εργοδότης, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, να προβεί στον κατάλληλο διαχωρισμό των προσωπικών και υπηρεσιακών δεδομένων. Αυτό μπορεί να γίνει με την επιτόπια παρουσία του αιτούντος ή με χρήση αυτοματοποιημένων διαδικασιών, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Αρχή έκρινε ότι η εργοδότης τράπεζα πρέπει πρωτίστως να εξετάσει τα επίμαχα στοιχεία (αρχεία και έγγραφα) που περιέχονται στον εν λόγω λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ώστε να χορηγήσει στον αιτούντα τα στοιχεία που περιέχουν πράγματι προσωπικά του δεδομένα.

Τέλος, η Αρχή έκρινε ότι νομιμοποιητική βάση χορήγησης των ζητούμενων στοιχείων –πέραν από τυχόν, κατά τα προαναφερόμενα, δικαίωμα πρόσβασης αυτού, ως υποκείμενου των δεδομένων– αποτελεί η ύπαρξη υπέρτερου εννόμου συμφέροντος του αιτούντος, το οποίο μπορεί να συνίσταται στην αποτελεσματική άσκηση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο εργαζόμενος δεσμεύεται ακόμα με την τήρηση επαγγελματικού απορρήτου, ενώ η παραβίαση αυτού επισύρει τις προβλεπόμενες στο νόμο κυρώσεις, είναι δυνατό –με την έννοια ότι δεν υφίσταται κώλυμα από την άποψη της προστασίας προσωπικών δεδομένων– να του χορηγηθούν τα στοιχεία που ζητεί, εφόσον αυτός θεμελιώνει υπέρτερο έννομο συμφέρον και τα ζητούμενα στοιχεία του είναι πράγματι αναγκαία για την άσκηση δικαιώματός του ενώπιον δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, το αίτημα χορήγησης συγκεκριμένων εγγράφων για δικαστική χρήση μπορεί, κατά τον Ν. 2472/1997, να ικανοποιηθεί στο μέτρο που δικαιολογείται για το συγκεκριμένο σκοπό, με τον όρο να γίνει αποκλειστικά δικαστική χρήση αυτών και καμία άλλη χρήση, αφού, όμως, η τράπεζα, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, ενημερώσει προηγουμένως σχετικά τα υποκείμενα των δεδομένων (π.χ. πελάτες, λοιποί εργαζόμενοι) που αναφέρονται στα σχετικά στοιχεία.

3.9. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

3.9.1. Όρια αρμοδιότητας της Αρχής – Κατασταλτικός έλεγχος της Αρχής

Η Αρχή ασχολήθηκε κατ' επανάληψη με προσφυγές κατά εκπροσώπων του Τύπου (εφημερίδων, δημοσιογράφων) για δημοσιεύματα που κατά τους προσφεύγοντες έθιγαν την προσωπικότητά τους. Στις περιπτώσεις αυτές, η Αρχή έκρινε ότι η ενδεχόμενη προσβολή της προσωπικότητας από ανακριβείς, προσβλητικές, υβριστικές ή συκοφαντικές αναφορές στο πρόσωπο των προσφευγόντων δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά της, αλλά μπορεί να αντιμετωπισθεί επαρκώς από τα αρμόδια πολιτικά ή ποινικά δικαστήρια σύμφωνα με τις ειδικές περί τύπου διατάξεις καθώς και με τις διατάξεις για την προστασία της προσωπικότητας (βλ., ιδίως, Απόφαση 63/2010 σκ. 16). Την ίδια απάντηση σχετικά με την αρμοδιότητα της Αρχής να επιλαμβάνεται μόνο σε θέματα παραβιάσεων της νομοθεσίας προσωπικών δεδομένων κατά την τήρηση και επεξεργασία διαρθρωμένων αρχείων και όχι εν γένει στο ζήτημα ενδεχόμενης προσβολής προσωπικότητας (ιδίως με τη μορφή δυσφημίσσεως, εξυβρίσεως ή διασποράς ψευδών ειδήσεων) έδωσε η Αρχή και σε προσφυγή Μητροπολίτη για την παραποίηση και τον ειρωνικό σχολιασμό από τοπική εφημερίδα ενός κειμένου που ο ίδιος ο προσφεύγων είχε αναρτήσει στο προσωπικό του ιστολόγιο (4371-1/20.9.2010), σε προσφυγή κατά δυο διαφορετικών ηλεκτρονικών εφημερίδων για δημοσίευση συκοφαντικών κατά τον προσφεύγοντα στοιχείων (4407/15.7.2010), καθώς και σε προσφυγή εναντίον δημοσιογράφου ως υπεύθυνου επεξεργασίας ηλεκτρονικής εφημερίδας, όπου αναρτήθηκαν προσβλητικά κατά την προσφεύγουσα δημοσιεύματα, τα οποία στη συνέχεια αναπαράχθηκαν και στις τηλεοπτικές εκπομπές του ίδιου δημοσιογράφου (4408/15.7.2010).

Περαιτέρω, υποβλήθηκαν από δικαστικό επιμελητή δυο προσφυγές κατά τοπικών εφημερίδων για δημοσιεύματα που αναφέρονταν στην κατάσχεση μέρους της οικοσκευής ηλικιωμένου οφειλέτη ασφαλιστικού ταμείου, την οποία ο προσφεύγων ενήργησε –κατά τους ισχυρισμούς του– ως εντεταλμένος δικαστικός επιμελητής του ταμείου. Ωστόσο, η Αρχή διαπίστωσε ότι τα επίμαχα δημοσιεύματα δεν προσδιορίζουν τον προσφεύγοντα ονομαστικά, ούτε παρέχουν άλλα συγκεκριμένα στοιχεία, από τα οποία να μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως η ταυτότητά του. Για το λόγο αυτό, κρίθηκε ότι τα επίμαχα δημοσιεύματα δεν συνιστούν επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων, και, ως εκ τούτου, οι εν λόγω προσφυγές ετέθησαν στο αρχείο ως αβάσιμες (2039-1/6.7.2010).

Η Αρχή επιλαμβάνεται σχετικά με τη νομιμότητα (ή μη) δημοσιευμάτων κατά τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 μόνο κατασταλτικά και όχι προληπτικά. Σύμφωνα με την πάγια θέση της, η κατά το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του Ν. 2472/1997 απαιτούμενη άδεια της Αρχής, ώστε να επιτραπεί η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς, συνιστά μέτρο προληπτικού ελέγχου του Τύπου και ως τέτοιο απαγορεύεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παρ. 2 Σ. (έτσι ρητά και οι Αποφάσεις 26/2007 σκ. 11, 17/2008 σκ. 18, 8/2010 σκ. 7, 63/2010 σκ. 6).

Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή εξέτασε δυο συναφείς προσφυγές κατά εφημερίδων που ανήκουν στην ίδια εταιρία («υπεύθυνο επεξεργασίας»), σχετικά με παράνομη δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, και ιδίως φωτογραφιών, που αφορούσαν στα πρόσωπα των προσφευγόντων.

Συγκεκριμένα, η πρώτη εφημερίδα γνωστοποίησε το γεγονός της συμμετοχής της προσφεύγουσας, κόρης πρώην δικαστικής λειτουργού, στο διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών, συνδέοντας το γεγονός αυτό με το όνομα της μητέρας της, η οποία, ως δημόσιο πρόσωπο, απασχολούσε την επικαιρότητα μετά την αποκάλυψη του

σκανδάλου της διαφθοράς (του αποκαλούμενου «παραδικαστικού κυκλώματος») στο χώρο της δικαιοσύνης. Το συγκεκριμένο δημοσίευμα συνοδεύεται, μεταξύ άλλων, από φωτογραφίες της πρώην δικαστικής λειτουργού-μπτέρας της προσφεύγουσας και άλλου προσώπου, όπου κατά το δημοσίευμα απεικονίζεται η προσφεύγουσα, καθώς απομακρύνεται από το δικαστικό μέγαρο μετά τις εξετάσεις της. Το εν λόγω δημοσίευμα δεν συνδέει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στον παραπάνω διαγωνισμό για την εισαγωγή της στην Εθνική Σχολή Δικαστών με ελεγχόμενη συμπεριφορά ή ενέργεια της πρώην δικαστικής λειτουργού (πέραν της συγκυρίας ότι έτυχε να διαδραματίζεται λίγο μετά τη σύλληψη της τελευταίας και παράλληλα με την κράτησή της στις γαλλικές φυλακές), αλλά ικανοποιεί μόνο την ενδεχόμενη περιέργεια του αναγνωστικού κοινού αναφορικά με την επαγγελματική δραστηριότητα της κόρης της.

Περαιτέρω, η δεύτερη εφημερίδα κατέστησε γνωστό στο ευρύ κοινό τον άνδρα της πρώην δικαστικής λειτουργού, ιδίως με την εικόνα του (φωτογραφίες του τελευταίου), προσπαθώντας να παρουσιάσει ένα γαργαλιστικό κοινωνικό ανάγνωσμα της γνωριμίας, του γάμου και του διαζυγίου τους. Ούτε από το δημοσίευμα αυτό προκύπτει η οποιαδήποτε σύνδεση των αναφερομένων για το πρόσωπο του προσφεύγοντος με ελεγχόμενη συμπεριφορά ή δράση της πρώην δικαστικής λειτουργού, αλλά ικανοποιείται μόνο η ενδεχόμενη περιέργεια του κοινού αναφορικά με την ιδιωτική ζωή που είχε η πρώην δικαστική λειτουργός προ 25ετίας, το προφίλ και την προσωπικότητα του πρώτου συζύγου της.

Η Αρχή συνεξέτασε λόγω συνάφειας τις παραπάνω προσφυγές (της κόρης και του πρώην συζύγου της πρώην δικαστικής λειτουργού αντίστοιχα κατά του αυτού υπευθύνου επεξεργασίας). Με την Απόφαση 63/2010, έκρινε καταρχάς ότι η δημοσίευση στον Τύπο των παραπάνω πληροφοριών και φωτογραφιών (που αφορούν ένα φυσικό πρόσωπο) εμπίπτει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997, στο μέτρο που η καταγγελλόμενη εφημερίδα προέβη σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (ιδίως με τη μορφή της «καταχώρισης» και «διάδοσης» αυτών), και τηρεί, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, διαρθρωμένο «αρχείο», που περιλαμβάνει τουλάχιστον όλα τα δημοσιευμένα φύλλα της εφημερίδας (όπου και βρίσκονται καταχωρημένα όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν κατά καιρούς δημοσιευτεί) και όπου είναι ευχερής η πρόσβαση τόσο με το κριτήριο του αριθμού του κάθε φύλλου της εφημερίδας ή/και της ημερομηνίας κυκλοφορίας όσο και με εσωτερικές μηχανές αναζήτησης που διαθέτουν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας οι εφημερίδες.

Ακολούθως, η Αρχή διαπίστωσε ότι η δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, και ιδίως των φωτογραφιών, με τα επίμαχα δημοσιεύματα είναι παράνομη και αντιβαίνει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (άρθρα 5 παρ. 1 και 2 στοιχ. ε' και 7 παρ. 2 στοιχ. ζ'), καθώς στις κρινόμενες περιπτώσεις δεν θεμελιώνεται ως υπέρτερο το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση.

Συγκεκριμένα, η Αρχή έκρινε ότι η ιδιότητα δημοσίου προσώπου δεν αποκτάται αντανakλαστικά αποκλειστικά λόγω της συγγένειας με δημόσιο πρόσωπο, ενώ η προσφεύγουσα δεν αποτελεί από μόνη της δημόσιο πρόσωπο. Το τυχόν ενδιαφέρον μερίδας του κοινού για γνώση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής της προσφεύγουσας, αποκλειστικά λόγω της ιδιότητάς της ως κόρης της πρώην δικαστικής λειτουργού, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την επίμαχη δημοσίευση προσωπικών της δεδομένων, ούτε άλλωστε το εμπορικής φύσεως έννομο συμφέρον της εκδοτικής εταιρίας για κερδοφορία μπορεί να επιδιώκεται νόμιμα με τακτικές διείσδυσης στην ιδιωτική ζωή προσώπων, που απλά τυγχάνουν εγγύτεροι συγγενείς δημοσίων προσώπων. Οι πληροφορίες που περιέχονται στο επίμαχο δημοσίευμα αφορούν αποκλειστικά την ιδιωτική και επαγγελ-

ματική ζωή της προσφεύγουσας, δεν συνεισφέρουν σε κάποιο διάλογο (εύλογου) δημοσίου ενδιαφέροντος και εν προκειμένω η ενημέρωση του κοινού για τις επαγγελματικές της επιδιώξεις, εκ μόνου του λόγου ότι αυτή είναι κόρη δημόσιου προσώπου, δεν υπερέρχει της πληροφοριακής της αυτοδιάθεσης.

Περαιτέρω, ούτε όσον αφορά τη δημοσιοποίηση των προσωπικών δεδομένων του προσφεύγοντος, ιδίως των φωτογραφιών του, αλλά και των λοιπών πληροφοριών σχετικά με το επάγγελμά του, τη γνωριμία, το γάμο και το διαζύγιο με την πρώην δικαστική λειτουργό, υπάρχει κάποια σύνδεση με τον έλεγχο της συμπεριφοράς ή δράσης αυτής, ως δημοσίου προσώπου. Συνεπώς, ούτε εδώ θεμελιώνεται ως υπερέχον το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση. Η δημοσίευση, μάλιστα, φωτογραφιών έχει, κατά την κρίση της Αρχής, ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς αυτή τείνει να εισχωρήσει περισσότερο στην ιδιωτική ζωή του ατόμου που αφορούν (έτσι και η Απόφαση ΕΔΔΑ, Καρολίνα του Ανόβερου κατά Γερμανίας, 24.06.2004, παραγρ. 59-60, 68, 70). Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι φωτογραφίες του προσφεύγοντος απεικονίζουν μεν δημόσια εικόνα του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, τυχάνουν όμως επεξεργασίας για τις ανάγκες ενός άρθρου εφημερίδας που αναφέρεται σε κεντρικό πρόσωπο της επικαιρότητας, αρνητικής δημοσιότητας, χωρίς να μπορούν να δικαιολογηθούν ως απολύτως αναγκαίες για αποκλειστικά δημοσιογραφικό σκοπό πάνω σε θέματα, για τα οποία το κοινό έχει πράγματι υπερέχον δικαίωμα πληροφόρησης.

Η Αρχή, με την ως άνω απόφασή της έκρινε ότι η προσπάθεια γαργαλιστικού κοινωνικού σχολιασμού (κουτσομπολιού), ώστε να καταστεί γνωστό στο ευρύ κοινό ένα μη δημόσιο πρόσωπο, ο άγνωστος άνδρας της πρώην δικαστικής λειτουργού με τη δημοσίευση μάλιστα φωτογραφιών του, δεν νομιμοποιείται από τη δήθεν υπάρχουσα ανάγκη ενημέρωσης του κοινού ούτε υπερέρχει της πληροφοριακής της αυτοδιάθεσης. Τα ίδια ισχύουν και αν ήθελε θεωρηθεί ότι αντικείμενο του δημοσιεύματος αποτελεί η ιδιωτική ζωή δημοσίου προσώπου, εν προκειμένω της πρώην δικαστικής λειτουργού, για το λόγο ότι οι δημοσιευθείσες πληροφορίες αναφέρονται στη σχέση και στο γάμο της με τον προσφεύγοντα. Και υπό την εκδοχή αυτή, οι δημοσιευθείσες πληροφορίες δεν άπτονται της δημόσιας δράσης της ή της άσκησης των καθηκόντων της και συνεπώς, κατά τα προαναφερόμενα, δεν συντρέχει νόμιμη περίπτωση δημοσιογραφικής ενημέρωσης του κοινού.

Τέλος, η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η καταγγελλόμενη εταιρεία είναι υπότροπος στην παραβίαση της νομοθεσίας προσωπικών δεδομένων (βλ. και Απόφαση 53/2004), επέβαλε στον υπεύθυνο επεξεργασίας τις ακόλουθες κυρώσεις: α) πρόστιμο ύψους 5.000 ευρώ για τη διαπιστωθείσα παράνομη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων έκαστου εκ των προσφευγόντων, β) δεδομένου ότι το ιστορικό αρχείο των εφημερίδων δεν πρέπει, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, να καταστρέφεται, διέταξε απαγόρευση της αναδημοσίευσης των επίμαχων δημοσιευμάτων με το αυτό περιεχόμενο.

3.9.2. Ηλεκτρονική έκδοση εφημερίδας

Κατά την εξέταση σχετικής προσφυγής, η Αρχή, με την Απόφαση 8/2010, απεφάνθη ότι η δημοσιοποίηση ευαίσθητων δεδομένων (σχετικών με ποινική δίωξη) από συγκεκριμένη εφημερίδα, τόσο στην έντυπη έκδοσή της όσο και στην ηλεκτρονική έκδοσή της που αναρτάται στο διαδικτυακό της τόπο, αντιβαίνει στο Ν. 2472/1997. Κύρια αιτιολογία της απόφασης αυτής είναι ότι ο προσφεύγων δεν είναι δημόσιο πρόσωπο (με την έννοια του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του Ν. 2472/1997), οπότε δεν υπήρχε ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για το ονοματεπώνυμό του. Ειδικότερα, η Αρχή έκρινε ότι η

ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για την ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά ενός πολίτη θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με απλή και ανωνυμοποιημένη αναφορά στο συμβάν.

Ακολούθως, η Αρχή έκρινε ότι η εφημερίδα δεν ικανοποίησε προσκόντως το δικαίωμα αντίρρησης του προσφεύγοντος, που ζητούσε τη μη περαιτέρω χρησιμοποίηση και την πλήρη διαγραφή των επίμαχων προσωπικών του δεδομένων από το αρχείο της εφημερίδας. Συγκεκριμένα, η Αρχή έκρινε ότι:

α) το αρχείο της εφημερίδας (έγχαρτο και ηλεκτρονικό) εξυπηρετεί ιστορικούς, ερευνητικούς και δημοσιογραφικούς σκοπούς και δεν επιτρέπεται, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, να καταστρέφεται. Όταν όμως διαπιστώνεται παράβαση της νομοθεσίας προστασίας προσωπικών δεδομένων, μπορεί να διατάσσεται, ως μέτρο «διακοπής της επεξεργασίας» (άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997), η απαγόρευση της αναδημοσίευσης του επίμαχου δημοσιεύματος. Προς τούτο επιβάλλεται να προστεθεί μια σαφής ένδειξη ότι δεν επιτρέπεται η αναδημοσίευση του επίμαχου δημοσιεύματος. Στο «εσωτερικό» πάντως αρχείο της εφημερίδας, επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση οι δημοσιογράφοι και οι ερευνητές-μελετητές,

β) ως προς τα δημοσιεύματα της εφημερίδας που αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο της με σκοπό την ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά από το ευρύ κοινό, η παράνομη διάθεση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο –και μάλιστα μέσω μιας μηχανής αναζήτησης– θίγει δυσανάλογα τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων. Και αυτό, διότι, λαμβάνοντας υπόψη τους ιδιαίτερους κινδύνους που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου, που επιτρέπει την ελεύθερη, καθολική και μη ελεγχόμενη πρόσβαση χωρίς χρονικό περιορισμό σε κάθε είδους πληροφορίες σχετικά με ένα πρόσωπο (βλ. και ανάλογες σκέψεις στη Γνωμοδότηση 2/2006), το υποκείμενο των δεδομένων συνδέεται, μέσω μιας τέτοιας επεξεργασίας, για πάντα με μια παρελθούσα συμπεριφορά του, ενώ παράλληλα οι σχετικές πληροφορίες καθίστανται εύκολα προσιτές σε οποιονδήποτε τις αναζητήσει, ήτοι όχι μόνο σε δημοσιογράφους, ερευνητές και μελετητές. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για άλλους σκοπούς πέραν της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ή της ιστορικής έρευνας, π.χ. εμπορία πληροφοριών, έρευνα εργοδότη κατά τη διαδικασία πρόσληψης, δημιουργία προφίλ. Εξάλλου, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι τα δημοσιεύματα μιας εφημερίδας, που είναι αναρτημένα στο Διαδίκτυο, συνιστούν πιστή αναπαραγωγή εκείνων που περιλαμβάνονται και στην έντυπη έκδοσή της, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για την πρόσβαση σε αυτά θα πρέπει κανείς να «επισκεφθεί» την ιστοσελίδα της εφημερίδας, όπου περιλαμβάνονται οι τρέχουσες κάθε φορά διαφημίσεις. Συνεπώς, η διάθεση του αρχείου μιας εφημερίδας στο διαδίκτυο δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι επιτελεί αποκλειστικά και μόνο ιστορική και «εκπαιδευτική» λειτουργία (την οποία σε κάθε περίπτωση επιτελεί επαρκώς το φυσικό αρχείο), αλλά και εμπορική, καθώς συνιστά μια νέα υπηρεσία προσφερόμενη στους αναγνώστες-καταναλωτές με σκοπό το κέρδος από τα διαφημιστικά έσοδα. Με βάση όλα τα παραπάνω, η Αρχή έκρινε απαραίτητο να ληφθεί ως προς τα δημοσιεύματα που είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο ένα μέτρο τεχνικής φύσεως, το οποίο αφενός θα παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων επαρκή και ικανοποιητική προστασία από την επίμαχη παράνομη επεξεργασία, και, αφετέρου δεν θα θίγει δυσανάλογα το δικαίωμα του Τύπου να ενημερώνει το κοινό μέσω του διαδικτύου. Η εφαρμογή του μέτρου αυτού δεν θα πρέπει, ωστόσο, να επιφέρει στον υπεύθυνο επεξεργασίας δυσανάλογο οικονομικό και εργασιακό κόστος. Επιπρόσθετα, για την επιβολή του μέτρου αυτού είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία.

Με βάση τα προαναφερόμενα, επιβλήθηκαν στην εφημερίδα οι ακόλουθες κυρώσεις:

α) πρόστιμο ύψους 10.000 ευρώ στον υπεύθυνο επεξεργασίας για την διαπιστωθείσα

παράνομη δημοσιοποίηση των ευαίσθητων δεδομένων του προσφεύγοντος, β) απαγόρευση αναδημοσίευσης του επίμαχου δημοσιεύματος με το συγκεκριμένο περιεχόμενο στην έντυπη έκδοση της εφημερίδας, γ) υποχρέωση ανωνυμοποίησης των στοιχείων του προσφεύγοντος στο δημοσίευμα που είναι αναρτημένο στο διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας εντός τασσόμενης προθεσμίας. Επιπλέον, απευθύνθηκαν στην εφημερίδα οι εξής συστάσεις: α) να προσθέσει στα αρχεία της μια σαφή ένδειξη ότι για το επίμαχο δημοσίευμα εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση της Αρχής, με την οποία απαγορεύθηκε η αναδημοσίευσή του στην έντυπη έκδοση και επιβλήθηκε η υποχρέωση ανωνυμοποίησης στην ηλεκτρονική έκδοση που αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας, β) αναφορικά με τα δημοσιεύματα που είναι αναρτημένα στο διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας, να εξετάζει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης, ώστε είτε να το ικανοποιεί ανωνυμοποιώντας τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου προσώπου, είτε να το απορρίπτει με ειδική όμως αιτιολογία.

3.10. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3.10.1. Κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης

Το ζήτημα των κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης, άλλως συστημάτων βιντεοεπιτήρησης, απασχόλησαν εντόνως την Αρχή και κατά το έτος 2010.

Α. Καταρχάς η Αρχή κλήθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις για τη ρύθμιση της χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης με σκοπό την αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 2 στοιχ. β' και γ' του Ν. 2472/1997, όπως αυτές προστέθηκαν με το άρθρο όγδοο του Ν. 3625/2007 και το άρθρο 12 του Ν. 3783/2009, αντιστοίχως. Ειδικότερα, πρόκειται για τις διατάξεις που προβλέπουν τη χρήση των ανωτέρω συστημάτων α) κατά την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι με σκοπό τη βεβαίωση τέλεσης εγκλημάτων που τιμωρούνται ως κακουργήματα ή πλημμελήματα με δόλο, β) σε δημόσιους χώρους από κάθε αρμόδια αρχή για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, την προστασία προσώπων ή πραγμάτων καθώς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Υπενθυμίζουμε ότι η τελευταία εκ των δύο διατάξεων αποτέλεσε το αντικείμενο της υπ' αριθ. 1/2009 Γνωμοδότησης της Αρχής, η οποία για διάφορους λόγους έκρινε ότι η διάταξη αυτή δεν συνάδει με το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), λαμβάνοντας υπόψη και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Με την υπ' αριθ. 2/2010 Γνωμοδότηση (πρβλ. και Παράρτημα) η Αρχή διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις για τη λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης, συνοδευόμενες μάλιστα από σχέδιο διάταξης. Με αυτή την έννοια η Αρχή συνέχισε το έργο που ξεκίνησε με την υπ' αριθ. 1/2009 Γνωμοδότηση καταδεικνύοντας στην πράξη ότι η λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης δεν είναι απορριπτέα εξ ορισμού και καθ' ολοκληρία, οφείλει όμως να ρυθμίζεται με τον τρόπο που επιβάλλει ένα κράτος δικαίου, σύμφωνα με το άρθρο 9Α Σ και το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Η λειτουργία αυτών των συστημάτων πρέπει να προβλέπεται από διάταξη νόμου (τυπικού ή προεδρικού διατάγματος), η οποία να έχει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τη νομολογία του ΣΤΕ και του ΕΔΔΑ και σε καμιά περίπτωση να μη θίγεται ο πυρήνας του ατομικού δικαιώματος. Έτσι προτείνεται οι σχετικές διατάξεις να περιλαμβάνονται σε τυπικό νόμο, να ορίζονται περιοριστικά οι θεμιτοί σκοποί και στοιχεία για την εφαρμογή της αρχής της αναλογικό-

τητας, οι χώροι εγκατάστασης των συστημάτων καθώς και οι κατηγορίες υπευθύνων επεξεργασίας. Με τη Γνωμοδότηση η Αρχή διακρίνει δύο βασικές ευρύτερες κατηγορίες/λόγους για την εγκατάσταση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης.

Η πρώτη, την οποία βασικά πραγματεύεται η Γνωμοδότηση, είναι όταν η εγκατάσταση πραγματοποιείται στους κατ' εξοχήν τομείς κρατικής δράσης. Για το λόγο αυτό η Αρχή πρότεινε η εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης να επιτρέπεται μόνο στις δημόσιες αρχές. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τους σκοπούς της διαφύλαξης της εθνικής άμυνας, της κρατικής ασφάλειας, της αποτροπής και καταστολής αξιόποινων πράξεων κατά προσώπων και περιουσιακών αγαθών και της διαχείρισης της κυκλοφορίας. Οι πρώτοι δύο σκοποί είναι εξ αντικειμένου ή λόγω μη προσφορότητας των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης περιορισμένοι, για την τρίτη κατηγορία θα πρέπει επιπλέον οι αξιόποινες πράξεις να περιορίζονται στις σοβαρές σύμφωνα με τις οικείες διακρίσεις της ποινικής νομοθεσίας και η αναγκαιότητα να αποδεικνύεται από πραγματικά στοιχεία, ενώ για την τέταρτη κατηγορία επισημαίνεται ότι για τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ. υπάρχει ήδη ειδική νομοθεσία, η οποία προβλέπει τη χρήση τέτοιων συστημάτων, ότι για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας οχημάτων μπορεί να χρησιμοποιούνται φιλικά προς την ιδιωτικότητα συστήματα που δεν αποκαλύπτουν προσωπικά δεδομένα και, τέλος, για τη διαχείριση τροχαίων ατυχημάτων προτείνεται η λειτουργία των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης να περιορίζεται σε επικίνδυνα οδικά σημεία όπου σημειώνονται επανειλημμένως σοβαρά τροχαία ατυχήματα. Στη συνέχεια η Αρχή προσδιόρισε τους χώρους στους οποίους θα δικαιολογούνταν η λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης, σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς και τις εκάστοτε αρμόδιες αρχές. Οι χώροι αυτοί ορίστηκαν ως δημόσιοι χώροι και εξειδικεύθηκαν με βάση τυπικά και λειτουργικά κριτήρια. Σε αυτούς περιλαμβάνονται αυτοί που προορίζονται κατά την κείμενη πολεοδομική νομοθεσία και τον Αστικό Κώδικα για κοινή χρήση, κάθε άλλος ανοικτός και ελευθέρως προσβάσιμος σε απροσδιόριστο αριθμό προσώπων χώρος, ο οποίος με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο (π.χ. οικοδομική άδεια) έχει τεθεί σε κοινή χρήση, όπως μεγάλα εμπορικά κέντρα, ειδικά πάρκα, χώροι αναψυχής, κλπ., και η είσοδος σε αυτόν δεν είναι ελεγχόμενη, και τέλος, οι σταθμοί διακίνησης επιβατών με μέσα μαζικής μεταφοράς, όπως μετρό, κτίρια επιβατών του αεροδρομίου, κλπ., χώροι δηλαδή προσβάσιμοι σε απεριοριστο αριθμό ατόμων, που όμως μπορεί να είναι και κλειστοί και η είσοδος σε αυτούς ελεγχόμενη, επειδή ως προς τους χώρους αυτούς κρίνεται ότι συντρέχουν λόγοι αυξημένης επικινδυνότητας και συνεπώς ανάγκη μείζονος προστασίας. Η Αρχή επισήμανε ότι μια τέτοια ρύθμιση τυπικού νόμου θέτει τους βασικούς άξονες και θα πρέπει να εξειδικευθεί περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη διάφορες τεχνικές πτυχές και γενικότερα τις απαιτήσεις κάθε τομέα κρατικής δράσης, από αυτούς που συνδέονται με τους επιτρεπόμενους σκοπούς. Πρότεινε έτσι την εξειδίκευση της ρύθμισης με προεδρικό διάταγμα και επισήμανε ότι μόνο με την έκδοση αυτού, που πρέπει να ρυθμίζει μια σειρά επιμέρους ζητημάτων και να τεθεί υπόψη της Αρχής προς γνωμοδότηση, η λειτουργία των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης θα είναι νόμιμη.

Η δεύτερη κατηγορία αφορά στη λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης προς το σκοπό της προστασίας του ιδιοκτήτη ή διαχειριστή ενός χώρου από παράνομες πράξεις σε βάρος του ή προς το σκοπό της προστασίας τρίτων που νομίμως εφόσον βρίσκονται στο χώρο αυτό, και τους οποίους ο ιδιοκτήτης ή διαχειριστής έχει υποχρέωση να προστατεύει σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές διατάξεις του δικαίου. Σε αυτή την περίπτωση η Αρχή πρότεινε η διάταξη του τυπικού νόμου να παραπέμπει για τη λειτουργία των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στο νόμο 2472/1997 και στις εκάστοτε Οδηγίες της Αρχής που εξειδικεύουν την εφαρμογή του.

Τελικώς, με το άρθρο 14 του Ν. 3917/2011 (ΦΕΚ Α. 22/21-2-2011) υιοθετήθηκαν οι προτάσεις της Αρχής. Παράλληλα η Αρχή επεξεργάστηκε κατά το έτος 2010 Οδηγία για τη λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την ως άνω αναφερθείσα δεύτερη κατηγορία, η οποία θα ολοκληρωθεί σύντομα και θα αντικαταστήσει την ισχύουσα Οδηγία 1122/2000.

Β. Πέραν της ανωτέρω ρυθμιστικής και προληπτικής της δράσης, η Αρχή εξέτασε και κατά το 2010 σημαντικό αριθμό συγκεκριμένων υποθέσεων κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης. Όπως και τα προηγούμενα έτη, το σημαντικότερο ζήτημα είναι η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας από τους υπευθύνους επεξεργασίας κατά τη λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης. Σύμφωνα με την ισχύουσα Οδηγία 1122/2000 η λειτουργία τους επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων της επεξεργασίας, με σκοπό την προστασία προσώπων ή αγαθών. Βέβαια, η αναγκαιότητα τοποθέτησής τους, καθώς και ο προσδιορισμός των σημείων λήψης εικόνας, πρέπει να είναι αποτέλεσμα προσεκτικής μελέτης των υπευθύνων επεξεργασίας, ώστε η χρήση του κλειστού κυκλώματος να πραγματοποιείται μόνο όταν δεν υπάρχει άλλο εναλλακτικό μέσο προστασίας, ενώ, ταυτόχρονα, δεν πρέπει να προσβάλλονται υπέρμετρα δικαιώματα και συμφέροντα των εν δυνάμει παρακολουθούμενων προσώπων.

α) Με μια σειρά από απαντητικά έγγραφα, είτε κατόπιν καταγγελιών είτε κατά την εξέταση υποβληθεισών γνωστοποιήσεων, η Αρχή επενέβη σε περιπτώσεις εγκατάστασης κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε εστιατόρια (377-1/02-08-2010, 2767/29-04-2010, 2769/29-04-2010, 595/10-05-2010), σε καφετέρια (3618-1/25-10-2010) και σε πολυχώρο διασκέδασης (376-1/02-08-2010). Στους χώρους αυτούς οι υπεύθυνοι επεξεργασίας είχαν τοποθετήσει κάμερες για λόγους ασφαλείας στους χώρους συνεστίασης των πελατών και σε άλλους χώρους όπου, κατά κανόνα, ευρίσκονται αποκλειστικά εργαζόμενοι, όπως η κουζίνα. Στην πρώτη περίπτωση η Αρχή έκρινε ότι η ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκουν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεν υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα. Η ικανοποίηση του σκοπού της προστασίας προσώπων και αγαθών μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, χωρίς να θίγονται θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα των πελατών. Στη δεύτερη περίπτωση, εφαρμόζεται εκτός της Οδηγίας 1122/2000 και η Οδηγία 115/2001 για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των εργασιακών σχέσεων. Η Αρχή έχει κρίνει ότι σε περιπτώσεις επιχειρήσεων, όπως εστίασης και αναψυχής, η χρήση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης προς το σκοπό της προστασίας χώρων όπου κινούνται αποκλειστικά εργαζόμενοι, όπως η κουζίνα ή χώροι γραφείων, δεν επιτρέπεται διότι αποτελεί ιδιαιτέρως επαχθές μέσο καθώς τα δεδομένα που συλλέγονται είναι περισσότερα από όσα είναι απαραίτητα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, ενώ ενδέχεται να χρησιμοποιούνται κυρίως για άλλο σκοπό, όπως την παρακολούθηση και τον έλεγχο της συμπεριφοράς των εργαζομένων. Με το σύνολο των απαντητικών της εγγράφων η Αρχή επισήμανε ότι στις περιπτώσεις καταστημάτων αυτού του τύπου η βιντεοσκόπηση μπορεί να επιτραπεί, υπό προϋποθέσεις, μόνο στις εισόδους και στο χώρο του ταμείου.

β) Αντίστοιχη ήταν η αντιμετώπιση της Αρχής σε υποθέσεις εγκατάστασης κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε εργασιακούς χώρους. Με μια σειρά από απαντητικά έγγραφα (905-1/26-10-2010, 3342/27-05-2010, 2206-1/26-10-2010) ζητήθηκε η απεγκατάσταση καμερών από χώρους γραφείων (σε λογιστήριο αγροτικού συνεταιρισμού, εταιρεία συσκευασίας και αεροπορική εταιρεία, αντίστοιχα). Όπως και παραπάνω, η Αρχή έκρινε ότι η εγκατάσταση του κλειστού κυκλώματος σε τέτοιους χώρους δεν είναι αναλογική καθώς ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με άλλα μέσα, π.χ. με κάμερες στις εισόδους των χώρων και στα ταμεία.

γ) Παρόμοιο σκεπτικό εφαρμόστηκε και σε περιπτώσεις ξενοδοχείων. Η Αρχή ζήτησε να αφαιρεθούν οι κάμερες από το χώρο της πισίνας καθώς ο σκοπός της προστασίας προσώπων και αγαθών στο χώρο αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, όπως για παράδειγμα με τη φυσική παρουσία υπαλλήλου, χωρίς να προσβάλλεται η ιδιωτικότητα των πελατών. Ταυτόχρονα ζητήθηκε η αφαίρεση καμερών από τους χώρους συνεστίασης (573-1/01-06-2010). Σε άλλο ξενοδοχείο (1129-1/11-10-2010) ζητήθηκε η αφαίρεση καμερών από χώρους μαγειρείου και παρασκευής τροφίμων, καθώς είναι χώροι που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τους εργαζόμενους. Επίσης, ζητήθηκε η αφαίρεση της δυνατότητας καταγραφής ήχου, καθώς τα δεδομένα ήχου είναι παραπάνω από όσα απαιτούνται για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών.

δ) Η Αρχή έθεσε όρους για τη λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε κτίριο όπου συστεγάζονται σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στην κεντρική είσοδο του κτιρίου έχουν γίνει καταστροφές κατ' επανάληψη όταν το σχολείο δεν λειτουργεί, με αποτέλεσμα να χάνονται πολλές διδακτικές ώρες, αλλά και να απαιτείται σημαντική οικονομική δαπάνη για την αποκατάσταση των ζημιών. Στο κτίριο δεν υπάρχει νυχτοφύλακας.

Σταθμίζοντας το έννομο συμφέρον της διεύθυνσης του σχολείου να φροντίζει για την προστασία των εγκαταστάσεών του αλλά και τις συνέπειες που η εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης μπορεί να έχει στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών τέθηκαν προϋποθέσεις, ώστε να είναι νόμιμη η επεξεργασία (1697-1/24-06-2010). Ειδικότερα:

- Οι κάμερες πρέπει να λειτουργούν μόνο κατά τις ώρες που τα συστεγαζόμενα σχολεία δεν λειτουργούν. Οι ώρες λειτουργίας των καμερών πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια στις σχετικές ενημερωτικές πινακίδες, έτσι ώστε να γνωρίζουν πλήρως όλοι οι μαθητές και οι φορείς της εκπαιδευτικής κοινότητας ότι καθ' όλη τη διάρκεια της παρουσίας τους στο σχολείο δεν παρακολουθούνται.
- Οι κάμερες πρέπει να μην καλύπτουν κανένα απολύτως τμήμα του αύλειου χώρου του σχολείου παρά μόνο την κεντρική είσοδο του κτιρίου, η προστασία της οποίας αποτελεί και το σκοπό της εν λόγω επεξεργασίας.
- Το καταγεγραμμένο υλικό πρέπει να διαγράφεται κατά την επόμενη εργάσιμη μέρα, εφόσον αυτό το χρονικό διάστημα είναι αρκετό για την ανακάλυψη τυχόν καταστροφών που έλαβαν χώρα (και οι οποίες θα δικαιολογούσαν την αξιοποίηση του καταγεγραμμένου υλικού).
- Δεν επιτρέπεται η χρήση οθόνης παρακολούθησης στο σύστημα λήψης του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης, αφού όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, ο σκοπός της εν λόγω επεξεργασίας μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη χρήση οθόνης (σε περίπτωση που συμβεί κάποια καταστροφή, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να χορηγήσει το φυσικό μέσο αποθήκευσης του καταγεγραμμένου υλικού στις αρμόδιες αρχές). Οι μαθητές αλλά και όλοι οι φορείς της εκπαιδευτικής κοινότητας του σχολείου πρέπει να είναι ενήμεροι για τη μη ύπαρξη οθόνης παρακολούθησης.

Η λειτουργία του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης επιτράπηκε δοκιμαστικά, για ένα έτος. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να υποβάλει στην Αρχή μελέτη για την αποτελεσματικότητα και την αναλογικότητα του συστήματος μετά την πάροδο ενός έτους από την έναρξη της επεξεργασίας και να σταθμίσει, εκ νέου, την αναγκαιότητα λειτουργίας του.

ε) Η Αρχή απάντησε σε ερωτήματα φορέων φροντίδας και περίθαλψης παιδιών με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις σχετικά με το αν μπορούν να εγκαταστήσουν κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης για τη φροντίδα των παιδιών. Με έγγραφά της (3201-1/02-08-

2010 και 3655-1/02-08-2010) η Αρχή επισήμανε ότι η χρήση βιντεοεπιτήρησης στις περιπτώσεις αυτές αποτελεί επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, η οποία πρέπει να γνωστοποιηθεί ειδικά και μπορεί να επιτραπεί μόνο μετά από άδεια της Αρχής. Η ανάγκη χρήσης καμερών πρέπει να τεκμηριώνεται από επιτροπή αποτελούμενη από αρμόδιο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό. Παράλληλα δόθηκαν κατευθύνσεις για τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες θα μπορούσε μια τέτοια επεξεργασία να είναι νόμιμη. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι αντίστοιχες με αυτές που έχουν ήδη παρουσιαστεί στην ετήσια έκθεση του 2009 (σελ. 78-79).

στ) Η Αρχή έκρινε ότι σε οφθαλμολογικό κέντρο δεν επιτρέπεται η καταγραφή του εξωτερικού διαδρόμου διακίνησης των ασθενών ούτε του χώρου αναμονής του κέντρου (5388-1/28-09-2010).

ζ) Δήμος γνωστοποίησε τη λειτουργία κλειστού κυκλώματος για την έγκαιρη αντιμετώπιση φαινομένων πυρκαγιάς και πλημμύρας σε ρεματιά. Ο Δήμος είχε τοποθετήσει δύο κάμερες με ιδιαίτερα ευρύ πεδίο λήψης (εικόνα σε ακτίνα 1,2 χλμ). Η Αρχή απάντησε ότι η γνωστοποίηση του Δήμου δεν γίνεται δεκτή καθώς για να μπορεί δημόσια αρχή να εκτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε δημόσιο χώρο, πρέπει η σχετική αρμοδιότητα να προβλέπεται ειδικώς από νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, η οποία πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίζει το σκοπό της επεξεργασίας (827/05-02-2010). Ο Δήμος επανήλθε δηλώνοντας ότι από τις λαμβανόμενες εικόνες δεν είναι δυνατό να προσδιορισθούν πρόσωπα. Με νεώτερο έγγραφο (355-1/02-06-2010) η Αρχή διευκρίνισε ότι στην περίπτωση αυτή δεν πρόκειται για επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, με την προϋπόθεση ότι δεν είναι δυνατή, σε κανένα στάδιο, η αναγνώριση προσώπων από τις εικόνες που λαμβάνονται από τις κάμερες του κλειστού κυκλώματος. Για το σκοπό αυτό πρέπει να ρυθμιστούν όλες οι τεχνικές παράμετροι λειτουργίας του κυκλώματος (π.χ. η δυνατότητα εστίασης και στρέψης), έτσι ώστε αφενός να μην είναι δυνατό να αναγνωρισθούν τα διερχόμενα φυσικά πρόσωπα και αφετέρου να λαμβάνεται η εικόνα που είναι απαραίτητη για την ανίχνευση του καπνού και της πυρκαγιάς.

η) Μέσα στο 2010 η Αρχή εξέδωσε τρεις άδειες παράτασης χρόνου τήρησης δεδομένων από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης. Η παράταση ήταν λίγων μηνών (από τρεις έως και έξι) και εγκρίθηκε ώστε τα αρμόδια τμήματα των Τραπεζών να έχουν τη δυνατότητα να επεξεργαστούν τα δεδομένα που έχουν καταγραφεί σε κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης για τη διερεύνηση συγκεκριμένων περιστατικών οργανωμένης οικονομικής απάτης (126-1/02-06-2010, 1046-1/25-10-2010, 1100-1/25-10-2010).

3.10.2. Πολιτική επικοινωνία

Με την Οδηγία 1/2010 η Αρχή εξειδίκευσε τους κανόνες για τη σύνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας, η οποία πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, δηλαδή προεκλογικώς ή κατά τη διάρκεια του χρόνου εκλογής τους, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η πολιτική επικοινωνία ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, εφόσον οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται προϋποθέτουν επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, όπως ονοματεπωνύμων, ταχυδρομικών διευθύνσεων, τηλεφωνικών αριθμών, διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και ευαίσθητων

δεδομένων, όπως σε σχέση με τα πολιτικά φρονήματα. Οι μέθοδοι αναφέρονται στην απευθείας ή και εξατομικευμένη/στοχευμένη επικοινωνία, και επιπλέον στο μέσο που χρησιμοποιείται, ηλεκτρονικό (τηλέφωνο, τηλεομοιοτυπία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, σύντομα γραπτά μηνύματα και μηνύματα πολυμέσων - SMS, MMS) ή μη ηλεκτρονικό (παραδοσιακό ταχυδρομείο).

Παρά το γεγονός ότι η πολιτική επικοινωνία είναι θεμελιώδες μέσο για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, ωστόσο υπόκειται σε περιορισμούς για λόγους σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό και ο ενωσιακός νομοθέτης κατά τη στάθμιση της ελεύθερης δράσης των κομμάτων, επιμέρους πτυχή της οποίας αποτελεί η πολιτική επικοινωνία αφενός, και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων αφετέρου, επιφύλαξε καταρχήν την ίδια νομική μεταχείριση στην πολιτική επικοινωνία και τη διαφημιστική δραστηριότητα, κρίνοντας ότι διαφήμιση πραγματοποιούν όχι μόνο εμπορικές επιχειρήσεις αλλά και ενώσεις πολιτικού χαρακτήρα. Συνεπώς πρέπει να εφαρμόζονται και σε αυτή την περίπτωση οι ισχύοντες κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων σε σχέση με τη συλλογή και τη διαβίβασή τους καθώς και τα χρησιμοποιούμενα μέσα επικοινωνίας.

Το ισχύον δίκαιο επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση στη διαφήμιση ανάλογα με το μέσο που επιλέγεται για την πραγματοποίησή της, με κριτήριο την ένταση του περιορισμού του ατομικού δικαιώματος και την επιβάρυνση που συνεπάγεται για τον αποδέκτη η χρήση κάθε μέσου καθώς και τις εύλογες προσδοκίες του αποστολέα και αποδέκτη.

Ειδικότερα, όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται μέσω ταχυδρομείου, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων ή χωρίς αυτή, εφόσον πρόκειται για απλά δεδομένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' Ν. 2472/1997, δηλαδή για την επιδίωξη έννομου συμφέροντος αυτού που πραγματοποιεί την επικοινωνία. Στην τελευταία περίπτωση τα δεδομένα πρέπει να προέρχονται από νόμιμες πηγές, δηλαδή να συλλέχθηκαν με νόμιμο τρόπο και η χρήση τους να μην είναι ασυμβίβαστη με το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας. Τέτοιες πηγές είναι (α) οι δημόσια προσβάσιμοι κατάλογοι, τηλεφωνικοί (π.χ. ο κατάλογος του ΟΤΕ) ή επαγγελματικοί κατάλογοι (π.χ. ο Χρυσός Οδηγός), οι κατάλογοι εμπορικών εκθέσεων καθώς και μητρώα που καθίστανται εκ του νόμου δημόσια προσβάσιμα (π.χ. το Γενικό Εμπορικό Μητρώο σύμφωνα με τα άρθρα 5 παρ. 9 και 16 παρ. 1 Ν. 3419/2005), (β) τα μητρώα των επιμελητηρίων και επαγγελματικών συλλόγων, που λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ. με υποχρεωτική συμμετοχή των μελών τους, εφόσον το Επιμελητήριο ή ο Σύλλογος κρίνει ότι η διαβίβαση των στοιχείων είναι σύμφωνη με τους σκοπούς για τους οποίους τηρούνται τα δεδομένα, και τα μέλη -υποκείμενα των δεδομένων- έχουν ενημερωθεί για το σκοπό της επεξεργασίας και τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων τους και τους δόθηκε η δυνατότητα να ασκήσουν το δικαίωμα αντίρρησης ως προς τη διαβίβαση αυτή, (γ) οι εκλογικοί κατάλογοι. Ακόμη και όταν τα προσωπικά δεδομένα προέρχονται από νόμιμες πηγές, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει πριν από την πραγματοποίηση της πολιτικής επικοινωνίας να συμβουλευέται το μητρώο του άρθρου 13 παρ. 3 Ν. 2472/1997 που τηρεί η Α.Π.Δ.Π.Χ., και στο οποίο εγγράφονται όσα πρόσωπα δεν επιθυμούν τα στοιχεία τους να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας για διαφημιστικούς σκοπούς. Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, στο πλαίσιο της ικανοποίησης του δικαιώματος αντίρρησης σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 2472/1997, οφείλει να παρέχει στα υποκείμενα των δεδομένων σε κάθε ενέργεια πολιτικής επικοινωνίας (π.χ. με κάθε ταχυδρομική επιστολή) τη δυνατότητα εναντίωσης στη λήψη της επικοινωνίας κατά τρόπο απλό και πρόσφορο.

Η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας επιτρέπεται μόνο με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, η οποία στην περίπτωση του απλού ταχυδρομείου πρέπει να είναι έγγραφη σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α' Ν. 2472/1997. Ωστόσο δεν απαιτείται ειδική προς τούτο συγκατάθεση όταν το πολιτικό κόμμα επικοινωνεί με τα μέλη του διότι αυτό προκύπτει από την ίδια τη φύση της συμμετοχής σε ένα πολιτικό κόμμα. Αντιθέτως, απαιτείται ειδική προς τούτο συγκατάθεση για τη διαβίβαση των στοιχείων μελών σε άλλο μέλος, εκτός και αν αυτό προβλέπεται ρητώς στο καταστατικό του κόμματος. Τέλος, δεν απαιτείται συγκατάθεση όταν το ίδιο το υποκείμενο έχει δημοσιοποιήσει τα πολιτικά του φρονήματα, π.χ. έχει εκδηλώσει δημοσίως την υποστήριξή του σε ένα κόμμα ή μέλος κόμματος.

Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών¹ μέσων επικοινωνίας απαιτείται η προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, κατά τις ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 11 Ν. 3471/2006 (γνωστό και ως σύστημα «opt-in»). Η λήψη της συγκατάθεσης είναι απαραίτητη ακόμα και όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει στη διάθεσή του τα ηλεκτρονικά στοιχεία επικοινωνίας από νόμιμες πηγές, όπως για παράδειγμα τους τηλεφωνικούς αριθμούς από τον τηλεφωνικό κατάλογο. Η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων πρέπει, σύμφωνα με την ειδικότερη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 Ν. 3471/2006, να δίδεται εγγράφως ή με ηλεκτρονικά μέσα, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απλά ή ευαίσθητα δεδομένα.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 Ν. 3471/2006, η αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύντομων γραπτών μηνυμάτων και μηνυμάτων πολυμέσων, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (i) τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, (ii) ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Ως παρόμοια επαφή νοείται κάθε επαφή χωρίς να είναι απαραίτητος ο πολιτικός της χαρακτήρας, π.χ. η πρόσκληση και συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση. Αντιθέτως, δεν νοείται ως παρόμοια η προηγούμενη επαγγελματική επαφή.

3.10.3. Βιομετρικά δεδομένα

Ως βιομετρικές μέθοδοι νοούνται οι τεχνικές πιστοποίησης της ταυτότητας του ατόμου μέσω ανάλυσης ενός ή περισσότερων φυσικών (π.χ. δακτυλικό αποτύπωμα, ίριδα του ματιού, γεωμετρία του προσώπου) ή/και δυναμικών (π.χ. τρόπος βαδίσματος ή πραγματοποίησης συγκεκριμένων κινήσεων) χαρακτηριστικών του. Τα βιομετρικά δεδομένα, που εξάγονται κατά την εφαρμογή των ανωτέρω μεθόδων, αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς μπορούν να θεωρηθούν τόσο ως περιεχόμενο πληροφοριών που χαρακτηρίζει συγκεκριμένες βιολογικές ιδιότητες, φυσιολογικά χαρακτηριστικά ή/και προσωπικά γνωρίσματα που είναι μοναδικά για ένα άτομο, όσο και ως

1. Επισημαίνεται ότι με το άρθρο 16 του Ν. 3917/2011, τροποποιήθηκαν οι προϋποθέσεις πραγματοποίησης ανεπιθύμητων τηλεφωνικών κλήσεων (μέσω σταθερών ή κινητών τηλεφώνων) και επιτρέπονται πλέον εκτός και αν ο αποδέκτης έχει δηλώσει την αντίρρησή του, όπως δηλαδή και στην περίπτωση του παραδοσιακού ταχυδρομείου. Η ισχύς του εν λόγω άρθρου αρχίζει την πρώτη του επόμενου μήνα μετά την πάροδο εξαμήνου από τη δημοσίευση του νόμου 3917/2011, δηλαδή την 1/9/2011. Οι πάροχοι διαθεσίμων στο κοινό ηλεκτρονικών υπηρεσιών οφείλουν να τηρούν καταλόγους με τις δηλώσεις εναντίωσης των υποκειμένων των δεδομένων στη λήψη τηλεφωνικών κλήσεων.

στοιχείο αντιστοίχισης μιας πληροφορίας με το άτομο αυτό, και κατ' επέκταση ως στοιχείο αναγνώρισής του. Λόγω του αποκλειστικού δεσμού μεταξύ του κάθε ατόμου και των βιομετρικών του δεδομένων, η βιομετρία θεωρείται σήμερα ως αρκετά ακριβής και αποδοτική μέθοδος ταυτοποίησης, ιδίως στο πλαίσιο συστημάτων ελέγχου πρόσβασης κτιριακών εγκαταστάσεων ή/και ηλεκτρονικών υποδομών. Την ίδια στιγμή, όμως, ακριβώς αυτή η ιδιαιτερότητα των βιομετρικών δεδομένων είναι που εγείρει ανησυχίες ως προς την επεξεργασία τους, καθώς η επισφαλής ή κακόβουλη συλλογή και περαιτέρω χρήση τους μπορεί να οδηγήσει στην παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, όπως στη συνεχή παρακολούθηση ή ανάλυση της συμπεριφοράς του.

Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, θέτει ως κριτήριο συμβατότητας της λειτουργίας των βιομετρικών συστημάτων με το Ν. 2472/1997 την αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν η επεξεργασία των συγκεκριμένων δεδομένων είναι αναγκαία για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή για το πρόσωπο μέσα. Υπό το πρίσμα αυτό, γίνεται καταρχήν διάκριση ανάμεσα στις περιπτώσεις που αφορούν την πιλοτική λειτουργία ερευνητικών βιομετρικών συστημάτων από εκείνες που αφορούν τη λειτουργία βιομετρικών συστημάτων σε πραγματικές συνθήκες. Ειδικότερα, στην πρώτη περίπτωση η Αρχή, θεωρώντας την έρευνα ως τον επιδιωκόμενο σκοπό επεξεργασίας, εξετάζει περαιτέρω την αναλογικότητα ως προς τον τρόπο και το χρονικό διάστημα διεξαγωγής των πειραμάτων, που θα πρέπει να έχουν καθοριστεί έτσι ώστε να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των συμμετεχόντων σε αυτά. Αντίθετα, όταν η λειτουργία του βιομετρικού συστήματος γίνεται σε πραγματικές συνθήκες, π.χ. με σκοπό τον έλεγχο πρόσβασης σε εγκαταστάσεις, η Αρχή σταθμίζει την αναλογικότητα της επεξεργασίας με βάση i) την κρισιμότητα και τις απαιτήσεις ασφαλείας των εγκαταστάσεων (π.χ. αν οι απαιτήσεις είναι ιδιαίτερα υψηλές και δεν μπορούν να ικανοποιηθούν με άλλα ηπιότερα μέσα), ii) την αρχιτεκτονική του βιομετρικού συστήματος που θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο φιλική προς την ιδιωτικότητα (π.χ. με αποθήκευση των δεδομένων σε κάρτες και όχι σε κεντρική βάση), και iii) τα ληφθέντα μέτρα ασφαλείας (π.χ. κρυπτογράφηση των δεδομένων).

Ακολουθώντας το παραπάνω σκεπτικό, η Αρχή εξέτασε εντός του έτους 2010 την εγκατάσταση και λειτουργία δύο πιλοτικών βιομετρικών συστημάτων, ενώ επίσης ασχολήθηκε με τις νόμιμες προϋποθέσεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων μέσω συστημάτων βιομετρίας φωνής.

Ειδικότερα, με την Απόφαση 31/2010, η Αρχή ενέκρινε την εγκατάσταση πιλοτικού βιομετρικού συστήματος αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς σε συγκεκριμένες κρίσιμες εγκαταστάσεις του αεροδρομίου «Μακεδονία». Το εν λόγω σύστημα στοχεύει στην ανάπτυξη μιας φιλικής προς την ιδιωτικότητα μεθόδου βιομετρίας με δακτυλικά αποτυπώματα που βασίζεται στην αντικατάσταση, με εφαρμογή ειδικών συναρτήσεων κατακερματισμού (hash), του βιομετρικού αποτυπώματος από μοναδικό και μη αναστρέψιμο κρυπτογραφημένο παράγωγό του, αναφερόμενο ως «βιομετρική ταυτότητα». Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να αναπτύξει πολιτική ασφαλείας για τη διαδικασία τήρησης των δεδομένων του βιομετρικού συστήματος, καθώς και να ενημερώσει την Αρχή για την καταστροφή των δεδομένων μετά το τέλος του χρονικού διαστήματος του ενός έτους που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας. Δεν επιτρέπεται η διατήρηση των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων που προκύπτουν από τις δοκιμές σε κεντρική βάση.

Επίσης, με την Απόφαση 57/2010, η Αρχή ενέκρινε τη λειτουργία δύο πιλοτικών εφαρμογών βιομετρικών συστημάτων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς εντός συγκεκρι-

κριμένων κρίσιμων εγκαταστάσεων του Ινστιτούτου Μεταφορών του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και εταιρείας παροχής υπηρεσιών ασφαλείας και για περιορισμένο χρονικό διάστημα επτά (7) ημερών. Οι πιλοτικές εφαρμογές διενεργούνται στο πλαίσιο ευρωπαϊκού έργου που στοχεύει στη μελέτη μεθόδων βιομετρίας βάσει φυσικών και «συμπεριφορικών» χαρακτηριστικών του ατόμου. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας οφείλουν να ενημερώσουν την Αρχή για την καταστροφή των δεδομένων μετά το τέλος του χρονικού διαστήματος των επτά ημερών που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε επέκταση λειτουργιών ή άλλη τεχνική αλλαγή ή μεταβολή διαδικασιών σχετικά με την εφαρμογή και λειτουργία του βιομετρικού συστήματος, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και έγκριση της Αρχής.

Τέλος, η Αρχή αντιμετωπίζοντας σχετικό ερώτημα (3485/02-06-2010) έθεσε ορισμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από εταιρείες, όπως τράπεζες και εταιρείες τηλεπικοινωνιών, που προτίθενται να εγκαταστήσουν σύστημα βιομετρίας φωνής για την αναγνώριση της ταυτότητας των καλούντων σε Κέντρα Τηλεφωνικής Εξυπηρέτησης. Οι εν λόγω προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται σωρευτικώς από τους υπεύθυνους επεξεργασίας τέτοιων συστημάτων περιλαμβάνουν: α) την αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να τεκμηριώνει ότι το σύστημα αυτό είναι αναγκαίο για την επιδιωκόμενη ασφάλεια των συναλλαγών και ότι αυτή δεν μπορεί να εξασφαλισθεί εξίσου με τα υπόλοιπα μέσα, όπως με κωδικό πρόσβασης και αναφορά άλλων στοιχείων, αναγνωριστικών της ταυτότητας, και, επίσης, ότι η τήρηση βιομετρικών στοιχείων δεν θέτει σε ιδιαίτερο κίνδυνο το άτομο σε σχέση με τα συγκεκριμένα δεδομένα που το αφορούν, β) την προαιρετική επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων μέσω της προηγούμενης συγκατάθεσης του ατόμου, γ) τον περιορισμό της επεξεργασίας στο «φωνητικό αποτύπωμα», δηλαδή από το αρχικό δείγμα φωνής να εξαγεται και να τηρείται μόνο αυτό, και επίσης, να διασφαλίζεται η μη αναστρεψιμότητα της διαδικασίας, δ) την ασφαλή διαγραφή του αρχικού δείγματος φωνής μετά την εξαγωγή του «φωνητικού αποτυπώματος» και τη λήψη των απαιτούμενων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την ασφάλεια των «φωνητικών αποτυπωμάτων», σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 2472/1997, ε) τη συμμόρφωση του υπευθύνου επεξεργασίας με την υποχρέωση γνωστοποίησης της επεξεργασίας κατά το άρθρο 6 παρ. 1 Ν. 2472/1997.

3.10.4. Διαβίβαση δεδομένων σε μητρική εταιρεία εκτός Ε.Ε.

Εισαγωγική εταιρεία, θυγατρική αμερικανικής εταιρείας, υπέβαλε στην Αρχή γνωστοποίηση για αίτηση διαβίβασης εκτός Ε.Ε. των προσωπικών δεδομένων που τηρεί σχετικά με τους κατόχους αυτοκινήτων που εισάγει, τους διανομείς της, τους υπαλλήλους της, τους προσωρινούς εργαζομένους της, τους μετόχους των διανομών της και τα τρίτα συμβεβλημένα με αυτή πρόσωπα στην εκτελούσα την επεξεργασία μητρική της εταιρεία στις Η.Π.Α. για το σκοπό της συγκέντρωσης των δεδομένων σε έναν κεντρικό διακομιστή για λόγους εξοικονόμησης πόρων και βέλτιστης διαχείρισης. Η εισαγωγική εταιρεία προκειμένου να εκπληρώσει την υποχρέωση που υπέχει ως υπεύθυνος επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 2472/1997, για προηγούμενη ενημέρωση των υποκειμένων σχετικά με την ανωτέρω διαβίβαση των δεδομένων τους, αιτήθηκε τη χορήγηση άδειας για τη δια του Τύπου ενημέρωση των κατόχων αυτοκινήτων λόγω του υπέρμετρου και δυσανάλογα δυσβάσταχτου κόστους της ατομικής έγγραφης ενημέρωσης των 220.000 κατόχων αυτοκινήτων του αρχείου της. Δήλωσε, ακόμη, ότι προτίθεται να ενημερώσει σχετικά τα υπόλοιπα υποκείμενα των δεδομένων μέσω ατομικής ταχυδρομικής επιστολής.

Η Αρχή εξέτασε τις αιτήσεις της παραπάνω εταιρείας και εξέδωσε τη με αριθμό 67/2010 Απόφασή της. Καταρχάς αποφάνθηκε ότι δεν απαιτείται η χορήγηση άδειας για την αιτούμενη διαβίβαση δεδομένων εκτός Ε.Ε., διότι η συγκεκριμένη επεξεργασία εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 9 παρ. 2 στοιχ. στ' εδ. δεύτερο του Ν. 2472/1997. Αυτό προκύπτει από τα προσαχθέντα αντίγραφα των πρότυπων συμβατικών ρητρών της από 5.2.2010 Απόφασης της Επιτροπής για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε εκτελούντες την επεξεργασία εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες, οι οποίες έχουν κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις και εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά το άρθρο 26 παρ. 4 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η αποδέκτρια μητρική εταιρεία στις Η.Π.Α. έχει, επίσης, προσχωρήσει στις αρχές του «Ασφαλούς Λιμένα», που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Αναφορικά με την ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων η Αρχή έκρινε ότι: α) οι κάτοχοι αυτοκινήτων που εισάγει η εταιρεία έχουν ενημερωθεί για τη διαβίβαση των δεδομένων τους από τους διανομείς στην εισαγωγική εταιρεία για τους αναφερόμενους στο σκεπτικό της απόφασης σκοπούς επεξεργασίας και β) αφού τα υποκείμενα δεν ενημερώθηκαν, κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων τους, για την ανωτέρω διαβίβαση εκτός Ε.Ε. ούτε βεβαίως για την ιδιότητα της εκτελούσας την επεξεργασία μητρικής εταιρείας στις Η.Π.Α. ως αποδέκτη των δεδομένων, η αιτούσα εταιρεία οφείλει πλέον να ενημερώσει τα υποκείμενα για τη μεταβολή αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 και το άρθρο 2 παρ. 2 της κανονιστικής πράξης 1/1999, πριν τη διαβίβαση των δεδομένων τους.

Έκρινε, επίσης, ότι η ενημέρωση δια του Τύπου που θα λάβουν οι κάτοχοι αυτοκινήτων είναι επαρκής και σαφής και χορήγησε στην αιτούσα εταιρεία τη σχετική άδεια λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τα παρακάτω: α) ότι η ενημέρωση των κατόχων αυτοκινήτων αφορά μεγάλο αριθμό υποκειμένων και ως εκ τούτου το κόστος των ατομικών ταχυδρομικών επιστολών είναι πολύ υψηλό, β) ότι στην εν λόγω διαβίβαση δεν πραγματοποιείται, πέραν της αποθήκευσης, περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων των υποκειμένων από την αποδέκτρια εταιρεία στις Η.Π.Α. και γ) ότι η υπογραφή των πρότυπων συμβατικών ρητρών της από 5.2.2010 Απόφασης της Επιτροπής εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων τους.

Τέλος, απύθυνε σύσταση στην αιτούσα εταιρεία για: α) την προσήκουσα ενημέρωση των αγοραστών αυτοκινήτων, κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων τους σχετικά με τη διαβίβασή τους από τους διανομείς στην εισαγωγική εταιρεία και από την εισαγωγική στην εκτελούσα την επεξεργασία μητρική της εταιρεία στις Η.Π.Α. για τους αναφερόμενους στο σκεπτικό της απόφασης, αντιστοίχως, σκοπούς επεξεργασίας και β) τη λήψη της συγκατάθεσης των αγοραστών, κατά τρόπο θετικό και σαφή (σύστημα «opt-in») ως προς την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων για το σκοπό της εμπορικής προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών.

3.10.5. Έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση στοιχείων μελών σωματείων

Κατά την εξέταση αιτήματος σωματείου αποφοίτων ιδιωτικού σχολείου, που αυτονόητα θα ίσχυε και στην περίπτωση δημόσιου σχολείου, η Αρχή έκρινε (817-1/07-07-2010) τη νομιμότητα επεξεργασίας δεδομένων στο πλαίσιο έκδοσης σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (διαδίκτυο και ψηφιακοί δίσκοι-CDs) καταλόγου με στοιχεία των μελών του σωματείου (στοιχεία προσωπικά, επαγγελματικά, επικοινωνίας, σπουδές, ξένες γλώσσες και

λοιπές πληροφορίες, όπως κοινωνικές δραστηριότητες). Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τέσσερις διαφορετικές πηγές, δηλαδή από: α) το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων, β) το σχολείο, γ) άλλες πηγές, όπως συναποφοίτους του μέλους και υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης και, τέλος δ) την έντυπη έκδοση του σωματείου προηγούμενου έτους.

Καταρχάς, αναφορικά με τα δεδομένα που το σωματείο τηρεί για τους αναφερόμενους στο καταστατικό σκοπούς του, η Αρχή συνέστησε στο σωματείο να εκπληρώσει την υποχρέωση ενημέρωσης των μελών του για την επεξεργασία αυτή. Επισημάνθηκε ακόμη ότι στο πλαίσιο της ενημέρωσης, δεδομένου ότι η ιδιότητα του μέλους αποκτάται αυτοδικαίως (σύμφωνα με σχετικό όρο του καταστατικού), θα πρέπει να δίνεται και η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος αντίρρησης σε σχέση με τα δεδομένα που το σωματείο έχει συλλέξει από άλλες πηγές και όχι από τα ίδια τα μέλη. Ενημέρωση οφείλεται επίσης και για τους σκοπούς του νέου καταλόγου που πρόκειται να εκδοθεί.

Περαιτέρω, σχετικά με τη δημοσίευση των στοιχείων των μελών του σωματείου στον υπό έκδοση, ηλεκτρονικό ή έντυπο κατάλογο, επισημάνθηκε ότι πρέπει να ληφθεί ρητή και ειδική συγκατάθεση των μελών τόσο για τον τύπο της έκδοσης, ηλεκτρονικής ή έντυπης, όσο και για τις επιμέρους κατηγορίες προσωπικών δεδομένων. Το ίδιο ισχύει και για κάθε μελλοντική έκδοση καταλόγου. Σε περίπτωση διάθεσης του έντυπου ή ηλεκτρονικού καταλόγου σε τρίτους-μη μέλη του σωματείου, θα πρέπει, σύμφωνα με το νόμο, να υποβληθεί στην Αρχή γνωστοποίηση τήρησης αρχείου. Γνωστοποίηση τήρησης αρχείου, ενδεχομένως και διασύνδεσης, συστήθηκε και για την περίπτωση ανταλλαγής των δεδομένων μεταξύ του σωματείου και του σχολείου, καθώς και η λήψη συγκατάθεσης από τα μέλη του σωματείου. Μέχρι το σωματείο να προβεί στις άνω ενέργειες, συστήθηκε να απαλείψει από τους όρους χρήσης της ιστοσελίδας του μια φράση που αναφερόταν αόριστα στην ενδεχόμενη ανταλλαγή δεδομένων με το σχολείο, καθόσον δεν εξειδικεύεται αν πρόκειται για απλή διαβίβαση ή διασύνδεση.

3.10.6. Διαδικτυακή έρευνα

Η Αρχή (236-1/12-04-2010) εξετάζοντας σχετικό ερώτημα έθεσε ορισμένες προϋποθέσεις για τη νόμιμη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά τη διεξαγωγή έρευνας μέσω του διαδικτύου με τη χρήση συγκεκριμένης υπηρεσίας δημιουργίας και διαχείρισης διαδικτυακών ερευνών. Ειδικότερα, η Αρχή έκρινε ότι η έρευνα μπορεί να θεωρηθεί ανώνυμη (με αποτέλεσμα να μην τυχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του Ν. 2472/1997) μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η άμεση ή έμμεση αναγνώριση των συμμετεχόντων σε αυτή. Προς το σκοπό αυτό ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει: α) να τροποποιήσει ορισμένα στοιχεία του ερωτηματολογίου της έρευνας, ώστε να μην είναι δυνατή η αναγνώριση των υποκειμένων των δεδομένων άμεσα ή έμμεσα με το συνδυασμό των απαντήσεων των συμμετεχόντων σε κάποιες από τις ερωτήσεις, β) να απενεργοποιήσει τη δυνατότητα καταγραφής των διευθύνσεων δικτύου IP των συμμετεχόντων στην έρευνα που παρέχει η χρησιμοποιούμενη υπηρεσία, καθώς η IP διεύθυνση αποτελεί την διαδικτυακή «ταυτότητα» του συμμετέχοντα στην έρευνα και μπορεί -υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις- να οδηγήσει στην έμμεση αναγνώρισή του (π.χ. όταν πρόκειται για στατική -static- IP διεύθυνση).

Στην περίπτωση που κατά την έρευνα πραγματοποιείται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων (ή αλλιώς είναι δυνατή η άμεση ή έμμεση αναγνώριση των συμμετεχόντων), η διεξαγωγή της έρευνας εμπίπτει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997 και, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του παραπάνω νόμου, η εν λόγω επεξεργασία επι-

τρέπεται μόνο εφόσον οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν δηλώσει τη συγκατάθεσή τους για αυτό, μετά από κατάλληλη ενημέρωσή τους βάσει του άρθρου 11 του νόμου. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ίδιου νόμου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να υποβάλει σχετική γνωστοποίηση τήρησης αρχείου στην Αρχή.

Περαιτέρω, η Αρχή παρατήρησε ότι η εταιρεία που προσφέρει τη συγκεκριμένη υπηρεσία διεξαγωγής ερευνών στο διαδίκτυο, σύμφωνα με την πολιτική ιδιωτικότητάς της (privacy policy), πραγματοποιεί καταγραφή των IP διευθύνσεων όλων των επισκεπτών της ιστοσελίδας της υπηρεσίας με σκοπό κυρίως την εξαγωγή στατιστικών δεδομένων (π.χ. γεωγραφική κατανομή των επισκεπτών). Επίσης, τοποθετεί αρχεία «cookies» στον τερματικό εξοπλισμό των επισκεπτών με σκοπό την αναγνώριση των τελευταίων κάθε φορά που συνδέονται στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας (ώστε να μπορεί να προσφέρει στοχευμένες υπηρεσίες, όπως π.χ. προβολή διαφημίσεων ανάλογα με τις προτιμήσεις των επισκεπτών). Ως εκ τούτου, η Αρχή έκρινε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει επιπροσθέτως: α) να ενημερώνει σχετικά τους συμμετέχοντες στην έρευνα πριν από την είσοδο τους στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας (π.χ. μέσω του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με το οποίο ανακοινώνεται η έρευνα), β) να εξετάσει τη χρήση άλλων ειδικότερων τεχνικών μεθόδων για την απόκρυψη των IP διευθύνσεων των συμμετεχόντων στην έρευνα (π.χ. παρεμβολή ενδιάμεσου εξυπηρετητή -proxy server- μέσω του οποίου θα γίνεται η σύνδεση των συμμετεχόντων στην έρευνα στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας).

3.10.7. Παροχή γνώμης για την ερμηνεία της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Αρχή λόγω της τεχνογνωσίας που διαθέτει στα ζητήματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων κλήθηκε να συνδράμει το Υπουργείο Εξωτερικών (μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) στην ερμηνεία της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε ισπανικό δικαστήριο στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C-468/10). Το προδικαστικό ερώτημα αφορούσε τη διάταξη του άρθρου 7 στοιχ. στ' της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (αντίστοιχο του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997) και ειδικότερα εάν η ανωτέρω διάταξη της Οδηγίας έχει την έννοια ότι απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία, για την αναγνώριση του έννομου συμφέροντος του υπευθύνου της επεξεργασίας ή τρίτων στους οποίους τα δεδομένα ανακοινώνονται, απαιτεί τα δεδομένα να περιλαμβάνονται σε προσβάσιμες για το κοινό πηγές. Με άλλα λόγια μόνο όταν τα δεδομένα περιλαμβάνονται σε προσβάσιμες για το κοινό πηγές συντρέχει η περίπτωση του έννομου συμφέροντος, όπως αυτό διατυπώνεται στην ανωτέρω διάταξη της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

Η Αρχή (7640-1/30-12-2010) με δεδομένο ότι η Οδηγία 95/46/ΕΚ αποσκοπεί σε πλήρη εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών (υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να εγκρίνουν διατάξεις που να αποκλίνουν από εκείνες της Οδηγίας επί το αυστηρότερο ή ηπιότερο), θεωρεί ότι η διάταξη του άρθρου 7 στοιχ. στ' δεν αφήνει περιθώριο εκτιμήσεως στον εθνικό νομοθέτη να προσθέσει επιπλέον προϋποθέσεις, οι οποίες καθιστούν δυσχερέστερη την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου. Εξάλλου, μια τέτοια ρύθμιση, η οποία απαιτεί τα δεδομένα να περιλαμβάνονται σε προσβάσιμες για το κοινό πηγές, θα περιόριζε υπερβολικά την έννοια του έννομου συμφέροντος, που στις συνήθεις περιπτώσεις, σύμφωνα με την εφαρμογή της αντίστοιχης ελληνικής διάταξης (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997)

από την Αρχή, περιλαμβάνει την ανάπτυξη νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας, την ελευθερία της έκφρασης και τη χρήση των προσωπικών δεδομένων για την άσκηση, αναγνώριση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου. Η τελευταία, μάλιστα, περίπτωση αποτελεί κατά τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 στοιχ. ε΄ της Οδηγίας νόμιμη αιτία επεξεργασίας και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, δηλαδή κατηγορίας δεδομένων που υπόκειται σε αυστηρότερους κανόνες.

3.10.8. Σύναψη διεθνούς συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ζήτησε τις παρατηρήσεις της Αρχής σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής Ε.Ε.) και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (στο εξής Η.Π.Α.) για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη διαβίβαση και επεξεργασία τους για λόγους πρόληψης, διερεύνησης, εντοπισμού και δίωξης αξιόποινων πράξεων, περιλαμβανομένης της τρομοκρατίας, στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Η Αρχή στις παρατηρήσεις της (190-1/25/6/2010) επισήμανε καταρχάς ότι έχει παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς τις προπαρασκευαστικές εργασίες για την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας, καθώς αυτή είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση. Οι Αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων της Ε.Ε. (μεταξύ των οποίων και η ελληνική), μάλιστα μέσω της Ολομέλειας τους, που είναι γνωστή ως Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, συμμετείχαν στην προαναφερθείσα δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής, υποβάλλοντας το έγγραφο με τίτλο «Κοινή συνεισφορά των ευρωπαϊκών Αρχών προστασίας δεδομένων, όπως αυτές εκπροσωπούνται στην Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη, και της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29».

Η Αρχή ανέφερε ότι οι διαπραγματευτικές οδηγίες του Συμβουλίου προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ακολουθούν την ορθή κατεύθυνση, καθώς η τελευταία δέχθηκε τα περισσότερα σχόλια των αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων και του Ευρωπαϊκού Επόπτη, ο οποίος επίσης συμμετείχε κατά λόγο της αρμοδιότητάς του στη δημόσια διαβούλευση. Ως ιδιαίτερως θετική εξέλιξη η Αρχή θεώρησε το σαφώς καθορισμένο και στενότερο σε σχέση με το αρχικά προτεινόμενο πεδίο εφαρμογής της διεθνούς συμφωνίας (δηλαδή συγκεκριμενοποιήθηκε ο αόριστος σκοπός της επιβολής του νόμου). Εξίσου σημαντικό θεώρησε, επίσης, το γεγονός ότι πρόκειται για μια διεθνή συμφωνία-πλαίσιο, οι όροι της οποίας θα εφαρμόζονται σε όλες τις ειδικότερες συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί (συμφωνία για τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών -δεδομένα PNR-, συμφωνίες για την υπαγωγή κρατών μελών της Ε.Ε. στο πρόγραμμα κατάργησης θεωρήσεων των Η.Π.Α. -Visa Waiver Program-) ή θα συναφθούν μεταξύ της Ε.Ε. ή των κρατών μελών της και των Η.Π.Α.

Τέλος η Αρχή προέβη σε ειδικές παρατηρήσεις στα σημεία εκείνα των διαπραγματευτικών οδηγιών τα οποία δεν συνάδουν με το κοινοτικό κεκτημένο και κατ' επέκταση ούτε με την ελληνική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και διατύπωσε τις παρακάτω προτάσεις:

- τήρηση της αρχής του σκοπού και στην περαιτέρω διαβίβαση των δεδομένων, δηλαδή από τον πρώτο αποδέκτη στις Η.Π.Α. σε περαιτέρω αποδέκτες,
- εφαρμογή της συμφωνίας και στην επεξεργασία που πραγματοποιείται στον τομέα της εθνικής ασφάλειας,

- ρητή αναφορά στην εποπτική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων της Ε.Ε.,
- συμμετοχή των εθνικών Αρχών προστασίας δεδομένων της Ε.Ε. στους περιοδικούς ελέγχους εφαρμογής της συμφωνίας,
- λήψη μέτρων ώστε να διασφαλισθεί για τους μη Αμερικανούς πολίτες, η δικαστική επιδίωξη των ουσιαστικών δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η συμφωνία για τα υποκείμενα των δεδομένων.

3.10.9. Γνωστοποίηση στοιχείων υιοθεσίας

Σχετικά με το ζήτημα της πρόσβασης τρίτου προσώπου σε στοιχεία υιοθεσίας, η Αρχή πάγια δέχεται ότι αυτή δεν είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, εφόσον ο νόμος (άρθρο 1559 παρ. 2 ΑΚ) αναγνωρίζει δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία του φακέλου υιοθεσίας αποκλειστικά και μόνο στο θετό τέκνο σε σχέση με τα δεδομένα των φυσικών του γονέων.

Ειδικότερα, ο Ν. 2447/1996 σύμφωνα και με το άρθρο 20 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «περί υιοθεσίας ανηλίκων» (κυρώθηκε με το Ν. 1049/1980) καθιερώνει τον απόρρητο χαρακτήρα της υιοθεσίας των ανηλίκων. Συνεπώς δεν επιτρέπεται να αποκαλύπτεται από δημόσιο έγγραφο σε τρίτους το γεγονός της υιοθεσίας άλλου. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1559 του Αστικού Κώδικα, η υιοθεσία ανηλίκων τηρείται μυστική. Το θετό τέκνο έχει μετά την ενηλικίωσή του το δικαίωμα να πληροφορείται τα στοιχεία των φυσικών του γονέων. Το δικαίωμα αυτό υφίσταται αποκλειστικά και μόνον υπέρ του θετού τέκνου και όχι υπέρ τρίτων προσώπων ή συγγενών. Κατά συνέπεια, η γνωστοποίηση της ταυτότητας του υιοθετημένου τέκνου σε τρίτους μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη συγκατάθεσή του και η υποχρέωση των ιδρυμάτων αφορά την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής μόνο στο θετό τέκνο για την ανεύρεση των στοιχείων της ταυτότητας των φυσικών γονέων ή των αδελφών αυτού.

Με βάση τα προαναφερόμενα, η Αρχή σε δύο περιπτώσεις (7743/23.12.2010 και 5200-2/24.11.200) έκρινε ότι δεν είναι σύμφωνη με την αρχή της μυστικότητας της υιοθεσίας και ως εκ τούτου δεν εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 (επεξεργασία χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων) η χορήγηση πληροφοριών που αφορούν υιοθετημένο τέκνο από το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών στο βιολογικό του θείο και στο βιολογικό του αδελφό αντίστοιχα.

4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

4.1. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 95/46/ΕΚ

Στην επονομαζόμενη «Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29» που συστάθηκε βάσει του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ συμμετέχουν ως τακτικά μέλη όλοι οι πρόεδροι ή επίτροποι των Αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας για τη διετία 2010-2012 εκλέχθηκε ο Πρόεδρος της Αρχής της Ολλανδίας, με δύο αντιπροέδρους, τους προέδρους των αρχών της Ισπανίας και της Τσεχίας.

Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 έχει κομβικό ρόλο και αναπτύσσει πολυσχιδή δραστηριότητα στα θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι αρμοδιότητες της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 συνίστανται κυρίως στην εξέταση της ομοιόμορφης εφαρμογής στα κράτη μέλη της γενικής Οδηγίας 95/46/ΕΚ, των ειδικότερων Οδηγιών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, 2002/58/ΕΚ και 2006/24/ΕΚ. Η Ομάδα γνωμοδοτεί, επίσης, για κάθε ειδικότερο μέτρο ή δράση που μπορεί να ασκεί επιρροή στη διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ ως προς τις τρίτες χώρες γνωμοδοτεί προς την Επιτροπή εάν η εκάστοτε εθνική νομοθεσία ανταποκρίνεται στην προϋπόθεση του ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας που πρέπει να παρέχει η τρίτη χώρα στο πλαίσιο της διαβίβασης προσωπικών δεδομένων από κράτος μέλος της Ε.Ε. προς αυτή.

Υπό αυτήν την ιδιότητα, εκδίδει Γνώμες και κείμενα εργασίας που έχουν ως αποδέκτες τα ευρωπαϊκά νομοθετικά όργανα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τους υπεύθυνους επεξεργασίας καθώς και τον εφαρμοστή του δικαίου, όπως τις ίδιες τις εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων. Εκτός από τα ανωτέρω μέσα δράσης, προβαίνει –με δική της πρωτοβουλία ή όταν της τεθεί σχετικό ερώτημα– σε έγγραφες ή προφορικές τοποθετήσεις προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τους διεθνείς οργανισμούς ή τις εκάστοτε αρμόδιες εθνικές αρχές τρίτων χωρών καθώς και προς υπεύθυνους επεξεργασίας που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο, καλεί σε ακρόαση εκπροσώπους διεθνών οργανισμών και υπευθύνων επεξεργασίας και δίνει κατά την κρίση της δημοσιότητα σε αυτές τις δράσεις.

Για την αποτελεσματικότερη επιτέλεση του έργου της, τα διάφορα θέματα, κυρίως οι Γνώμες και τα κείμενα εργασίας, προετοιμάζονται από τις ατύπως λειτουργούσες υποομάδες εργασίας, οι οποίες συγκροτούνται ανά κατηγορία θεμάτων και συμμετέχουν εκπρόσωποι των Αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων των κρατών μελών. Έτσι λειτουργούν υποομάδες εργασίας για τους εταιρικούς δεσμευτικούς κανόνες και τις διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες, τα δεδομένα επιβατών, τα δεδομένα υγείας, την τροποποίηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, τα χρηματοπιστωτικά ζητήματα, τις βασικές έννοιες της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, τις νέες τεχνολογίες, τα βιομετρικά δεδομένα και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Η πρόοδος των υποομάδων εργασίας παρακολουθείται από την ολομέλεια και όλα τα σχέδια Γνωμών και κειμένων εργασίας υποβάλλονται σε αυτήν προς συζήτηση και υιοθέτηση.

Κατά το έτος 2010, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 εξέδωσε 8 Γνώμες και ένα έγγραφο εργασίας:

1. Γνώμη 1/2010 – σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου και του εκτελούντος την επεξεργασία. Η Γνώμη επισημαίνει καταρχάς ότι οι ανωτέρω έννοιες αποτελούν αυτοτελείς έννοιες του κοινοτικού δικαίου και χρήζουν συνεπώς ομοιόμορφης ερμηνείας έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας σε όλα τα κράτη

μέλη. Με αυτή την παραδοχή αναλύονται τα επιμέρους κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπευθύνου της επεξεργασίας και του εκτελούντα όπως προκύπτουν από τους ορισμούς της Οδηγίας. Ως προς τον υπεύθυνο αναλύονται ειδικότερα οι έννοιες α) καθορίζει, β) σκοπό και μέσα (τρόπο κατά τον ελληνικό νόμο 2472/1997) της επεξεργασίας, γ) μόνος ή από κοινού και δ) είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος οργανισμός.

Είναι σημαντικό ότι για τον καθορισμό του υπευθύνου της επεξεργασίας θα πρέπει να χρησιμοποιείται πέραν του νομικού κριτηρίου, δηλαδή ποιος προβλέπεται από το νόμο ή π.χ. τη σύμβαση των μερών ως υπεύθυνος της επεξεργασίας, το λειτουργικό κριτήριο, δηλαδή ποιος εν τοις πράγμασι καθορίζει το σκοπό και τα μέσα/τον τρόπο της επεξεργασίας. Η Γνώμη λαμβάνει τη θέση ότι οι περιστάσεις ως κριτήριο κατισχύουν σε περίπτωση ασυμφωνίας με τυχόν νομοθετική ή συμβατική ρύθμιση. Εδώ εντάσσεται και η περίπτωση του SWIFT που προχώρησε σε διαβίβαση των δεδομένων στις Η.Π.Α. και ως προς τούτο έδρασε ως υπεύθυνος επεξεργασίας και όχι ως εκτελών για λογαριασμό των τραπεζών. Επίσης, όταν υπάρχει ασυμφωνία μεταξύ του νομικού/τυπικού κριτηρίου και του λειτουργικού, ιδίως στο δημόσιο τομέα, όπου η διοίκηση διέπεται από την αρχή της νομιμότητας, τότε το θέμα θα κριθεί όχι ως προς ποιος πρέπει τελικώς να χαρακτηριστεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας αλλά εάν είναι νόμιμη η επεξεργασία. Με άλλα λόγια εάν εν τοις πράγμασι ως υπεύθυνος επεξεργασίας είναι μια δημόσια αρχή, στην αρμοδιότητα της οποίας δεν εμπίπτει η συγκεκριμένη επεξεργασία, τότε με βάση την αρχή της νομιμότητας η επεξεργασία θα πρέπει να κριθεί παράνομη.

Ως προς το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας επισημαίνεται ότι ο υπεύθυνος μπορεί να αφήνει στη διακριτική ευχέρεια του εκτελούντα τον ορισμό π.χ. των τεχνικών μέτρων ασφάλειας, όχι όμως το είδος των δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία ή τη διάρκεια χρονικής τήρησης. Σε αντίθετη περίπτωση, και όσο αυξάνεται η διακριτική ευχέρεια του εκτελούντα, υπεισέρχεται ο τελευταίος στο ρόλο του υπευθύνου επεξεργασίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ανάλυση για την ύπαρξη περισσότερων υπευθύνων επεξεργασίας σε σχέση με συγκεκριμένη επεξεργασία. Εδώ ειδικώς λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις οι οποίες σε σχέση με τις δυνατότητες της τεχνολογίας και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα διευκολύνουν ή προϋποθέτουν τη συνεργασία περισσότερων υπευθύνων της επεξεργασίας. Η ερμηνεία οφείλει να γίνεται υπό το πρίσμα του λειτουργικού κριτηρίου. Μια απλή συνεργασία που βασίζεται στη διαβίβαση δεδομένων δεν οδηγεί στην κατάφαση της από κοινού επεξεργασίας. Ωστόσο όταν η συνεργασία εντοπίζεται στην επιδίωξη κοινού σκοπού ή διαφορετικών σκοπών αλλά με τον από κοινού καθορισμό του τρόπου της επεξεργασίας (π.χ. των δεδομένων που θα χρησιμοποιούνται) τότε είναι δυνατόν να συντρέχει η περίπτωση από κοινού επεξεργασίας. Επίσης, είναι δυνατόν η από κοινού επεξεργασία να αφορά μόνο ένα συγκεκριμένο στάδιο της επεξεργασίας ενώ κατά τα λοιπά οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας να ενεργούν ξεχωριστά. Ο προσδιορισμός του υπευθύνου της επεξεργασίας επηρεάζει και τις διατάξεις περί ευθύνης, π.χ. εις ολόκληρον ευθύνονται οι υπεύθυνοι επεξεργασίας μόνο εάν για ολόκληρη την επεξεργασία ή μέρος αυτής ενεργούν από κοινού. Αντιθέτως, τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης επιτρέπεται να ασκούνται μόνο προς έναν υπεύθυνο εάν αυτό διευκολύνει πρακτικώς τους υπεύθυνους της επεξεργασίας.

Επιπλέον, διευκρινίσθηκε ότι ως υπεύθυνος επεξεργασίας νοείται σε ένα νομικό πρόσωπο ή δημόσια υπηρεσία το ίδιο το νομικό πρόσωπο ή η δημόσια υπηρεσία και όχι ένα φυσικό πρόσωπο, υπάλληλος ή πολιτικός προϊστάμενος.

Ως προς τον εκτελούντα την επεξεργασία επισημαίνεται ότι πρόκειται για ξεχωριστή νομική οντότητα, δηλαδή ένας υπάλληλος του υπευθύνου της επεξεργασίας υπό αυτή την ιδιότητα δεν δύναται να είναι εκτελών. Το λειτουργικό κριτήριο θα πρέπει να εφαρ-

μόζεται και για τη διαπίστωση του εκτελούντος την επεξεργασία. Συνεπώς, ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να προκύπτει από τις περιστάσεις ενώ η ύπαρξη σύμβασης ανάθεσης που προβλέπει η Οδηγία (έγγραφο κατά τον ελληνικό νόμο) δύναται να καταρτισθεί και μεταγενέστερα.

2. Γνώμη 2/2010 σχετικά με την επιγραμμική (online) διαφήμιση μέσω ανάλυσης συμπεριφοράς. Η μέθοδος αυτή διαφήμισης στηρίζεται στην παρακολούθηση των ιστοσελίδων που επισκέπτεται ένας χρήστης στο διαδίκτυο και των ενεργειών που γενικότερα πραγματοποιεί ηλεκτρονικά (π.χ. αγορές προϊόντων και υπηρεσιών) με σκοπό την αποτύπωση των προτιμήσεων και ενδιαφερόντων του και ακολούθως την προβολή σχετικών μόνο διαφημίσεων. Η μέθοδος προϋποθέτει ανάλυση της συμπεριφοράς του χρήστη και οδηγεί στη δημιουργία προφίλ χρηστών κατά τη διαδικτυακή τους πλοήγηση, χωρίς κατ' ανάγκη να αναγνωρίζεται ο χρήστης από το όνομά του ή άλλα αναγνωριστικά στοιχεία. Η Γνώμη έλαβε υπόψη της τις νέες αυτές τάσεις και διευκρίνισε σε σχέση και με την υπ' αριθ. 1/2010 τους υπευθύνους επεξεργασίας αναλύοντας τις υποχρεώσεις τους κατά το λόγο της συμβολής τους στη συγκεκριμένη επεξεργασία. Τα διαφημιστικά δίκτυα και οι ίδιοι οι διαφημιζόμενοι υπέχουν τις περισσότερες υποχρεώσεις. Σύμφωνα με την τροποποιημένη Οδηγία 2002/58/EK, η τοποθέτηση από τους υπεύθυνους επεξεργασίας «cookies» ή άλλων διατάξεων στα τερματικά των χρηστών, μέσω των οποίων αντλούνται τα δεδομένα για τη δημιουργία προφίλ, προϋποθέτει την προηγούμενη συγκατάθεση των χρηστών. Ωστόσο, τα σημερινά προγράμματα διαδικτυακής πλοήγησης (φυλλομετρητές ιστού) προσφέρουν σε περιορισμένο μόνο βαθμό έγκυρους τρόπους λήψης της συγκατάθεσης και για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η ανάπτυξη και εφαρμογή νέων μηχανισμών. Ιδέες και υποδείξεις για τους τεχνικούς τρόπους λήψης συγκατάθεσης ζητήθηκαν από τα διαφημιστικά δίκτυα και τις εταιρείες ανάπτυξης προγραμμάτων διαδικτυακής πλοήγησης μέσω δημόσιας διαβούλευσης. Τα αποτελέσματα αναμένονται κατά το έτος 2011. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι οι τεχνικοί τρόποι λήψης της συγκατάθεσης απασχολούν ιδιαίτερω τη βιομηχανία, η οποία πιέζει για την επιλογή λύσεων που νομικώς χαρακτηρίζονται μάλλον ως άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης παρά ως συγκατάθεση. Επίσης, η Γνώμη επισημαίνει ότι οι πάροχοι διαφημιστικών δικτύων θα πρέπει: i) να περιορίζουν τη χρονική διάρκεια ισχύος της συγκατάθεσης, ii) να προσφέρουν τη δυνατότητα ευχερούς ανάκλησής της, και iii) να δημιουργήσουν εργαλεία εύληπτης ενημέρωσης για τη σκοπούμενη επεξεργασία. Η Γνώμη αναφέρεται και στον τρόπο με τον οποίο οι πάροχοι διαφημιστικών δικτύων πρέπει να συμμορφώνονται και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη γενική Οδηγία 95/46/EK και ιδίως σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης. Όσον αφορά στους παρόχους υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, δηλαδή εν προκειμένω στους ιδιοκτήτες των ιστοσελίδων μέσω των οποίων προβάλλουν τις διαφημίσεις τους τα διαφημιστικά δίκτυα ή οι ίδιοι οι διαφημιζόμενοι, η Γνώμη υποστηρίζει την άποψη ότι και αυτοί είναι εν μέρει υπεύθυνοι επεξεργασίας ώστε να υπέχουν την υποχρέωση ενημέρωσης για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που πραγματοποιούν τα άλλα μέρη.

3. Γνώμη 3/2010 σχετικά με την αρχή της υπευθυνότητας. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης της Οδηγίας 95/46/EK προτείνεται η εισαγωγή μιας επιπλέον αρχής, της αρχής της υπευθυνότητας με την οποία επιδιώκεται η μετατόπιση του βάρους ελέγχου και στους ίδιους τους υπεύθυνους επεξεργασίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αρχή της υπευθυνότητας οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα και διαδικασίες έτσι ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των αρχών και προϋποθέσεων νόμιμης επεξεργασίας ενώ θα πρέπει να είναι σε

θέση να το αποδεικνύουν σε κάθε ενδιαφερόμενο, συμπεριλαμβανομένων των Αρχών προστασίας δεδομένων. Στα μέτρα για την τήρηση της αρχής της υπευθυνότητας συγκαταλέγονται ο ορισμός εντεταλμένου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, η κατάρτιση πολιτικής ασφάλειας, η διενέργεια μελέτης επιπτώσεων στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, η οργάνωση γραφείου παραπόνων, η πρόβλεψη επίλυσης των προσφυγών σε πρώτο βαθμό από τον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας καθώς και συμμετοχής σε σχήματα εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών πριν να άγεται η προσφυγή ενώπιον της εθνικής Αρχής προστασίας προσωπικών δεδομένων, κλπ.

4. Γνώμη 4/2010 σχετικά με το παράρτημα του κώδικα δεοντολογίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως Εταιρειών Απευθείας Διαφήμισης (FEDMA). Το παράρτημα αφορά στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα της απευθείας διαφήμισης. Με τη συγκεκριμένη Γνώμη το παράρτημα κρίθηκε ότι ικανοποιεί τις απαιτήσεις των Οδηγιών 95/46/ΕΚ και 2002/58/ΕΚ κυρίως ως προς τους τρόπους προστασίας των ανηλίκων, της διαφημιστικής προώθησης μιας διαδικτυακής υπηρεσίας καθώς και τη δυνατότητα ανάκλησης της συγκατάθεσης. Επισημάνθηκε, ωστόσο, το ενδεχόμενο να πρέπει να τροποποιηθεί το παράρτημα κατά το μέρος που αφορά την εγκατάσταση «cookies» λόγω της πρόσφατης αναθεώρησης της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ, σύμφωνα με την οποία η εγκατάσταση παρόμοιων διατάξεων στο τερματικό του χρήστη προϋποθέτει την προηγούμενη συγκατάθεση του χρήστη.

5. Γνώμη 5/2010 σχετικά με την πρόταση των εταιρειών ανάπτυξης ή/και χρήσης εφαρμογών ταυτοποίησης μέσω ραδιοσυχνοτήτων (RFID) για τη δημιουργία ενός πλαισίου αποτίμησης των επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα. Η κατάρτιση του πλαισίου και η υποβολή του προς έγκριση στην Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 προβλέπεται στη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 12ης Μαΐου 2009. Επίσης, η Σύσταση προβλέπει ότι όσοι προσφέρουν προϊόντα ή υπηρεσίες που ενσωματώνουν τεχνολογίες RFID θα πρέπει ως καλή πρακτική να υποβάλουν στις αρχές προστασίας δεδομένων μελέτη επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα. Το παρόν συνεπώς πλαίσιο θα αποτελεί το υπόδειγμα για τη σύνταξη κάθε συγκεκριμένης μελέτης. Με την ως άνω Γνώμη το υποβληθέν σχέδιο πλαισίου απορρίφθηκε, κυρίως επειδή δεν προβλέπονται σαφείς τρόποι συνολικής αξιολόγησης των κινδύνων, δεν εξετάζεται επαρκώς η περίπτωση όπου τα φυσικά πρόσωπα φέρουν αντικείμενα με τις ετικέτες RFID και, συνεπώς, μπορούν να καταστούν αντικείμενο παρακολούθησης από τρίτους παρά τη θέλησή τους και χωρίς ειδικό προς τούτο δικαίωμα και, τέλος, διότι δεν παρέχεται ικανοποιητική λύση για τη λειτουργία αυτών των εφαρμογών στο λιανικό εμπόριο, δηλαδή με ποια κριτήρια μπορούν να μην απενεργοποιούνται οι ετικέτες RFID κατά την πώληση των προϊόντων στους καταναλωτές. Με αυτό το αποτέλεσμα ο κλάδος κλήθηκε να υποβάλει τροποποιημένο σχέδιο πλαισίου αποτίμησης των επιπτώσεων.

6. Με τη Γνώμη 6/2010 κρίθηκε ικανοποιητικό το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων που παρέχει η νομοθεσία της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης.

7. Γνώμη 7/2010 σχετικά με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη γενική προσέγγιση που πρέπει να ακολουθείται στον τομέα των διαβιβάσεων δεδομένων επιβατών PNR σε τρίτες χώρες. Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 επισήμανε το πολύ σημαντικό και αυτονόητο από άποψης προστασίας των προσωπικών δεδομένων ότι τα δεδομένα δεν πρέπει να διαβιβάζονται επειδή είναι γενικώς χρήσιμα, πρέπει, αντιθέτως να είναι αναγκαία και η αναγκαιότητα αυτή να αποδεικνύεται από την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης. Μέχρι στιγμής τα διαθέσιμα στοιχεία δεν τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα υπό την έννοια της αποτελεσματικότητας. Επίσης, η αναγκαιότητα θα πρέπει να κριθεί και με βάση το γεγονός ότι συλλέγονται δεδομένα διαβατηρίου, τα

δεδομένα API. Τυχόν μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων PNR θα πρέπει να κατοχυρώνει πλήρως το ευρωπαϊκό κεκτημένο όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και τη δυνατότητα άσκησης τους στην πράξη, το χρόνο τήρησης που πρέπει να περιορισθεί σε αυτόν που απαιτείται για την ανάλυση των δεδομένων, εκτός από όσα χρησιμοποιούνται για την έρευνα συγκεκριμένου επιβάτη, τη μη διαβίβαση ευαίσθητων δεδομένων, τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφάλειας, όπως πρόσβαση σε αυτά να πραγματοποιείται μόνον εφόσον με τη χρήση αυτοματοποιημένων μεθόδων υπάρχει ένδειξη για συγκεκριμένο επιβάτη καθώς και να προβλέπεται το σύστημα της προώθησης και όχι της άντλησης των δεδομένων από τις ενδιαφερόμενες Αρχές με απευθείας πρόσβαση στα συστήματα των αεροπορικών εταιρειών. Επίσης, η περαιτέρω διαβίβαση θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο προς Αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και σοβαρών εγκλημάτων και οι οποίες θα πρέπει να αναφέρονται ρητώς στο παράρτημα κάθε μελλοντικής διεθνούς συμφωνίας. Τέλος, κατά τη διενέργεια των προβλεπόμενων ελέγχων θα πρέπει να συμμετέχουν στα κλιμάκια και εκπρόσωποι των Αρχών προστασίας δεδομένων ενώ θα πρέπει να προβλέπεται και ρήτρα λήξης ισχύος της συμφωνίας με την οποία επιδιώκεται η ενδεδειχμένη αξιολόγηση της συμφωνίας.

8. Γνώμη 8/2010 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο. Η Γνώμη αναλύει τις διατάξεις της Οδηγίας 95/46/EK για το εφαρμοστέο δίκαιο με σκοπό την ομοιόμορφη εφαρμογή τους στα κράτη μέλη ενώ, στο τέλος, προβαίνει και σε συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων στο πλαίσιο της αναθεώρησης της Οδηγίας 95/46/EK. Η Γνώμη αποσαφηνίζει ότι η εύρεση του εφαρμοστέου δικαίου είναι σημαντική και δεν θα πρέπει να οδηγούμαστε στην εφαρμογή περισσότερων εθνικών δικαίων για την ίδια επεξεργασία. Όταν ένας υπεύθυνος επεξεργασίας έχει εγκατάσταση σε περισσότερα κράτη μέλη ή σε κάποιο κράτος μέλος και σε τρίτες χώρες, για να εφαρμοσθεί το δίκαιο κάποιου κράτους μέλους θα πρέπει να πραγματοποιείται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στην εγκατάσταση του υπευθύνου σε αυτό το κράτος μέλος. Και μάλιστα δεν θα πρέπει απλώς να πραγματοποιείται επεξεργασία αλλά η επεξεργασία να γίνεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του συγκεκριμένου τόπου εγκατάστασης του υπευθύνου επεξεργασίας. Έτσι, εάν ένα υποκατάστημα απλώς επεξεργάζεται δεδομένα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων άλλου υποκαταστήματος θα εφαρμοσθεί το δίκαιο του τόπου εγκατάστασης του άλλου υποκαταστήματος. Όσον αφορά τη διάταξη για την εύρεση του εφαρμοστέου δικαίου σε περίπτωση που ο υπεύθυνος δεν έχει εγκατάσταση εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ χρησιμοποιεί μέσα που βρίσκονται σε αυτήν για την επεξεργασία των δεδομένων, αποσαφηνίσθηκε ότι ως μέσα δεν νοούνται μόνο τα υλικοτεχνικά μέσα αλλά και συνεργαζόμενα φυσικά πρόσωπα ή ακόμη και ένας φορέας ως εκτελών την επεξεργασία. Στη συνέχεια η Γνώμη αναφέρεται στο εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 3 της Οδηγίας 95/46/EK, ότι δηλαδή ως προς τα μέτρα ασφάλειας εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου εγκατάστασης του εκτελούντα την επεξεργασία και τέλος, αναφέρεται στο σημαντικό ζήτημα της διεθνούς συνεργασίας των Αρχών προστασίας σε επεξεργασίες που έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, όπως αυτή κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 28 παρ. 6 της Οδηγίας. Οι αρχές θα πρέπει να μπορούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους ακόμη και αν πρέπει σε συγκεκριμένη περίπτωση να εφαρμόσουν αλλοδαπό, ουσιαστικό δίκαιο. Οι εθνικές διατάξεις θα πρέπει να προβλέπουν τη διοικητική αυτή συνεργασία. Η Γνώμη καταλήγει ότι το ισχύον άρθρο 4 της Οδηγίας χρήζει βελτίωσης στο πλαίσιο της αναθεώρησης της Οδηγίας 95/46/EK και προτείνει α) τη διατύπωση της αρχής του κράτους προέλευσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε να αποφεύγεται η εφαρ-

μογή περισσότερων του ενός εθνικών δικαίων υπό την προϋπόθεση όμως ότι ενισχύεται η εναρμόνιση των εθνικών διατάξεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών για τα μέτρα ασφάλειας. β) Επίσης, προτείνεται σε περίπτωση που ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει εγκατάσταση σε κράτος μέλος, εφόσον όμως απευθύνεται σε υποκείμενα της επεξεργασίας που είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος και η επεξεργασία των δεδομένων αφορά σε αυτά τα υποκείμενα, να εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου κατοικίας ή διαμονής των υποκειμένων των δεδομένων. γ) Τέλος, προτείνεται η περιορισμένη εφαρμογή της Οδηγίας στις περιπτώσεις όπου ο υπεύθυνος επεξεργασίας χρησιμοποιεί απλώς μέσα εγκατεστημένα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ η επεξεργασία δεν αφορά σε υποκείμενα των δεδομένων που έχουν τόπο κατοικίας ή διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

9. Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 επιμελήθηκε κείμενο συχνών ερωτήσεων (WP 176) για τη διευκρίνιση διαφόρων ζητημάτων που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή της Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2010/87/ΕΕ για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε εκτελούντες την επεξεργασία, εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες, με βάση τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες όπως προβλέπει το άρθρο 26 παρ. 4 σε συνδυασμό με το άρθρο 31 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

Τέλος, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 έλαβε μέτρα για την εφαρμογή της Γνώμης 1/2008 σχετικά με τις μηχανές αναζήτησης αποστέλλοντας επιστολές στις κυριότερες εταιρείες του κλάδου, ενημερώνοντας την αρμόδια στην Ευρωπαϊκή Ένωση Επιτροπή καθώς και την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Προστασίας του Καταναλωτή (Federal Trade Commission) των Η.Π.Α., η οποία είναι αρμόδια για την εποπτεία των εταιρειών που έχουν εγκατάσταση στις Η.Π.Α. Αντιστοίχως, απευθύνθηκε στις εταιρείες υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης που ενώ προσυπέγραψαν έναν κώδικα δεοντολογίας για την ασφαλή παροχή των υπηρεσιών αυτών, ωστόσο αυτός δεν συμβαδίζει πλήρως με τη Γνώμη 5/2009 για το ίδιο θέμα. Επιπλέον ενημέρωσε τους καθ' ύλην αρμόδιους Επιτρόπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις θέσεις της σε διάφορα θέματα, κυρίως σε σχέση με τη σύναψη διεθνών συμφωνιών α) για την καταπολέμηση προσβολών της πνευματικής ιδιοκτησίας (Anti-Counterfeiting Trade Agreement-ACTA) και β) μεταξύ Ε.Ε. και Η.Π.Α. για τη διαβίβαση και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό επιβολής του νόμου, ενώ σε σχέση με τη διεθνή συμφωνία μεταξύ Ε.Ε. και Η.Π.Α. για τη διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών προς το σκοπό της καταπολέμησης της τρομοκρατίας επισήμανε ζητήματα για την ορθή εφαρμογή της.

Οι Γνώμες και όλα τα υπόλοιπα κείμενα της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29, συμπεριλαμβανομένης της ημερησίας διάταξης κάθε ολομέλειας, δημοσιεύονται στον ιστοχώρο http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm.

4.2. ΚΟΙΝΗ ΑΡΧΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕΝΓΚΕΝ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συμμετέχει με δύο τακτικά και ένα αναπληρωματικό μέλος στην Κοινή Αρχή Ελέγχου (ΚΑΕ) Σένγκεν, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Η ΚΑΕ Σένγκεν δημιουργήθηκε βάσει του άρθρου 115 της Σύμβασης για την Εφαρμογή της Συμφωνίας Σένγκεν (ΣΕΣΣ) με αρμοδιότητα τον έλεγχο της τεχνικής υποστήριξης του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (ΣΠΣ) και τη διερεύνηση ζητημάτων εφαρμογής ή ερμηνείας που μπορούν να τεθούν κατά τη λειτουργία του συστήματος αυτού, καθώς και την υιοθέτηση εναρμονισμένων συστάσεων έτσι ώστε να προτείνονται κοινές λύσεις σε κοινά προβλήματα.

Κατά την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων της, η Κοινή Αρχή Ελέγχου Σένγκεν το έτος 2010 επικεντρώθηκε αρχικά στην παρακολούθηση ελέγχου των καταχωρίσεων του άρθρου 96 της Σύμβασης. Το άρθρο αυτό αφορά στις καταχωρίσεις δεδομένων για αλλοδαπούς με σκοπό την απαγόρευση εισόδου στη χώρα. Στο παρελθόν η ΚΑΕ είχε προβεί σε έλεγχο των καταχωρίσεων αυτών σε όλα τα κράτη μέλη προκειμένου να ενημερωθεί για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου αυτού, να διαπιστωθούν ενδεχόμενα προβλήματα και ακολούθως να διατυπωθούν συστάσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα όποια προβλήματα παρουσιάζονται και να επιτευχθεί εναρμονισμένη εφαρμογή των διατάξεων της ΣΕΣΣ από τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της προσπάθειας για συντονισμένο και διαρκή έλεγχο και με δεδομένη την ευρεία χρήση των διατάξεων αυτών, καθώς περίπου το 90% των καταχωρίσεων αφορούν σε καταχωρίσεις αλλοδαπών, αποφασίστηκε και συντελέστηκε η προαναφερθείσα παρακολούθηση του ελέγχου του άρθρου 96 ΣΕΣΣ. Μετά τη συγκέντρωση των σχετικών αναφορών από τα κράτη μέλη, συντάχθηκε έκθεση η οποία περιγράφει τα αποτελέσματα που προέκυψαν και διατυπώνει συμπεράσματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της παρακολούθησης των ελέγχων αυτών, και ειδικότερα τη διαπιστωθείσα ανάγκη για ουσιαστική εποπτεία αλλά και το μεγάλο χρονικό διάστημα που αποδείχθηκε αναγκαίο για την ολοκλήρωση του ελέγχου αυτού. Εξάλλου, προβληματισμός τέθηκε για τον περαιτέρω τρόπο αντιμετώπισης του ζητήματος της μη συμμόρφωσης κάποιων κρατών μελών με τις συστάσεις της Κοινής Αρχής οι οποίες στοχεύουν στη σωστή και ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 96 ΣΕΣΣ. Η έκθεση αυτή μαζί με συνοδευτική επιστολή θα σταλεί προς τις αρμόδιες εθνικές Αρχές σε μια προσπάθεια άσκησης πίεσης για βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης και ορθότερη εφαρμογή της ΣΕΣΣ.

Επιπροσθέτως, η Κοινή Αρχή αποφάσισε τη διενέργεια ελέγχου για τις καταχωρίσεις του άρθρου 95 ΣΕΣΣ, μετά από διαβουλεύσεις σχετικά με τη δυνατότητα και επάρκεια των εθνικών Αρχών να επιτελέσουν έναν επιπρόσθετο έλεγχο. Το άρθρο αυτό αναφέρεται στις καταχωρίσεις αναφορικά με πρόσωπα για τα οποία ζητείται η σύλληψη κατόπιν σχετικού εντάλματος ή άλλης πράξης ανάλογης ισχύος ή καταδικαστικής αποφάσεως με σκοπό την έκδοσή τους. Ο έλεγχος τελικά θα λάβει χώρα κατά το δεύτερο ήμισυ του 2011 και θα ολοκληρωθεί το 2012 προκειμένου να δοθεί ο αναγκαίος χρόνος στις εθνικές Αρχές για την τέλεσή του. Παράλληλα, εγκρίθηκε το ερωτηματολόγιο μέσω του οποίου θα διεξαχθεί ο έλεγχος.

Προτάθηκε επίσης να ξεκινήσει παρακολούθηση ελέγχου για τις καταχωρίσεις του άρθρου 99 ΣΕΣΣ, το οποίο αναφέρεται σε δεδομένα σχετικά με πρόσωπα ή με οχήματα που καταχωρούνται στο σύστημα με σκοπό τη διακριτική παρακολούθηση στο πλαίσιο καταστολής αξιόποινων πράξεων και για την αποτροπή απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας. Κατόπιν συζητήσεων για τη δυνατότητα αλλά και αναγκαιότητα της διεξαγωγής του ελέγχου αυτού αποφασίστηκε να προχωρήσουν τα κράτη μέλη στην αποστολή προς τις αρμόδιες εθνικές Αρχές ενός ερωτηματολογίου, το οποίο εκπονήθηκε και εγκρίθηκε από την Κοινή Αρχή. Στη συνέχεια οι εθνικές Αρχές θα προβούν σε μια κατ' αρχήν εκτίμηση της χρήσης του άρθρου αυτού και θα κρίνουν το βαθμό στον οποίο έχουν εφαρμοστεί οι συστάσεις του προηγούμενου ελέγχου και το κατά πόσον έχει βελτιωθεί η κατάσταση. Η ολοκλήρωση του έργου αυτού προβλέπεται για τον Ιούνιο του 2011.

Την Αρχή απασχόλησε εξάλλου και το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 45 ΣΕΣΣ, το οποίο έθεσε ενώπιόν της ο εκπρόσωπος της Ελβετίας, εξαιτίας προβληματισμών που ανέκυψαν από σχετική πρακτική στη χώρα του. Το άρθρο αυτό αναφέρεται σε υποχρέωση των ξενοδόχων να ελέγχουν τις ταυτότητες όσων διαμένουν σε ξενοδοχεία μέσω επίδειξης έγκυρου εγγράφου ταυτότητας και να λαμβάνουν έγγραφη ενυπόγραφη δή-

λωση ταυτότητας. Οι δε δηλώσεις αυτές θα κρατούνται στη διάθεση των αρμοδίων Αρχών ή θα διαβιβάζονται σ' αυτές, εφόσον οι Αρχές αυτές το κρίνουν αναγκαίο για την πρόληψη απειλών, για ποινικές διώξεις ή για να διαφωτιστεί η τύχη των εξαφανισθέντων ατόμων ή των θυμάτων δυστυχήματος, εκτός αν το εθνικό δίκαιο ορίζει διαφορετικά. Κατόπιν διεξοδικών συζητήσεων σχετικά με τη νομιμότητα της πρακτικής των Ελβετών ξενοδόχων να διαβιβάζουν αυτόματα αυτές τις πληροφορίες στην αστυνομία για έλεγχο στο ΣΠΣ, η Αρχή θα προχωρήσει στις προσεχείς συναντήσεις της στην έκδοση σχετικής Γνωμοδότησης.

Αντικείμενο συζήτησης αποτέλεσε και το θέμα της πρόσβαση της Ευρωπόλ στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν. Η Ευρωπόλ επιθυμεί για λόγους διευκόλυνσης των χρηστών της να αλλάξει τον ήδη διαθέσιμο τρόπο πρόσβασης στο ΣΠΣ. Τέθηκε συνεπώς το βασικό ερώτημα κατά πόσο η προτεινόμενη αλλαγή στον τρόπο πρόσβασης καλύπτεται από τη Σύμβαση Σένγκεν. Η Αρχή έκρινε ότι με τις κατάλληλες τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις, οι οποίες θα ελέγχονται άλλωστε κατά τον ετήσιο έλεγχο της Ευρωπόλ, μπορεί να εγκριθεί ο προτεινόμενος τρόπος πρόσβασης.

Η Κοινή Αρχή ως το αρμόδιο εποπτικό όργανο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν αποφάσισε επιπλέον τη διενέργεια ελέγχου στο κεντρικό σύστημα πληροφοριών Σένγκεν για το 2011 (SIS I+4All).

Τέλος, καθ' όσον αφορά την Κοινή Αρχή Ελέγχου Σένγκεν, αλλά και τις Κοινές Αρχές Ελέγχου και Ομάδες Εργασίας των ενοτήτων 4.3, 4.4, 4.5, 4.6 και 4.9, τις απασχόλησε, στο δεύτερο ήμισυ του 2010, η μελλοντική διάρθρωση του μοντέλου εποπτείας των ευρωπαϊκών πληροφοριακών συστημάτων, ενόψει της αναθεώρησης του νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατόπιν της θέσης σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας. Τέθηκαν υπό συζήτηση σχηματικά δύο επιλογές. Στην πρώτη, η οποία φαίνεται να συγκεντρώνει μεγάλη υποστήριξη, όχι όμως και ομοφωνία των κρατών μελών, προτείνεται η κατ' ουσίαν διατήρηση του παρόντος εποπτικού μηχανισμού με κοινή όμως συμμετοχή των εθνικών Αρχών και του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, όπως αυτές προβλέπονται και καθορίζονται στη σχετική νομοθεσία. Η δεύτερη προτεινόμενη μορφή εποπτείας τάσσεται υπέρ της παραχώρησης της διαχείρισης του ελεγκτικού μηχανισμού των πληροφοριακών συστημάτων στον Ευρωπαϊκό Επόπτη. Οι διαβουλεύσεις συνεχίζονται εντατικά με την πραγματοποίηση μίας έκτακτης συνάντησης ήδη στις αρχές του 2011 με αυτό το αντικείμενο σε μια προσπάθεια επίτευξης σχετικής ομοφωνίας.

4.2.1. Αξιολόγηση Σένγκεν

Ο χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα, όπως καθιερώθηκε με το κεκτημένο του Σένγκεν –ο χώρος Σένγκεν– αναπτύχθηκε εντός ενός διακυβερνητικού πλαισίου στις αρχές της δεκαετίας του '90 από κράτη μέλη πρόθυμα να καταργήσουν τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα και να εφαρμόσουν συνοδευτικά μέτρα προς το σκοπό αυτό, όπως κοινούς κανόνες για τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, κοινή πολιτική θεωρήσεων εισόδου, αστυνομική και δικαστική συνεργασία και την καθιέρωση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System - SIS). Το κεκτημένο του Σένγκεν αποτέλεσε τμήμα του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την έναρξη της ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ το 1999. Ο χώρος Σένγκεν στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών ως προς την ικανότητά τους να εφαρμόζουν πλήρως τα συνοδευτικά μέτρα που καθιστούν δυνατή την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Προκειμένου να αποκτηθεί και να διατηρηθεί αυτή η αμοιβαία εμπιστο-

σύνη, τα κράτη μέλη του Σένγκεν δημιούργησαν το 1998 μια μόνιμη επιτροπή. Η εντολή της καθορίζεται στην απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής του Σένγκεν (SCH/Com-ex (98) 26 def) και συνίσταται σε δύο ξεχωριστά καθήκοντα:

1. Στην επαλήθευση της συνδρομής όλων των προϋποθέσεων για τη θέση σε ισχύ του κεκτημένου του Σένγκεν (δηλαδή άρση των ελέγχων στα σύνορα) από τα κράτη μέλη που θέλουν να προσχωρήσουν στο Σένγκεν («θέση σε ισχύ»),

2. Στην επαλήθευση της ορθής εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν από τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν το κεκτημένο («εφαρμογή»).

Το κεκτημένο του Σένγκεν ενσωματώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς επαναδιαπραγμάτευση. Η μόνιμη επιτροπή και η εντολή της από το 1998 συμπεριλήφθηκαν χωρίς αλλαγές, εκτός από το γεγονός ότι η μόνιμη επιτροπή εξελίχθηκε στην ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση του Σένγκεν στο πλαίσιο του Συμβουλίου (SCH-EVAL). Η ομάδα εργασίας στο πλαίσιο της αξιολόγησης Σένγκεν έχει συστήσει ομάδες επιθεώρησης στους παρακάτω τομείς:

- Έλεγχος χερσαίων συνόρων
- Έλεγχος θαλάσσιων συνόρων
- Έλεγχος εναέριων συνόρων
- Αστυνομική συνεργασία
- Θεωρήσεις και προξενική συνεργασία (visa)
- SIS - SIRENE (τα «Γραφεία SIRENE» αποτελούν ενιαίο σημείο επαφής για όλες τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου που συμμετέχουν στο SIS και λειτουργούν επί 24ώρου βάσεως - κύριο καθήκον τους αποτελεί η εισαγωγή «καταχωρίσεων» στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και η εκτέλεση των προβλεπόμενων μέτρων)
- Προστασία δεδομένων

Τον Ιανουάριο του 2010, επί προεδρίας Ισπανίας, έλαβε χώρα η αξιολόγηση της Ελλάδας σχετικά με την ορθή εφαρμογή του κεκτημένου Σένγκεν στον τομέα της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η αξιολόγηση έγινε βάσει ερωτηματολογίου και επιτόπιων επιθεωρήσεων. Το ερωτηματολόγιο, το οποίο είχε διανεμηθεί εκ των προτέρων, αφορούσε τα εξής σημεία: την οργάνωση και την ανεξαρτησία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τις ελεγκτικές της αρμοδιότητες, την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης των υποκειμένων των δεδομένων, τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφάλειας του εθνικού τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (N-SIS), τους κανόνες ελέγχου της πρόσβασης στο N-SIS, τις προξενικές θεωρήσεις, την ενημέρωση του κοινού, καθώς και τη συνεργασία με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές Αρχές. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης ομάδα επιθεώρησης επισκέφθηκε τη χώρα μας στις 28-30 Ιανουαρίου και ειδικότερα τα γραφεία της Α.Π.Δ.Π.Χ., το γραφείο SIRENE και τις εγκαταστάσεις της Διεύθυνσης Πληροφορικής της Ελληνικής Αστυνομίας, όπου λειτουργεί το πληροφοριακό σύστημα του εθνικού τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη). Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης πραγματοποιήθηκαν παρουσιάσεις στους αξιολογητές-εμπειρογνώμονες από ελεγκτές της Α.Π.Δ.Π.Χ., καθώς και από εκπροσώπους του ελληνικού γραφείου SIRENE, της Διεύθυνσης Πληροφορικής της Ελληνικής Αστυνομίας και του Υπουργείου Εξωτερικών (για τα ειδικά θέματα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων στη διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων).

Ακολούθως η ομάδα επιθεώρησης προχώρησε στη σύνταξη σχεδίου πορίσματος, το οποίο τέθηκε υπ' όψιν της Αρχής για παρατηρήσεις. Το τελικό σχέδιο πορίσματος με ενσωματωμένες τις παρατηρήσεις της Αρχής κατατέθηκε στην ομάδα εργασίας για την

αξιολόγηση του Σένγκεν και ενσωματώθηκε στο γενικό πόρισμα που υποβλήθηκε τελικά στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων για τη βελτίωση λειτουργίας του συστήματος. Σύμφωνα με το πόρισμα το επίπεδο προστασίας που παρέχεται τόσο από την ελληνική έννομη τάξη όσο και από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα στην πράξη κρίθηκε ιδιαίτερα ικανοποιητικό. Ως επιπλέον στοιχεία βελτίωσης το πόρισμα περιελάμβανε τις εξής επιμέρους προτάσεις:

1) Την ενεργό συμμετοχή της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα στους ελέγχους που διενεργούνται στα προξενεία σχετικά με θέματα προστασίας δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης και της ασφάλειας αυτών, καθώς και στα μελλοντικά σεμινάρια εκπαίδευσης των υπαλλήλων του Υπουργείου Εξωτερικών στα συγκεκριμένα θέματα.

2) Την ανάπτυξη από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ενός εργαλείου για την ανάλυση των αρχείων καταγραφής ενεργειών (log files), ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια τακτικών ελέγχων σχετικά με την πρόσβαση στο εθνικό τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν.

3) Τη διασφάλιση από το Υπουργείο Εξωτερικών της ομοιόμορφης πρόσβασης των πολιτών στην αίτηση για έκδοση θεώρησης εισόδου.

4.3. ΚΟΙΝΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνέχισε και κατά το έτος 2010 να εκπροσωπείται στην Κοινή Εποπτική Αρχή (ΚΕΑ) για την Ευρωπόλ, που συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες, με δύο τακτικά μέλη και ένα αναπληρωματικό.

Η ίδρυση Κοινής Εποπτικής Αρχής-ΚΕΑ (Joint Supervisory Body), μιας ανεξάρτητης Αρχής η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Ευρωπόλ προς τις βασικές αρχές της προστασίας δεδομένων, προβλέπεται στην Σύμβαση της Ευρωπόλ. Η Ευρωπόλ είναι οργανισμός που ιδρύθηκε με σκοπό να συνδράμει τα κράτη μέλη της Ε.Ε. στην πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, εφόσον στις συγκεκριμένες μορφές εγκληματικών πράξεων παρατηρείται δομή οργανωμένου εγκλήματος και θίγονται δύο τουλάχιστον κράτη μέλη. Σε πρακτικό επίπεδο, κύριο καθήκον της Ευρωπόλ είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών τεχνογνωσίας μεταξύ των κρατών μελών και η παροχή αναλυτικών υπηρεσιών εμπειρογνωμοσύνης. Με δεδομένο ότι η Ευρωπόλ επεξεργάζεται μεγάλο όγκο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (απλών και ευαίσθητων), η Σύμβαση της Ευρωπόλ περιέχει διατάξεις, οι οποίες προβλέπουν ότι κατά την επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματα του ατόμου. Σημειώνεται ότι ήδη από το 2010 η προαναφερθείσα Σύμβαση της Ευρωπόλ αντικαταστάθηκε από την Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 (2009/371/ΔΕΥ) με απώτερο στόχο την απλούστευση και βελτίωση του νομικού πλαισίου που διέπει την Ευρωπόλ.

Η ΚΕΑ για την Ευρωπόλ κατά το έτος 2010 ασχολήθηκε κυρίως με τα παρακάτω ζητήματα:

Α. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η τακτική ετήσια επιθεώρηση της Ευρωπόλ έλαβε χώρα το Μάρτιο του 2010 στην έδρα της Ευρωπόλ, στη Χάγη. Σε συνεδριάσή της στις 15 Δεκεμβρίου 2008, η ΚΕΑ προέβη στη σύσταση ομάδας ελέγχου, στην οποία συμμετείχε και ελεγκτής από την ελληνική Α.Π.Δ.Π.Χ., με εντολή να εστιάσει στα ακόλουθα θέματα:

α) το περιεχόμενο και την ποιότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται η Ευρωπόλ μέσω των Αναλυτικών Αρχείων Εργασίας (Analysis Work Files-AWFs) και του συστήματος πληροφοριών της Ευρωπόλ, β) τον έλεγχο των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ασφαλείας, γ) τη χρήση από τον οργανισμό του συστήματος EAS (Europol Analysis System-Σύστημα Ανάλυσης της Ευρωπόλ) και του νέου συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών SIENA, και δ) την εποπτεία/παρακολούθηση των ενεργειών που έχουν γίνει σε συμμόρφωση των συστάσεων των προηγούμενων επιθεωρήσεων.

B. ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 23 της Απόφασης Ευρωπόλ και ειδικότερα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 και 4 και άρθρο 6 της απόφασης 2009/934/ΔΕΥ του Συμβουλίου (απόφαση για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής που διέπουν τις σχέσεις της Ευρωπόλ με τους εταίρους της, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και διαβαθμισμένων πληροφοριών) που εξουσιοδοτεί το διευθυντή της Ευρωπόλ να ξεκινά διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών με τρίτα κράτη και οργανισμούς εκτός Ε.Ε., η διαβούλευση με την ΚΕΑ αποτελεί μέρος της διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπόλ οφείλει να συντάσσει έκθεση προς το Συμβούλιο παρέχοντάς του μέσω αυτής όλες τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να κρίνει εάν υπάρχουν ή όχι κωλύματα για την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Περαιτέρω, το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Πράξης του Συμβουλίου για την έγκριση κανόνων που διέπουν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ευρωπόλ σε τρίτα κράτη και τρίτους οργανισμούς, και το άρθρο 2 παράγραφος 4 της Πράξης του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη λήψη πληροφοριών εκ μέρους της Ευρωπόλ από τρίτα μέρη, ορίζουν ρητά ότι η ΚΕΑ οφείλει να εκδίδει γνωμοδοτήσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας κατά την οποία το Συμβούλιο καλείται να αποφασίσει, εάν θα εγκρίνει ή όχι την εκάστοτε υπό διαπραγμάτευση συμφωνία μεταξύ της Ευρωπόλ και τρίτων κρατών.

Η Ευρωπόλ έχει ζητήσει από την ΚΕΑ να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη δυνατότητα έναρξης διαπραγματεύσεων με τη Ρωσική Ομοσπονδία, με σκοπό τη σύναψη συμφωνιών διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ευρωπόλ προς τη χώρα αυτή.

Η ΚΕΑ, στο πλαίσιο της προσπάθειας να συγκεντρώσει περισσότερες πληροφορίες και να αποσαφηνίσει το νομικό καθεστώς που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων στη Ρωσική Ομοσπονδία, αλλά και να αξιολογήσει τις όποιες διαφορές στο επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων ανάμεσα στη Ρωσική Ομοσπονδία και στην Ε.Ε., διοργάνωσε διήμερο συνέδριο στη Χάγη με τη συμμετοχή μεταξύ άλλων και εκπροσώπων από τη Ρωσική Ομοσπονδία.

Γ. ΛΗΨΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 της απόφασης του Συμβουλίου της Ε.Ε. της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση της Ευρωπόλ (2009/371/ΔΕΥ), το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπόλ καταρτίζει και αναθεωρεί, εφόσον απαιτείται, κατάλογο όπου καθορίζει τους ιδιωτικούς φορείς με τους οποίους η Ευρωπόλ δύναται να συνάψει μνημόνια συμφωνίας και θεσπίζει τους κανόνες που διέπουν το περιεχόμενο και τη διαδικασία σύναψης των εν λόγω μνημονίων συμφωνίας, αφού προηγουμένως λάβει γνωμοδότηση της ΚΕΑ.

Κατ' εφαρμογή της παραπάνω διάταξης, το 2009 το διοικητικό συμβούλιο είχε ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΚΕΑ επί σχεδίου κανόνων. Η ΚΕΑ με την έκδοση σχετικής γνωμοδότησης το ίδιο έτος, κάλεσε το διοικητικό συμβούλιο να τροποποιήσει τους κανόνες με γνώμονα τις σχετικές παρατηρήσεις της.

Το 2010 το διοικητικό συμβούλιο υπέβαλε εκ νέου στην ΚΕΑ το αναθεωρημένο σχέδιο κανόνων για τη λήψη πληροφοριών από ιδιωτικούς φορείς. Η ΚΕΑ ενέκρινε το σχέδιο, σημειώνοντας ότι το σχέδιο προβλέπει τα μελλοντικά μνημόνια να περιέχουν ασφαλιστικές δικλίδες προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με το εφαρμοστέο δίκαιο και προσφέρθηκε περαιτέρω να συνδράμει στην αξιολόγηση εφαρμογής των δικλίδων αυτών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Δ. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η ΚΕΑ το 2009 είχε συστήσει ειδική ad hoc ομάδα εργασίας για την ανάλυση των ζητημάτων που έθετε υπόμνημα της Ευρωπόλ για την εφαρμογή της «αρχής της διαθεσιμότητας».

Η ομάδα εργασίας συναντήθηκε με εκπροσώπους της Ευρωπόλ, οι οποίοι παρουσίασαν τον τρόπο εφαρμογής της αρχής αυτής στις δραστηριότητές της Ευρωπόλ. Συγκεκριμένα παρουσίασαν τη νέα προσέγγιση στα Αναλυτικά Αρχεία Εργασίας (AWFs). Σύμφωνα με τη νέα αυτή προσέγγιση, η οποία αντανακλά τις τελευταίες τάσεις του οργανωμένου εγκλήματος, τα νέα Αναλυτικά Αρχεία Εργασίας θα αναφέρονται σε συγκεκριμένες εστίες/κόμβους εγκληματικής δραστηριότητας, βάσει κυρίως γεωγραφικών κριτηρίων. Η ΚΕΑ τελικά αποφάσισε ότι το θέμα χρήζει περαιτέρω ανάλυσης και επιφυλάχθηκε να γνωμοδοτήσει στο μέλλον σχετικά με το κατά πόσο η νέα αυτή προσέγγιση είναι σύμφωνη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπόλ.

Ε. ΣΥΜΦΩΝΙΑ «Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» (ΠΠΧΤ)

Η Συμφωνία ΠΠΧΤ (TFTP Agreement-Terrorist Finance Tracking Program), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2010, αφορά στην επεξεργασία και διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών από την Ε.Ε. στις Η.Π.Α. Βάσει της Συμφωνίας αυτής, το Υπουργείο Οικονομικών των Η.Π.Α. (Treasury Department) θα αποκτά πρόσβαση σε δεδομένα χρηματοπιστωτικών συναλλαγών της SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) για τους σκοπούς του προγράμματος TFTP. Η Συμφωνία καθιστά την Ευρωπόλ αρμόδια να διασφαλίζει ότι κάθε αίτημα του Υπουργείου Οικονομικών των Η.Π.Α. για πρόσβαση σε δεδομένα της SWIFT είναι δικαιολογημένο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και σύμφωνα με όσα ορίζονται στη Συμφωνία.

Για την αξιολόγηση του τρόπου εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της Συμφωνίας, η ΚΑΕ αποφάσισε τη διενέργεια επιτόπιας επιθεώρησης, η οποία και πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο 2010. Το σημαντικότερο εύρημα της επιθεώρησης ήταν ότι τα γραπτά αιτήματα προς την Ευρωπόλ δεν ήταν σαφή και τεκμηριωμένα ώστε να επιτρέπουν στην Ευρωπόλ να τα επεξεργαστεί κατάλληλα και να αποφασίσει αν τα εγκρίνει ή όχι. Η ομάδα επιθεώρησης έκρινε ότι δεν είναι εφικτό να αξιολογηθούν τα αιτήματα διαβίβασης με τη διαθέσιμη τεκμηρίωση. Τέλος, έγινε σύσταση τα αιτήματα και η συνοδευτική τεκμηρίωσή τους να υποβάλλονται εγγράφως, ούτως ώστε να είναι εφικτή η επαλήθευση της αξιολόγησής τους, τόσο από τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων (data protection officer) της Ευρωπόλ όσο και από την ΚΕΑ.

4.4. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η Αρχή συμμετέχει με ένα τακτικό και ένα αναπληρωματικό μέλος στην Επιτροπή Προσφυγών της Ευρωπόλ, η οποία αποτελεί επιτροπή της Κοινής Εποπτικής Αρχής της Ευρωπόλ και συνεδριάζει στην έδρα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Έργο της, βάσει του άρθρου 34 παρ. 8 της νέας Απόφασης για

την Ευρωπόλ (Απόφαση του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ της 6ης Απριλίου 2009) καθώς και του άρθρου 24 παρ. 7 της προϊσχύουσας Σύμβασης Ευρωπόλ και συναφών διατάξεων του Κανονισμού Λειτουργίας της Κοινής Εποπτικής Αρχής, αποτελεί η εξέταση προσφυγών πολιτών κατά των αποφάσεων της Ευρωπόλ. Συγκεκριμένα, όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες που διατηρεί η Ευρωπόλ για αυτούς, όπως επίσης και το δικαίωμα να ζητούν την επαλήθευση, τη διόρθωση ή τη διαγραφή των εν λόγω πληροφοριών. Εάν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών οι πολίτες δεν ικανοποιηθούν από τις απαντήσεις της Ευρωπόλ, έχουν το δικαίωμα να απευθυνθούν στην Επιτροπή Προσφυγών, προκειμένου να εξεταστούν οι καταγγελίες και να εκδοθεί απόφαση από την Επιτροπή, η οποία είναι οριστική για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τονίζεται ότι η Επιτροπή αυτή είναι ανεξάρτητη, αμερόληπτη και δεν επιδέχεται ούτε δεσμεύεται από τυχόν οδηγίες της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

Στη διάρκεια του 2010 εισήλθαν στην Επιτροπή Προσφυγών προς εξέταση τρεις υποθέσεις. Οι δύο εξ αυτών αφορούσαν στην ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης ατόμου σε δεδομένα που το αφορούν και τηρούνται στα αρχεία της Ευρωπόλ. Οι αιτήσεις για το δικαίωμα πρόσβασης είχαν ασκηθεί στη Γερμανία κατ' επιλογή των αιτούντων και διαβιβάστη στην Ευρωπόλ, η οποία οφείλει να απαντήσει στον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης Ευρωπόλ. Σε αντίστοιχες επιστολές που απέστειλε η Ευρωπόλ, πληροφόρησε τα υποκείμενα των δεδομένων ότι δεν τηρούνται δεδομένα στα οποία δύνανται να έχουν πρόσβαση. Μην έχοντας ικανοποιηθεί από την απάντηση της Ευρωπόλ οι αιτούντες προσέφυγαν στην Επιτροπή. Το άρθρο 15 παρ. 4 του Εσωτερικού Κανονισμού της ΚΕΑ Ευρωπόλ (Πράξη αριθ. 29/2009 της ΚΕΑ Ευρωπόλ της 22ας Ιουνίου 2009) προβλέπει τη δυνατότητα ορισμού ενός ή δύο εισηγητών για την εξέταση προσφυγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή Προσφυγών. Συνήθης πρακτική της Επιτροπής (κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου) είναι ο ορισμός εισηγητή από το κράτος μέλος καταγωγής του αιτούντος ή αν ο αιτών προέρχεται από κράτος εκτός της Ε.Ε., από το κράτος μέλος με το οποίο η υπόθεση συνδέεται στενότερα. Καθώς οι αιτούντες κατείχαν τη γερμανική ιθαγένεια, εισηγητής των υποθέσεων αυτών ορίστηκε ο εκπρόσωπος της γερμανικής Αρχής για τον επιπρόσθετο λόγο ότι σύμφωνα με τη Σύμβαση εφαρμοστέο δίκαιο είναι, εκτός από τη Σύμβαση της Ευρωπόλ, και το γερμανικό δίκαιο.

Η Επιτροπή Προσφυγών, αφού άκουσε τις απόψεις των αιτούντων αλλά και τις θέσεις της Ευρωπόλ, υιοθέτησε μετά από συζήτηση το σχέδιο αποφάσεων που ενσωμάτωσε τις εισηγήσεις του Γερμανού εκπροσώπου και έκρινε πως η απάντηση της Ευρωπόλ για το δικαίωμα πρόσβασης των αιτούντων δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 19 της Ευρωπόλ αλλά ούτε και με τον γερμανικό νόμο. Η άρνηση της Ευρωπόλ να ενημερώσει τους αιτούντες για το εάν τηρούνται δεδομένα τους έρχεται σε αντίθεση με την προαναφερθείσα διάταξη, επειδή η Ευρωπόλ στην απάντησή της δεν επικαλέστηκε ούτε παρέθεσε συγκεκριμένους λόγους που θα καθιστούσαν εφαρμοστέα τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 3 της Σύμβασης Ευρωπόλ για τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα πρόσβασης. Σημειώνεται ότι η απόρριψη του δικαιώματος πρόσβασης προβλέπεται στη Σύμβαση ως αναγκαία, προκειμένου να μπορέσει η Ευρωπόλ να εκπληρώσει τα καθήκοντά της, ή για την προστασία της ασφάλειας και δημόσιας τάξης στα κράτη μέλη ή για την πρόληψη της εγκληματικότητας ή για την προστασία δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων. Παρόμοιες είναι άλλωστε και οι σχετικές διατάξεις του γερμανικού νόμου που, όπως τονίστηκε από τον εισηγητή, δεν θα επέτρεπαν ποτέ την άρνηση του δικαιώματος πρόσβασης χωρίς ειδική και σαφή αιτιολόγηση και τη διατήρηση αβεβαιότητας στο υποκείμενο των δεδομένων.

Παραμένει δε εκκρεμές προς συζήτηση, στην επόμενη συνάντηση της Επιτροπής, το θέμα της επιδίκασης των εξόδων υπέρ της αιτούσης για την πρώτη εκ των δύο αυτών προσφυγών (σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού της ΚΕΑ Ευρωπόλ), καθώς δεν είχε εισαχθεί ως αίτημα στην προσφυγή της, επειδή η αιτούσα θεώρησε ότι το ζήτημα αυτό θα κρινόταν αυτοδίκαια από την Επιτροπή Προσφυγών.

Η τρίτη προσφυγή που εισήχθη στην Επιτροπή για εξέταση αφορούσε επίσης στην άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης ατόμου σε δεδομένα που το αφορούν και τηρούνται στα αρχεία της Ευρωπόλ. Ο προσφεύγων, ο οποίος κρατείται σε φυλακές της Ισπανίας, κατέχει την ισπανική και γαλλική ιθαγένεια (βάσει δύο διαφορετικών διαβατηρίων και άλλων στοιχείων που διαθέτει η Ευρωπόλ). Τα επίμαχα δεδομένα των οποίων την πρόσβαση ζητά ο αιτών έχουν εισαχθεί στο σύστημα πληροφοριών της Ευρωπόλ από τις ισπανικές Αρχές και για το λόγο αυτό ορίσθηκε από την Επιτροπή εισηγητής της υπόθεσης ο εκπρόσωπος της ισπανικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων.

Καθώς ο προσφεύγων υπέβαλε την προσφυγή του βάσει της νέας Απόφασης για την Ευρωπόλ (Απόφαση του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ της 6ης Απριλίου 2009), αυτή η προσφυγή αποτελεί την πρώτη που θα εξετάσει η Επιτροπή Προσφυγών με νέα νομική βάση ήτοι, την Απόφαση Ευρωπόλ (και όχι την προϊσχύσασα Σύμβαση). Η διαφοροποίηση που εισάγει η Απόφαση (μετά από πρόταση της ΚΕΑ Ευρωπόλ) είναι ότι σύμφωνα με το άρθρο 30 της Απόφασης δεν εφαρμόζονται πλέον τα εθνικά δίκαια των κρατών μελών περί προστασίας δεδομένων στην εξέταση των υποθέσεων από την Επιτροπή Προσφυγών αλλά μόνο η Απόφαση Ευρωπόλ (άρθρο 30 παρ. 7). Περαιτέρω, το άρθρο 30 παρ. 4 της Απόφασης προβλέπει ότι κατά την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης, η Ευρωπόλ προκειμένου να αποφασίσει σχετικά, θα συμβουλευέται τις αρμόδιες Αρχές των οικείων κρατών μελών προτού λάβει απόφαση για την απάντησή της σε σχετική αίτηση και σε περίπτωση αντίρρησης του κράτους μέλους για την πρόσβαση του αιτούντος, το κράτος μέλος θα πρέπει να γνωστοποιεί τους λόγους διαφωνίας του. Άρνηση του δικαιώματος πρόσβασης από την Ευρωπόλ προβλέπεται μόνο για τους συγκεκριμένους λόγους που περιέχονται στο άρθρο 30 παρ. 5 της Απόφασης (παρόμοιους με τους λόγους εξαίρεσης από το δικαίωμα πρόσβασης της προϊσχύσασας Σύμβασης της Ευρωπόλ με έναν μόνο επιπρόσθετο λόγο εξαίρεσης: τη διασφάλιση εθνικής έρευνας). Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 3 της Απόφασης, η ΚΕΑ Ευρωπόλ κατά την εξέταση αιτήσεων πρόσβασης πρέπει να συνεργάζεται στενά με τις εθνικές Αρχές προστασίας δεδομένων και τις αρμόδιες δικαστικές Αρχές του κράτους μέλους που εμπλέκεται.

Η προσφυγή αυτή ήταν το αντικείμενο εκτεταμένων συζητήσεων σε δύο συνεδριάσεις της. Συγκεκριμένα, την Επιτροπή προβλημάτισαν οι λόγοι που ανέφεραν οι ισπανικές Αρχές για την άρνηση του δικαιώματος πρόσβασης, οι οποίοι θεωρούνται ασαφείς και αόριστοι, ενώ η επίκληση του εθνικού τους δικαίου είναι απαράδεκτη καθώς, όπως προαναφέρθηκε, το ισπανικό δίκαιο ως εθνικό δίκαιο δεν είναι πλέον εφαρμοστέο. Ο εισηγητής και εκπρόσωπος της ισπανικής Αρχής ανέφερε στην Επιτροπή Προσφυγών πως η Αρχή Προστασίας Δεδομένων έχει ήδη προβεί σε διαβουλεύσεις, έχει επιπλέον θέσει σειρά διευκρινιστικών ερωτημάτων στις ισπανικές Αρχές και αναμένει περαιτέρω απαντήσεις. Αμφίβολα είναι εξάλλου τα συμπεράσματα από τα στοιχεία που έχει στη διάθεση του ο εκπρόσωπος της ισπανικής Αρχής σχετικά με το σύνδεσμο μεταξύ των επίμαχων δεδομένων και της αστυνομικής έρευνας που διενεργείται σε βάρος του αιτούντος και της ενδεχόμενης δικαστικής παραπομπής του. Επίσης, κατά την ομόφωνη κρίση της Επιτροπής και του Ισπανού εκπροσώπου πρέπει να στοιχειοθετηθεί επαρκώς από τις ισπανικές αστυνομικές αρχές η επίκληση της προστασίας της εθνικής τάξης και ασφάλειας και η πρόληψη εγκλήματος ως λόγος εξαίρεσης κατά το άρθρο 30 παρ. 5 της Απόφασης Ευρωπόλ.

Ενόψει των παραπάνω ερωτημάτων και ασαφειών και λόγω της σημασίας της προσφυγής αυτής καθώς, όπως προαναφέρθηκε, θα είναι η πρώτη απόφαση που θα εκδοθεί βάσει της νέας Απόφασης της Ευρωπόλ, η Επιτροπή αποφάσισε την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος, με διαβουλεύσεις με την Ευρωπόλ αλλά και τις ισπανικές Αρχές.

4.5. ΚΟΙΝΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ

Η Αρχή συμμετέχει με δύο τακτικά μέλη και ένα αναπληρωματικό στην Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων, η οποία επίσης συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Η Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 18 της Σύμβασης σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα του 1995, η οποία βασίζεται στο άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι αρμόδια να εποπτεύει τη λειτουργία του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών, να εξετάζει τυχόν προβλήματα εφαρμογής ή ερμηνείας του συστήματος αυτού και να συνδράμει τις εθνικές ελεγκτικές Αρχές στην άσκηση των εποπτικών τους καθηκόντων, κυρίως μέσω της εξεύρεσης και υιοθέτησης κοινών λύσεων στα προβλήματα που ανακύπτουν.

Η Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων συνέχισε και στη διάρκεια του 2010 την προσπάθεια που είχε ήδη ξεκινήσει το προηγούμενο έτος για την ολοκλήρωση μελέτης αυτοαξιολόγησης του επιπέδου προστασίας δεδομένων και ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων, η οποία είχε ως σκοπό τον εντοπισμό των αδυναμιών και ελλειμμάτων στα μέτρα ασφαλείας των πληροφοριακών συστημάτων και την ανάπτυξη συνδέσμου επικοινωνίας και συνεργασίας των εθνικών Αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων με τις τελωνειακές αρχές. Βάσει των συγκεντρωθέντων αποτελεσμάτων εκπονήθηκε μια πρώτη έκθεση ενώ ταυτόχρονα προτάθηκε να συζητηθεί ειδικότερα, βάσει της εμπειρίας που αποκόμισαν οι εθνικές Αρχές, το ζήτημα της βελτίωσης του ερωτηματολογίου προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθεί μελλοντικά ως μεθοδολογικό και αναλυτικό εργαλείο σε παρόμοιες μελέτες που θα αναλάβει η Κοινή Αρχή. Αφού ολοκληρωθεί η έκθεση για τη μελέτη αυτή και εξαχθούν τα συμπεράσματα θα διερευνηθεί η δυνατότητα για περαιτέρω διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου των τελωνειακών Αρχών από τις εθνικές Αρχές.

Μεγάλο μέρος των εργασιών της αφιέρωσε η Κοινή Εποπτική Αρχή και στην οριοθέτηση και διοργάνωση των μελλοντικών δραστηριοτήτων της ενόψει της επικείμενης – από το Μάιο του 2011– εφαρμογής της νέας Απόφασης του Συμβουλίου για τα Τελωνεία (Απόφαση 917/2009/ΔΕΥ). Υιοθετήθηκε σχέδιο δράσης με κύριους στόχους, τον έλεγχο του νέου Πληροφοριακού Συστήματος Τελωνείων σε κεντρικό επίπεδο και την ανάλυση και αξιολόγηση του νέου εγχειριδίου για το «Αρχείο Φακέλων Τελωνειακών Ερευνών», το οποίο καλύπτει δραστηριότητες που εμπίπτουν στον πρώην πρώτο και τρίτο Πυλώνα (Customs File Identification Database-FIDE handbook). Την Κοινή Αρχή απασχόλησε η έκταση και το περιεχόμενο που θα λάβει η αξιολόγηση, έκρινε δε περαιτέρω σκόπιμο να ελεγχθεί η συμμόρφωση των οδηγιών και απαντήσεων που περιέχονται στο εγχειρίδιο με την Απόφαση του Συμβουλίου για τα Τελωνεία αλλά και με την Απόφαση-Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, εκτιμώντας ότι θα ολοκληρωθεί η εργασία αυτή τον Ιούνιο του 2011. Καθόσον αφορά τον έλεγχο του κεντρικού συστήματος, καταρτίστηκε ήδη η ομάδα που θα συμμετέχει σε αυτόν και προγραμματίστηκε η διεξαγωγή του για το δεύτερο εξάμηνο του 2011.

Επιπλέον, εκπονήθηκε νέος Κανονισμός λειτουργίας της Κοινής Εποπτικής Αρχής για τα Τελωνεία και τα μέλη της προχώρησαν σε μια εις βάθος επεξεργασία των επιμέρους άρθρων, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία και να υιοθετηθεί ο Κανονισμός στο επόμενο έτος.

4.5.1. Ομάδα Συντονισμού Εποπτείας του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών

Η Ομάδα Συντονισμού Εποπτείας του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών (Customs Information System Supervision Coordination Group) έχει συσταθεί σε εφαρμογή του άρθρου 37 παρ. 4 του κανονισμού (ΕΚ) 515/1997, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 766/2008. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ - European Data Protection Supervisor), ο οποίος με βάση την παρ. 3α του ίδιου άρθρου επιβλέπει τη συμμόρφωση του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών (ΤΣΠ) προς τον κανονισμό (ΕΚ) 45/2001, συγκαλεί τουλάχιστον μία φορά το χρόνο συνάντηση με όλες τις εθνικές εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων που είναι αρμόδιες για θέματα εποπτείας του ΤΣΠ.

Η Ομάδα συνεδρίασε δύο φορές το 2010 στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες, υπό την προσωρινή προεδρία του ΕΕΠΔ. Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα εκπροσωπήθηκε στις συναντήσεις αυτές με δύο μέλη. Η Ομάδα ασχολήθηκε κυρίως με τα παρακάτω ζητήματα:

A. ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Καθώς η Ομάδα είναι νεοσύστατη, αρχικά συζητήθηκαν οι εξελίξεις και οι αλλαγές στο θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στο ΤΣΠ, οι οποίες επήλθαν κυρίως με τον νέο κανονισμό 766/2008. Επίσης, συζητήθηκαν οι επιπτώσεις της έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας καθώς και της υιοθέτησης του προγράμματος της Στοκχόλμης.

B. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η Γραμματεία υπέβαλε σχέδιο κανονισμού λειτουργίας της Ομάδας προς συζήτηση και υιοθέτηση, και πιθανόν στην επόμενη συνάντηση της Ομάδας, εφόσον έχει εγκριθεί ο νέος κανονισμός, να γίνει η εκλογή του πρώτου Προέδρου της Ομάδας.

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2011

Στις συναντήσεις συζητήθηκε το πρόγραμμα δράσεων της Ομάδας για το 2011. Μεταξύ αυτών, και υπό την επιφύλαξη της οριστικοποίησης του προγράμματος, θα περιλαμβάνεται η αξιολόγηση του εγχειριδίου που έχει προετοιμαστεί για τη λειτουργία του «Αρχείου Φακέλων Τελωνειακών Ερευνών» (ΑΦΤΕ ή FIDE -Customs File Identification Database- πρόκειται για μια νέα βάση δεδομένων που χρησιμοποιούν οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών), ο έλεγχος των αρμοδίων Αρχών που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ και στο ΑΦΤΕ, καθώς και η αξιολόγηση των κανόνων ασφαλείας του συστήματος. Τέλος, τονίστηκε η σημασία της συνεργασίας και του συντονισμού της Ομάδας με την ΚΑΕ Τελωνείων.

4.6. ΟΜΑΔΑ ΕΛΕΓΧΟΥ EURODAC

Η Αρχή συμμετέχει με τακτικό μέλος της στην Ομάδα Ελέγχου της EURODAC, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες τουλάχιστον μία φορά το χρόνο υπό την προεδρία του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων. Αντικείμενο της Ομάδας αυτής είναι η διασφάλιση κοινής προσέγγισης και αντιμετώπισης από τα κράτη μέλη των ζητημάτων που ανακύπτουν στη λειτουργία της βάσης δεδομένων EURODAC. Η βάση αυτή, ως γνωστόν, συστήθηκε κατ' εφαρμογή της Συνθήκης του Δουβλίνου, προκειμένου να συλλέγονται αποτυπώματα των αιτούντων άσυλο και των παράνομων μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και να ταυτοποιούνται ευχερέστερα οι αιτούντες άσυλο, κατά τη διαδικασία εξέτασης ασύλου. Δεδομένου ότι οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων είναι υπεύθυνες για τη χρήση

των δεδομένων που συλλέγονται στην κεντρική βάση και ο Ευρωπαίος Επόπτης για τον έλεγχο της επεξεργασίας και τη διαβίβαση των δεδομένων στα κράτη μέλη, η Ομάδα αυτή προβαίνει σε τακτικούς ελέγχους τόσο στην κεντρική βάση όσο και στις αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών.

Κατά τη συνήθη πρακτική της Ομάδας Ελέγχου, στη διάρκεια του 2010 πραγματοποιήθηκαν τρεις συναντήσεις. Αρχικά, υιοθετήθηκε το πρόγραμμα εργασίας της Ομάδας που προέβλεπε την ακριβέστερη κατά το δυνατόν περιγραφή και οριοθέτηση του εύρους και περιεχομένου των ελέγχων ασφαλείας στα εθνικά τμήματα του συστήματος EURODAC που καλούνται οι εθνικές Αρχές προστασίας δεδομένων να διεξάγουν τακτικά και, σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου επικείμενου Κανονισμού, τουλάχιστον μία φορά κάθε τέσσερα χρόνια, καθώς και την παράθεση κάποιων συστάσεων και προτάσεων ως ένα βασικό σημείο αναφοράς. Σημειώνεται, ότι ενώ οι έλεγχοι αυτοί προβλέπονται ρητά από τη νομοθεσία, η μεθοδολογία και το ακριβές περιεχόμενό τους επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των εθνικών Αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα ενημέρωσε την Ομάδα για την πρόθεσή της να προβεί σε έλεγχο του εθνικού της συστήματος.

Σημαντική ήταν εξάλλου και η ανάληψη πρωτοβουλίας από την Ομάδα για τη διεξαγωγή ενός ακόμη συντονισμένου ελέγχου για την πρόωρη απαλοιφή δεδομένων, σύμφωνα με τον Κανονισμό Eurodac [Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 2725/2000 του Συμβουλίου], ο οποίος συμμορφούμενος με τις αρχές της ποιότητας των δεδομένων στο άρθρο 7 ορίζει ότι, δεδομένα προσώπου του οποίου το καθεστώς άλλαξε, επειδή π.χ. απέκτησε ιθαγένεια κράτους μέλους της Ε.Ε., πρέπει να διαγράφονται πριν τη λήξη της νόμιμης περιόδου διατήρησής τους. Καθώς έχει παρατηρηθεί ότι η εφαρμογή της διάταξης από τα κράτη μέλη είναι προβληματική, ήτοι δεν εφαρμόζεται επαρκώς και συστηματικά, κρίθηκε αναγκαίος ο έλεγχος εφαρμογής της διάταξης αυτής. Η Ομάδα καθορίζοντας το ακριβές περιεχόμενο του ελέγχου, τη μέθοδο και το χρόνο τέλεσής του, αποφάσισε ότι ο έλεγχος θα συντελεστεί με τη μέθοδο της συμπλήρωσης ερωτηματολογίου από τις εθνικές Αρχές. Εν τούτοις τα κράτη μέλη δύνανται να επιλέξουν τη μεθοδολογία που θα ακολουθήσουν κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου: μπορεί να περιλαμβάνει επιτόπιο έλεγχο ή έλεγχο «από το γραφείο». Τα αποτελέσματα αναμένεται να συγκεντρωθούν έως τον Σεπτέμβριο 2011, ώστε να γίνει η δέουσα συζήτηση στην Ομάδα Ελέγχου, η εκτίμηση των αποτελεσμάτων και να συνταχθεί η σχετική έκθεση.

Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του έργου της, η Ομάδα ελέγχου είχε αναλάβει τη δέσμευση να οργανώσει συναντήσεις και επικοινωνία με εταίρους (διεθνείς οργανισμούς και Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς-ΜΚΟ) που σχετίζονται με τα θέματα του ασύλου με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων, βαθύτερη κατανόηση των ζητημάτων που προκύπτουν στο θέμα του ασύλου και προώθηση τυχόν κοινών συμπερασμάτων. Κατ'εφαρμογή της αυτοδέσμευσης αυτής, κλήθηκαν εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και Εξόριστους, προκειμένου να παρουσιάσουν το έργο τους στα πεδία αυτά γενικά αλλά και σε συσχέτιση με το σύστημα EURODAC. Τα θέματα στα οποία επικεντρώθηκαν οι προσκεκλημένοι ομιλητές αλλά και η μετέπειτα συζήτηση ήταν η ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων, η ηλικία των αιτούντων άσυλο, η ποιότητα των δεδομένων, ήτοι των δακτυλικών αποτυπωμάτων και η πρόσβαση των αστυνομικών αρχών στο σύστημα EURODAC.

Επίσης, τονίστηκε η ανάγκη για συντονισμένη προσπάθεια του Ευρωπαϊού Επόπτη και των εθνικών Αρχών προκειμένου να αποτραπεί η υιοθέτηση πρότασης του Συμβουλίου για παραχώρηση πρόσβασης στις αστυνομικές αρχές στη βάση δεδομένων

EURODAC, ενόψει της επικείμενης ψήφισης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του νέου Κανονισμού EURODAC.

4.7. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΟΔΟΣ

Κάθε έτος, το φθινόπωρο, λαμβάνει χώρα η Διεθνής Σύνοδος των Αρχών και Επιτρόπων Προστασίας Δεδομένων. Η Διεθνής Σύνοδος χωρίζεται σε δύο μέρη: α. την Ανοικτή Σύνοδο, που έχει μορφή διεθνούς συνεδρίου και στην οποία μετέχουν εκτός των επισήμων εθνικών φορέων προστασίας δεδομένων και εκπρόσωποι του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς και της ερευνητικής κοινότητας, και β. την Κλειστή Σύνοδο, στην οποία μετέχουν μόνο οι Αρχές ή οι Επίτροποι Προστασίας Δεδομένων και κατά τη διάρκεια της οποίας συζητούνται και υιοθετούνται σχετικές με το αντικείμενο της ανοικτής Συνόδου Διακηρύξεις.

Η 32η Διεθνής Σύνοδος πραγματοποιήθηκε στην Ιερουσαλήμ στις 27-29 Οκτωβρίου 2010 και είχε ως κύριο θέμα τις σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις και τη μεταβαλλόμενη στάση ιδίως των νέων χρηστών σχετικά με την ανάγκη προστασίας του ιδιωτικού βίου και των προσωπικών δεδομένων. Η νέα τεχνολογική γενιά περιλαμβάνει ευφυείς κινητές συσκευές, βιομετρικές τεχνικές, συσκευές ταυτοποίησης με τη βοήθεια ραδιοκυμάτων, υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, προσωπικά αντικείμενα με ενσωματωμένη λειτουργικότητα επεξεργασίας και διαδικτυακής επικοινωνίας δεδομένων κ.ά., η ευρεία χρήση των οποίων επιτρέπει μεγάλης κλίμακας συλλογή εξατομικευμένων δεδομένων. Από την άλλη πλευρά, οι νέες αυτές τεχνολογίες αξιοποιούνται από τη νέα γενιά χρηστών, οι οποίοι αναρτούν προσωπικές πληροφορίες και επικοινωνούν με φίλους και συνεργάτες στα κοινωνικά δίκτυα χωρίς να συνειδητοποιούν πάντα τις επιπτώσεις από την απεριόριστη δημοσιοποίηση προσωπικών στοιχείων τους. Σύμφωνα με διεθνείς έρευνες, νεαροί χρήστες ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης έχουν διαφοροποιημένη αντίληψη για την «κοινωνική ιδιωτικότητα» σε σχέση με την παραδοσιακή «θεσμική ιδιωτικότητα». Το κοινωνικό περιβάλλον και οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας τους ενθαρρύνει να αποκαλύπτουν προσωπικά τους δεδομένα στο διαδίκτυο προκειμένου να μην αποκλειστούν κοινωνικά, έχοντας την πεποίθηση ότι το θεσμικό πλαίσιο τους προστατεύει επαρκώς ακόμα και στον ψηφιακό κόσμο.

Λόγω των σημαντικών εξελίξεων στον τεχνολογικό και οικονομικό τομέα, κρίνεται διεθνώς επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισης του θεσμικού πλαισίου προστασίας δεδομένων που υπάρχει από τις δεκαετίες του 1980 και 1990 και επαναπροσδιορισμού ορισμών και εννοιών που δεν είναι πλέον σύγχρονοι. Συζητήθηκε η έννοια της ιδιωτικότητας σε ένα παγκοσμιοποιημένο διαδικτυακό περιβάλλον όπου η ροή των προσωπικών πληροφοριών είναι ανεξέλεγκτη και όπου φαίνεται να υπάρχει αυξανόμενη πίεση για απεμπόληση της ιδιωτικότητας, αλλά και η υποβάθμιση της σημασίας της συγκατάθεσης ως προϋπόθεσης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Προτάθηκε η επικέντρωση του θεσμικού πλαισίου πλέον σε αυτούς που εκμεταλλεύονται τις πληροφορίες, ορίζοντας διαφορετικές δυνατότητες επεξεργασίας, ανάλογα τη χρήση, με μεγαλύτερη υπευθυνότητα και διαφάνεια, περιορίζοντας την προϋπόθεση προηγούμενης συγκατάθεσης σε εκείνες τις περιπτώσεις που είναι πραγματικά αποτελεσματική.

Για τις αλλαγές που προωθούνται διεθνώς σε επίπεδο ρυθμιστικό, έγινε αναφορά στις σχετικές προσπάθειες που επιχειρούνται στην Ε.Ε. και στις Η.Π.Α. Στην Ε.Ε. επίκειται νέα νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, εντός του 2011, με σημαντικότερες αλλαγές την υποχρέωση των υπευθύνων επεξεργασίας να ενημερώνουν για τις παραβάσεις ασφαλείας, την εισαγωγή των αρχών της υπευθυνότητας και

της φιλικής στην προστασία δεδομένων σχεδίασης συστημάτων και την επέκταση της νομοθεσίας σε θέματα συνεργασίας σε αστυνομικές και ποινικές υποθέσεις. Στις Η.Π.Α. συζητείται επίσης η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων των καταναλωτών, αφού αναγνωρίζονται ως δικαιολογημένες οι απαιτήσεις τους για μεγαλύτερη ενημέρωση και διαφάνεια, κυρίως κατά το στάδιο της συλλογής των στοιχείων τους στο διαδίκτυο.

Επίσης, συζητήθηκε η θετική επίπτωση της ανάρτησης με δυσμενή επισήμανση στον ιστότοπο των Αρχών προστασίας δεδομένων, αλλά και η δημοσίευση στον Τύπο, ονομάτων εταιρειών που ως υπεύθυνοι επεξεργασίας διαπιστώθηκε ότι δεν συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων πελατών τους, αφού η αρνητική αυτή δημοσιότητα λειτουργεί αποτρεπτικά και για άλλες εταιρίες. Ακόμα, συζητήθηκε και η αδυναμία των αρχών προστασίας δεδομένων να ανταποκριθούν πλήρως στον τεράστιο όγκο των προσφυγών και ερωτημάτων που δέχονται, καθώς και η προσέγγισή τους αντιμετώπισης μόνο ορισμένων εξ αυτών με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και διαδικασίες.

Σημαντικό θέμα του συνεδρίου αποτέλεσε η συζητούμενη και στο πλαίσιο της διαδικασίας αναθεώρησης της Οδηγίας 95/46/EK αρχή του «Privacy by Design», σύμφωνα με την οποία ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων και ιδιωτικού βίου συνιστούν θεμελιώδεις απαιτήσεις ήδη κατά την ανάπτυξη των συστημάτων και τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών. Με βάση την αρχή αυτή αναπτύσσονται ήδη τεχνικές και συστήματα, όπως για παράδειγμα φιλικές στην προστασία δεδομένων τεχνικές βιομετρικής αυθεντικοποίησης και φιλικά στην προστασία δεδομένων κινητά υπολογιστικά συστήματα.

Αντικείμενο παρουσιάσεων και συζητήσεων αποτέλεσαν επίσης υφιστάμενα και διαγραφόμενα μελλοντικά τεχνολογικά εργαλεία προστασίας δεδομένων, καθώς και οι τεχνολογίες ενσωμάτωσης λειτουργιών διαδικτυακής σύνδεσης και επικοινωνίας σε συσκευές και αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Επίσης, ο ρόλος του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων στη διαμόρφωση ενός φιλικού προς την προστασία της ιδιωτικότητας περιβάλλοντος λειτουργίας των υπευθύνων επεξεργασίας, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ως αντικρουόμενης ως προς την προστασία δεδομένων απαίτησης, τα συστήματα ταυτοποίησης και η συμπεριφορική στοχευμένη διαφήμιση.

Στο πνεύμα της ανοικτής Συνόδου υιοθετήθηκαν οι εξής Διακηρύξεις από την κλειστή Σύνοδο:

1. Διακήρυξη για τη συγκρότηση προσωρινής εκτελεστικής επιτροπής με σκοπό τη συνέχιση τις εργασιών για το μέλλον της Συνόδου.

2. Διακήρυξη για την προστασία της ιδιωτικότητας από τη φάση της ανάλυσης και καθορισμού απαιτήσεων των συστημάτων (Privacy by Design).

3. Διακήρυξη για τη διοργάνωση συνόδου διακυβερνητικής με σκοπό την προετοιμασία διεθνούς σύμβασης που θα διασφαλίζει το σεβασμό στις αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων και θα διευκολύνει τη διεθνή συνεργασία κατά την εφαρμογή αυτών των νομικών κανόνων.

4. Τέλος η Διεθνής Σύνοδος ενέκρινε τη διαπίστευση στη Διεθνή Σύνοδο των Αρχών Προστασίας Δεδομένων της Αλβανίας, Βουλγαρίας, Μολδαβίας, Νέας Σκωτίας (Καναδά), δύο Αρχών Προστασίας Δεδομένων του Μεξικού (ομοσπονδιακή και τοπική), της Ομοσπονδιακής Αρχής Εμπορίου των Η.Π.Α. (FTC) και της Eurojust (οργάνου της Ε.Ε.).

Περισσότερες πληροφορίες για τη Σύνοδο και τα κείμενα της Διακήρυξης βρίσκονται στην ιστοσελίδα <http://www.privacyconference2010.org/#>. Η 33η Διεθνής Σύνοδος θα διοργανωθεί στην πόλη του Μεξικού από την Αρχή Προστασίας του Μεξικού.

4.8. ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Η Εαρινή Συνδιάσκεψη των Αρχών και Επιτρόπων Προστασίας Δεδομένων της Ε.Ε. αυτή τη χρονιά διοργανώθηκε από την Τσεχική Αρχή και διεξήχθη στις 29 και 30 Απριλίου στην Πράγα. Κατά τη σύνοδο αναπτύχθηκαν και συζητήθηκαν οι εξής θεματικές ενότητες:

α) Το «διαδίκτυο των πραγμάτων» (internet of things), δηλαδή η εξέλιξη του διαδικτύου, από ένα δίκτυο διασυνδεδεμένων υπολογιστών σε ένα δίκτυο διασυνδεδεμένων «έξυπνων» συσκευών και αντικειμένων γενικότερα, καθώς και η διαρκής παρακολούθηση (ubiquitous monitoring). Έγινε αναφορά στις δυσκολίες και τις προκλήσεις που παρουσιάζονται για τις αρχές προστασίας δεδομένων λόγω των σχετικών τεχνολογικών εξελίξεων, καθώς και στους πιθανούς τρόπους αντίδρασής τους, ούτως ώστε να παραμείνουν αποτελεσματικές στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

β) Η προστασία των παιδιών στα διάφορα δίκτυα, όπου συζητήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους οι Αρχές μπορούν να προστατεύσουν τα παιδιά και τους νέους. Έγινε ιδιαίτερη αναφορά στις προκλήσεις που παρουσιάζει η διοργάνωση διάφορων εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των παιδιών και των νέων. Μάλιστα, στο πλαίσιο της Συνόδου, η Τσεχική Αρχή παρουσίασε τη «Λευκή Βίβλο καλών πρακτικών» με αναλυτικές παρουσιάσεις σχετικών εκστρατειών που είχαν στο παρελθόν οργανώσει διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

γ) Το μέλλον της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Στην ενότητα αυτή, οι ομιλητές αναφέρθηκαν στο πώς θα πρέπει να εξελιχθεί το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και να προσαρμοστεί στα νέα τεχνολογικά δεδομένα, όπως την υπολογιστική νέφους και πλέγματος (cloud and grid computing) και τη διάδοση των διαδικτυακών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης.

δ) Ο δημόσιος τομέας και η προστασία προσωπικών δεδομένων. Στην ενότητα αυτή, μεταξύ άλλων, έγινε αναφορά στην ανάγκη για εξισορρόπηση μεταξύ των δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων και ενημέρωσης και της ανάγκης για διαφάνεια στις ενέργειες της δημόσιας διοίκησης, στα διαφορετικά μοντέλα δημόσιας διοίκησης καθώς και πώς αυτά επηρεάζουν την προστασία δεδομένων.

Η σύνοδος περιελάμβανε και μια ειδική ενότητα για την εθνοτική κατηγοριοποίηση (ethnic profiling). Στην ενότητα αυτή, οι ομιλητές αναφέρθηκαν στους κινδύνους και στον τρόπο προστασίας των ατόμων από την κατηγοριοποίηση με βάση την φυλετική ή εθνοτική καταγωγή. Σημειώθηκε ότι, παρόλο που η πρακτική αυτή εφαρμόζεται συχνά από την αστυνομία σε διάφορες χώρες για προληπτικούς λόγους, με αμφίβολα όμως αποτελέσματα, υπάρχουν και περιπτώσεις εφαρμογής τέτοιων πρακτικών που αποσκοπούν στην προστασία και την ασφάλεια του ίδιου του ατόμου, διότι μόνο αν είναι γνωστή η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή του ατόμου μπορεί να προστατευθεί πιο αποτελεσματικά.

Τέλος, στη Σύνοδο υιοθετήθηκαν 4 ψηφίσματα για τα εξής θέματα:

- το μέλλον και την εξέλιξη της προστασίας δεδομένων και της ιδιωτικότητας,
- την χρήση σαρωτών σώματος (body scanners) στα αεροδρόμια για λόγους ασφαλείας,
- την κοινή δράση για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των νέων σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο αναφορικά με την προστασία δεδομένων και την ιδιωτικότητα, και την προβλεπόμενη συμφωνία μεταξύ της Ε.Ε. και των Η.Π.Α. για τα πρότυπα προστασίας δεδομένων στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

4.9. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ (WPPJ)

Η Αρχή συμμετέχει με δύο τακτικά μέλη και ένα αναπληρωματικό στην Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Η Ομάδα αυτή η οποία δημιουργήθηκε μετά από απόφαση της Εαρινής Συνόδου των ευρωπαϊκών Αρχών Προστασίας Δεδομένων το 2007, αποσκοπεί στην εποπτεία και στον έλεγχο των εξελίξεων στον τομέα της προστασίας δεδομένων στον Τρίτο Πυλώνα, μέσω της αμοιβαίας συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των εθνικών Αρχών Προστασίας Δεδομένων των κρατών μελών.

Η Ομάδα συνέχισε να εργάζεται και το 2010 σύμφωνα με τον διετή προγραμματισμό που είχε υιοθετήσει το 2009. Οι δραστηριότητές της κινούνται σε δύο άξονες. Στον πρώτο άξονα η Ομάδα επικεντρώνεται στις ρυθμιστικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναφορικά με τη διαβίβαση δεδομένων προς τις Η.Π.Α. και άλλα μη ευρωπαϊκά κράτη για σκοπούς επιβολής του νόμου. Στον δεύτερο άξονα βρίσκονται οι εργασίες της Ομάδας αναφορικά με τις εξελίξεις στο πεδίο του πρώην Τρίτου Πυλώνα, ενόψει των αλλαγών που έπονται με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και συγκεκριμένα με την επιτακτική ανάγκη για πλήρη εφαρμογή των αρχών της προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε όλες τις μορφές επεξεργασίας που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας. Οι εργασίες αυτές στόχευαν κυρίως σε θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ομάδα, όπως είναι η εφαρμογή του Προγράμματος της Στοκχόλμης και η ανταλλαγή δεδομένων DNA στο πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας.

Ειδικότερα, στο πεδίο της διατλαντικής κυκλοφορίας δεδομένων, η Ομάδα συμμετείχε ενεργά στη δημόσια διαβούλευση που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το σχέδιο συμφωνίας μεταξύ της Ε.Ε. και των Η.Π.Α. σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων και την ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας. Η θέση της Ομάδας συνοψίζεται στο ότι, ενώ επικροτεί και στηρίζει την προσπάθεια που επιχειρείται για πρώτη φορά με τη συμφωνία αυτή για ενιαία και κοινή αντιμετώπιση των σχετικών θεμάτων, κρίνει ότι θα πρέπει να τεθεί ένα σύνολο αρχών και κανόνων που θα εφαρμόζονται σε κάθε συναφή μελλοντική συμφωνία. Τονίζει δε ότι η τυχόν υπογραφή της συμφωνίας δεν πρέπει να χρησιμεύσει ως νομική βάση για την εξουσιοδότηση γενικευμένης ανταλλαγής και διαβίβασης δεδομένων, αναγνωρίζοντας τοιούτοτρόπως την ανάγκη παράλληλης σύναψης εξειδικευμένων συμφωνιών για επιμέρους και ειδικότερες μορφές ανταλλαγών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η Ομάδα επισήμανε, εξάλλου, τις αδυναμίες του σχεδίου συμφωνίας αναφορικά με τη διαδικασία άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης αλλά και με τους ασαφείς μηχανισμούς έφεσης και ένδικων μέσων εν γένει που προβλέπονται για τους Ευρωπαίους πολίτες στις Η.Π.Α. σε περίπτωση παράνομης επεξεργασίας δεδομένων. Το σχετικό κείμενο που εκπονήθηκε υποβλήθηκε από κοινού με την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, και το περιεχόμενο του περιλήφθηκε σε Ψήφισμα, το οποίο στη συνέχεια υιοθετήθηκε από την Εαρινή Σύνοδο των Αρχών Προστασίας στην Πράγα στις 29-30 Απριλίου του 2010.

Έντονη δραστηριότητα ανέπτυξε η Ομάδα και στο θέμα της SWIFT και ειδικότερα της Συμφωνίας II «Προγράμματος Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας» (TFTP-Terrorist Finance Tracking Programme) για την ανταλλαγή οικονομικών πληροφοριών στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, συνεχίζοντας επί της ουσίας την κοινή δράση με την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, που είχε ήδη ξεκινήσει το προηγούμενο έτος. Δεδομένων των αδυναμιών που περιείχαν στο σχέδιο συμφωνίας που είχε κατατεθεί και μετά την αποστολή κοινής επιστολής εκ μέρους των Ομάδων Εργασίας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την αρνητική ψήφο του Ευρωπαϊκού Κοινο-

βουλίου για τη Συμφωνία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε περαιτέρω Ψήφισμα αναφορικά με τις Συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με την έναρξη νέων διαπραγματεύσεων για τη Δεύτερη Συμφωνία ΤFTP. Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις αυτές, η Ομάδα απύθυνε από κοινού με την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής για τις Πολιτικές Ελευθερίες, Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις (LIBE), προκειμένου να διατυπώσει τις απόψεις της σχετικά με την πορεία και το περιεχόμενο των διαπραγματεύσεων. Στην επιστολή αυτή εκφράστηκαν οι πάγιες ανησυχίες της σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας, τη δυνατότητα ανταλλαγής μεγάλου όγκου δεδομένων, των ασαφών μηχανισμών περαιτέρω διαβίβασης δεδομένων εκ μέρους ευρωπαϊκών οντοτήτων και την έλλειψη ουσιαστικής ελεγκτικής δυνατότητας από τις ευρωπαϊκές Αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Κάποιες από τις επισημάνσεις αυτές ελήφθησαν υπόψη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε νομοθετικό Ψήφισμα το οποίο παρείχε την υποστήριξη για την υπογραφή της συμφωνίας, η οποία υιοθετήθηκε εν τέλει από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2010, υπό τη δέσμευση των Ομάδων Εργασίας για συνεχή παρακολούθηση των σχετικών εξελίξεων.

Στο πλαίσιο των στενά ευρωπαϊκών θεμάτων, την Ομάδα Εργασίας απασχόλησε το ζήτημα της επανεξέτασης του νομικού πλαισίου της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας. Η Ομάδα θεωρεί ότι πρέπει να υιοθετηθεί μια ευρεία και συνολική αντιμετώπιση του νομικού πλαισίου, που θα υπερβαίνει τα όρια του προηγούμενου οικοδομήματος των Πυλώνων και το οποίο θα εξασφαλίζει ουσιαστική και αποτελεσματική εποπτεία στις εθνικές Αρχές Προστασίας Δεδομένων και εκτός των μέχρι τούδε ορίων αρμοδιότητάς τους με σκοπό την επίτευξη εφαρμογής κοινών αρχών προστασίας δεδομένων και στο πεδίο της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας.

Επίσης, η Ομάδα εξέδωσε υπόμνημα με τις θέσεις της αναφορικά με έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Σχέδιο Δράσης αναφορικά με την εφαρμογή του Προγράμματος της Στοκχόλμης και την Αποτίμηση των διαθέσιμων εργαλείων διαχείρισης πληροφοριών στο πεδίο της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της κοινής συντονιστικής και εποπτικής της δραστηριότητας, η Ομάδα ανέλαβε την πρωτοβουλία για μια εις βάθος έρευνα –με τη μέθοδο της συμπλήρωσης από τα μέλη της Ομάδας ερωτηματολογίου– σχετικά με τη χρήση πληροφοριών DNA, τα οποία περιέχονται σε εθνικές βάσεις δεδομένων από τις δικαστικές και αστυνομικές αρχές. Τα αποτελέσματα θα αναλυθούν και το κείμενο των συμπερασμάτων θα υποβληθεί στην Εαρινή Σύνοδο των Αρχών Προστασίας Δεδομένων τον Απρίλιο 2011.

Επιπροσθέτως, η Ομάδα διεξήγαγε έλεγχο της διαδικασίας ενσωμάτωσης στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον Τρίτο Πυλώνα, προκειμένου να διαπιστώσει την παρούσα κατάσταση και τις χώρες (ανάμεσά τους και η Ελλάδα) οι οποίες δεν έχουν προχωρήσει στην ενσωμάτωση, ενόψει και των επικείμενων αλλαγών στην μετά τη Λισαβόνα εποχή.

Μνεία, εξάλλου, πρέπει να γίνει και στην έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο της κοινής εποπτικής πολιτικής της Ομάδας στη διάρκεια του 2010 για την αποτίμηση κινδύνων προστασίας δεδομένων στον τομέα της επιβολής του νόμου και στην οποία συμμετείχαν τα κράτη μέλη με σχετικές εκτιμήσεις-απαντήσεις. Μια πρώτη ανάλυση των συμπερασμάτων και παρουσίαση κάποιων προτάσεων για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων θα υποβληθεί στην Εαρινή Σύνοδο των Αρχών Προστασίας Δεδομένων τον Απρίλιο 2010 στις Βρυξέλλες.

4.10. ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η διεθνής ομάδα εργασίας του Βερολίνου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στις τηλεπικοινωνίες (International Working Group on Data Protection in Telecommunications-IWGDPT) ιδρύθηκε το 1983 στο πλαίσιο του Διεθνούς Συνεδρίου των Επιτρόπων Προσωπικών Δεδομένων και Ιδιωτικότητας, ως πρωτοβουλία του Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων του Βερολίνου, ο οποίος και έκτοτε διευθύνει την ομάδα. Η ομάδα έχει από το 1983 υιοθετήσει ένα μεγάλο αριθμό συστάσεων (common positions-working papers) με σκοπό να βελτιώσει την προστασία της ιδιωτικότητας στις τηλεπικοινωνίες. Μέλη της ομάδας είναι εκπρόσωποι όλων των Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, καθώς και άλλων φορέων εθνικών ή διεθνών οργανισμών και επιστημόνων από όλο τον κόσμο. Από τις αρχές του 1990 η ομάδα ασχολείται ιδιαίτερα με την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο. Οι συναντήσεις της ομάδας γίνονται δύο φορές το χρόνο. Εντός του έτους 2010 η ομάδα εργασίας ασχολήθηκε κυρίως με την επεξεργασία κειμένων εργασίας και υιοθέτηση συστάσεων αναφορικά με τα παρακάτω ζητήματα:

α) Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων σε καταγραφείς περιστατικών έκτακτης ανάγκης σε οχήματα (vehicle event recorders).

β) Έλεγχος πακέτων IP σε βάθος (DPI-Deep Packet Inspection) με ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση της συγκεκριμένης τεχνικής για το σκοπό της διαδικτυακής διαφήμισης με ανάλυση συμπεριφοράς.

γ) Χάρτα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφορία.

δ) Κινητικότητα και ασφάλεια (mobility and security).

ε) Ιδιωτικότητα και «κληρονομιά» ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Privacy and “e-mail heritage”).

Επίσης, η ομάδα εργασίας ασχολήθηκε εκτενώς με ζητήματα τυποποίησης στον τομέα της ιδιωτικότητας και της ασφάλειας, καθώς και με τις τρέχουσες εξελίξεις αναφορικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων σε υπηρεσίες κοινωνικών δικτύων.

Όλες οι συστάσεις που έχουν υιοθετηθεί από την ομάδα εργασίας είναι διαθέσιμες μέσω της ιστοσελίδας της (<http://www.datenschutz-berlin.de/content/europa-international/international-working-group-on-data-protection-in-telecommunications-iwgdpt>).

4.11. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (CASE HANDLING WORKSHOP)

Στο πλαίσιο της τακτικής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων ευρωπαϊκών κρατών, εκπρόσωποι τους, οι οποίοι συγκροτούν την Ομάδα Εργασίας για την ανταλλαγή εμπειριών από την εξέταση υποθέσεων σχετικών με την προστασία προσωπικών δεδομένων (Case Handling Workshop), συναντώνται δύο φορές το χρόνο. Κατά τη συνάντηση, ανταλλάσσουν απόψεις και εμπειρίες για συγκεκριμένα επίκαιρα ζητήματα που απασχολούν τις Αρχές και γίνεται σύγκριση μεταξύ των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών, με σκοπό την προώθηση μιας περισσότερο εναρμονισμένης και συντονισμένης προσέγγισης σχετικά με ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Κατά την 21η συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 18 και 19 Μαρτίου 2010, η Ομάδα Εργασίας ασχολήθηκε με τα ακόλουθα θέματα:

α) Ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης: συμπεράσματα και εξελίξεις μετά την υπόθεση εργασίας (case study), που παρουσιάστηκε στην προηγούμενη συνάντηση της Ομάδας στην Κύπρο, παρουσίαση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου που είχε διανείμει η Ιταλική Αρχή και ανάδειξη της ανάγκης για εναρμονισμένη εφαρμογή της νομοθεσίας, όσον αφορά την υποχρέωση των υπευθύνων επεξεργασίας για ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης του υποκειμένου.

β) Προσδιορισμός του υπευθύνου για καταχωρίσεις (που περιέχουν προσωπικά δεδομένα) σε ιστοχώρους.

γ) Επιστημονική έρευνα και ιστορικά αρχεία.

δ) Επιστημονική-ιατρική έρευνα και δεδομένα υγείας

ε) Απευθείας προώθηση προϊόντων-υπηρεσιών (θεσμικό πλαίσιο και εμπειρία αναφορικά με κώδικες δεοντολογίας).

στ) Κινητικότητα/Μετακινήσεις (ηλεκτρονική έκδοση εισιτηρίων στις δημόσιες συγκοινωνίες, διόδια (“pay as you drive”), κλπ.).

ζ) Επίκαιρα ζητήματα: Το νομικό πλαίσιο για τις στοχευμένες διαφημίσεις (ανάλογα με τη συμπεριφορά του καταναλωτή) στο διαδίκτυο, Google Street View, υπηρεσία που παρέχει στους χρήστες μέσω του διαδικτύου τρισδιάστατη περιήγηση στους δρόμους επιλεγμένων πόλεων, η απόφαση του γερμανικού ομοσπονδιακού συνταγματικού δικαστηρίου σχετικά με τη διατήρηση τηλεπικοινωνιακών δεδομένων της 2ας Μαρτίου 2010.

Η ελληνική Αρχή, η οποία συμμετείχε με εκπροσώπους της από τα τμήματα Ελεγκτών και Επικοινωνίας, πραγματοποίησε παρουσίαση, με θέμα «Όροι νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων υγείας για διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας». Συγκεκριμένα, η ελληνική Αρχή παρουσίασε τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη νόμιμη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (ιατρικών ή γενικότερα δεδομένων υγείας) για επιστημονική (π.χ. ιατρική) έρευνα, και ειδικότερα το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα (Οδηγία 95/46/ΕΚ, Ν. 2472/1997, Ν. 3418/2005 Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας) και τις σχετικές αποφάσεις της Αρχής, με τις οποίες δόθηκαν οι ζητηθείσες άδειες επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων για το σκοπό της επιστημονικής έρευνας, με συγκεκριμένους όρους: ιδίως, ανωνυμοποίηση των δεδομένων μετά την πρόσβαση και κατά τη δημοσίευση της έρευνας.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης σε αυτήν την ενότητα και από τις παρουσιάσεις των διαφόρων χωρών προέκυψε σαφώς ότι το κάθε κράτος-μέλος έχει διαφορετική προσέγγιση για την επιστημονική έρευνα, και έχει εισάγει μικρές ή μεγαλύτερες εξαιρέσεις από την προστασία προσωπικών δεδομένων, αξιοποιώντας την ευχέρεια που δίνει στο σημείο αυτό η Οδηγία 95/46/ΕΚ. Η ανταλλαγή των εμπειριών αναφορικά με τις διάφορες εθνικές ρυθμίσεις για την επιστημονική έρευνα είναι απαραίτητη με στόχο την ενδεχόμενη τροποποίηση εκείνων των ρυθμίσεων που δημιουργούν υπέρμετρα εμπόδια στη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας.

Κατά την 22η συνάντηση, που έλαβε χώρα στις 20 και 21 Σεπτεμβρίου 2010 στο Μάντσεστερ, την Ομάδα Εργασίας απασχόλησαν οργανωτικά και μεθοδολογικά κυρίως θέματα, μεταξύ των οποίων, και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εθνικές Αρχές Προστασίας Δεδομένων κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους να εξετάζουν κάθε είδους αιτήσεις (παράπονα των υποκειμένων των δεδομένων, γνωστοποιήσεις και ερωτήματα υπευθύνων επεξεργασίας, κλπ.), καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια να ανταποκρίνονται (ως επί το πλείστον χωρίς επαρκή σε αριθμό επιστημονικό προσωπικό) σε εξαιρετικά μεγάλο και διαρκώς αυξανόμενο όγκο υποθέσεων. Στόχος της συνάντησης της Ομά-

δας Εργασίας ήταν η ανταλλαγή των εμπειριών από την έως τώρα λειτουργία των εθνικών Αρχών Προστασίας Δεδομένων, έτσι ώστε να ενισχυθούν οι καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμόσουν για την αποτελεσματικότερη ανταπόκριση στο έργο τους.

Η Ομάδα Εργασίας συνεδρίασε σε Ολομέλεια και σε Τμήματα, προκειμένου να γίνει ουσιαστικότερη συζήτηση των θεμάτων μεταξύ των Αρχών που έχουν περίπου το ίδιο ανθρώπινο δυναμικό. Για τον λόγο αυτό η Ομάδα Εργασίας χωρίστηκε, για πρώτη φορά, σε τρεις υποομάδες με κριτήριο το μέγεθος κάθε εθνικής Αρχής: 1) Υποομάδα των μεγάλων σε μέγεθος Αρχών (δηλαδή με ανθρώπινο δυναμικό περίπου ή άνω των 80 ατόμων), 2) Υποομάδα των μεσαίων σε μέγεθος Αρχών (δηλαδή με ανθρώπινο δυναμικό περίπου 50 ατόμων, στην οποία ανήκει και η Ελληνική Αρχή) και 3) Υποομάδα των μικρών σε μέγεθος Αρχών (δηλαδή με ανθρώπινο δυναμικό περίπου 20 ατόμων). Μετά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας, συνεδρίαζαν παράλληλα οι τρεις Υποομάδες Εργασίας, οι οποίες στη συνέχεια έδωσαν τα συμπεράσματά τους στην Ολομέλεια για την παρουσίαση των τελικών γενικών συμπερασμάτων. Βάση της συζήτησης αποτέλεσαν τόσο οι γενικές παρουσιάσεις που έγιναν στην Ολομέλεια όσο και οι υποθέσεις εργασίας (case studies) που έθεσαν εκπρόσωποι των Αρχών.

Η θεματολογία της συνάντησης αφορούσε τις παρακάτω ενότητες:

α) Η πρώτη επαφή με το κοινό, ο ρόλος της εξέτασης προσφυγών, η αντιμετώπιση όγκου υποθέσεων σχετικά με τη μη ικανοποίηση δικαιώματος πρόσβασης.

β) Η προσέγγιση και αξιολόγηση παραπόνων, με αφορμή υποθέσεις που αναφέρονται στο χρηματοπιστωτικό τομέα, σε δεδομένα οφειλετών και εταιρείες για τη διαπίστωση πιστοληπτικής ικανότητας.

γ) Η διενέργεια διοικητικών ελέγχων, με αφορμή υποθέσεις παρακολούθησης εργαζομένων.

δ) Η επιβολή του νόμου, με αφορμή υποθέσεις στις οποίες διαπιστώνεται έλλειψη μέτρων ασφάλειας ή παραβίαση μέτρων ασφάλειας.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της τρίτης ενότητας, εξετάστηκε υπόθεση εργασίας (case study) που έθεσε υπόψη της Ομάδας η ελληνική Αρχή, η οποία αφορούσε την εγκατάσταση συσκευών GPS σε οχήματα και την ενδεχόμενη παρακολούθηση εργαζομένων μέσω αυτών. Το πρακτικό αυτό αναφέρθηκε μάλιστα ως το πιο ενδιαφέρον από τα όλα τα άλλα παραδείγματα που δόθηκαν για συζήτηση.

Κύριο γενικό συμπέρασμα των εργασιών της Ομάδας ήταν ότι η εργασία των εθνικών Αρχών Προστασίας Δεδομένων έχει περισσότερες ομοιότητες από διαφορές και ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η μεταξύ τους συνεργασία. Εξάλλου, μπορούμε να μάθουμε πολλά ο ένας από τον άλλο, ειδικά στον τομέα της αποδοτικής διαχείρισης πόρων, που καλούμαστε επιτακτικά να εφαρμόσουμε, λόγω της δημοσιονομικής πίεσης που αντιμετωπίζουμε σε πολλές χώρες.

5. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, επιδιώκοντας σταθερά να προάγει μια κουλτούρα σεβασμού της ιδιωτικότητας, συνέχισε και το 2010 τις προσπάθειές της για πληρέστερη ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων και των υπευθύνων επεξεργασίας, με απώτερο στόχο την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου συμμόρφωσης των υπευθύνων επεξεργασίας με τις υποχρεώσεις τους. Οι σχετικές δράσεις συμπεριέλαβαν διάφορες δραστηριότητες με την ευκαιρία της καθιερωμένης Ευρωπαϊκής Ημέρας Προστασίας Δεδομένων, την έκδοση τριών ενημερωτικών εντύπων και τη δημιουργία αφίσας, τη διοργάνωση σεμιναρίου στο πλαίσιο εκπαιδευτικής επίσκεψης στην Αρχή μαθητών ειδικότητας Πληροφορικής επαγγελματικής σχολής, παρουσιάσεις εκπροσώπων της σε επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια, καθώς και δημοσιεύσεις άρθρων σε εφημερίδες, επιστημονικά συγγράμματα και περιοδικά.

Εξειδικευμένα στελέχη της εξυπηρετούν καθημερινά το κοινό που προσέρχεται στα γραφεία της, επικοινωνεί τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό τρόπο. Ειδικότερα, παρέχουν ενημέρωση σχετικά με τη νομοθεσία, τη νομιμότητα συγκεκριμένης επεξεργασίας, και γενικά τη συμμόρφωση με τον νόμο, αλλά και συμβουλές στα υποκείμενα των δεδομένων για τον τρόπο διεκδίκησης των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από τη σχετική νομοθεσία.

Εξάλλου, η διαδικτυακή πύλη της Αρχής, που αποτελεί σημαντικό επικοινωνιακό μέσο, ενημερώνεται τακτικά με ανάρτηση των αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και οδηγιών που έχουν εκδοθεί, των νέων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, καθώς και των εξελίξεων στο θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ακόμα, πληροφορίες είναι διαθέσιμες σχετικά με τα συμπεράσματα από τις συναντήσεις Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας, στο πλαίσιο της συνεργασίας της Αρχής με τις αντίστοιχες Αρχές άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης για την επίλυση των κοινών ζητημάτων που ανακύπτουν και την αναζήτηση βέλτιστων πρακτικών. Η ιστοσελίδα εμπλουτίζεται διαρκώς με ενημερωτικό υλικό, ταξινομημένο κατά θεματικές ενότητες για ευκολότερη αναζήτηση, περιλαμβάνει ενημερωτικά έντυπα, αλλά και υλικό που απευθύνεται στους νέους, ειδική ενότητα που αφορά την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων, καθώς και τις ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων της Αρχής, με αποτέλεσμα να συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Από πλευράς Μ.Μ.Ε., τα θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων, με τα οποία οι δημοσιογράφοι ασχολήθηκαν ιδιαίτερα το 2010 και για τα οποία πολλές φορές προσέφυγαν στην Αρχή αναζητώντας το κατάλληλο υλικό, αφορούσαν: α) την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας, με αφορμή την Οδηγία 1/2010, β) την ανάρτηση νόμων και πράξεων στο Διαδίκτυο, με μνεία στη Γνωμοδότηση 1/2010 επί του σχετικού προσχεδίου νόμου, αλλά και γενικότερα ζητήματα διαδικτύου και διασφάλισης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων που αναρτώνται σε ιστοσελίδες, γ) το spam, δηλαδή την αζήτητη ηλεκτρονική επικοινωνία και το phishing, μια τεχνική που στοχεύει στην εκμαίευση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο με σκοπό την απάτη, συνήθως οικονομική, δ) τις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας συστημάτων βιντεοεπιτήρησης από δημόσιες αρχές και ιδιώτες, με αφορμή τη Γνωμοδότηση 2/2010 της Αρχής, ε) τη Γνωμοδότηση 3/2010 σχετικά με τις προϋποθέσεις για την καταχώρηση και διαγραφή αλλοδαπών τρίτων χωρών από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών, ζ) τις ηλεκτρονικές κάρτες αποδείξεων και τις προϋποθέσεις που έθεσε η Αρχή με τη Γνωμοδότηση 4/2010 για το σύστημα καταγραφής αποδείξεων δαπανών των φορολογούμενων φυσικών προσώπων μέσω μαγνητικής κάρτας, η) τη συλλογή προσωπικών δεδομένων κατά τη διαδικασία απογραφής μισθοδοτούμενων από το ελληνικό δημόσιο, με αναφορά στην Από-

φαση 43/2010, θ) την υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των εμπλεκομένων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών, με μνεία στη σχετική Απόφαση 56/2010, ι) τον χρηματοπιστωτικό τομέα, με ιδιαίτερη αναφορά στις αποφάσεις της Αρχής 7, 23 και 54/2010, κ) την υπηρεσία εικονικής περιήγησης στους δρόμους ελληνικών περιοχών, με μνεία στην Απόφαση 91/2009, λ) το πιλοτικό βιομετρικό σύστημα ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του Διεθνούς Αερολιμένα «Μακεδονία», με αναφορά στη σχετική Απόφαση της Αρχής 31/2010, κ.λπ.

Κατωτέρω παρατίθενται αναλυτικά οι επικοινωνιακές δράσεις της Αρχής.

Το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει καθιερώσει την 28η Ιανουαρίου ως Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Ο εορτασμός της ημέρας αυτής αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Ευρωπαίων πολιτών σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων. Επιδιώκεται, κυρίως, να κατανοήσουν οι πολίτες τι είδους προσωπικά τους δεδομένα συλλέγονται και τυγχάνουν επεξεργασίας, για ποιους σκοπούς, καθώς και ποια είναι τα δικαιώματά τους όσον αφορά την εκάστοτε επεξεργασία, αλλά και περαιτέρω η συνειδητοποίηση των κινδύνων που συνδέονται με παράνομη και αθέμιτη επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων.

Στο πλαίσιο του εορτασμού αυτού η ελληνική Αρχή ανέπτυξε διάφορες δραστηριότητες. Ειδικότερα, την Ημέρα Προστασίας Δεδομένων, η ελληνική Αρχή, με στόχο την αμεσότερη προσέγγιση των πολιτών, εγκατέστησε και λειτούργησε περίπτερο, στο πεζοδρόμιο μπροστά από τα γραφεία της. Εκεί πραγματοποιείτο προβολή σε βίντεο ταινιών μικρού μήκους, παρουσίαση του δικτυακού τόπου της Αρχής –με διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού– και δίνονταν απαντήσεις σε ερωτήματα για γενικά και ειδικότερα θέματα. Επίσης, την ίδια ημέρα, η Αρχή διοργάνωσε συνέντευξη Τύπου στα γραφεία της, η οποία επικεντρώθηκε στα ακόλουθα ζητήματα: α) προληπτική δράση-στόχος της Αρχής για το έτος 2010, με ομιλητή τον Πρόεδρο της Αρχής, Χρίστο Γεραρή, β) ειδικά θέματα διαδικτύου: spam, εικονική περιήγηση σε δρόμους πόλεων, κοινωνική δικτύωση, με ομιλητή τον Δρα Βασίλειο Ζορκάδη, Διευθυντή της Αρχής, και γ) ευρωπαϊκές εξελίξεις στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 95/46/ΕΚ, με ομιλήτρια τη Δρα Ζωή Καρδασιάδου, δικηγόρο-ελέγκτρια της Αρχής.

Κατά την ομιλία του, ο Πρόεδρος της Αρχής, Χρίστος Γεραρής, ανέφερε ότι η προληπτική δράση ετέθη ως στόχος της Αρχής για το έτος 2010 προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η εκπλήρωση της αποστολής της και ανέπτυξε τους τρόπους εκδήλωσης της προληπτικής δράσης. Ο Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης ανέπτυξε, αρχικά, το πρόβλημα της αζήτητης επικοινωνίας (spam) και αναφέρθηκε στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα και ειδικότερα στο άρθρο 11 του Ν. 3471/2006 που το ρυθμίζει, στη συνέχεια μίλησε για τις διεθνείς εξελίξεις αλλά και τις δραστηριότητες της ελληνικής Αρχής για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Ακόμα, αναφορικά με την υπηρεσία της εικονικής περιήγησης σε δρόμους πόλεων, αναφέρθηκε στις ευρωπαϊκές εξελίξεις αλλά και στην απόφαση 91/2009 για την εταιρία Κάπου Α.Ε. Γεωπληροφορικής. Τέλος, αναπτύσσοντας το ζήτημα της κοινωνικής δικτύωσης, μεταξύ άλλων, αναφέρθηκε στη σχετική Γνώμη 5/2009 της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η Δρ. Ζωή Καρδασιάδου παρουσίασε καταρχάς τις τροποποιήσεις της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 3471/2006. Οι νέες ρυθμίσεις κατατείνουν στην ενίσχυση της προστασίας του συνδρομητή και χρήστη υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και επιβάλλουν νέες υποχρεώσεις στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών αλλά και σε όσους προσφέρουν υπηρεσίες περιεχομένου, στο μέτρο που συλλέγουν πληροφορίες μέσω κρυφών λογισμικών ή cookies.

Στη συνέχεια παρουσίασε τα καίρια ζητήματα που τίθενται στο πλαίσιο της αναθεώρησης του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Τα κείμενα των ομιλιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Αρχής www.dpa.gr, στη διαδρομή Επικαιρότητα-Νέα.

Η Αρχή, κατά το έτος 2010, εξέδωσε τρία ενημερωτικά έντυπα:

- α) γενικό ενημερωτικό έντυπο για τα προσωπικά δεδομένα
- β) ειδικό για την αζητήτη ηλεκτρονική επικοινωνία (spam) και
- γ) έντυπο για τη νόμιμη προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών με ηλεκτρονικά μέσα και την αποστολή αζητήτης ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Τα έντυπα αυτά διανεμήθηκαν κατά την Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Δεδομένων αλλά και κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι της Αρχής και είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Αρχής, στη διαδρομή Επικαιρότητα-Ενημερωτικό Υλικό.

Ακόμα, η Αρχή δημιούργησε αφίσα με στόχο την αφύπνιση των πολιτών, ώστε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί, όταν καλούνται να δώσουν τα προσωπικά τους δεδομένα. Η αφίσα επιλέχθηκε να αναρτηθεί σε Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών του Δήμου Αθήνας και στους πλησιέστερους σε αυτόν δήμους της Αττικής, με υψηλή επισκεψιμότητα πολιτών, με σκοπό την ευαισθητοποίηση ενός ικανοποιητικού αριθμού πολιτών.

Επίσης, στις 20 και 21 Απριλίου 2010, οι ελεγκτές της Αρχής, Εύη Χατζηλιάση, δικηγόρος και Δρ. Κωνσταντίνος Λιμνιώτης, πληροφορικός, πραγματοποίησαν δύο διαλέξεις σε μαθητές ειδικότητας Πληροφορικής της Επαγγελματικής Σχολής ΟΑΕΔ Ρέντη, στο πλαίσιο εκπαιδευτικής τους επίσκεψης στην Αρχή. Οι διαλέξεις περιλάμβαναν την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την παρουσίαση ειδικότερων θεμάτων σχετικών με την εφαρμογή του Ν. 2472/1997 και τα δικαιώματα των πολιτών, καθώς, επίσης και συμβουλές για ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο, με έμφαση στην προστασία των προσωπικών δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή στις διάφορες υπηρεσίες του διαδικτύου, όπως για παράδειγμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή στις υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης. Οι διαλέξεις ολοκληρώθηκαν με συζήτηση με τους μαθητές και τους συνοδούς εκπαιδευτικούς των θεμάτων που ανέκυψαν από τις παρουσιάσεις.

Εξάλλου, εκπρόσωποι της Αρχής συμμετείχαν ως ομιλητές ή συντονιστές σε συνέδρια και ημερίδες. Συγκεκριμένα:

Ο Δρ. Πέτρος Τσαντίλας, δικηγόρος-αναπληρωματικό μέλος της Αρχής, εκπροσώπησε την ελληνική Αρχή στη Διάσκεψη και τη Γενική Συνέλευση της Γαλλόφωνης Ένωσης Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (AFAPDP), που έλαβαν χώρα στο Παρίσι στις 30.11.2010.

Επίσης, ο Δρ. Πέτρος Τσαντίλας συμμετείχε, με σύντομη παρέμβασή του, στο συνέδριο που φιλοξένησε η γαλλική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (CNIL), στις 1-2.12.2010, με θέμα την «Οργάνωση και λειτουργία μιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα».

Ο Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης, Διευθυντής της Αρχής, πραγματοποίησε ομιλία με τίτλο: «Biometrics-based Authentication and Identification from a Privacy Protection Perspective», στο πλαίσιο του RISE Workshop, με θέμα «Ethical and Policy Implications of Global Mobility and Security», που πραγματοποιήθηκε στις 23-24 Σεπτεμβρίου 2010 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Βρυξέλλες. Η ομιλία αυτή επικεντρώθηκε σε βιομετρικές τεχνικές, όπως της ανάλυσης δακτυλικών αποτυπωμάτων και ίριδας, οι οποίες αποτελούν τη βάση μηχανισμών πιστοποίησης ταυτότητας (authentication) και ταυτοποίησης (identification), από την οπτική της προστασίας της ιδιωτικότητας. Αναδείχθηκαν οι

απαιτήσεις που απορρέουν από το θεσμικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αναφέρθηκαν σχετικές αποφάσεις της Αρχής. Τέλος, προτάθηκαν ειδικές απαιτήσεις για την ανάπτυξη φιλικών στην προστασία του ιδιωτικού βίου και των προσωπικών δεδομένων βιομετρικών μεθόδων.

Η Δρ. Ζωή Καρδασιάδου, δικηγόρος-ελέγκτρια της Αρχής, πραγματοποίησε ομιλία με θέμα «Υπηρεσίες τρισδιάστατης περιήγησης σε δρόμους ελληνικών πόλεων», στο πλαίσιο του Νομικού Συνεδρίου που διοργάνωσε η επιστημονική ένωση Δικηγόρων e-Θέμις, στην Αράχωβα, στις 5-6 Μαρτίου 2010. Στην εισήγηση αναλύθηκαν οι δυνατότητες και οι κίνδυνοι καθώς και οι προϋποθέσεις σύννομης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (εικόνες ατόμων, πινακίδων οχημάτων και κατοικιών) κατά την παροχή αυτών των υπηρεσιών, τέλος οι διεθνείς εξελίξεις, τόσο όσον αφορά τους κινδύνους, όσο και την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Επίσης, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού προγράμματος «Ποινικό δίκαιο και ανθρώπινα δικαιώματα», του τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι δικηγόροι του Τμήματος Ελεγκτών, Δρ. Ζωή Καρδασιάδου και Θεοδώρα Τουτζιάρη, πραγματοποίησαν τον Απρίλιο 2010 διαλέξεις με θέματα αντίστοιχα: «Το θεσμικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων» και «Εννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα».

Εξάλλου, στο πλαίσιο του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα «Παθολογία της κύψης», που πραγματοποιείται στο Αττικό Νοσοκομείο, ελέγκτριες της Αρχής και συγκεκριμένα η Δρ. Ζωή Καρδασιάδου, δικηγόρος, η Δρ. Αθηνά Μπούρκα, ηλεκτρολόγος-μηχανικός και μηχανικός υπολογιστών, και η Δρ. Φερενίκη Παναγοπούλου, δικηγόρος, πραγματοποίησαν, κατά τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο 2010, ομιλίες με θέματα αντίστοιχα: «Προστασία προσωπικών δεδομένων στις υπηρεσίες υγείας», «Τεχνική ασφάλειας δεδομένων υγείας» και «Η χρήση ανθρωπίνων εμβρύων για ερευνητικούς σκοπούς».

Ακόμα, η Δρ. Φερενίκη Παναγοπούλου, στο πλαίσιο του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα «Έλεγχος του Στρες και Προαγωγή της Υγείας», πραγματοποίησε τον Ιανουάριο 2010 ομιλία με θέμα «Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα στην προαγωγή της υγείας».

Επίσης, η Ευμορφία-Ιωσήφίνα Τσακιρίδου, δικηγόρος του τμήματος Ελεγκτών της Αρχής, σε συνέχεια της γνωμοδότησης 1/2010 επί του προσχεδίου νόμου για την Ανάρτηση Αποφάσεων και Πράξεων Κυβερνητικών και Αυτοδιοικητικών Οργάνων καθώς και Οργάνων Διοίκησης Φορέων στο Διαδίκτυο (βλ. κείμενο Γνωμοδότησης στο παράρτημα της ετήσιας έκθεσης), στην οποία ήταν εισηγήτρια, εκπροσώπησε την Αρχή σε σεμινάριο, που διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και έλαβε χώρα στις 24.9.2010 στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ). Το σεμινάριο σκοπό είχε την εκπαίδευση και το συντονισμό των ομάδων διοίκησης έργου (ΟΔΕ) όλων των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα για την ενιαία εφαρμογή του πρόσφατα ψηφισθέντος νόμου 3861/2010 «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο - Πρόγραμμα Διαύγεια». Στο πλαίσιο αυτό η Ευμορφία-Ιωσήφίνα Τσακιρίδου, αφού παρουσίασε τις θέσεις και επιφυλάξεις της Αρχής που εκφράστηκαν με τη Γνωμοδότηση 1/2010, συνέβαλε στην επίλυση των ερωτημάτων των συμμετασχόντων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου αυτού.

Η βελγική Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων διοργάνωσε το Νοέμβριο 2010 διεθνές συνέδριο με θέμα «Ιδιωτικότητα και επιστημονική έρευνα: πώς θα υφίσταται

προστασία της ιδιωτικότητας κατά την επιστημονική έρευνα χωρίς να είναι αυτό εμπόδιο», στο οποίο εξετάστηκαν δύο σημαντικοί τομείς της επιστημονικής έρευνας, η ιστορική και η ιατρική έρευνα. Στόχος του συνεδρίου αυτού ήταν η ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στην επιστημονική έρευνα. Η ελληνική Αρχή εκπροσωπήθηκε από τις δικηγόρους του Τμήματος Ελεγκτών Δρα Ζωή Καρδασιάδου και Δρα Χαρίκλεια Λάτσιου, ενώ η δικηγόρος του τμήματος Ελεγκτών Ευμορφία-Ιωσήφίνα Τσακιρίδου ανταποκρίθηκε σε πρόσκληση της βελγικής Αρχής, να συμμετέχει, μαζί με ομολόγους από άλλες Αρχές Προστασίας Δεδομένων, στο βίντεο προβολής του συνεδρίου.

Ακόμα, ο Ανάργυρος Χρυσάνθου, πληροφορικός του τμήματος Ελεγκτών της Αρχής, σε συνεργασία με τον Ι. Αποστολάκη, επισκέπτη καθηγητή της ΕΣΔΥ, και τον Ε. Κοτσώνη, σύμβουλο ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων στην Adacom SA, στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δημόσιας Υγείας και Υπηρεσιών Υγείας, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 15-17 Μαρτίου στην Αθήνα, έκαναν ανακοίνωση με θέμα «Πρότυπα Πιστοποίησης Ασφάλειας για Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας: από τη Θεωρία στην Πράξη». Στην ανακοίνωσή τους παρουσίασαν μια δομημένη μεθοδολογία ανάπτυξης ενός Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας Πληροφοριών, καθώς και τα οφέλη που προκύπτουν από την αξιοποίηση της μεθοδολογίας αυτής στα πληροφοριακά συστήματα υγείας. Η μεθοδολογία αυτή βασίζεται στα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα της οικογένειας ISO 27000 αλλά και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις των πληροφοριακών συστημάτων υγείας.

Επίσης, ο Ανάργυρος Χρυσάνθου πραγματοποίησε διάλεξη με θέμα «Αζήτητη Ηλεκτρονική Επικοινωνία: η προσέγγιση του αναλυτή ψηφιακών πειστηρίων», στις 6 Δεκεμβρίου 2010, στο πλαίσιο των εβδομαδιαίων σεμιναρίων που διοργανώνει ο Τομέας Λογισμικού του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Στη διάλεξη παρουσιάστηκαν, μεταξύ άλλων, α) το γενικότερο πρόβλημα της αζήτητης ηλεκτρονικής επικοινωνίας (spam), β) η ισχύουσα νομοθεσία, γ) οι νόμιμες πρακτικές προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικής επικοινωνίας, δ) οι τεχνικές των αποστολών μηνυμάτων αζήτητης ηλεκτρονικής επικοινωνίας (spammers), ε) οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ένας αναλυτής ψηφιακών πειστηρίων κατά τη διερεύνηση καταγγελιών spam και στ) δύο πρακτικά σενάρια καταγγελιών spam και ο τρόπος διερεύνησής τους σε επίπεδο ψηφιακών πειστηρίων.

Τέλος, μια σειρά άρθρων στελεχών της Αρχής δημοσιεύθηκαν σε εφημερίδες, επιστημονικά περιοδικά και συγγράμματα. Ειδικότερα:

Ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Αρχής, Λεωνίδα Κοτσαλής, δημοσίευσε το άρθρο «DNA Bank, Safety and Human Rights» στο Νομικό Βήμα 2010, σελ. 63 επ.

Ο Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Το Νέο Περιβάλλον Προστασίας και Ασφάλειας των Προσωπικών Δεδομένων» στο 76ο τεύχος της σειράς Η Καθημερινή, Ειδικές Εκδόσεις - The Economist, 27 Μαΐου 2010. Το άρθρο αυτό εστιάζει στις σημαντικές εξελίξεις που σημειώνονται στον οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό τομέα ως συνέπεια των νέων τεχνολογιών, όπως συστήματα διάχυτου υπολογισμού και επικοινωνίας, το υπολογιστικό νέφος, τα υπολογιστικά πλέγματα, νέες διεπαφές χρηστη-μηχανής, ευφυείς μεταφορές και τεχνικές γεωχωρικού προσδιορισμού, επιτήρησης, βιομετρίας, εξόρυξης γνώσης και ευφυούς ανάλυσης δεδομένων, και της παγκοσμιοποίησης. Αναγνωρίζεται η αξία της πληροφορίας και η γνώση που μπορεί να αντληθεί από την επεξεργασία της, αλλά και η ασφαλής και φιλική στην προστασία των προσωπικών δεδομένων συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών ως βασικό ζητούμενο. Η επίτευξη

αυτού απαιτεί σημαντική και εναρμονισμένη προσπάθεια από πολλές πλευρές: τις εποπτικές αρχές, την εκπαίδευση και την έρευνα, τη βιομηχανία ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών, τους οργανισμούς τυποποίησης, τους υπευθύνους επεξεργασίας, αλλά και τα άτομα που αφορούν τα δεδομένα.

Επίσης, ο Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης και ο ερευνητής Στέργιος Τσιαφούλης, δημοσίευσαν άρθρο με τίτλο «A Neural Network Clustering Based Algorithm for Privacy Preserving Data Mining», *cis*, σελ. 401-405. Αφορά παρουσίαση στο πλαίσιο της «International Conference on Computational Intelligence and Security, 2010». Το άρθρο αυτό αναφέρεται στο πρόβλημα της ανωνυμοποίησης βάσεων δεδομένων με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση της απώλειας πληροφορίας, έτσι ώστε η ανωνυμοποιημένη έκδοση της βάσης δεδομένων να μην αποτελεί πηγή αποκάλυψης προσωπικών δεδομένων, να μπορεί όμως να αξιοποιηθεί σε πρακτικές εφαρμογές. Προτείνεται αποτελεσματικός αλγόριθμος που βασίζεται σε κατάλληλα νευρωνικά δίκτυα, καθώς και κριτήρια αξιολόγησης που προέρχονται από το πεδίο της Θεωρίας Πληροφορίας.

Ακόμα, ο Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης, από κοινού με τους ερευνητές Ιωάννη Παναγιωτόπουλο και Λαμπρινή Σερεμέτη και τον καθ. Αχιλλέα Καμέα, δημοσίευσαν άρθρο με τίτλο: «PROACT: An Ontology-Based Model of Privacy Policies in Ambient Intelligence Environments», *pci*, σελ. 124-129. Αφορά παρουσίαση στο πλαίσιο του «14th Panhellenic Conference on Informatics, 2010». Το άρθρο αυτό αναφέρεται σε ζητήματα προστασίας της ιδιωτικότητας χρηστών σε μελλοντικά υπολογιστικά περιβάλλοντα, στα οποία περιλαμβάνονται αντικείμενα με ενσωματωμένους μικροσκοπικούς επεξεργαστές, αισθητήρες και κάρτες ασύρματης επικοινωνίας. Προτείνεται η εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών ιδιωτικότητας που βασίζονται στο μοντέλο της οντολογίας προκειμένου να διευκολυνθεί η διαχείριση, επικοινωνία και επεξεργασία που πραγματοποιείται.

Η Δρ. Ζωή Καρδασιάδου δημοσίευσε το άρθρο «Δημόσια ασφάλεια και προστασία των προσωπικών δεδομένων», *ΔιΜΕΕ 2/2010*, σελ. 2-5. Πρόκειται για τη δημοσίευση της παρέμβασης στην εκδήλωση που διοργάνωσε στις 19.3.2009 ο νυν αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κ. Σ. Λαμπρινίδης, με θέμα «Πολιτικές ελευθερίες και ασφάλεια στην ηλεκτρονική εποχή». Η παρέμβαση έγινε στην ειδικότερη θεματική ενότητα «Τα νέα ευρωπαϊκά μέτρα ασφάλειας κατά της τρομοκρατίας και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων».

Η Δρ. Φερενίκη Παναγοπούλου, δικηγόρος του τμήματος Ελεγκτών της Αρχής δημοσίευσε τις ακόλουθες μελέτες:

α) «Οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης ως εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής πρόκληση της προστασίας της ιδιωτικότητας», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, σ. I-XI, 1-126. Στη μελέτη παρουσιάζονται και σχολιάζονται κριτικά γενικότερα όλοι οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης, τα περισσότερα παραδείγματα προέρχονται, ωστόσο, από το Facebook και τις εφαρμογές αυτού. Η εργασία καταλήγει ότι οι σύγχρονες εκφάνσεις της προστασίας της ιδιωτικότητας αποδεικνύονται ανεπαρκείς να προστατεύσουν την ιδιωτική σφαίρα στην περίπτωση των υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης. Απαιτείται αφενός επαναπροσδιορισμός της έννοιας της ιδιωτικότητας στο διαδίκτυο και αφετέρου η θεσμική οριοθέτηση των υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης σε παγκόσμιο επίπεδο, δεδομένης της παγκοσμιοποίησης του διαδικτύου.

β) «Περί της ελευθερίας των ιστολογίων (blogs), Οι νέες τεχνολογίες ως εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής πρόκληση στην ελευθερία διαδόσεως των ιδεών», Πρόλογος: Νίκος Δήμου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, σ. I-XIV, 1-129. Το θέμα της ανωνυμίας και της διατήρησης της ιδιωτικότητας στα ιστολόγια (blogs) αποτελεί το κύριο αντικείμενο της μελέτης. Το κείμενο ερωτήματα που τίθεται είναι κατά πόσο τα ιστο-

λόγια υποπίπτουν στις νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ή, λόγω του ξεχωριστού χαρακτήρα τους, δικαιούνται να απολαύουν κάποιου ιδιαιτέρου νομοθετικού καθεστώτος. Κρίσιμο, επίσης, είναι το θέμα της άρσης του απορρήτου στο χώρο των ιστολογίων για τη διερεύνηση του ιδιοκτήτη διαχειριστή ενός συγκεκριμένου ιστολογίου (ή αλλιώς ιστολόγου) σε περίπτωση ανάρτησης προσβλητικών δημοσιεύσεων. Η μελέτη καταλήγει στην πρόταση κώδικα δεοντολογίας ιστολογίων.

γ) «Μπορεί η μη εναντίωση να εκληφθεί ως συναίνεση για τη μεταθανάτια αφαίρεση οργάνων; Η γερμανική και η ελληνική νομική σκέψη σε διάλογο αναφορικά με τη συνταγματικότητα της τροποποίησης του Ν. 2737/1999», Δικαιώματα του Ανθρώπου, Τεύχος 48, 2010 και σε Τιμητικό Τόμο Καθηγητών Λουκά Θεοχαρόπουλου και Δήμητρας Κοντόγιωργα Θεοχαροπούλου, Τόμος II, σ. 403-426. Στο πλαίσιο της μελέτης, εξετάζεται κατά πόσο η αφαίρεση των οργάνων προς μεταμόσχευση όχι μόνο από τους νεκρούς δότες που έχουν ρητώς συναίνεσει προς τούτο, αλλά από όσους νεκρούς δεν έχουν εκφράσει τη ρητή εναντίωσή τους, είναι συνταγματικά επιτρεπτή (σύστημα εικαζόμενης συναίνεσης).

δ) «Η μεταθανάτια αφαίρεση οργάνων: η μη άρνηση ως συναίνεση, σε Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής/Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας (επιμ.), Βιοηθική και Ανθρώπινα Δικαιώματα: Τα δέκα χρόνια της Σύμβασης του Ονιέδο», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2010, σ. 47-62. Στο πλαίσιο της μελέτης διερευνάται κατά πόσο η αφαίρεση των οργάνων προς μεταμόσχευση όχι μόνο από τους νεκρούς δότες που έχουν ρητώς συναίνεσει προς τούτο, αλλά και από όσους δεν έχουν εκφράσει εν ζωή τη ρητή εναντίωσή τους, είναι συνταγματικά επιτρεπτή. Το ερώτημα αυτό αναλύεται υπό το πρίσμα της (Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική (Σύμβαση του Οβιέδο).

ε) «Σκέψεις αναφορικά με το δικαίωμα διακοπής της ανθρώπινης ζωής», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010, σ. 122-127. Στο πλαίσιο της μελέτης διερευνάται εάν από το δικαίωμα στη ζωή απορρέει το δικαίωμα στο θάνατο.

στ) «Περί της αξίας της ανθρώπινης αξίας», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, Ιούλιος-Αύγουστος 2010, σ. 736-744. Η μελέτη επιχειρεί να σκιαγραφήσει τη σημασία της ανθρώπινης αξίας υπό το φως πολύπλοκων βιοϊατρικών-βιοηθικών διλημμάτων. Η μελέτη προτείνει την υιοθέτηση μιας νέας δυναμικής σχέσης ανάμεσα στην ανθρώπινη αξία και τη βιοηθική, τονίζοντας αφενός ότι τα πολύπλοκα βιοηθικά διλήμματα δεν μπορούν να επιλυθούν αποκλειστικώς μέσω της αξίας του ανθρώπου και αφετέρου ότι η προστασία της αξίας σημαίνει κάτι διαφορετικό σε διαφορετικές φάσεις και περιπτώσεις της ανθρώπινης ζωής.

Τέλος, ο Ανάργυρος Χρυσάνθου, πληροφορικός ελεγκτής της Αρχής, σε συνεργασία με τον Ι. Αποστολάκη, επισκέπτη καθηγητή της ΕΣΔΥ, και τον Η. Βαρλάμη, λέκτορα του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεματικής του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, εξέδωσαν το Δεκέμβριο του 2010 ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλίο με τίτλο «Certification and Security in Health-Related Web Applications: Concepts and Solutions». Το βιβλίο ασχολείται με θέματα ασφάλειας και πιστοποίησης των ιατρικών διαδικτυακών εφαρμογών και στοχεύει να γεφυρώσει δύο διαφορετικές επιστήμες, την υγεία και την πληροφορική, καθώς και να αυξήσει την «ενημερότητα» σε επίπεδο ασφάλειας πληροφοριών των επαγγελματιών της υγείας και της πληροφορικής της υγείας, των μαθητών αλλά και των απλών χρηστών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ
ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ -
ΟΔΗΓΙΩΝ

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 2/2010

ΑΔΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΓΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΜΟΝΟ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΚΑΡΤΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Υποβλήθηκε στην Αρχή το υπ' αρ. πρωτ. 1246/06.02.2009 (και αρ. υπ' πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/2274/08.04.2009) έγγραφο ερώτημα από τον ΟΑΕΔ - Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, με το οποίο ερωτάται η Αρχή εάν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η χορήγηση στην τρίτη αιτούσα Α, στη βάση της υπ' αρ. πρωτ. 362/30.03.2009 παραγγελίας της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Ζακύνθου, στοιχείων σχετικά με την κατάσταση ανεργίας της Β, κατοίκου περιοχής Χ του Δήμου Ψ Ζακύνθου, για δικαστική χρήση.

Μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την πρόταση του εισηγητή και του βοηθού εισηγητή, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Τις διατάξεις του Συντάγματος, και ιδίως εκείνες των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 9Α, 20, 25, 26, και 28,

2. Τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη εκείνες της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, καθώς και τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής,

3. Τη Σύσταση 8/2001 (της 13/09/2001) της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, για την Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εργασιακό πλαίσιο, η οποία επιμένει ιδιαίτερω, αφενός, στο ότι κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που αναφέρονται στους εργαζομένους, οι εργοδότες θα πρέπει πάντα να έχουν κατά νου τις θεμελιώδεις αρχές προστασίας των δεδομένων, και, ιδίως, εκείνη του σκοπού επεξεργασίας, που υπαγορεύει ότι τα δεδομένα πρέπει να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους πρέπει να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. Αφετέρου, δε, στην αλληλεπίδραση μεταξύ του εργατικού δικαίου και του δικαίου περί προστασίας δεδομένων, με την έννοια ότι «το δίκαιο περί προστασίας δεδομένων δεν λειτουργεί απομονωμένα από το εργατικό δίκαιο και την εργατική πρακτική, τα οποία, με τη σειρά τους, δεν λειτουργούν απομονωμένα από το δίκαιο περί προστασίας δεδομένων. Η αλληλεπίδραση αυτή είναι αναγκαία και πολύτιμη και πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη λύσεων οι οποίες θα εξασφαλίζουν την κατάλληλη προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων»,

4. Την Οδηγία 115/2001 (της 20/09/2001) της Αρχής για την Επεξεργασία δεδομένων των εργαζομένων.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, εναρμονιζόμενη, ιδίως, με τις διατάξεις των άρθρων 9Α, 25 παρ. 1 και 28 του Συν/τος, 8 και 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΕ, ρητά ορίζει ότι:

«Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)». Καθιερώνονται, λοιπόν, ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

2. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 5 και 7 του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα μεν απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (ε') και για τα ευαίσθητα δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997. Όπως παγίως έχει κρίνει η Αρχή, οι όροι και προϋποθέσεις της νομιμότητας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, εφαρμόζονται κατά μείζονα λόγο και στην επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της Αρχής 27/2001, 75/2001, 83/2001, 8/2003, 61/2003, 8/2005, 9/2005, 75/2005, 25/2006, 38/2006, 1/2009, 2/2009, 10/2009 και 37/2009).

3. Επειδή, το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ρητά ορίζει ότι «εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

4. Επειδή, στην υπό κρίση περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η τρίτη αιτούσα Α ζητεί, στη βάση σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, από τον ΟΑΕΔ - Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, αντίγραφο της κάρτας ανεργίας της Β για δικαστική χρήση. Και τούτο, διότι η Β έχει εγείρει εναντίον της Α την από 05/11/2008 αγωγή της με τη διαδικασία των εργατικών διαφορών, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ζακύνθου, όπου και υποστηρίζει ότι εργαζόταν για λογαριασμό της από τη 20/09/2007. Αντίθετα, η Α υποστηρίζει ότι προσέλαβε την Β, ως εγγεγραμμένη στον ΟΑΕΔ άνεργη, στο πλαίσιο του προγράμματος απασχόλησης ΝΘΕ 2007 Ολοκληρωμένης Παρέμβασης Ν. Ζακύνθου, τη 01/12/2007. Ζητεί, λοιπόν, να της χορηγηθεί αντίγραφο της κάρτας ανεργίας της Β προκειμένου να αντικρούσει τους ισχυρισμούς της σχετικά με το χρονικό σημείο έναρξης της σχέσης εργασίας, που τους συνέδεε, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ζακύνθου και ενώπιον του ΙΚΑ.

5. Επειδή, τα άνω ζητηθέντα από την Α στοιχεία της Β συνιστούν, όπως παγίως κρίνει η Αρχή, ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. (β') του Ν. 2472/1997, καθόσον τα στοιχεία αυτά αφορούν την ιδιότητα της Β ως άνεργης ή / και δικαιούχου επιδόματος κοινωνικής πρόνοιας από τον ΟΑΕΔ και είναι, συνεπώς, σχετικά με την κοινωνική πρόνοια (Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της Αρχής 34/2007, 1/2009, 2/2009, 10/2009 και 37/2009).

6. Επειδή, όπως παγίως έχει κρίνει η Αρχή (Βλ., ιδίως, τις γνωμοδοτήσεις της Αρχής 3/2003 και 3/2009), η εισαγγελική παραγγελία, η οποία εκδίδεται στη βάση της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 και με την οποία εντέλλεται η επεξεργασία (διαβίβαση) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου τους σε αιτούντα τρίτο, δεν δεσμεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να προβεί στη ζητηθείσα από τον αιτούντα τρίτο επεξεργασία, καθόσον δεν εκδίδεται στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η εισαγγελική παραγγελία συνιστά επιτακτική εντολή προς διερεύνηση του αιτήματος χορήγησης των στοιχείων και υποχρεώνει τη Διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (αρνητική ή θετική) απάντηση προς τον αιτούντα. Όταν, όμως, ζητείται η χορήγηση σε τρίτο ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να διαβιβάσει τη σχετική αίτηση προς τη Διοίκηση, με τη σημείωση ότι αυτή πρέπει να λάβει την άδεια της Αρχής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997. Συνεπώς, ορθώς ο ΟΑΕΔ - Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, προκειμένου να προβεί στη ζητηθείσα από την Α επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Β ζητεί με την υπό κρίση αίτηση τη σχετική άδεια της Αρχής.

7. Επειδή, ο σκοπός επεξεργασίας, τον οποίο προβάλλει η Α για τη διαβίβαση των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Β συνίσταται στην ανάγκη αναγνώρισης, άσκησης και υπεράσπισης των νομίμων δικαιωμάτων της ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων και διοικητικών αρχών (ΙΚΑ) και, υπό την έννοια αυτή συνάδει με τις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') και 4 παρ. 1 στοιχ. (α') του Ν. 2472/1997. Ωστόσο, για την πλήρωση του ως άνω σκοπού επεξεργασίας δεν είναι αναγκαία και πρόσφορη η χορήγηση στην Α από τον ΟΑΕΔ - Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, αντιγράφου της κάρτας ανεργίας της Β. Η ζητηθείσα από την Α χορήγηση αντιγράφου της κάρτας ανεργίας της Β υπερβαίνει την αναλογικότητα των δεδομένων εν όψει του προβαλλόμενου από την Α σκοπού επεξεργασίας και, για το λόγο αυτό, προσκρούει στις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. (β') του Ν. 2472/1997. Και τούτο, αφενός, διότι καταρχήν η εγγραφή ενός προσώπου ως άνεργου στα σχετικά μητρώα του ΟΑΕΔ δεν δύναται να αποκλείσει την ύπαρξη σχέσης (εξαρτημένης ή ανεξάρτητης) εργασίας που να τον συνδέει με συγκεκριμένο εργοδότη, αλλά δύναται μόνο να επισύρει - ενδεχομένως - διοικητικές ή άλλες κυρώσεις σε βάρος του, εφόσον συνεχίσει να λαμβάνει από τον ΟΑΕΔ κοινωνικές παροχές ως άνεργος, ενώ στην πραγματικότητα εργάζεται και λαμβάνει μισθό ως αντιπαροχή της εργασίας του αυτής (Βλ. και αποφάσεις της Αρχής 1/2009 και 87/2009). Και αφετέρου, διότι στην υπό κρίση υπόθεση η Α συνομολογεί ότι η Β ήταν ήδη εγγεγραμμένη ως άνεργη στον ΟΑΕΔ και διέθετε, συνεπώς, κάρτα ανεργίας, κατά το χρονικό σημείο, κατά το οποίο την προσέλαβε στο πλαίσιο του προγράμματος απασχόλησης ΝΘΕ 2007 Ολοκληρωμένης Παρέμβασης Ν. Ζακύνθου. Συνεπώς, για τον ως άνω προβαλλόμενο από την Α σκοπό επεξεργασίας αρκεί η χορήγηση στην ίδια βεβαίωσης από τον ΟΑΕΔ - Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου για τις ημερομηνίες σχετικά με την τελική έγκριση της πρόσληψης της Β και της διενέργειας της πρόσληψης αυτής στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος. Εξάλλου, η Α επιτρέπεται να κάνει χρήση της βεβαίωσης αυτής αποκλειστικά στο πλαίσιο του ως άνω προβαλλόμενου από την ίδια σκοπού επεξεργασίας, αλλιώς εκτίθεται, μεταξύ άλλων, στις προβλεπόμενες από το άρθρο 22 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 ποινικές κυρώσεις.

8. Επειδή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, για τη νομιμότητα της διαβίβασης των προαναφερομένων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Β στην τρίτη αιτούσα Α, απαιτείται η προηγού-

μενη ενημέρωση της ίδιας από τον ΟΑΕΔ – Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

1. Παρέχει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) και 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, στον ΟΑΕΔ – Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, την άδεια να χορηγήσει στην τρίτη αιτούσα Α βεβαίωση για τις ημερομηνίες σχετικά με την τελική έγκριση της πρόσληψης της Β και της διενέργειας της πρόσληψής της από την Α στο πλαίσιο του προγράμματος απασχόλησης ΝΘΕ 2007 Ολοκληρωμένης Παρέμβασης Ν. Ζακύνθου. Στην εν λόγω βεβαίωση θα αναγράφεται ότι αυτή χορηγείται στην Α προκειμένου να προσκομιστεί από την ίδια αποκλειστικά ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων και διοικητικών αρχών για τον ως άνω προβαλλόμενο από την ίδια σκοπό της αναγνώρισης, άσκησης και υπεράσπισης των νομίμων δικαιωμάτων της.

2. Ο ΟΑΕΔ – Τοπικό Υποκατάστημα Ζακύνθου, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, υποχρεούται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, να ενημερώσει την Β, ως υποκείμενο των ως άνω δεδομένων, πριν από τη διαβίβαση των δεδομένων αυτών στην τρίτη αιτούσα Α.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 4/2010

ΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ, ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ, ΑΠΛΩΝ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4905/07.08.2009 αίτηση της Α, νοσηλεύτριας – μεταπτυχιακής φοιτήτριας του Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ, με την οποία ζητείται όπως η Αρχή της παράσχει την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδεια συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους για το σκοπό της διενέργειας επιστημονικής έρευνας. Ειδικότερα, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η αιτούσα, που φοιτά στο 1^ο έτος του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με κατεύθυνση την Παιδιατρική Νοσηλευτική, σκοπεύει να πραγματοποιήσει ερευνητική μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία με τίτλο «Παιδική ηλικία και υπεριώδης ακτινοβολία. Συμπεριφορές, κίνδυνοι και ακτινοβολία», υπό την επίβλεψη Αν. Καθηγητή του ως άνω Τμήματος, για την εκπόνηση της οποίας θα προωθήσει τη διανομή σε παιδιά ηλικίας από 9 έως 15 ετών ερωτηματολογίων, τα οποία αυτά θα συμπληρώσουν με τη συναίνεσή τους. Τα ερωτηματολόγια αυτά, τα οποία θα διανεμηθούν σε σχολεία της ευρύτερης περιφέρειας Πειραιά από τις διευθύνσεις των οικείων σχολείων, είναι καταρχάς ανωνυμοποιημένα και περιλαμβάνουν και ερωτήσεις σχετικά με τη φυλετική προέλευση και την κατάσταση της υγείας των ενδιαφερομένων παιδιών. Σύμφωνα με τη συνοδευτική επιστολή του επιβλέποντος την προαναφερόμενη εργασία καθηγητή, η συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία αυτών των ερωτηματολογίων από την Α είναι απολύτως αναγκαίες για τη σύνταξη της συγκεκριμένης επιστημονικής εργασίας.

Μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την πρόταση του εισηγητή και του βοηθού εισηγητή, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Τις διατάξεις του Συντάγματος, και ιδίως εκείνες των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 9Α, 16, 25, 26, 28, και 101Α,
2. Τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη εκείνες της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, καθώς και τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής,
3. Τη Γνώμη 4/2007 της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 της ως άνω οδηγίας 95/46/ΕΚ, σχετικά με την έννοια του όρου “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 2 στοιχ. (α΄) και (γ΄) του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου τους είναι κάθε πληροφορία, που αναφέρεται στο φυσικό πρόσωπο, το οποίο αφορούν τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσοτέρων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική. Ακολουθώντας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. (β΄) του Ν. 2472/1997 στα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ανήκουν και εκείνα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση ή στην υγεία του υποκειμένου τους. Εξάλλου, η διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. (β΄) εδ. (β΄) του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι «δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων».

2. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, εναρμονιζόμενη, ιδίως, με τις διατάξεις των άρθρων 9Α, 25 παρ. 1 και 28 του Συν/τος, 8 και 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΕ, ρητά ορίζει ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)». Καθιερώνονται, λοιπόν, ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

3. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 5 και 7 του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα μεν

απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) και για τα ευαίσθητα δεδομένα και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (στ΄) του Ν. 2472/1997. Όπως παγίως έχει κρίνει η Αρχή, οι όροι και προϋποθέσεις της νομιμότητας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (στ΄) του Ν. 2472/1997, εφαρμόζονται κατά μείζονα λόγο και στην επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4. Επειδή, η Αρχή έχει προδιαγράψει, με σειρά πράξεων και αποφάσεων της (Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις 46/2004, 47/2004, 16/2005 και 32/2006) τις προϋποθέσεις νομιμότητας επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τόσο απλών όσο και ευαίσθητων, για ερευνητικούς σκοπούς και, ειδικότερα, για την εκπόνηση μεταπτυχιακής μελέτης ή διδακτορικής διατριβής. Στο πλαίσιο αυτό, όπως η Αρχή παγίως κρίνει, η διενέργεια επιστημονικής έρευνας συνιστά νόμιμο σκοπό επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Ν. 2472/1997, μεταξύ άλλων και λόγω του ότι, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος, η ανάπτυξη και προαγωγή της έρευνας αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.

5. Επειδή, η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, εφόσον ο σκοπός της είναι νόμιμος, καταρχήν, με την έγγραφη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Και τούτο, διότι η έγγραφη και ρητή συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων αποτελεί το μέσο για τη μείζονα δυνατή διασφάλιση του δικαιώματός τους στην προστασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα και θα πρέπει καταρχήν να αναζητείται και στις περιπτώσεις επεξεργασίας για ερευνητικούς ή επιστημονικούς σκοπούς. Ωστόσο, το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (στ΄) του Ν. 2472/1997 ρητά προβλέπει τη δυνατότητα της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δηλαδή εκείνες της τήρησης της ανωνυμίας και της λήψης των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

Εξάλλου, όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή, η διάταξη αυτή περιλαμβάνει τουλάχιστον την περίπτωση όπου η επεξεργασία, όπως η πρόσβαση ή η χρήση για άλλον σκοπό από αυτόν για τον οποίο συλλέχθηκαν τα δεδομένα (π.χ. την παροχή υπηρεσιών υγείας) και η ανωνυμοποίηση των δεδομένων διενεργούνται από τον ίδιο τον υπεύθυνο της επεξεργασίας των δεδομένων, έτσι ώστε τα δεδομένα να μην εκφεύγουν από τη σφαίρα επιρροής του υπεύθυνου επεξεργασίας, δηλαδή να ανακοινώνονται ή διατίθενται σε τρίτον χωρίς προηγουμένως να έχουν ανωνυμοποιηθεί. Επιπλέον, το αντικείμενο της έρευνας πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένο, ούτως ώστε να είναι δυνατή και η κρίση εάν τα δεδομένα, που υφίστανται επεξεργασία, είναι απαραίτητα για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Τέλος, κατά το διάστημα της επεξεργασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και πριν από την ανωνυμοποίηση αυτών, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (στ΄) του Ν. 2472/1997 να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Τέτοια μέτρα αφορούν μεταξύ άλλων στη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και ακεραιότητας των δεδομένων. Η εμπιστευτικότητα περιλαμβάνει τον έλεγχο της πρόσβασης στα δεδομένα ώστε μόνο εξουσιοδοτημένα άτομα από το σύνολο των εργαζομένων στον υπεύθυνο επεξεργασίας να έχουν πρόσβαση στα συγκεκριμένα δεδομένα. Η ακεραιότητα αφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων από τυχαιά ή αθέμιτη καταστροφή, απώλεια ή αλλοίωση.

6. Επειδή, στην υπό κρίση υπόθεση, ο προβαλλόμενος σκοπός επεξεργασίας, δηλαδή η σύνταξη μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας από επιστήμονα - ερευνήτρια στο πλαίσιο φοιτήσεως στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Εθνικού και Καπο-

διστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με κατεύθυνση την Παιδιατρική Νοσηλευτική, είναι καταρχήν καθορισμένος, σαφής και νόμιμος, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Αντικείμενο της κρίσιμης επεξεργασίας αποτελούν συγκεκριμένες πληροφορίες των υποκειμένων τους, οι οποίες πρόκειται να συλλεχθούν με τη μέθοδο της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, που έχουν συνταχθεί από την επιστήμονα - ερευνήτρια και υποβλήθηκαν στην Αρχή. Τα ερωτηματολόγια αυτά πρόκειται να διανεμηθούν σε παιδιά ηλικίας από 9 έως 15 ετών, που φοιτούν σε σχολεία της ευρύτερης περιφέρειας Πειραιά, από τις διευθύνσεις των οικείων σχολείων, και θα συμπληρωθούν από όσα παιδιά το επιθυμούν με τη συναίνεσή τους. Τα ερωτηματολόγια αυτά είναι καταρχάς ανωνυμοποιημένα, με την έννοια ότι δεν περιλαμβάνουν το ονοματεπώνυμο κάθε ενδιαφερομένου μαθητή. Ωστόσο, τα ερωτηματολόγια αυτά περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με τον προσδιορισμό του φύλου, της πλήρους ημερομηνίας γέννησης και της περιοχής κατοικίας των ενδιαφερομένων μαθητών, καθώς επίσης και ερωτήσεις σχετικά με τη φυλετική προέλευση και την κατάσταση της υγείας τους. Από το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα ερωτηματολόγια αυτά πρόκειται να διανεμηθούν σε συγκεκριμένα σχολεία περιορισμένης γεωγραφικής περιφέρειας και δύνανται να αποκαλύψουν συγκεκριμένα προβλήματα υγείας ή / και συγκεκριμένη φυλετική προέλευση των ενδιαφερομένων μαθητών, καθίσταται πιθανή η εξακρίβωση της ταυτότητας ορισμένων από τους ενδιαφερόμενους μαθητές, καθόσον η ταυτότητά τους θα μπορεί ενδεχομένως να προσδιορισθεί εμμέσως βάσει των απαντήσεών τους στα προαναφερόμενα ερωτήματα. Συνεπώς, παρά το γεγονός ότι τα ερωτηματολόγια αυτά είναι καταρχάς ανωνυμοποιημένα, υπό την προαναφερόμενη έννοια, δεν δύναται να θεωρηθούν ότι θα περιέχουν αποκλειστικά στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν θα μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων, και, συνακολούθως, δεν δύνανται να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 2472/1997.

7. Επειδή, με βάση τα προαναφερόμενα, η αιτούσα επιστήμων - ερευνήτρια θα πρέπει: α) είτε να προβεί στην υποβολή στην Αρχή γνωστοποίησης σύστασης και λειτουργίας αρχείου καθώς και αίτησης παροχής αδειάς επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 6 και 7 του Ν. 2472/1997, β) είτε να προβεί στη συλλογή μόνο του έτους γέννησης κάθε ενδιαφερομένου μαθητή καθώς, επίσης, και στην απόληψη από τα προαναφερόμενα ερωτηματολόγια της ερώτησης σχετικά με την περιοχή κατοικίας των ενδιαφερομένων μαθητών, προκειμένου τα ερωτηματολόγια αυτά να περιέχουν αποκλειστικά στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν θα μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

Αποφάινεται ότι, για τους λόγους, που διεξοδικά αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης: 1. Η αιτούσα Α, νοσηλεύτρια - μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ, δικαιούται, καταρχήν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 2 στοιχ. (ε'), 7 παρ. 2 στοιχ. (στ') και 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, να προβεί στη συλλογή και επεξεργασία, μέσω ερωτηματολογίων, απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων μαθητών για τον προβαλλόμενο σκοπό επεξεργασίας, δηλαδή τη σύνταξη μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας στο πλαίσιο φοιτήσεως στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με κατεύθυνση την Παιδιατρική Νοσηλευτική.

2. Για τη συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία των ως άνω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, η αιτούσα Α θα πρέπει: α) είτε να προβεί στην υποβολή στην Αρχή γνωστοποίησης σύστασης και λειτουργίας αρχείου καθώς και αίτησης παροχής αδειάς επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 6 και 7 του Ν. 2472/1997, β) είτε να προβεί στη συλλογή μόνο του έτους γέννησης κάθε ενδιαφερόμενου μαθητή καθώς, επίσης, και στην απόσυρση από τα προαναφερόμενα ερωτηματολόγια της ερώτησης σχετικά με την περιοχή κατοικίας των ενδιαφερομένων μαθητών, προκειμένου τα ερωτηματολόγια αυτά να περιέχουν αποκλειστικά στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν θα μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ.7/2010

ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΦΕΡΕΓΓΥΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ (ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΜΑΥΡΗΣ ΛΙΣΤΑΣ).

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Ο Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Ενοικιάσεως Αυτοκινήτων (εφεξής ΣΤΕΕΑ) γνωστοποίησε στην Αρχή τη δημιουργία και τήρηση κοινού αρχείου με δεδομένα πελατών των μελών του (έγγραφα υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/190/12.03.2008 και ΓΝ/ΕΙΣ/122/10.02.2009 – βλ. σχετικά και ερώτημα υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/7585/07.11.2007, καθώς και την υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/7585-1/11.12.2007 απάντηση της Αρχής σχετικά με την υποχρέωση υποβολής γνωστοποίησης). Κάθε ένα από τα μέλη του ΣΤΕΕΑ θα διαβιβάζει σε αρχείο που θα τηρεί ο ίδιος ο ΣΤΕΕΑ δεδομένα πελατών σχετικά με παράνομη/αντισυμβατική συμπεριφορά των τελευταίων. Στη συνέχεια, ο ΣΤΕΕΑ θα επεξεργάζεται τα δεδομένα αυτά διατηρώντας τα σε κοινή βάση δεδομένων, στην οποία και θα έχουν πρόσβαση τα ως άνω μέλη προκειμένου να αντλήσουν πληροφόρηση για την φερεγγυότητα υποψήφιων πελατών. Η πρόσβαση αυτή θα πραγματοποιείται μέσω της ιστοσελίδας του ΣΤΕΕΑ, μόνο από τα μέλη και μόνο με τη χρήση ειδικού κωδικού (password).

Σκοπός του αρχείου αυτού είναι η προστασία της περιουσίας των μελών του ΣΤΕΕΑ από συμβάσεις με ασυνεπείς πελάτες-μισθωτές, ήτοι με πελάτες που επέδειξαν συμπεριφορά παράνομη ή αντισυμβατική. Κατά τον ΣΤΕΕΑ, η τήρηση του ως άνω κοινού αρχείου και η επακολουθήσασα επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων είναι αναγκαία για την άμεση ενημέρωση και προειδοποίηση των μελών του και, ακολούθως, για την πρόληψη ανάλογων περιστατικών. Τα είδη των δεδομένων που θα καταχωρούνται στο ως άνω αρχείο είναι, σύμφωνα πάντα με τη γνωστοποίηση του ΣΤΕΕΑ, τα εξής:

α) Δεδομένα φυσικών προσώπων: ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, μητρώνυμο, τόπος και χρόνος γέννησης, ΑΔΤ και εκδούσα αρχή, διεύθυνση κατοικίας, διεύθυνση εργασίας, τηλέφωνα επικοινωνίας. β) Δεδομένα νομικών προσώπων: επωνυμία και διακριτικός τίτλος, ΑΦΜ, διεύθυνση έδρας, τηλέφωνα. γ) Ο κωδικός του περιστατικού για το οποίο γίνεται η καταχώρηση.

Τα είδη των περιστατικών θα κωδικοποιούνται στις εξής ενδεικτικές κατηγορίες:

1. Κλοπή αυτοκινήτου
2. Υπεξαίρεση αυτοκινήτου
3. Χρήση του αυτοκινήτου για παράνομες δραστηριότητες, π.χ. λαθρεμπόριο, μεταφορά λαθρομεταναστών, γυναικών, κ.α.

4. Χρήση ή απόπειρα χρήσης πλαστών ή κλεμμένων εγγράφων (ταυτότητα ή διαβατήριο, άδεια οδήγησης, πιστωτικές κάρτες)
5. Ψευδής πληροφόρηση ως προς τα στοιχεία επικοινωνίας (διευθύνσεις, τηλ. επικοινωνίας)
6. Άρνηση καταβολής μισθωμάτων για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών
7. Πρόκληση σοβαρών ζημιών ή καταστροφή του αυτοκινήτου, άρνηση καταβολής του τιμήματος αποκατάστασης των ζημιών, εγκατάλειψη του αυτοκινήτου

Στις ως άνω (υπό γ) κατηγορίες δεδομένων θα περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση του ΣΤΕΕΑ, και ευαίσθητα δεδομένα, ήτοι δεδομένα σχετικά με ποινικές διώξεις (καταγγελίες) και καταδίκες (αποφάσεις δικαστηρίων).

Η υπόθεση συζητήθηκε στην Ολομέλεια της Αρχής την 04.06.2009, όπου κρίθηκε ότι είναι αναγκαία η συμπλήρωση του φακέλου της υπόθεσης με συγκεκριμένα στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η αποτίμηση του κινδύνου των εταιρειών - μελών του ΣΤΕΕΑ από συμβάσεις με πελάτες φερόμενους ως αφερέγγυους. Ενδεικτικά, ο ΣΤΕΕΑ κλήθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/705/15.06.2009 έγγραφο της Αρχής να προσκομίσει τα εξής:

1. Στατιστικά στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει σε ετήσια βάση ο αριθμός των (για οποιοδήποτε λόγο) μη επιστρεφόμενων αυτοκινήτων σε αναλογία με τον αριθμό των μισθωμένων αυτοκινήτων.
2. Κύκλο εργασιών που να προέρχεται από τους ισολογισμούς των τριών τελευταίων ετών των εταιριών του κλάδου (π.χ. ακαθάριστα έσοδα, ζημιές από αντισυμβατική συμπεριφορά πελατών, καθαρά κέρδη).
3. Όποιο άλλο συγκριτικό στοιχείο που θα μπορούσε, κατά την κρίση του ΣΤΕΕΑ, να συμβάλει στην εκτίμηση του κινδύνου των εταιριών-μελών του από συμβάσεις με πελάτες φερόμενους ως αφερέγγυους.

Ο ΣΤΕΕΑ υπέβαλε στην Αρχή συμπληρωματικά στοιχεία με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5767/30.09.2009 έγγραφό του. Στα στοιχεία αυτά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το υπόδειγμα με τους όρους του μισθωτηρίου συμβολαίου που προτείνει ο ΣΤΕΕΑ στα μέλη του, καθώς και ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας που έχει υιοθετηθεί από τα μέλη του ΣΤΕΕΑ (2008).

Ο ΣΤΕΕΑ επίσης αναφέρει ότι δεν διαθέτει στατιστικά στοιχεία για το ύψος της ζημιάς που προκαλείται από αυτές τις ενέργειες, καθώς και ότι κανένας ισολογισμός δεν απεικονίζει τη ζημιά που υφίσταται κάθε εταιρία. Επιπρόσθετα, ο ΣΤΕΕΑ επισημαίνει ότι για τις λίγες μεγάλες εταιρείες του κλάδου που αριθμούν μερικές δεκάδες χιλιάδες αυτοκίνητα η ζημιά μπορεί να χαρακτηριστεί ακόμα και αμελητέα. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τις πιο μικρές εταιρείες, οι οποίες ξεπερνούν τις 2000, διαθέτουν τον ελάχιστο αριθμό αυτοκινήτων που ορίζει ο Νόμος (10 αυτοκίνητα) και συνήθως δεν έχουν ασφαλισμένα τα αυτοκίνητά τους για κλοπή ή υπεξαίρεση. Στόχος λοιπόν του ΣΤΕΕΑ είναι να προστατευτούν κυρίως αυτές οι μικρές επιχειρήσεις, αλλά και ο κλάδος συνολικά. Περαιτέρω, ο ΣΤΕΕΑ υπογραμμίζει ότι για τη διεκδίκηση των μισθωμάτων είναι πολύ σπάνιο να ακολουθηθεί η δικαστική οδός, καθώς είναι ιδιαίτερα δαπανηρή και χρονοβόρα σαν διαδικασία. Αντιθέτως, για κλοπές και υπεξαίρεσεις έχει υποβληθεί πλήθος μηνύσεων κατ' αγνώστων, δεν έχει εκδοθεί όμως καμία καταδικαστική απόφαση, αφού μόλις βρεθεί το αυτοκίνητο (και άρα εξασφαλίσει κάθε επιχείρηση το κεφάλαιό της) οι επιχειρήσεις υποχωρούν φοβούμενες εκδικητικές κινήσεις σε βάρος τους. Υποβλήθηκαν μάλιστα στην Αρχή στοιχεία από τις τέσσερις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου από όπου αποδεικνύεται ότι από τα αυτοκίνητα που αφαιρούνται το ποσοστό ανεύρε-

σης είναι ιδιαίτερα χαμηλό (από 201 κλαπέντα/υπεξαιρεθέντα αυτοκίνητα την τελευταία τριετία, ανευρέθησαν 44). Επίσης, ο ΣΤΕΕΑ αναφέρει ότι η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενοικιάσεως Αυτοκινήτων “Leaseurope” ενημερώνει τα μέλη της (μεταξύ των οποίων και τον ΣΤΕΕΑ) για περιστατικά αφαίρεσης αυτοκινήτων, αλλά και για τις “νέες μεθόδους” που εφαρμόζονται κατά καιρούς. Προς απόδειξη τούτου υποβλήθηκαν στην Αρχή δείγματα σχετικών ενημερωτικών μηνυμάτων που έλαβε ο ΣΤΕΕΑ από τη Leaseurope μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τις πληροφορίες αυτές, ο ΣΤΕΕΑ θεωρεί σημαντικό να προωθεί στα μέλη του έγκαιρα μέσω του κοινού αρχείου. Τέλος, ο ΣΤΕΕΑ επισημαίνει ότι κύριος στόχος του είναι να αποτρέψει την επανάληψη ενός περιστατικού μέσω της πρόληψης, καθώς η τακτική που ακολουθείται από “επιτήδεια” άτομα διαιωνίζεται από την αδυναμία των επιχειρήσεων του κλάδου να ενημερωθούν μεταξύ τους έγκυρα και έγκαιρα.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Στο άρθρο 2 στοιχ. α' και β' του Ν. 2472/1997 ορίζονται οι έννοιες των απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αντίστοιχα. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου νόμου, η επεξεργασία “απλών” δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση, στην περίπτωση που συντρέχουν οι όροι που περιοριστικώς αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Ένας από αυτούς τους όρους είναι και όταν η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες τους (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997). Αναφορικά δε με τα ευαίσθητα δεδομένα, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 του ίδιου νόμου η επεξεργασία τους καταρχήν απαγορεύεται, κατ' εξαίρεση όμως επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια της Αρχής και όταν συντρέχουν οι όροι που περιοριστικώς αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Περαιτέρω, στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζονται οι προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας, ενόψει των θεμελιωδών αρχών της αναγκαιότητας και προσφορότητας σε σχέση πάντα με τον σκοπό επεξεργασίας.

2. Αναφορικά με τα δεδομένα για την ασυνέπεια στην πληρωμή οφειλών (δεδομένα “μαύρης λίστας” ή “δυσμενή” δεδομένα, π.χ. η καθυστερημένη αποπληρωμή), η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 έχει επισημάνει ότι “Οι μαύρες λίστες, κατά κανόνα, συνεπάγονται επιβλαβή αποτελέσματα για τα άτομα που περιλαμβάνονται σε αυτές, και ενδέχεται να επιφέρουν δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος μιας ομάδας ανθρώπων εμποδίζοντας την πρόσβασή τους σε συγκεκριμένη υπηρεσία ή ζημιώνοντας την υπόληψή τους” (βλ. Έγγραφο Εργασίας υπ' αριθμ. 65/2002 σχετικά με τις μαύρες λίστες - πρβλ. και την σχετική μελέτη της Γαλλικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Black lists - “bad debtors” and “fraudsters” central data bases in respect of personal data protection, THE CNIL'S REPORTS - 2003 edition). Γίνεται δεκτό ότι τα αρχεία αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά, επειδή αποτελούν μέσα συγκέντρωσης και διάδοσης πληροφοριών από και προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις με στόχο την ασφάλεια των συναλλαγών, την πρόληψη της απάτης κλπ. Ωστόσο, ενόψει των σοβαρών κινδύνων που ενέχουν οι μαύρες λίστες ως προς τον περιορισμό της ιδιωτικότητας του ατόμου (δημιουργία αρνητικού προφίλ αντισυμβαλλόμενου-καταναλωτή, αποκλεισμός ατόμων από υπηρεσίες καίριες για την καθημερινή τους ζωή, όπως είναι οι υπηρεσίες πίστωσης, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών,

ασφάλισης, παράνομη διασύνδεση με άλλα αρχεία, κλπ.), η δημιουργία και τήρηση τους θα πρέπει να υπόκειται στις αρχές της νομιμότητας που καθορίζονται στην Οδηγία 95/46/ΕΚ.

3. Σύμφωνα με προηγούμενες Αποφάσεις της Αρχής (Αποφάσεις 24/2004 και 26/2004 για το κοινό αρχείο οικονομικής συμπεριφοράς του διατραπεζικού συστήματος πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ και συναφών κοινών αρχείων εταιριών πιστοληπτικής ικανότητας), η συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία “δυσμενών” δεδομένων είναι νόμιμη και χωρίς την συγκατάθεση του υποκειμένου, μόνο αν θεμελιώνεται υπέρτερο έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του αποδέκτη, το οποίο συνίσταται στην προστασία της εμπορικής πίστης και την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών. Ανάλογη περίπτωση αποτελεί και η έγκριση από την Αρχή -με την Απόφαση 6/2006- της δημιουργίας από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ κοινού αρχείου επιχειρήσεων, των οποίων οι συμβάσεις για αποδοχή καρτών έχουν καταγγεληθεί, για το σκοπό περιορισμού της απάτης στο συγκεκριμένο μέσο πληρωμών (σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ - “Guidelines for Terminated Merchant Databases”, Δεκέμβριος 2004).

4. Ο αποκλεισμός ατόμων που έχουν αθετήσει συμβατικές τους υποχρεώσεις ή επέδειξαν παράνομη συμπεριφορά προφανώς εξυπηρετεί τα συμφέροντα της κάθε εταιρείας ή και του κλάδου. Ωστόσο, η δημιουργία μιας μαύρης λίστας με τα δεδομένα των ατόμων αυτών, μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο αν η ζημία που υφίσταται ο κλάδος ή η εταιρία είναι τόσο μεγάλη, που ο περιορισμός του ατόμου στην ιδιωτικότητά του καθίσταται πλέον αναγκαίος. Αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση μη σημαντικών ζημιών μεμονωμένων εταιριών του επιχειρηματικού κλάδου.

5. Στην υπό κρίση περίπτωση, ο ΣΤΕΕΑ δεν υπέβαλε στην Αρχή όλα τα στοιχεία τα οποία του ζητήθηκαν, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η πλήρης στάθμιση μεταξύ των συμφερόντων του ΣΤΕΕΑ και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Από τα στοιχεία δε που υποβλήθηκαν, διαπιστώθηκε ότι ο οικονομικός φύσεως κίνδυνος που διατρέχουν τα μέλη του ΣΤΕΕΑ από συμβάσεις με αφερέγγυους πελάτες δεν είναι τόσο υψηλός, ώστε να απειλείται η εύρυθμη λειτουργία του συγκεκριμένου επιχειρηματικού κλάδου. Επιπρόσθετα, η οικονομική ζημία που υφίστανται μεμονωμένες μικρές επιχειρήσεις του κλάδου από την απώλεια οχημάτων τους λόγω της μη ασφάλισής τους από κλοπή ή υπεξαίρεση, αποτελεί όχι μόνο αναμενόμενο επιχειρηματικό κίνδυνο που αναλαμβάνει οποιοσδήποτε ασκεί εμπορική δραστηριότητα, αλλά και επιχειρηματική επιλογή των συγκεκριμένων εταιριών, αφού επιλέγουν να μην τα ασφαλίσουν λόγω οικονομικού κόστους. Τέλος, ο ΣΤΕΕΑ δεν εξέτασε αν είναι εφικτός ο επιδιωκόμενος σκοπός (αποφυγή περαιτέρω ζημίας) με τη χρήση μέσων λιγότερο επαχθών, ώστε να μην θίγονται υπέρμετρα τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων ενόψει των προαναφερόμενων εγγενών κινδύνων της συγκεκριμένης επεξεργασίας (π.χ. εταιρίες που δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το κόστος ασφάλισης και έχουν τη μεγαλύτερη ζημία να προσπαθήσουν να συνασπιστούν και να συνασφαλίσουν ποσοστό ασφάλισης η κάθε μία).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή απορρίπτει την αίτηση του ΣΤΕΕΑ για δημιουργία και τήρηση αρχείου με δεδομένα αφερέγγυων πελατών.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 8/2010**ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΜΑΧΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΑΝΩΝΥΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΟΠΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3088/02.05.2007 προσφυγή του, ο Α παραπονείται ότι η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ έχει προβεί σε παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών του δεδομένων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ως άνω προσφυγή, στην ιστοσελίδα που διαθέτει η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ (και ειδικότερα στην τότε ιστοσελίδα <http://www.ta-nea.dolnet.gr> - σημερινή ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.tanea.gr>, έχει δημοσιευθεί την **** ένα άρθρο που αναφέρεται σε βούλευμα το Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, με το οποίο ο προσφεύγων φέρεται να παραπέμπεται για απάτη.

Με την από 14.02.2007 εξώδικη δήλωσή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ (εταιρία με την επωνυμία "ΑΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ"), ο προσφεύγων άσκησε τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης σύμφωνα με το Ν. 2472/1997. Ειδικότερα, ζήτησε αφενός πληροφόρηση σχετικά με όλα τα δεδομένα που τον αφορούν, την προέλευσή τους και τον σκοπό επεξεργασίας τους από την εν λόγω ιστοσελίδα, αφετέρου τη μη χρησιμοποίηση και πλήρη διαγραφή από το αρχείο της εφημερίδας όλων των δεδομένων που τον αφορούν. Στην από 02.03.2007 έγγραφη εξώδικη απάντησή του προς τον προσφεύγοντα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας αναφέρει συνοπτικά τα εξής:

Ως προς το δικαίωμα πρόσβασης (πληροφόρησης): "1. Η αναφορά της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ στο φύλλο της *** στο όνομα και το επώνυμό σας έγινε επ' αφορμής είδησης του αστυνομικού/δικαστικού ρεπορτάζ για υπόθεση που απασχόλησε τη Δικαιοσύνη και τον Τύπο. Ουδεμία άλλη αναφορά (πλην της ανωτέρω) έγινε σε προσωπικά σας στοιχεία, πολύ δε περισσότερο σε απόρρητα ή ευαίσθητα. 2. Το δημοσίευμα αυτό δεν παίρνει ασφαλώς θέση περί ενοχής ή μη του προσώπου σας και περιορίζεται -κατά καθήκον ενημέρωση της κοινής γνώμης- απλώς και μόνο να καταγράψει την είδηση, κατονομάζοντας μάλιστα και την πηγή της (Βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης). Συνεπώς ουδείς ψευδής, προσβλητικός ή και συκοφαντικός ισχυρισμός περιλαμβάνεται στο συγκεκριμένο δημοσίευμα."

Ως προς το δικαίωμα αντίρρησης: "[...] τα παλαιά δημοσιεύματα εφημερίδων -είτε σε φυσική (έγχαρτη), είτε σε ηλεκτρονική μορφή- αποτελούν κατά τα διδάγματα κοινής πείρας πολύτιμη πηγή για ερευνητές και μελετητές και κάθε τυχόν επέμβαση σε αυτά πρέπει ως εκ τούτου να αποφεύγεται. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυστυχώς δυνατή η διαγραφή των στοιχείων που ζητάτε με την επιστολή σας."

Ύστερα από σχετική έρευνα που πραγματοποίησε η εισηγήτρια στον διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, διαπιστώθηκε ότι το επίμαχο δημοσίευμα παραμένει πράγματι ηλεκτρονικά διαθέσιμο μέχρι και σήμερα.

Ο προσφεύγων Α καθώς και ο υπεύθυνος επεξεργασίας "ΑΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ" κλήθηκαν προς ακρόαση κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Αρχής στις 29.10.2009 με τις υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/6252/20.10.2009 και Γ/ΕΞ/6255/20.10.2009 κλήσεις αντίστοιχα, οι οποίες επιδόθηκαν νομίμως. Στη συνεδρίαση προσήλθαν και παρέστησαν ο ίδιος ο προσφεύγων και ο πληρεξούσιος δικηγό-

ρος του, καθώς και ο πληρεξούσιος δικηγόρος του υπεύθυνου επεξεργασίας. Ο δικηγόρος του προσφεύγοντος υποστήριξε ότι η επίμαχη υπόθεση ουδέποτε απασχόλησε τον Τύπο, αλλά μόνο τη Δικαιοσύνη, και ότι μάλιστα ο προσφεύγων απαλλάχθηκε αργότερα από την κατηγορία της απάτης. Προσέθεσε, επίσης, ότι εξαιτίας της διαθεσιμότητας του επίμαχου δημοσιεύματος στο Διαδίκτυο, ο προσφεύγων αντιμετωπίζει προβλήματα στον επαγγελματικό του χώρο (είναι ηθοποιός, συντάκτης κειμένων για επιθεωρήσεις και επιχειρηματίας). Στην ερώτηση του Προέδρου για ποιο λόγο καθυστέρησε να υποβάλει την προσφυγή του, καθώς το άρθρο δημοσιεύθηκε το 1999 και η προσφυγή υποβλήθηκε το 2007, ο προσφεύγων απάντησε ότι δεν γνώριζε για το επίμαχο δημοσίευμα και ότι για πρώτη φορά ενημερώθηκε γι' αυτό το 2007 από κάποιο οικείο του πρόσωπο που το εντόπισε στο διαδίκτυο. Στη συνέχεια, ο δικηγόρος του υπεύθυνου επεξεργασίας επεσήμανε ότι πρόκειται για δημοσίευμα που κατά το χρόνο που συντάχθηκε ήταν αληθές και ότι ο μόνος στόχος της εφημερίδας ήταν η καταγραφή και διάδοση της είδησης στο πλαίσιο άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Υπογράμμισε δε ότι ο προσφεύγων Α ήταν καθόλα άγνωστος στην εφημερίδα κατά το χρόνο διάθεσης στο κοινό του επίμαχου δημοσιεύματος και ότι το όνομά του αναφέρθηκε στο δημοσίευμα επειδή προέκυψε από την πηγή αυτού, η οποία ήταν το αναφερόμενο στο δημοσίευμα βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, δεν γνώριζε πως περιήλθε σε γνώση της εφημερίδας το βούλευμα αυτό, ούτε αν τηρείται ακόμα στο αρχείο της εφημερίδας. Επιπρόσθετα, ο ίδιος δικηγόρος ενημέρωσε την Αρχή ότι έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία ψηφιοποίησης της εφημερίδας "ΤΑ ΝΕΑ" από τα φύλλα του έτους 1939 και ότι, ως εκ τούτου, στο διαδίκτυο θα είναι σύντομα διαθέσιμο όλο το αρχείο της εφημερίδας. Στόχος της εφημερίδας, σύμφωνα πάντα με όσα ανέφερε ο δικηγόρος της, είναι η παροχή "ανοιχτής" πρόσβασης στο ηλεκτρονικό της αρχείο για εκπαιδευτικούς λόγους.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Όπως κατ' επανάληψη έχει κρίνει η Αρχή (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις 53/2004, 25/2005, 26/2007, 58/2007, 17/2008), το δικαίωμα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 9 παρ. 1 Σ) και των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ) συχνά συγκρούεται με την ελευθερία της έκφρασης και του Τύπου για την ενημέρωση του κοινού (άρθρο 14 παρ. 1 Σ), καθώς και με το δικαίωμα στην πληροφόρηση (άρθρο 5Α Σ). Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει *in abstracto* επικράτηση του ενός ατομικού δικαιώματος επί του άλλου. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνεται μία *in concreto* οριοθέτηση των πεδίων εφαρμογής των συγκρουόμενων δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις αρχές της *ad hoc* στάθμισης των αντιτιθέμενων συμφερόντων και της πρακτικής αρμονίας και αναλογικής εξισορρόπησης. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να εφαρμόζεται και η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ) με τέτοιον τρόπο, ώστε τα προστατευόμενα αγαθά (ελευθερία του Τύπου, δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση και δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου και στον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό) να διατηρήσουν την κανονιστική τους εμβέλεια.

2. Στο άρθρο 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997, ορίζεται ως "επεξεργασία" και "η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση". Επιπρόσθετα, το άρθρο 3 παρ. 1 προσδιορίζει το πεδίο εφαρμογής του ίδιου νόμου, το οποίο καλύπτει την εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία, καθώς και τη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Ακολουθως, στο άρθρο 4 τίθενται οι προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως ενόψει των θεμελιωδών αρχών του σκοπού και

της αναλογικότητας. Περαιτέρω, το άρθρο 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997 ορίζει ως ευαίσθητα, μεταξύ άλλων, και τα δεδομένα που είναι σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες. Νομιμοποιητική βάση επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς αποτελεί το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του ίδιου νόμου, το οποίο θέτει για το επιτρεπτό μιας τέτοιας επεξεργασίας τις εξής προϋποθέσεις: 1) η επεξεργασία να αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, 2) η επεξεργασία να πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, 3) άδεια της Αρχής, η οποία χορηγείται μόνο εφόσον (α) η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος και (β) εφόσον δεν παραβιάζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακή ζωής. Ως θέμα δημοσίου ενδιαφέροντος νοείται δε -μεταξύ άλλων- και κάθε υπόθεση, η οποία έχει ήδη λάβει ευρεία δημοσιότητα (π.χ. διάπραξη σοβαρών εγκλημάτων που διερευνώνται ήδη από τις αρμόδιες δικαστικές και δικαστικές αρχές). Τέλος, το άρθρο 13 του ίδιου νόμου καθιερώνει το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου των δεδομένων με σκοπό αφενός να προστατευτεί το συμφέρον αυτού ως θιγόμενου, και αφετέρου να εξασφαλιστεί ο έλεγχος της νομιμότητας της επεξεργασίας που πραγματοποιείται.

3. Στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997, όπως η διάταξη τροποποιήθηκε με το άρθρο όγδοο παρ. 3 του Ν. 3625/2007 (ΦΕΚ 290 Α'), προβλέπεται ότι "Ειδικά για τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες δύναται να επιτραπεί η δημοσιοποίηση μόνον από την εισαγγελική αρχή για τα αδικήματα που αναφέρονται στο εδάφιο β' της παραγράφου 2 του άρθρου 3 με διάταξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών ή του Εισαγγελέα Εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο Εφετείο." Δεδομένου ότι η υπό κρίση επεξεργασία έλαβε χώρα το έτος 1999, η διάταξη αυτή, που δεν έχει αναδρομική ισχύ, δεν τυχάνει εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση.

4. Η διάθεση ενός δημοσιεύματος στον διαδικτυακό τόπο μιας εφημερίδας συνιστά επεξεργασία υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997 και, μάλιστα, εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του ίδιου νόμου. Και αυτό, διότι, όπως έχει κρίνει και το ΔΕΚ, "η αναγραφή στοιχείων σε ιστοσελίδα του Διαδικτύου προϋποθέτει, σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες σήμερα τεχνικές και μηχανογραφικές διαδικασίες, την εκτέλεση μιας εργασίας τοποθέτησεως της σελίδας αυτής σε ένα διακομιστή του διαδικτύου (server), καθώς και τις αναγκαίες εργασίες για να μπορούν να έχουν πρόσβαση στη σελίδα αυτή τα πρόσωπα που συνδέονται με το διαδίκτυο. Οι εργασίες αυτές πραγματοποιούνται, τουλάχιστον εν μέρει, κατά τρόπο αυτοματοποιημένο". Συνεπώς, καταλήγει το ΔΕΚ, "η εργασία, που συνίσταται στην αναφορά, επί ιστοσελίδας του διαδικτύου, σε διάφορα πρόσωπα και στον προσδιορισμό τους είτε με το όνομά τους είτε με άλλα μέσα [...] συνιστά αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46" (Απόφαση της 06.11.2003, Υπόθεση C-101/01, Lindqvist, Σκέψεις 25-27 - πρβλ. σχετικά και Απόφαση 17/2008 της Αρχής, Σκέψεις 12-13).

5. Στην προαναφερθείσα στο ιστορικό της παρούσας έγγραφη εξώδικη απάντηση του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τον προσφεύγοντα αναφέρονται τα εξής: "[...] Η ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, που αναφέρετε στη δήλωσή σας, περιλαμβάνει όσα δημοσιεύονται στο φύλλο της εφημερίδας, που "ανασύρονται" σε κάθε αναζήτηση δημοσιευμάτων μέσω του διαδικτύου. Όπως γνωρίζετε, υπάρχει μάλιστα η τεχνική δυνατότητα με την αναζήτηση να "ανασύρεται" στην οθόνη του υπολογιστή -όχι απλώς το δημοσιευμένο κείμενο ή/και φωτογραφία- αλλά ακριβής "ηλεκτρονι-

κή φωτοτυπία” συγκεκριμένου δημοσιεύματος που περιλαμβάνει ακόμη και τις τυχόν διαφημίσεις που έχουν δημοσιευθεί δίπλα σε αυτό.”. Εξάλλου, στο διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας αυτής η πρόσβαση στα τηρούμενα από την εφημερίδα αυτή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτυγχάνεται μέσω του ονόματος ή/και επωνύμου των υποκειμένων τους, αρκεί να πληκτρολογήσει κανείς το όνομα στο ειδικό προς τούτο πεδίο της φόρμας αναζήτησης, η οποία είναι προσιτή σε κάθε επισκέπτη του τόπου αυτού. Η πρόσβαση αυτή καθίσταται επίσης δυνατή χάρη στα κριτήρια της ημερομηνίας της δημοσίευσης ή/και της κατηγορίας στην οποία ανήκει το δημοσίευμα (π.χ. κατηγορία “επικαιρότητα” με υποκατηγορίες “Ελλάδα”, “κόσμος”, “οικονομία”, “πολιτισμός”, κλπ.). Συνεπώς, η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ διενεργεί, μέσω του διαδικτυακού της τόπου, εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 2472/1997.

6. Αναφορικά με την έντυπη έκδοση της εν λόγω εφημερίδας, έχει γίνει δεκτό ότι ο Ν. 2472/1997 εφαρμόζεται στα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται σε διαρθρωμένα αρχεία των εφημερίδων (βλ. και Απόφαση της Αρχής 26/2007, σκ. 5). Αρχείο δε θεωρείται κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία γίνονται προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια (άρθρο 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997). Τα κριτήρια με βάση τα οποία διαρθρώνονται τα αρχεία πρέπει να είναι ειδικά και να αφορούν στα πρόσωπα που αναφέρονται τα δεδομένα, έτσι ώστε να επιτρέπεται η ευχερής πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα (βλ. Προίμιο της Οδηγίας 95/46/EK, σημεία 15 και 27). Στην προκειμένη περίπτωση, η καθ΄ ής η προσφυγή, όπως όλες οι εκδοτικές εταιρίες εφημερίδων, τηρεί αρχείο, που περιλαμβάνει τουλάχιστον όλα τα δημοσιευμένα φύλλα της εφημερίδας “ΤΑ ΝΕΑ”, όπου και βρίσκονται καταχωρημένα όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν κατά καιρούς δημοσιευθεί στην εφημερίδα αυτή. Η πρόσβαση στα δεδομένα αυτά καθίσταται δυνατή τουλάχιστον με το κριτήριο του αριθμού του κάθε φύλλου της εφημερίδας ή/και της ημερομηνίας κυκλοφορίας του, πέραν του ότι κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας είναι δυνατή και μέσω εσωτερικών μηχανών αναζήτησης για τους δημοσιογράφους.

7. Η Αρχή δεν εφαρμόζει τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ζ΄ του Ν. 2472/1997, στο μέτρο που αυτή απαιτεί άδεια της Αρχής για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Και τούτο, διότι η από τη διάταξη αυτή απαιτούμενη άδεια της Αρχής συνιστά προληπτικό μέτρο της ελευθερίας του Τύπου και ως τέτοιο απαγορεύεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παρ. 2 Σ (έτσι ρητά οι Αποφάσεις της Αρχής 26/2007 σκ. 11 και 17/2008 σκ. 18). Κατά τα λοιπά, όμως, η διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχείο ζ΄ του Ν. 2472/1997 είναι εφαρμοστέα, δεδομένου ότι θέτει ουσιαστικά κριτήρια για την άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος.

8. Ως δημόσια πρόσωπα κατά την έννοια του Ν. 2472/1997 νοούνται τα πρόσωπα που κατέχουν δημόσια θέση ή/και χρησιμοποιούν δημόσιο χρήμα ή ακόμα και όλοι όσοι διαδραματίζουν ρόλο στη δημόσια ζωή, όπως στην πολιτική, επιστημονική, θρησκευτική, οικονομική, καλλιτεχνική, κοινωνική, αθλητική (πρβλ. άρθρο 7 του Ψηφίσματος 1165 (1998) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, Απόφαση του ΕΔΔΑ “Καρολίνα του Αννόβερου κατά Γερμανίας”, 24.06.2004, σκ. 42 και 72 -όπου εξετάστηκε, μεταξύ άλλων, αν κατά την κρυφή φωτογράφησή της από δημοσιογράφους η προσφεύγουσα ασκούσε δημόσια καθήκοντα ή όχι- και Αποφάσεις 25/2005 και 26/2007 της Αρχής, σκ. 7, με περαιτέρω παραπομπή σε σχετική νομολογία ελληνικών δικαστηρίων).

9. Ο προσφεύγων δεν μπορεί να θεωρηθεί δημόσιο πρόσωπο υπό την προεκτεθείσα έννοια. Και αυτό, διότι από κανένα στοιχείο του φακέλου της υπόθεσης (ούτε καν από

το επίμαχο δημοσίευμα) δεν προκύπτει ότι ο προσφεύγων κατέχει δημόσια θέση ή/και χρησιμοποιεί δημόσιο χρήμα ή ακόμα διαδραματίζει ρόλο στη δημόσια ζωή. Άλλωστε ο ίδιος ο υπεύθυνος επεξεργασίας παραδέχθηκε μέσω του δικηγόρου του ενώπιον της από 29.10.2009 Ολομέλειας της Αρχής ότι ο προσφεύγων ήταν “καθόλα άγνωστος” στην εφημερίδα κατά το χρόνο διάθεσης στο κοινό του επίμαχου δημοσιεύματος και ότι το όνομά του αναφέρθηκε στο δημοσίευμα επειδή προέκυπτε από την πηγή αυτού, η οποία ήταν το αναφερόμενο στο δημοσίευμα βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης. Επομένως, ο προσφεύγων δεν είναι δημόσιο πρόσωπο, άρα ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για το ονοματεπώνυμό του δεν υπάρχει. Δεδομένου μάλιστα ότι στο επίμαχο δημοσίευμα γίνεται αναφορά σε ευαίσθητα δεδομένα σχετικά με ποινική δίωξη (αναφορά σε παραπεμπτικό βούλευμα με την κατηγορία της απάτης), θίγεται καίρια η ιδιωτική ζωή του προσφεύγοντος, καθώς το δημοσίευμα αυτό μπορεί να συμβάλει στη διαπόμπευσή του και μάλιστα όσο εκκρεμεί ποινική δίκη, κάτι που έρχεται σε αντίθεση και με βασικές αρχές της ποινικής διαδικασίας, όπως το τεκμήριο της αθώοτητας και η αρχή της εξωτερικής μυστικότητας της προδικασίας (βλ. και Απόφαση 26/2007 της Αρχής, σκ. 9). Η ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για την ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά ενός πολίτη θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με απλή και ανωνυμοποιημένη αναφορά στο συμβάν. Για την παράνομη δημοσιοποίηση των ευαίσθητων δεδομένων του προσφεύγοντος τόσο στην έντυπη έκδοση της εφημερίδας, όσο και στον διαδικτυακό τόπο της, πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο 10.000 Ευρώ.

10. Η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν ικανοποίησε προσηκόντως το δικαίωμα αντίρρησης του προσφεύγοντος, καθώς με την από 02.03.2007 έγγραφη εξώδικη απάντησή της προς τον προσφεύγοντα απέρριψε τα αιτήματα του τελευταίου για μη χρησιμοποίηση και πλήρη διαγραφή των δεδομένων που τον αφορούν από το αρχείο της εφημερίδας, με την αιτιολογία ότι “[...]τα παλαιά δημοσιεύματα εφημερίδων -είτε σε φυσική (έγχαρτη), είτε σε ηλεκτρονική μορφή- αποτελούν κατά τα διδάγματα κοινής πείρας πολύτιμη πηγή για ερευνητές και μελετητές και κάθε τυχόν επέμβαση σε αυτά πρέπει ως εκ τούτου να αποφεύγεται [...]”. Η γενική αυτή αιτιολογία δεν είναι ορθή, λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες σκέψεις:

α) Το αρχείο της εφημερίδας (έγχαρτο και ηλεκτρονικό) εξυπηρετεί ιστορικούς, ερευνητικούς και δημοσιογραφικούς σκοπούς και δεν επιτρέπεται, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, να καταστρέφεται. Όταν όμως διαπιστώνεται παράβαση της νομοθεσίας προστασίας προσωπικών δεδομένων, μπορεί να διατάσσεται, ως μέτρο “διακοπής της επεξεργασίας” (άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. ε’ του Ν. 2472/1997), η απαγόρευση της αναδημοσίευσης του επίμαχου δημοσιεύματος. Προς τούτο επιβάλλεται να προστεθεί μια σαφής ένδειξη ότι δεν επιτρέπεται η αναδημοσίευση του επίμαχου δημοσιεύματος. Στο “εσωτερικό” πάντως αρχείο της εφημερίδας, επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση οι δημοσιογράφοι και οι ερευνητές-μελετητές.

β) Ως προς τα δημοσιεύματα της εφημερίδας που αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο της με σκοπό την ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά από το ευρύ κοινό: Η παράνομη διάθεση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο -και μάλιστα μέσω μιας μηχανής αναζήτησης- θίγει δυσανάλογα τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων. Και αυτό, διότι, λαμβάνοντας υπόψη τους ιδιαίτερους κινδύνους που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου (ελεύθερη, καθολική και μη ελεγχόμενη πρόσβαση χωρίς χρονικό περιορισμό σε κάθε είδους πληροφορίες σχετικά με ένα πρόσωπο - βλ. και ανάλογες σκέψεις στη Γνωμοδότηση 2/2006 της Αρχής), μέσω μιας τέτοιας επεξεργασίας το υποκείμενο των δεδομένων συνδέεται για πάντα με μια παρελθούσα συμπεριφορά του, ενώ παράλληλα οι σχετικές πληροφορίες καθίστανται εύκολα προ-

σιτές σε οποιονδήποτε τις αναζητήσει, ήτοι όχι μόνο σε δημοσιογράφους, ερευνητές και μελετητές. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για άλλους σκοπούς πέραν της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ή της ιστορικής έρευνας, π.χ. εμπορία πληροφοριών, έρευνα εργοδότη κατά τη διαδικασία πρόσληψης, δημιουργία προφίλ [πρβλ. και *Walz in SIMITIS (Hrsg.), Kommentar zum Datenschutzgesetz=κατ' άρθρον ερμηνεία του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Νόμου για τα Προσωπικά Δεδομένα, Nomos 2006, 6. Auflage, σελ. 1320 – αριθμ. περιθ. 17]. Εξάλλου, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι τα δημοσιεύματα μιας εφημερίδας, που είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο, συνιστούν πιστή αναπαραγωγή εκείνων που περιλαμβάνονται και στην έντυπη έκδοσή της, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για την πρόσβαση σε αυτά θα πρέπει κανείς να “επισκεφθεί” την ιστοσελίδα της εφημερίδας, όπου περιλαμβάνονται οι τρέχουσες κάθε φορά διαφημίσεις. Συνεπώς, η διάθεση του αρχείου μιας εφημερίδας στο διαδίκτυο δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι επιτελεί αποκλειστικά και μόνο ιστορική και “εκπαιδευτική” λειτουργία (την οποία σε κάθε περίπτωση επιτελεί επαρκώς το φυσικό αρχείο), αλλά και εμπορική, καθώς συνιστά μια νέα υπηρεσία προσφερόμενη στους αναγνώστες-καταναλωτές με σκοπό το κέρδος από τα διαφημιστικά έσοδα. Με βάση όλα τα παραπάνω, κρίνεται απαραίτητο να ληφθεί ως προς τα δημοσιεύματα που είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο ένα μέτρο τεχνικής φύσεως, το οποίο αφενός θα παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων επαρκή και ικανοποιητική προστασία από την επίμαχη παράνομη επεξεργασία, και, αφετέρου δεν θα θίγει δυσανάλογα το δικαίωμα του Τύπου να ενημερώνει το κοινό μέσω του διαδικτύου. Περαιτέρω, η εφαρμογή του μέτρου αυτού δεν θα πρέπει να επιφέρει στον υπεύθυνο επεξεργασίας δυσανάλογο οικονομικό και εργασιακό κόστος. Επιπρόσθετα, για την επιβολή του μέτρου αυτού είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Συνεπώς, για όλους τους προαναφερόμενους λόγους, πρέπει να επιβληθεί η ανωνυμοποίηση των στοιχείων του προσφεύγοντος στο δημοσίευμα που είναι αναρτημένο στο διαδίκτυο, καθώς και να οριστεί το χρονικό διάστημα εντός του οποίου ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να προβεί στην ανωνυμοποίηση (άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. ε' και παρ. 2 του Ν. 2472/1997, σε εφαρμογή του μέτρου της “διακοπής της επεξεργασίας”).*

11. Προκειμένου να μην επαναληφθούν οι ίδιες παραβάσεις στο μέλλον, κρίνεται σκόπιμο να απευθυνθούν στον υπεύθυνο επεξεργασίας οι εξής συστάσεις: α) Να προσθέσει στα αρχεία του την ένδειξη ότι για το υπό κρίση δημοσίευμα εκδόθηκε η παρούσα, με την οποία απαγορεύθηκε η αναδημοσίευση αυτού στην έντυπη έκδοση και επιβλήθηκε η υποχρέωση ανωνυμοποίησής του στην ηλεκτρονική έκδοση που αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας. β) Όταν τα υποκείμενα των δεδομένων ασκούν το δικαίωμα αντίρρησης για τα δημοσιεύματα που είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να εξετάζει το αίτημα αυτό σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη σκέψη, ώστε να κρίνει αν θα το ικανοποιήσει ανωνυμοποιώντας τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου προσώπου ή αν θα το απορρίψει με ειδική αιτιολογία, καθώς η αιτιολογία ότι τα δημοσιεύματα κάθε μορφής αποτελούν πολύτιμη πηγή για ερευνητές και μελετητές είναι γενική και δεν δικαιολογεί καθεαυτή την απόρριψη των αντιρρήσεων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

1. Αποφαίνεται ότι η δημοσιοποίηση των υπό κρίση ευαίσθητων δεδομένων του προσφεύγοντος Α από την εφημερίδα “ΤΑ ΝΕΑ” τόσο στην έντυπη έκδοσή της, όσο και

στην ηλεκτρονική έκδοσή της που αναρτάται στον διαδικτυακό της τόπο (από το έτος 1999 μέχρι και σήμερα) αντιβαίνει στο Ν. 2472/1997.

2. Επιβάλλει πρόστιμο ύψους 10.000 Ευρώ στον υπεύθυνο επεξεργασίας για την διαπιστωθείσα παράνομη δημοσιοποίηση των ευαίσθητων δεδομένων του Α.

3. Απαγορεύει την αναδημοσίευση του επίμαχου δημοσιεύματος με το συγκεκριμένο περιεχόμενο στην έντυπη έκδοση της εφημερίδας.

4. Διατάσσει την ανωνυμοποίηση των στοιχείων του προσφεύγοντος στο δημοσίευμα που είναι αναρτημένο στον διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της παρούσας.

5. Απευθύνει σύσταση στον υπεύθυνο επεξεργασίας να προσθέσει στα αρχεία του μια σαφή ένδειξη ότι για το υπό κρίση δημοσίευμα εκδόθηκε η παρούσα με την οποία απαγορεύθηκε η αναδημοσίευσή του στην έντυπη έκδοση και επιβλήθηκε η υποχρέωση ανωνυμοποίησης στην ηλεκτρονική έκδοση που αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας.

6. Απευθύνει σύσταση στον υπεύθυνο επεξεργασίας, αναφορικά με τα δημοσιεύματα που είναι αναρτημένα στον διαδικτυακό τόπο της εφημερίδας, να εξετάζει το δικαίωμα αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας, ώστε είτε να το ικανοποιεί ανωνυμοποιώντας τα στοιχεία του ενδιαφερόμενου προσώπου, είτε να το απορρίπτει με ειδική αιτιολογία.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 9/2010

ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΑΕΔ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΑΝ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΗΤΑΝ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΟΑΕΔ ΚΑΙ ΕΑΝ ΕΛΑΜΒΑΝΕ ΚΑΠΟΙΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με το υπ' αρ. πρωτ. 1632/02.04.2009 (αρ. πρωτ. 2121/03.04.2009 της Αρχής) έγγραφό του και τα υπ' αρ. πρωτ. 2076/23.04.2009 και 5156/23.10.2009 (αρ. πρωτ. 2586/24.04.2009 και 6336/23.10.2009 της Αρχής, αντίστοιχα) συμπληρωματικά έγγραφα ο ΟΑΕΔ Κιλκίς διαβιβάζει στην Αρχή την υπ' αρ. πρωτ. 514 (αρ. πρωτ. 1632/02.04.2009 του ΟΑΕΔ Κιλκίς) παραγγελία της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Κιλκίς με την οποία καλείται ο ΟΑΕΔ Κιλκίς να παραδώσει στον Α τα ζητούμενα έγγραφα. Συγκεκριμένα, ο Α με την αίτησή του προς την Εισαγγελία Πρωτοδικών Κιλκίς ζητεί να του χορηγηθεί βεβαίωση σχετικά με τον εάν η πρώην εργαζόμενη του Β «είχε εις χείρας της το χρονικό διάστημα από 1-4-2008 έως και 30-11-2008 κάρτα ανεργίας και χρησιμοποιώντας αυτήν, εισέπραττε για το παραπάνω χρονικό διάστημα επίδομα ανεργίας». Όπως αναφέρει στην ως άνω αίτησή του ο Α «Στις αρχές Απριλίου 2008 προσήλθε στην επιχείρησή μου η Β (...) και εξήτησε να εργασθεί στην παραπάνω ατομική μου επιχείρηση. Εγώ ζήτησα τα πλήρη στοιχεία της προκειμένου να προβώ σε νόμιμη πρόσληψή της και αναγγελία της πρόσληψης στον ΟΑΕΔ και να την ασφαλίσω στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα (ΙΚΑ). Η ως άνω εργαζόμενη μου εδήλωσε ότι δεν επιθυμούσε την υπογραφή της σύμβασης πρόσληψης και αναγγελία πρόσληψης στον ΟΑΕΔ, ούτε την ασφάλισή της στο ΙΚΑ, διότι έχει κάρτα ανεργίας και λαμβάνει επίδομα ανεργίας από τον ΟΑΕΔ, παρά μόνο ότι επιθυμούσε την πληρωμή των νομίμων αποδοχών της. Παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις μου, δεδομένου ότι ήθελα να τηρώ τη νομιμότητα στη λειτουργία της επιχείρησής μου, πείστηκα από την ανωτέρω και δεν προέβην, για τους ανωτέρω λόγους, στην πρόσληψη και την ασφάλισή της, και τελικώς, κατόπιν πιέσεών μου, ανήγγειλα

την πρόσληψή της στον ΟΑΕΔ την 1-11-2008. Την 1-12-2008 η ανωτέρω εργαζόμενη αποχώρησε οικειοθελώς από την ατομική μου επιχείρηση, υπογράφοντας μάλιστα την υπ' αριθμ. πρωτ. 2106/1-12-2008 αναγγελία οικειοθελούς αποχώρησης. Η ανωτέρω Β, όπως πληροφορήθηκα (...) την 13-3-2009 υπέβαλε στο ΙΚΑ Κιλκίς καταγγελία ότι εργαζόταν στην ατομική μου επιχείρηση από 1-4-2008 έως 30-11-2008 με την ειδικότητα του αρτεργάτη και ότι εγώ για το παραπάνω διάστημα δεν προέβην στην ασφάλισή της». Με την ως άνω αίτησή του ο Α καταλήγει ότι έχει έννομο συμφέρον για τη χορήγηση της ζητούμενης βεβαίωσης, καθώς σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, η Β διέπραξε ποινικά αδικήματα τα οποία προτίθεται να ανακοινώσει προς τις αρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε τον εισηγητή και τη βοηθό εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, το άρθρο 2 στοιχ. β' του Ν.2472/1997 ορίζει ότι για τους σκοπούς του νόμου αυτού νοούνται ως «ευαίσθητα δεδομένα», τα δεδομένα που αφορούν, μεταξύ άλλων, στην κοινωνική πρόνοια.

2. Επειδή, το άρθρο 4 παρ.1 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας (...)». Με τις διατάξεις αυτές καθιερώνονται ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

3. Επειδή, το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση (...) γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (...)».

4. Επειδή, το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι: «Εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

5. Επειδή, από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων στις

περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα μεν απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' για τα δε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στην κοινωνική πρόνοια (ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα), ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997, εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (βλ. σχετικά, ιδίως, αποφάσεις της Αρχής 61/2003 και 38/2006). Περαιτέρω, οι όροι και προϋποθέσεις της νομιμότητας κάθε επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που προβλέπονται στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997, δύνανται κατά μείζονα λόγο να εφαρμοσθούν και στην επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. σχετικά, ιδίως τις αποφάσεις της Αρχής 8/2005 και 9/2005). Επιπλέον, τόσο για τα απλά όσο και για τα ευαίσθητα δεδομένα πρέπει ο σκοπός επεξεργασίας να είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος, και τα δεδομένα να μην υπερβαίνουν το σκοπό της επεξεργασίας.

6. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, η βεβαίωση για την καταχώριση της Β ως άνεργης που ζητεί ο Α από την Υπηρεσία του ΟΑΕΔ Κιλκίς περιέχει ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, καθώς σε καταφατική περίπτωση, οι σχετικές πληροφορίες που αφορούν στην Β συνδέονται με δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας. Δεδομένα που αφορούν στην κοινωνική πρόνοια είναι εκείνα που αφορούν σε εν γένει κοινωνικοασφαλιστικές παροχές που σχετίζονται με τη λήψη από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (π.χ. ορφανά, αναπήρους, ανέργους) ειδικών παροχών και επιδομάτων από το Κράτος. Ένα τέτοιο δεδομένο που αφορά στην κοινωνική πρόνοια είναι και η ιδιότητα κάποιου προσώπου ως ανέργου ή/και δικαιούχου επιδόματος από τον ΟΑΕΔ (βλ. αποφάσεις της Αρχής 34/2007, 1/2009, 2/2009, 10/2009, 31/2009 και 38/2009). Κατά συνέπεια, τα ζητούμενα από τον ΟΑΕΔ στοιχεία περιέχουν ευαίσθητα προσωπικά της δεδομένα, καθώς αφορούν πρωτίστως στην ιδιότητά της ως άνεργης και συνδέονται με την κοινωνική πρόνοια.

7. Επειδή, όπως παγίως κρίνει η Αρχή (βλ. Γνωμοδοτήσεις της Αρχής 3/2003 και 3/2009), η εισαγγελική παραγγελία, η οποία εκδίδεται στη βάση της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 και με την οποία εντέλλεται η επεξεργασία (διαβίβαση) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου τους σε αιτούντα τρίτο, δεν δεσμεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να προβεί στη ζητηθείσα από τον αιτούντα τρίτο επεξεργασία, καθόσον δεν εκδίδεται στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η εισαγγελική παραγγελία συνιστά επιτακτική εντολή προς διερεύνηση του αιτήματος χορήγησης των στοιχείων και υποχρεώνει τη Διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (αρνητική ή θετική) απάντηση προς τον αιτούντα. Όταν, όμως, ζητείται η χορήγηση σε τρίτο ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να διαβιβάσει τη σχετική αίτηση προς τη Διοίκηση, με τη σημείωση ότι αυτή πρέπει να λάβει την άδεια της Αρχής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του ν.2472/1997. Συνεπώς, ορθώς ο ΟΑΕΔ Κιλκίς, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, προκειμένου να προβεί στη ζητηθείσα από τον Α επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Β ζητεί με την υπό κρίση αίτηση τη σχετική άδεια της Αρχής.

8. Επειδή, ακολούθως, στην κρινόμενη υπόθεση, ο Α ζητεί με την ιδιότητα του τρίτου - σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. θ' του Ν. 2472/1997 - πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με την κοινωνική πρόνοια (ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα) που αφορούν, ως υποκείμενο, στην Β. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι ο προβαλλόμενος από τον Α σκοπός επεξεργασίας συνίσταται στην προσφυγή του στις αρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες για ποινικά αδικήματα που ενδεχομένως διέπραξε η πρώην εργαζόμενη του. Ωστόσο, η ζητηθείσα επεξεργασία, ήτοι η χορήγηση της ως άνω

βεβαίωσης, θα πρέπει να απορριφθεί ως αντικείμενη στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. γ' και 4 του ν.2472/1997, λαμβανομένου υπόψη του προβαλλόμενου σκοπού επεξεργασίας. Και αυτό, διότι ο Α ως εργοδότης, όφειλε εκ του νόμου – σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του Α.Ν. 1845/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ Α' 179) - να ασφαλίσει εγκαίρως στο ΙΚΑ το προσωπικό που απασχολεί στην ατομική επιχείρησή του με σχέση εξαρτημένης εργασίας, προκειμένου να καταβάλει, στη συνέχεια, κανονικά και εμπρόθεσμα τις αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές. Για το λόγο αυτό, όφειλε να προβεί αμέσως μετά την πρόσληψη σε αναγγελία και απογραφή των νεοπροσλαμβανόμενων μισθωτών στο «Μητρώο Ασφαλισμένων» του οικείου Υποκαταστήματος του ΙΚΑ, με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν είχε απογραφεί ως ασφαλισμένη. Εξάλλου, οι διατάξεις σχετικά με την ασφάλιση των εργαζομένων είναι δημοσίας τάξεως. Επομένως, δεν είναι ισχυρή η παραίτηση των εργαζομένων από το δικαίωμα να ασφαλιστούν στο ΙΚΑ, καθώς επίσης και η σύναψη συμφωνίας μεταξύ αυτών και του εργοδότη για την εξαίρεσή τους από την ασφάλιση. Οποιαδήποτε απόδειξη ή δήλωση και αν υπογράψει ο εργαζόμενος, δεν είναι ικανή να απαλλάξει τον εργοδότη από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του προς το ΙΚΑ, δηλαδή από την υποχρέωση να τον ασφαλίσει και να καταβάλει τις αντίστοιχες εισφορές. Επίσης, θεωρείται άκυρη η παραίτηση του μισθωτού από το δικαίωμα της ασφάλισής του, επειδή τυχόν έλαβε σε χρήμα την αξία των εισφορών που αντιστοιχούν στην ασφάλισή του. Αλλά ούτε και ο εργοδότης μπορεί, επικαλούμενος το ανωτέρω γεγονός, να απαλλαγεί από την υποχρέωση να ασφαλίσει το μισθωτό και να μην καταβάλει στο ΙΚΑ τις σχετικές εισφορές (πρβλ. απόφαση Διοικητ. Εφετείου Πατρών 323/1991). Με βάση τα ανωτέρω, ο Α δύναται να ελεγχθεί από το ΙΚΑ για την αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης έγκαιρης αναγγελίας της πρώην εργαζόμενής του. Αντίστοιχα, η Β δύναται να ελεγχθεί από τον ΟΑΕΔ, καθόσον – σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Α – συνέχιζε να είναι εγγεγραμμένη στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ και να λαμβάνει σχετικό επίδομα ανεργίας κατά το χρονικό διάστημα που απασχολούνταν στην ατομική επιχείρηση του Α. Ως προς το ενδεχόμενο αυτό, το έννομο συμφέρον του Α εξαντλείται – σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. γ' και 4 του ν. 2472/1997 – στην υποβολή σχετικής καταγγελίας στον ΟΑΕΔ. Κιλικής και μνηυτηρίου αναφοράς στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή αποφαινεται ότι ο ΟΑΕΔ Κιλικής, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν δικαιούται να προβεί στη χορήγηση στον Α των ως άνω ζητηθέντων από τον ίδιο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της Β.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 15/2010

ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 7Α ΠΑΡ. 1 ΣΤΟΙΧ. Δ ΤΟΥ Ν. 2472/1997.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με την υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3731/15.06.2009 αίτησή του και τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5812/01.10.2009 και Γ/ΕΙΣ/7678/18.12.2009 συμπληρωματικά έγγραφά του ο Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών – Λογοθεραπευτών (εφεξής ΠΣΛ) υποβάλλει στην Αρχή το αίτημα περί απαλλαγής από την υποχρέωση γνωστοποίησης για την σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας και από την υποχρέωση λήψης

άδειας για την συλλογή και την επεξεργασία, προσκομίζοντας, μεταξύ άλλων, τον αναπροσαρμοσμένο Κώδικα Δεοντολογίας και το Καταστατικό του ΠΣΛ.

Ο Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών ιδρύθηκε το 1982 και αριθμεί μέχρι σήμερα 650 εγγεγραμμένα μέλη, που καλύπτουν όλες σχεδόν τις γεωγραφικές περιφέρειες της Ελλάδας. Τα κύρια χαρακτηριστικά του ΠΣΛ είναι ότι: 1) αποτελεί τον επιστημονικό και συνδικαλιστικό φορέα που εκπροσωπεί τους έλληνες λογοπεδικούς (θεραπευτές λόγου, λογοθεραπευτές, λογοπαθολόγους) στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, 2) είναι μέλος του Διεθνούς Συλλόγου Λογοπεδικών και Φωνιάτρων (International Association of Logopedists and Phoniatrists - IALP) και 3) είναι ιδρυτικό μέλος της Μόνιμης Επιτροπής Λογοπεδικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CPLOL - LCSTL) (πηγή: www.logopedists.gr).

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το Π.Δ. 96/2002 (ΦΕΚ Α΄ 82 από 18.04.2002) για τα «Επαγγελματικά Δικαιώματα των δικαιούχων του Τμήματος Λογοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)» ορίζει στο άρθρο 1 «1. Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Λογοθεραπείας της Σχολής των Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) φέρουν τον επαγγελματικό τίτλο “Λογοθεραπευτές ή Θεραπευτές του Λόγου” και απασχολούνται αυτοδύναμα ή σε συνεργασία στους τομείς του γνωστικού αντικείμενου της Λογοθεραπείας, δηλαδή της επιστήμης που έχει ως γνωστικό αντικείμενο τη μελέτη, έρευνα και εφαρμογή επιστημονικών γνώσεων γύρω από τη Ανθρώπινη Επικοινωνία - Φωνή, Ομιλία, Λόγο (προφορικό, γραπτό), Μη λεκτική επικοινωνία - και τις διαταραχές αυτής καθώς και τις διαταραχές των καταποτικών κινήσεων του στοματοφάρυγγα. Ειδικότερα οι Λογοθεραπευτές πτυχιούχοι του Τμήματος Λογοθεραπείας απασχολούνται επαγγελματικά στους ακόλουθους τομείς: α) Αξιολόγηση της ανθρώπινης Επικοινωνίας-Φωνής, Ομιλίας, Λόγου (προφορικού, γραπτού) και πρόληψη, διαγνωστική αξιολόγηση και θεραπεία των διαταραχών που συνδέονται με αυτήν καθώς και των διαταραχών που σχετίζονται με τις καταποτικές κινήσεις του στοματοφάρυγγα, β) Επιστημονική έρευνα και μελέτη στο εν λόγω γνωστικό αντικείμενο, γ) άσκηση κάθε άλλης επαγγελματικής και επιστημονικής δραστηριότητας που εμπίπτει στο αντικείμενο του κλάδου της Λογοθεραπείας σύμφωνα με την εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας». Στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Λογοθεραπείας ασκούν το επάγγελμα στα πλαίσια των αναφερομένων επαγγελματικών δικαιωμάτων μετά την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος που χορηγείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας». Περαιτέρω, με την υπ' αρ. 27922/Γ6 απόφαση του Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ Β΄ 449 από 03.04.2007) σχετικά με τον «καθορισμό των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων: α) Του εκπαιδευτικού προσωπικού που υπηρετεί στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ΣΜΕΑ) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης), και σε προγράμματα ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι), β) Του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και του ειδικού βοηθητικού προσωπικού, που υπηρετεί στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» υπό τον τίτλο «Β΄ Καθήκοντα του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού των ΣΜΕΑ» προβλέπεται ότι οι: «Θεραπευτές Λόγου 1. Αναλαμβάνουν την περιοδική αξιολόγηση των μαθητών που παρουσιάζουν προβλήματα επικοινωνίας, λόγου, ομιλίας, φωνής (με ομι-

λία ή με εναλλακτικές μεθόδους). Σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα αποκατάστασης. 2. Συνεργάζονται με τους γονείς και τους καθοδηγούν πώς να χειρίζονται τα προβλήματα επικοινωνίας, λόγου, ομιλίας και φωνής του παιδιού τους. 3. Αναλαμβάνουν την ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου σε θέματα λόγου και επικοινωνίας, ώστε να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση των δυσκολιών στο πλαίσιο του διδακτικού και θεραπευτικού λόγου. 4. Ασκούν το έργο τους σε ιδιαίτερο χώρο, σε ατομική ή μικροομαδική βάση, και, όταν κρίνεται απαραίτητο για τον ίδιο το μαθητή, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό, μέσα στην τάξη». Εξάλλου, με την υπ' αρ. οικ. 2/7029/0094 απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β' 213 από 17.02.2005) σχετικά με τον Νέο Κανονισμό Παροχών του Οργανισμού Περιθαλψής Ασφαλισμένων του Δημοσίου (Ο.Π.Α.Δ.) προβλέπεται στο άρθρο 6 στοιχ. Α.4.2. – υπό τον τίτλο Φυσικοθεραπεία-Εργοθεραπεία-Λογοθεραπεία-Ψυχοθεραπεία – ότι: «Σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες χορηγούνται μέχρι είκοσι (20) λογοθεραπείες τον μήνα, μέχρι την ηλικία των δεκαοχτώ (18) ετών, με γνωμάτευση ιατρού Κρατικού ή Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου ειδικότητας νευρολόγου, ψυχιάτρου, παιδοψυχιάτρου ή αναπτυξιολόγου, μετά από έγκριση της υγειονομικής επιτροπής». Αντίστοιχα, στο υπ' αρ. πρωτ. Γ32/22 από 09.04.2001 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Υπηρεσιών Υγείας της Διοίκησης του ΙΚΑ που αφορά στην απόδοση δαπάνης Λογοθεραπείας αναφέρεται: «(...) Σχετικά με την απόδοση δαπάνης για λογοθεραπείες σας διευκρινίζουμε ότι θα εκτελούνται από λογοθεραπευτές (μέχρι το αρμόδιο Υπουργείο να εκδώσει αντίστοιχες άδειες άσκησης επαγγέλματος) οι οποίοι κατέχουν αντίστοιχο πτυχίο σχολής του εξωτερικού αναγνωρισμένο από το ΔΙΚΑΤΣΑ-ΕΙΣΔΕΠ ή ΙΤΕ (Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή είναι εγγεγραμμένοι ως μέλη στο Σύλλογο Λογοπεδικών Ελλάδος (...). Τέλος, στο υπ' αρ. πρωτ. Υ7/3976/03.10.1997 έγγραφο της Διεύθυνσης Επαγγελματιών Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας αναφέρεται ότι: «Με αφορμή το από 11/6/97 υπόμνημα, που κατέθεσε στην υπηρεσία μας ο Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών σχετικά με την επαγγελματική τους υπόσταση, σας διευκρινίζουμε σε συνέχεια του αρ. Υ7/7214/20.3.97 εγγράφου μας, ότι το επάγγελμα του λογοθεραπευτή ανήκει στα επαγγέλματα υγείας και για την άσκσή του δεν εκδίδονται επί του παρόντος άδειες. Το προαναφερόμενο επάγγελμα δεν αποτελεί ιατρική ειδικότητα (...)».

2. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων και του εγγράφου του Υπουργείου Υγείας προκύπτει ότι στην τριτοβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση (ΤΕΙ) λειτουργούν τμήματα που παρέχουν πτυχίο για το γνωστικό αντικείμενο της Λογοθεραπείας, ότι προβλέπεται η έκδοση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του λογοθεραπευτού, ότι οι λογοθεραπευτές ασκούν καθήκοντα ειδικού επιστημονικού προσωπικού στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, ότι αναγνωρίζεται από ασφαλιστικούς οργανισμούς δαπάνη λογοθεραπείας και ότι η Διοίκηση βεβαιώνει ότι δεν εκδίδονται «επί του παρόντος» άδειες ασκήσεως επαγγέλματος και ότι οι λογοθεραπευτές ασκούν επάγγελμα υγείας που δεν αποτελεί ιατρική ειδικότητα. Με τα δεδομένα αυτά η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι οι λογοθεραπευτές παρέχουν υπηρεσίες υγείας και πρέπει να ερευνηθεί η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 7Α του ν.2472/1997 για την απαλλαγή τους από την από τις υποχρεώσεις γνωστοποίησης και λήψης άδειας κατά την επεξεργασία δεδομένων υγείας των πελατών τους.

3. Η διάταξη του άρθρου 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' του ν.2472/1997 ορίζει ότι: «Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 και από την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7 του παρόντος νόμου στις ακόλουθες περιπτώσεις: (...) δ) Όταν η υποχρέωση αφορά δεδομένα υγείας και γίνεται από ιατρούς

ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή της παρούσας διάταξης τα νομικά πρόσωπα ή οι οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου».

4. Ο ΠΣΛ υπέβαλε στην Αρχή τον Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος ψηφίστηκε από την Γενική Συνέλευση των μελών του ΠΣΛ στις 19 Νοεμβρίου 2006. Αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πελατών, το άρθρο 7 του Κώδικα Δεοντολογίας υπό τον τίτλο Επαγγελματική Εχεμύθεια (προστασία του απορρήτου των προσωπικών στοιχείων των πελατών, τήρηση αρχείου και εμπιστευτικών πληροφοριών, διαδικασία χρήσης αυτών των πληροφοριών για ερευνητικούς, διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς), προβλέπει ότι ο λογοθεραπευτής -λογοπεδικός «1. Υποχρεούται να τηρεί επαρκώς ενημερωμένους φακέλους για τις επαγγελματικές υπηρεσίες που παρέχει σε κάθε πελάτη και να εγγυάται τη μη μετάδοση του περιεχόμενου αυτών των φακέλων σε τρίτα πρόσωπα παρά μόνον με τη ρητή γραπτή συγκατάθεση του πελάτη ή των γονέων/κηδεμόνων του. Πληροφορίες παρέχονται μόνο στους ενδιαφερόμενους ή στους γονείς και κηδεμόνες, εφόσον πρόκειται για ανήλικα άτομα. Απαγορεύονται να παρέχονται οποιεσδήποτε πληροφορίες που αφορούν σε προσωπικά ή ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, σε οποιοδήποτε τρίτο πλην των εξαιρέσεων που ρητά ορίζονται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία και μόνο κατά το μέρος που αυτό επιτρέπεται και με την εκάστοτε προβλεπόμενη διαδικασία. 2. Ενημερώνει τον ασθενή/πελάτη και ζητά την έγκρισή του εγγράφως ή σε περίπτωση που θέλει να χρησιμοποιήσει προσωπικά του στοιχεία για έρευνα, μελέτες ή ανακοινώσεις σε συνέδρια. (...) 5. Υποχρεούται να τηρεί αυστηρώς την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που αφορούν τον ασθενή/πελάτη του ακόμα και όταν οι πληροφορίες αυτές έχουν περιέλθει εις γνώσιν του από άλλες πηγές και όχι κατά την διάρκεια της λήψης του ιστορικού ή της αξιολόγησης της θεραπείας. 6. Ο λογοπεδικός έχει δικαίωμα να μην τηρήσει την αυστηρή εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που αφορούν τον πελάτη του μόνο όταν είναι βέβαιος ότι το παιδί, ο ασθενής/πελάτης κακοποιείται». Ακολουθώντας, στο άρθρο 13 του Κώδικα Δεοντολογίας προβλέπονται πειθαρχικές ποινές για τις παραβιάσεις των κανόνων που θέτει ο Κώδικας Δεοντολογίας. Η διάταξη αυτή ορίζει συγκεκριμένα: «1. Ο λογοπεδικός οφείλει να προφυλάσσει την αξιοπιστία του επαγγέλματος και να τηρεί τις αυτονότητες, αλλά και αυτο-επιβαλλόμενες, αρχές δεοντολογίας. Η παραβίαση των κανόνων του ΚΔ συνεπάγεται κυρώσεις που προτείνονται από την Επιτροπή δεοντολογίας και επιβάλλονται από το ΔΣ του Συλλόγου. 2. Οι επιβαλλόμενες κυρώσεις σε παραβιάσεις του ΚΔ, που δεν προσβάλλουν όμως την αξιοπρέπεια του ασθενή/πελάτη και το επαγγελματικό απόρρητο, ακολουθούν την παρακάτω ακολουθία ενεργειών: κλήση από το ΔΣ και απολογία του μέλους, επίπληξη, προσωρινή διαγραφή από τον Πανελλήνιο Σύλλογο Λογοπεδικών, οριστική διαγραφή. 2. Στην περίπτωση που ο λογοπεδικός παραβεί το άρθρο του απορρήτου και παραβιάσει στοιχεία (πχ. προσωπικά στοιχεία, κλινικά, φωτογραφίες, βιντεοσκοπήσεις κ.λ.π.) που αφορούν τον ασθενή/πελάτη του χωρίς ο ίδιος να το επιτρέψει και να το έχει δηλώσει εγγράφως, τότε αυτομάτως ακολουθείται η διαγραφή

του από το μητρώο μελών του ΠΣΛ, παράλληλα κοινοποιείται η διαγραφή του σε όλα τα επίσημα έγγραφα π.χ. επίσημο περιοδικό του συλλόγου, site, εφημερίδες κλπ.».

5. Περαιτέρω, το άρθρο 5 παρ. 2 του Καταστατικού του ΠΣΛ προβλέπει ότι: «Μετά την ψήφιση του νόμου για τη θέσπιση άδειας άσκησης επαγγέλματος απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή ενδιαφερομένου ως τακτικού ενεργού μέλους θα είναι στο εξής και η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 του Καταστατικού του ΠΣΛ, οι λογοθεραπευτές - λογοπεδικοί δεσμεύονται από τον προαναφερόμενο Κώδικα Δεοντολογίας. Τέλος, στο άρθρο 8 παρ. 2 του Καταστατικού του ΠΣΛ προβλέπεται: «Με αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου διαγράφεται μέλος και στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν δεν συμμορφώνεται προς τις διατάξεις του Καταστατικού του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας του Συλλόγου και του Εσωτερικού Κανονισμού».

6. Παρά το γεγονός ότι οι πειθαρχικές ποινές του άρθρου 13 του Κώδικα Δεοντολογίας αφορούν αποκλειστικά στη σχέση του λογοθεραπευτή με τον Σύλλογο (κι όχι την ίδια την άσκηση του επαγγέλματος) μπορούν να θεωρηθούν ουσιαστικές, λαμβάνοντας υπόψη τη δράση του Συλλόγου ως συλλογικού οργάνου των λογοθεραπευτών στη χώρα, εφόσον οδηγούν σε προσωρινή ή οριστική διαγραφή του παραβάτη από τον Σύλλογο (πρβλ. τελευταία σκέψη της υπ' αρ. 60/2005 απόφασης της Αρχής).

7. Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι στην περίπτωση του ΠΣΛ συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' του ν.2472/1997 για την απαλλαγή τους από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας από την Αρχή, στο μέτρο που η επεξεργασία αφορά σε δεδομένα υγείας, η επεξεργασία εκτελείται από πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από απόρρητο που προβλέπεται από κώδικα δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

δέχεται το αίτημα του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοθεραπευτών για την απαλλαγή των μελών του από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. δ' του νόμου 2472/1997 .

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 19/2010

ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΟΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ. ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΔΙΩΞΕΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΝ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με τη με αριθμ. πρωτοκόλλου 17887/25.2.2010 (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/1326/2.3.2010) αίτησή του και κατά ορθή εκτίμηση αυτής το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Τμήμα Διοίκησης Προσωπικού) ζητά από την Αρχή: α) να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη νομιμότητα της χορήγησης στον Α αντιγράφων των πειθαρχικών διώξεων που έχουν ασκηθεί από το έτος 2000 μέχρι και σήμερα σε βάρος του υπαλλήλου Β του Υπουργείου και β) να χορηγήσει άδεια στο Υπουργείο να διαθέσει στον Α αντίγραφα των ποινικών διώξεων που έχουν ασκηθεί από το έτος 2000 μέχρι και σήμερα σε βάρος του υπαλλήλου Β του Υπουργείου. Τη χορήγηση των ανωτέρω εγγράφων αιτείται ο Α για δικαστική χρήση. Συγκεκριμένα,

ο Β είχε ασκήσει το 1998 αγωγή κατά του αιτούντος τα στοιχεία, Α, για καταβολή χρηματικής αποζημίωσης λόγω ηθικής βλάβης, η οποία προκλήθηκε από τη δημοσίευση τον μήνα Χ του 1999- στο περιοδικό «Ψ» άρθρου με τίτλο «Ο υπόδικος Β ξανά αρχιφύλακας» που συνέταξε και υπέγραψε ο Α. Επί της αγωγής αυτής εξεδόθη η με αριθμ. 974/2005 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία απέρριψε την αγωγή ως ουσία αβάσιμη. Στη συνέχεια ασκήθηκε έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης, η οποία επίσης απερρίφθη με τη με αριθμ. 3908/2006 απόφαση του Εφετείου Αθηνών. Ακολούθως ο Β προσέβαλε την εφετειακή απόφαση με την άσκηση αναίρεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου, ο οποίος με τη με αριθμ. 2013/2009 απόφασή του αναίρεσε την απόφαση του Εφετείου Αθηνών κατά το μέρος που αφορά στον Α και παρέπεμψε την υπόθεση κατά το αναιρούμενο μέρος της προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο. Ενόψει της εκδίκασης της υπόθεσης στις 15.4.2010 από το Εφετείο Αθηνών ο Α αιτήθηκε στις 9 και 18.2.2010 τη χορήγηση των ανωτέρω αναφερόμενων στοιχείων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, καθώς θεωρεί ότι τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την αντίκρουση των αγωγικών ισχυρισμών του Β.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 στοιχ. α', β', δ' και θ' του ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προβλέπει ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: “Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων... “Ευαίσθητα δεδομένα” τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες... “Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή... “Τρίτος”, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία, ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, εκτός από το υποκείμενο των δεδομένων, τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας».

Το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α' και β' του ν. 2472/1997 ορίζει ότι ο σκοπός της επεξεργασίας πρέπει να είναι καθορισμένος, σαφής και νόμιμος, τα δε δεδομένα να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας.

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων διέπεται από τη διάταξη του άρθρου 5 του ν. 2472/1997, σύμφωνα με την παράγραφο 1 της οποίας, «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων τους, είναι κατ' εξαίρεση επιτρεπτή, μόνο στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις εξαιρετικές βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, η οποία ορίζει ότι: «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργα-

σία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: ... ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

Για τη νόμιμη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων απαραίτητη είναι η χορήγηση άδειας από την Αρχή στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του ν. 2472/1997. Κατά το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του προαναφερθέντος νόμου «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:...γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου...».

Η διάταξη του άρθρου 11 παρ. 3 του ν. 2472/1997 προβλέπει ότι «Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς». Η με αριθμ. 1/1999 κανονιστική πράξη της Αρχής, περαιτέρω, στο άρθρο 5 παρ. 2 ορίζει ότι «Η ενημέρωση γίνεται εγγράφως και αποδεικνύεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας».

2. Οι πειθαρχικές διώξεις και κυρώσεις δεν αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, όπως προκύπτει από την αποκλειστική απαρίθμηση του άρθρου 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997. Η χορήγηση, συνεπώς, σε τρίτο αντιγράφων των πειθαρχικών διώξεων που έχουν ασκηθεί σε βάρος κάποιου προσώπου αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, η οποία επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του ν. 2472/1997, όταν, δηλαδή, το έννομο συμφέρον του αιτούντος τρίτου υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα και ταυτόχρονα δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες του τελευταίου. Τέτοια περίπτωση συντρέχει, ιδίως, όταν η χορήγηση προσωπικών δεδομένων είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (βλ. στοιχ. γ' του άρθρου 7 παρ. 2 του ν. 2472/1997 για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, το οποίο ισχύει κατά μείζονα λόγο και στα απλά προσωπικά δεδομένα). Ο τρίτος, με την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. θ' του ν. 2472/1997, στην αίτησή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρέπει να επικαλείται αλλά και να αποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζητά είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων του ενώπιον δικαστηρίου, και δη ενόψει συγκεκριμένης εκκρεμούς δίκης, ώστε εκ του σκοπού να οριοθετηθεί η έκταση των αναγκαίων και πρόσφορων για το σκοπό αυτό στοιχείων που επιτρέπεται να του χορηγηθούν κατά τα άρθρα 5 παρ. 2 στοιχ. ε' και 4 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997. Εξάλλου, η αναγκαιότητα υφίσταται μόνο όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός της προάσπισης των δικαιωμάτων του αιτούντος ενώπιον δικαστηρίου δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα ηπιότερα μέσα (πρβλ. 8/2005 και 9/2005 αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ, διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο της Αρχής www.dpa.gr).

3. Η χορήγηση, εντούτοις, σε τρίτο αντιγράφων των ποινικών διώξεων που έχουν ασκηθεί σε βάρος κάποιου προσώπου συνιστά επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, η οποία επιτρέπεται μόνο μετά από άδεια της Αρχής και εφόσον τα έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου, όταν, δηλαδή, συντρέχει η βάση νομιμότητας της επεξεργασίας του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του

ν. 2472/1997. Και σε αυτή την περίπτωση ο τρίτος στην αίτησή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρέπει να επικαλείται αλλά και να αποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζητά είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού.

4. Στην υπό κρίση περίπτωση από τα έγγραφα που τέθηκαν υπόψη της Αρχής προέκυψαν τα παρακάτω ως προς τη συνδρομή υπέρτερου έννομου συμφέροντος στο πρόσωπο του αιτούντος, Α. Ο Άρειος Πάγος με την με αριθμ. 2013/2009 απόφασή του αναίρεσε την 3908/2006 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, καθώς έκρινε ότι η τελευταία στερούταν νόμιμη βάση, λόγω ανεπαρκών αιτιολογιών, υποπίπτοντας με αυτόν τον τρόπο στην από το άρθρο 559 αρ. 19 ΚΠολΔ πλημμέλεια. Ειδικότερα, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι το Εφετείο Αθηνών δεν αιτιολόγησε επαρκώς γιατί ο περιεχόμενος στο επίμαχο άρθρο ισχυρισμός του συντάκτη αυτού, Α, περί του ότι ο Β είναι μέλος οργανωμένης ομάδας που εμπορεύεται θέσεις διαμονής κρατουμένων, μεταγωγές και αποφυλακίσεις και διακινεί όπλα, αλκοόλ και ναρκωτικά στο χώρο της φυλακής, δεν είναι συκοφαντικός για τον Β και γιατί ο συντάκτης του δημοσιεύματος δεν είχε ειδικό σκοπό εξύβρισης. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι τα έγγραφα των οποίων τη χορήγηση αιτείται ο Α είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ενώπιον του Εφετείου Αθηνών, μόνο στην περίπτωση που οι πράξεις για τις οποίες ασκήθηκαν πειθαρχικές και / ή ποινικές δίωξεις μετά το 2000 ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της δημοσίευσης του επίμαχου άρθρου, καθώς μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να ασκήσουν ουσιώδη επιρροή στην κρίση του Εφετείου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή: α) αποφαινεται ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Τμήμα Διοίκησης Προσωπικού) δεν κωλύεται από το ν. 2472/1997 να χορηγήσει στον Α αντίγραφα των πειθαρχικών διώξεων που έχουν ασκηθεί από το έτος 2000 μέχρι και σήμερα σε βάρος του υπαλλήλου Β του Υπουργείου, εφόσον οι πράξεις για τις οποίες επακολούθησε η άσκηση πειθαρχικής δίωξης ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της δημοσίευσης του άρθρου και β) χορηγεί άδεια στο Υπουργείο να παρέχει στον Α αντίγραφα των ποινικών διώξεων που έχουν ασκηθεί από το έτος 2000 μέχρι και σήμερα σε βάρος του υπαλλήλου Β του Υπουργείου, εφόσον οι πράξεις για τις οποίες επακολούθησε η άσκηση ποινικής δίωξης ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της δημοσίευσης του άρθρου.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 23/2010

ΕΠΙΤΡΕΠΤΗ Η ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΠΛΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΕΚ ΝΕΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Η ASPIS Bank με το υπ' αρ. ΓΝ/ΕΙΣ/6.4.2010 έγγραφό της προς την Αρχή αιτείται άδεια διαβίβασης στοιχείων δανειοληπτών (μη ευαίσθητων) σε τρίτο, και συγκεκριμένα σε ασφαλιστική εταιρεία με έδρα την Ελλάδα, χωρίς την προηγούμενη νέα ενημέρωση των υποκειμένων.

Σκοπός της διαβίβασης είναι η άμεση ασφάλιση κατά πυρός & σεισμού 14.000 περίπου ενυπόθηκων ακινήτων, τα οποία μετά την οριστική ανάκληση αδείας της ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΑΖ, δηλ. από 21/9/2009 (βλ. απόφαση αρ.156 των 16/9/2009 και 21/9/2009

του Δ.Σ. της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης και σχετικό Δελτίο Τύπου της 21/9/2009) παραμένουν χωρίς ασφαλιστική κάλυψη για τους παραπάνω κινδύνους.

Η εν λόγω ενέργεια βασίζεται, κατά τους ισχυρισμούς της τράπεζας, στο συμβατικό δικαίωμά της να προβαίνει η ίδια σε ασφάλιση από τους κινδύνους πυρός & σεισμού του προσημειωθέντος ακινήτου σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία και να καταλογίζει σε βάρος του πελάτη τα ασφαλιστρα εντόκως, δεδομένου ότι δεν έχει τηρηθεί από το δανειολήπτη η αντίστοιχη υποχρέωση (όρος 6.06 της δανειακής σύμβασης).

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει στο έγγραφό της η τράπεζα:

α) Αποδέκτης των στοιχείων θα είναι η “ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ”, με την οποία η Τράπεζα θα συνάψει σύμβαση συνεργασίας, όπου και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη θα δεσμεύονται ρητά ως προς την τήρηση των διατάξεων, αποφάσεων, εγκυκλίων και οδηγιών περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

β) Οι δανειολήπτες έχουν ήδη παράσχει, κατά το παρελθόν, την έγκρισή τους για διαβίβαση στοιχείων σε ασφαλιστική εταιρεία (εν προκειμένω ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ της οποίας η άδεια ανεκλήθη).

γ) Οι δανειολήπτες με την παραλαβή των ασφαλιστηρίων συμβολαίων θα ενημερωθούν τόσο για την ασφάλισή τους και διαβίβαση των προσωπικών τους δεδομένων στην “ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ”, όσο και για το σχετικό κόστος ασφάλισης.

δ) Οι δανειολήπτες, βάσει του Ν.2496/1997, έχουν το δικαίωμα να προβούν σε υπαναχώρηση/ εναντίωση επί του ασφαλιστηρίου συμβολαίου της “ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ”.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Κατά την παρ.3 του άρθρου 11 του Ν.2472/97, “εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς”. Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 παρ.1 της Κανονιστικής Πράξης 1/1999 της Αρχής, “εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους (νέους αποδέκτες), ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώσει γι’ αυτό τα υποκείμενα πριν από αυτούς.” Στο άρθρο 3 παρ.6 του Ν.Δ. 400/1970 Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφάλισης, ορίζεται ότι “Τριάντα ημέρες μετά την οριστική ανάκληση της άδειας λειτουργίας ασφαλιστικής επιχείρησης θεωρούνται αυτοδίκαια λυμένες όλες οι ασφαλιστικές συμβάσεις της, εκτός από αυτές των ασφαλίσεων ζωής.....”.

2. Όπως ορίζεται στο άρθρο 6.06 της σύμβασης στεγαστικού δανείου που υπογράφει ο δανειολήπτης με την τράπεζα, “ Ο οφειλέτης υποχρεούται να ασφαλίσει με δικά του έξοδα κατά του κινδύνου από πυρκαγιά και από σεισμούς και να διατηρήσει σε όλη τη διάρκεια του δανείου ασφαλισμένο σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία το προσημειωθέν ακίνητο.... Ο οφειλέτης υποχρεούται, επίσης όπως, τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες προ της λήξεως του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, προβαίνει σε ανανέωση αυτού και παραδίδει το έγγραφο της ανανέωσης στην Τράπεζα. Αν ο Οφειλέτης παραλείψει τα παραπάνω, η Τράπεζα δικαιούται ή να κηρύξει ληξιπρόθεσμο και απαιτητό το Δάνειο σύμφωνα με το άρθρο 12 ή, χωρίς να αναλαμβάνει υποχρέωση για αυτό, να προβαίνει αυτή στην ασφάλιση από τους παραπάνω κινδύνους του προσημειωθέντος ακινήτου και, όταν λήγουν, σε ανανέωσης των ασφαλιστηρίων σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία”.

3. Ο ανωτέρω όρος θεσπίζει την υποχρέωση του οφειλέτη να προβεί ο ίδιος στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να ασφαλίσει το ακίνητο ή να ανανεώσει το ασφαλιστήριό του και, σε περίπτωση που παραλείψει να ενεργήσει, η τράπεζα δικαιούται να ασφαλίσει αυτή το ακίνητο και όταν λήξει το ασφαλιστήριο, να το ανανεώσει σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία. Από τον όρο αυτό προκύπτει ότι οι οφειλέτες έχουν

λάβει γνώση και αποδεχτεί, μέσω της δανειακής σύμβασης, το ενδεχόμενο αυτόματης ασφάλισης των ακινήτων τους σε ασφαλιστική εταιρεία επιλογής της τράπεζας- η οποία προϋποθέτει τη διαβίβαση των στοιχείων τους στην ασφαλιστική αυτή εταιρεία -σε περίπτωση που λήξει το συμβόλαιό τους και δεν έχουν προσκομίσει νέο συμβόλαιο από άλλη ασφαλιστική εταιρεία. Σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη του Ν.Δ. 400/1970, οι επίμαχες συμβάσεις ασφάλισης των δανειοληπτών έχουν λήξει, διότι έχει ανακληθεί οριστικά η άδεια λειτουργίας της ασφαλιστικής εταιρείας ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΑΖ. Σε όσες περιπτώσεις οι δανειολήπτες δεν έχουν στο μεταξύ προσκομίσει άλλα ασφαλιστήρια συμβόλαια, η αιτούμενη διαβίβαση είναι νόμιμη, χωρίς υποχρέωση περαιτέρω ενημέρωσης, αφού η αναγκαία κατά τα παραπάνω πληροφόρηση εκ μέρους του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τα υποκείμενα των δεδομένων έχει ικανοποιηθεί από τον σχετικό όρο της σύμβασης δανείου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δέχεται την αίτηση της τράπεζας και επιτρέπει τη διαβίβαση των απλών δεδομένων των δανειοληπτών σε αναγνωρισμένη ασφαλιστική εταιρεία κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ.30/2010

ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΧΡΗΣΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με το υπ' αρ. πρωτ. 13570/2007/4 από 07.10.2009 (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/6019/09.10.2009) έγγραφό του ο Συνήγορος του Πολίτη (εφεξής: ΣΤΠ) υποβάλλει το ερώτημα εάν η τροποποιημένη, σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (εφεξής: ΕΕΙ) για το σχολικό έτος 2009-2010 υπό τον τίτλο «Κάπνισμα, κατανάλωση αλκοόλ και χρήση άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών» συνάδει με τις διατάξεις του ν.2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η διάταξη αυτή του Κανονισμού Λειτουργία του ΕΕΙ για το σχολικό έτος 2009-2010 προβλέπει συγκεκριμένα: «Για την πρόληψη και/ή την αντιμετώπιση τυχόν περιστατικών χρήσης (εντός ή εκτός του σχολείου) εξαρτησιογόνων ουσιών από μαθητή οι Διευθύνσεις των Σχολικών μονάδων έχουν δικαίωμα να ζητούν πάραυτα από τους γονείς του μαθητή ή από τον ασκούντα αντ' αυτών την γονική μέριμνά του την άμεση (αυθημερόν και με την παρουσία εκπροσώπου του σχολείου) υποβολή του μαθητή που φέρεται να έχει κάνει χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στις ενδεδειγμένες ιατρικές εξετάσεις - αναλύσεις σε δημόσιο ή ιδιωτικό Νοσοκομείο για την διαπίστωση της χρήσης. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων - αναλύσεων αυτών θα υποβάλλονται αμέσως από τους γονείς του μαθητή ή από τον ασκούντα αντ' αυτών την γονική μέριμνα στις Διευθύνσεις των Σχολείων που ζήτησαν την διεξαγωγή τους. Τυχόν άρνηση του μαθητή ή των γονέων αυτού ή του ασκούντος αντ' αυτών την γονική μέριμνά του να συμμορφωθούν στο άνω αίτημα των Διευθύνσεων των Σχολικών μονάδων είναι δυνατόν να οδηγήσει στην απομάκρυνση του εν λόγω μαθητή από το Σχολείο μετά από απόφαση της Ολομέλειας του Συλλόγου των διδασκόντων Καθηγητών. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την εκπαιδευτική νομοθεσία η συμπεριφορά των

μαθητών ελέγχεται πειθαρχικά, όχι μόνον εντός, αλλά και εκτός του σχολείου». Η Αρχή με το υπ' αρ.πρωτ. Γ/ΕΞ/6019-1/19.10.2009 έγγραφό της κάλεσε την Διεύθυνση του Κολλεγίου Αθηνών να υποβάλει τις απόψεις σχετικά με την τροποποιημένη διάταξη του Κολλεγίου Αθηνών. Σε απάντηση του εγγράφου αυτού το ΕΕΙ με την υπ' αρ. πρωτ. 136/18.11.2009 (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/7026/23.11.2009 και Γ/ΕΙΣ/7044/24.11.2009) αίτησή του επισημαίνει ιδίως: «(...) Οι λόγοι που μας οδήγησαν στη διατύπωση κάποιων αυστηρών κανόνων συμπεριφοράς είναι καθαρά παιδαγωγικοί και προληπτικοί. Θεωρούμε ότι η κατηγορηματική και αυστηρή διατύπωση κανόνων κάνει τους μαθητές να συνειδητοποιούν τις σοβαρότατες συνέπειες ακραίων και επικίνδυνων για τους ίδιους και τους συμμαθητές τους συμπεριφορών. Επιπλέον η σαφής γνώση του προβλήματος, που αντιμετωπίζει ένας μαθητής, επιτρέπει τον ορθότερο χειρισμό εκ μέρους της Διεύθυνσης και του Ψυχοπαιδαγωγικού Τμήματος. Τέλος, είναι προφανές ότι οι αυστηροί κανόνες λειτουργούν αποτρεπτικά για τη Μαθητική Κοινότητα στο σύνολό της (...)». Επιπλέον, το ΕΕΙ με την υπ' αρ. πρωτ. 145/08.02.2010 (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/904/10.02.2010) αίτησή του προς την Αρχή σημειώνει μεταξύ άλλων: «(...) Πρωταρχικός στόχος του Ε.Ε.Ι. (Ελληνοαμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) είναι η προαγωγή και η διατήρηση της υγείας των μαθητών των Σχολείων μας. Με την υπό συζήτηση διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας των Σχολείων μας (άρθρο 11, ν.682/1977) και στο πλαίσιο πραγμάτωσης του άνω στόχου μας, επιδιώκουμε να βοηθήσουμε τους μαθητές μας να αποκτήσουν ισχυρές αντιστάσεις στις κάθε είδους επιβλαβείς για την υγεία τους - έως θανατηφόρες - συμπεριφορές, ιδιαίτερα δε, στην χρήση προϊόντων καπνού, αλκοολούχων ποτών και εξαρτησιογόνων ουσιών. Ανοχή των ως άνω, άκρως επικίνδυνων, συμπεριφορών / συνηθειών από τα Σχολεία μας, θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε «νομιμοποίησή» τους στον χώρο των Σχολείων μας. Αναφορικά με την διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας των Σχολείων του Ε.Ε.Ι. για το σχολικό έτος 2009-2010, στην οποία αναφέρεστε στην επιστολή σας (...) σημειώνουμε ότι, το Ε.Ε.Ι. έχει λάβει από την ΑΠΔΠΧ την υπ' αρ. πρωτ. 3583/2005 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας Αρχείου με Ευαίσθητα Δεδομένα που αφορούν την υγεία (άρθρο 7 του ν.2472/1997). Συνεπώς, η ως άνω αναφερομένη διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας των Σχολείων του Ε.Ε.Ι. βρίσκεται σε αρμονία με τον ν.2472/1997 (...)». Είχε προηγηθεί η υπ' αρ. πρωτ. 138/09.12.2009 (ΑΠΔΠΧ ΓΝ/ΕΙΣ/1448/16.12.2009) αίτηση του ΕΕΙ ανανέωσης της με α/α 821 και αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/3585/29.09.2005 άδειας λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα που είχε λάβει από την Αρχή. Ακολούθως, η Αρχή με το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2004/26.03.2010 έγγραφό της ενημέρωσε το ΕΕΙ ότι η αίτηση ανανέωσης άδειας και το διαβιβασθέν από το ΣτΠ αίτημα για γνωμοδότηση της Αρχής συσχετίστηκαν και συνεξετάζονται για λόγους συνάφειας και ζήτησε διευκρινίσεις αναφορικά με το αν υπάρχει στο σχολείο ιατρός που είναι υπεύθυνος της τήρησης αρχείου με τα δεδομένα υγείας των μαθητών, καθώς και αν η απόφαση για την τροποποιημένη διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας ελήφθη κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης ή και διαβούλευσης με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων των Μαθητών. Στο έγγραφο αυτό της Αρχής το ΕΕΙ απάντησε με την υπ' αρ. πρωτ. 155/23.04.2010 (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2691/27.04.2010) αίτησή του καταλήγοντας: « (...) Κατόπιν αυτών, ζητούμε από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα: 1. Να εγκρίνει την διατήρηση της επίμαχης διάταξης στον “Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας” των σχολείων του Ε.Ε.Ι. και 2. Να ανανεώσει την άδεια τήρησης στο Κολλέγιο αρχείου με δεδομένα υγείας σύμφωνα με την από 29.09.2005 και αριθ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΞ/3585/29.09.2005 αίτηση που έχουμε υποβάλει». Τέλος, διαβιβάστηκε στην Αρχή από το ΣτΠ το υπ' αρ. πρωτ. 5452/13.10.2009 (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/6645/05.11.2000) έγγραφο του 4ου Γραφείου της Διεύθυνσης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας του Υπουργείου Παιδείας

και Θρησκευμάτων σχετικά με την έγκριση του Κανονισμού Λειτουργίας του ΕΕΙΗ Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, το άρθρο 2 στοιχ. β΄ του ν.2472/1997 ορίζει ότι για τους σκοπούς του νόμου αυτού νοούνται ως «ευαίσθητα δεδομένα», τα δεδομένα που αφορούν, μεταξύ άλλων, στην υγεία. Περαιτέρω, το άρθρο 2 στοιχ. ια΄ του νόμου αυτού ορίζει ως «συγκατάθεση» του υποκειμένου των δεδομένων κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως, που εκφράζεται με τρόπο σαφή, και εν πλήρη επιγνώσει, και με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

2. Επειδή το άρθρο 3 παρ. 1 του ν.2472/1997, καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής του νόμου, προβλέπει ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στην εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο».

3. Επειδή, το άρθρο 4 παρ.1 του ν.2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας (...)». Με τις διατάξεις αυτές καθιερώνονται ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού και που δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

4. Επειδή, το άρθρο 7 του ν.2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση (...) γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (...)».

5. Επειδή, από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Επιπλέον, τόσο για τα απλά όσο και για τα ευαίσθητα δεδομένα πρέπει ο σκοπός επεξεργασίας να είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος, και τα δεδομένα να μην υπερβαίνουν το σκοπό της επεξεργασίας.

6. Επειδή, το άρθρο 53 του Α.Ν.2545/1940 (ΦΕΚ Α΄287) προβλέπει ότι: «1. Έκαστον ιδιωτικών σχολείων οφείλει να συντάσσει εσωτερικών κανονισμό εις τον θα περιέχονται, πλην των άλλων λαμβανομένων υπό του σχολείου νομίμων μέτρων προς πληρεστέραν μόρφωσιν των μαθητών των, οι όροι εργασίας του διδακτικού προσωπικού και αι υποχρεώσεις αυτού, ο κατά ανώτατον όριον δια εκάστην τάξιν αριθμός εγγραπτών μαθητών, οι όροι υπ' ους γίνονται δεκτοί ούτοι, αι σχετικάί έναντι του σχολείου και του δημοσίου υποχρεώσεις οικονομικής φύσεως, το ποσόν των διδάκτρων ή και τροφείων, κατώτερον όριον των οποίων δύναται να ορίζεται δι' Υπουργικής Αποφάσεως αναλόγως του είδους των σχολείων και της πόλεως εν η ταύτα λειτουργούν, ο τρόπος της καταβολής αυτών και αι συνέπειαι καθυστερήσεως της καταβολής. 2. Οι κατά τας διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου συντασσόμενοι κανονισμοί υποβάλλονται προς επεξεργασία εις του αρμοδίους επιθεωρητάς, οίτινες οφείλουν εντός εικοσαημέρου να υποβάλουν αυτούς μετά των παρατηρήσεών των εις το Υπουργείον Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας προς έγκρισιν. Η εγκριτική υπουργική απόφασις εκτυπούται ολόκληρος εν τη πρώτη σελίδι του κανονισμού, μεθ' ο επακολουθούν τα περί ιδρύσεως και λειτουργίας του σχολείου έγγραφο και ακολούθως ο εγκριθείς κανονισμός. 3. Τα ιδιωτικά σχολεία δεν δύναται να εγγράψουν μαθητάς, αν μη οι γονεείς ή κηδεμόνες αυτών υπογράψουν έκαστος κάτωθεν εκάστου αντιτύπου του οικείου κανονισμού δήλωσιν αποδοχής των όρων αυτού (...).».

Επιπλέον, το άρθρο 11 του ν.682/1977 (ΦΕΚ Α΄ 244) ορίζει ότι: «1. Έκαστον ιδιωτικών σχολείων από της ενάρξεως του σχολικού έτους 1978-1979, οφείλει να έχη εγκεκριμένον Εσωτερικόν Κανονισμόν Λειτουργίας, εις τον οποίον αναφέρονται τα της οργανώσεως και λειτουργίας αυτού, οι όροι υπό τους οποίους γίνονται δεκτοί οι μαθηταί, ως και οι οικονομικάί και άλλαι υποχρεώσεις των γονέων και κηδεμόνων. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται υπό του οικείου Επιθεωρητού. 2. Αντίτυπον του Εσωτερικού κανονισμού Λειτουργίας παραλαμβάνει ενυπογράφως ο κηδεμών του μαθητού κατά την εγγραφήν τούτο εις το σχολείον. Η παραλαβή αποτελεί δήλωσιν αποδοχής αυτού. 3. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δύναται να καθορίζονται γενικάί αρχαί συντάξεως των εσωτερικών κανονισμών των ιδιωτικών σχολείων». Περαιτέρω, το άρθρο 2 παρ. 1 και 3 του ν. 1304/1982 (ΦΕΚ Α΄ 244) προβλέπει ότι η διοίκηση και ο έλεγχος λειτουργίας των σχολείων ασκείται από τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων ή Γραφείων Εκπαίδευσης και ότι τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων ή Γραφείων Εκπαίδευσης ορίζονται λεπτομερέστερα με Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 2 παρ. 3 του ν.1304/1982 οι διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 11 και 2 παρ. 2 του Π.Δ/τος 340/1983 (ΦΕΚ Α΄120) προβλέπουν ότι οι Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων και των Γραφείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης κατά την άσκηση της διοικήσεως και της λειτουργίας του σχολείων της περιφέρειάς τους παρακολουθούν και ελέγχουν την εφαρμογή των διατάξεων, που ισχύουν για τη διοικητική λειτουργία των σχολείων των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων, ιδιαίτερα σε θέματα που αναφέρονται στις εγγραφές, μετεγγραφές, ποινές, απουσίες και εξετάσεις των μαθητών, στην οργάνωση των γραφείων των σχολείων και την τήρηση των απαραίτητων βιβλίων, και ενεργούν τα νόμιμα για την επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις παραβάσεων ή παραλείψεων. Τέλος, τα άρθρα 7 και 8 του ν. 1304/1982 όπως αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 56 παρ. 1 του ν.1566/1985 (ΦΕΚ Α΄167) προβλέπουν ότι στην έδρα κάθε νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος ιδρύεται διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη διοίκηση και τον έλεγχο λειτουργίας των γυμνασίων, των γενικών, κλασικών και τεχνικών - επαγγελματικών σχολείων, ενιαίων πολυκλαδικών λυκείων και των τεχνικών - επαγγελματι-

κών σχολών, δημοσίων και ιδιωτικών, καθώς και του προσωπικού τους και ότι οι έδρες και οι περιοχές αρμοδιότητας των γραφείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων προκύπτει ότι κάθε ιδιωτικό σχολείο πρέπει να έχει εγκεκριμένο, από τον αρμόδιο Προϊστάμενο της Διεύθυνσης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, συντασσόμενο σύμφωνα με γενικές αρχές υπουργικής αποφάσεως, η οποία όμως δεν έχει ακόμη εκδοθεί.

7. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι ο Προϊστάμενος του 4ου Γραφείου της Διεύθυνσης Δ/θμιας Εκπαίδευσης ενέκρινε καταρχήν τον Κανονισμό Λειτουργίας του ΕΕΙ, αλλά ζήτησε την εντός ευλόγου χρόνου τροποποίηση – διόρθωση συγκεκριμένων διατάξεων του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων και των αναφερομένων στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Συγκεκριμένα, ο Προϊστάμενος της Δ/νσης Δ/θμιας Εκπ/σης σημειώνει για την επίμαχη διάταξη: «Το αναγραφόμενο στη σελ. 17 για την όλη διαδικασία περί εξαρτησιογόνων ουσιών πρέπει να διατυπωθεί με άλλο τρόπο. Η υπάρχουσα διατύπωση αφήνει να εννοηθεί, πως κάθε καθηγητής που έχει πρόβλημα με μαθητή, μπορεί να ισχυρίζεται ότι κάνει χρήση ουσιών. Το ρήμα «φέρεται» που χρησιμοποιείται είναι ασαφές. Ποιός μπορεί να καθορίσει ποιός «φέρεται να έχει κάνει χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών»; Επιπλέον, δεν είναι εύκολο αντιληπτό γιατί και τότε πρέπει στην πραγματοποίηση των «ενδεδειγμένων ιατρικών εξετάσεων» να παρίστανται εκπρόσωπος του σχολείου. Στην όλη διατύπωση υπάρχει πρόβλημα διότι στην αμέσως επόμενη παράγραφο οι γονείς υποχρεούνται να υποβάλλουν τα αποτελέσματα «αμέσως» στο σχολείο το οποίο ζήτησε τη διεξαγωγή τους. Είναι σαφές, ότι με τα παραπάνω το σχολείο κάνει τον καθαρά παιδαγωγικό του ρόλο, μετατρέπεται σε μηχανισμό ελέγχου και οι καθηγητές καλούνται σε «κυνήγι μαγισσών» ή σε αήθη στοχοποίηση μαθητών που τους δημιουργούν πρόβλημα. Κατά συνέπεια η διατύπωση του κανονισμού πρέπει να επαναδιατυπωθεί, να περιγραφεί με σαφήνεια, να τεθούν ασφαλείς δικλείδες προστασίας των μαθητών (είτε των θεωρουμένων ως χρηστών είτε των συμμαθητών τους) και των γονέων, ώστε να μη βρεθεί στο σχολείο σε αδιέξοδο. Επιπροσθέτως, θεωρώ σκόπιμο να υπάρξει επικοινωνία και με τις ανεξάρτητες αρχές «Συνήγορος του Πολίτη» και «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα», ώστε να καθοριστούν τα όρια του σχολικού ελέγχου για τις υπό συζήτηση περιπτώσεις. Για τα θέματα αυτά το Γραφείο δεν μπορεί να δώσει τεκμηριωμένη απάντηση. (...)».

8. Η επίμαχη διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας του ΕΕΙ, όπως είναι διατυπωμένη, ορίζει ότι τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων – αναλύσεων των μαθητών που φέρονται να κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών θα υποβάλλονται αμέσως από τους γονείς του μαθητή ή από τον ασκούντα αντ' αυτών τη γονική μέριμνα στις Διευθύνσεις των Σχολείων που ζήτησαν την διεξαγωγή τους. Στο μέτρο που η συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει ότι προσωπικά δεδομένα των μαθητών, και μάλιστα ευαίσθητα (δεδομένα υγείας), πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο τηρούμενο από τις Διευθύνσεις των Σχολείων του ΕΕΙ, η Αρχή έχει αρμοδιότητα να επιληφθεί του θέματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 του ν.2472/1997.

9. Η συλλογή δεδομένων υγείας των μαθητών δυνάμει της επίμαχης διάταξης του Κανονισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι γίνεται καταρχήν για νόμιμο σκοπό επεξεργασίας, που συνίσταται, γενικώς, στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, και ειδικότερα στην θέσπιση κανόνων για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου και την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου μαθητών εκ μέρους του σχολείου (πρβλ. και άρθρο 33 της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που κυρώθηκε με το ν.2101/1992). Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η συλλογή των δεδομένων αυτών δεν γίνεται με την ελεύθερη, ρητή

και ειδική συγκατάθεση των υποκειμένων, μαθητών ή των γονέων αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 2 στοιχ. ια΄ και 7 παρ. 2 στοιχ. α΄ του ν.2472/1997, καθόσον από τη διατύπωση της επίμαχης διάταξης προκύπτει ότι ο μαθητής που φέρεται να κάνει χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών υποχρεούται να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις αυθημερόν με την παρουσία εκπροσώπου του σχολείου, τυχόν δε άρνηση του μαθητή ή των γονέων του για την υποβολή στις ιατρικές εξετάσεις, κατόπιν σχετικού αιτήματος του σχολείου, μπορεί να οδηγήσει στην απομάκρυνση του μαθητή από το σχολείο, ύστερα από απόφαση της Ολομέλειας του Συλλόγου των διδασκόντων Καθηγητών. Συναφώς επισημαίνεται ότι δεν συντρέχει άλλη περίπτωση από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 7 παρ. 2 του ν.2472/1997 που επιτρέπει για το σκοπό του πειθαρχικού ελέγχου τη δημιουργία αρχείου χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Συνεπώς, η συλλογή των δεδομένων υγείας με τον τρόπο που περιγράφεται στην επίμαχη διάταξη του κανονισμού αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 στοιχ. α΄ και 7 παρ. 2 του ν.2472/1997. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή δεν χορηγεί την προβλεπόμενη από το άρθρο 7 του ν.2472/1997 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με δεδομένα υγείας των μαθητών για το σκοπό της πρόληψης και της καταστολής από την λήψη εξαρτησιογόνων ουσιών. Περαιτέρω ανήκει στο ΕΕΙ και το αρμόδιο για την έγκριση του Κανονισμού Λειτουργίας του δημόσιου όργανο να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα για την απαγόρευση χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στους χώρους των εκπαιδευτηρίων και τον πειθαρχικό έλεγχο των παραβατών.

10. Από τα μητρώα αδειών που τηρεί η Αρχή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 4 στοιχ. β΄ του ν.2472/1997 προκύπτει ότι το ΕΕΙ έχει λάβει την υπ΄ αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/3585/29.09.2005 και με α/α 821 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα (δεδομένα υγείας). Τα δεδομένα συλλέγονται με την ελεύθερη συγκατάθεση των υποκειμένων για λόγους υγείας αυτών, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής αποστολής του ΕΕΙ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. α΄ και δ΄ του ν.2472/1997, κατ΄ εφαρμογή των οποίων εκδόθηκε η άδεια. Η ισχύς της άδειας αυτής έληξε στις 22.09.2008. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, προκύπτει ότι το ΕΕΙ υπέβαλε μεταγενεστέρως αίτηση ανανέωσης της άδειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 4 του ν.2472/1997, προκαταβάλλοντας το ποσό του παραβόλου. Η Αρχή ανανεώνει την προαναφερόμενη άδεια από 23.09.2008 έως 22.09.2013 με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις, όπως η αρχική άδεια. Επισημαίνεται, τέλος, ότι το ΕΕΙ εάν επιθυμεί την εκ νέου ανανέωση της άδειας, θα πρέπει να υποβάλει σχετική αίτηση, τουλάχιστον δύο μήνες πριν από τη λήξη της παρούσας. Τέλος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 10 του ν.2472/1997 η πολιτική ασφαλείας και τα αντίστοιχα μέτρα ασφαλείας πρέπει να αναθεωρούνται ετησίως ώστε να διαπιστώνεται η επάρκεια αυτών. Επίσης, πρέπει να εφαρμόζεται διαδικασία διενέργειας εσωτερικών ελέγχων στους τόπους επεξεργασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

Αποφάινεται ότι η συλλογή, η αποθήκευση και η περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων υγείας των μαθητών για τους σκοπούς της πρόληψης ή/και καταστολής χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, όπως διατυπώνεται στην υπό κρίση διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας του Ελληνομερικάνικου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, αντίκειται στο νόμο 2472/1997, και συνεπώς δεν χορηγεί άδεια στο Ελληνοαμερικάνικο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα για τη σύσταση και τη λειτουργία του αρχείου αυτού.

Αποφασίζει την ανανέωση της άδειας λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις, όπως η αρχική άδεια, με ημερομηνία λήξεως τις 22.09.2013.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 31/2010

ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΒΙΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ».

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Η εταιρεία 3Δ Γενικών Αεροπορικών Μεταφορών Α.Ε. (εφεξής «υπεύθυνος επεξεργασίας») που δραστηριοποιείται στον τομέα των αεροπορικών εφαρμογών και ασφάλειας αεροδρομίων ζήτησε, με την υπ. αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/335/12-3-2010 γνωστοποίησή της, την άδεια της Αρχής για την εγκατάσταση πιλοτικού βιομετρικού συστήματος ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του Διεθνούς Αερολιμένα «Μακεδονία» στη Θεσσαλονίκη. Η παραπάνω εγκατάσταση πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου TURBINE («Trusted Revocable Biometric Identities» - «Εμπιστες Ανακλητές Βιομετρικές Ταυτότητες») που υλοποιείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε συνεργασία με άλλους ευρωπαίους εταίρους και χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω υποβληθέντα στοιχεία, το έργο TURBINE στοχεύει στην ανάπτυξη μίας φιλικής προς την ιδιωτικότητα μεθόδου βιομετρίας με δακτυλικά αποτυπώματα. Ειδικότερα, η μέθοδος βασίζεται στην αντικατάσταση, με εφαρμογή ειδικών συναρτήσεων κατακερματισμού (hash) που στηρίζονται στη λειτουργία κρυπτογραφικών αλγορίθμων, του βιομετρικού αποτυπώματος από μοναδικό και μη αναστρέψιμο κρυπτογραφημένο παράγωγό του, αναφερόμενο ως «βιομετρική ταυτότητα». Με την εφαρμογή διαφορετικών κρυπτογραφικών αλγορίθμων είναι δυνατή η παραγωγή αντίστοιχου αριθμού βιομετρικών ταυτοτήτων για το ίδιο δακτυλικό αποτύπωμα. Η κάθε πάντως βιομετρική ταυτότητα συνδέεται αποκλειστικά με το άτομο από το δακτυλικό αποτύπωμα του οποίου προήλθε μετά από την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου αλγορίθμου. Με την χρήση της παραπάνω μεθόδου κατά τη λειτουργία ενός βιομετρικού συστήματος (π.χ. για τον έλεγχο πρόσβασης ατόμων σε εγκαταστάσεις) επιτυγχάνεται η αναγνώριση των ατόμων αποκλειστικά μέσω των βιομετρικών τους ταυτοτήτων, χωρίς να απαιτείται η διατήρηση των πραγματικών βιομετρικών αποτυπωμάτων τους.

Η λειτουργία του παραπάνω βιομετρικού συστήματος στο αεροδρόμιο «Μακεδονία» θα γίνει με σκοπό την πιλοτική δοκιμή του σε πραγματικές συνθήκες (εκτός εργαστηρίου), ώστε να διερευνηθούν τυχόν σφάλματα ή προβλήματα κατά την χρήση του. Ειδικότερα, το σύστημα θα λειτουργήσει για διάστημα ενός (1) μηνός στις εξής εγκαταστάσεις του αεροδρομίου «Μακεδονία»: α) κεντρικό γραφείο του υπεύθυνου επεξεργασίας εντός του κτιρίου του αεροδρομίου, β) ειδικός οικίσκος που διατηρείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας εντός του χώρου στάθμευσης αεροσκαφών της πολιτικής αεροπορίας, γ) κτίριο CARGO της αεροπορικής εταιρείας OLYMPIC AIR εντός του αεροδρομίου, και δ) κτίριο του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ) εντός του αεροδρομίου στο οποίο είναι εγκατεστημένη ειδική αεροπορική εφαρμογή παρακολούθησης και ελέγχου χαλαζικής προστασίας. Όλες οι παραπάνω εγκαταστάσεις θεωρούνται κρίσιμες και η πρόσβαση σε αυτές επιτρέπεται αποκλειστικά σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό. Η δοκιμή θα γίνει με πραγματικά προσωπικά δεδομένα ατόμων που εργάζονται στις παραπάνω εγκαταστάσεις και συγκεκριμένα υπαλλήλων του υπεύθυνου

επεξεργασίας, καθώς και υπαλλήλων της εταιρείας OLYMPIC AIR και του ΕΛΓΑ για το κτίριο CARGO και το κτίριο της εφαρμογής χαλαζικής προστασίας αντίστοιχα. Τα παραπάνω άτομα συμμετέχουν σε εθελοντική βάση, μετά από κατάλληλη ενημέρωση και αφού έχουν εκ των προτέρων δώσει τη ρητή και ειδική συγκατάθεσή τους (αντίγραφο του εντύπου ενημέρωσης και λήψης συγκατάθεσης των εθελοντών έχει υποβληθεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας μαζί με την γνωστοποίηση). Το βιομετρικό σύστημα θα λειτουργήσει αποκλειστικά σε δοκιμαστική βάση και δεν θα αντικαταστήσει τα υπάρχοντα συστήματα ελέγχου πρόσβασης που ήδη χρησιμοποιούνται στο αεροδρόμιο.

Η δοκιμαστική λειτουργία θα έχει ως εξής: κατά τη φάση της εγγραφής στο βιομετρικό σύστημα, θα λαμβάνονται ένα ή περισσότερα δακτυλικά αποτυπώματα των εθελοντών, από τα οποία θα παράγονται οι βιομετρικές ταυτότητές τους (μία ή περισσότερες για κάθε δακτυλικό αποτύπωμα). Οι πολλαπλές βιομετρικές ταυτότητες απαιτούνται όταν υπάρχουν διαβαθμισμένα δικαιώματα πρόσβασης για το ίδιο άτομο σε διαφορετικές εγκαταστάσεις του αεροδρομίου. Οι βιομετρικές ταυτότητες θα αποθηκεύονται στη συνέχεια σε έξυπνες κάρτες ή σε κεντρική βάση δεδομένων στο σύστημα, μαζί με κάποια ακόμα στοιχεία των εθελοντών που απαιτούνται για την ταυτοποίησή τους, ήτοι ονοματεπώνυμο, θέση εργασίας και αρμοδιότητες, φωτογραφία. Τα στοιχεία αυτά τηρούνται ήδη από τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την έκδοση των διακριτικών αναγνώρισης που φέρουν όσα άτομα έχουν πρόσβαση στις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις. Βάσει των βιομετρικών ταυτοτήτων και των λοιπών δεδομένων θα ελέγχεται στη συνέχεια η είσοδος των εθελοντών στους χώρους λειτουργίας του πιλοτικού συστήματος (με χρήση των έξυπνων καρτών ή της κεντρικής βάσης δεδομένων). Μέρος της παραπάνω επεξεργασίας θα γίνεται από εκτελούντες την επεξεργασία (εταίροι στο έργο TURBINE) και συγκεκριμένα τις εταιρείες Sagem-Orga (Γερμανία) που ασχολείται με την παραγωγή και προσωποποίηση των έξυπνων καρτών και Cryptolog (Γαλλία) που αναπτύσσει τους εφαρμοζόμενους κρυπτογραφικούς αλγορίθμους. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει υποβάλει στην Αρχή μαζί με τη γνωστοποίηση τις συμβάσεις που έχει συνάψει με τις παραπάνω εταιρείες, στις οποίες εμπεριέχεται όρος σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Τα δεδομένα του βιομετρικού συστήματος θα τηρούνται μέχρι την περάτωση του έργου και την τελική έγκρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούνιος 2011).

Εκτός από τα παραπάνω δεδομένα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζήτησε με την γνωστοποίησή του και την τήρηση των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων (δακτυλικά αποτυπώματα) που λαμβάνονται κατά τις δοκιμές για διάστημα τριών (3) μηνών. Η αποθήκευση των δεδομένων αυτών θα γίνεται σε ειδική βάση που δεν θα συνδέεται με το βιομετρικό σύστημα. Η εν λόγω επεξεργασία είναι προαιρετική, δεν θεωρείται δηλαδή απαραίτητη για την πραγματοποίηση του πιλοτικού στο αεροδρόμιο «Μακεδονία». Αντίθετα, η βάση δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί για τον ποιοτικό έλεγχο και στατιστική επεξεργασία των συνολικών αποτελεσμάτων του έργου TURBINE, σε συνδυασμό με αντίστοιχα δεδομένα που τηρούνται από τους λοιπούς εταίρους, με το γενικότερο στόχο της βελτίωσης των χρησιμοποιούμενων κρυπτογραφικών αλγορίθμων. Η εργασία αυτή θα πραγματοποιηθεί από εκτελούντα την επεξεργασία και συγκεκριμένα το Πανεπιστήμιο GUC (Νορβηγία) που είναι εταίρος στο έργο TURBINE. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει υποβάλει στην Αρχή μαζί με τη γνωστοποίηση τη σύμβαση που έχει συνάψει με τον παραπάνω εταίρο, στην οποία εμπεριέχεται όρος σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε τους εισηγητές και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 του ν. 2472/1997, ορίζει ότι «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» είναι «κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων». «Υποκείμενο των δεδομένων» είναι «το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική». Όπως έχει επισημάνει και η ομάδα εργασίας του αρ. 29 της Ε.Ε.¹, τα βιομετρικά δεδομένα αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καθώς μπορούν να θεωρηθούν τόσο ως περιεχόμενο πληροφοριών που χαρακτηρίζει συγκεκριμένες βιολογικές ιδιότητες, φυσιολογικά χαρακτηριστικά ή/και προσωπικά γνωρίσματα που είναι μοναδικά για ένα άτομο (π.χ. «ο Α έχει τα Χ δακτυλικά αποτυπώματα»), όσο και ως στοιχείο αντιστοίχισης μιας πληροφορίας με το άτομο αυτό (π.χ. «το αντικείμενο Ψ φέρει τα Χ δακτυλικά αποτυπώματα που ανήκουν στον Α, συνεπώς ο Α έχει αγγίξει το αντικείμενο Ψ»). Κατά τον τρόπο αυτό τα βιομετρικά δεδομένα, λόγω του αποκλειστικού δεσμού τους με ένα συγκεκριμένο άτομο, μπορούν να λειτουργήσουν ως στοιχεία αναγνώρισης του εν λόγω ατόμου.

2. Στην περίπτωση του έργου TURBINE, το προτεινόμενο βιομετρικό σύστημα χρησιμοποιεί μία μέθοδο «ψευδονυμοποίησης» («pseudonymization») των βιομετρικών δεδομένων (δακτυλικά αποτυπώματα), αντικαθιστώντας τα τελευταία με κρυπτογραφημένα μη-αναστρέψιμα παράγωγά τους (τις βιομετρικές ταυτότητες) που προκύπτουν μέσα από τεχνικές μονόδρομης κρυπτογράφησης με εφαρμογή συναρτήσεων κατακερματισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, λόγω του τεχνικού τρόπου παραγωγής των βιομετρικών ταυτοτήτων, δεν είναι δυνατή η εξαγωγή των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων από αυτές, μια βιομετρική ταυτότητα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περιεχόμενο πληροφοριών που χαρακτηρίζει ένα άτομο κατά την έννοια που αναφέρθηκε πιο πάνω. Ως εκ τούτου, η χρησιμοποίησή της αντί του πραγματικού βιομετρικού αποτυπώματος ενισχύει την προστασία του τελευταίου, καθώς είναι τεχνικά αδύνατο να γίνει αποκάλυψη των πληροφοριών που αυτό περιέχει από την βιομετρική ταυτότητα. Παρά ταύτα, εφόσον ο αποκλειστικός δεσμός της βιομετρικής ταυτότητας με ένα συγκεκριμένο άτομο παραμένει (καθώς μόνο το δακτυλικό αποτύπωμα του ίδιου ατόμου θα μπορούσε να οδηγήσει κάθε φορά, με τη χρήση του ίδιου κρυπτογραφικού αλγορίθμου, στην παραγωγή της ίδιας βιομετρικής ταυτότητας), η βιομετρική ταυτότητα μπορεί να λειτουργήσει ως στοιχείο αναγνώρισης του ατόμου, κατά τον ίδιο τρόπο που λειτουργεί το πρωτογενές βιομετρικό δεδομένο. Με άλλα λόγια, ενώ η βιομετρική ταυτότητα δεν θα μπορούσε αυτοτελώς να αποκαλύψει πληροφορίες που αναφέρονται σε ένα άτομο, μπορεί τελικά να οδηγήσει στην αναγνώριση του ατόμου αυτού στο πλαίσιο λειτουργίας ενός βιομετρικού συστήματος (π.χ. κατά τον έλεγχο πρόσβασης σε εγκαταστάσεις) και σε συνδυασμό με άλλα προσωπικά δεδομένα που τηρούνται στο σύστημα για το συγκεκριμένο άτομο (π.χ. ονοματεπώνυμο). Υπό την έννοια αυτή, η βιομετρική ταυτότητα, όπως παράγεται και χρησιμοποιείται από το έργο TURBINE, αποτελεί επίσης δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα.

3. Σύμφωνα με το αρ. 4 παρ. 1 στοιχ. α) του ν. 2472/1997, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να συλλέγονται με τρόπο θεμιτό και νόμιμο, για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστα-

1. Γνώμη 4/2007 σχετικά με την έννοια του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», Ομάδα προστασίας δεδομένων του άρθρου 29 της Ε.Ε, βλ. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_el.pdf

νται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. Στο πλαίσιο του έργου TURBINE υφίστανται δύο περιπτώσεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων: α) η επεξεργασία μέσω του πιλοτικού βιομετρικού συστήματος (που στηρίζεται στη χρήση των βιομετρικών ταυτοτήτων ως στοιχείο αναγνώρισης), β) η επεξεργασία των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων σε ανεξάρτητη βάση δεδομένων. Και στις δύο περιπτώσεις, ο σκοπός της επεξεργασίας είναι η επιστημονική έρευνα με ειδικότερο αντικείμενο την κρυπτογράφηση των βιομετρικών δεδομένων που εμπίπτει στον ευρύτερο ερευνητικό τομέα της ανάπτυξης τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας (Privacy Enhancing Technologies – PET) και προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η επεξεργασία εν όψει του παραπάνω σκοπού πραγματοποιείται βάσει της παρ. 1 του αρ. 5 του ν. 2472/1997 με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων.

4. Σύμφωνα με το αρ. 4 παρ. 1 στοιχ. β) του ν. 2472/1997 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. Η διάταξη αυτή θέτει ως κριτήριο για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας την αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν η επεξεργασία των συγκεκριμένων προσωπικών δεδομένων είναι απολύτως αναγκαία για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή για το πρόσωπο μέσα. Για τις δύο περιπτώσεις επεξεργασίας που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του έργου TURBINE ισχύουν τα παρακάτω:

Στην περίπτωση του πιλοτικού βιομετρικού συστήματος, η παραπάνω αρχή ικανοποιείται, λαμβάνοντας υπόψη τον ερευνητικό χαρακτήρα του σκοπού, καθώς και το γεγονός ότι η τήρηση των δεδομένων περιορίζεται στις βιομετρικές ταυτότητες (αντί των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων), οι οποίες αυτοτελώς δεν μπορούν να αποκαλύψουν πληροφορίες για το υποκείμενο των δεδομένων και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την αναγνώρισή του σε συνδυασμό με άλλα συναφή προσωπικά δεδομένα (ονοματεπώνυμο, στοιχεία εργασίας, φωτογραφία) που είναι ήδη γνωστά στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Σημειώνεται ότι ακόμα και σε συνθήκες πραγματικής λειτουργίας (δηλαδή όταν ο σκοπός δεν είναι πια ερευνητικός), η παραπάνω επεξεργασία θα μπορούσε να θεωρηθεί νόμιμη βάσει των αρ. 4 παρ. 1 στοιχ. β) και αρ. 5 παρ. 2 στοιχ. ε) του ν. 2472/1997 εφόσον θα αφορούσε την πρόσβαση εργαζομένων σε εγκαταστάσεις για τις οποίες επιβάλλονται ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφαλείας (βλ. Οδηγία 115/2001 της Αρχής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, και Αποφάσεις 9/2003, 52/2008, 56/2009). Αναφορικά με την αποθήκευση των βιομετρικών ταυτοτήτων, αξίζει να τονιστεί ότι σε συνθήκες πραγματικής λειτουργίας, ο προσφορότερος τρόπος θα ήταν τοπικά σε έξυπνες κάρτες (και όχι σε κεντρική βάση δεδομένων) που παρέχουν στα υποκείμενα των δεδομένων μεγαλύτερη δυνατότητα ελέγχου των προσωπικών τους δεδομένων. Στις υπό εξέταση συνθήκες πιλοτικής δοκιμής, όμως, δεν μπορεί να θεωρηθεί η επεξεργασία των δεδομένων σε κεντρική βάση ως μη πρόσφορος τρόπος, καθώς αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την διεξαγωγή της έρευνας (σύγκριση αποτελεσματικότητας της μεθόδου με χρήση καρτών και κεντρική αποθήκευση), με την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας λαμβάνει όλα τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων, σύμφωνα με το αρ. 10 του Ν. 2472/1997. Τέλος ως προς τον χρόνο τήρησης των δεδομένων, αυτός ορίζεται στο ένα (1) έτος που είναι ο ελάχιστος δυνατός σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία πρέπει να είναι σε θέση να ελέγξει τα αποτελέσματα μετά την περάτωση του έργου το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο του έτους 2011.

Αντίθετα, στην περίπτωση της βάσης των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων, η επεξεργασία προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας καθώς: α) ζητείται η τήρηση των πρωτογενών δακτυλικών αποτυπωμάτων όλων των συμμετεχόντων εθελοντών για διάστημα τριών (3) μηνών χωρίς να αιτιολογείται ότι τούτο είναι απαραίτητο για την διενέργεια της έρευνας στο πλαίσιο του συγκεκριμένου πιλοτικού, β) η αποθήκευση γίνεται σε κεντρική βάση δεδομένων, η οποία πιθανά θα διασυνδέεται με αντίστοιχες βάσεις των εταίρων, γεγονός που ενέχει κινδύνους ως προς την ασφάλεια και την προστασία των δεδομένων. Ιδιαίτερα ως προς το τελευταίο, επισημαίνεται ότι ο ακριβής τρόπος διεξαγωγής της στατιστικής ανάλυσης των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την ασφάλεια τους) στο πλαίσιο του έργου δεν είναι γνωστός στον υπεύθυνο επεξεργασίας, ούτε περιγράφεται πιο συγκεκριμένα στην σύμβασή του με τον εκτελούντα την επεξεργασία.

5. Αναφορικά με τη λήψη της συγκατάθεσης των εθελοντών, που αποτελεί τη νομική βάση της επεξεργασίας κατά το αρ. 5 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, ισχύουν τα παρακάτω: σύμφωνα με το αρ. 2 του ν. 2472/1997 ως συγκατάθεση νοείται «κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως που εκφράζεται με τρόπο σαφή, και εν πλήρη επίγνωση, και με την οποία, το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο της επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν». Στο πλαίσιο του έργου TURBINE η συγκατάθεση είναι ελεύθερη καθώς τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά στις πιλοτικές δοκιμές, ενώ παράλληλα τους παρέχονται εναλλακτικοί τρόποι για τον έλεγχο πρόσβασής τους στις εγκαταστάσεις του αεροδρομίου (το πιλοτικό σύστημα δεν αντικαθιστά τις ήδη ισχύουσες διαδικασίες). Επίσης, η συγκατάθεση είναι ρητή και ειδική καθώς δηλώνεται μέσω ειδικού έντυπου. Το εν λόγω έντυπο παρέχει επίσης και τη βασική ενημέρωση των εθελοντών σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, αναφέροντας την ταυτότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας, το σκοπό της επεξεργασίας, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησής τους σύμφωνα με τα αρ. 12 και 13 αντίστοιχα του ν. 2472/1997. Επισημαίνεται ότι το έντυπο θα πρέπει επιπλέον να αναφέρει ρητά τις κατηγορίες προσωπικών δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία, τις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις λειτουργίας του πιλοτικού στο αεροδρόμιο «Μακεδονία», καθώς και τους εκτελούντες την επεξεργασία και τον ειδικό ρόλο τους. Επίσης θα πρέπει να αναφέρει ότι δεν υπάρχουν αποδέκτες των δεδομένων πλην των εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων του υπεύθυνου επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία (σύμφωνα με τις σχετικές συμβάσεις ανάθεσης έργου).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων κρίνει κατά πλειοψηφία ότι η εγκατάσταση του παραπάνω βιομετρικού συστήματος αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς δεν αντίκειται στις διατάξεις του ν.2472/1997, εφόσον τηρούνται οι παρακάτω όροι:

1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να αναθεωρήσει το υφιστάμενο έντυπο ενημέρωσης και λήψης συγκατάθεσης των εθελοντών σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρούσα.

2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να αναπτύξει πολιτική ασφάλειας για τη διαδικασία τήρησης των δεδομένων στο πλαίσιο λειτουργίας του πιλοτικού βιομετρικού συστήματος και να ενημερώσει σχετικά την Αρχή εντός τριών (3) μηνών από την έκδοση της παρούσας.

3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώσει την Αρχή για την καταστροφή των δεδομένων που τηρούνται στο πλαίσιο του βιομετρικού συστήματος μετά το πέρας της περιόδου του ενός (1) έτους που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας. Η ενημέρωση πρέπει να γίνει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την πραγματοποίησή της, επισυνάπτοντας και το σχετικό πρωτόκολλο καταστροφής.

4. Απαγορεύεται η διατήρηση των πρωτογενών βιομετρικών δεδομένων που θα προκύψουν από τις δοκιμές σε κεντρική βάση.

5. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε επέκταση λειτουργιών ή άλλη τεχνική αλλαγή ή αλλαγή διαδικασιών σχετικά με την εφαρμογή και λειτουργία του βιομετρικού συστήματος, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και έγκριση της Αρχής.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 32/2010

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΡΧΕΙΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΥΤΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με τη με αριθμ. πρωτοκόλλου 137/19.3.2010 (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/2384/15.4.2010) αίτησή τους τα Γενικά Αρχεία του Κράτους - Αρχεία Νομού Ευβοίας (τα οποία κατά το άρθρο 8 του ν. 1946/1991 αποτελούν ενιαία αυτοτελή δημόσια υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) ζητούν από την Αρχή τη χορήγηση άδειας για την πρόσβαση της Α στο αρχείο του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας. Η Α είναι υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου και εκπο- νεί διατριβή με θέμα «Κατοχή, αντίσταση, εμφύλιος στην πόλη της Χαλκίδας και στην ευρύτερη ζώνη της».

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 στοιχ. α', β' και γ' του ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προβλέπει ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: “Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων... “Ευαίσθητα δεδομένα” τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες...“Υποκείμενο των δεδομένων”, το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός η περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική...».

Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι πληροφορίες αναφερόμενες σε πρόσωπο το οποίο δεν βρίσκεται εν ζωή, δεν αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, ο ν. 2472/1997 δεν εφαρμόζεται. Κατά συνέπεια οι διατάξεις του ν. 2472/1997 και ειδικότερα αυτές που αφορούν στην επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς οι πληροφορίες που περιέχονται στο αρχείο του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας συνιστούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (ποινικές διώξεις και κα-

ταδίκες), έχουν καταρχήν εφαρμογή μόνο στην περίπτωση που τα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται οι πληροφορίες βρίσκονται εν ζωή.

2. Το άρθρο 42 του ν. 1946/1991 που αναφέρεται στη μελέτη του αρχειακού υλικού αρμοδιότητας των Γενικών Αρχείων του Κράτους στην παρ. 1 ορίζει ότι «Τα αρχεία της αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ. διατίθενται για μελέτη όπως προβλέπεται από το άρθρο 16 του ν. 1599/1986 και υποχρεωτικά με την πάροδο 30 ετών». Το άρθρο 16 του ν. 1599/1986, στο οποίο παραπέμπει η προαναφερθείσα διάταξη, έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 5 του ν. 2690/1999 (ΚΔΔιαδ) και κατά συνέπεια μέσω αυτής της παραπομπής οι ρυθμίσεις του άρθρου 5 του ΚΔΔιαδ καθίστανται γενικής εφαρμογής ως προς την πρόσβαση των ενδιαφερομένων στα αρχεία οποιασδήποτε μορφής. Σε κάθε περίπτωση όμως, κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 42 του ν. 1946/1991, οι τιθέμενοι από την κείμενη νομοθεσία (άρθρο 5 ΚΔΔιαδ) περιορισμοί πρόσβασης στα αρχεία αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ. αίρονται υποχρεωτικά μετά την πάροδο 30 ετών.

Η ανωτέρω διάταξη του ν. 1946/1991, η οποία ρυθμίζει αποκλειστικά την πρόσβαση με σκοπό τη μελέτη στα αρχεία αρμοδιότητας των Γ.Α.Κ., αν και προγενέστερη είναι ειδικότερη του ν. 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και ως εκ τούτου τυγχάνει εφαρμογής σε περιπτώσεις στις οποίες ζητείται η πρόσβαση στα εν λόγω αρχεία με σκοπό τη μελέτη αυτών. Η περαιτέρω, όμως, επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που ενδεχομένως θα προκύψουν από τη μελέτη των Γ.Α.Κ. (όπως είναι η δημοσίευση αυτών) ρυθμίζεται από τις διατάξεις του ν. 2472/1997 (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. στ´) και ως εκ τούτου είναι απαραίτητη η χορήγηση άδειας από την Αρχή.

3. Στην υπό κρίση περίπτωση η Α, υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστήμιο, αιτείται την πρόσβαση στο αρχείο του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας, προκειμένου να ολοκληρώσει την έρευνα που διεξάγει στο πλαίσιο εκπόνησης της διατριβής της με θέμα «Κατοχή, αντίσταση, εμφύλιος στην πόλη της Χαλκίδας και στην ευρύτερη ζώνη της». Με βάση όσα αναφέρθηκαν παραπάνω το αίτημα της Α ρυθμίζεται από την ειδική διάταξη του άρθρου 42 του ν. 1946/1991 και με δεδομένο ότι έχουν περάσει περισσότερα από 30 έτη από τη σύσταση του αρχείου του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας η πρόσβαση σε αυτό της ερευνήτριας για μελέτη είναι υποχρεωτική. Σε περίπτωση, όμως, μεταγενέστερης δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων που θα προκύψουν από τη μελέτη των Γ.Α.Κ. η ερευνήτρια οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή αποφαινεται ότι το αίτημα της Α για πρόσβαση στο αρχείο του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ευβοίας ρυθμίζεται από τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 1946/1991 ως εκ τούτου η ικανοποίησή του δεν κωλύεται από τις διατάξεις του ν. 2472/1997. Σε περίπτωση μεταγενέστερης δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων που θα προκύψουν από τη μελέτη του ανωτέρω αρχείου ερευνήτρια οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 33/2010

ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΝΑΤ, ΩΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΓΙΑ ΑΘΕΜΙΤΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ (ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ) ΑΠΛΩΝ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΑΙΤΟΥΝΤΑ ΤΡΙΤΟ, Η ΟΠΟΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΕ, ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 25 ΠΑΡ. 4 ΕΔ. Β΄ ΤΟΥ Ν. 1756/1988, ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΑΔΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Υποβλήθηκε στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5015/21-07-2006, όπως συμπληρώθηκε, στη συνέχεια, με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/7476/07-11-2006, Γ/ΕΙΣ/6195/10-09-2007, Γ/ΕΙΣ/6916/12-10-2007, Γ/ΕΙΣ/849/12-02-2008 και Γ/ΕΙΣ/3020/14-05-2009 έγγραφα, καθώς και με τα συνημμένα στα προαναφερόμενα έγγραφα) προσφυγή - καταγγελία του Α, η οποία στρέφεται κατά του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ), ως υπευθύνου επεξεργασίας και της Β, δικηγόρου Αθηνών, με τις ιδιότητες του εταίρου στη δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas και της πληρεξούσιας δικηγόρου των εταιρειών Cruise Venture Three Corp., International Shipping Partners Inc., DLJ Capital Funding και Steamship Mutual Management Services Ltd. Ειδικότερα, κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, πλοιάρχου του εμπορικού ναυτικού και ασφαλισμένου στο ΝΑΤ, το ΝΑΤ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, χορήγησε απλά και ευαίσθητα ασφαλιστικά δεδομένα του προσωπικού χαρακτήρα, χωρίς την απαιτούμενη από το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα άδεια της Αρχής, χωρίς προηγούμενη ενημέρωσή του, και χωρίς να έχει τηρηθεί η επιταγή της αναλογικότητας των δεδομένων εν όψει του προβαλλόμενου σκοπού επεξεργασίας, στην Β, πληρεξούσια δικηγόρο των προαναφερομένων εταιρειών, με τις οποίες ο προσφεύγων βρισκόταν σε αντιδικία στις ΗΠΑ, σχετικά με την επέλευση ή όχι ναυτεργατικού ατυχήματος. Στη συνέχεια, η Β - πάντα κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος - διαβίβασε τα προαναφερόμενα δεδομένα του στις ΗΠΑ, χωρίς να τηρηθούν οι προϋποθέσεις του άρθρου 9 του Ν. 2472/1997 για τη διασυννοριακή ροή δεδομένων και του άρθρου 11 παρ. 3 του ίδιου νόμου για την προηγούμενη ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων.

Με βάση τα προαναφερόμενα και προκειμένου να εξετάσει η Αρχή τη βασιμότητα της ως άνω προσφυγής - καταγγελίας, κλήθηκαν από την Αρχή, αντίστοιχα με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4105/07-06-2007 και Γ/ΕΞ/4106/07-06-2007 έγγραφά της, το ΝΑΤ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, και η Β, ως νόμιμος εκπρόσωπος στην Ελλάδα των προαναφερομένων εταιρειών, να παράσχουν διευκρινίσεις για τα ως άνω καταγγελλόμενα.

Το ΝΑΤ, με το υπ' αρ. πρωτ. 70882/1545/06.07.2007 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/5088/13-07-2007) έγγραφο υπόμνημά του και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα, επιβεβαίωσε την ως άνω καταγγελλόμενη διαβίβαση των επίμαχων απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος στη δικηγόρο Β, ισχυριζόμενο ότι ενήργησε πειθαρχώντας σε σχετική εισαγγελική παραγγελία, την οποία είχε προσκομίσει η Β. Ειδικότερα, το ΝΑΤ αναφέρει τα εξής: «Σε απάντηση του απευθυνόμενου στη Νομική Υπηρεσία ΝΑΤ 4105/7.6.2007 εγγράφου σας που αφορά την καταγγελία του Α σημειώνονται τα ακόλουθα: 1. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες του ΝΑΤ δεν προέβησαν σε αθέμιτη ούτε άλλη επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων του καταγγέλλοντος διότι όσα θεωρεί αυτός ευαίσθητα δεδομένα αναφέρονται στις αποφάσεις των Δικαστηρίων για τη συνταξιοδότηση του στις οποίες αναφέρεται και ο καταγγέλων και οι οποίες ως γνωστό

δημοσιεύονται σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη Δικονομία και συνεπώς δεν είναι ούτε μυστικά ούτε απόρρητα. 2. Σε κάθε περίπτωση οι Υπηρεσίες του NAT χορήγησαν αντίγραφα του συνταξιοδοτικού φακέλου του καταγγέλλοντος σε εκτέλεση της ΔΥ/7.4.2006 του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πειραιά για την οποία το NAT και ουδείς άλλος νομιμοποιείται να έχει αντίρρηση ή να αποφασίζει μη εκτέλεση». Από τα συνημμένα στο προαναφερόμενο έγγραφο προκύπτει ότι η Β είχε ζητήσει από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά να διατάξει τη χορήγηση από το NAT: 1. της υπ' αρ. 1121/15051996 απόφασης του Διευθυντή Παροχών NAT, 2. αποφάσεων της Υγειονομικής Υπηρεσιακής Επιτροπής, 3. αποφάσεων Διοικητικού Πρωτοδικείου / Εφετείου Πειραιά και ΣΤΕ και 4) πιστοποιητικών νοσοκομείου ή / και ΙΚΑ και πιθανών υπομνημάτων / σημειωμάτων του Α. Ως έννομο συμφέρον των εντολέων της για την έκδοση της σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, η Β ισχυρίστηκε ότι «ο εν λόγω ναυτικός, ενώ είχε από 1/1/1996 συνταξιοδοτηθεί με ποσοστό αναπηρίας 67%, συνέχισε να εργάζεται στο σκάφος Χ και το 2001 προξένησε ατύχημα. Έχει εγείρει αγωγή αποζημίωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες για βλάβες που του προκλήθηκαν στην υγεία του, ισχυριζόμενος λόγω του ατυχήματος, ενώ ήδη από το 1996 έχει κριθεί ανάπηρος με ποσοστό 67% (ανίκανος προς εργασία), γεγονός που απέκρουσε από τους εργοδότες του το 2001 για να εργαστεί στο σκάφος Χ». Εξάλλου, με την προαναφερόμενη εισαγγελική παραγγελία, η αρμόδια αντεισαγγελέας πρωτοδικών Πειραιά ζητούσε, στη βάση του άρθρου 25 παρ. 4 εδ (β') του Ν. 1766/1988, από το NAT να χορηγήσει στην αιτούσα Β τα προαναφερόμενα έγγραφα «επειδή [έκρινε] ότι η αιτούσα έχει έννομο συμφέρον».

Η Β, με το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5831/17-08-2007 έγγραφο υπόμνημά της, που υποβλήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της, και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα ισχυρίστηκε, συνοπτικά, τα εξής: 1. δεν υπήρξε αθέμιτη διαβίβαση των ως άνω απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος, ιδίως διότι αυτά χορηγήθηκαν στη βάση σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας και θεμελιώνεται δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων για οποιονδήποτε έχει σχετικό έννομο συμφέρον, 2. δεν απαιτείτο άδεια της Αρχής για τη χορήγηση των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος, 3. τα σχετικά έγγραφα διαβιβάστηκαν στις ΗΠΑ, ως αναγκαία και πρόσφορα για την εκδίκαση της επίδικης διαφοράς ανάμεσα στους προαναφερόμενους εντολείς της και τον προσφεύγοντα. Είχε καταστεί γνωστό τόσο στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά όσο και στο NAT ότι τα σχετικά έγγραφα θα διαβιβαστούν στις ΗΠΑ για τον προαναφερόμενο σκοπό επεξεργασίας. Εξάλλου, η Β υπέβαλε, επικουρικά, αίτημα όπως η Αρχή εγκρίνει αναδρομικά, στη βάση του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, τη χορήγηση από το NAT των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος στους εντολείς της.

Στη συνέχεια, η Αρχή κάλεσε (αντίστοιχα, με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3652/11-06-2009, Γ/ΕΞ/3653/11-06-2009 και Γ/ΕΞ/3654/11-06-2009 έγγραφά της) τον προσφεύγοντα Α, το NAT, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, όπως νομίμως εκπροσωπείται, και την Β, ως πληρεξούσια δικηγόρο των εταιρειών Cruise Venture Three Corp., International Shipping Partners Inc., DLJ Capital Funding και Steamship Mutual Management Services Ltd., σε ακρόαση κατά τη συζήτηση της ως άνω προσφυγής - καταγγελίας από την Ολομέλεια της Αρχής, τη 18/06/2009. Στη συνεδρίαση αυτή προσήλθαν ο Α, η Ιωάννα Νιφοροπούλου (ΑΜ ΔΣΑ 15642), πληρεξούσια δικηγόρος της δικηγορικής εταιρείας Thomas Cooper Hellas και της Β, ο Σωτήριος Βλαχογιάννης (ΑΜ ΔΣΑ 7099), πληρεξούσιος δικηγόρος του NAT, και ο Γ, Προϊστάμενος Μητρώου Μεταβολών και Συντάξεων του NAT. Κατά τη συνεδρίαση αυτή, η Ιωάννα Νιφοροπούλου υπέβαλε αίτημα ολιγοήμερης αναβολής της συζήτησης της υπόθεσης για την πληρέστερη υπεράσπιση των εντολέων της. Η Ολομέ-

λεια της Αρχής, μετά από σύντομη συζήτηση, αποφάσισε την αναβολή της υπόθεσης για μία εβδομάδα, δηλαδή για τη συνεδρίαση της 25/06/2009, χωρίς αποστολή νέας κλήσης προς τους ενδιαφερομένους, στους οποίους και ανακοίνωσε την απόφασή της αυτή.

Στη συνεδρίαση της 25/06/2009 προσήλθαν ο Α, η Ιωάννα Νιφοροπούλου, πληρεξούσια δικηγόρος της δικηγορικής εταιρείας Thomas Cooper Hellas και της Β, η Δ, νόμιμος εκπρόσωπος της δικηγορικής εταιρείας Thomas Cooper Hellas, ο Σωτήριος Βλαχογιάννης, πληρεξούσιος δικηγόρος του ΝΑΤ, και ο Γ, Προϊστάμενος Μητρώου Μεταβολών και Συντάξεων του ΝΑΤ. Κατά τη συνεδρίαση αυτή, οι προαναφερόμενοι ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους ενώπιον της Ολομέλειας της Αρχής και απάντησαν σε σχετικές ερωτήσεις που τους τέθηκαν.

Μετά από εξέταση των προαναφερόμενων στοιχείων, αφού διαβάστηκαν τα πρακτικά της συνεδρίασης της 18/06/2009, άκουσε την πρόταση του εισηγητή και μετά από διεξοδική συζήτηση,

Η Αρχή, αφού έλαβε ιδίως υπόψη τις διατάξεις:

1. Του Συντάγματος, και, ιδίως, εκείνες των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 9Α, 25, 26, και 101Α,
2. Του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, καθώς και τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής,
3. Του Κώδικα των Δικηγόρων, που κυρώθηκε με το ΝΔ 3026/1954 (ΦΕΚ Α΄, 235, 08/10/1954), όπως πλέον ισχύει.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, εναρμονιζόμενη, ιδίως, με τις διατάξεις των άρθρων 9Α, 25 παρ. 1 και 28 του Συν/τος, 8 και 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΕ, ρητά ορίζει ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)». Καθιερώνονται, λοιπόν, ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι αναγκαία και πρόσφορη για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

2. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 5 και 7 του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα μεν απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) και για τα ευαίσθητα δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ΄) του

N. 2472/1997. Όπως παγίως έχει κρίνει η Αρχή, οι όροι και προϋποθέσεις της νομιμότητας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, εφαρμόζονται κατά μείζονα λόγο και στην επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της Αρχής 27/2001, 75/2001, 83/2001, 8/2003, 61/2003, 8/2005, 9/2005, 75/2005, 25/2006, 38/2006, 1/2009, 2/2009, 10/2009 και 37/2009).

3. Επειδή, το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 ρητά ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι ελεύθερη: α) προς χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης β) προς χώρα μη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από άδεια της Αρχής που παρέχεται εάν κρίνει ότι η εν λόγω χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Προς τούτο, λαμβάνει υπόψη ιδίως τη φύση των δεδομένων, τους σκοπούς και τη διάρκεια της επεξεργασίας, τους σχετικούς γενικούς και ειδικούς κανόνες δικαίου, τους κώδικες δεοντολογίας, τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το επίπεδο προστασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και τελικού προορισμού των δεδομένων. Δεν απαιτείται άδεια της Αρχής εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί, με τη διαδικασία του άρθρου 31 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995, ότι η χώρα αυτή εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 της ανωτέρω Οδηγίας».

4. Επειδή, τέλος, το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ρητά ορίζει ότι «εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

5. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου και την ακροαματική διαδικασία προκύπτουν τα ακόλουθα: Το NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, με το υπ' αρ. πρωτ. 88953/14.04.2006 έγγραφο του, διαβίβασε, μετά από την υπ' αρ. πρωτ. ΔΥ/07.04.2006 παραγγελία της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά, στη δικηγόρο Αθηνών Β, εταίρο στη δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas και πληρεξούσια δικηγόρο των εταιρειών Cruise Venture Three Corp., International Shipping Partners Inc., DLJ Capital Funding και Steamship Mutual Management Services Ltd, τα ως άνω ζητηθέντα από την ίδια έγγραφα, τα οποία τηρούνταν στα αρχεία του και περιείχαν απλά και ευαίσθητα (καθόσον αφορούσαν την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος) δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος. Η διαβίβαση αυτή διενεργήθηκε, όσον αφορά τα επίμαχα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος, χωρίς την απαιτούμενη από το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδεια της Αρχής και σε κάθε περίπτωση χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση αυτού κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του ίδιου νόμου. Οι εκπρόσωποι του NAT υποστήριξαν ότι το NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, διενήργησε την εν λόγω διαβίβαση των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος προς εκτέλεση της προαναφερόμενης εισαγγελικής παραγγελίας. Επιπλέον, παραδέχτηκαν ότι το NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, διαβιβάζει κατά τρόπο άμεσο και συστηματικό σε οποιονδήποτε τρίτο προσκομίζει σχετική εισαγγελική παραγγελία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ασφαλισμένων του, χωρίς να ζητεί από την Αρχή την απαιτούμενη από το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδειά της, εφόσον τα ζητηθέντα δεδομένα είναι ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων. Στη συνέχεια, η δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas διαβίβασε τα σχετικά έγγραφα στους προαναφερόμενους εντολείς της στις ΗΠΑ, καθόσον αυτά ήταν αναγκαία και πρόσφορα για την εκδίκαση της επίδικης διαφοράς ανάμεσα στους εντολείς της αυτούς και τον προσφεύγοντα, η οποία εκκρεμούσε ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων των ΗΠΑ.

6. Επειδή, όπως παγίως έχει κρίνει η Αρχή (Βλ., ιδίως, τις γνωμοδοτήσεις της Αρχής 3/2003 και 3/2009), η εισαγγελική παραγγελία, η οποία εκδίδεται στη βάση της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 και με την οποία εντέλλεται η επεξεργασία (διαβίβαση) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου τους σε αιτούντα τρίτο, δεν δεσμεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να προβεί στη ζητηθείσα από τον αιτούντα τρίτο επεξεργασία, καθόσον δεν εκδίδεται στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η εισαγγελική παραγγελία συνιστά επιτακτική εντολή προς διερεύνηση του αιτήματος χορήγησης των στοιχείων και υποχρεώνει τη Διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (αρνητική ή θετική) απάντηση προς τον αιτούντα. Όταν, όμως, ζητείται η χορήγηση σε τρίτο ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να διαβιβάσει τη σχετική αίτηση προς τη Διοίκηση, με τη σημείωση ότι αυτή πρέπει να λάβει την άδεια της Αρχής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997.

7. Επειδή, συνεπώς, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι παρανόμως, το NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, παρέλειψε να ζητήσει από την Αρχή την απαιτούμενη από το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδειά της, προκειμένου να διαβιβάσει τα επίμαχα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος στην τρίτη αιτούσα δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas. Περαιτέρω, η Αρχή κρίνει ότι το NAT, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, παρανόμως παρέλειψε να ενημερώσει τον προσφεύγοντα πριν από τη διαβίβαση των επίμαχων δεδομένων του, απλών και ευαίσθητων, στην τρίτη αιτούσα δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, στερώντας του, συνεπώς, το δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων για την επίμαχη επεξεργασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 13.

8. Επειδή, η Αρχή κρίνει κατά πλειοψηφία ότι οι ανωτέρω αυτοτελείς διαπιστωθείσες παραβιάσεις των προαναφερομένων διατάξεων από το NAT, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, δικαιολογούν την επιβολή στο NAT, προστίμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997. Ειδικότερα, δικαιολογείται η επιβολή του ακολούθου προστίμου για κάθε παράβαση: 2.500,00 ευρώ για την παραβίαση του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997, και 1.000,00 ευρώ για την παραβίαση των άρθρων 11 παρ. 3 και 13 του ίδιου νόμου τόσο για τα απλά όσο και για τα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος,

9. Επειδή, περαιτέρω, δεν είναι κατά νόμο βάσιμο το αίτημα της δικηγορικής εταιρείας Thomas Cooper Hellas, που υποβλήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της, για την αναδρομική χορήγηση στο NAT, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, αδείας από την Αρχή, στη βάση των διατάξεων του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, για την επεξεργασία των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος. Συνεπώς, το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Ωστόσο, από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και την ακροαματική διαδικασία προκύπτει ότι η Β, δικηγόρος στη δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas, συνέταξε δικόγραφο και διενήργησε στο όνομα και για λογαριασμό των προαναφερομένων εντολέων της εν λόγω εταιρείας διαδικαστικές πράξεις. Οι πράξεις αυτές, οι οποίες διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της εντολής που συνέδεε τη δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas με τους προαναφερόμενους εντολείς της, για την προάσπιση των συμφερόντων των εντολέων αυτών, δεν δύναται να θεμελιώσουν παραβιάσεις εκ μέρους της των διατάξεων του Ν. 2472/1997 (Βλ. σχετικά και την Απόφαση της Αρχής 37/2008).

10. Επειδή, τέλος, το άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ρητά ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτή-

ρα, εφόσον αυτή εκτελείται: (...) β) Από υπεύθυνο επεξεργασίας που δεν είναι εγκατεστημένος στην επικράτεια Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, αλλά τρίτης χώρας και για τους σκοπούς της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσφεύγει σε μέσα, αυτοματοποιημένα ή όχι, ευρισκόμενα στην Ελληνική Επικράτεια, εκτός εάν τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται μόνο με σκοπό τη διέλευση από αυτήν. (...)». Εν όψει των ανωτέρω διατάξεων δεν υπάγονται στον έλεγχο της Αρχής οι προαναφερόμενοι εντολείς της δικηγορική εταιρείας Thomas Cooper Hellas, δηλαδή οι εταιρείες Cruise Venture Three Corp., International Shipping Partners Inc., DLJ Capital Funding και Steamship Mutual Management Services Ltd., που εδρεύουν στις ΗΠΑ, εφόσον ούτε ο αιτών επικαλείται ούτε προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι οι εν λόγω αλλοδαπές εταιρείες έχουν προσφύγει σε μέσα, αυτοματοποιημένα ή όχι, που επιτρέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος στην Ελληνική Επικράτεια. Συνεπώς, κατά το μέρος που η υπό κρίση προσφυγή ήθελε ερμηνευθεί ότι στρέφεται κατά των εν λόγω αλλοδαπών εταιρειών, πρέπει να απορριφθεί λόγω αναρμοδιότητας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

1. Δέχεται την προαναφερόμενη προσφυγή του Α κατά του ΝΑΤ, ως υπευθύνου επεξεργασίας, για τις κατά τα ανωτέρω διαπιστωθείσες δύο αυτοτελείς παραβιάσεις των διατάξεων των άρθρων 7 παρ. 2, 11 παρ. 3 και 13 του Ν. 2472/1997, και επιβάλλει στο ΝΑΤ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για την πρώτη πρόστιμο 2.500,00 και για τη δεύτερη πρόστιμο 1.000,00 ευρώ, δηλαδή πρόστιμο συνολικού ποσού 3.500,00 ευρώ.

2. Απορρίπτει το αίτημα της δικηγορικής εταιρείας Thomas Cooper Hellas, που υποβλήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της, για την αναδρομική χορήγηση στο ΝΑΤ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, αδείας από την Αρχή, στη βάση των διατάξεων του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, για την επεξεργασία των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος.

3. Αποφαίνεται ότι οι διαδικαστικές πράξεις, οι οποίες διενεργήθηκαν από την Β, δικηγόρο στη δικηγορική εταιρεία Thomas Cooper Hellas, στο πλαίσιο της εντολής, που συνέδεε την εν λόγω δικηγορική εταιρεία με τους προαναφερόμενους εντολείς της στις ΗΠΑ, για την προάσπιση των συμφερόντων των εντολέων αυτών, δεν δύναται να θεμελιώσουν παραβιάσεις εκ μέρους της των διατάξεων του Ν. 2472/1997.

4. Αποφαίνεται ότι δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα της Αρχής ο έλεγχος των εταιρειών Cruise Venture Three Corp., International Shipping Partners Inc., DLJ Capital Funding και Steamship Mutual Management Services Ltd., που εδρεύουν στις ΗΠΑ, ως αποδέκτες των επίμαχων δεδομένων του προσφεύγοντος.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 36/2010

Η ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΣΕ ΦΑΚΕΛΟ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ, ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΟΥ ΔΕΝ ΠΡΟΣΚΡΟΥΕΙ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 2472/1997.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με τη με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4872/24.09.2008 προσφυγή του προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ο Α διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι το Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών & Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (εφεξής Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.)

αποστέλλει τις επιστολές του στους ασφαλισμένους του Ταμείου σε φακέλους, όπου είναι αναγεγραμμένα και καθίστανται ορατά από τρίτους περισσότερα προσωπικά δεδομένα, από όσα είναι κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος αναγκαία για την ταυτοποίηση των παραληπτών και την αποστολή της αλληλογραφίας, δηλ. πέρα από το ονοματεπώνυμο και διεύθυνση του εκάστοτε παραλήπτη, το επάγγελμα/ειδικότητα και ιδιότητα αυτών.

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. 26513/01.02.2008 αίτησή του στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., ο Α ασκώντας το δικαίωμα αντίρρησης διαμαρτυρήθηκε για αυτόν τον τρόπο αποστολής των επιστολών και ζήτησε ο φάκελος αλληλογραφίας του ασφαλιστικού ταμείου να αναγράφει μόνο το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή του και όχι το επάγγελμα και ειδικότητά του. Ταυτόχρονα, προσέφυγε και στην Ανεξάρτητη Αρχή "Συνήγορος του Πολίτη" για διαμεσολάβηση, η οποία αν και δεν διαπίστωσε παραβίαση της νομιμότητας στην τακτική του Ταμείου, προέτρεψε τον αιτούντα να απευθυνθεί στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για περαιτέρω εξέταση του θέματός του.

Σε απάντηση της αιτήσεώς του, το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. (μετα υπ' αριθμ. πρωτ. 26513/01.04.2008 και 72202/24.09.2008 έγγραφά του), ισχυρίζεται ότι η αναγραφή των ως άνω αναφερόμενων στοιχείων δεν αντίκειται στην νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, η επεξεργασία αυτή εμπίπτει στην περίπτωση του άρθρου 5 παρ. 2 περ. δ' του Ν. 2472/1997, στην οποία αναφέρεται ότι επιτρέπεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου εφόσον "...η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα". Εν προκειμένω, το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., ως ασφαλιστικός φορέας, είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ασκεί το έργο της κοινωνικής ασφάλισης και νομίμως κατά το προαναφερόμενο άρθρο (άρθρ. 5 παρ. 2 περ. δ' του Ν.2472/1997) επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα για το σκοπό αυτό. Κατά το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε τα στοιχεία αυτά είναι, άλλωστε, σε κάθε περίπτωση απαραίτητα για την υπαγωγή στην ασφάλιση και τον υπολογισμό των εισφορών των εκάστοτε ασφαλισμένων στο Ταμείο. Εξάλλου, τα επίμαχα στοιχεία, για την επεξεργασία των οποίων διαμαρτύρεται ο προσφεύγων, δηλ. το επάγγελμα ή η ειδικότητα του ασφαλισμένου, όντας διπλωματούχος ή τεχνολόγος μηχανικός, δεν είναι απόρρητα στοιχεία αλλά βρίσκονται διαθέσιμα σε δημόσια προσβάσιμες πηγές (βλ. και "Χρυσό Οδηγό" του ΟΤΕ, μητρώο μελών του ΤΕΕ). Επιπροσθέτως, το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε επικαλείται την με αριθμ. 50/2000 απόφαση της Αρχής σχετικά με τους όρους για την νόμιμη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της άμεσης εμπορίας ή διαφήμισης, σύμφωνα με την οποία το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και το επάγγελμα είναι τα ελάχιστα εκείνα δεδομένα που μπορεί να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας και για πιο επιθετικές μορφές επικοινωνίας, όπως η αποστολή διαφημιστικού υλικού με το ταχυδρομείο.

Η Αρχή μετά από εξέταση των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, νοείται και η εξαγωγή, χρήση, διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ.. άρθρο 2 περ. δ' του Ν. 2472/1997). Το άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2472/1997 ορίζει μεταξύ άλλων, ότι "Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο

για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών επεξεργασίας(…)”. Με τις διατάξεις αυτές καθιερώνονται ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό της επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη. Περαιτέρω, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη και ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων από απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση (βλ. άρθρο 10 παρ. 1 και 3 του προαναφερόμενου νόμου).

2. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψαν τα εξής:

Το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε προβαίνει σε επικοινωνία με τους ασφαλισμένους του αποστέλλοντας τους φακέλους αλληλογραφίας, όπου αναγράφονται για την πραγματοποίηση της αποστολής τα στοιχεία του εκάστοτε παραλήπτη. Προβαίνει συνεπώς, σε μια μορφή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του Ν. 2472/1997.

Τα δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας, ήτοι τα προσωπικά στοιχεία των ασφαλισμένων που εμφανίζονται σε ορατό σημείο στους φακέλους αποστολής και είναι ορατά σε τρίτα πρόσωπα, πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και αναγκαία για την αποστολή του φακέλου στον παραλήπτη.

Όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή σε προηγούμενη απόφασή της (με αριθ. 47/2009) απαραίτητα στοιχεία για την αποστολή φακέλου είναι αναντίρρητα το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του παραλήπτη. Από την άλλη πλευρά, η αναγραφή στον φάκελο του επαγγέλματος/ειδικότητας του ασφαλισμένου-παραλήπτη δεν επιφέρει καταρχήν προσβολή προσωπικών δεδομένων ή βλάβη στο υποκείμενο των δεδομένων. Σημειώνεται δε ότι ούτε ο προσφεύγων υπέστη κάποια βλάβη με την εξεταζόμενη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Άλλωστε, το είδος και η φύση των επίμαχων δεδομένων (επάγγελμα/ειδικότητα του ασφαλισμένου-παραλήπτη), δεν είναι απόρρητα στοιχεία ή στοιχεία που ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους για το υποκείμενο των δεδομένων, για την αποφυγή των οποίων θα επιβαλλόταν μεγαλύτερη ασφάλεια. Δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. με την αλληλογραφία του απευθύνεται ως επί το πλείστον, αν όχι αποκλειστικά, σε ασφαλισμένους του, από την αποστολή και μόνο του φακέλου δύναται, εξάλλου, να συναχθούν τα επίμαχα δεδομένα ή/και είναι ήδη γνωστά.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η αναγραφή των αναφερομένων στο σκεπτικό της απόφασης στοιχείων στους φακέλους αλληλογραφίας του Ταμείου (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) δεν προσκρούει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 43/2010**ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΜΙΣΘΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ. ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Με την υπ' αριθμ. 2/37345/0004/4-6-2010 απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών (ΦΕΚ 784/Β/4-6-2010) προβλέπεται η απογραφή του προσωπικού του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού. Η απογραφή συνεπάγεται την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μίας μεγάλης πληθυσμιακής ομάδας (των απασχολούμενων στη δημόσια διοίκηση με την ευρεία έννοια αυτής) και για το λόγο αυτό η Αρχή αυτεπαγγέλτως, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και δύο προσφυγές - καταγγελίες που ασκήθηκαν (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/4080/28.6.2010 καταγγελία της Ομοσπονδίας Δικαστικών Υπαλλήλων Ελλάδος και αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/4052/27.6.2010 καταγγελία του Α), επιλαμβάνεται του θέματος.

Ειδικότερα το άρθρο δεύτερο του ν. 3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» (ΦΕΚ Α' 65/6.5.2010) ορίζει ότι με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης διενεργείται απογραφή του πάσης φύσεως προσωπικού στο δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και ότι το προσωπικό που απογράφεται λαμβάνει τις αποδοχές του μέσω τραπεζικού λογαριασμού από Ενιαία Αρχή Πληρωμής που συστήνεται με την ίδια κοινή υπουργική απόφαση. Με βάση την ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη εκδόθηκε η προμνησθείσα 2/37345/0004/4-6-2010 ΚΥΑ, η οποία καθορίζει τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία απογραφής του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης και ιδρύει στη Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής/Γενικό Λογιστήριο του Κράτους οργανική μονάδα επιπέδου Διεύθυνσης με τον τίτλο Ενιαία Αρχή Πληρωμής (ΕΑΠ).

Κατά τις διατάξεις της ΚΥΑ η απογραφή διενεργείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο οι απασχολούμενοι στη δημόσια διοίκηση καλούνται να συμπληρώσουν ηλεκτρονική σελίδα απογραφής, η οποία βρίσκεται στο δικτυακό τόπο www.apografi.gov.gr και περιέχει: α) προσωπικά στοιχεία του υπαλλήλου, β) στοιχεία της υπηρεσιακής του κατάστασης και γ) τους τίτλους σπουδών του (άρθρο 3 της ΚΥΑ 2/37345/0004/4-6-2010). Στη συνέχεια τα ανωτέρω στοιχεία καταχωρούνται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων που θα τηρείται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών (άρθρο 4 παρ. 1 της ΚΥΑ), η οποία σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Κατάστασης Προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών συντονίζει την απογραφή (άρθρο 2 παρ. 3 της ΚΥΑ). Στο δεύτερο στάδιο οι διευθύνσεις διοικητικού/προσωπικού των φορέων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ΚΥΑ υποχρεούνται, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 της ΚΥΑ, να συμπληρώσουν (εντός εξαμήνου από τη χορήγηση εξουσιοδότησης για πρόσβαση στη βάση δεδομένων) για κάθε υπάλληλό τους τα λοιπά στοιχεία που αναφέρονται στο Παράρτημα της εν λόγω υπουργικής απόφασης. Το Παράρτημα αυτό περιέχει το σύνολο σχεδόν των στοιχείων που τηρούνται στο προσωπικό μητρώο των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και του π.δ. 178/2004.

Τα κύρια ζητήματα που θέτει από άποψη προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η ανωτέρω περιγραφείσα επεξεργασία είναι α) ο προσδιορισμός του ακριβούς σκοπού της επεξεργασίας, ώστε να ελεγχθεί εάν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα στοιχεία είναι αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και β) η λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφάλειας των δεδομένων.

Στη συνεδρίαση κλήθηκαν με το αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4016/24-06-2010 έγγραφο της Αρχής και παρέστησαν οι εκπρόσωποι της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών και οι εκπρόσωποι της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών. Το Υπουργείο Εσωτερικών υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η απογραφή εξυπηρετεί δύο σκοπούς, αυτόν της μισθοδοσίας των απασχολούμενων στο δημόσιο αλλά και αυτόν του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης μέσω της διαχείρισης (αξιοποίησης) του ανθρωπίνου δυναμικού αυτής. Το Υπουργείο Εσωτερικών κατέθεσε στην Αρχή και το από 29.6.2010 έγγραφο σημείωμα της Γενικής Γραμματέως Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Από τις διατάξεις των άρθρων 2, 4 παρ. 1 και 5 παρ. 2 του ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων στην περίπτωση που ο σκοπός της επεξεργασίας είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος, τα δεδομένα τα οποία τυχάνουν επεξεργασίας είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας και επιπλέον συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 παρ. 2 του προαναφερθέντος νόμου, όπως π.χ. να επιβάλλεται από το νόμο η συγκεκριμένη επεξεργασία (στοιχ. β').

2. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από δημόσια αρχή για τους απασχολούμενους στη δημόσια διοίκηση λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Όπως παγίως γίνεται δεκτό, η αρχή της νομιμότητας λειτουργεί ως περιοριστικό όριο της διοικητικής δράσης, ή, με αντίστροφο συλλογισμό, η διοικητική ενέργεια πρέπει να είναι σύμφωνη προς τον κανόνα δικαίου που διέπει τη δράση της διοίκησης. Στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον η ενέργεια της συλλογής και περαιτέρω επεξεργασίας από το Υπουργείο Οικονομικών (Ενιαία Αρχή Πληρωμών) προσωπικών δεδομένων των απασχολούμενων στο Δημόσιο συνάδει προς τους σχετικούς κανόνες δικαίου που διέπουν τη λειτουργία της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών και γενικότερα προς τις ρυθμίσεις του ν. 3845/2010 και της ΚΥΑ 2/37345/0004/4-6-2010.

3. Από το άρθρο δεύτερο παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 3845/2010 αλλά και από το σύνολο των διατάξεων της ΚΥΑ που προσδιορίζει τη διαδικασία, το χρόνο, τον τρόπο και τα όργανα απογραφής προκύπτει ότι σκοπός της απογραφής είναι η πληρωμή των πάσης φύσεως αποδοχών ή πρόσθετων αμοιβών, αποζημιώσεων και με οποιαδήποτε άλλη ονομασία καταβαλλόμενων απολαβών του πάσης φύσεως προσωπικού του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών (στο εξής και ΕΑΠ). Ειδικότερα τούτο προκύπτει, πρώτον, από την ανωτέρω διάταξη του ν. 3845/2010 η οποία προσδιορίζει κατά περιεχόμενο την απογραφή συνδέοντάς την με την πληρωμή των πάσης φύσεως αποδοχών μέσω της ΕΑΠ και δεύτερον από την ανωτέρω ΚΥΑ, η οποία α) στο

άρθρο 5 παρ. 2 ρυθμίζει την αποστολή της ΕΑΠ, β) στο άρθρο 6 παρ. 2 προσδιορίζει τις αρμοδιότητες της εν λόγω Αρχής, γ) στο άρθρο 4 παρ. 5 ορίζει ότι η ΕΑΠ δύναται να έχει πρόσβαση και να χρησιμοποιεί τα στοιχεία της βάσης δεδομένων μόνο για υπηρεσιακούς λόγους, εννοώντας προφανώς τη διαδικασία πληρωμής των δημοσίων υπαλλήλων, και δ) στο άρθρο 4 παρ. 6 και 7 σε συνδυασμό με το άρθρο 20 προσδιορίζει τη διαδικασία απόδοσης μοναδικού Ενιαίου Κωδικού Μισθοδοσίας Δημοσίου (ΕΚΜΔΗ).

4. Η διάταξη του άρθρου δεύτερου παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 3845/2010 δεν παρέχει εξουσιοδότηση για τη δημιουργία κεντρικού αρχείου με τα προσωπικά δεδομένα του συνόλου των απασχολούμενων στο δημόσιο, το οποίο θα εξυπηρετεί το σκοπό του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης μέσω και της αξιοποίησης και ανακατανομής των ανθρωπίνων πόρων της. Παρά το γεγονός ότι το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, το οποίο υπογράφηκε στις 3.5.2010 και το οποίο προσαρτάται ως παράρτημα στον ανωτέρω νόμο, αναφέρει στο σημείο 9 ότι «ο δημόσιος τομέας έχει καταστεί υπερβολικά μεγάλος και πολυδάπανος και πρέπει να γίνει μικρότερος, πιο αποτελεσματικός και ευέλικτος και να προσανατολιστεί στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών προς τους πολίτες», η ανωτέρω διάταξη του ν. 3845/2010 δεν παρέχει εξουσιοδότηση για ρύθμιση του θέματος με υπουργική απόφαση. Η σχετική εξουσιοδότηση έπρεπε να είναι ρητή, σαφής και ειδική για τον επιπρόσθετο λόγο ότι το περιεχόμενο και ο τρόπος τήρησης του προσωπικού μητρώου των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων των Ν.Π.Δ.Δ. ρυθμίζεται ήδη από το άρθρο 23 του ν. 3528/2007 (Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας, όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει) και το π.δ. 178/2004.

5. Ενόψει των ανωτέρω μόνο στοιχεία αναγκαία και πρόσφορα για το σκοπό της μισθοδοσίας μπορούν να συλλεχθούν και να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας. Ως αναγκαία και πρόσφορα (με αναφορά στο Παράρτημα της ΚΥΑ) δεν μπορούν να θεωρηθούν ο βαθμός και η βαθμολογία του τίτλου σπουδών, το θέμα του διδακτορικού τίτλου, ο βαθμός του μεταπτυχιακού τίτλου και άδεια άσκησης ιδιωτικού έργου. Τα στοιχεία τα σχετικά με τις ξένες γλώσσες, τις επιμορφώσεις, τους επαίνους-μετάλλια κρίνονται καταρχήν μη αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του σκοπού της μισθοδοσίας των απασχολούμενων στο Δημόσιο, εκτός εάν από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας τα παραπάνω στοιχεία συνδέονται με την καταβολή επιδομάτων σε συγκεκριμένες κατηγορίες υπαλλήλων. Από τις πειθαρχικές ποινές πρέπει να καταχωρείται μόνο η στέρηση αποδοχών, που συνδέεται με τη μισθοδοσία. Αν και κατά τη γνώμη ενός μέλους της Αρχής στο Παράρτημα της ΚΥΑ περιλαμβάνονται και άλλα στοιχεία τα οποία δεν είναι αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού. Καθόσον αφορά τα στοιχεία που περιέχονται στην ηλεκτρονική σελίδα απογραφής στο δικτυακό τόπο www.apografi.gov.gr και δεν προβλέπονται στην ΚΥΑ, κρίνεται κατά πλειοψηφία ότι ο αριθμός φορολογικής δήλωσης, το έτος του εκκαθαριστικού και ο κωδικός ηλεκτρονικής πληρωμής της ΔΕΗ είναι χρήσιμα για την ταυτοποίηση του απογραφομένου και τη σωστή αναγραφή της διεύθυνσής του, όπως διευκρινίζεται και στις οδηγίες απογραφής που έχουν αναρτηθεί στη σχετική ιστοσελίδα. Συνεπώς, για το λόγο αυτό, η επεξεργασία τους θεωρείται νόμιμη. Αν και κατά τη γνώμη δύο μελών της Αρχής ο κωδικός ηλεκτρονικής πληρωμής της ΔΕΗ πέραν της ταυτοποίησης, είναι δυνατόν να οδηγήσει στη συναγωγή και άλλων προσωπικών δεδομένων, τα οποία δεν είναι αναγκαία και πρόσφορα για την εκπλήρωση του σκοπού της μισθοδοσίας. Τέλος, τα στοιχεία που αναφέρονται στην περιγραφή καθηκόντων, στις γνώσεις ηλεκτρονικού υπολογιστή και στην Ε' ομάδα της ηλεκτρονικής σελίδας απογραφής, υπό τον τίτλο Προτιμήσεις, πρέπει να αφαιρεθούν διότι ούτε προβλέπονται από το Παράρτημα της ΚΥΑ ούτε είναι αναγκαία και πρόσφορα για τη μισθοδοσία των απασχολούμενων του Δημοσίου.

6. Από το σύνολο των ρυθμίσεων της ΚΥΑ προκύπτει ότι υπεύθυνος επεξεργασίας του τηρούμενου αρχείου, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997, είναι το Υπουργείο Οικονομικών, ενώ ο χρόνος τήρησης των δεδομένων συμπίπτει με το χρόνο του εργασιακού βίου του απασχολούμενου στο δημόσιο. Από την περιγραφή του συστήματος και τις επεξηγήσεις που έδωσαν οι εκπρόσωποι της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) προέκυψε, επίσης, ότι για την υλοποίηση της εφαρμογής ακολουθείται αρχιτεκτονική τριών επιπέδων. Η Γ.Γ.Π.Σ. παρέχει την υποδομή και τις εφαρμογές και εκτελεί τις απαραίτητες ενέργειες για την ορθή λειτουργία των διακομιστών βάσης δεδομένων και εφαρμογών. Οι λειτουργικές προδιαγραφές του λογισμικού έχουν καθοριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ κύριος χρήστης της εφαρμογής είναι η Ενιαία Αρχή Πληρωμών. Περαιτέρω χρήστες είναι οι αρμόδιοι υπάλληλοι των υπηρεσιών προσωπικού και οι εκκαθαριστές αποδοχών και φυσικά όλοι οι μισθοδοτούμενοι κατά την αρχική φάση της απογραφής τους.

7. Με τη συγκέντρωση των στοιχείων όλων των μισθοδοτούμενων και τη λειτουργία της διαδικασίας μισθοδοσίας μέσω μιας ενιαίας ηλεκτρονικής εφαρμογής αυξάνονται οι πιθανές επιπτώσεις από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, απώλεια, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση ή άλλου είδους αθέμιτη επεξεργασία. Για το λόγο αυτό τα μέτρα ασφάλειας, που λαμβάνονται κατά το άρθρο 10 του ν. 2472/1997, πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυξημένα, σε σχέση με τα ήδη αυξημένα μέτρα των υπηρεσιών του Δημοσίου. Τα μέτρα αυτά πρέπει να περιγράφονται σε ολοκληρωμένο σχέδιο ασφάλειας της ηλεκτρονικής εφαρμογής, το οποίο μπορεί να αποτελεί τμήμα του σχεδίου και της πολιτικής ασφάλειας του υπευθύνου επεξεργασίας.

Τα μέτρα που πρέπει να προβλέπονται στην πολιτική ασφάλειας πρέπει να είναι τέτοια που να διασφαλίζουν τουλάχιστον τους ακόλουθους κινδύνους: α) την αποφυγή διάδοσης στοιχείων σε τρίτους κατά τη χρήση της εφαρμογής φυλλομετρητή διαδικτύου (web browser) από κάθε χρήστη, β) τη μη ακριβή διαπίστευση, ταυτοποίηση ή εξουσιοδότηση των χρηστών της εφαρμογής, εκτός των απογραφόμενων, γ) τη μη ασφαλή αυθεντικοποίηση των χρηστών αυτών και δ) τη μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση στα αποθηκευμένα δεδομένα από τους χρήστες της εφαρμογής και τους διαχειριστές των διακομιστών όλων των επιπέδων.

8. Για την αποτροπή των κινδύνων που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη, η πολιτική ασφαλείας πρέπει να περιλαμβάνει ειδικά μέτρα που να εξασφαλίζουν τα πιο κάτω: α) Ασφαλής σύνδεση μέσω φυλλομετρητή διαδικτύου με προβλέψεις για διαχείριση φόρτου και αποφυγή πολλαπλών κακόβουλων καταχωρήσεων. β) Οι χρήστες που έχουν δικαιώματα τροποποίησης, ελέγχου και διαχείρισης των στοιχείων της απογραφής, ανεξάρτητα του φορέα που αυτοί ανήκουν πρέπει να έχουν προσωπικά στοιχεία αυθεντικοποίησης στο σύστημα που να είναι ιδιαίτερα ασφαλή. Η απλή χρήση ονόματος χρήστη και κωδικού πρόσβασης (username/password) πρέπει να αποθαρρύνεται και να προτιμάται η χρήση ψηφιακού πιστοποιητικού ή άλλης λύσης που προσφέρει ένα επιπλέον στοιχείο αναγνώρισης. Για το σκοπό αυτό είναι σκόπιμο να αποκτήσουν όσο το δυνατό νωρίτερα οι εμπλεκόμενοι υπάλληλοι προσωπικά ψηφιακά πιστοποιητικά (π.χ. μέσω του έργου «ΕΡΜΗΣ»). Εναλλακτικά, αν αυτό δεν είναι δυνατό σε πρώτη φάση, πρέπει να τεθούν ισχυροί περιορισμοί στους προαναφερθέντες κωδικούς (π.χ. σε όρους πολυπλοκότητας, χρονικής διάρκειας, χρήσης συγκεκριμένων διευθύνσεων IP κλπ). γ) Οι διαχειριστές σε επίπεδο εφαρμογής και βάσης δεδομένων πρέπει να είναι διαφορετικοί, με αλληλοαποκλειόμενα δικαιώματα. Ειδικά για τους διαχειριστές των διακομιστών πρέπει να χρησιμοποιούνται αυξημένης ασφάλειας ψηφιακά πιστοποιητικά για την αυθεντικοποίησή τους, ενώ κρίσιμες λειτουργίες διαχείρισης (π.χ. έλεγχος

αρχείων καταγραφής) να ενεργούνται με την έγκριση δύο διαφορετικών προσώπων. δ) Να ενεργοποιηθεί η δυνατότητα καταγραφής των ενεργειών (σε αρχεία καταγραφής - log files) τόσο σε επίπεδο ενεργειών στη βάση δεδομένων όσο και των ενεργειών των χρηστών της εφαρμογής, ώστε να είναι δυνατό να ανιχνευθεί κάθε μη εξουσιοδοτημένη ενέργεια στα αποθηκευμένα δεδομένα. Τα αρχεία καταγραφής να τηρούνται για εύλογο χρονικό διάστημα, ανάλογα με το είδος πρόσβασης του κάθε χρήστη. ε) Τέλος, πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα αποθήκευσης στη βάση δεδομένων των στοιχείων αυτών που ταυτοποιούν μοναδικά κάθε απογραφόμενο (π.χ. ονοματεπώνυμο, ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, διευθύνσεις κλπ) σε κρυπτογραφημένη μορφή. Η δυνατότητα κρυπτογράφησης πρέπει να μελετηθεί αναλυτικά και να αξιολογηθεί σε όρους κόστους/ωφελειών.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή αποφαινεται ότι: α) δεν πρέπει να συλλεγούν και να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας, κατά την απογραφή του προσωπικού του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., τα στοιχεία που δεν συνδέονται με τη μισθοδοσία, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό και β) ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λάβει τα μέτρα ασφαλείας που περιγράφονται στο σκεπτικό και να ενημερώσει σχετικά την Αρχή εντός έξι μηνών από της εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 55/2010

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ. ΠΡΟΣΗΚΟΥΣΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Ο Α με την με αρ.πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1935/15.4.2008 προσφυγή του προς την Αρχή, καταγγέλλει ότι η Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος τηρεί παράνομα αρχείο με ευαίσθητα δεδομένα υγείας του καθώς και ότι δεν ενημερώθηκε προσηκόντως από την Εμπορική Ζωής Α.Α.Ε.Ζ για τις ιατρικές εξετάσεις στις οποίες κλήθηκε να υποβληθεί. Συγκεκριμένα, προκειμένου να του χορηγηθεί από την ανωτέρω τράπεζα συμπληρωματικό στεγαστικό δάνειο πέραν του ποσού των 145.000 ευρώ, τα οποία είχε ήδη λάβει, του ζητήθηκε να συνάψει ασφαλιστήριο συμβόλαιο ζωής με την Εμπορική Ζωής Α.Α.Ε.Ζ. Προς τούτο, ο ανωτέρω υπέγραψε αίτηση ασφάλισης συμπληρώνοντας ερωτηματολόγιο σχετικά με την κατάσταση της υγείας του και συγκατατέθηκε να υποβληθεί σε σειρά ιατρικών εξετάσεων. Μεταξύ των εξετάσεων στις οποίες υποβλήθηκε στο ιατρικό ινστιτούτο «EUROMEDICA Κρήτης Α.Ε.» με το οποίο η καταγγελλόμενη ασφαλιστική εταιρία διατηρεί συνεργασία, διαπίστωσε ότι πέραν των τυπικών εξετάσεων, περιλαμβανόταν και εξέταση για αντισώματα HIV. Τα δε αποτελέσματα των εξετάσεων, όπως διαπίστωσε ο καταγγέλλων σε επικοινωνία που είχε με τους εκπροσώπους του υποκαταστήματος της τράπεζας που εδρεύει στις Μοίρες Κρήτης, διαβιβάστηκαν με φαξ από το ανωτέρω διαγνωστικό κέντρο στην τράπεζα σε πλήρη και αναλυτική μορφή και στη συνέχεια περιλήφθησαν στο αρχείο που τηρεί η τράπεζα.

Ο προσφεύγων κατόπιν τούτου άσκησε με εξώδικη δήλωσή του το δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης βάσει των άρθρων 12 και 13 του Ν. 2472/1997 προς την Εμπορική Τράπεζα Α.Ε. ζητώντας να πληροφορηθεί για την εξέλιξη της επεξεργασίας των ευαίσθητων του δεδομένων. Στο αίτημά του δεν έλαβε απάντηση.

Η Αρχή με τα υπ' αριθμ. Γ/ΕΞ/1935-1/31.7.2008 και Γ/ΕΞ/6002/8.10.2009 έγγραφά της ζήτησε τις απόψεις της τράπεζας και της ασφαλιστικής.

Η τράπεζα ανέφερε στο απαντητικό έγγραφό της (Γ/ΕΙΣ/4725/16.9.2008) ότι ο καταγγέλλων παρέιχε μέσω των όρων της σύμβασης αφενός τη ρητή συγκατάθεσή του στη τράπεζα για άντληση και διατήρηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του, αφετέρου έδινε την έγγραφη συγκατάθεσή του στην τράπεζα για τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων του. Ακολούθως, η τράπεζα, όταν ολοκληρώθηκαν οι εξετάσεις και έγινε δεκτή η αίτηση ασφάλισης από την Εμπορική Life, ενημέρωσε σχετικά τον καταγγέλλοντα, ο οποίος ζήτησε να του αποστείλουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων. Η τράπεζα διαβίβασε το αίτημα του πελάτη στην ασφαλιστική εταιρία και στη συνέχεια έλαβε τα αποτελέσματα τα οποία και του παρέδωσε. Τον Φεβρουάριο του επόμενου έτους ο προσφεύγων ζήτησε εκ νέου τα αποτελέσματα των εξετάσεων και η τράπεζα του τα απέστειλε ανασύροντάς τα από τα φωτοαντίγραφα των εξετάσεων που είχαν παραμείνει στο φάκελό του.

Η ασφαλιστική εταιρεία απάντησε στην Αρχή (Γ/ΕΙΣ/6599/4.11.2009) ότι η τράπεζα αποτελεί, ως λήπτης της ασφάλισης και ανέκκλητος δικαιούχος του ασφαλισμένου σε περίπτωση επέλευσης του ασφαλιστικού κινδύνου, νόμιμο αποδέκτη των δεδομένων υγείας που τηρεί η ασφαλιστική, βάσει των όρων της χορηγηθείσας από την Αρχή προς την ασφαλιστική άδειας ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα. Περαιτέρω η τράπεζα ενεργεί, βάσει σύμβασης με την ασφαλιστική Εμπορική Ζωής, ως συνδεδεμένος ασφαλιστικός διαμεσολαβητής υπό την έννοια του ΝΔ190/2006, και άρα αποτελεί εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό της. Ο προσφεύγων είχε εξουσιοδοτήσει με τη συγκατάθεση που έδωσε στο έντυπο της αίτησης συμμετοχής στην ομαδική ασφάλιση κάθε τρίτο φορέα υπηρεσιών υγείας, μεταξύ των οποίων και το εν λόγω διαγνωστικό κέντρο, να παρέχει σε εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο της ασφαλιστικής κάθε πληροφορία σχετική για την κατάσταση της υγείας του.

Η Αρχή, διαπιστώνοντας ότι τα θέματα υπό εξέταση αφορούν γενικότερα τον κλάδο έκρινε ότι ήταν σκόπιμο να υπάρξει ενιαία αντιμετώπιση για το θέμα ως προς τις υποχρεώσεις των ασφαλιστικών εταιριών και των τραπεζών οι οποίες απορρέουν από τη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων και για το λόγο αυτό κάλεσε στις 11.12.2009 στα γραφεία της τους εκπροσώπους της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος (Ε.Α.Ε.Ε.) και της ασφαλιστικής εταιρείας Εμπορική Life. Στη συζήτηση παρέστησαν η εισηγήτρια, ο επόπτης και οι ελεγκτές του Γραφείου της Αρχής που είναι επιφορτισμένο με τα θέματα υγείας, η Β εκπρόσωπος της ΕΑΕΕ, η Γ εκπρόσωπος της Εμπορικής Ζωής, καθώς και εκπρόσωποι άλλων ασφαλιστικών εταιριών. Σε συνέχεια της συνάντησης, η Ε.Α.Ε.Ε. απέστειλε έγγραφο προς την Αρχή στο οποίο παραθέτει τα συμπεράσματα που προέκυψαν και τις επισημάνσεις που διατυπώθηκαν από τους συμμετέχοντες.

Από το ανωτέρω έγγραφο προέκυψαν τα ακόλουθα: Οι τράπεζες, οι οποίες ασκούν εργασίες ασφαλιστικής διαμεσολάβησης, καταχωρούν σε ηλεκτρονικό σύστημα, υπεύθυνος επεξεργασίας του οποίου είναι η ασφαλιστική, στοιχεία της αίτησης ασφάλισης, η οποία υπογράφεται από τον πελάτη, αντίγραφο δε αυτής τηρείται στο αρχείο των τραπεζών από τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλό τους. Στο αρχείο των τραπεζών δεν τηρείται φάκελος με ιατρικά δεδομένα και δη ιατρικών εξετάσεων, αλλά ευαίσθητα δεδομένα υγείας μπορεί να απορρέουν υπό τη μορφή δηλώσεων από τις αιτήσεις ασφάλισης ή ενδεχομένως και από τις αναγγελίες που γίνονται κατά την επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης. Περαιτέρω, η ενημέρωση του προς ασφάλιση πελάτη για τις απαιτούμενες ιατρικές εξετάσεις, συμπεριλαμβανομένων και αυτών για HIV, γίνεται είτε εγγράφως

εφόσον τούτο είναι εφικτό, άλλως τηλεφωνικά πριν την εξέταση, μέσω του διαμεσολαβούντος προσώπου του διαγνωστικού κέντρου στο οποίο η ασφαλιστική εταιρεία διαβιβάζει το παραπεμπτικό με την αναλυτική καταγραφή των απαιτούμενων εξετάσεων.

Επίσης σε συνέχεια της συνάντησης, η ασφαλιστική εταιρία γνωστοποίησε στην Αρχή την νέα διαδικασία που ακολουθεί από τον Μάρτιο του 2010 ως προς την ενημέρωση των υποψηφίων προς ασφάλιση για τις ιατρικές εξετάσεις μέσω των διαγνωστικών κέντρων Euromedica και των συνεργαζόμενων ιατρών περιφέρειας. Ενημέρωσε ακόμα ότι έχει τροποποιήσει αντίγραφο της δήλωσης που υπογράφει ο πελάτης στη γραμματεία των ως άνω διαγνωστικών κέντρων πριν τη διενέργεια των ιατρικών εξετάσεων και απέστειλε το υπόδειγμα παραπεμπτικού σημειώματος προασφαλιστικού ελέγχου από την ασφαλιστική προς το διαγνωστικό κέντρο με τις οποίες ενημερώνεται ο υποψήφιος προς ασφάλιση για το είδος των εξετάσεων στις οποίες θα υποβληθεί και δίνει τη γραπτή συγκατάθεσή του.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις της παραγράφου.

2. Κατά την παρ.2 περ.α, επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη γραπτή συγκατάθεσή του. Συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. ια' του ίδιου νόμου αποτελεί «κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση της βουλήσεως, που εκφράζεται με τρόπο σαφή και πλήρη επίγνωση, και με την οποία, το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η ενημέρωση αυτή περιλαμβάνει πληροφόρηση τουλάχιστον για τον σκοπό της επεξεργασίας, τα δεδομένα ή τις κατηγορίες δεδομένων που αφορά η επεξεργασία, τους αποδέκτες των δεδομένων, καθώς και το όνομα, την επωνυμία και τη διεύθυνση του υπεύθυνου επεξεργασίας και του τυχόν εκπροσώπου του». Στο άρθρο 3 της Καν. Πράξης 1/1999 που αφορά την ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων ορίζεται ότι «όταν το υποκείμενο παρέχει τη συγκατάθεσή ή τη συνδρομή του, η ενημέρωσή του γίνεται εγγράφως.»

3. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα έγγραφα, η Εμπορική Τράπεζα ενεργεί, βάσει σύμβασης με την ασφαλιστική Εμπορική Ζωής, ως συνδεδεμένος ασφαλιστικός διαμεσολαβητής, υπό την έννοια του π.δ.190/2006 και την υπ' αριθμ.Κ3-8010/2007 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, οι τράπεζες διαβιβάζουν προς την ασφαλιστική εταιρία έγγραφα που σχετίζονται με την εν γένει εκτέλεση της ασφαλιστικής σύμβασης και τα οποία υποβάλλουν οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι ή οι προς ασφάλιση- πελάτες ως επί το πλείστον των τραπεζών-στα υποκαταστήματά τους. Σύμφωνα με τα παραπάνω, κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων πελατών που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία της ασφαλιστικής σύμβασης η τράπεζα ενεργεί ως εκτελούσα την επεξεργασία υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ η) του Ν.2472/97 για λογαριασμό της ασφαλιστικής εταιρίας που αποτελεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας του αρχείου.

4. Η πρώτη διαβίβαση των αποτελεσμάτων των ιατρικών εξετάσεων στην τράπεζα έγινε μετά από σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος, ο οποίος ζήτησε από την τράπεζα να του αποστείλει τα αποτελέσματα των εξετάσεών του σε αριθμό φαξ που της υπέδειξε. Επομένως ο ανωτέρω είχε δώσει τη συγκατάθεσή του για την εν λόγω επεξεργασία,

όπως και ο ίδιος παραδέχεται. Ακόμα και στην περίπτωση που τα εν λόγω στοιχεία διαβιβάστηκαν στην τράπεζα όχι από την ασφαλιστική, αλλά από το διαγνωστικό κέντρο, όπως εμφανίζεται από τα στοιχεία επικοινωνίας στο έγγραφο του φαξ, η επεξεργασία αυτή δεν είναι παράνομη, αφού τα στοιχεία αυτά απεστάλησαν στην τράπεζα αποκλειστικά προκειμένου να παραδοθούν στον ίδιο τον προσφεύγοντα ως υποκείμενο των δεδομένων και όχι μετά από αίτημα της τράπεζας για ίδια χρήση.

5. Η τράπεζα, συνεπώς, κατά την πρώτη αναζήτηση δεν τηρούσε τα σχετικά στοιχεία στο αρχείο της. Η μεταγενέστερη τήρηση αυτών στο αρχείο της τράπεζας έγινε, κατά τους ισχυρισμούς της τράπεζας, επ' ευκαιρία της κατοχής του εγγράφου μετά τη πρώτη αναζήτησή του από τον προσφεύγοντα, προκειμένου να διευκολυνθεί νέα τυχόν αναζήτηση από τον ίδιο. Όπως αναφέρθηκε και στη συνάντηση με τους εκπροσώπους της Ε.Α.Ε.Ε., τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων των ασφαλισμένων δεν τηρούνται στα αρχεία των τραπεζών. Εξάλλου για να είναι νόμιμη η επεξεργασία αυτή, θα έπρεπε να έχει λάβει η κάθε τράπεζα από την Αρχή άδεια τήρησης αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα υγείας των δανειοληπτών της, εφόσον συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του Ν.2472/97. Επομένως δεν υπάρχει νόμιμος λόγος για την εν λόγω τήρηση των ιατρικών δεδομένων από την τράπεζα και, ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων του καταγγέλλοντα πρέπει άμεσα να διαγραφούν από το αρχείο της τράπεζας.

6. Όπως προκύπτει από το έντυπο της αίτησης συμμετοχής στην ομαδική ασφάλιση, ο προσφεύγων κλήθηκε να δώσει τη συγκατάθεσή του "σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 και ύστερα από ενημέρωση που μου έγινε, για τη συλλογή και επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που σας γνωρίζω με την παρούσα αίτησή μου καθώς και κάθε άλλου σχετικού με την εκτέλεση της σύμβασης ασφάλισής μου." Στη συγκεκριμένη περίπτωση, διαπιστώνεται ότι δεν έγινε η εκ του νόμου απαιτούμενη έγγραφη ενημέρωση του προσφεύγοντα για το είδος των εξετάσεων στις οποίες κλήθηκε αυτός να υποβληθεί, και για το λόγο αυτό, υπάρχει παράβαση του άρθρου 11 παρ.1 του ν.2472/97. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η ασφαλιστική εταιρία ακολουθεί πλέον την ενδεδειγμένη διαδικασία ενημέρωσης κατά τον προασφαλιστικό έλεγχο, η οποία κρίνεται επαρκής και σαφής, η Αρχή εκτιμά ότι δεν είναι σκόπιμο να επιβληθεί κάποια κύρωση. Επιπλέον δεν διαπιστώνεται ότι η εξέταση για HIV υπερέβαινε τον σκοπό επεξεργασίας που έγκειται στην αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών του κινδύνου και τελικά στην απόφαση ανάληψης ή όχι της κάλυψης και της σωστής τιμολόγησής της.

Συνιστάται ωστόσο, στην Ε.Α.Ε.Ε., να θεσπίσει διαδικασίες προασφαλιστικού ελέγχου υγείας που οφείλουν να ακολουθούν οι ασφαλιστικές εταιρίες-μέλη της σχετικά με την ενημέρωση που παρέχεται στον υποψήφιο προς ασφάλιση για το είδος των εξετάσεων στις οποίες θα υποβληθεί προκειμένου αυτός να δώσει τη γραπτή συγκατάθεσή του.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή

Απευθύνει σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ.1α του ν.2472/97 προειδοποίηση προς την Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος να καταστρέψει, εντός τριών ημερών από την κοινοποίηση της παρούσας, από το φάκελο του καταγγέλλοντα τα φωτοαντίγραφα των αποτελεσμάτων των ιατρικών εξετάσεών του.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 56/2010**Η ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΑΜΚΑ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ ΣΤΑ ΣΥΝΤΑΓΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΥΝΙΣΤΑ ΝΟΜΙΜΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΛΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Με το υπ' αρ. πρωτ. 3598/17-03-2010 (και υπ' αρ. Αρχής ΓΝ/ΕΙΣ/354/18-03-2010) έγγραφό της - όπως αυτό συμπληρώθηκε με το υπ' αρ. πρωτ. 3812/22-03-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής ΓΝ/ΕΙΣ/380/23-03-2010) έγγραφο του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ - η Διοίκηση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ υπέβαλε στην Αρχή, δια του νομικού συμβούλου της, ερώτημα για το εάν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η αναγραφή του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) των συνταγογραφούντων ιατρών στα συνταγολόγια του ΙΚΑ.

Στο προαναφερόμενο έγγραφο αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Στη βάση της υπ' αρ. ΦΓ93/07 διακήρυξης του ΙΚΑ -ΕΤΑΜ προκηρύχθηκε δημόσιος ανοικτός διαγωνισμός συνολικού προϋπολογισμού 8.200.000 ευρώ για την επιλογή αναδόχου με αντικείμενο την υλοποίηση του έργου «Παροχή υπηρεσιών σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα για τον σχεδιασμό και την οργάνωση συστήματος αυτοματοποιημένης διαχείρισης συνταγών του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ». Η υλοποίηση του πληροφοριακού συστήματος του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, σύμφωνα με τη Διοίκηση του Ιδρύματος, αναμένεται να έχει τα παρακάτω οφέλη για το ΙΚΑ, τα συμβαλλόμενα φαρμακεία (ιδιωτικά φαρμακεία, κλινικές συμβλημένες με το ΙΚΑ, φαρμακεία του ΙΚΑ), τους συμβαλλόμενους ιατρούς και τους ασφαλισμένους: 1) Τη μείωση των λαθών και την αύξηση της εμπέλειας των διενεργούμενων ελέγχων μέσω μίας πλήρως αυτοματοποιημένης διαδικασίας. 2) Τον έλεγχο και περιορισμό της υπέρμετρης και ανεξέλεγκτης κατανάλωσης υπηρεσιών φαρμάκων, μέσω της πληροφοριακής υποστήριξης του ελέγχου της ορθής εκτέλεσης των εντολών συνταγογράφησης και του εκσυγχρονισμού των διαδικασιών που αφορούν στη επεξεργασία, στον έλεγχο και στην εκκαθάριση των φαρμακευτικών δαπανών. 3) Τη διεκδίκηση της προβλεπόμενης επιστροφής (rebate) από τις φαρμακευτικές εταιρίες 4) Την παροχή διοικητικής πληροφόρησης στα αρμόδια στελέχη του ΙΚΑ μέσα από την πληρέστερη παρακολούθηση των φαρμακευτικών δαπανών. 5) Το χαμηλό λειτουργικό κόστος σε σχέση με τη διαδικασία χειρόγραφης εισαγωγής δεδομένων του παρόντος μοντέλου λειτουργίας και την αύξηση της ταχύτητας επεξεργασίας και ανάλυσης των στοιχείων των συνταγών με ταυτόχρονη αύξηση της ακρίβειας εισαγωγής των στοιχείων. 6) Την αυτοματοποίηση της αρχειοθέτησης, διασταύρωσης και κρέωσης των συνταγών, δεδομένου ότι το ψηφιακό περιβάλλον της εφαρμογής, που θα αναπτυχθεί για την υποστήριξη των λειτουργιών, θα αποτρέπει τη δημιουργία λαθών καταχώρισης δεδομένων, σφαλμάτων κλπ. Η εν λόγω εφαρμογή θα συντελέσει στη μείωση του χρόνου καταχώρισης και επεξεργασίας της πληροφορίας, στην αποτελεσματική διαχείριση της πληροφορίας και συνεπώς, στην εξοικονόμηση χρόνου και πόρων. 7) Με την εφαρμογή του παραπάνω έργου και πέρα από το οικονομικό όφελος του ΙΚΑ από την προαναφερόμενη επιστροφή (rebate), εκτιμάται ότι θα περιορισθεί η αλόγιστη συνταγογραφία σε ποσοστό 5±1%.

Ειδικότερα, σχετικά με την αναγραφή του ΑΜΚΑ των συνταγογραφούντων ιατρών στα συνταγολόγια του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, η Διοίκηση του Ιδρύματος αναφέρει τα ακόλουθα: «Στο πλαίσιο των ανωτέρω σκοπών, το σχέδιο του συνταγολογίου περιέχει, μεταξύ άλλ-

λων και τον ΑΜΚΑ του συνταγογραφούντος ιατρού. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την αντίδραση των συνδικαλιστικών οργάνων των ιατρών που επικαλούνται ότι η χρήση του ΑΜΚΑ του ιατρού “είναι δυνατόν να δημιουργήσει προβλήματα στην άσκηση του έργου του ιατρού με τους ασφαλισμένους και άλλους πολίτες που έχει να κάνει (με την ηλικία του ιατρού, τον χρόνο άσκησης της εργασίας του, εάν θα έπρεπε να είναι συνταξιούχος ο ιατρός)” όπως και “σε κανένα κράτος η ηλικία του ιατρού καθώς και άλλα προσωπικά δεδομένα που εμπεριέχει ο ΑΜΚΑ δεν μπορεί να αποτελεί δικαιολογία για τον περιορισμό της σπατάλης της φαρμακευτικής δαπάνης”. Προτείνουν δε όπως ο ΑΜΚΑ του ιατρού αντικατασταθεί με τον αριθμό μητρώου του ΤΣΑΥ. Εν όψει των ανωτέρω, παρακαλούμε για την γνωμοδότησή σας για την νομιμότητα της χρήσης του ΑΜΚΑ στα συνταγολόγια του ΙΚΑ».

Σε συνέχεια του προαναφερόμενου ερωτήματος, ζητήθηκαν από τη Διοίκηση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ περαιτέρω διευκρινίσεις, οι οποίες παρασχέθηκαν με το ως άνω υπ' αρ. πρωτ. 3812/22-03-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής ΓΝ/ΕΙΣ/380/23-03-2010) έγγραφό της. Η Διοίκηση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ πληροφόρησε την Αρχή για τα ακόλουθα: «1) Ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) θεσπίστηκε με το αρθρ. 64 του νόμου 2084/1992 όπως αυτό τροποποιήθηκε μεταγενέστερα. Με το άρθρο 153§ 6 του νόμου 3656/2008 (ΦΕΚ 58/3-4-2008), ορίστηκε ότι ο ΑΜΚΑ θα αντικαταστήσει τον αντίστοιχο αριθμό μητρώου ο οποίος τηρείται στα μηχανογραφικά μητρώα όλων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης ή του ΟΑΕΔ, σταδιακά και με πλήρη αντικατάσταση εντός μίας πενταετίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι το 2013. Συνεπώς, ο αριθμός μητρώου ΤΣΑΥ καταργείται με καταληκτική ημερομηνία τον Απρίλιο 2008. 2) Το έργο του συστήματος αυτοματοποιημένης διαχείρισης συνταγών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που τίθεται σε εφαρμογή από την 1η Απριλίου 2010, χρησιμοποιεί τον ΑΜΚΑ ως τον πλέον σύγχρονο και επικαιροποιημένο αριθμό μητρώου των εμπλεκόμενων στο σύστημα προσώπων στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι συνταγογραφούντες ιατροί. 3) Ο αριθμός μητρώου του ΤΣΑΥ, έχει αποδειχθεί ότι λόγω λαθών, δεν είναι αξιόπιστος προς χρήση σε μία αυτοματοποιημένη και ηλεκτρονική διαδικασία ελέγχου των συνταγών. 4) Τέλος, η χρήση στα συνταγολόγια ενός καταργούμενου στοιχείου όπως ο αριθμός μητρώου του ΤΣΑΥ και η σε σύντομο χρονικό διάστημα αντικατάστασή του, είναι βέβαιον ότι θα δημιουργήσει δυσκολίες, περιττά έξοδα (νέων εντύπων και τροποποίησης του λογισμικού), την ανάγκη τροποποίησης του λογισμικού, την μετάπτωση από το καταργούμενο στοιχείο στο νέο και κατ' επέκταση νέα διαδικασία συσχετισμού των δύο στοιχείων».

Εξάλλου, κοινοποιήθηκε στην Αρχή το υπ' αρ. πρωτ. 12/01-03-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/1629/12-03-2010) έγγραφο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Επιστημονικού Υγειονομικού Προσωπικού ΙΚΑ (ΠΟΣΕΥΠΙΚΑ), με το οποίο η εν λόγω συνδικαλιστική οργάνωση εκφράζει τις αντιρρήσεις της προς τη Διοίκηση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ για τη χρήση του ΑΜΚΑ του συνταγογραφούντος ιατρού στα νέα συνταγολόγια του Ιδρύματος. Στο έγγραφο αυτό η ΠΟΣΕΥΠΙΚΑ, μεταξύ άλλων, εκφράζει την άποψη ότι «η διακίνηση προς τρίτους προσωπικών δεδομένων γιατρών αλλά και ασθενών δημιουργεί παρενέργειες».

Στη συνέχεια, ο Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, με το υπ' αρ. πρωτ. 15199/25-05-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/3372/28-05-2010) έγγραφό του κατήγγειλε στην Αρχή, αφενός, τη δημοσιοποίηση από το Υπουργείο Οικονομικών, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, λίστας ιατρών που υπέπεσαν σε φορολογικές παραβάσεις και, αφετέρου, την υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των συνταγογραφούντων ιατρών στα συνταγολόγια όλων των ασφαλιστικών οργανισμών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 32 παρ. 6 του Ν. 3846/2010 σχετικά με εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες

διατάξεις. Κατά την άποψη του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, «το ζήτημα, που εν προκειμένω τίθεται, είναι ότι με βάση τον ΑΜΚΑ αποκαλύπτεται η ημερομηνία γέννησης του θεράποντος ιατρού, στοιχείο που αναμφισβήτητα συνιστά προσωπικό δεδομένο, απόρρητο στοιχείο της προσωπικότητας του και σε κάθε περίπτωση αφορά την ιδιότητα εκάστου πολίτη ως ασφαλισμένου και όχι ως επαγγελματία. Η αναγραφή δε αυτού σε κάθε συνταγή συνεπάγεται τη γνωστοποίηση σε κάθε ασφαλισμένο προσωπικών στοιχείων του ιατρού, όπως π.χ. την ηλικία του, γεγονός για το οποίο αφενός δεν συντρέχει λόγος, αφετέρου μπορεί να δημιουργήσει ζητήματα στον εκάστοτε ιατρό. Το ερώτημα, που συνακόλουθα τίθεται, είναι αν νομίμως κάμπτονται εν προκειμένω οι αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων εκ μόνου του λόγου ότι η πολιτεία αδυνατεί να ελέγξει τη συνταγογράφηση φαρμάκων και τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ασφαλισμένων του δημοσίου και των λοιπών ασφαλιστικών ταμείων».

Επίσης, ο Ιατρικός Σύλλογος Πειραιά, με το υπ' αρ. πρωτ. 1463/21-05-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/3395/28-05-2010) έγγραφό του, διαβίβασε στην Αρχή το υπ' αρ. πρωτ. 638/1-3-2010 έγγραφό του προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ζήτησε την παρέμβαση της Αρχής σχετικά με την προαναφερόμενη υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των συνταγογραφούντων ιατρών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών. Στο εν λόγω έγγραφο του Ιατρικού Συλλόγου Πειραιά, αναφέρονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: Ο ΑΜΚΑ «αποτελεί προσωπικό δεδομένο για όλους τους πολίτες και η χρησιμοποίηση του ΑΜΚΑ του ιατρού στα συνταγολόγια του ΙΚΑ δημιουργεί ή μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην άσκηση του έργου του ιατρού με τους ασφαλισμένους και άλλους πολίτες (που έχει να κάνει με την ηλικία του ιατρού, το χρόνο άσκησης της εργασίας του, εάν θα έπρεπε να είναι συνταξιούχος ο ιατρός κλπ.). Γνωρίζοντας τον ΑΜΚΑ του ιατρού δίνει την δυνατότητα στον οποιοδήποτε να έχει πρόσβαση σε διάφορα προσωπικά του στοιχεία. Ο Ιατρικός Σύλλογος Πειραιά σαφώς και είναι υπέρ της Μηχανογράφησης των Ασφαλιστικών Ταμείων, διότι αυτό θα συμβάλλει στην βελτίωση των οικονομικών δεικτών τους, όμως το θέμα αυτό θα πρέπει να λυθεί με εφαρμόσιμους τρόπους μη προσβλητικούς και ούτε εξοντωτικούς για τον ιατρό. Εμείς προτείνουμε τα εξής: Ο ΑΜΚΑ του ιατρού να αντικατασταθεί με τον Αριθμό Μητρώου του ΤΣΑΥ και τον κωδικό του υποκαταστήματος που εργάζεται ο ιατρός (...)

Εξάλλου, υποβλήθηκε το υπ' αρ. πρωτ. 3976/Γ/04-06-2010 (και υπ' αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/3560/07-06-2010) ερώτημα του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης για το εάν συνάδει με τις διατάξεις περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των συνταγογραφούντων ιατρών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών.

Επιπλέον, ανάλογα ερωτήματα υπέβαλαν στην Αρχή - αντίστοιχα με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3378/28-05-2010, Γ/ΕΙΣ/3465/01-06-2010 και Γ/ΕΙΣ/3537/05-06-2010 έγγραφά τους - οι ιατροί Α, Β και Γ.

Μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την πρόταση του εισηγητή και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις:

1. Του Συντάγματος, και ιδίως εκείνες των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 9Α, 20, 25, 26, και 28,

2. Του Ν. 2472/1997 για την Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη εκείνες της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, καθώς και τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής,

3. Της Σύμβασης 108 (1981) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 2068/1992 (ΦΕΚ Α΄ 118) και τέθηκε σε ισχύ ως προς την Ελλάδα την 01/12/1995 με την Ανακοίνωση Υπ. Εξωτερικών Φ.0546/4173 (ΦΕΚ Α΄ 207/1995) και τη θεματική Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Recommandation N° R (86) 1) για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των οποίων γίνεται χρήση για σκοπούς κοινωνικής ασφάλισης, η οποία διευκρινίζει και εξειδικεύει τις διατάξεις της Σύμβασης 108 (1981) στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης,

4. Του Ν. 3418/2005 για τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (ΦΕΚ Α΄ 287 28/11/2005),

5. Του Ν. 2084/1992 για την αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α΄ 165 07/10/1992),

6. Του Ν. 3655/2008 για τη διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις (ΦΕΚ Α΄ 58 03/04/2008),

7. Του Ν. 3518/2006 για την αναδιάρθρωση των κλάδων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) κλπ. (ΦΕΚ Α΄ 272 21/12/2006),

8. Της ΚΥΑ Φ.42000/οικ.28746/2920/17-12-2009 για το ενιαίο έντυπο συνταγής χορήγησης φαρμάκων σε ασφαλισμένους ασφαλιστικών οργανισμών και ΟΠΑΔ (ΦΕΚ Β΄ 2504/18-12-09),

9. Της ΚΥΑ οικ.7791/245/Φ80321 για τον καθορισμό διαδικασιών για την απόδοση ΑΜΚΑ από τα ΚΕΠ και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ Β΄ 596 01/04/2009),

10. Του ΠΔ 121/2008 σχετικά με τον καθορισμό των υποχρεώσεων των ασφαλιστικών οργανισμών, των θεραπόντων και ελεγκτών ιατρών και των φαρμακοποιών, καθώς και των σχετικών κυρώσεων (ΦΕΚ Α΄ 183 03/09/2008),

11. Του Ν. 3846/2010 για τις εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α΄ 66 11/05/2010).

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, το άρθρο 2 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. β) Ευαίσθητα δεδομένα, τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων. γ) Υποκείμενο των δεδομένων, το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός η περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική. (...) θ) Τρίτος, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία, ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, εκτός από το υποκείμενο των δεδομένων, τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας. (...)».

2. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, εναρμονιζόμενη, ιδίως, με τις διατάξεις των άρθρων 9Α, 25 παρ. 1 και 28 του Συν/τος, 8 και 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΕ, ρητά ορίζει ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)». Καθιερώνονται, λοιπόν, ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

3. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 5 και 7 του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος (Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της Αρχής 27/2001, 75/2001, 83/2001, 8/2003, 61/2003, 8/2005, 9/2005, 75/2005, 25/2006, 38/2006, 1/2009, 2/2009, 10/2009, 37/2009, 2/2010, 3/2010, 21/2010, 22/2010 και 37/2010). Ειδικότερα για τα απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, μεταξύ άλλων, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (β') και (δ'), δηλαδή, καθόσον - αντίστοιχα - η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο, ή η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα.

4. Επειδή, το άρθρο 1 του Ν. 3418/2005 σχετικά με τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Ιατρική πράξη είναι εκείνη που έχει ως σκοπό τη με οποιαδήποτε επιστημονική μέθοδο πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία και αποκατάσταση της υγείας του ανθρώπου. (...) 3. Στην έννοια της ιατρικής πράξης περιλαμβάνονται και η συνταγογράφηση, η εντολή για διενέργεια πάσης φύσεως παρακλινικών εξετάσεων, η έκδοση ιατρικών πιστοποιητικών και βεβαιώσεων και η γενική συμβουλευτική υποστήριξη του ασθενή. (...)». Περαιτέρω, το άρθρο 2 παρ. 2 του ίδιου νόμου ορίζει ότι: «2. Ο ιατρός τηρεί τον όρκο του Ιπποκράτη, ασκεί το έργο του σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και πρέπει, κατά την άσκηση του επαγγέλματος του, να αποφεύγει κάθε πράξη ή παράλειψη η οποία μπορεί να βλάψει την τιμή και την αξιοπρέπεια του ιατρού και να κλονίσει την πίστη του κοινού προς το ιατρικό επάγγελμα. Οφείλει, επίσης, να διατηρεί σε υψηλό επίπεδο την επαγγελματική του συμπεριφορά, ώστε να καταξιώνεται στη συνείδηση του κοινωνικού συνόλου και να προάγει το κύρος και την αξιοπιστία του ιατρικού σώματος. Ο ιατρός πρέπει να επιδεικνύει τη συμπεριφορά αυτή όχι μόνον κατά την άσκηση του επαγγέλματος του, αλλά και στο πλαίσιο της γενικότερης κοινωνικής έκφρασης της προσωπικότητάς του». Το άρθρο 5 του ίδιου νόμου προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Τα ιατρικά πιστοποιητικά και οι ιατρικές γνωματεύσεις, καθώς και

οι ιατρικές συνταγές που εκδίδονται κατά τους νόμιμους τύπους, έχουν το ίδιο κύρος και την ίδια νομική ισχύ ως προς τις νόμιμες χρήσεις και ενώπιον όλων των αρχών και υπηρεσιών, ανεξάρτητα από το αν εκδίδονται από ιατρούς που υπηρετούν σε Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. ή ιδιώτες ιατρούς. (...) 2. Ο ιατρός οφείλει, όταν συντάσσει πάσης φύσεως ιατρικά πιστοποιητικά ή γνωματεύσεις, να αναφέρει το σκοπό για τον οποίο προορίζονται, καθώς και το όνομα του λήπτη του πιστοποιητικού. 3. Τα ιατρικά πιστοποιητικά και οι ιατρικές γνωματεύσεις εκδίδονται μετά από προηγούμενη γραπτή ή προφορική αίτηση του προσώπου στο οποίο αφορούν ή, κατ' εξαίρεση, τρίτου προσώπου που έχει έννομο συμφέρον και το αποδεικνύει, καθώς και όταν αυτό ρητά προβλέπεται στο νόμο. (...) Η έκδοση αναληθών ιατρικών πιστοποιητικών συνιστά πειθαρχικό και ποινικό αδίκημα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Ιδιώτες ιατροί που εκδίδουν ιατρικά πιστοποιητικά ή μετέχουν σε επιτροπές που τα εκδίδουν, θεωρούνται υπάλληλοι κατά την έννοια που έχει ο όρος στον Ποινικό Κώδικα. 4. Τα πάσης φύσεως ιατρικά πιστοποιητικά ή ιατρικές γνωματεύσεις παραδίδονται σε αυτόν που παραδεκτά το ζήτησε ή σε τρίτο πρόσωπο, που έχει εξουσιοδοτηθεί ειδικά από τον αιτούντα». Τέλος, το άρθρο 20 του ιδίου νόμου ορίζει για την άσκηση ιατρικής στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης, μεταξύ άλλων, ότι: «(...) Ο ιατρός οφείλει να ενεργεί με κύριο γνώμονα το συμφέρον των ασθενών ασφαλισμένων, πάντα όμως στο πλαίσιο του κανονισμού υγειονομικής περίθαλψης του οικείου φορέα κοινωνικής ασφάλισης. 3. Οι σχέσεις ιατρών και ασφαλιστικών οργανισμών διέπονται από το γενικό πλαίσιο δεοντολογίας και τις συμβάσεις που ισχύουν μεταξύ τους».

5. Επειδή, το άρθρο 64 του Ν. 2084/1992 για την αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης κλπ., θέσπισε τη δημιουργία του ΑΜΚΑ, ορίζοντας σχετικά με το Μητρώο ασφαλισμένων, εργοδοτών και συνταξιούχων-Δελτία απογραφής τα ακόλουθα: «1. Το μητρώο ασφαλισμένων και συνταξιούχων, καθώς και το μητρώο εργοδοτών στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης τηρείται μηχανογραφικά κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων τηρείται μηχανογραφικό Εθνικό Γενικό Μητρώο όλων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας, καθώς και Εθνικό Γενικό Μητρώο Εργοδοτών κατά τα οριζόμενα ομοίως με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο Εθνικό Μητρώο όλων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας δύναται να περιλαμβάνονται και οι Έλληνες ομογενείς που ασφαλιζονται στα Κράτη-Μέλη της Κοινότητας και στις Χώρες της ΕΖΕΣ. Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και οι δημόσιοι φορείς, οργανισμοί και υπηρεσίες που τηρούν αρχεία για ασφαλισμένους ή συνταξιούχους υποχρεούνται να υποβάλλουν κάθε αναγκαίο στοιχείο για τη δημιουργία και λειτουργία των Εθνικών Γενικών Μητρώων Ασφαλισμένων, Συνταξιούχων και Εργοδοτών. Οι Ασφαλισμένοι, Συνταξιούχοι και οι Εργοδότες εφοδιάζονται με παραστατικό του αριθμού μητρώου τους στοιχείο, κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. 2. Η εγγραφή ασφαλισμένου ή εργοδότη στα μητρώα του φορέα γίνεται βάσει δηλώσεως (δελτίου απογραφής) του ασφαλισμένου ή εργοδότη. (...) Ο τύπος και το περιεχόμενο της δηλώσεως απογραφής, ο τρόπος διαπίστωσης αναπόγραφων ασφαλισμένων - εργοδοτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».

6. Επειδή, περαιτέρω, το άρθρο 153 του Ν. 3655/2008 για τη διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης κλπ. προβλέπει για τον Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) τα ακόλουθα: «1. Ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ), ο οποίος καθιερώθηκε με το άρθρο 64 του

ν. 2084/1992 που συμπληρώθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 20 του ν. 2556/1997, το άρθρο 39 του ν. 2676/1999 και την παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 3518/2006, από 1.6.2009, καθιερώνεται υποχρεωτικά ως αριθμός εργασιακής και ασφαλιστικής ταυτοποίησης όλων των πολιτών της Χώρας. 2. Από την ίδια ως άνω ημερομηνία ουδείς δύναται να απασχοληθεί ως μισθωτός ή ως αυτοαπασχολούμενος, να ασφαλισθεί ή να καταβάλει ασφαλιστικές εισφορές, να εκδώσει ή να ανανεώσει βιβλιάριο ασθενείας, να δικαιωθεί και να εισπράξει συντάξεις και γενικότερα πάσης φύσεως παροχές, επιδόματα και βοηθήματα, εάν δεν διαθέτει ΑΜΚΑ, ο οποίος αναγράφεται υποχρεωτικά επί όλων των ως άνω αντίστοιχων παραστατικών. 3. Η χορήγηση του ΑΜΚΑ γίνεται από την ΗΔΙΚΑ ΑΕ, μέσω των ΚΕΠ, παραστατικό δε αυτού χορηγείται στον ενδιαφερόμενο από τα ΚΕΠ ή αποστέλλεται σε αυτόν με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Όλοι οι αρμόδιοι φορείς υποχρεούνται να ενημερώνουν, ηλεκτρονικά μέσω δικτύου (ή τηλεματικά), την ΗΔΙΚΑ ΑΕ, για κάθε καταχώριση ΑΜΚΑ που διενεργείται στα μητρώα τους ή για κάθε σχετική μεταβολή των εργασιακών και ασφαλιστικών στοιχείων των πολιτών, προκειμένου να ενημερωθεί το Εθνικό Γενικό Μητρώο όλων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας, καθώς και το Εθνικό Γενικό Μητρώο εργοδοτών. 4. Από 1.6.2009 τίθεται επίσης σε ισχύ η παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 3518/2006. 5. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των φορέων επιβάλλονται στο Διοικητικό Συμβούλιο τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 3 του π.δ. 384/1992, όπως κάθε φορά ισχύουν, πρόστιμα, υπέρ του Λογαριασμού Βελτίωσης Κοινωνικής Ασφάλισης. Τα πρόστιμα επιβάλλονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Επιπλέον στους Ασφαλιστικούς Φορείς δεν αποδίδεται η συμμετοχή του Κράτους για νέους ασφαλισμένους που δεν διαθέτουν ενημερωμένα μητρώα ασφαλισμένων με ΑΜΚΑ. 6. Ο ΑΜΚΑ θα αντικαταστήσει τον αντίστοιχο Αριθμό Μητρώου, ο οποίος τηρείται στα μηχανογραφικά μητρώα όλων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης ή του ΟΑΕΔ, σταδιακά και με πλήρη αντικατάσταση εντός μίας πενταετίας. 7. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι λεπτομέρειες υλοποίησης των αναφερομένων στο άρθρο αυτό».

7. Επειδή, εξάλλου, το ΠΔ 88/1998 (ΦΕΚ Α΄ 82 16/04/1998) καθιέρωσε ενιαίο έντυπο συνταγής χορήγησης φαρμάκων για το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, επιβάλλοντας μεταξύ άλλων, την υποχρεωτική αναγραφή σε κάθε συνταγή του κωδικού του ιατρού, που είναι ο αριθμός μητρώου στο φορέα όπου υπηρετεί ή, αν δεν υπάρχει, τον αριθμό μητρώου στο ΤΣΑΥ. Το ενιαίο έντυπο συνταγής τροποποιήθηκε μεταγενεστερώς, ενώ το άρθρο 59 παρ. 12 του Ν. 3518/2006 (ΦΕΚ Α΄ 272 21/12/2006) προβλέπει ότι: «Με απόφαση των Υπουργών Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού δύναται να τροποποιείται ο ενιαίος τύπος συνταγής χορήγησης φαρμάκων για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς (...)». Συναφώς, το ΠΔ 121/2008 (ΦΕΚ Α΄ 183 03/09/2008), καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις υποχρεώσεις των ιατρών, των φαρμακοποιών και των ασφαλιστικών οργανισμών κατά την παροχή φαρμακευτικής περίθαλψης.

8. Επειδή, περαιτέρω, οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 της ΚΥΑ Φ.42000/οικ.28746/2920/17-12-2009 για το ενιαίο έντυπο συνταγής χορήγησης φαρμάκων σε ασφαλισμένους ασφαλιστικών οργανισμών και ΟΠΑΔ, η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των προαναφερομένων διατάξεων των άρθρων 59 παρ. 12 του Ν. 3518/2006 και 153 παρ. 7 του Ν. 3655/2008, ορίζουν ότι: «Σε κάθε συνταγή αναγράφονται υποχρεωτικά τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 2 του π. δ/τος 88/1998 και στην παρ. 3 της ΚΥΑ Φ.42000/οικ.30285/3116/15-07-2009. Αλλαγές επέρχονται μόνο

στα πεδία (...) και το πεδίο «ΚΩΔ. ΙΑΤΡΟΥ» αντικαθίσταται με «ΑΜΚΑ ΙΑΤΡΟΥ» (...)). Μετά από την έκδοση της εν λόγω ΚΥΑ εκδόθηκε η εγκύκλιος του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ με αρ. πρωτ. Γ55/728/19.01.2010 και θέμα «Ενημέρωση για το έργο της Αυτοματοποιημένης Διαχείρισης Συνταγών του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ», στην οποία αναφερόταν ρητά η ανάγκη αναγραφής στα νέα συνταγολόγια του οργανισμού των αριθμών ΑΜΚΑ των εκάστοτε ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών.

9. Επειδή, οι διατάξεις της ΚΥΑ οικ.7791/245/Φ80321 για τον καθορισμό διαδικασιών για την απόδοση ΑΜΚΑ από τα ΚΕΠ και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης προσδιορίζουν τις διαδικασίες για την απόδοση του ΑΜΚΑ σε κάθε υπόχρεο μέσω των ΚΕΠ και των αρμόδιων φορέων κοινωνικής ασφάλισης, τις ειδικότερες αρμοδιότητες της ανώνυμης εταιρείας Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης ΑΕ (ΗΔΙΚΑ ΑΕ) για την απόδοση του ΑΜΚΑ, τα απαραίτητα στοιχεία και δικαιολογητικά για την απογραφή κάθε υπόχρεου προς λήψη ΑΜΚΑ. Ειδικότερα, οι υπόχρεοι προς λήψη ΑΜΚΑ προσδιορίζονται στο άρθρο 1 παρ. 2 της εν λόγω ΚΥΑ ως εξής: «Υπόχρεοι απόκτησης ΑΜΚΑ είναι όλοι οι ασφαλισμένοι (άμεσα ή έμμεσα) και οι συνταξιούχοι, καθώς επίσης και κάθε πρόσωπο που εργάζεται ή πρόκειται να αναλάβει εργασία εντός των ορίων της χώρας».

10. Επειδή, τέλος, το άρθρο 32 του Ν. 3846/2010 για τις εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α΄ 66 11/05/2010) τροποποίησε το ΠΔ 121/2008 και προβλέπει αυστηρότερες κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση προς τις αντίστοιχες με τη σύνταξη και εκτέλεση των συνταγολογίων υποχρεώσεις. Ειδικότερα, η τελευταία παράγραφος του άρθρου αυτού ορίζει ότι: «6. Συνταγές φαρμάκων στις οποίες δεν έχουν συμπληρωθεί όλα τα πεδία του συνταγολογίου συμπεριλαμβανομένου και του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) του αρμόδιου ιατρού που συνυπογράφει δεν εκτελούνται από τον φαρμακοποιό».

11. Επειδή, κατ' εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων ιδίως των άρθρων 64 του Ν. 2084/1992 και 153 του Ν. 3655/2008, ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) έχει καθιερωθεί ως ένας 11ψήφιος αριθμός, που αποδίδεται σε κάθε υπόχρεο, δηλαδή σε όλους τους ασφαλισμένους και στους συνταξιούχους, καθώς επίσης και σε κάθε πρόσωπο που εργάζεται ή πρόκειται να αναλάβει εργασία εντός των ορίων της χώρας. Ο ΑΜΚΑ είναι μοναδικός και δηλώνει έναν υπόχρεο. Αποτελείται από τρία τμήματα, από το συνδυασμό των οποίων προκύπτει και η μοναδικότητά του: (α) το πρώτο τμήμα είναι 6ψήφιο και δηλώνει την ημερομηνία γέννησης (ημέρα / μήνας / έτος) του συγκεκριμένου υπόχρεου, (β) το δεύτερο τμήμα είναι 4ψήφιο και δηλώνει τον αύξοντα αριθμό καταχώρισης του υπόχρεου στο οικείο Εθνικό Μητρώο μέσα στην ίδια ημερομηνία γέννησης και (γ) το τρίτο τμήμα είναι μονοψήφιο και αποτελεί χαρακτήρα ελέγχου που δίνεται από τη μηχανογράφηση. Για όλα τα θέματα σχετικά με τη χρήση του ΑΜΚΑ στην κοινωνική ασφάλιση λειτουργεί για το ευρύ κοινό σχετικός ενημερωτικός διαδικτυακός κόμβος: <http://www.amka.gr/>. Οι εργασίες μηχανογράφησης του ΑΜΚΑ εκτελούνται κατά βάση από την ανώνυμη εταιρεία Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης ΑΕ (ΗΔΙΚΑ ΑΕ), η οποία διαθέτει προσβάσιμο στο ευρύ κοινό ενημερωτικό διαδικτυακό κόμβο (βλ <http://www.idika.gr/>). Εξάλλου, από τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 153 του Ν. 3655/2008 προκύπτει σαφώς ότι ο ΑΜΚΑ καθιερώνεται υποχρεωτικά ως αριθμός εργασιακής και ασφαλιστικής ταυτοποίησης όλων των πολιτών της χώρας. Από το μήνα Οκτώβριο του έτους 2009 η απόκτηση ΑΜΚΑ είναι υποχρεωτική για όλους και από την ως άνω ημερομηνία ουδείς δύναται να απασχοληθεί ως μισθωτός ή ως αυτοαπασχολούμενος, να ασφαλισθεί ή να καταβάλει ασφαλιστικές εισφορές, να εκδώσει ή να ανανεώσει βιβλιάριο ασθενείας, να δικαιωθεί και να εισπράξει συντάξεις και γενικότερα πάσης φύσεως παροχές, επιδόματα και

βοηθήματα, εάν δεν διαθέτει ΑΜΚΑ, ο οποίος αναγράφεται υποχρεωτικά επί όλων των ως άνω αντίστοιχων παραστατικών.

12. Επειδή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2472/1997 ο ΑΜΚΑ κάθε υποχρέου συνιστά απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα, καθόσον από την επεξεργασία του ΑΜΚΑ μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως η ταυτότητα του υποκειμένου του. Ο ΑΜΚΑ δεν αποκαλύπτει από μόνος του το παραμικρό ευαίσθητο δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα του εκάστοτε ενδιαφερομένου υποκειμένου. Με τη χρήση του ΑΜΚΑ, όπως αυτός καθιερώθηκε βασικά με το άρθρο 64 του Ν. 2084/1992, νεώτερου του Ν. 2472/1997, δύναται σαφώς να αποκαλυφθεί η ηλικία του εκάστοτε ενδιαφερομένου υποχρέου, η οποία συνιστά επίσης απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα. Ο κατά τα προαναφερόμενα τρόπος σύλληψης και δημιουργίας του ΑΜΚΑ εμπεριέχει προφανώς χρηστικότητα για τον ίδιο τον υπόχρεο, που πιο εύκολα δύναται να συγκρατήσει στη μνήμη του έναν απαραίτητο για διάφορες χρήσεις 11ψήφιο αριθμό, του οποίου τα 6 πρώτα ψηφία του είναι αυτομάτως γνωστά καθόσον συμπίπτουν με την ημερομηνία γέννησής του. Το γεγονός αυτό δεν είναι αμελητέο, λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα πρόσωπο χρειάζεται να θυμάται ταυτόχρονα για τις πρακτικές του ανάγκες και καθημερινές συναλλαγές του περισσότερους αριθμούς, όπως τον αριθμό αστυνομικής ταυτότητας, το ΑΦΜ, κωδικούς χρήσης τραπεζικών καρτών, κωδικούς ένταξης σε επαγγελματικά μητρώα, κλπ. Με βάση τις προαναφερόμενες διατάξεις και τις διαδικασίες, που αυτές καθόρισαν, έχουν μέχρι σήμερα απονεμηθεί περισσότεροι από 7.000.000 αριθμοί ΑΜΚΑ. Έτσι, οποιαδήποτε σκέψη για αλλαγή της σύνθεσης του ΑΜΚΑ συνεπάγεται τεράστιο χρηματικό κόστος για το Ελληνικό Δημόσιο και μεγάλο χρονικό διάστημα για την εφαρμογή της, αφού θα απαιτείτο ο εκ νέου σχεδιασμός και η απονομή αριθμών ΑΜΚΑ.

13. Επειδή, η επεξεργασία του απλού δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα που αποτελεί ο ΑΜΚΑ κάθε υποχρέου, ως αριθμού εργασιακής και ασφαλιστικής ταυτοποίησης του εν λόγω υποχρέου, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, αρμόδιες αρχές ή υπηρεσίες ή οργανισμούς, ως υπευθύνους επεξεργασίας, επιτρέπεται καταρχήν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 2 στοιχ. (β´) και (δ´) του Ν. 2472/1997, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση του εν λόγω υποχρέου, εφόσον η εν λόγω επεξεργασία είτε είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του εκάστοτε υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο, είτε είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα.

14. Επειδή, από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 2 της ΚΥΑ Φ.42000/οικ.28746/2920/17-12-2009 και του άρθρου 32 παρ. 6 του Ν. 3846/2010, προκύπτει σαφώς η υποχρέωση αναγραφής του ΑΜΚΑ του θεράποντος ιατρού στα συνταγολόγια των διαφόρων ασφαλιστικών οργανισμών, καθώς και του ΑΜΚΑ του φαρμακοποιού που εκτελεί τη συνταγή. Σε περίπτωση παράλειψης της υποχρέωσης αυτής προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες και η απαγόρευση εκτέλεσης της συνταγής. Συνεπώς, η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία επιτρέπεται καταρχήν, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, καθόσον είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (β´) του Ν. 2472/1997.

15. Επειδή, είναι αληθές ότι με την υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των συνταγογραφούντων ιατρών και των φαρμακοποιών, που εκτελούν τις συνταγές, στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών, αποκαλύπτεται σε περιορισμένο αριθμό προσώπων (ασθενείς και φαρμακοποιούς) τόσο ο ίδιος ο ΑΜΚΑ των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών, που συνιστά κατά τα προαναφερόμενα απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα, όσο και εμμέσως η ηλικία τους, η οποία συνιστά επίσης απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα. Το επίσης απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα του ακριβούς χρόνου άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος από τον εκάστοτε συνταγογραφούντα ιατρό - παρά τα όσα αναφέρει στο ως άνω έγγραφό του ο Ιατρικός Σύλλογος Πειραιά - δεν προκύπτει από οποιοδήποτε στοιχείο του συνταγολογίου, ούτε, βέβαια, από τον ίδιο τον ΑΜΚΑ του. Μόνο υποθετικές εκτιμήσεις επιτρέπει σχετικά με τον πιθανολογούμενο χρόνο άσκησης του συνταγογραφούντος ιατρού με βάση την ηλικία του, όπως αυτή προκύπτει από τον ΑΜΚΑ του. Όσον αφορά, όμως, ειδικά τους ασθενείς, η ηλικία του ιατρού - λαμβανομένου, ιδίως, υπόψη του χρονικού σημείου κατά το οποίο αυτή αποκαλύπτεται (στιγμή της συνταγογράφησης) - δεν ασκεί την παραμικρή επιρροή στην επιλογή του θεράποντος ιατρού, παρά τα όσα αναφέρουν στα ως άνω έγγρατά τους η ΠΟΣΕΥΠΙΚΑ, οι Ιατρικοί Σύλλογοι Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης και οι ερωτώντες ατομικά ιατροί. Άλλωστε, σε κάθε περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος ασθενής έχει καταρχήν ειδικό έννομο συμφέρον να πληροφορηθεί την ακριβή ηλικία, τον ακριβή χρόνο άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος και την ειδικότητα συγκεκριμένου ιατρού, όπως αυτά προκύπτουν ιδίως από τα αρχεία του οικείου Ιατρικού Συλλόγου, στον οποίο ο εν λόγω ιατρός είναι εγγεγραμμένος. Τέλος, παρατηρείται ότι το επίσης απλό δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα της ειδικότητας του εκάστοτε συνταγογραφούντος ιατρού αποκαλύπτεται νομίμως στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών, όχι όμως από την ίδια την αναγραφή του ΑΜΚΑ, αλλά ως στοιχείο της σφραγίδας του ιατρού.

16. Επειδή, περαιτέρω, οι σκοποί της υποχρεωτικής αναγραφής του ΑΜΚΑ του θεράποντος ιατρού και του φαρμακοποιού που εκτελεί τη συνταγή στα συνταγολόγια των διαφόρων ασφαλιστικών οργανισμών συνίστανται, ιδίως, στην απλούστευση της λειτουργίας των πληροφοριακών συστημάτων των ασφαλιστικών οργανισμών, στην ευχερέστερη και πληρέστερη παρακολούθηση των φαρμακευτικών δαπανών, στην καταπολέμηση της αλόγιστης συνταγογράφησης και στην εξοικονόμηση δημοσίων πόρων με τη μείωση των δημοσίων δαπανών, από την οποία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό η ίδια η βιωσιμότητα του εθνικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων και του εθνικού συστήματος υγείας. Υπό την έννοια αυτή, η εν λόγω υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά επεξεργασία, η οποία διενεργείται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. (α΄) του Ν. 2472/1997.

17. Επειδή, τέλος, με βάση τα ανωτέρω, κρίνεται ότι η προσωπικότητα των ενδιαφερομένων ιατρών και φαρμακοποιών δεν θίγεται υπέρμετρα από την υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ τους στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών, καθόσον από την αναγραφή αυτή δύναται μεν να αποκαλυφθεί η ηλικία τους, αλλά σαφώς σε περιορισμένο αριθμό χρηστών και με αρμοδιότητες και έννομα συμφέροντα, που πηγάζουν ευθέως από ρητές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Η μοναδικότητα του ΑΜΚΑ και οι εξαιρετικά δυσμενείς δημοσιονομικές συνθήκες της χώρας δικαιολογούν την άμεση εφαρμογή του, όχι μόνο για την ταυτοποίηση των ασφαλισμένων, συνταξιούχων και εργαζομένων, αλλά και για το συναφή σκοπό του ελέγχου των δημοσίων δαπανών

υγείας. Η προτεινόμενη από τους ιατρικούς συλλόγους χρήση του αριθμού ΤΣΑΥ είναι αλυσιτελής, προεχόντως διότι επίκειται η κατάργηση αυτού με τη σχεδιαζόμενη συγχώνευση ασφαλιστικών οργανισμών. Ωστόσο, η Πολιτεία θα μπορούσε να μελετήσει στο μέλλον μεθόδους για την κωδικοποίηση του ΑΜΚΑ κατά τρόπο ώστε να μην αποκαλύπτεται η ηλικία των συνταγογραφούντων ιατρών και φαρμακοποιών. Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι η νομοθετημένη υποχρέωση αναγραφής του ΑΜΚΑ του ιατρού και του φαρμακοποιού κατά τη συνταγογράφηση φαρμάκων, για την εξυπηρέτηση τους σκοπού του ελέγχου των δημοσίων δαπανών υγείας, δεν αντίκειται στη συνταγματική επιταγή της αναλογικότητας (άρθρο 25 Συν/τος), στο άρθρο 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, που επιτάσσει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και στο αντίστοιχο άρθρο 4 του Ν. 2472/1997, που μεταφέρει την Οδηγία στην ελληνική έννομη τάξη.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

Αποφαίνεται ότι, για τους λόγους που διεξοδικά αναφέρονται στο σκεπτικό, η υποχρεωτική αναγραφή του ΑΜΚΑ των εμπλεκόμενων ιατρών και φαρμακοποιών στα συνταγολόγια των ασφαλιστικών οργανισμών συνιστά νόμιμη επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 57/2010

ΕΓΚΡΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΥΟ ΠΙΛΟΤΙΚΩΝ ΒΙΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Το Ινστιτούτο Μεταφορών του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ) και η εταιρεία παροχής υπηρεσιών ασφαλείας G4S TELEMATIX Α.Ε., εταίροι στο χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ερευνητικό έργο ACTIBIO (Unobstructive Authentication Using Activity Related Soft Biometrics - Ανεμπόδιστη αυθεντικοποίηση με χρήση ήπιων «συμπεριφορικών» βιομετρικών δεδομένων), ζήτησαν, με την υπ. αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/785/23-06-2010 γνωστοποίησή τους, την άδεια της Αρχής για την λειτουργία δύο πιλοτικών εφαρμογών πειραματικού συστήματος βιομετρικού ελέγχου πρόσβασης, καθώς και ειδικού συστήματος αναγνώρισης κακόβουλων ενεργειών σε κρίσιμους χώρους εντός των εγκαταστάσεών τους και για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Σύμφωνα με την ανωτέρω γνωστοποίηση, το έργο ACTIBIO στοχεύει στην ανάπτυξη μίας πρότυπης μεθόδου πολυτροπικής (multimodal) βιομετρίας, η οποία στηρίζεται στο συνδυασμό βιομετρικών δεδομένων που εξάγονται μέσω πολλαπλών φυσικών χαρακτηριστικών του ατόμου, καθώς και χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του ή/και τις αντιδράσεις του σε συγκεκριμένα εξωτερικά ερεθίσματα («συμπεριφορικά» χαρακτηριστικά). Ειδικότερα, η τελική «βιομετρική υπογραφή» του ατόμου παράγεται βάσει των στατικών και δυναμικών χαρακτηριστικών του προσώπου (π.χ. μορφοσμοί, γκριμάτσες), του τρόπου βαδίσματος, των χαρακτηριστικών της κίνησης κατά την εκτέλεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων (π.χ. ο τρόπος με τον οποίο το άτομο κρατάει το ακουστικό του τηλεφώνου ή πληκτρολογεί ένα κείμενο στον υπολογιστή του), καθώς και φυσικών ή άλλων χαρακτηριστικών που σχετίζονται με την εξωτερική του εμφάνιση (π.χ. ύψος, βάρος, χρώμα ματιών, χρώμα μαλλιών, μουστάκι, γυαλιά, κλπ). Η παραπάνω

μέθοδος εξετάζεται πειραματικά ως εναλλακτική/συμπληρωματική των συνήθων βιομετρικών πρακτικών (π.χ. βάσει δακτυλοσκόπησης, ιριδοσκόπησης ή γεωμετρίας προσώπου) με στόχο την αποδοτικότερη και ακριβέστερη εξαγωγή και χρήση βιομετρικών δεδομένων κατά την χρήση τους ιδίως σε συστήματα ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις με ιδιαίτερα υψηλές απαιτήσεις ασφαλείας.

Η λειτουργία των δύο πιλοτικών εφαρμογών, στο πλαίσιο του έργου ACTIBIO, θα γίνει, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, με σκοπό τη δοκιμή της ανωτέρω πειραματικής μεθόδου, ώστε να διερευνηθούν τυχόν σφάλματα ή προβλήματα κατά την χρήση της. Οι δοκιμές θα γίνουν με την προσομοίωση συγκεκριμένων σεναρίων χρήσης σε προκαθορισμένους χώρους/εγκαταστάσεις. Ειδικότερα, η πρώτη πιλοτική εφαρμογή θα πραγματοποιηθεί στον χώρο του κεντρικού σταθμού της εταιρείας G4S TELEMATIX A.E., όπου γίνεται η λήψη σημάτων κινδύνου από ακίνητα και κινητά συστήματα ασφαλείας και ελέγχου (π.χ. τράπεζες, χρηματοποστολές, αποστολές φορτίων υψηλής αξίας ή/και επικινδυνότητας) με σκοπό την επέμβαση της εν λόγω εταιρείας για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφαλείας. Ο παραπάνω χώρος θεωρείται κρίσιμος και η πρόσβαση σε αυτόν επιτρέπεται μόνο σε ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό. Η δεύτερη πιλοτική εφαρμογή θα πραγματοποιηθεί σε ειδικό ερευνητικά εξοπλισμένο όχημα του ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ με σκοπό να προσομοιώσει περίπτωση οχήματος ύψιστης ασφαλείας (π.χ. κατά τη μεταφορά χρηματοποστολής σε τράπεζα) κατά την οποία απαιτούνται ισχυροί μηχανισμοί αυθεντικοποίησης για επιβεβαίωση της ταυτότητας του οδηγού, καθώς και για την ασφάλεια του οδηγού και του φορτίου. Οι πιλοτικές εφαρμογές αποτελούνται και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις από δύο βασικά υποσυστήματα:

α) Πειραματικό βιομετρικό σύστημα, που στηρίζεται σε επιμέρους ειδικότερα συστήματα αναγνώρισης φυσικών και «συμπεριφορικών» χαρακτηριστικών (π.χ. αναγνώριση προσώπου, κινήσεων ή βαδίσματος). Το βιομετρικό σύστημα θα χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο πρόσβασης στους χώρους/εξοπλισμό των πιλοτικών εφαρμογών (φυσική και λογική πρόσβαση στα μηχανογραφικά συστήματα του κεντρικού σταθμού της εταιρείας G4S TELEMATIX A.E. για την πρώτη πιλοτική εφαρμογή, φυσική πρόσβαση στο ερευνητικό όχημα του ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ για τη δεύτερη). Η δοκιμαστική λειτουργία θα έχει ως εξής: κατά τη φάση της εγγραφής στο βιομετρικό σύστημα, οι συμμετέχοντες στο πείραμα θα κληθούν -υπό την καθοδήγηση της ερευνητικής ομάδας του έργου- να εκτελέσουν συγκεκριμένες καθημερινές ενέργειες (π.χ. βάδισμα, τηλεφωνική επικοινωνία, χειρισμός του πίνακα ελέγχου του κεντρικού σταθμού, πληκτρολόγηση σε υπολογιστή, επικοινωνία μέσω πάνελ μικροφώνου για το πρώτο πιλοτικό ή κάθισμα στην θέση του οδηγού, χειρισμός κιβωτίου ταχυτήτων και χειρόφρενου, κ.α. για το δεύτερο πιλοτικό). Το σύστημα, βάσει της προαναφερθείσας μεθόδου πολυτροπικής βιομετρίας, θα εξάγει στη συνέχεια τα αντίστοιχα βιομετρικά δεδομένα (π.χ. από τα δυναμικά χαρακτηριστικά του προσώπου, τον τρόπο βαδίσματος, κλπ) και θα παράγει τις «βιομετρικές υπογραφές» των συμμετεχόντων. Τα πρωτογενή δεδομένα (π.χ. εικόνες, σήματα από ανιχνευτές βαδίσματος και βάρους, κ.α.) θα καταστρέφονται αμέσως μετά από την παραγωγή των «βιομετρικών υπογραφών». Οι «βιομετρικές υπογραφές» θα αποθηκεύονται, αφού πρώτα κρυπτογραφηθούν, σε έξυπνες κάρτες, καθώς και σε βάση δεδομένων (διαφορετική για κάθε πιλοτικό), μαζί με τα κωδικοποιημένα στοιχεία ταυτοποίησης των συμμετεχόντων. Τα τελευταία θα προέρχονται από ειδικές φόρμες που συμπληρώνουν οι συμμετέχοντες πριν από την έναρξη της πιλοτικής δοκιμής (και περιέχουν στοιχεία όπως π.χ. ονοματεπώνυμο, ηλικία, θέση εργασίας, φυσικά χαρακτηριστικά, κ.α.). Στη συνέχεια, για τις ανάγκες των πιλοτικών εφαρμογών, οι συμμετέχοντες στα πειράματα θα κληθούν να προσομοιώσουν περιπτώσεις εισόδου στους συγκεκριμένους χώρους

των πιλοτικών, ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα και αποδοτικότητα των «βιομετρικών υπογραφών» ως μέσων ταυτοποίησης. Ειδικά για το πρώτο πιλοτικό τα σενάρια θα αφορούν επίσης και την πρόσβαση σε συγκεκριμένους υπολογιστές που λειτουργούν εντός του κεντρικού σταθμού της G4S TELEMATIX A.E.

β) Ειδικό (μη βιομετρικό) υποσύστημα ανίχνευσης κακόβουλων επιθέσεων, το οποίο, βάσει αναγνώρισης εικόνας (από κάμερα) και φυσικών χαρακτηριστικών (όπως το βάρος) θα μπορεί να διακρίνει συγκεκριμένες καταστάσεις που υποδηλώνουν ότι το άτομο εντός ενός συγκεκριμένου χώρου βρίσκεται σε κίνδυνο (π.χ. αν σηκώσει απότομα ψηλά τα χέρια του ή ανοιγοκλείσει τα μάτια του) και θα εκπέμπει σχετικό σήμα κινδύνου (π.χ. μέσω ειδικού ήχου ή συναγερμού). Για τις ανάγκες του πιλοτικού, οι συμμετέχοντες στο πείραμα θα καλούνται να προσομοιώσουν, υπό την καθοδήγηση των ερευνητών του έργου, καταστάσεις που θα υποδηλώνουν ότι βρίσκονται σε κίνδυνο, ώστε να διαπιστωθεί η ορθή λειτουργία του συστήματος (δηλαδή αν έγινε εκπομπή του απαιτούμενου σήματος κινδύνου). Το συγκεκριμένο υποσύστημα δεν πραγματοποιεί καταγραφή εικόνας ή οποιουδήποτε φυσικού ή «συμπεριφορικού» χαρακτηριστικού του ατόμου και διαθέτει επιλογή ενεργοποίησης/ απενεργοποίησης.

Η δοκιμή στο πλαίσιο της πρώτης πιλοτικής εφαρμογής θα γίνει με συμμετοχή υπαλλήλων της εταιρείας G4S TELEMATIX A.E. σε εθελοντική βάση. Το πιλοτικό σύστημα δεν θα αντικαταστήσει τα υπάρχοντα συστήματα ελέγχου πρόσβασης που ήδη χρησιμοποιούνται στις εγκαταστάσεις της G4S TELEMATIX A.E, ενώ η άρνηση συμμετοχής των υπαλλήλων στο πείραμα δεν θα κοινοποιείται με οποιοδήποτε τρόπο στη διοίκηση της εταιρείας. Η δοκιμή στο πλαίσιο της δεύτερης πιλοτικής εφαρμογής θα γίνει με συμμετοχή εθελοντών που είναι ήδη καταχωρημένοι, μετά από συγκατάθεσή τους, στην σχετική ερευνητική βάση του ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ (τα περισσότερα από τα άτομα αυτά έχουν συμμετάσχει σε ανάλογα προγράμματα του ινστιτούτου στο παρελθόν). Και στις δύο περιπτώσεις πιλοτικών εφαρμογών η συμμετοχή των εθελοντών στα πειράματα θα γίνει μετά από κατάλληλη ενημέρωσή τους και εφόσον έχουν εκ των προτέρων δηλώσει τη ρητή και ειδική συγκατάθεσή τους (αντίγραφα του εντύπων ενημέρωσης και λήψης συγκατάθεσης των εθελοντών και για τις δύο περιπτώσεις πιλοτικών εφαρμογών έχουν υποβληθεί μαζί με την ανωτέρω γνωστοποίηση).

Το συνολικό χρονικό διάστημα διεξαγωγής των δοκιμών και ανάλυσης των αποτελεσμάτων στο πλαίσιο λειτουργίας των πιλοτικών εφαρμογών θα είναι επτά (7) ημέρες. Μετά το πέρας του ανωτέρω χρονικού διαστήματος όλα τα δεδομένα του πιλοτικού συστήματος (κάρτες, βάσεις δεδομένων, φόρμες με προσωπικά δεδομένα συμμετεχόντων) θα καταστραφούν.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε τους εισηγητές και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 του ν. 2472/1997, ορίζει ότι «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» είναι «κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων». «Υποκείμενο των δεδομένων» είναι «το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός η περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική». Όπως έχει κατ' επανάληψη κρίνει η Αρχή με προηγούμενες αποφάσεις της, τα βιομετρικά δεδομένα αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καθώς μπορούν να θεωρηθούν τόσο

ως περιεχόμενο πληροφοριών που χαρακτηρίζει συγκεκριμένες βιολογικές ιδιότητες, φυσιολογικά χαρακτηριστικά ή/και προσωπικά γνωρίσματα που είναι μοναδικά για ένα άτομο, όσο και ως στοιχείο αντιστοίχισης μιας πληροφορίας με το άτομο αυτό και κατ' επέκταση ως στοιχείο αναγνώρισης του εν λόγω ατόμου.

2. Στην περίπτωση του έργου ACTIBIO, οι δύο πιλοτικές εφαρμογές (στον κεντρικό σταθμό της εταιρείας G4S TELEMATIX A.E. και στο ερευνητικό όχημα του ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ) αποτελούνται από πειραματικό βιομετρικό υποσύστημα και ειδικό υποσύστημα ανίχνευσης κακόβουλων επιθέσεων. Για την πρώτη πιλοτική εφαρμογή υπεύθυνος επεξεργασίας είναι η εταιρεία G4S TELEMATIX A.E, ενώ για τη δεύτερη το ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ. Αναφορικά με το πειραματικό βιομετρικό υποσύστημα, πραγματοποιείται, σύμφωνα με τα παραπάνω, επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στις δοκιμές και ειδικότερα βιομετρικών τους δεδομένων που βασίζονται στον συνδυασμό πολλαπλών φυσικών και «συμπεριφορικών» τους χαρακτηριστικών. Επίσης, στο πλαίσιο διεξαγωγής των ερευνητικών δοκιμών, τηρούνται ειδικά έντυπα με προσωπικά δεδομένων των συμμετεχόντων (προσωπικά στοιχεία, επαγγελματική κατάσταση, προσωπικά χαρακτηριστικά), τα οποία συμπληρώνουν οι ίδιοι πριν από την έναρξη των πειραμάτων. Αναφορικά με το υποσύστημα ανίχνευσης κακόβουλων επιθέσεων, η λειτουργία του στηρίζεται αποκλειστικά στη λήψη εικόνας και σημάτων από αισθητήρες (χωρίς καταγραφή) τα οποία υφίστανται αυτόματη ηλεκτρονική επεξεργασία (χωρίς την παρέμβαση κάποιου ατόμου), βάσει της οποίας είναι δυνατόν να ενεργοποιηθεί η εκπομπή σημάτων κινδύνου σε περίπτωση ύποπτης ενέργειας. Ως εκ τούτου, στο εν λόγω υποσύστημα δεν πραγματοποιείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό την έννοια του αρ. 2 του ν. 2472/1997. Τα βιομετρικά συστήματα των δύο πιλοτικών εφαρμογών είναι ανεξάρτητα.

3. Σύμφωνα με το αρ. 4 παρ. 1 του ν. 2472/1997, κριτήριο για τη νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι η αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν η επεξεργασία των συγκεκριμένων δεδομένων είναι αναγκαία για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή για το πρόσωπο μέσα. Ειδικότερα, τα προσωπικά δεδομένα πρέπει α) να συλλέγονται με τρόπο θεμιτό και νόμιμο, για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών, β) να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας, γ) να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση και δ) να διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό τη ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται για την πραγματοποίηση το σκοπού της επεξεργασίας.

4. Στο πλαίσιο του έργου ACTIBIO, ο σκοπός της επεξεργασίας των δύο πειραματικών βιομετρικών συστημάτων είναι αποκλειστικά η επιστημονική έρευνα με ειδικότερο αντικείμενο την εξέταση νέας πρότυπης μεθόδου πολυτροπικής βιομετρίας βάσει φυσικών και «συμπεριφορικών» χαρακτηριστικών του ατόμου. Λαμβάνοντας υπόψη α) τον παραπάνω ερευνητικό χαρακτήρα του σκοπού που έχει ως απώτερο στόχο την βελτίωση της αποδοτικότητας και ακρίβειας των βιομετρικών συστημάτων όταν αυτά χρησιμοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες, β) το γεγονός ότι η αποδοτικότητα και η ακρίβεια είναι σημαντικοί παράγοντες της αποτελεσματικής λειτουργίας των βιομετρικών συστημάτων, τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερα κρίσιμων εγκαταστάσεων και υποδομών μπορεί να κριθούν ως απαραίτητα μέσα για την προάσπιση της ασφάλειας προσώπων και αγαθών, και γ) το γεγονός ότι τα δεδομένα των πιλοτικών διατηρούνται για διάστημα αποκλειστικά επτά (7) ημερών, μετά από το οποίο καταστρέφονται, κρίνεται, κατά πλειοψηφία, ότι η παραπάνω αρχή της αναλογικότητας ικανοποιείται.

5. Επισημαίνεται ότι σε συνθήκες πραγματικής λειτουργίας (δηλαδή αν ο σκοπός δεν ήταν πια ερευνητικός αλλά αφορούσε π.χ. τον έλεγχο πρόσβασης σε εγκαταστάσεις), η νομιμότητα της παραπάνω επεξεργασίας θα έπρεπε να επανεξεταστεί βάσει του αρ. 4 του ν. 2472/1997, λαμβάνοντας υπόψη τα εξής κριτήρια: i) την κρισιμότητα και τις απαιτήσεις ασφαλείας των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων, ii) την επεμβατικότητα στην ιδιωτική ζωή της επιλεγμένης βιομετρικής μεθόδου σε σχέση με άλλες (π.χ. δακτυλοσκόπηση, ιριδοσκόπηση, κλπ), και iii) την χρήση μοντέλων φιλικών προς την ιδιωτικότητα για την αρχιτεκτονική του βιομετρικού συστήματος (π.χ. αποθήκευση σε κάρτα, κρυπτογράφηση των βιομετρικών δεδομένων). Με βάσει τα κριτήρια αυτά, άλλωστε, η Αρχή έχει ήδη εξετάσει εφαρμογές βιομετρικών συστημάτων σε πραγματικές συνθήκες και ιδίως συστημάτων για τον έλεγχο πρόσβασης εργαζομένων σε εγκαταστάσεις και σε ορισμένες περιπτώσεις έχει επιβάλει τη διακοπή της λειτουργίας τους, ως υπερβαίνουσα το σκοπό της επεξεργασίας (βλ. αποφάσεις 245/9/2000, 52/2003, 50/2007, 74/2009), ενώ σε άλλες έχει επιτρέψει την λειτουργία τους υπό όρους (βλ. αποφάσεις 9/2003, 52/2008, 56/2009). Στην προκειμένη περίπτωση τα ανωτέρω κριτήρια δεν εξετάστηκαν διεξοδικά, καθώς η λειτουργία γίνεται βάσει σεναρίων προσομοίωσης και όχι σε πραγματικές συνθήκες. Ενδεικτικά αναφέρεται, ως προς την αποθήκευση των βιομετρικών δεδομένων, ότι σε συνθήκες πραγματικής λειτουργίας ο προσφορότερος τρόπος θα ήταν τοπικά σε έξυπνες κάρτες (και όχι σε βάση δεδομένων) που παρέχουν στα υποκείμενα των δεδομένων μεγαλύτερη δυνατότητα ελέγχου των προσωπικών τους δεδομένων. Στις υπό εξέταση συνθήκες πιλοτικής δοκιμής, όμως, δεν μπορεί να θεωρηθεί η επεξεργασία των δεδομένων σε κεντρική βάση ως μη πρόσφορος τρόπος, καθώς αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την διεξαγωγή της έρευνας, με την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας λαμβάνει όλα τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων, σύμφωνα το αρ. 10 του ν. 2472/1997.

6. Η επεξεργασία δεδομένων στο πλαίσιο των δύο πιλοτικών βιομετρικών συστημάτων πραγματοποιείται με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων. Σύμφωνα με το αρ. 2 του ν. 2472/1997 ως συγκατάθεση νοείται «κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως που εκφράζεται με τρόπο σαφή, και εν πλήρη επίγνωση, και με την οποία, το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο της επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν». Στο πλαίσιο του έργου ACTIBIO, η συγκατάθεση είναι ελεύθερη καθώς τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά στις πιλοτικές δοκιμές. Ειδικότερα στην περίπτωση της πρώτης πιλοτικής εφαρμογής, οι συμμετέχοντες είναι υπάλληλοι της εταιρείας G4S TELEMATIX A.E που δηλώνουν στους υπεύθυνους του έργου το ενδιαφέρον τους να συμμετέχουν στις δοκιμές, χωρίς η ανωτέρω δήλωση να γνωστοποιείται με οποιοδήποτε τρόπο στη διοίκηση της εταιρείας. Το πιλοτικό σύστημα θα λειτουργήσει δοκιμαστικά για τις ανάγκες της έρευνας και δεν θα αντικαταστήσει τα υπάρχοντα συστήματα ελέγχου πρόσβασης που ήδη χρησιμοποιούνται στις εγκαταστάσεις της G4S TELEMATIX A.E. Στην περίπτωση της δεύτερης πιλοτικής εφαρμογής, οι συμμετέχοντες είναι άτομα που έχουν καταχωρηθεί με τη συγκατάθεσή τους στη ερευνητική βάση του ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ και, μετά από πρόσκληση του τελευταίου, δηλώνουν ελεύθερα το ενδιαφέρον τους για τη συμμετοχή στο συγκεκριμένο έργο. Επίσης, η συγκατάθεση και για τις δύο περιπτώσεις πιλοτικών εφαρμογών είναι ρητή και ειδική καθώς δηλώνεται μέσω ειδικών εντύπων (διαφορετικών για κάθε πιλοτικό). Τα εν λόγω έντυπα παρέχουν επίσης και τη βασική ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, αναφέροντας την ταυτότητα

των υπεύθυνων επεξεργασίας, το σκοπό της επεξεργασίας, τις κατηγορίες προσωπικών δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησής τους σύμφωνα με τα αρ. 12 και 13 αντίστοιχα του ν. 2472/1997. Επίσης αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν αποδέκτες των δεδομένων πλην των εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των υπεύθυνων επεξεργασίας που ανήκουν στην ερευνητική ομάδα του έργου ACTIBIO. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, κρίνεται, κατά πλειοψηφία, ότι νομίμως, κατά το αρ. 5 παρ. 1 του ν. 2472/1997, επιχειρείται η ανωτέρω επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή αποφαινεται ότι η λειτουργία του παραπάνω βιομετρικού συστήματος αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς δεν αντίκειται στις διατάξεις του ν.2472/1997, εφόσον τηρούνται οι παρακάτω όροι:

1. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας (G4S TELEMATIX A.E , ΕΚΕΤΑ/ΙΜΕΤ) οφείλουν να ενημερώσουν την Αρχή για την καταστροφή των βιομετρικών δεδομένων, καθώς και των λοιπών προσωπικών δεδομένων που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο λειτουργίας των δύο πιλοτικών συστημάτων, μετά το πέρας της περιόδου των επτά (7) ημερών που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας. Η ενημέρωση πρέπει να γίνει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την πραγματοποίησή της, επισυνάπτοντας και το σχετικό πρωτόκολλο καταστροφής.

2. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε επέκταση λειτουργιών ή άλλη τεχνική αλλαγή ή μεταβολή διαδικασιών σχετικά με την εφαρμογή και λειτουργία του βιομετρικού συστήματος, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και έγκριση της Αρχής.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 63/2010

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΙΔΙΩΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ, ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΘΕΜΕΛΙΩΝΕΤΑΙ ΩΣ ΥΠΕΡΕΧΟΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

1. Την με αριθ. πρωτ. 3126/8.5.2006 καταγγελία της Α σχετικά με το δημοσίευμα της εφημερίδας «Espresso» της2006, με τίτλο «Η κόρη της Β στα βήματα της μητέρας της»

2. Την με αριθ. πρωτ. 5564/31.7.2007 και 5631/2.8.2007 καταγγελία του Γ σχετικά με το δημοσίευμα της εφημερίδας «Espresso της Κυριακής» της2006, πρωτοσέλιδο και με τίτλο «Η μαθήτριά, ο καθηγητής και ο άγουρος έρωτας», «Γ ... Ο άγνωστος άνδρας της Β».

Συγκεκριμένα, η εφημερίδα Espresso με το σχετικό άρθρο στο φύλλο της 2006 με τίτλο «Η κόρη της Β στα βήματα της μητέρας της» γνωστοποίησε το γεγονός της συμμετοχής της Α, κόρης της πρώην δικαστικής Β, στο διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών, συνδέοντας το γεγονός αυτό με το όνομα της μητέρας της. Η Β, ως δημόσιο πρόσωπο, η δράση του οποίου υπόκειται σε δημόσιο έλεγχο και κριτική όσον αφορά την άσκηση των καθηκόντων της ως δικαστικής λειτουργού, απασχολούσε την επικαιρότητα μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου της διαφθοράς (του αποκαλούμενου «πα-ραδικαστικού κυκλώματος») στο χώρο της Δικαιοσύνης. Το συγκεκριμένο δημοσίευμα αναφέρεται στη συμμετοχή της κόρης της πρώην δικαστικού λειτουργού στο διαγωνι-

σμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών, συνοδευόμενο από φωτογραφικές απεικονίσεις: α) αποσπάσματος κατάστασης με τα αποτελέσματα των επιτυχόντων στις γραπτές εξετάσεις, μεταξύ των οποίων ήταν και η προσφεύγουσα, β) ανακοίνωσης για τη διεξαγωγή των προφορικών εξετάσεων με πρόσκληση των διαγωνιζομένων, μεταξύ των οποίων και της προσφεύγουσας, γ) φωτογραφίες της Β και άλλου προσώπου, όπου κατά το δημοσίευμα απεικονίζεται η προσφεύγουσα, καθώς απομακρύνεται από το δικαστικό μέγαρο μετά τις εξετάσεις της. Το δημοσίευμα δεν συνδέει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στον παραπάνω διαγωνισμό για την εισαγωγή της στην Εθνική Σχολή Δικαστών με ελεγχόμενη συμπεριφορά ή ενέργεια της πρώην δικαστικής λειτουργού (πέραν της συγκυρίας ότι έτυχε να διαδραματίζεται λίγο μετά τη σύλληψη της Β και παράλληλα με την κράτησή της στις γαλλικές φυλακές), αλλά ικανοποιεί μόνο την ενδεχόμενη περιέργεια του αναγνωστικού κοινού αναφορικά με την επαγγελματική δραστηριότητα της κόρης της.

Περαιτέρω, η εφημερίδα Espresso της Κυριακής με το σχετικό άρθρο στο φύλλο της2006 με τίτλο «Γ- Ο άγουρος έρωτας κι ο γάμος με τον καθηγητή της. Ο άγνωστος άντρας της Β» κατέστησε γνωστό στο ευρύ κοινό τον άνδρα της Β, Γ, ιδίως με την εικόνα του (βλ. φωτογραφίες του τελευταίου), προσπαθώντας να παρουσιάσει ένα γαργαλιστικό κοινωνικό ανάγνωσμα της γνωριμίας, του γάμου και του διαζυγίου του με την προαναφερόμενη πρώην δικαστική λειτουργό. Το συγκεκριμένο δημοσίευμα είναι ανυπόγραφο και έχει αφηγηματικό-μυθιστορηματικό χαρακτήρα, περιέχει δε κυρίως προσωπικές απόψεις και εξιστορήσεις του συντάκτη του για την πιθανή έκβαση των γεγονότων (βλ. ενδεικτικά αποσπάσματα του εν λόγω δημοσιεύματος "...οι ματιές γίνονταν ολοένα και πιο έντονες... Η Β κοκκίνισε... τα μάτια της την πρόδωσαν, καθώς στο άκουσμα της πρόσκλησης άνοιξαν διάπλατα.... Εκείνο το βράδυ η Β δεν διάβασε... Ο ύπνος τη βρήκε αγκαλιά με το τρανζίστορ και τη σχολική φωτογραφία της τάξης στην οποία φαινόταν και ο αγαπημένος της καθηγητής"). Πέραν του ότι τα αναφερόμενα άπτονται της ιδιωτικής σφαίρας των προσώπων που αφορούν, ανατρέχουν σε χρόνο τουλάχιστον της 25ετίας. Από το δημοσίευμα δεν προκύπτει η οποιαδήποτε σύνδεση των αναφερομένων για το πρόσωπο του προσφεύγοντος με ελεγχόμενη συμπεριφορά ή δράση της πρώην δικαστικού λειτουργού. Ικανοποιείται μόνο η ενδεχόμενη περιέργεια του κοινού αναφορικά με την ιδιωτική ζωή που είχε η Β προ 25ετίας, το προφίλ και την προσωπικότητα του πρώτου συζύγου της.

Η Αρχή συνεξέτασε λόγω συνάφειας τις προμνησθείσες καταγγελίες (της κόρης και του πρώην συζύγου της Β αντίστοιχα) κατά της εταιρείας με το διακριτικό τίτλο «ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε.», ιδιοκτήτριας της εφημερίδας «Espresso» και «Espresso της Κυριακής».

Η καταγγελλόμενη εταιρεία αρχικώς υπέβαλε εγγράφως τις απόψεις της επί της καταγγελίας της Α (με αριθ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/64/4.1.2008 σε απάντηση του με αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/6247/12.9.2007 εγγράφου της Αρχής). Στη συνέχεια η καταγγελλόμενη εταιρεία κλήθηκε νομίμως σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής στη συνεδρίαση της 8.10.2009 για να εκθέσει τις απόψεις της επί των προαναφερόμενων καταγγελιών της Α και του Γ. Στην συνεδρίαση αυτή ο πληρεξούσιος δικηγόρος της καταγγελλόμενης εταιρείας ζήτησε αναβολή, αίτημα που έγινε δεκτό και η ακρόαση έλαβε χώρα, χωρίς νέα κλήση, στη συνεδρίαση της 22.10.2009. Κατά τις ως άνω συνεδριάσεις της Αρχής κλήθηκαν και ακούστηκαν και οι προαναφερόμενοι καταγγέλλοντες μετά και δια του πληρεξούσιου δικηγόρου τους αντίστοιχα (βλ. αναλυτικά τις καταθέσεις των κληθέντων στα πρακτικά συνεδριάσεως). Οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν μετά την ακρόαση προθεσμία για υποβολή υπομνημάτων για την πληρέστερη υποστήριξη των απόψεών τους.

Οι καταγγέλλοντες κατέθεσαν τα με αριθ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/6410 και 6411/27.10.2009 υπομνήματα αντίστοιχα και η καταγγελλόμενη εταιρεία τα με αριθ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/6405 και 6406/27.10.2009 υπομνήματα για την αντίκρουση αντίστοιχα των προμνησθεισών καταγγελιών.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία του φακέλου και άκουσε τους εισηγητές της υπόθεσης και μετά από διεξοδική συζήτηση

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή (βλ. ενδεικτικά τις με αριθ. 53/2004, 25/2005, 26/2007, 58/2007, 17/2008 και 18/2008 αποφάσεις), το δικαίωμα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 9 παρ. 1 Σ.) και των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ.) συχνά συγκρούεται με την ελευθερία της έκφρασης και ειδικότερα του Τύπου να ενημερώνει το κοινό, καθώς και με το δικαίωμα στην πληροφόρηση (άρθρο 14 παρ. 1 και 2 και άρθρο 5Α Σ.). Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει *in abstracto* επικράτηση του ενός ατομικού δικαιώματος επί του άλλου. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνεται μία *ad hoc* στάθμιση των αντιτιθέμενων συμφερόντων κατά τις αρχές της πρακτικής αρμονίας και αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ.) με τέτοιο τρόπο, ώστε τα προστατευόμενα αγαθά (αφενός η ελευθερία της έκφρασης και του Τύπου και το δικαίωμα στην πληροφόρηση και αφετέρου το δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και στον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό) να διατηρήσουν την κανονιστική τους εμβέλεια.

2. Η αρχή της στάθμισης εφαρμόζεται κατά την πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν καθήκον να ενημερώνουν το κοινό για υποθέσεις και θέματα γενικού ενδιαφέροντος και αντίστοιχα το κοινό έχει δικαίωμα να ενημερώνεται για τα ζητήματα αυτά. Εφόσον πρόκειται για πρόσωπα της δημόσιας ζωής ή θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, η ανάγκη ενημέρωσης του κοινού καθίσταται περισσότερο έντονη. Για το λόγο αυτό το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει καταρχήν το ρόλο των δημοσιογράφων ως δημόσιων φρουρών (“public watchdogs”), ήτοι αποδέχεται την ελεγκτική λειτουργία του Τύπου, η οποία καλύπτει τη δυνατότητά του να σπλητεύει τα κακώς κείμενα με τη δημοσιοποίηση και δημόσια κριτική τους (βλ., ιδίως, απόφαση ΕΔΔΑ, υπόθεση Ρίζος και Ντάσκας κατά Ελλάδα, 27.5.2004, Prager & Oberschlink κατά Αυστρίας, 26.4.1995).

3. Η Οδηγία 95/46/ΕΚ αναφέρεται ρητά στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ (βλ. σκέψη 37 του προοιμίου της), το οποίο σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ κατοχυρώνει την ελευθερία της δημοσιογραφικής πληροφόρησης. Τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν τις κατάλληλες εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου τα μέσα ενημέρωσης να επιτελούν το «θεσμικό» τους ρόλο σε μια δημοκρατική κοινωνία, ώστε να συνυπάρχουν, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, αφενός τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού και αφετέρου της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης. Η εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και συνακόλουθα του Τύπου, δικαιολογεί παρεκκλίσεις από την προστασία των προσωπικών δεδομένων, αλλά μόνο εντός των ορίων που καθορίζονται από την αρχή της αναλογικότητας (βλ. Σύσταση 1/97 σχετικά με τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 της ως άνω Οδηγίας).

4. Η δημοσίευση στον τύπο πληροφοριών και φωτογραφιών που αφορούν ένα φυσικό πρόσωπο αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, κατά την έννοια του άρ-

θρου 2 στοιχ. δ' του ν. 2472/1997 («καταχώριση» και «διάδοση»), η οποία επιτρέπεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του προαναφερόμενου νόμου. Το άρθρο 3 παρ. 1 του ίδιου νόμου προσδιορίζει το πεδίο εφαρμογής του, το οποίο καλύπτει την εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία, καθώς και τη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Ακόμα και αν θεωρηθεί η δημοσίευση σε εφημερίδα ως μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (πρβλ. τις προαναφερθείσες με αριθ. 17 και 18/2008 αποφάσεις), εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2472/1997, αφού τα αρχεία των εφημερίδων αποτελούν διαρθρωμένα αρχεία με την έννοια του ν. 2472/1997 (βλ. και την με αριθ. 26/2007 απόφαση της Αρχής), διότι συνιστούν διαρθρωμένα σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που καθίστανται προσιτά με την εφαρμογή συγκεκριμένων κριτηρίων, όπως π.χ. τίτλος, αρίθμηση και ημερομηνία του φύλλου της εφημερίδας (άρθρο 2 στοιχ. ε' του ν. 2472/1997, όπως ισχύει).

5. Στο άρθρο 4 του ν. 2472/1997 τίθενται οι γενικές προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενόψει των θεμελιωδών αρχών του σκοπού και της αναλογικότητας. Περαιτέρω, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, και χωρίς τη συγκατάθεση, κατά το άρθρο 5 παρ. 2 περ. ε' του ν. 2472/1997, όταν: «είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέρχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών». Ως τέτοιο έννομο συμφέρον νοείται και το δικαίωμα της πληροφόρησης, τόσο του πληροφορείν όσο και του πληροφορείσθαι (άρθρα 14 παρ. 1-2 και 5Α Σ.).

6. Ειδικά για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (βλ. ορισμό ευαίσθητων δεδομένων στο άρθρο 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997) προβλέπεται το επιτρεπτό της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς (άρθρο 7 παρ. 2 περ. ζ' του ίδιου νόμου) με τις εξής προϋποθέσεις: 1) η επεξεργασία να αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, 2) η επεξεργασία να πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, 3) άδεια της Αρχής, η οποία χορηγείται μόνο εφόσον (α) η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος και (β) εφόσον δεν παραβιάζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Η Αρχή, ωστόσο, δεν εφαρμόζει την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 περ. ζ' του ν. 2472/1997, στο μέτρο που αυτή απαιτεί προηγούμενη άδεια της Αρχής για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Και τούτο, διότι η από τη διάταξη αυτή απαιτούμενη άδεια της Αρχής συνιστά μέτρο προληπτικού ελέγχου του Τύπου και ως τέτοιο απαγορεύεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παρ. 2 Σ. (έτσι ρητά και οι αποφάσεις της Αρχής με αριθ. 26/2007 σκ. 11 και με αριθ. 17/2008 σκ. 18). Κατά τα λοιπά, όμως, η διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 περ. ζ' του ν. 2472/1997 είναι εφαρμοστέα, δεδομένου ότι θέτει ουσιαστικά κριτήρια για την άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

7. Η προηγούμενη ερμηνευτική προσέγγιση εναρμονίζεται πλήρως και με τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, οι διατάξεις του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. ιδίως απόφαση Καρολίνα του

Ανόβερου κατά Γερμανίας, 24.06.2004, παραγρ. 57) έχουν μεν ως πρωταρχικό σκοπό να προστατέψουν το άτομο από αυθαίρετες επεμβάσεις της κρατικής εξουσίας, αλλά τυγχάνουν εφαρμογής και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, ιδίως στις περιπτώσεις, όπου το δικαίωμα κάθε προσώπου στην προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής και της εικόνας του πρέπει να διαφυλαχθεί από αυθαίρετες επεμβάσεις τρίτων. Υπό την έννοια αυτή, κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο απολαύει της προστασίας, που κατοχυρώνουν οι διατάξεις αυτές, έναντι κάθε παράνομης διατάραξης της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής ή ανάμειξης σε αυτήν, που επιχειρείται από οποιονδήποτε τρίτο, με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως δε με την αυθαίρετη λήψη και δημοσίευση φωτογραφιών του. Η τριτενέργεια των ατομικών δικαιωμάτων προβλέπεται πλέον ρητώς, μετά την τελευταία αναθεώρηση, στο άρθρο 25 παρ. 1 του Σ.

8. Κατά τους ισχυρισμούς της καταγγελλόμενης εταιρείας δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω ο ν. 2472/1997, καθώς δεν υφίσταται αρχείο προσωπικών δεδομένων. Όπως όμως αναφέρεται στην τέταρτη σκέψη, ο ν. 2472/1997 εφαρμόζεται στα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται σε αρχεία εφημερίδων (βλ. και την με αριθ. 26/2007 απόφαση της Αρχής, σκ. 5). Στην προκειμένη περίπτωση, η καταγγελλόμενη εταιρεία, όπως όλες οι εκδοτικές εταιρίες εφημερίδων, τηρεί διαρθρωμένο αρχείο, που περιλαμβάνει τουλάχιστον όλα τα δημοσιευμένα φύλλα της εφημερίδας «Espresso» και «Espresso της Κυριακής», όπου και βρίσκονται καταχωρημένα όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν κατά καιρούς δημοσιευθεί στην εφημερίδα αυτή. Η πρόσβαση στα δεδομένα αυτά καθίσταται δυνατή τόσο με το κριτήριο του αριθμού του κάθε φύλλου της εφημερίδας ή/και της ημερομηνίας κυκλοφορίας του όσο και με εσωτερικές μηχανές αναζήτησης, που τηρούν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας οι εφημερίδες.

9. Η λειτουργία της Δικαιοσύνης είναι βασικός θεσμός σε μία δημοκρατική κοινωνία. Ο Τύπος, εξάλλου (βλ. και σχετικές αποφάσεις ΕΔΔΑ, σε υπόθεση Ρίζος και Ντάσκακ κατά Ελλάδας, 27.5.2004, παραγρ. 41), αποτελεί πράγματι ένα από τα μέσα που διαθέτει η οργανωμένη κοινωνία και η κοινή γνώμη για να βεβαιωθεί ότι τα δημόσια πρόσωπα, π.χ. οι δικαστές, ανταποκρίνονται στις υψηλές τους ευθύνες σύμφωνα με το σκοπό της αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Εάν ήταν διαφορετικά, ο Τύπος δεν θα μπορούσε να διαδραματίσει τον απαραίτητο ρόλο του «δημόσιου φρουρού» (“public watchdog”). Οι επεμβάσεις, ωστόσο, του Τύπου στην ιδιωτική ζωή δημοσίων προσώπων επιτρέπονται μόνο ως εξαίρεση της παρεχόμενης σε αυτά προστασίας, ιδίως εφόσον συντρέχουν λόγοι συνεισφοράς του Τύπου σε κάποιον διάλογο δημοσίου ενδιαφέροντος. Στις περιπτώσεις αυτές νοείται ως υπέρτερο έννομο συμφέρον και το δικαίωμα της πληροφόρησης, τόσο του πληροφορείν όσο και του πληροφορείσθαι.

10. Η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων συγγενούς (ή συζύγου) δημοσίου προσώπου, π.χ. δικαστικού λειτουργού, μπορεί να είναι νόμιμη, κατά τον ν. 2472/1997, εφόσον με τον τρόπο αυτό ελέγχεται το δημόσιο πρόσωπο για δραστηριότητες που αφορούν (άμεσα ή έμμεσα) την άσκηση του δημοσίου λειτουργήματός του. Και τούτο, γιατί υπό την αντίθετη εκδοχή, δημόσια πρόσωπα και προεχόντως οι δικαστές, η δράση των οποίων πρέπει να είναι ανεπίληπτη και να υπόκειται, ενόψει κυρίως της φύσεως και της αποστολής του λειτουργήματός τους, σε δημόσιο έλεγχο και κριτική, θα ήταν δυνατό να διαφύγουν του ελέγχου. Έτσι το δικαιολογημένο ενδιαφέρον μπορεί να καλύπτει και πράξεις μη δημοσίων προσώπων, όπως οι εγγύτεροι συγγενείς του ελεγχόμενου δημοσίου προσώπου, μόνο όταν οι πράξεις αυτές ενδιαφέρουν, λόγω της φύσης τους και της άμεσης συνάφειάς τους με την ελεγχόμενη συμπεριφορά του δημοσίου προσώπου, το κοινωνικό σύνολο (βλ. την με αριθ. 43/2007 απόφαση της Αρχής).

11. Στην προκειμένη περίπτωση, η πρώην δικαστική λειτουργός Β ήταν δημόσιο πρόσωπο και κατά τον χρόνο του δημοσιεύματος πρόσωπο της επικαιρότητας (για τον ορισμό δημοσίου προσώπου βλ. άρθρο 7 του Ψηφίσματος 1165 (1998) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, απόφαση ΕΔΔΑ, Καρολίνα του Ανόβερου κατά Γερμανίας, 24.06.2004, παραγρ. 42, και τις με αριθ. 24-26/2005 και 43/2007 αποφάσεις της Αρχής). Η δημοσιοποίηση, όμως, των προσωπικών δεδομένων της κόρης της πρώην δικαστικής λειτουργού αναφορικά με τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών δεν συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τον έλεγχο της συμπεριφοράς ή δράσης της μητέρας της και συνεπώς, στην κρινόμενη περίπτωση δεν θεμελιώνεται ως υπερέχον το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες/προσωπικά δεδομένα που περιέχονται στο επίμαχο δημοσίευμα, επισημαίνεται ότι οι φωτογραφίες των σχετικών ανακοινώσεων που αναρτήθηκαν στο δικαστικό μέγαρο, είναι μεν στοιχεία δημοσιοποιήσιμα λόγω της επιβεβλημένης διαφάνειας του διαγωνισμού, ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση τυχάνουν επεξεργασίας για τις ανάγκες παρουσίασης σε εφημερίδα ενός θέματος που αναφέρεται σε κεντρικό πρόσωπο της επικαιρότητας, αρνητικής δημοσιότητας, χωρίς η επεξεργασία αυτή να μπορεί να δικαιολογηθεί ως απολύτως αναγκαία για το δημοσιογραφικό σκοπό πληροφόρησης του κοινού σχετικά με τις δραστηριότητες του δημόσιου προσώπου.

12. Περαιτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ιδιότητα δημοσίου προσώπου δεν αποκτάται αντανakλαστικά αποκλειστικά λόγω της συγγένειας με δημόσιο πρόσωπο (βλ. και την με αριθ. 6/2007 απόφαση της Αρχής), ενώ η προσφεύγουσα δεν αποτελεί από μόνη της δημόσιο πρόσωπο. Το τυχόν ενδιαφέρον μερίδας του κοινού για γνώση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής της προσφεύγουσας, αποκλειστικά λόγω της ιδιότητάς της ως κόρης της Β, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την επίμαχη δημοσίευση προσωπικών της δεδομένων, ούτε άλλωστε το εμπορικής φύσεως έννομο συμφέρον της εκδοτικής εταιρίας για κερδοφορία μπορεί να επιδιώκεται νόμιμα με τακτικές διείσδυσης στην ιδιωτική ζωή προσώπων, που απλά τυχάνουν εγγύτεροι συγγενείς δημοσίων προσώπων (βλ. ανάλογες σκέψεις στην με αριθ. 18/2008 απόφαση της Αρχής, σελ. 11, με περαιτέρω παραπομπή στην απόφαση ΕΔΔΑ, Καρολίνα του Ανόβερου κατά Γερμανίας, 24.06.2004, παραγρ. 58 επ., 65-66, 76-77). Οι πληροφορίες που περιέχονται στο επίμαχο δημοσίευμα αφορούν αποκλειστικά την ιδιωτική και επαγγελματική ζωή της προσφεύγουσας, δεν συνεισφέρουν σε κάποιον διάλογο (εύλογου) δημοσίου ενδιαφέροντος και εν προκειμένω η ενημέρωση του κοινού για τις επαγγελματικές της επιδιώξεις, εκ μόνου του λόγου ότι αυτή είναι κόρη δημόσιου προσώπου, δεν υπερέχει της πληροφοριακής της αυτοδιάθεσης. Ακόμα και αν υποθεθεί, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η καταγγελλόμενη εταιρεία, ότι η προσφεύγουσα είχε καταστεί de facto πρόσωπο της επικαιρότητας κατά το χρόνο του δημοσιεύματος (βλ. και κατάθεση καταγγελλόμενης εταιρείας αναφορικά με δημοσιεύματα άλλων εφημερίδων), δεν αποδείχθηκαν, ωστόσο, συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν, με τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν, την ανάγκη πληροφόρησης του κοινού για τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στο διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστών.

13. Καθόσον αφορά τη δημοσιοποίηση των προσωπικών δεδομένων του τέως συζύγου της προμνησθείσας δικαστικής λειτουργού, ιδίως των φωτογραφιών του, αλλά και των λοιπών πληροφοριών σχετικά με το επάγγελμά του, τη μεταξύ τους γνωριμία, το γάμο και το διαζύγιό τους, δεν συνδέεται το δημοσίευμα άμεσα ή έμμεσα με τον έλεγχο της συμπεριφοράς ή δράσης της Β. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι θεμελιώνεται ως υπερέχον το δικαίωμα του κοινού στην πληροφόρηση. Πρέπει να ληφθεί υπόψη

ότι η δημοσίευση φωτογραφιών έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς αυτή τείνει να εισχωρήσει περισσότερο στην ιδιωτική ζωή του ατόμου που αφορούν (βλ. απόφαση ΕΔΔΑ, Καρολίνα του Ανόβερου κατά Γερμανίας, 24.06.2004, παραγρ. 59-60, 68, 70). Στην συγκεκριμένη περίπτωση οι φωτογραφίες του προσφεύγοντος απεικονίζουν μεν δημόσια εικόνα του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, τυχάνουν όμως επεξεργασίας για τις ανάγκες ενός άρθρου εφημερίδας που αναφέρεται σε κεντρικό πρόσωπο της επικαιρότητας, αρνητικής δημοσιότητας, χωρίς να μπορούν να δικαιολογηθούν ως απολύτως αναγκαίες για αποκλειστικά δημοσιογραφικό σκοπό πάνω σε θέματα, για τα οποία το κοινό έχει πράγματι υπερέχον δικαίωμα πληροφόρησης.

14. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ιδιότητα του δημοσίου προσώπου αφενός δεν αποκτάται αντανάκλαστικά αποκλειστικά λόγω της συγγένειας ή της τέλεσης γάμου με δημόσιο πρόσωπο και αφετέρου δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι ο προσφεύγων αποτελεί από μόνος του δημόσιο πρόσωπο. Επιπλέον, το τυχόν ενδιαφέρον ή η περιέργεια μερίδας του κοινού για γνώση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής του προσφεύγοντος, αποκλειστικά λόγω της ιδιότητάς του ως πρώην συζύγου της Β, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την επίμαχη δημοσίευση προσωπικών του δεδομένων, και ιδίως των φωτογραφιών του, ούτε άλλωστε το εμπορικής φύσεως έννομο συμφέρον της εκδοτικής εταιρίας για κερδοφορία μπορεί να επιδιώκεται νόμιμα με τακτικές διείσδυσης στην ιδιωτική του ζωή. Η προσπάθεια γαργαλιστικού κοινωνικού σχολιασμού (κουτσομπολιού) ώστε να καταστεί γνωστός στο ευρύ κοινό ο άγνωστος άνδρας της Β, Γ, με τη δημοσίευση μάλιστα φωτογραφιών του, δεν νομιμοποιείται από την δήθεν υπάρχουσα ανάγκη ενημέρωσης του κοινού ούτε υπερέχει της πληροφοριακής του αυτοδιάθεσης. Τα ίδια ισχύουν και αν ήθελε θεωρηθεί ότι αντικείμενο του δημοσιεύματος αποτελεί η ιδιωτική ζωή δημοσίου προσώπου, εν προκειμένω της Β, για το λόγο ότι οι δημοσιευθείσες πληροφορίες αναφέρονται στη σχέση και στον γάμο της με τον προσφεύγοντα. Και υπό την εκδοχή αυτή, οι δημοσιευθείσες πληροφορίες δεν άπτονται της δημόσιας δράσης της ή της άσκησης των καθηκόντων της και συνεπώς, κατά τα προαναφερόμενα, δεν συντρέχει νόμιμη περίπτωση δημοσιογραφικής ενημέρωσης του κοινού (βλ. σχετικά με τη νομιμότητα δημοσιοποίησης δεδομένων ιδιωτικής ζωής δημοσίων προσώπων, μεταξύ άλλων, την σκέψη της προαναφερθείσας με αριθ. 18/2008 απόφαση της Αρχής, σελ. 11, με τις εκεί παραπομπές).

15. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις προηγούμενες σκέψεις, είναι αδικαιολόγητη και, συνεπώς, παράνομη η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων των προσφευγόντων που περιέχονται στα συγκεκριμένα δημοσιεύματα. Η Αρχή λαμβάνει υπόψη ότι η καταγγελλόμενη εταιρεία είναι υπότροπος στην παραβίαση της νομοθεσίας προσωπικών δεδομένων (βλ. και την με αριθ. 53/2004 απόφαση της Αρχής). Για τη διαπιστωθείσα παράνομη δημοσιοποίηση στον Τύπο προσωπικών δεδομένων των προσφευγόντων (χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 1 και 2 στοιχ. ε' ή/και άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του ν. 2472/1997, το οποίο εφαρμόζεται στα ευαίσθητα δεδομένα, αλλά κατά μείζονα λόγο και στα απλά) κρίνεται ότι πρέπει να επιβληθούν αυτοτελώς τα ανάλογα με την βαρύτητα της έκαστης παράβασης χρηματικά πρόστιμα, ήτοι το πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ για την προσβολή της Α με το σχετικό από2006 δημοσίευμα της εφημερίδας «Espresso» και το πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ για την προσβολή του Γ με το σχετικό από2006 δημοσίευμα της εφημερίδας «Espresso της Κυριακής». Περαιτέρω, λαμβανομένου υπόψη ότι το ιστορικό αρχείο των εφημερίδων δεν πρέπει να καταστρέφεται πλην εξαιρετικών περιπτώσεων (βλ. τις με αριθ. 53/2004 και 8/2010 αποφάσεις της Αρχής), πρέπει να απαγορευθεί η αναδημοσίευση των ως άνω παράνομων δημοσιευμάτων με το αυτό περιεχόμενο.

16. Τέλος, η ενδεχόμενη προσβολή της προσωπικότητας από ανακρίβειες, προσβλητικές, υβριστικές ή συκοφαντικές αναφορές στο πρόσωπο των προσφευγόντων δεν εξετάζεται από την Αρχή, αλλά μπορεί να αντιμετωπισθεί επαρκώς με τις ειδικές περί τύπου διατάξεις καθώς και με τις διατάξεις για την προστασία της προσωπικότητας (βλ. την με αριθ. πρωτ. 422/24.4.2000 απόφαση της Αρχής). Έτσι, όσον αφορά την παρουσίαση του εκάστοτε θέματος με προσπάθεια ανθρωπίνης (π.χ. ψυχικής) προσέγγισης ή τα σχόλια του συντάκτη, εφαρμογή δύνανται να έχουν οι ειδικές περί τύπου διατάξεις, ο Κώδικας Δεοντολογίας των Δημοσιογράφων και οι διατάξεις για την προστασία της προσωπικότητας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

1. Αποφαίνεται ότι η δημοσιοποίηση κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό, προσωπικών δεδομένων των προσφευγόντων από την εφημερίδα «Espresso» και «Espresso της Κυριακής» αντιβαίνει στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 2 στοιχ. ε' και 7 παρ. 2 στοιχ. ζ' του ν. 2472/1997.

2. Επιβάλλει στον υπεύθυνο επεξεργασίας πρόστιμο ύψους πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ για τη διαπιστωθείσα παράνομη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων της Α και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ για τη διαπιστωθείσα παράνομη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων του Γ.

3. Απαγορεύει την αναδημοσίευση των παραπάνω δημοσιευμάτων με το αυτό περιεχόμενο.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 67 /2010

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΧΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΕΙ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ FORD MOTOR ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ ΠΡΙΝ ΤΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥΣ ΕΚΤΟΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΓΟΡΑΣΤΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ:

Η εταιρεία FORD MOTOR ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ (εφεξής «εταιρεία»), που δραστηριοποιείται στον τομέα της εμπορίας αυτοκινήτων, υπέβαλε στην Αρχή την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/569/4.5.2010 γνωστοποίηση, όπως συμπληρώθηκε με τα υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/586/7.5.2010, ΓΝ/ΕΙΣ/627/17.05.2010 και ΓΝ/ΕΙΣ/1276/2.11.2010 έγγραφα, για αίτηση διαβίβασης εκτός Ε.Ε. στην εκτελούσα την επεξεργασία μητρική της εταιρεία FORD MOTOR COMPANY στις ΗΠΑ προσωπικών δεδομένων που τηρεί σχετικά με τους κατόχους αυτοκινήτων που εισάγει, τους διανομείς της, τους υπαλλήλους της, τους προσωρινούς εργαζομένους της, τους μετόχους των διανομένων της και τα τρίτα συμβεβλημένα με αυτή πρόσωπα, για το σκοπό της συγκέντρωσης των δεδομένων σε έναν κεντρικό διακομιστή [server] για λόγους εξοικονόμησης πόρων και βέλτιστης διαχείρισης.

Η αιτούσα προσκόμισε με την παραπάνω γνωστοποίηση και τα συμπληρωματικά έγγραφα, υπογεγραμμένες τις πρότυπες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε εκτελούντες την επεξεργασία εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες, σύμφωνα με την Απόφαση της Επιτροπής της 5.2.2010. Προσδιόρισε στο παράρτημα 1 των ρητρών αυτών, από κοινού με τον εισαγωγέα των δεδομένων, τις βασικές δραστηριότητες επεξεργασίας στις οποίες θα υποβληθούν τα διαβιβαζόμενα προσωπικά δεδομένα ως εξής: «Τα δεδομένα και οι εφαρμογές λογισμικού αποθηκεύονται στις

ΗΠΑ. Η επεξεργασία παραμένει υπό τις οδηγίες της Bank plc η οποία ενεργεί μέσω του υποκαταστήματός στην Ελλάδα που θα είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας.». Προσδιόρισε, επίσης, το είδος των δεδομένων που διαβιβάζονται για κάθε μια από τις ως άνω κατηγορίες υποκειμένων. Τα δεδομένα αυτά αφορούν το όνομα, τον κωδικό και την ημερομηνία γέννησης των υπαλλήλων και των προσωρινών εργαζομένων, το όνομα και τα επαγγελματικά στοιχεία επικοινωνίας των διανομέων, το όνομα, τα στοιχεία επικοινωνίας, την ημερομηνία γέννησης, τα ενδιαφέροντα, τις πληροφορίες αγοράς, τα στοιχεία αυτοκινήτου των αγοραστών και σε περίπτωση που οι αγοραστής χρηματοδότησαν την αγορά του αυτοκινήτου μέσω των εταιρειών Ford Credit/Ford Financial τους αριθμούς των σχετικών λογαριασμών τους και τα επαγγελματικά στοιχεία επικοινωνίας των μετόχων των διανομέων και των τρίτων συμβεβλημένων με την εταιρεία προσώπων.

Περαιτέρω, προσκόμισε βεβαίωση της από 22/4/2010 εγγραφής της μητρικής εταιρείας στον κατάλογο που τηρεί το Υπουργείο Εμπορίου της Αμερικής με τις εταιρείες που έχουν προσχωρήσει στις αρχές του «Ασφαλούς Λιμένα».

Αιτείται από την Αρχή να της χορηγήσει άδεια για να ενημερώσει, κατά το άρθρο 11 του ν.2472/1997, τους κατόχους αυτοκινήτων που εισάγει, για τη συλλογή και διαβίβαση των δεδομένων τους εκτός Ε.Ε., μέσω σχετικής δημοσίευσης στον τύπο και στην αρχική σελίδα της ιστοσελίδας της, διότι το κόστος της ατομικής έγγραφης ενημέρωσης των 220.000 κατόχων είναι υπέρμετρα και δυσανάλογα δυσβάσταχτο ενώ ενδέχεται να αποδειχθεί απρόσφορο, αφού δεν μπορεί να διασφαλιστεί με βεβαιότητα η ακρίβεια των ταχυδρομικών διευθύνσεων, ιδίως όσων έχουν συλλεχθεί προ πολλών ετών. Δήλωσε, ακόμη, ότι προτίθεται να ενημερώσει τους υπαλλήλους της, τους διανομείς της, τους μετόχους των διανομέων της και τα τρίτα συμβεβλημένα με αυτή πρόσωπα για την ανωτέρω διαβίβαση μέσω ατομικής ταχυδρομικής επιστολής..

Ειδικότερα, η εταιρεία, σύμφωνα με την ανωτέρω γνωστοποίηση και τα συμπληρωματικά έγγραφα, συλλέγει τα στοιχεία των αγοραστών αυτοκινήτων που εισάγει από τους διανομείς της βάσει της Σύμβασης Εμπόρου Επιβατικών Αυτοκινήτων για την επίτευξη των παρακάτω τριών σκοπών επεξεργασίας: πρώτον της εκτέλεσης της σύμβασης αγοράς αυτοκινήτου, δεύτερον προωθητικών ενίοτε ενεργειών και κυρίως τρίτον της ενημέρωσης των κατόχων σε περίπτωση ανάγκης απόσυρσης ενός προϊόντος ή κλήσης προς επανέλεγχο και σέρβις, υποχρέωση την οποία έχουν οι εισαγωγείς εκ του νόμου ν. 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών.

Συγκεκριμένα, η υποχρέωση της εταιρείας για ενημέρωση των κατόχων σε περίπτωση ανάγκης απόσυρσης ενός προϊόντος ή κλήσης προς επανέλεγχο και σέρβις βασίζεται στα άρθρα 5 και 7 του ν.2251/1994. Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.7 «ο προμηθευτής καινούργιων διαρκών καταναλωτικών αγαθών οφείλει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές τη συνεχή παροχή τεχνικών υπηρεσιών για τη συντήρηση και επισκευή τους για χρονικό διάστημα ίσο με την πιθανή διάρκεια της ζωής τους», και σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 7 «οι παραγωγοί, στο πλαίσιο της υποχρέωσης τους κατά την παράγραφο 1, οφείλουν: [...]β) να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που προμηθεύουν, με σκοπό να ενημερώνονται οι καταναλωτές για τους κινδύνους που ενδεχομένως παρουσιάζουν τα προϊόντα τους και, εάν είναι αναγκαίο για την πρόληψη των κινδύνων, να προβαίνουν στις ενδεικνυόμενες ενέργειες, όπως στην επαρκή και αποτελεσματική προειδοποίηση των καταναλωτών, στην απόσυρση ή ανάκληση από την αγορά των προϊόντων ή στην επιστροφή τους από τους καταναλωτές». Είναι σαφές ότι η διάταξη αυτή επιβάλλει την υποχρέωση συλλογής προσωπικών δεδομένων των αγοραστών – καταναλωτών για την εξυπηρέτησή τους από τους πωλητές και τους αγοραστής του προϊόντος.

Η εταιρεία δεν συμβάλλεται άμεσα με τους αγοραστές αυτοκινήτων που εισάγει αλλά διαβιβάζει στο εξωτερικό την παραγγελία αγοράς που λαμβάνει από τους διανομείς της, διαδικασία η οποία είναι απαραίτητη, προκειμένου να εκτελεστεί η παραγγελία, καθότι οι διανομείς δεν εισάγουν οι ίδιοι τα οχήματα, ούτε υποβάλλουν οι ίδιοι τις παραγγελίες στον κατασκευαστή. Λόγω του ότι η εταιρεία δεν συμβάλλεται άμεσα με τους πελάτες των διανομών, δεν είναι σε θέση να γνωρίζει με απόλυτη βεβαιότητα το βαθμό στον οποίο έχουν ενημερωθεί, σε σχέση με τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, από τους διανομείς, οι οποίοι αποτελούν τρίτα-ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα, μη υποκείμενα στον έλεγχο και την εξουσία της εταιρεία. Έχει αποστείλει, δε, από το έτος 2002 εγκύκλιο στους διανομείς της με οδηγίες σχετικά με την ενημέρωση των αγοραστών και τη λήψη συγκατάθεσης για το σκοπό της εμπορικής προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, αν και οι συμβάσεις με τους διανομείς της προβλέπουν όρους σχετικά με την συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των αγοραστών.

Ενδεικτικά, τα συμφωνητικά παραγγελίας αυτοκινήτου τριών διανομών περιλαμβάνουν τα παρακάτω για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των αγοραστών:

Συμφωνητικά των διανομών Χ Α.Ε. και Ψ Α.Ε.Ε.: «Δέχομαι να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα πιο πάνω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν από την εταιρεία (επωνυμία dealer) και να διαβιβαστούν στις εταιρείες του ομίλου FORD προς το σκοπό διεκπεραίωσης της παραγγελίας μου, ενημέρωσής μου σε περίπτωση ανάγκης απόσυρσης ενός προϊόντος ή κλήσης προς επανέλεγχο και σέρβις. Δέχομαι να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία μου για σκοπούς απ' ευθείας διαφήμισης και απ' ευθείας προώθησης των προϊόντων FORD:ΝΑΙ[] ΟΧΙ[]. Σύμφωνα με το άρθρο 12 & 13 του Ν.2472/1997 έχω δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν και τα οποία αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας κατά τα ανωτέρω (Υπεύθυνος επεξεργασίας: FORD MOTOR HELLAS)

Συμφωνητικό του διανομέα Ζ Α.Ε.Β.Ε.: «Δέχομαι να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα πιο πάνω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν από την εταιρεία Ζ Α.Ε.Β.Ε. και να διαβιβαστούν στις εταιρείες του ομίλου Ζ και στις εισαγωγικές εταιρείες από τις οποίες προμηθεύεται οχήματα η Ζ Α.Ε.Β.Ε. και με τις οποίες έχει σύμβαση συνεργασίας, προς το σκοπό διεκπεραίωσης της παραγγελίας μου και ενημέρωσής μου σε περίπτωση ανάγκης απόσυρσης ενός προϊόντος ή κλήσης προς επανέλεγχο και σέρβις. Δέχομαι να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία μου για σκοπούς απευθείας διαφήμισης και απευθείας προώθησης πωλήσεων προϊόντων. ΟΧΙ___. Σύμφωνα με το άρθρο 12 & 13 του Ν.2472/1997 έχω δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν και τα οποία αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας κατά τα ανωτέρω, (Υπ. Επεξεργασίας: Ζ).»

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού ανέγνωσε τα πρακτικά της 17.06.2010 και της 24.6.2010, άκουσε την εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 του ν.2472/1997 η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, με άδεια της Αρχής, εφ' όσον συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις της παραγράφου αυτής. Δεν απαιτείται άδεια της Αρχής, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του στοιχ. στ) της παρ. 2 του παραπάνω άρθρου εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε, κατά το άρθρο 26

παρ. 4 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, ότι ορισμένες συμβατικές ρήτρες παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

2. Εξ ετέρου το άρθρο 11 παρ. 1 του ν.2472/1997 και το άρθρο 1 παρ. 2 της κανονιστικής πράξης 1/1999, προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει τα υποκείμενα με τρόπο πρόσφορο και σαφή, τουλάχιστον, για την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, το ονοματεπώνυμο, την ακριβή διεύθυνση και τον αριθμό τηλεφώνου του ή του εκπροσώπου του, προς τον οποίο το υποκείμενο οφείλει να απευθυνθεί προκειμένου να ασκήσει τα κατά το άρθρο 12 και 13 ν.2472/1997 δικαιώματά του, το σκοπό της επεξεργασίας κατά τρόπο εύληπτο και σαφή, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες των αποδεκτών των δεδομένων και τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης για τα δεδομένα που αφορούν το υποκείμενο. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει το υποκείμενο και για κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 της κανονιστικής πράξης 1/1999. Σε περίπτωση επιγενόμενης μεταβολής των στοιχείων αυτών, η ενημέρωση του υποκειμένου για την μεταβολή γίνεται αμελλητί και πάντως πριν από οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 2 της ίδιας κανονιστικής πράξης. Επιτρέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 της κανονιστικής αυτής πράξης, κατ' εξαίρεση και ύστερα από άδεια της Αρχής, η οποία παρέχεται είτε για επιμέρους κλάδους ή τομείς δραστηριότητας ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, είτε για συγκεκριμένο κάθε φορά αρχείο ύστερα από αίτηση του υπευθύνου επεξεργασίας, όταν η ενημέρωση αφορά μεγάλο αριθμό υποκειμένων, η ενημέρωσή τους δια του τύπου, είτε με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο και σαφή τρόπο, σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας του οικείου κλάδου ή τομέα εφ' όσον υπάρχουν.

3. Στην υπό κρίση περίπτωση, η αιτούμενη διαβίβαση εκτός Ε.Ε. εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 9 παρ. 2 στοιχ. στ) εδ. δεύτερο του ν.2472/1997, όπως προκύπτει από τα προσαχθέντα αντίγραφα των πρότυπων συμβατικών ρητρών, οι οποίες έχουν κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις και εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά το άρθρο 26 παρ. 4 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Επίσης, η αποδέκτρια μητρική εταιρεία στις ΗΠΑ έχει προσχωρήσει στις αρχές του «Ασφαλούς Λιμένα», που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Ως εκ τούτου η Αρχή δέχεται, κατά πλειοψηφία, ότι δεν απαιτείται η χορήγηση άδειας για την εν λόγω διαβίβαση.

4. Από τη γνωστοποίηση της εταιρείας και τις βασικές δραστηριότητες επεξεργασίας που προσδιορίζονται στο παράρτημα 1 των πρότυπων συμβατικών ρητρών που προσκόμισε, προκύπτει ότι υπεύθυνος επεξεργασίας και μετά τη διαβίβαση παραμένει η αιτούσα εταιρεία στην Ελλάδα, ενώ η αμερικανική εταιρεία είναι εκτελούσα την επεξεργασία και δεν δικαιούται να επεξεργάζεται τα διαβιβαζόμενα προσωπικά δεδομένα για δικούς της σκοπούς. Η μόνη επεξεργασία στην οποία υποβάλλονται τα δεδομένα μετά τη διαβίβασή τους στην μητρική εταιρεία είναι αυτή της αποθήκευσης και δεν πραγματοποιείται περαιτέρω επεξεργασία από τον αποδέκτη. Ο σκοπός της διαβίβασης, ήτοι η συγκέντρωση των δεδομένων σε έναν κεντρικό διακομιστή για λόγους εξοικονόμησης πόρων και βέλτιστης διαχείρισης, ο οποίος θα πραγματοποιηθεί αποκλειστικά με την αποθήκευση των διαβιβαζομένων δεδομένων, είναι συμβατός με τους σκοπούς συλλογής και επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

5. Τα υποκείμενα δεν ενημερώθηκαν, κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων τους, για την εν λόγω διαβίβαση εκτός Ε.Ε. ούτε βεβαίως για την ιδιότητα της εκτελούσας την επεξεργασία μητρικής εταιρείας στις ΗΠΑ ως αποδέκτη των δεδομένων. Έτσι η

αιτούσα εταιρεία οφείλει πλέον να ενημερώσει τα υποκείμενα για την μεταβολή αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ν.2472/1997 και το άρθρο 2 παρ.2 της κανονιστικής πράξης 1/1999, πριν τη διαβίβαση των δεδομένων τους.

Ειδικότερα, για τους κατόχους των αυτοκινήτων που εισάγει η εταιρεία πρέπει να διαπιστωθεί, πριν αυτοί ενημερωθούν για τη διαβίβαση εκτός Ε.Ε., εάν έχουν ενημερωθεί, κατά το στάδιο της συλλογής, για την πρώτη διαβίβαση των δεδομένων τους από τους διανομείς στην εισαγωγική εταιρεία. Η διαβίβαση αυτή για τους πρώτο και τρίτο ως άνω σκοπούς επεξεργασίας επιτρέπεται χωρίς τη συγκατάθεση των κατόχων διότι εμπίπτει στις εξαιρέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 εδ. α) και β) του ν.2472/1997, αντίστοιχα, ως αναγκαία αφενός για την εκτέλεση της σύμβασης αγοράς του αυτοκινήτου στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι το υποκείμενο των δεδομένων και αφετέρου για την εκπλήρωση της υποχρέωσης του υπευθύνου επεξεργασίας που επιβάλλεται από το ν. 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών. Η διαβίβαση για το δεύτερο ως άνω σκοπό επεξεργασίας της εμπορικής προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών επιτρέπεται με τη συγκατάθεση των αγοραστών, την οποία η εταιρεία δηλώνει ότι λαμβάνει μέσω των διανομέων της. Τα ανωτέρω τρία συμφωνητικά παραγγελίας αυτοκινήτου περιλαμβάνουν δήλωση συγκατάθεσης για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των αγοραστών για τον σκοπό αυτό. Στα δύο πρώτα εξ αυτών δίδεται η δυνατότητα στον αγοραστή να συγκατατεθεί με τρόπο θετικό (σύστημα opt-in), δηλαδή ο αγοραστής συναινεί στην επεξεργασία των δεδομένων του μόνο στην περίπτωση που συμπληρώσει την παρεχόμενη θετική επιλογή. Στο τρίτο, όμως, συμφωνητικό δίδεται στον αγοραστή μόνο η δυνατότητα να αρνηθεί την επεξεργασία εάν συμπληρώσει την μοναδική αρνητική επιλογή που παρέχεται, που σημαίνει ότι συναινεί στην επεξεργασία των δεδομένων του για τον παραπάνω σκοπό εκτός εάν δηλώσει διαφορετικά. Ο τελευταίος αυτός τρόπος λήψης της συγκατάθεσης για τον σκοπό της εμπορικής προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών δεν συνάδει με τις διατάξεις του άρθρου 2 στοιχ. ια' του ν.2472/1997, όπου προβλέπεται ότι η συγκατάθεση πρέπει να είναι ειδική, ρητή, σαφής και να δίδεται εν πλήρη επίγνωση με τρόπο θετικό (σύστημα opt-in). Επίσης, σε κανένα από τα ως άνω συμφωνητικά δεν παρέχεται δυνατότητα συμπλήρωσης ξεχωριστής δήλωσης συγκατάθεσης για τον συγκεκριμένο σκοπό, σε περίπτωση που οι αγοραστές του ίδιου αυτοκινήτου είναι περισσότεροι του ενός.

Από την ως άνω σύμβαση μεταξύ εισαγωγικής εταιρείας και διανομέων, την εγκύκλιο της εταιρείας με οδηγίες προς τους διανομείς της και τα συμφωνητικά παραγγελίας αυτοκινήτου τριών διανομέων, προκύπτει, κατά την κρατήσασα στην Αρχή γνώμη, ότι υπάρχει ενημέρωση των αγοραστών για τη διαβίβαση των δεδομένων τους από τους διανομείς στην εισαγωγική και για τους τρεις ως άνω σκοπούς επεξεργασίας. Συνεπώς, κρίνεται, κατά πλειοψηφία, ότι οι κάτοχοι αυτοκινήτων που εισάγει η εταιρεία έχουν ενημερωθεί για τη διαβίβαση των δεδομένων τους από τους διανομείς στην εισαγωγική.

6. Η Αρχή διαπιστώνει ότι η ενημέρωσή των αγοραστών αυτοκινήτων για τη διαβίβαση εκτός Ε.Ε. αφορά μεγάλο αριθμό υποκειμένων και ως εκ τούτου το κόστος των ατομικών ταχυδρομικών επιστολών είναι πολύ υψηλό. Λαμβάνοντας επιπροσθέτως υπόψη ότι, στην εν λόγω διαβίβαση δεν πραγματοποιείται, πέραν της αποθήκευσης, περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων των υποκειμένων από τον αποδέκτη, και ότι η υπογραφή των πρότυπων συμβατικών ρητρών της από 5.2.2010 Απόφασης της Επιτροπής εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων τους, κρίνεται ότι η ενημέρωση δια του τύπου που θα λάβουν οι κάτοχοι είναι επαρκής και σαφής.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή:

1. Αποφαίνεται ότι δεν απαιτείται άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 2, στοιχ. στ, δεύτερο εδάφιο του ν.2472/1997, για τη διαβίβαση από την αιτούσα εταιρεία στην μητρική αλλοδαπή εταιρεία των αναφερομένων στο ιστορικό της παρούσας προσωπικών δεδομένων των αγοραστών και πωλητών των αυτοκινήτων, των υπαλλήλων, των προσωρινών εργαζομένων, των μετόχων των διανομέων της και των τρίτων συμβεβλημένων με αυτή προσώπων.

2. Χορηγεί άδεια στην εταιρεία για την δια του τύπου ενημέρωση των κατόχων αυτοκινήτων που εισάγει, πριν τη διαβίβαση των δεδομένων τους στην αποδέκτρια εκτελούσα την επεξεργασία μητρική εταιρεία FORD MOTOR COMPANY στις ΗΠΑ, για το σκοπό της συγκέντρωσης των δεδομένων σε έναν κεντρικό διακομιστή για λόγους εξοικονόμησης πόρων και βέλτιστης διαχείρισης, ο οποίος θα πραγματοποιηθεί αποκλειστικά με την αποθήκευση των διαβιβαζομένων δεδομένων, με μνεία των κατά τα άρθρα 12 και 13 του ν.2472/1997 δικαιωμάτων τους.

3. Απευθύνει σύσταση στην εταιρεία και τους διανομείς της να α) ενημερώνουν προσηκόντως τους αγοραστές αυτοκινήτων, κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων τους, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν.2472/1997 και την κανονιστική πράξη 1/1999, ότι τα δεδομένα τους διαβιβάζονται από τους διανομείς στην εισαγωγική εταιρεία και από την εισαγωγική στην εκτελούσα την επεξεργασία μητρική της εισαγωγικής εταιρεία FORD MOTOR COMPANY στις ΗΠΑ για τους αναφερόμενους στο σκεπτικό, αντιστοίχως, σκοπούς επεξεργασίας και β) παρέχουν τη δυνατότητα συμπλήρωσης ξεχωριστής δήλωσης συγκατάθεσης, με τρόπο θετικό και σαφή (σύστημα opt-in) σύμφωνα με τα άρθρα 2 στοιχ. ια' του ν. 2472/1997 και 11 του ν.3471/2006, για κάθε αγοραστή ως προς το σκοπό της εμπορικής προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, σε ξεχωριστό ευδιάκριτο μέρος του εντύπου.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 73/2010**ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΟΥ ΣΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΟΣ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.**

Ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στους εισηγητές, οι οποίοι, αφού ανέγνωσαν τη γραπτή εισήγηση των Θ. Τουτζιάρáκη και Ε. Μαραγκού, ανέπτυξαν τα ακόλουθα:

1. Η Αρχή δέχεται πλήθος ερωτημάτων από δημόσιες υπηρεσίες σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης στους καταγγελλόμενους αντιγράφων των σε βάρος τους καταγγελιών που υποβάλλονται για διερεύνηση και για τις δικές τους ενέργειες. Το ερώτημα που συνήθως θέτουν οι υπηρεσίες είναι εάν πρέπει, κατά τη χορήγηση της καταγγελίας στον καταγγελλόμενο, να απαλείψουν (ή όχι) το όνομα και τα λοιπά στοιχεία επικοινωνίας (ταχυδρομική διεύθυνση, τηλέφωνο) του καταγγέλλοντος. Ο καταγγελλόμενος δεν αρκείται συνήθως να πληροφορηθεί μόνο το κείμενο της καταγγελίας, αλλά ζητεί και τα στοιχεία του καταγγέλλοντος, προκειμένου να ασκήσει εναντίον του νόμιμες αξιώσεις (π.χ. μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση ή/και ψευδή καταμήνυση, αγωγή για ηθική βλάβη κλπ.). Η περιπλοκότητα του ζητήματος συνίσταται στο ότι, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο καταγγελλόμενος φέρεται τυπικά να έχει την ιδιότητα του τρίτου ως προς τα στοιχεία του καταγγέλλοντος, αλλά ουσιαστικά είναι το υποκείμενο των δεδομένων, δεδομένου ότι το περιεχόμενο της καταγγελίας αναφέρεται κατεξοχήν σε αυτόν.

2. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων (άρθρο 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997). Υποκείμενο των δεδομένων είναι το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα (άρθρο 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997). Περαιτέρω, το άρθρο 12 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 προβλέπει ότι «Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητεί και να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, χωρίς καθυστέρηση και κατά τρόπο εύληπτο και σαφή, τις ακόλουθες πληροφορίες: α) Όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, καθώς και την προέλευσή τους [...]. Η πληροφορία ποιος στρέφεται εναντίον του καταγγελλόμενου είναι πληροφορία που αναφέρεται στον τελευταίο και εμπεριέχεται στο δικαίωμα πρόσβασης του προαναφερόμενου άρθρου. Συγκεκριμένα, το δικαίωμα γνώσης της προέλευσης των δεδομένων σημαίνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να γνωστοποιεί στο υποκείμενο των δεδομένων την προέλευση, δηλαδή την “πηγή” των δεδομένων του (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις 4/2005 και 39/2005 της Αρχής, με τις οποίες επιβλήθηκαν πρόστιμα στους υπεύθυνους επεξεργασίας, επειδή δεν ικανοποίησαν το δικαίωμα πρόσβασης, καθώς δεν απάντησαν ικανοποιητικά – ανάμεσα στα άλλα – και ως προς την πηγή των δεδομένων).² Η Αρχή έχει μάλιστα κρίνει, ότι στην έννοια της “προέλευσης” μπορεί να εμπίπτουν και τρίτα φυσικά πρόσωπα, τα οποία διέθεσαν τις σχετικές πληροφορίες (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις 4/2003 και 43/2003 της Αρχής, όπου επισημαίνεται ότι ο καταγγελλόμενος δικαιούται να έχει πρόσβαση στο κείμενο της καταγγελίας και να γνωρίζει – εφόσον η καταγγελία είναι επώνυμη – το όνομα αυτού που τον καταγγέλλει, χωρίς να εξετάζεται το ζήτημα αν ο καταγγέλλων είναι τρίτος ή όχι).³ Εξάλλου η γνώση της προέλευσης των δεδομένων είναι αναγκαία προκειμένου το υποκείμενο των δεδομένων να είναι σε θέση να ασκήσει περαιτέρω δικαιώματά του (σε κάθε περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, είτε είναι φυσικό είτε νομικό πρόσωπο, έχει κατά κανόνα και υπέρτερο έννομο συμφέρον να λάβει το πλήρες κείμενο της σε βάρος του καταγγελίας, ιδίως για να μπορεί να υπερασπισθεί τον εαυτό του αρτιότερα και να ασκήσει τα δικαιώματά του). Για παράδειγμα, μόνο μέσω της αποκάλυψης της πηγής, το υποκείμενο είναι συχνά πλέον σε θέση να αντικρούσει ισχυρισμούς, οι οποίοι ενδεχομένως έγιναν από συγκεκριμένα κίνητρα ή οι οποίοι μόνο από την οπτική του ίδιου του ισχυριζόμενου (καταγγέλλοντος) μπορούν να γίνουν κατανοητοί. Από την άλλη μεριά, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η διαβίβαση των στοιχείων του καταγγέλλοντος στον καταγγελλόμενο συνιστά και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του καταγγέλλοντος (άρθρο 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997), ο οποίος είναι επίσης υποκείμενο των δεδομένων ως προς την πληροφορία ότι εκείνος είναι το πρόσωπο που υπέβαλε την καταγγελία και ως προς τα στοιχεία της ταυτότητας και διεύθυνσής του που περιέχονται στο κείμενο της καταγγελίας αυτής.

2. Πρβλ. και επιστημονική θεμελίωση του ζητήματος σε DAMMANN/SIMITIS, EG-Datenschutzrichtlinie - Kommentar, Nomos Verlagsgesellschaft Baden-Baden, 1. Auflage 1997, σελ. 191 και 194 - αριθ. περιθ. 6 (ερμηνεία του αντίστοιχου άρθρου 12 στοιχ. α', δεύτερη παύλα της Οδηγίας 95/46/ΕΚ), καθώς και από BUTTARELLI σε European IT Law, Kluwer Law International 2006, σελ. 64 (ερμηνεία της ίδιας διάταξης της Οδηγίας 95/46/ΕΚ). Και οι δύο ως άνω συγγραφείς επισημαίνουν ότι για τον προσδιορισμό της «προέλευσης» των δεδομένων απαιτούνται συγκεκριμένα στοιχεία, καθώς μια γενική αναφορά στην πηγή ή απλώς στην κατηγορία της πηγής θα ήταν αόριστη και συνεπώς χωρίς νόημα.

3. Βλ. επίσης MALLMANN σε Simitis (Hrsg.), Kommentar zum Datenschutzgesetz, Nomos, 6. Auflage, σελ. 867-868 - αριθ. περιθ. 25 (ερμηνεία του αντίστοιχου άρθρου 19 του Γερμανικού Νόμου), όπου σημειώνεται ότι στοιχεία σχετικά με την «προέλευση» αποτελούν και αυτά προσωπικά δεδομένα του υποκειμένου (εφόσον περιλαμβάνονται στο δικαίωμα πρόσβασης) και ότι τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι και εκείνα που αναφέρονται σε φυσικά πρόσωπα. Ομοίως και DAMMANN στο ίδιο βιβλίο, σελ. 278 - αριθ. περιθ. 46, ο οποίος σημειώνει ότι η πληροφορία για την πηγή των δεδομένων, όταν αυτή η πηγή είναι φυσικό πρόσωπο, περιέχει τη δήλωση ότι το φυσικό αυτό πρόσωπο ενήργησε σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων.

3. Ακολουθώντας, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο μπορεί να περιοριστεί το κατά το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997 δικαίωμα πρόσβασης του καταγγελλόμενου, δηλαδή κατά πόσο μπορεί να περιοριστεί το δικαίωμα του καταγγελλόμενου να πληροφορηθεί την «πηγή» των δεδομένων που τον αφορούν, ιδίως όταν «θίγονται» δικαιώματα του καταγγέλλοντος (π.χ. υφίσταται απειλή για τη ζωή του ή την περιουσία του εκ μέρους του καταγγελλόμενου). Ρητός περιορισμός προβλέπεται καταρχήν στην παρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997: «Με απόφαση της Αρχής, ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας, η υποχρέωση πληροφόρησης, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου [που περιλαμβάνει την κατά τα προαναφερόμενα υποχρέωση ακριβούς πληροφόρησης του υποκειμένου για την «πηγή» των δεδομένων του], μπορεί να αρθεί, εν όλω ή εν μέρει, εφόσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων». Σημειώνεται ότι το άρθρο 13 παρ. 1 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ προβλέπει δυνατότητα στον εθνικό νομοθέτη να εισάγει ευρύτερους περιορισμούς στο δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων και συγκεκριμένα ότι περιορισμός στο δικαίωμα αυτό μπορεί να προβλεφθεί, μεταξύ άλλων, εφόσον αυτό απαιτείται για τη διαφύλαξη της προστασίας του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων προσώπων (στοιχ. ζ'). Ως δικαιώματα «άλλων προσώπων» (δηλαδή τρίτων) νοούνται και η προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, καθώς και η προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η διάταξη αυτή υιοθετήθηκε από άλλες ένομες τάξεις (π.χ. Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία), δηλαδή το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων περιορίζεται στο ίδιο άρθρο, στο οποίο προβλέπεται, με την ρητή επιφύλαξη υπέρ των δικαιωμάτων άλλων προσώπων. Ο έλληνας νομοθέτης επέλεξε να εντάξει στο άρθρο 12 του Ν. 2472/1997 (δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων) μόνο δυο συγκεκριμένους περιορισμούς (για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων) και δεν διατύπωσε καμία ρητή επιφύλαξη υπέρ των δικαιωμάτων άλλων προσώπων.

4. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι δημόσια υπηρεσία, η υποβληθείσα σε αυτήν καταγγελία είναι ταυτόχρονα και δημόσιο έγγραφο.⁴ Συνεπώς, εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή παράλληλα το άρθρο 5 του Κ.Δ.Διαδ., στο οποίο ορίζεται η υποχρέωση των δημοσίων υπηρεσιών να παρέχουν (και το αντίστοιχο δικαίωμα των πολιτών να αξιώνουν) πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997). Σύμφωνα δε με την παρ. 3 εδ. α' του άρθρου 5 του Κ.Δ.Διαδ., το δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που α) ένα τέτοιο έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου ή β) παραβλάπεται απόρρητο, το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 3 εδ. β' του ίδιου άρθρου, η αρμόδια διοικητική αρχή μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, αν η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα της υπόθεσης σχετικά με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης. Αναφορικά με την κατά το

4. Βλ. σχετικές Γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους 482/1995, σελ. 4-5, 589/2005, σελ. 9-10, 326/2005, σελ. 6, 63/2008, σελ. 9-10. Πρβλ. και σχετική θεωρητική προσέγγιση από ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ, Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία των προσωπικών δεδομένων, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2007, σελ. 183 επ. Επίσης, στο άρθρο 4 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 3448/2006 (ΦΕΚ Α' 57) για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ορίζεται ότι: Ως "έγγραφα", για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου λογίζονται και τα ιδιωτικά έγγραφα που βρίσκονται σε αρχεία (φακέλους) φορέων του δημοσίου τομέα και χρησιμοποιήθηκαν ή λήφθηκαν υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής τους δράσης.

άρθρο 5 παρ. 3 εδ. α' του Κ.Δ.Διαδ. «ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή», η Αρχή έχει ήδη αποφανθεί ότι η έννοια της «ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής» είναι στενότερη της έννοιας των προσωπικών δεδομένων (βλ. ενδεικτικά τις Αποφάσεις 53/2000 και 32/2005 της Αρχής), αντιπαράτάσσεται δε στη «δημόσια ζωή» και αφορά μια γενικά παραδεκτή, σύμφωνα με τις κρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις, «σφαίρα του απορρήτου» του ατόμου, όπως είναι, για παράδειγμα, η ερωτική του ζωή, σωματικά ελαττώματα ή προβλήματα της υγείας του, ενδοοικογενειακές έριδες.⁵ Στον πυρήνα της ιδιωτικής ζωής εμπίπτουν κατά κανόνα τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (άρθρο 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997).⁶ Περαιτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (βλ. για παράδειγμα Γνωμοδότηση ΝΣΚ 482/1995 σχετικά με την υποχρέωση γνωστοποίησης του περιεχομένου έγγραφης καταγγελίας για φορολογικές παραβάσεις στον καταγγελλόμενο) έχει κρίνει ότι η Διοίκηση υποχρεούται, με βάση τον Κ.Δ.Διαδ., να γνωστοποιεί το περιεχόμενο έγγραφης καταγγελίας στον καταγγελλόμενο και να του χορηγεί αντίγραφο αυτής, εκτός εάν: α) η γνωστοποίηση μπορεί να δυσχεράνει την έρευνα διοικητικών ή δικαστικών αρχών για τα καταγγελλόμενα (κίνδυνος εξαφάνισης ή συγκάλυψης των στοιχείων) ή β) η καταγγελία δεν στηρίζει αφ' εαυτής διοικητική πράξη ή άλλα επίσημα έγγραφα της αρμόδιας αρχής, όπως αναλυτικά εκτίθεται στη γνωμοδότηση, και ο καταγγελλόμενος δεν θεμελιώνει συγκεκριμένο έννομο συμφέρον να λάβει γνώση της καταγγελίας.⁷ Συνεπώς, εφόσον πρόκειται ταυτόχρονα και για δημόσια έγγραφα, όλοι οι προαναφερόμενοι περιορισμοί του άρθρου 5 παρ. 3 του Κ.Δ.Διαδ. είναι δυνατό να συνιστούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και νόμιμους περιορισμούς του δικαιώματος πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων (άρθρο 12 του Ν. 2472/1997). Έτσι, για παράδειγμα, είναι δυνατό, με βάση τα προαναφερόμενα, ουσιαστικά να μετατίθεται το χρονικό σημείο της πρόσβασης του καταγγελλόμενου στην καταγγελία και να επιτρέπεται αυτή όταν δεν δυσχεραίνεται πλέον η έρευνα για τα καταγγελλόμενα (π.χ. έχει ήδη ολοκληρωθεί η πρώτη έρευνα και συλλογή των απαραίτητων στοιχείων).

5. Περιορισμοί μπορεί, επίσης, να προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την εξέταση και το γενικότερο χειρισμό καταγγελιών από την εκάστοτε δημόσια

5. Βλ. σχετικά ΧΡΥΣΟΓΟΝΟ, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Σάκκουλα 2002, σελ. 234 επ., ΙΓΓΛΕΖΑΚΗ, Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Σάκκουλα 2004, σελ. 49 επ., ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα, Τόμος Α', Εκδόσεις Σάκκουλα 1991, σελ. 324 επ., ΠΑΡΑΡΑΣ, Σύνταγμα 1975 – Corpus, Τόμος Ι, Εκδόσεις Σάκκουλα 1982, σελ. 178 επ.

6. Βλ. σχετικά Εισηγητική Έκθεση Ν. 2472/1997, ΚΝοΒ 1997, τόμος 45, σελ. 504, καθώς και ΕΥΡΩΠΑΙΟ ΕΠΟΠΤΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, "Η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και η προστασία των δεδομένων", σύντομη περίληψη, Ιούλιος 2005, σελ. 3 (διαθέσιμη ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/Publications/Papers/BackgroundP/05-07_BP_summary_EL.pdf), καθώς και ΛΑΖΑΡΑΚΟ, Το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία, Νομική Βιβλιοθήκη 2006, σελ. 104.

7. Ειδικότερα, ως προς την περίπτωση β', αναφέρει το ΝΣΚ: Αν οι καταγγελλθείσες πράξεις ή παραλείψεις διαπιστώθηκαν μετά από διεξαχθείσα έρευνα κρατικών οργάνων και οι ενέργειες των αρμόδιων αρχών που επακολούθησαν (επιβολή κυρώσεων, παραπομπή στον εισαγγελέα κλπ.) στηρίζονται αποκλειστικά στις διαπιστώσεις αυτές, τότε ο καταγγελλόμενος δεν χρειάζεται να στραφεί κατά του καταγγέλλοντος. Και αυτό, διότι στην συγκεκριμένη περίπτωση η οποιαδήποτε προσβολή των υλικών συμφερόντων και της ηθικής υποστάσεως του καταγγελλόμενου δεν απορρέει από την καταγγελία, αλλά από διοικητικές πράξεις και ενέργειες, κατά των οποίων μπορεί ο καταγγελλόμενος να ασκήσει τα ειδικώς προβλεπόμενα από το νόμο ένδικα μέσα και βοηθήματα. Εν πάση περιπτώσει, κάτω από τις προαναφερθείσες συνθήκες, το αίτημα του καταγγελλόμενου να του γνωστοποιηθεί η σε βάρος του καταγγελία για φορολογικές παραβάσεις ή και φορολογικά αδικήματα που διαπιστώθηκαν αρμοδίως και κατά τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος, παρίσταται και ως καταχρηστικό. Για τον πρόσθετο αυτό λόγο, η Διοίκηση νόμιμα μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του σχετικού αιτήματος. Σημειώνεται ότι η Γνωμοδότηση αυτή έγινε δεκτή από τον Υφυπουργό Οικονομικών και κοινοποιήθηκε στις υπηρεσίες με την Εγκύκλιο ΥΠΟΙΚ ΠΟΛ.1307/23.11.1995, με την εντολή να εφαρμοστεί στις σχετικές περιπτώσεις.

υπηρεσία και οι οποίες επιβάλλουν, ενδεχομένως, απόλυτη ή μερική τήρηση μυστικότητας. Για παράδειγμα, στο άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 3094/2003 περί Συνηγόρου του Πολίτη, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3242/2004, προβλέπεται η δυνατότητα του Συνηγόρου του Πολίτη να μην ανακοινώνει το όνομα και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του προσώπου που κατέθεσε αναφορά, εφόσον το ζητήσει εγγράφως ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος και εφόσον η διερεύνηση της αναφοράς είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος.

6. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, ο καταγγέλλων είναι και εκείνος υποκείμενο προσωπικών δεδομένων που περιέχονται στην καταγγελία (των στοιχείων της ταυτότητάς του, ως φυσικού προσώπου, συντάκτη της καταγγελίας, και των στοιχείων επικοινωνίας του), η εκάστοτε δημόσια υπηρεσία, ήδη κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων, έχει την υποχρέωση να τον ενημερώσει, ανάμεσα στα άλλα, και για τους αποδέκτες των δεδομένων αυτών (βλ. άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997). Συνεπώς, είναι ιδιαίτερα σκόπιμο, ήδη κατά την υποβολή καταγγελίας σε μια δημόσια υπηρεσία, η τελευταία να ενημερώνει τον καταγγέλλοντα ότι τόσο το κείμενο της καταγγελίας του όσο και το όνομά του, είναι δεδομένα που μπορεί να γνωστοποιηθούν στον καταγγελλόμενο, ιδίως εφόσον ο τελευταίος τα ζητήσει.⁸ Και αυτό, διότι ο καταγγελλόμενος έχει κατά κανόνα ως προς αυτά τα δεδομένα δικαίωμα πρόσβασης (άρθρο 12 του Ν. 2472/1997 και άρθρο 5 παρ. 1-3 του Κ.Δ.Διαδ.), οπότε είναι ένας νόμιμος αποδέκτης του κειμένου και των λοιπών στοιχείων της καταγγελίας. Κατά αυτό τον τρόπο, ο εκάστοτε καταγγέλλων, θα πρέπει εξαρχής να αιτιολογήσει τους λόγους που δικαιολογούν τη μη χορήγηση των στοιχείων του στον καταγγελλόμενο. Η δημόσια υπηρεσία, αντίστοιχα, θα μπορεί εξαρχής να εξετάζει τη νομιμότητα των λόγων που προβάλλει ο καταγγέλλων και, επιπλέον, σε περίπτωση που τα χορηγήσει, δεν θα υποχρεούται να ενημερώσει εκ νέου τον καταγγέλλοντα για τη χορήγηση αυτή (αφού θα τον έχει ήδη κατά την υποβολή της καταγγελίας ενημερώσει για την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών στον καταγγελλόμενο, σύμφωνα με το οριζόμενο στο άρθρο 11 του Ν. 2472/1997).⁹ Η κατά τα προαναφερόμενα ενημέρωση του καταγγέλλοντος μπορεί να γίνει με κάθε πρόσφορο τρόπο (βλ. άρθρο 3 παρ. 2 της υπ' αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής για την «*Ενημέρωση υποκειμένου των δεδομένων κατ' άρθρο 11 Ν. 2472/1997*»). Για παράδειγμα, μπορεί να γίνει: α) με ειδική και σαφή επισήμανση στο πρότυπο έντυπο της καταγγελίας, β) με ανάρτηση ευδιάκριτης προειδοποιητικής ανακοίνωσης στο χώρο/γραφείο υποβολής της καταγγελίας, γ) με ειδική, σαφή και ευδιάκριτη επισήμανση στο διαδικτυακό τόπο (ιστοσελίδα) της κάθε δημόσιας υπηρεσίας, ιδίως εάν προβλέπεται και ηλεκτρονική υποβολή καταγγελιών. Τέλος, επισημαίνεται ότι ο επιμελής πολίτης οφείλει να γνωρίζει ότι ο καταγγελλόμενος είναι ενδεχόμενος αποδέκτης και ότι έχει κατά κανόνα δικαίωμα πρόσβασης στην καταγγελία που τον αφορά.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη την γραπτή εισήγηση και την προφορική ανάπτυξή της, και μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Α. Ο καταγγελλόμενος, ως υποκείμενο των δεδομένων της καταγγελίας που έχει υποβληθεί σε βάρος του σε δημόσια υπηρεσία, έχει σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2

8. Βλ. ΕΥΡΩΠΑΙΟ ΕΠΟΠΤΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, σύντομη περίληψη του εγγράφου του "Η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και η προστασία δεδομένων" (ως άνω υποσ. 5), σελ. 7, όπου επισημαίνεται συγκεκριμένα ότι " [...] Η τήρηση αμφοτέρων των δικαιωμάτων (εν. δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε δημόσια έγγραφα και δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) μπορεί να ενισχυθεί με την προληπτική αντιμετώπιση, ήτοι την εκ των προτέρων ορθή ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων σχετικά με τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα [...]".

9. Έτσι και η με αριθ. Γ/ΕΞ/1347/27-02-2009 απάντηση της Αρχής προς το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).

στοιχ. α' του Ν. 2472/1997 δικαίωμα πρόσβασης στο κείμενο της εν λόγω καταγγελίας, καθώς και σε πληροφορίες σχετικές με την προέλευση (πηγή) των δεδομένων αυτών. Ως προέλευση νοούνται τα στοιχεία ταυτοποίησης του καταγγέλλοντος που περιέχονται στο κείμενο της καταγγελίας, όπως είναι ιδίως το όνομα και η διεύθυνση του καταγγέλλοντος. Ωστόσο, το δικαίωμα αυτό του καταγγελλόμενου υπόκειται σε περιορισμούς στις εξής περιπτώσεις:

1) Όταν, κατά το άρθρο 12 παρ. 5 του Ν. 2472/1997, η επεξεργασία δεδομένων (εξέταση της καταγγελίας) γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

2) Όταν, κατά το άρθρο 5 παρ. 3 του Κ.Δ.Διαδ., η έγγραφη καταγγελία αφορά την υπό στενή έννοια ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του καταγγέλλοντος ή άλλου τρίτου προσώπου ή όταν με τη γνωστοποίηση της έγγραφης καταγγελίας παραβιάζεται απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις (υποχρεωτικοί περιορισμοί του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα), καθώς και αν η καταγγελία περιέχεται σε συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ή αν η ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης του καταγγελλόμενου είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα της υπόθεσης (δυσνητικοί περιορισμοί του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα).

3) Όταν ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, που ρυθμίζουν την έρευνα και διεκπεραίωση συγκεκριμένων καταγγελιών από την οικεία δημόσια υπηρεσία, επιβάλλουν ή επιτρέπουν, ενδεχομένως, απόλυτη ή μερική τήρηση μυστικότητας.

4) Όταν με τη γνωστοποίηση των στοιχείων του καταγγέλλοντος απειλείται το υπέρτατο έννομο αγαθό της ζωής του.

Β. Κάθε δημόσια υπηρεσία, η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει καταγγελίες, διαβιβάζει κατά κανόνα αντίγραφα των καταγγελιών αυτών στους καταγγελλομένους, ώστε οι τελευταίοι να λάβουν γνώση και να εκθέσουν τις απόψεις τους. Η διαβίβαση αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της αρμοδιότητας κάθε υπηρεσίας και της ανάγκης για την ορθή διερεύνηση της υπόθεσης. Η διοικητική αυτή πρακτική αποτελεί κοινή γνώση του επιμελούσους πολίτη. Συγκεκριμένα, ο καταγγέλλων οφείλει να γνωρίζει ότι ο καταγγελλόμενος έχει, πλην νομίμων εξαιρέσεων, δικαίωμα πρόσβασης στην καταγγελία που τον αφορά και στα στοιχεία του καταγγέλλοντος. Το δικαίωμα αυτό ερείδεται πρωτίστως στο άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, αλλά και στις διατάξεις για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 παρ. 1-3 του Κ.Δ.Διαδ). Επομένως, ο καταγγελλόμενος είναι ένας από τους νόμιμους και πιθανούς αποδέκτες της καταγγελίας κατά την έννοια του άρθρου 11 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 στοιχ. ι' του Ν. 2472/1997 (γεγονός που θα μπορούσε να δικαιολογήσει και την απαλλαγή από την υποχρέωση ενημέρωσης, πρβλ. άρθρο 4 της υπ' αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής). Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιείται σχετική ενημέρωση στον καταγγέλλοντα τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο τελευταίος υποβάλει την καταγγελία του. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να πραγματοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 της υπ' αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής, όπως α) με ειδική και σαφή επισήμανση στο πρότυπο έντυπο της καταγγελίας, β) με ανάρτηση ευδιάκριτης προειδοποιητικής ανακοίνωσης στο χώρο/γραφείο υποβολής της καταγγελίας, γ) με ειδική, σαφή και ευδιάκριτη επισήμανση στο διαδικτυακό τόπο (ιστοσελίδα) της κάθε δημόσιας υπηρεσίας, ιδίως εάν προβλέπεται και ηλεκτρονική υποβολή καταγγελιών. Παράλληλα, ο καταγγέλλων, ο οποίος δεν επιθυμεί να αποκαλυφθούν τα στοιχεία του στον καταγγελλόμενο, θα πρέπει εξ αρχής να επικαλείται εγγράφως τους λόγους, που δικαιολογούν την ικανοποίηση αυτού του αιτήματος, ώστε τούτο να εξετάζεται επικαίρως από τη δημόσια υπηρεσία.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 74/2010**ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΑΔΕΙΑΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕ ΟΡΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.**

Η Αρχή συνεδρίασε προκειμένου να εξετάσει τον τρόπο χορήγησης άδειας σε νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας (όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης) για δικαστική χρήση δεδομένων υγείας ασθενών τους, με σκοπό την άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος του υπευθύνου επεξεργασίας ή και των ιατρών του.

Ο Πρόεδρος έδωσε, καταρχάς, το λόγο στην Ε. Ι. Τσακίριδου, η οποία, αφού ανέγνωσε τη γραπτή εισήγησή της, ανέπτυξε προφορικά και τα ακόλουθα:

1. Η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως είναι τα δεδομένα υγείας και τα ιατρικά δεδομένα, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία του σχετικού αρχείου που τηρούν τα διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα (Νοσοκομεία/ Κλινικές/ Κέντρα Υγείας/ Αποθεραπείας/ Αποκατάστασης κλπ.), επιτρέπεται κατόπιν άδειας της Αρχής (βλ. διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 στοιχ. δ΄ και 7Α παρ. 2 στοιχ. δ΄ του Ν.2472/1997). Η Αρχή χορηγεί σε νοσηλευτικά ιδρύματα, κατόπιν αιτήσεώς τους, άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του αρχείου που τηρούν, διαγράφοντας συγχρόνως το νόμιμο πλαίσιο λειτουργίας του αρχείου και καθορίζοντας τους όρους της άδειας (π.χ. πότε επιτρέπεται η διαβίβαση των δεδομένων, σε ποιους αποδέκτες).

2. Περαιτέρω, οι επιμελείς¹ υπεύθυνοι επεξεργασίας, ζητούν την άδεια να προβούν σε δικαστική χρήση δεδομένων που τηρούν (στοιχεία ιατρικού φακέλου ασθενούς), προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματά τους ενώπιον δικαστηρίου, για την αντίκρουση σε βάρος τους αγωγών λόγω ιατρικών σφαλμάτων και πλημμελειών κατά την παροχή υπηρεσιών υγείας. Σημειώνεται ότι η σκοπούμενη επεξεργασία δεν εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 7Α στοιχ. δ΄ του Ν. 2472/1997 και επιτρέπεται μετά από άδεια της Αρχής, που εκδίδεται με βάση τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ΄ του Ν.2472/1997.

3. Ωστόσο λαμβανομένων υπόψη: α) της συχνότητας των σχετικών αιτήσεων, β) του ότι σε όλες τις περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη της Αρχής έχει δοθεί η άδεια που ζητήθηκε (για δικαστική χρήση των στοιχείων του σχετικού ιατρικού φακέλου νοσηλείας), βλ. πλήθος απαντητικών εγγράφων και σειρά πράξεων της Αρχής (ιδίως, τις με αριθ. 40/2009, 55/2009, 71/2009, 72/2009, 82/2009, 13/2010, 17/2010, 18/2010, 35/2010 αποφάσεις) και γ) της δυνατότητας της Αρχής σε επεξεργασίες που κρίνει ότι δεν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους να εφαρμόσει απλουστευμένους κανόνες επεξεργασίας δεδομένων, διαφαίνεται πλέον σκόπιμο όχι να δίνεται ad hoc άδεια για τον σκοπό της δικαστικής χρήσης των δεδομένων υγείας, αλλά να τροποποιείται η αρχική άδεια λειτουργίας του αρχείου του νοσηλευτικού ιδρύματος, ώστε να συμπεριλάβει την περίπτωση της δικαστικής χρήσης των δεδομένων, εκ μέρους του νοσηλευτικού ιδρύματος αλλά και των ιατρών του, σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας. Σημειώνεται ότι οι ιατροί, που κατά τον κρίσιμο χρόνο παρείχαν, με οποιαδήποτε σχέση, τις υπηρεσίες τους στον υπεύθυνο επεξεργασίας και

1. Σημειώνεται ότι η Αρχή, κατά την πάγια θέση της (βλ. Απόφαση 147/2001 και σειρά άλλων πράξεων της Αρχής), δεν επιλαμβάνεται κατασταλτικά σχετικών παραπόνων παράνομης συλλογής και δικαστικής χρήσης προσωπικών δεδομένων, καθώς εάν τα δεδομένα βρίσκονται ήδη σε φάκελο δικογραφίας (π.χ. χωρίς άδεια της Αρχής), η Αρχή κρίνει ότι είναι αναρμόδια και ότι η νομιμότητα της συλλογής και δικαστικής χρήσης προσωπικών δεδομένων κρίνεται αποκλειστικά από τον δικαστικό λειτουργό, όπου εκκρεμεί η υπόθεση.

εκ των καθηκόντων τους μετείχαν στην παροχή ιατρικής φροντίδας στον συγκεκριμένο ασθενή, είναι συχνά μαζί με το νοσηλευτικό ίδρυμα εναγόμενοι για ιατρικά σφάλματα και πλημμέλειες, ή και κατηγορούμενοι για τέλεση σωματικής βλάβης από αμέλεια, οπότε, αν και γνωρίζουν τις αιτούμενες πληροφορίες, χρειάζονται τη χορήγησή τους για την άσκηση ή υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους ενώπιον δικαστηρίου. Έτσι, με πρόβλεψη του κατάλληλου όρου στην άδεια λειτουργίας του νοσηλευτικού ιδρύματος, θα απεμπλακεί η Αρχή από τα συναφή αιτήματα έκδοσης ad hoc άδειας για δικαστική χρήση ιατρικού φακέλου από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή και για χορήγηση του ιατρικού φακέλου στον ιατρό του υπευθύνου επεξεργασίας για τον σκοπό της άσκησης ή υπεράσπισης δικαιωμάτων του ενώπιον δικαστηρίου.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη όλα τα παραπάνω, και μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Α. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η δικαστική χρήση των δεδομένων υγείας εκ μέρους του νοσηλευτικού ιδρύματος ή και των ιατρών του, στους οποίους αποδίδεται ευθύνη για ιατρικές πράξεις και παραλείψεις σχετικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας, είναι δικαιολογημένη έως και αυτονόητη και δεν ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για το υποκείμενο των δεδομένων, καθώς τα δεδομένα ουσιαστικά αποκαλύπτονται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια, όπου εκκρεμεί η σχετική υπόθεση, και όπου στις περισσότερες περιπτώσεις ο ίδιος ο ενάγων ασθενής τα έχει ήδη εισφέρει στην κρίση του δικαστηρίου, πρέπει να διευρυνθούν οι αποδέκτες στις άδειες τήρησης και λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα των νομικών προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες υγείας. Συγκεκριμένα, κρίνεται νόμιμο και σκόπιμο, ενόψει και του μεγάλου αριθμού αιτήσεων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997, να προστεθεί στις ανωτέρω εκδιδόμενες άδειες όρος που να επιτρέπει την επεξεργασία των δεδομένων υγείας ασθενούς εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας και των ιατρών του, που με οποιαδήποτε σχέση μετείχαν κατά τον κρίσιμο χρόνο στην παροχή υπηρεσιών ιατρικής φροντίδας στο συγκεκριμένο ασθενή. Η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται εφόσον είναι αναγκαία για τον σκοπό της αναγνώρισης, άσκησης ή υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997) σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει σχετικά τους ασθενείς, ως υποκείμενα των δεδομένων, όχι απαραίτητα κατά την συλλογή των δεδομένων (κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997), αλλά πάντως το αργότερο πριν τη χρήση των δεδομένων ενώπιον δικαστηρίου ή πριν τη χορήγηση των δεδομένων στους προαναφερόμενους ιατρούς για δικαστική χρήση (κατά το άρθρο 11 παρ. 3 του ίδιου νόμου).²

Β. Όταν υποβάλλεται από τα διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα, διαγνωστικά κέντρα κλπ. αίτηση για τη χορήγηση ή ανανέωση άδειας τήρησης αρχείου με δεδομένα υγείας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997, θα περιλαμβάνονται αυτεπαγγέλτως στην άδεια οι παρακάτω όροι.

Το ίδιο θα γίνεται σε περίπτωση υποβολής από το νοσηλευτικό ίδρυμα άδειας για δικαστική χρήση δεδομένων ιατρικού φακέλου από τον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από τον ιατρό του για το σκοπό της άσκησης ή υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου. Στην περίπτωση αυτή, θα διατάσσεται με το

2. Βλ. και την κοινοτική ρύθμιση (άρθρα 10 και 11 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ), η οποία είναι ελαστικότερη και, μεταξύ άλλων, τοποθετεί χρονικά την υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου πριν την ανακοίνωση των δεδομένων σε τρίτους.

πρακτικό συνεδρίασης του Τμήματος η αυτεπάγγελτη τροποποίηση (συμπλήρωση) της ισχύουσας άδειας με την αναγραφή των παρακάτω όρων και θα ενημερώνεται από τον εισηγητή ελεγκτή ο ενδιαφερόμενος ότι το συγκεκριμένο αίτημα χορήγησης άδειας χρήσης δεδομένων υγείας δεν εξετάζεται ως αλυσιτελής.

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει λάβει άδεια τήρησης και λειτουργίας αρχείου με δεδομένα υγείας ή έχει λήξει η ισχύς της άδειας, πρέπει ο εισηγητής ελεγκτής να ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ότι απαιτείται η υποβολή σχετικού αιτήματος για την έκδοση ή ανανέωση της άδειας. Όταν υποβληθεί η σχετική αίτηση, το Τμήμα θα ενεργεί όπως στην αμέσως προηγούμενη περίπτωση.

Οι όροι που θα περιλαμβάνονται στην άδεια θα έχουν την ακόλουθη διατύπωση:

«Ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιτρέπεται να χρησιμοποιεί ενώπιον δικαστηρίου δεδομένα υγείας ασθενών, που είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων του σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας. Στην περίπτωση αυτή ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, πριν τη χρήση των δεδομένων ενώπιον δικαστηρίου, να ενημερώνει σχετικά τα υποκείμενα των δεδομένων.

Επίσης επιτρέπεται η χορήγηση δεδομένων ασθενών σε ιατρούς, οι οποίοι παρείχαν, με οποιαδήποτε σχέση, κατά τον κρίσιμο χρόνο, τις υπηρεσίες τους στον υπεύθυνο επεξεργασίας και εκ των καθκόντων τους μετείχαν στην παροχή ιατρικής φροντίδας στο συγκεκριμένο ασθενή, εφόσον η χορήγηση των δεδομένων είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων τους ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου σε υποθέσεις που αφορούν ιατρική ευθύνη και εν γένει την παροχή υπηρεσιών υγείας. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει πριν τη χορήγηση των δεδομένων στους ιατρούς να ενημερώνει σχετικά τα υποκείμενα των δεδομένων.»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 75/2010

ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΓΙΑ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Ο Α, υπήκοος Αλβανίας, με τη με αριθμ. πρωτοκόλλου Α/ΕΙΣ/205/5.9.2008 προσφυγή του προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ζήτησε τη διαγραφή του από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (στο εξής και ΣΠΣ) και από τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (στο εξής και ΕΚΑΝΑ).

Όπως προκύπτει από το με αριθμ. πρωτοκόλλου/.....-1...../.....2009 έγγραφο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Υπουργείου Εσωτερικών (νυν Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη), ο προσφεύγων καταχωρίσθηκε στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών για λόγους δημοσίας τάξης και ασφάλειας, καθώς με τη με αριθμό/.....2005 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσπρωτίας καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 12 μηνών και σε χρηματική ποινή 5.000 € για παράβαση του άρθρου 55 του ν. 2910/2001 (προώθηση στο εσωτερικό της χώρας αλλοδαπών χωρίς δικαίωμα εισόδου και παραμονής στη χώρα). Βάσει της καταδικαστικής απόφασης, εκδόθηκε στη συνέχεια από το Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσπρωτίας και πράξη διοικητικής απέλασης σε βάρος του προσφεύγοντος.

Την 16.7.2008 ο προσφεύγων άσκησε το δικαίωμα αντίρρησης ενώπιον της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Υπουργείου Εσωτερικών (νυν Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη),

αλλά το αίτημά του απορρίφθηκε με τη με αριθμ. πρωτ./.....-...../.....2008 απόφαση του Προϊσταμένου του Κλάδου Ασφαλείας και Τάξης της Διεύθυνσης Αλλοδαπών με την αιτιολογία ότι η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας, όπως καταδεικνύεται από την αξιόποινη πράξη που τέλεσε.

Από το με αριθμ.-...../.....2009 αντίγραφο του ποινικού του μητρώου προκύπτει ότι ο προσφεύγων έχει καταδικασθεί με τη με αριθμό/.....2005 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσπρωτίας σε φυλάκιση 12 μηνών με τριετή αναστολή και σε χρηματική ποινή 5.000 € για παράβαση του άρθρου 55 του ν. 2910/2001 (προώθηση στο εσωτερικό της χώρας αλλοδαπών χωρίς δικαίωμα εισόδου και παραμονής στη χώρα).

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 96 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συνθήκης Σένγκεν ορίζει ότι: «1. Τα δεδομένα σχετικά με αλλοδαπούς καταχωρούνται σε αρχείο βάσει μιας εθνικής καταχωρίσεως, η οποία έχει έρεισμα στις αποφάσεις των αρμοδίων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων, σύμφωνα με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας. 2. Οι αποφάσεις μπορούν να έχουν ως αιτιολογία την απειλή της δημόσιας τάξεως και ασφαλείας καθώς και της εθνικής ασφάλειας που ενδέχεται να συνιστά η παρουσία ενός αλλοδαπού επί του εθνικού εδάφους. Αυτή μπορεί, κυρίως, να είναι η περίπτωση: α) Αλλοδαπού, ο οποίος έχει καταδικασθεί για αξιόποινη πράξη επισύρουσα ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους, β) Αλλοδαπού, εις βάρος του οποίου υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι διέπραξε σοβαρές αξιόποινες πράξεις, συμπεριλαμβανομένων και όσων αναφέρονται στο άρθρο 71 ή εις βάρος του οποίου υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι έχει προβεί σε προπαρασκευαστικές ενέργειες τέτοιων αξιόποινων πράξεων επί του εδάφους ενός Συμβαλλόμενου Μέρους. 3. Οι αποφάσεις μπορούν επίσης να έχουν αιτιολογία ότι εις βάρος του αλλοδαπού έχει επιβληθεί το μέτρο της απομακρύνσεως, αποπομπής ή απελάσεως, το οποίο δεν αναβλήθηκε ούτε ανεστάλη και περιέχει ως παρεπόμενη κύρωση την απαγόρευση εισόδου ή διαμονής, στηριζόμενη στη μη τήρηση του εθνικού δικαίου ως προς την είσοδο και διαμονή των αλλοδαπών».

Από το παραπάνω άρθρο της ΣΕΣΣ προκύπτει ότι η καταχώριση στο ΣΠΣ λαμβάνει χώρα βάσει μίας εθνικής καταχώρισης, η οποία έχει έρεισμα στις αποφάσεις των αρμοδίων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων. Στην Ελλάδα η τήρηση του Εθνικού Κατάλογου Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών προβλέπεται στο άρθρο 82 του ν. 3386/2005 (υπό το προϊσχύσαν δίκαιο προβλεπόταν στο άρθρο 49 του ν. 2910/2001 το οποίο είχε αντίστοιχη διατύπωση), το οποίο ορίζει ότι «Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης». Με βάση την ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη εκδόθηκε η με αριθμό 4000/4/32-ιβ´/4.9.2006 ΚΥΑ (υπό το προϊσχύσαν δίκαιο είχε εκδοθεί η με αριθμό 4000/2/7-α´ /4.4.2003 ΚΥΑ με αντίστοιχες διατάξεις), το άρθρο 1 της οποίας προβλέπει ότι: «1. Στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (Ε.Κ.ΑΝ.Α.) εγγράφονται: α. Οι αλλοδαποί σε βάρος των οποίων διατάχθηκε η απέλαση από τη χώρα, βάσει δικαστικής ή διοικητικής απόφασης. β. Αλλοδαποί, των οποίων η παρουσία στο ελληνικό έδαφος, αποτελεί απειλή για την εθνική ή τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Τέτοια απειλή υπάρχει ιδίως όταν σε βάρος του αλλοδαπού υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι τέλεσε σοβαρή αξιόποινη πράξη ή ενδείξεις ότι προέβη σε προπαρασκευαστικές πράξεις για την τέλεση τέτοιας πράξης [(άρθρο 96 Σύμβασης Εφαρμογής της

Συμφωνίας Σένγκεν (SCHENGEN) (Σ.Ε.Σ.Σ.), όπως αυτή κυρώθηκε με το ν. 2514/1997 (Α΄-140)]. γ. Αλλοδαποί σε βάρος των οποίων συντρέχουν λόγοι δημόσιας υγείας κατά τα οριζόμενα στο εδάφιο δ΄ της παρ.1 του άρθρου 76 του ν. 3386/2005. 2 Οι αλλοδαποί που εγγράφονται στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. εγγράφονται παράλληλα και στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SCHENGEN), εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 94 της Σ.Ε.Σ.Σ.».

2. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 96 της ΣΕΣΣ και 1 της ΚΥΑ 4000/4/32-ιβ΄/4.9.2006 προκύπτει ότι δεν είναι αυτοδίκαιη η καταχώριση στο ΣΠΣ κάθε προσώπου που εγγράφεται στον ΕΚΑΝΑ. Η καταχώριση στο ΣΠΣ επιτρέπεται μόνον όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ.

Οι διατάξεις της ΚΥΑ δεν προβλέπουν πρωτογενείς προϋποθέσεις εγγραφής στον ΕΚΑΝΑ, αλλά αντίθετα παραπέμπουν στις διατάξεις του ποινικού κώδικα για τη δικαστική απέλαση, στο άρθρο 76 του ν. 3386/2005 για τη διοικητική απέλαση και επαναλαμβάνουν τις διατυπώσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ ως προς τους «ανεπιθύμητους» αλλοδαπούς, των οποίων η παρουσία στο ελληνικό έδαφος ενδέχεται να συνιστά «απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή για την εθνική ασφάλεια». Για το λόγο αυτό οι επιφυλάξεις σχετικά με τη συνταγματικότητα της ρυθμίσεως του θέματος εγγραφής και διαγραφής από τον ΕΚΑΝΑ με τον τύπο της υπουργικής απόφασης, δεδομένου ότι κατά την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς, με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, δεν τυχάνουν περαιτέρω έρευνας, διότι δεν ασκούν επιρροή στην εξέταση της παρούσας προσφυγής (βλ. Γνμ 3/2010 της ΑΠΔΠΧ).

3. Η ερμηνεία, συνεπώς, του άρθρου 1 παρ. 1 στοιχ. β΄ της ΚΥΑ 4000/4/32-ιβ΄/4.9.2006 πρέπει να εναρμονίζεται με το άρθρο 96 παρ. 2 της ΣΕΣΣ, η οποία ως διεθνής σύμβαση που κυρώθηκε έχει υπερνομοθετική ισχύ. Κατά συνέπεια ως επικίνδυνος «για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή για την εθνική ασφάλεια» πρέπει να θεωρείται ο αλλοδαπός, ο οποίος είτε α) έχει καταδικαστεί για αξιόποινη πράξη που επισύρει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους (για αξιόποινες πράξεις, δηλαδή, των οποίων το κατώτερο πλαίσιο της στερητικής της ελευθερίας ποινής είναι ένα έτος) είτε β) σε βάρος του οποίου υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι διέπραξε σοβαρές αξιόποινες πράξεις. Από τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 96 προκύπτει ότι ως «σοβαρές αξιόποινες πράξεις» νοούνται αυτές που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους και αξιολογούνται ότι συνιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Η ερμηνεία αυτή συμβαδίζει και με τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων. Πράγματι, προκειμένου τα διοικητικά δικαστήρια να θεωρήσουν νόμιμη την αιτιολογία της Διοίκησης για την απέλαση (διοικητική) αλλοδαπού για λόγους «απειλής της δημοσίας τάξης ή ασφάλειας της χώρας», απαιτούν από την τελευταία, κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, να λαμβάνει υπόψη και να συνεκτιμά όλες τις συνθήκες τέλεσης ενός αδικήματος και να εκφέρει ειδικώς αιτιολογημένη κρίση για την εν λόγω «απειλή» (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 427/2009, ΣτΕ 1127/2009, ΣτΕ 2414/2008). Επιπλέον, έχει γίνει δεκτό ότι για την αναλογικότητα του μέτρου της απέλασης θα πρέπει να εκτιμάται το χρονικό διάστημα που διήλθε από την αξιόποινη συμπεριφορά και την καταδίκη και το κατά πόσο ο αλλοδαπός υπέπεσε έκτοτε σε νέα αδικήματα (για όλες τις παραπάνω σκέψεις βλ. Γνμ 3/2010 της ΑΠΔΠΧ).

4. Στην υπό κρίση περίπτωση και όπως προκύπτει από το με αριθμ. πρωτοκόλλου .../.....-...../.....2009 (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Α/ΕΙΣ/54/19.2.2009) έγγραφο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Υπουργείου Εσωτερικών (νυν Υπουργείο Προστασίας του Πο-

λίτη) η καταχώριση του προσφεύγοντος στον ΕΚΑΝΑ και στο ΣΠΣ έλαβε χώρα για λόγους δημοσίας τάξης και ασφάλειας, καθώς με τη με αριθμό/.....2005 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσπρωτίας καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 12 μηνών και σε χρηματική ποινή 5.000 € για παράβαση του άρθρου 55 του ν. 2910/2001 (πρώθηση στο εσωτερικό της χώρας αλλοδαπών χωρίς δικαίωμα εισόδου και παραμονής στη χώρα). Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από το με αριθμ.-.../.....2009 αντίγραφο ποινικού μητρώου του προσφεύγοντος.

Η ανωτέρω αξιόποινη πράξη, για την οποία καταδικάστηκε ο προσφεύγων, επισύρει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους και για το λόγο αυτό υπάγεται στην περίπτωση του άρθρου 96 παρ. 2 στοιχ. α΄ της ΣΕΣΣ και του άρθρου 1 παρ. 1 στοιχ. β΄ της ΚΥΑ 4000/4/32-ιβ΄/4.9.2006.

Συνεπώς η Αρχή ασκώντας τις αρμοδιότητές της σύμφωνα με τα άρθρα 110 και 114 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συνθήκης Σένγκεν (ΣΕΣΣ) σε συνδυασμό με τα άρθρα 13 και 19 του ν. 2472/1997, θεωρεί σύννομη την καταχώριση του προσφεύγοντος Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή απορρίπτει την προσφυγή του Α.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 1/2010**ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΝΟΜΩΝ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.**

Με το Α.Π. 2108/21.12.2009 έγγραφό του ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ζήτησε τη γνώμη και τις προτάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σχετικά με προσχέδιο νόμου που καταρτίστηκε προς τον σκοπό της ενίσχυσης της διαφάνειας της κυβερνητικής και διοικητικής λειτουργίας και δράσης. Με τις ρυθμίσεις του σχεδίου προβλέπεται η υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο των νομοθετικών και διαφόρων κατηγοριών διοικητικών πράξεων (κανονιστικών και ατομικών). Στη συνέχεια ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με το Α.Π. 698/25.1.2010 έγγραφό του ζήτησε να μνημονευτούν ρητώς και οι ανεξάρτητες αρχές, ως εμπίπτουσες στο υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων του προσχεδίου.

Η εισηγήτρια ανέπτυξε και προφορικά την εισήγησή της, η οποία έχει ως εξής:

Ι. Γενικές παρατηρήσεις επί του προσχεδίου νόμου για την ανάρτηση νομοθετικών και διοικητικών πράξεων στο διαδίκτυο

Το προσχέδιο νόμου για την «Ανάρτηση Αποφάσεων και Πράξεων Κυβερνητικών και Αυτοδιοικητικών Οργάνων καθώς και Οργάνων Διοίκησης Φορέων στο Διαδίκτυο» έχει ως στόχο, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στο από 7.12.2009 σημείωμα του Υπουργού στο διαδικτυακό τόπο www.opengov.gr/types, την υλοποίηση του στόχου της κυβέρνησης για διαφάνεια, ανοιχτή διακυβέρνηση, πρόληψη και αποφυγή φαινομένων κακοδιαχείρισης του δημοσίου πλούτου και αποτροπή της διαφθοράς σε κάθε επίπεδο και σε όλους τους τομείς.

Ο νόμος αυτός θεσμοθετεί την ανάρτηση στο διαδίκτυο των νομοθετικών πράξεων και διαφόρων διοικητικών πράξεων που απαριθμεί αποκλειστικώς. Η ανάρτηση διοικητικής πράξης στο διαδίκτυο προβλέπεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά αφενός το κριτήριο του οργάνου που εκδίδει την πράξη (οργανικό κριτήριο) και αφετέρου το κριτήριο που περιεχομένου της πράξεως (λειτουργικό κριτήριο). Κατά το οργανικό κριτήριο στο πεδίο εφαρμογής του νόμου εμπίπτουν πράξεις που εκδίδει ο στενός δημόσιος τομέας, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ΟΤΑ, αλλά και ν.π.ι.δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, για τα οποία μάλιστα δίνεται και σχετικός ορισμός στο άρθρο 2 παρ. 2¹. Κατά το λειτουργικό κριτήριο στο πεδίο εφαρμογής του νόμου ανήκουν οι πράξεις που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 2, οι περισσότερες των οποίων δημοσιεύονται κατά την ήδη κείμενη νομοθεσία στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως² (βλ. ιδίως ν. 3469/2006 «Εθνικό Τυπογραφείο, Εφημερίς της Κυβερνήσεως και λοιπές διατάξεις», άρθρ. 42 παρ. 1 και 35 παρ. 1 Σ.). Πέρα από τα παραπάνω περιλαμβάνονται στον κατάλογο του άρθρου 2 παρ. 3 και ορισμένες πράξεις για τις οποίες δεν υφίσταται υποχρέωση δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (βλ. πράξεις των περιπτώσεων 5, 8 ως προς τις μη αμειβόμενες επιτροπές, ομάδες εργασίας κλπ., 13 ως προς τη διαθεσιμότητα και ως προς τις λοιπές πράξεις στο μέτρο που καταλαμβάνονται και υπάλληλοι του ευρύτερου δημόσιου τομέα, 15 ως προς τις αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών κλπ., 16 ως προς τις

1. Αναφορικά με ανάλογο νομοθετικό ορισμό του δημόσιου (και ευρύτερου δημόσιου) τομέα βλ. τις διατάξεις του άρθρου 51 παρ. 1 του ν. 1892/1990, επαναορισθέντος του δημόσιου τομέα, όπως είχε ορισθεί με το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982.

2. Τέτοιες πράξεις αναφέρονται στις περιπτώσεις 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 υποπερ. α, 16 υποπερ. α, 18, 19 του προαναφερόμενου άρθρου 2 παρ. 3.

αποδοχές δωρεών σε φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή σε φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, 17, 18 ως προς τις πράξεις παραχώρησης δημοτικών κτημάτων και ως προς πράξεις χορήγησης, τροποποίησης, ανάκλησης οικοδομικών αδειών).

Με βάση το Σύνταγμα και την κείμενη νομοθεσία η διαφάνεια υπηρετείται κυρίως από τη δημοσίευση των πράξεων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή από άλλους τρόπους δημοσίευσης (π.χ. ανάρτηση αποφάσεων Δημοτικού Συμβουλίου στο δημοτικό κατάστημα, δημοσίευση κανονιστικών πράξεων Νομαρχών σε εφημερίδες της περιφέρειας του νομού), αλλά και από το βασικότατο δικαίωμα πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα κατόπιν αιτήσεως του διοικουμένου (άρθρο 5 του ν. 2690/1999 και άρθρο 10 παρ. 3 Σ.). Ο νέος νόμος καινοτομεί έναντι της κείμενης νομοθεσίας κυρίως στα εξής σημεία: α) θεσμοθετεί την ανάρτηση στο διαδίκτυο όλων των πράξεων που απαριθμεί, πολλές από τις οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κάποιες όμως όχι (π.χ. πράξεις χορήγησης, τροποποίησης, ανάκλησης οικοδομικής άδειας), β) ενώ οι δημοσιευόμενες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως πράξεις είναι προσβάσιμες στο δικτυακό τόπο του Εθνικού Τυπογραφείου μόνο στη δημόσια διοίκηση και στους ιδιώτες με την προϋπόθεση σχετικής συνδρομής τους, πλέον η πρόσβαση στις δημοσιευόμενες πράξεις στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθίσταται δωρεάν για όλους.

Από απόψεως προστασίας προσωπικών δεδομένων ζητήματα μπορούν να εγείρουν μόνο οι πράξεις που περιέχουν πληροφορίες για συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο που μπορεί να προσδιοριστεί. Από την σκοπιά αυτή δεν είναι τόσο καθοριστικός ο τύπος όσο κυρίως το περιεχόμενο της πράξης. Τα βασικά ζητήματα που εγείρει ο νέος νόμος από απόψεως προσωπικών δεδομένων είναι: α) αν και κατά πόσο συμβιβάζεται η ανάρτηση στο διαδίκτυο όλων των πράξεων που αναφέρονται στο προσχέδιο του νόμου με διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος, κυρίως με το άρθρο 9Α Σ., την Οδηγία 95/46/ΕΚ, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση 108/1981 για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2068/1992) και την ΕΣΔΑ (ν.δ. 53/1974), β) αν είναι θεμιτή η διευρυμένη δημοσιοποίηση όσων από τις πράξεις ήδη δημοσιεύονταν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δεδομένου ότι το προτεινόμενο προσχέδιο νόμου επιτρέπει πλέον την δωρεάν πρόσβαση όλων στην ηλεκτρονική μορφή της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Η κατά το δυνατόν ευρύτερη δημοσίευση νόμων, κυβερνητικών και διοικητικών πράξεων αποτελεί πράγματι πρόσφορο μέσο για την επιδίωξη του στόχου της Κυβέρνησης για διαφάνεια, ανοιχτή διακυβέρνηση, πρόληψη και αποφυγή φαινομένων κακοδιαχείρισης του δημοσίου πλούτου και αποτροπής της διαφθοράς στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί και η ανάπτυξη της πληροφορικής και των πληροφοριακών συστημάτων.

Η δημοσίευση πράξεων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα στο διαδίκτυο ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για την προσωπικότητα του ατόμου που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου³, όπως η ελεύθερη, καθολική, και τυχόν μη ελεγχόμενη πρόσβαση στην πληροφορία παντός ενδιαφερομένου, η χρήση μηχανών αναζήτησης πληροφοριών με ολοένα αυξανόμενες δυνατότητες αναζήτησης σε κάθε είδους κείμενα (π.χ. κείμενα σε μορφότυπο HTML, PDF), η τυχόν απεριόριστη δυνατότητα συσχέτισμού των πληροφοριών με κίνδυνο το άτομο να καθίσταται πληροφοριακό αντικείμενο και η εικόνα του σε πτυχές της ζωής του που άπτονται θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος να είναι απολύτως

3. Βλ. και την με αριθ. 2/2006 γνωμοδότηση της Αρχής για τη νομιμότητα δημοσίευσης δικαστικών αποφάσεων στο διαδίκτυο μόνο μετά από ανωνυμοποίηση των στοιχείων των διαδίκτων, σκ. 5, 7, 9.

διαφανής. Η συνύπαρξη κινδύνων αλλά και ωφελειών από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αντιστοιχεί σε μια σύγκρουση αγαθών και συμφερόντων μεταξύ αφενός της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων του ατόμου και αφετέρου της διαφάνειας στη δράση της Διοίκησης και του δικαιώματος στην πληροφόρηση.

Ο συγκερασμός των συγκρουόμενων αγαθών και αντιτιθέμενων συμφερόντων επιτυγχάνεται με την πρακτική εναρμόνιση των συνταγματικών δικαιωμάτων. Κάθε περιορισμός του δικαιώματος στην προστασία προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ.) θα πρέπει να είναι αναγκαίος για την ικανοποίηση άλλου δικαιώματος ή δημοσίου συμφέροντος και να σέβεται την αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος.

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων εντάσσεται εξάλλου στο πλαίσιο της κατοχύρωσης της ιδιωτικής ζωής, που καθιερώνεται με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Μια επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, όπως είναι η δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, δικαιολογείται κατά το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, αν προβλεπόμενη από τον νόμο επιδιώκει έναν ή περισσότερους από τους θεμιτούς σκοπούς που απαριθμεί η παράγραφος 2 της διατάξεως αυτής και είναι αναγκαία σε μία δημοκρατική κοινωνία για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Συνεπώς, ο περιορισμός του δικαιώματος του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ δικαιολογείται για την ικανοποίηση επιτακτικής κοινωνικής ανάγκης, εφόσον το λαμβανόμενο μέτρο είναι ανάλογο προς τον νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό.⁴ Η αρχή της αναλογικότητας όπως θεμελιώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ διέπει και την Οδηγία 95/46/ΕΚ. Έτσι για τις ανάγκες εφαρμογής της Οδηγίας 95/46/ΕΚ έχει σημασία να εξακριβώνεται αν μια ρύθμιση, όπως η προτεινόμενη, προβλέπει επέμβαση στην ιδιωτική ζωή και αν η επέμβαση αυτή δικαιολογείται, κατά τα προαναφερόμενα, κατά το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως.⁵

Περαιτέρω, και κατά την νομολογία του ΣΤΕ σύμφωνα με την συνταγματική επιταγή της αναλογικότητας (άρθρ. 25 παρ. 1 Σ.), οι επιβαλλόμενοι από τον νόμο περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον νομοθέτη σκοπού δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι σε σχέση προς αυτόν.⁶

Από την άλλη μεριά επισημαίνεται ότι η επιταγή της διαφάνειας αποτελεί επίσης συνταγματική αρχή και καταλαμβάνει το σύνολο της κρατικής δράσης. Η διαφάνεια της κρατικής δράσης συνδέεται άμεσα με τη δημοκρατική αρχή, επιτρέποντας τη συμμετοχή του πολίτη στην άσκηση της κρατικής εξουσίας και τον έλεγχο αυτής. Η αρχή της διαφάνειας συνδέεται επίσης με το Κράτος δικαίου, αποτελώντας μηχανισμό διασφάλισης της νομιμότητας της διοικητικής δράσης. Η διαφάνεια της κρατικής δράσης δεν περιορίζεται μόνο στη δράση των κρατικών οργάνων και των ν.π.δ.δ., αλλά εκτείνεται και στη δράση των ν.π.ι.δ., που ελέγχονται καθ' οιονδήποτε τρόπο από το Κράτος (π.χ. μέσω της επιδότησής τους από τον κρατικό προϋπολογισμό). Εξάλλου, η αρχή της διαφάνειας καταλαμβάνει και τη δράση προσώπων, που συμμετέχουν στον πολιτειακό και πολιτικό βίο της Χώρας. Η κατηγορία των προσώπων αυτών θα πρέπει να οριοθετηθεί με ευρύτητα, ώστε να καταλαμβάνει τους εκλεγμένους φορείς πολιτειακών οργάνων, τους δημοσίους υπαλλήλους και λειτουργούς και εν γένει τα πρόσωπα που επηρεάζουν

4. ΔΕΚ απόφαση της 20^{ης} Μαΐου 2003 Rechnungshof κατά Oesterreichischer Rundfunk συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-465/00, C-138/01, C-139/01, σκ. 83.

5. ΔΕΚ, οπ. π. σκ. 68-72.

6. Βλ. ενδεικτικά ΣΤΕ Ολομ. 3177/2007, ΣΤΕ Ολομ. 3665/2005. Η ένταση πάντως του ακυρωτικού δικαστικού ελέγχου φαίνεται να διαφοροποιείται κατά περίπτωση.

την κρατική δράση, ακόμα και τους ιδιώτες που συμμετέχουν παροδικά ή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας (π.χ. μέλη επιτροπών της δημόσιας διοίκησης ή Διοικητικών Συμβουλίων νομικών προσώπων δημοσίου τομέα, ασκούντες κατά παραχώρηση δημόσια υπηρεσία, ανάδοχοι δημοσίων συμβάσεων). Αυξημένες απαιτήσεις διαφάνειας υφίστανται στο πεδίο της περιβαλλοντικής πληροφόρησης, στην περίπτωση δημόσιων διαγωνιστικών διαδικασιών (π.χ. για την κατάληψη θέσεων στη δημόσια διοίκηση, για την ανάθεση δημοσίων έργων ή προμηθειών), αναφορικά με αμοιβές ή αποζημιώσεις μελών μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης, επιτροπών ή ομάδων εργασίας κλπ. Παραδείγματα προβλεπόμενης εκ του νόμου διαφάνειας αποτελούν η δημοσίευση διοικητικών πράξεων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (π.χ. αναφορικά με την άσκηση δημοσίων καθηκόντων δημοσίων υπαλλήλων) ή η δημοσίευση διοικητικών πράξεων με άλλο νόμιμο τρόπο (π.χ. ανάρτηση των αποφάσεων των Δημοτικών, Κοινοτικών και Νομαρχιακών Συμβουλίων στα οικεία καταστήματα), οι διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπονται από την περιβαλλοντική και πολεοδομική νομοθεσία (π.χ. δημοσιοποίηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αιτήσεων και αδειών βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, ιδιοκτησιακών στοιχείων κατά την ένταξη ακινήτων στο σχέδιο πόλης).⁷

Οι κατηγορίες των πράξεων που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του σχεδίου συνδέονται άμεσα με την ελεγχόμενη κρατική δράση. Ο νομοθέτης είναι βέβαιο ότι έχει την κυριαρχική εξουσία να κρίνει σε ποιο βαθμό απαιτείται η ενίσχυση της διαφάνειας της κυβερνητικής και διοικητικής δράσης, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη τις ειδικές συνθήκες της ελληνικής πραγματικότητας. Αν εξαιρέσει κανείς κάποιες επιμέρους επιφυλάξεις σε σχέση με ειδικότερες κατηγορίες αναρτώμενων στο διαδίκτυο πράξεων (βλ. ακόλουθες σκέψεις υπό II.), η βασική σύλληψη του νέου νόμου δεν φαίνεται να προσκρούει στο άρθρο 9Α Σ., στην Οδηγία 95/46/ΕΚ ή σε άλλες διατάξεις υπερνομοθετικού χαρακτήρα, αφού αποτελεί πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού δημοσίου συμφέροντος, το οποίο σέβεται την αρχή της αναλογικότητας και δεν θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος της προστασίας προσωπικών δεδομένων. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ωστόσο ότι η προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων - η επεξεργασία των οποίων είναι επιτρεπτή με τις αυξημένες εγγυήσεις και προϋποθέσεις του ν. 2472/1997 (βλ. άρθρο 7) μετά από άδεια της Αρχής - επιβάλλει να εξαιρεθεί η δημοσίευση αυτών από την θεσπιζόμενη ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο. Δεδομένα ευαίσθητου χαρακτήρα θα πρέπει κατά το δυνατόν να απαλείφονται. Όταν η αναφορά τους είναι απολύτως αναγκαία για τον προσδιορισμό του περιεχομένου της πράξης, θα πρέπει να ανάγονται σε γενικότερες έννοιες π.χ. αντί για αναφορά συγκεκριμένης πάθησης, αόριστη αναφορά σε λόγους υγείας (βλ. ακόλουθη σκέψη II. Άρθρα 2 και 5).

II. Κατ' άρθρο παρατηρήσεις επί του προσχεδίου νόμου

Χρησιμοποιούμενοι όροι για τις διατυπώσεις δημοσιότητας (ή δημοσίευσης) πράξεων:

Το προσχέδιο νόμου χρησιμοποιεί τους όρους «δημοσίευση» για την περίπτωση που προβλέπεται κατά την ήδη κείμενη νομοθεσία δημοσίευση της πράξης και τον όρο «ανάρτηση» της πράξης στο διαδίκτυο για την υποχρέωση που το πρώτον εισάγει. Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί αν η «δημοσίευση» πράξεων καταλαμβάνει μόνο την εκ του νόμου δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή και την εκ του νόμου δημοσίευσή τους με άλλον τρόπο.

7. Βλ. διεξοδικότερα Σπ. Βλαχόπουλο, Διαφάνεια της κρατικής δράσης & προστασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα, 2007.

Άρθρο 2 παρ. 2 και 3 (κατάλογος φορέων που εκδίδουν τις πράξεις και κατάλογος πράξεων που αναρτώνται στο διαδίκτυο):

Όσον αφορά την πρόταση να αναρτώνται στο διαδίκτυο και οι πράξεις των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών (βλ. το από 25.1.2010 συμπληρωματικό έγγραφο του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης), προτείνουμε να συμπεριληφθούν ρητά και οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές στους φορείς που εκδίδουν τις αναρτώμενες πράξεις (στο άρθρο 2 παρ. 2 του προσχεδίου), καθόσον αφορά τις πράξεις που μνημονεύονται στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου. Δεν πρέπει, πάντως, να συμπεριληφθούν στον κατάλογο του άρθρου 2 παρ. 3 οι πράξεις των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, ανεξαρτήτως του περιεχομένου τους, δεδομένου ότι μια τέτοιου είδους δημοσίευση δεν φαίνεται, στο μέτρο που οι ανεξάρτητες αρχές κρίνουν ζητήματα ιδιωτικού ενδιαφέροντος, να συναρτάται άμεσα με τον σκοπό και το πνεύμα του νόμου, που είναι κατά βάση η ενίσχυση της διαφάνειας στη διαχείριση του δημόσιου πλούτου. Τέτοιες πράξεις ανεξάρτητων αρχών μπορούν να δημοσιεύονται στο διαδίκτυο μόνο μετά από ανωνυμοποίηση των στοιχείων των πολιτών (βλ. σχετικά και την με αριθ. 2/2006 γνωμοδότηση της Αρχής για τη νομιμότητα δημοσίευσης δικαστικών αποφάσεων στο διαδίκτυο μόνο μετά από ανωνυμοποίηση των στοιχείων των διαδίκτων).

Ειδικότερα, αναφορικά με τα στοιχεία που μπορούν να περιέχουν οι πράξεις των περιπτώσεων 12 και 13 επισημαίνουμε τα εξής:

α) Όσον αφορά τους πίνακες αποτελεσμάτων των προκηρύξεων επιλογής προσωπικού (δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα), η Αρχή έχει κρίνει (βλ. σχετικά την με αριθ. 61/2004 απόφαση, πρβλ. την με αριθ. 15/2005 απόφαση) ότι η ανάρτηση στο διαδίκτυο πρέπει να περιορίζεται στους πίνακες αποτελεσμάτων των επιτυχόντων στο διαγωνισμό, διοριστέων (και επιλαχόντων) και όχι στους πίνακες αποτελεσμάτων των αποτυχόντων, δοθέντος ότι οι τελευταίοι αυτοί θίγονται υπέρμετρα και η διαφάνεια του διαγωνισμού διασφαλίζεται με άλλον τρόπο δημοσιότητας (όπως ανάρτηση σε νομαρχιακά καταστήματα).

β) Όσον αφορά τις περιλήψεις των πράξεων διορισμού και υπηρεσιακών μεταβολών δημοσίων υπαλλήλων, η Αρχή έχει κρίνει (βλ. την με αριθ. 54/2003 απόφαση) ότι η περίληψη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως θα πρέπει να περιέχει τα απολύτως αναγκαία στοιχεία και κατά το δυνατόν όχι τα ευαίσθητα δεδομένα (όπως είδος πάθησης σε περίπτωση απόλυσης λόγω σωματικής ανικανότητας).

Σε σχέση με τις πράξεις των περιπτώσεων 14 και 15 θα ήταν σκόπιμο να τεθεί κάποιο κατώτατο χρηματικό ποσό αξίας της επένδυσης, του έργου ή της προμήθειας, κάτω από το οποίο να μην απαιτείται η ανάρτηση στο διαδίκτυο. Τούτο προτείνεται διότι πολύ μικρής αξίας ανατιθέμενα έργα ή προμήθειες ή χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ίσως να μην αξίζει να λαμβάνουν την ευρύτατη δημοσιότητα του διαδικτύου.

Άρθρο 3 (υποχρεώσεις ανάρτησης στο διαδίκτυο):

Η ανάρτηση στο διαδίκτυο θα πρέπει να γίνεται αμελλητί για όλες τις πράξεις του άρθρου 2 του προσχεδίου (και όχι μόνο για αυτές που προβλέπει η παρ. 3 του άρθρου 3), πολλώ δε μάλλον για εκείνες που δεν δημοσιεύονται κατά την ήδη κείμενη νομοθεσία, λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά το άρθρο 4 παρ. 2 του προσχεδίου, αυτές δεν εκτελούνται, εάν δεν έχει προηγηθεί η ανάρτησή τους στο διαδίκτυο. Συνεπώς, θα πρέπει να καταργηθεί η παρ. 3 του άρθρου 3 και να προστεθεί η λέξη «αμελλητί» στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου, μετά τη λέξη «αναρτώνται».

Άρθρο 4 (ισχύς των πράξεων):

Οι πράξεις, για τις οποίες δεν προβλέπεται εκ του νόμου δημοσίευσή τους, δεν εκτελούνται, εάν δεν προηγηθεί η ανάρτησή τους στο διαδίκτυο (άρθρο 4 παρ. 2 του προ-

σχεδίου). Στην περίπτωση αυτή η ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως όρος ισχύος της πράξης και πρέπει, ενδεχομένως, να καταστεί σαφές το γεγονός ότι η ανάρτηση δεν έχει συστατικό χαρακτήρα. Τούτο έχει σημασία για την άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης/διόρθωσης του υποκειμένου των δεδομένων, δικαίωμα που κατευθύνεται μόνο στη διόρθωση της διαδικτυακής ανάρτησης και όχι στην εκ νέου έκδοση της πράξεως (π.χ. έκδοση διορθωτικής πράξης).

Ακόμη, θα ήταν σκόπιμο να ορισθεί στην παρ. 2 του άρθρου 4 ότι οι πράξεις της παραγράφου αυτής (για τις οποίες δεν προβλέπεται από τον νόμο δημοσίευσή τους) εκτελούνται, εάν δεν έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο μέσα σε ένα (1) μήνα από την έκδοσή τους.

Η παρ. 3 του ίδιου άρθρου προβλέπει την περίπτωση που υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου της δημοσιευμένης πράξης και του αντίστοιχου κειμένου που αναρτάται στο διαδίκτυο. Ανάλογα πρέπει να ρυθμιστεί και η περίπτωση που υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου της πράξης, για την οποία εκ του νόμου δεν είναι απαραίτητη η δημοσίευση, και του αντίστοιχου κειμένου που αναρτάται στο διαδίκτυο. Και στην περίπτωση αυτή πρέπει να ισχύει η πράξη, όπως την έχει εκδώσει το αρμόδιο όργανο, έστω και αν έχει αναρτηθεί εσφαλμένα.

Περαιτέρω, προβλέπεται ότι με ευθύνη του οργάνου που έχει εκδώσει την δημοσιευμένη πράξη γίνονται οι αναγκαίες διορθώσεις στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στον δικτυακό τόπο. Επισημαίνεται ότι οι διορθώσεις πρέπει να γίνονται αμελλητί και στις δύο κατηγορίες πράξεων τόσο της παρ. 1 όσο και της παρ. 2 του άρθρου αυτού. Το υποκείμενο των δεδομένων, εξάλλου, πρέπει σε κάθε περίπτωση να μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα διόρθωσης των δεδομένων του κατά το άρθρο 13 του ν. 2472/1997.

Άρθρο 5 (επιφύλαξη υπέρ άλλων κανόνων, ιδίως κανόνων για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα):

Η γενική επιφύλαξη υπέρ του ν. 2472/1997 που εισάγεται με το άρθρο αυτό δεν είναι επιτυχής, για το λόγο ότι δίνει την εντύπωση στα όργανα που θα κληθούν να εφαρμόσουν το νόμο ότι παραμένει ανοικτό το ζήτημα της συμφωνίας των διατάξεων του νόμου με τις διατάξεις του ν. 2472/1997, πράγμα που θα δημιουργήσει σύγχυση, ανασφάλεια δικαίου και αδικαιολόγητη επιβάρυνση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με ερωτήματα και προσφυγές.

Αντί της παραπάνω ρύθμισης, προτείνουμε να τεθεί μια ειδική επιφύλαξη υπέρ των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων που καθιερώνονται στον ν. 2472/1997. Ειδικότερα, η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων μπορεί να γίνει με κάθε πρόσφορο τρόπο, όπως η ανάρτηση σχετικής ευδιάκριτης επισήμανσης στην ιστοσελίδα, στην οποία αναρτώνται οι πράξεις. Σε σχέση δε με τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα προτείνουμε είτε να διατυπωθεί επιπλέον επιφύλαξη υπέρ του άρθρου 7 ν. 2472/1997 είτε με το ίδιο το κείμενο του νόμου να διευκρινιστεί ότι η ανάρτηση πράξεων στο διαδίκτυο δεν θα περιλαμβάνει ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, παρά μόνο αν έχει ληφθεί προηγούμενη άδεια της Αρχής.

Άρθρο 6 παρ. 5 και 6 (υποχρέωση για λήψη των αναγκαίων τεχνικών, διαδικαστικών και οργανωτικών μέτρων προς εξασφάλιση της προσβασιμότητας, ακεραιότητας και διαθεσιμότητας των κειμένων που αναρτώνται, εξουσιοδότηση για ρύθμιση τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων για την εφαρμογή του παρόντος με υπουργική απόφαση):

Όπως εκτέθηκε, το διαδίκτυο ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους, συνδεδεμένους με τη φύση και τη λειτουργία του. Πρέπει συνεπώς κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου να ληφθούν μέτρα, ώστε να μετριάζονται κατά το δυνατό οι κίνδυνοι αυτοί, να είναι μεν δυνατή η ευχερής αναζήτηση των πράξεων, αλλά παράλληλα να αποτρέπεται όσο είναι

εφικτό το ενδεχόμενο να καθίσταται δυνατή η δημιουργία προφίλ σε βάρος κάποιου ατόμου, με περαιτέρω κίνδυνο τη δυνατότητα χειραγώγησής του.

Ο κατάλληλος τεχνικός σχεδιασμός του τρόπου ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο συνδέεται άμεσα με το επίπεδο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων, για το λόγο αυτό οι σχετικές ειδικότερες ρυθμίσεις έχουν και χαρακτήρα ουσιαστικό για την προστασία του συνταγματικού δικαιώματος προστασίας προσωπικών δεδομένων και όχι χαρακτήρα αμιγώς τεχνικό και λεπτομερειακό. Ως εκ τούτου δεν επιτρέπεται η ρύθμιση των θεμάτων αυτών να γίνεται με υπουργική απόφαση. Προτείνουμε λοιπόν να προβλεφθεί ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση για ρύθμιση των σχετικών θεμάτων με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από γνώμη της Αρχής.

Η Αρχή είναι αρμόδια και μπορεί να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές της ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο (ιδίως αναφορικά με το μορφότυπο των κειμένων), την οργάνωση της αναζήτησης των πληροφοριών, τους όρους χρήσης των ιστοχώρων και τα κατάλληλα τεχνικά μέτρα για την αποφυγή δεικτοδότησης των ατομικών πράξεων από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης, τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και για την προσβασιμότητα, ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των δεδομένων.⁸

Τέλος, αναφορικά με το ζήτημα αν θα πρέπει και σε ποια έκταση να τεθεί στην ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού τόπου του Εθνικού Τυπογραφείου⁹) χρονικός περιορισμός, επισημαίνεται ότι η ανάρτηση πράξεων στο διαδίκτυο ενέχει καταρχήν τους ίδιους κινδύνους είτε πρόκειται για το διαδικτυακό τόπο του οργάνου που εκδίδει την πράξη είτε του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης είτε του Εθνικού Τυπογραφείου. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου θα πρέπει ο χρονικός περιορισμός στην ανάρτηση πράξεων στο διαδίκτυο, εφόσον δεν συντρέχουν ειδικοί λόγοι, να τεθεί αδιακρίτως για κάθε διαδικτυακό τόπο. Φρονούμε, πάντως, ότι τούτο μπορεί να κριθεί αναγκαίο μόνο σε σχέση με τα δυσμενή στοιχεία του άρθρου 2 παρ. 3 περ. 13 (υποβιβασμό, διαθεσιμότητα, απόλυση υπαλλήλου). Όσον αφορά τις λοιπές πράξεις ο χρονικός περιορισμός ανάρτησής τους στο διαδίκτυο ακυρώνει ουσιαστικά τον σκοπό της διαφάνειας και δεν δικαιολογείται από ιδιαίτερους λόγους ανάγκης προστασίας προσωπικών δεδομένων (βλ. ως γνώμονα την με αριθ. 62/2004 απόφαση της Αρχής σχετικά με την διάκριση των ευμενών και δυσμενών αξιολογικών δεδομένων).

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση, μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Η αρχή της φανεράς δράσεως της Διοικήσεως έχει αναδειχθεί σε συνταγματική επιταγή, υπό το ισχύον και τα προηγούμενα Συντάγματα, διότι συνδέεται με το Κράτος δικαίου και με τη δημοκρατική αρχή που διέπει το πολίτευμα της χώρας (βλ. ΣτΕ 2386/1970, 2338/1973, 1940/1983, 2233/1999, 602/2003, 1208/2006, Πρ.Επ. 248/2007 κ.α.). Ήδη, μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, το άρθρο 5Α θεσπίζει ρητώς το

8. Βλ. σχετικό σημείωμα από την σκοπιά της πληροφορικής τεχνολογίας του πληροφορικού ελεγκτή Γ. Ρουσόπουλου. Σκόπιμο θα ήταν τα τεχνικά μέτρα να συμπεριληφθούν στο κείμενο «Ελληνικό Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Πρότυπα Διαλειτουργικότητας», για να διευκολυνθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή τους.

9. Όπου διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή οι πράξεις που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (σε έντυπη μορφή), βλ. άρθρο 15 ν. 3469/2006.

ατομικό δικαίωμα στην πληροφόρηση και στη συμμετοχή στην Κοινωνία της Πληροφορίας, το άρθρο 10 παρ. 3 προβλέπει την υποχρέωση χορήγησης δημοσίων εγγράφων, ενώ σε μια σειρά άλλων άρθρων γίνεται ρητή αναφορά στη διαφάνεια, ως εγγύηση της δράσης των κρατικών οργάνων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 14 παρ. 9, 29 παρ. 2, 102 παρ. 5, 103 παρ. 7). Συνεπώς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η διαφάνεια αποτελεί συνταγματική επιταγή που διέπει το σύνολο των ενεργειών της Διοικήσεως. Στο μέτρο που ενδεχομένως προκαλείται γνήσια σύγκρουση με άλλα συνταγματικώς προστατευόμενα δικαιώματα, όπως π.χ. η ιδιωτική ζωή και η προστασία προσωπικών δεδομένων του ατόμου, ανήκει καταρχήν στην κυριαρχική εξουσία του νομοθέτη να προχωρήσει στις σχετικές επιλογές, σεβόμενος την αρχή της αναλογικότητας (άρθρ. 25 παρ. 1 Σ.).

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην ΔΕΚ) έχει δεχθεί ότι τα άρθρα 6 παρ. 1 στοιχ. γ' και 7 στοιχ. γ' και ε' της Οδηγίας 95/46 δεν εμποδίζουν την εφαρμογή εθνικής ρύθμισης που δίνει δημοσιότητα στα μισθολόγια προσώπων ελεγχόμενων από το Αυστριακό Ελεγκτικό Συνέδριο, εφόσον η δημοσιότητα είναι αναγκαία και πρόσφορη για την επίτευξη του σκοπού της ορθής διαχείρισης των δημοσίων πόρων (Απόφαση της 20.5.2003, C-465/00, Rechnungshof).

2. Με το προτεινόμενο προσχέδιο νόμου σκοπείται η ενίσχυση της διαφάνειας της νομοθετικής, κυβερνητικής και διοικητικής δράσης, στο στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, με την ανάρτηση στο διαδίκτυο πράξεων, που κατά το μεγαλύτερο μέρος δημοσιεύονται ήδη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή κατ' άλλο τρόπο σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου αποτελεί πρόσφορο μέσο, εφόσον ο έλληνας νομοθέτης, σταθμίζοντας και τις ειδικές συνθήκες της χώρας κατά τη δράση των δημοσίων οργάνων και ειδικότερα κατά τη διαχείριση των δημοσίων δαπανών, κρίνει ότι υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της διαφάνειας.

Καθόσον αφορά τις διάφορες κατηγορίες πράξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 παρ. 3 του προσχεδίου νόμου, επισημαίνεται καταρχάς ότι οι νομοθετικές, κανονιστικές και πολλές άλλες πράξεις δεν περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Οι πράξεις με προσωπικά δεδομένα αφορούν κυρίως το διορισμό και την υπηρεσιακή εξέλιξη δημοσίων λειτουργών, τη συγκρότηση και τις αμοιβές συλλογικών οργάνων για την άσκηση γνωμοδοτικών και άλλων καθηκόντων στο δημόσιο τομέα, τη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, την έγκριση επενδύσεων, την κατακύρωση και ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την έκδοση οικοδομικών αδειών. Ενόψει των προεκτεθέντων, η Αρχή έχει τη γνώμη ότι το Σύνταγμα και η κοινοτική (ενωσιακή) νομοθεσία δεν κωλύουν την ανάρτηση των ανωτέρω πράξεων στο διαδίκτυο χάριν μείζονος διαφάνειας της κρατικής, υπό ευρεία έννοια, δράσης.

3. Όπως επισημαίνεται στην εισήγηση, η ανάρτηση πράξεων με προσωπικά δεδομένα στο διαδίκτυο ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για την προσωπικότητα του ατόμου. Από την άλλη πλευρά η ανάγκη διαφάνειας των πράξεων της Διοικήσεως συνδέεται με την επικαιρότητα και, ως εκ τούτου, δεν δικαιολογείται η χωρίς χρονικό περιορισμό ανάρτηση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο. Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να προβλεφθεί ανώτατο χρονικό όριο ανάρτησης στο διαδίκτυο, για τις διάφορες κατηγορίες πράξεων με προσωπικά δεδομένα, κατ' εκτίμηση της φύσης και του είδους των προσωπικών δεδομένων, καθώς και των λόγων που επιβάλλουν τη μείζονα διαφάνεια. Εξυπακούεται ότι η παρατήρηση αυτή δεν ισχύει για τις νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις, καθώς και για τις άλλες πράξεις που δεν περιέχουν προσωπικά δεδομένα, ούτε βεβαίως για τη δημοσίευση των πράξεων στην έντυπη και ηλεκτρονική μορφή της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

4. Δεδομένου ότι σκοπός του προσχεδίου νόμου είναι η ενίσχυση της διαφάνειας της κρατικής δράσης και της δυνατότητας ελέγχου αυτής από τον πολίτη, είναι αυτονόητο ότι η επεξεργασία των εγγράφων (ανάρτηση στο διαδίκτυο, αποθήκευση στον υπολογιστή του χρήστη) επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο για τον σκοπό του ελέγχου της κρατικής δράσης και όχι για άλλους σκοπούς. Επισημαίνεται, συνεπώς, ότι αποτελεί άλλο ζήτημα, εάν και με ποιους όρους και σε ποιο βαθμό δύναται να επιτραπεί η περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που θα αναρτηθούν στο διαδίκτυο για δευτερογενείς σκοπούς (π.χ. εμπορικούς). Για το ζήτημα αυτό ισχύουν οι ρυθμίσεις για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών δημοσίου τομέα (βλ. ν. 3448/2006 σε εφαρμογή της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ).

5. Αναφορικά με τον χρησιμοποιούμενο όρο στο προσχέδιο «δημοσίευση» (βλ. για παράδειγμα άρθρο 2 παρ. 3 περ. 13, περ. 19, άρθρο 4 παρ. 1 και 2), θα πρέπει να αποσαφηνιστεί αν η «δημοσίευση» πράξεων καταλαμβάνει μόνο την εκ του νόμου δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή και την εκ του νόμου δημοσίευσή τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.

6. Η συμπληρωματική πρόταση για τη ρητή αναφορά των ανεξάρτητων αρχών στο άρθρο 2 παρ. 1 δεν προκαλεί οποιαδήποτε παρατήρηση, εφόσον δεν μεταβάλλεται ο κατάλογος των πράξεων της παρ. 3 του ίδιου άρθρου. Αν όμως πρόκειται να διευρυνθεί ο κατάλογος με άλλες πράξεις ανεξάρτητων αρχών που περιέχουν προσωπικά δεδομένα, η Αρχή επιφυλάσσεται να κρίνει σχετικά σύμφωνα με το πνεύμα της παρατήρησης που διατυπώνεται στην εισήγηση.

7. Στο άρθρο 2 παρ. 3 οι λέξεις «κυρώνονται» (περίπτ. 1), «Άλλες» (περίπτ. 4), «κατεύθυνσης» (περίπτ. 11) ενδείκνυται να αντικατασταθούν αντιστοίχως με τις λέξεις «εκδίδονται», «Λοιπές» και «τομέα». Στην περίπτωση 12 του ίδιου άρθρου να προστεθεί, μετά την λέξη «προσωπικού», η φράση «με τα ονόματα και τη βαθμολογία των επιτυχόντων», ώστε να μη θίγονται υπέρμετρα στα προσωπικά τους δεδομένα οι αποτυχάνοντες. Επίσης στην περίπτ. 13 να αντικατασταθεί η λέξη «απόλυσης» με τον όρο «λύσης της υπαλληλικής σχέσης», σύμφωνα με την ορολογία του Υπαλληλικού Κώδικα. Δύο μέλη της Αρχής έχουν τη γνώμη ότι οι πράξεις υπηρεσιακών μεταβολών της περίπτ. 13 δεν θα πρέπει να αναρτώνται στο διαδίκτυο, αλλά να εμφανίζονται μόνο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (έντυπη και ηλεκτρονική μορφή). Τέλος για την περίπτ. 19 του ίδιου άρθρου, η Αρχή δεν είναι σε θέση να διατυπώσει τεκμηριωμένη γνώμη, αφού δεν έχει στη διάθεσή της επαρκή στοιχεία για όλες τις ατομικές διοικητικές πράξεις, που δημοσιεύονται κατά την κείμενη νομοθεσία.

8. Δεδομένου ότι για όλες τις πράξεις, νομοθετικές και διοικητικές, συντρέχει ο δικαιολογητικός της επίκαιρης ανάρτησης στο διαδίκτυο, προτείνεται να προστεθεί η λέξη «αμελλητί» μετά τη λέξη «αναρτώνται» (άρθρο 3 παρ. 1) και να καταργηθεί, ως περιττή πλέον, η παράγραφος 3 του άρθρου 3.

9. Στο άρθρο 4 παρ. 2 του σχεδίου προβλέπεται, για τις πράξεις που η κείμενη νομοθεσία δεν απαιτεί ως συστατικό τύπο δημοσίευση αλλά απλώς έκδοση (π.χ. οικοδομικές άδειες), ότι δεν εκτελούνται, μέχρι να αναρτηθούν, προφανώς υπό την έννοια ότι αναστέλλεται η εφαρμογή τους. Δεδομένου όμως ότι η παραμέληση της νόμιμης υποχρέωσης αναρτήσεως μπορεί να εκθέσει τη Διοίκηση σε κίνδυνο αστικής ευθύνης, προτείνεται να τεθεί χρονικός περιορισμός, π.χ. ένας μήνας, για την αναστολή εφαρμογής της πράξεως. Τούτο ανταποκρίνεται, άλλωστε, προς τις αρχές της χρηστής διοίκησης. Ένα μέλος της Αρχής διατύπωσε την ένσταση ότι το ζήτημα εκφεύγει της αρμοδιότητας της Αρχής.

10. Στην παρ. 3 του άρθρου 4 πρέπει για την ταυτότητα του λόγου να προστεθεί, μετά την πρώτη πρόταση, η φράση «Το ίδιο ισχύει και για τις πράξεις που κατά την κείμενη νομοθεσία δεν δημοσιεύονται».

11. Η Αρχή, αποδεχόμενη τις παρατηρήσεις της εισήγησης ως προς τη προβλεπόμενη στο άρθρο 5 γενική επιφύλαξη υπέρ της νομοθεσίας των προσωπικών δεδομένων, προτείνει το άρθρο αυτό να αναδιατυπωθεί σε δύο παραγράφους. Η πρώτη θα αναφέρεται στα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων και στην προστασία των ευαίσθητων δεδομένων και η δεύτερη στους κανόνες πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας καθώς και στη διαφύλαξη ειδικού απορρήτου που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

12. Η κανονιστική πράξη, που προβλέπει η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 6 παρ. 6 του σχεδίου, δεν έχει αμιγώς τεχνικό χαρακτήρα, αφού οι σχετικές ρυθμίσεις θα προσδιορίζουν το επίπεδο προστασίας του συνταγματικού δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού. Ο κατάλληλος τεχνικός σχεδιασμός του τρόπου ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο μπορεί να αμβλύνει την προσβολή των προσωπικών δεδομένων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία και τη λειτουργία εξωτερικών μηχανών αναζήτησης. Συνεπώς, εφόσον η κανονιστική ρύθμιση αφορά κατ' ουσία σε περιορισμό συνταγματικώς κατοχυρωμένου ατομικού δικαιώματος (άρθρο 9Α Σ.) πρέπει να γίνει, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, με τον τύπο του προεδρικού διατάγματος και όχι της υπουργικής απόφασης. Η ειδική εξουσιοδοτική διάταξη θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής: «Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ορίζονται η διαδικασία και οι τεχνικές προδιαγραφές της ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο, η οργάνωση της αναζήτησης των πληροφοριών, τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια».

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 2/2010

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΒΙΝΤΕΟΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΕΣ.

Με το υπ. αριθμ. πρωτ. 143/13-1-2010 (αριθμ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/204/13-1-2010) έγγραφο ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπέβαλε στην Αρχή αίτημα διατύπωσης συγκεκριμένων προτάσεων για τη ρύθμιση της χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης με σκοπό την αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 2 στοιχ. β) και γ) ν. 2472/1997, όπως αυτές προστέθηκαν με το άρθρο όγδοο του ν. 3625/2007 και το άρθρο 12 του ν. 3783/2009, αντιστοίχως. Ειδικότερα, πρόκειται για τις διατάξεις που προβλέπουν τη χρήση των εν λόγω συστημάτων α) κατά την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι με σκοπό τη βεβαίωση τέλεσης εγκλημάτων που τιμωρούνται ως κακουργήματα ή πλημμελήματα με δόλο, β) σε δημόσιους χώρους από κάθε αρμόδια αρχή για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, την προστασία προσώπων ή πραγμάτων καθώς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Η τελευταία εκ των δύο διατάξεων αποτέλεσε το αντικείμενο της υπ. αριθμ. 1/2009 Γνωμοδότησης της Αρχής. Τέλος, με το ίδιο έγγραφο δηλώνεται η πρόθεση της Κυβέρνησης να αναθεωρήσει και άλλες συναφείς διατάξεις.

Η Αρχή, αφού άκουσε την εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Η Αρχή είναι αρμόδια σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. θ) ν. 2472/1997 να «γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Αρχής δεν περιορίζεται μόνο στους τομείς που ρυθμίζονται από την Οδηγία 95/46/ΕΚ αλλά καταλαμβάνει όλα τα θέματα που αφορούν στην επεξεργασία και προστασία των προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον, η εν λόγω διάταξη δεν προϋποθέτει την ύπαρξη συγκεκριμένου, εν προκειμένω, σχεδίου νόμου. Αντιθέτως, ενδείκνυται γενικώς η έγκαιρη αναζήτηση της γνώμης της Αρχής ήδη κατά τον προγραμματισμό λήψης ή αναθεώρησης υφιστάμενων κανονιστικών ρυθμίσεων και διοικητικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού συγκεκριμένων συστημάτων που ενέχουν επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζεται αποτελεσματικότερα ο κίνδυνος του δυσανάλογου κόστους προσαρμογής σε προτάσεις της Αρχής που πραγματοποιούνται σε μεταγενέστερο χρόνο και γενικότερα, ο κίνδυνος της εκδήλωσης προσβολών του ατομικού δικαιώματος (πβλ. για τη σημασία της προληπτικής δράσης των Αρχών Προστασίας Δεδομένων και το υπ. αριθμ. 168/2009 έγγραφο της Ομάδας Εργασίας του Άρθρ. 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ «Το μέλλον της προστασίας των προσωπικών δεδομένων», σκ. 91). Επίσης, η έγκαιρη αναζήτηση της γνώμης της Αρχής αποτελεί σύμφωνα και με τη νομολογία του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου διαδικαστική εγγύηση που οφείλει να τηρεί ο νομοθέτης στο πλαίσιο σεβασμού της αρχής της αναλογικότητας της σχεδιαζόμενης επεξεργασίας (πβλ. BverfGE 65, σελ. 1 επ. (46), Dammann, σε: Simitis (Hrsg.), Bundesdatenschutzgesetz, 6. Aufl., Άρθρ. 26, αρ. περ. 21, γενικά για την έγκαιρη παρέμβαση των Αρχών Προστασίας Δεδομένων πβλ. το σχολιασμό της Οδηγίας 95/46/ΕΚ από Dammann / Simitis, EG-Datenschutzrichtlinie, Kommentar, Baden Baden, 1997, Άρθρο 28, αρ. περ. 7). Εξάλλου το αντικείμενο της παρούσας Γνωμοδότησης τελεί σε λογική συνέχεια με την υπ. αριθμ. 1/2009 Γνωμοδότησή της.

2. Τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης, εφόσον μεταδίδουν ή και αποτυπώνουν εικόνες προσώπων ή πινακίδων οχημάτων μέσω των οποίων διαπιστώνεται ο κάτοχος του οχήματος ή/και ήχους που συνδέονται με φυσικά πρόσωπα, άμεσα ή έμμεσα αναγνωρίσιμα, συνεπάγονται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Ακόμη και η απλή λήψη δεν είναι νομικώς αδιάφορη αφού καθιστά δυνατή τη σύμφωνα με την επιστήμη της πληροφορικής μεταφορά των δεδομένων στο χώρο (σε περίπτωση καταγραφής και στο χρόνο) και, συνεπώς, ευχερή την παρακολούθηση των ατόμων με πολύ μικρότερο αριθμό προς τούτο επιφορτισμένων προσώπων. Επίσης, και στην απλή λήψη ελλοχεύουν κίνδυνοι για την ιδιωτική ζωή των ατόμων αφού τα δεδομένα μπορεί κατά τη μεταφορά τους μέσω δικτύου να καταστούν προσβάσιμα σε μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και να υποστούν περαιτέρω επεξεργασία για ασυμβίβαστους με τη λήψη σκοπούς. Γενικότερα, ο κίνδυνος αυξάνεται με τον αριθμό των αποδεκτών του προϊόντος της βιντεοεπιτήρησης και το μέγεθος του εσωτερικού δικτύου και φθάνει να είναι υψηλός όταν τα δεδομένα μεταφέρονται μέσω του διαδικτύου με τη χρήση ειδικών καμερών (web-cameras). Επίσης, με τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης μπορεί να παρακολουθείται ένας αναλογικά πολύ μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, από εκείνα κατά των οποίων τελικώς στρέφεται το μέτρο της βιντεοεπιτήρησης με τη λήψη επιβαρυντικών μέτρων από φορείς δημόσιας εξουσίας. Τέλος, και τα ίδια τα άτομα που γνωρίζουν ότι ένας χώρος παρακολουθείται με τεχνικά μέσα, χωρίς τα ίδια να ελέγχουν την ενεργοποίησή τους, δεν μεταβάλλουν κατά κανόνα τη συμπεριφορά τους εάν πρόκειται για απλή λήψη ή και καταγραφή.

Η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης με τη λήψη ή/και καταγραφή ήχου ή/και εικόνας αποτελεί συνεπώς περιορισμό του σχετικού ατομικού δι-

καιώματος του άρθρου 9 Α Σ, ο οποίος είναι εντονότερος στην περίπτωση της καταγραφής. Δύο ωστόσο μέλη διατύπωσαν τη γνώμη ότι η απλή λήψη δεν διαφέρει σε τίποτα από την οπτική παρακολούθηση χωρίς τεχνικά μέσα και συνεπώς δεν συνιστά περιορισμό του ως άνω ατομικού δικαιώματος, θέση που έχει διατυπώσει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ, Απόφαση Peck κατά Η.Β., της 28.4.2003, σκ. 58 με παραπομπή σε παλαιότερη νομολογία).

3. Η θέση ότι η εγκατάσταση και λειτουργία, εν συντομία η χρήση, συστημάτων βιντεοεπιτήρησης οδηγεί σε περιορισμό του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων του ατόμου δεν αποκλείει τη χρήση τους υπό το πρίσμα της στάθμισης του ατομικού αυτού δικαιώματος με άλλα συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, όπως στην προστασία της ζωής, της ιδιοκτησίας, του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του κράτους, όπως σε σχέση με την εθνική άμυνα, την κρατική και δημόσια ασφάλεια. Επιπλέον, πέραν του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων η χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης οδηγεί σε περιορισμό και του ατομικού δικαιώματος του συνέρχεσθαι σύμφωνα με το άρθρο 11 Σ.

Οι σκοποί που αναφέρονται στα άρθρα 8 παρ. 2 και 11 παρ. 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) είναι καταρχήν θεμιτοί και δύνανται να περιορίσουν τα ατομικά δικαιώματα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και της ελευθερίας του συνέρχεσθαι, όπως γίνεται δεκτό από το ΕΔΔΑ, και δέχθηκε και η Αρχή με την υπ. αριθμ. 1/2009 Γνωμοδότησή της σε σχέση με το ατομικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Εξάλλου, η δικαιosuγκριτική μελέτη της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., μέθοδο που χρησιμοποιεί και το ΕΔΔΑ για τη διαμόρφωση δικανικής κρίσης, καταδεικνύει ότι η χρήση των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για τους ανωτέρω σκοπούς αποτελεί ήδη αντικείμενο εκτεταμένων, ειδικών κανόνων δικαίου (πβλ. 1/2009 Γνωμοδότηση της ΑΠΔΠΧ, σελ. 15 - 21, με εκτενείς αναφορές σε νομοθετήματα άλλων κρατών μελών. Επιπροσθέτως τα άρθρα 12α και 19α του Γερμανικού Ομοσπονδιακού νόμου για την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι - «Versammlungsgesetz des Bundes», και το Βελγικό νόμο για την εγκατάσταση και χρήση καμερών επιτήρησης της 21.3.2007 - «Loi reglant l' installation et l' utilization de cameras de surveillance»). Άλλωστε και στην ελληνική έννομη τάξη απαντώνται ειδικές διατάξεις: το άρθρο 104 παρ. 4 ν. 2696/99 (Κ.Ο.Κ) σε συνδυασμό με το π.δ. 287/2001 για τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ, το άρθρο 41Ε ν. 2725/99 σε συνδυασμό με την Υ.Α. 245/2003 για την ηλεκτρονική εποπτεία των αθλητικών εγκαταστάσεων, η διάταξη του άρθρου 253Α στοιχ. δ) ΚΠΔ σχετικά με τη χρήση συστημάτων καταγραφής ήχου ή εικόνας ως ειδική ανακριτική πράξη για την εξιχνίαση συγκεκριμένων εγκλημάτων.

Συνεπώς, το ζήτημα τίθεται ως προς τη διατύπωση συγκεκριμένων, σαφών προϋποθέσεων χρήσης αυτών των συστημάτων για την επιδίωξη καταρχήν θεμιτών σκοπών.

4. Κατά την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι περιορισμοί ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς, με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, ενώ όσο εντονότερος είναι ο περιορισμός του δικαιώματος, τόσο επιτακτικότερη είναι η ανάγκη ειδικότητας της νομοθετικής ρυθμίσεως. Επιπλέον, κατά την ίδια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι περιορισμοί πρέπει να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην θίγουν τον πυρήνα του ατομικού δικαιώματος. Αντιστοίχως, το ΕΔΔΑ απαιτεί η επέμβαση (περιορισμός) στην άσκηση του ατομικού δικαιώματος να προβλέπεται σε

νόμο που φέρει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά σχετικά με την ειδικότητα και τη σαφήνεια του, και, εφόσον αυτή είναι καταρχήν δικαιολογημένη σε σχέση με τους θεμιτούς σκοπούς περιορισμού του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, όπως αυτοί ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, εξετάζει στη συνέχεια την αναλογικότητα των προβλεπόμενων μέτρων προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι στο δημόσιο τομέα η αρχή της νομιμότητας, που διέπει τη δράση της δημόσιας διοίκησης, απαιτεί η αρμοδιότητα των δημόσιων αρχών και να προβλέπεται από νόμο και να ασκείται σύμφωνα με τον νόμο. Με άλλα λόγια, η αρχή της νομιμότητας λειτουργεί και ως όριο της διοικητικής δράσης.

5. Όπως δέχθηκε η Αρχή στην υπ. αριθμ. 1/2009 Γνωμοδότηση η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 στοιχ. γ) ν. 2472/1997, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3783/2009, δεν πληροί τις προαναφερθείσες απαιτήσεις. Το ίδιο θα μπορούσε να υποστηριχθεί και σε σχέση με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 στοιχ. β) ν. 2472/1997, η οποία προστέθηκε με το άρθρο όγδοο του ν. 3625/2007, η οποία αν και ειδικότερη ως προς το ρυθμιζόμενο αντικείμενο, δηλαδή τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης μόνο κατά την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι κατά το άρθρο 11 Σ, αφαιρεί από την εποπτεία της Αρχής έναν ευαίσθητο τομέα κρατικής δράσης και δεν περιέχει όλα τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά για μια τέτοια ρύθμιση, όπως ενδεικτικώς σαφή κριτήρια επικινδυνότητας, το είδος των προσωπικών δεδομένων που αποθηκεύονται και σε σχέση με τρίτα άτομα για τα οποία δεν υπάρχει υπόνοια τέλεσης αξιόποινης πράξης και το χρόνο τήρησης των δεδομένων.

6. Με βάση όλα τα παραπάνω, η χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης πρέπει να προβλέπεται από διάταξη τυπικού νόμου. Η διάταξη θα πρέπει να ορίζει α) περιοριστικώς τους θεμιτούς σκοπούς και στοιχεία για την εφαρμογή της αναλογικότητας, β) τους χώρους εγκατάστασης των εν λόγω συστημάτων, και γ) τις κατηγορίες υπευθύνων επεξεργασίας σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Δεδομένου ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες τεχνικές πτυχές και απαιτήσεις στους κατ' εξοχήν τομείς κρατικής δράσης, για τις οποίες είναι επιβεβλημένη η συνεργασία και συμμετοχή των αρμόδιων φορέων, προτείνεται η εξειδίκευση της νομοθετικής ρύθμισης με προεδρικό διάταγμα, στο οποίο τελικώς θα πρέπει να υπάρχουν τα απαιτούμενα ποιοτικά χαρακτηριστικά και τα κριτήρια για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας ώστε η ρύθμιση να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Μόνο μετά την έκδοση προεδρικού διατάγματος θα καθίσταται συνεπώς νόμιμη η εγκατάσταση και λειτουργία των εν λόγω συστημάτων.

Περαιτέρω, είναι σκόπιμο προς αποτροπή σχετικών αμφισβητήσεων να θεσπισθεί διάταξη, η οποία να προβλέπει ρητώς την εφαρμογή του ν. 2472/1997 και την εξειδίκευσή του μέσω Οδηγιών της Αρχής στην περίπτωση χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για σκοπό που δεν συνδέεται με τους τομείς της κατ' εξοχήν κρατικής δράσης, δηλαδή με το σκοπό της προστασίας αγαθών και προσώπων.

Τέλος, η διάταξη πρέπει να προβλέπει το χρόνο παύσης της ισχύος των υπό αναθεώρηση διατάξεων καθώς και την περαιτέρω ισχύ ειδικών διατάξεων. Ειδικότερα, η πρόταση της Αρχής βασίζεται στις ακόλουθες αξιολογικές κρίσεις και διαμορφώνεται ως εξής:

7. Υποβάλλει τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στο πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης, μόνον εφόσον αυτά συνεπάγονται ακόμη και εν δυνάμει, λόγω των τεχνικών χαρακτηριστικών τους, την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ενώ όταν αυτό δεν συμβαίνει, για παράδειγμα επειδή τα συστήματα λαμβάνουν απομακρυσμένες εικόνες από χώρους χωρίς δυνατότητα μεγέθυνσης και αναγνώρισης προ-

σώπων ή άλλων πληροφοριών που αναφέρονται σε φυσικά πρόσωπα, π.χ. πινακίδων οχημάτων, δεν εφαρμόζεται η διάταξη (βλ. παρ. 1 και κατά παραπομπή παρ. 5 της προτεινόμενης ρύθμισης).

8. Στα συστήματα βιντεοεπιτήρησης συγκαταλέγονται καταρχάς τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης με πρόσθετο εξοπλισμό για τη μετάδοση, αποθήκευση και κάθε είδους περαιτέρω επεξεργασία της εικόνας και του ήχου. Ως συστήματα βιντεοεπιτήρησης νοούνται όμως και κάθε είδους άλλα συστήματα, ανεξαρτήτως των τεχνικών προδιαγραφών, εάν δηλαδή φέρουν σταθερές, περιστρεφόμενες ή κινητές κάμερες, αναλογικές ή ηλεκτρονικές, εάν χρησιμοποιείται οποιαδήποτε άλλη ηλεκτρονική συσκευή ή ηλεκτρονικό σύστημα, όπως επίσης, ανεξαρτήτως του είδους της εικονοληψίας (συνεχούς ή ασυνεχούς).

9. Η χρήση των εν λόγω συστημάτων στους κατ' εξοχήν τομείς κρατικής δράσης που αποτελούν και ευαίσθητους τομείς για το ατομικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων ανατίθεται μόνο σε δημόσιες αρχές, οι οποίες θα προσδιορισθούν με βάση τον εκάστοτε επιδιωκόμενο σκοπό σε συνδυασμό με τις προβλεπόμενες σε νόμο γενικότερες αρμοδιότητές τους. Οι δημόσιες αρχές μπορεί να είναι ιδίως οι αστυνομικές, οι λιμενικές, οι στρατιωτικές υπηρεσίες, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών. Επίσης, επισημαίνεται ότι οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να δρουν πάντα υπό τον όρο σεβασμού της αρχής της αναλογικότητας, δηλαδή η χρήση των συστημάτων να είναι αναγκαίο και πρόσφορο μέσο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με ηπιότερα μέσα. Η αρχή της αναλογικότητας εξειδικεύεται μέσω των ποιοτικών χαρακτηριστικών που θα πρέπει να περιέχονται στο προεδρικό διάταγμα (βλ. παρ. 1 σε συνδυασμό με παρ. 2 και παρ. 4 της προτεινόμενης ρύθμισης).

10. Σε σχέση με τους ανωτέρω τομείς κρατικής δράσης οι επιτρεπόμενοι σκοποί απαριθμούνται περιοριστικώς και έχουν ως εξής (βλ. παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης):

α) διαφύλαξη της εθνικής άμυνας, που αναφέρεται ιδίως στη διαφύλαξη των συνόρων και των στρατιωτικών εγκαταστάσεων, σκοπός εξ αντικειμένου περιορισμένος στο μέτρο που αφορά δημόσιους χώρους,

β) διαφύλαξη της κρατικής ασφάλειας που αναφέρεται ιδίως στην πρόληψη και καταστολή εγκλημάτων των δύο πρώτων κεφαλαίων του Ποινικού Κώδικα, όπως π.χ. εσχάτη προδοσία, επιβουλή ακεραιότητας της χώρας, κατασκοπεία, σκοπός περιορισμένος στο μέτρο που η χρήση τέτοιων συστημάτων είναι πρόσφορη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό,

γ) αποτροπή και καταστολή αξιόποινων πράξεων κατά προσώπων και περιουσιακών αγαθών. Κυρίως πρόκειται για τα εγκλήματα που προβλέπονται στα κεφάλαια 6, 13, 14, 15, 16, 18, 19 και 23 του Ποινικού Κώδικα. Πέραν του ότι τα συστήματα αυτά θα πρέπει να είναι πρόσφορα για την εξιχνίαση συγκεκριμένων εγκλημάτων, η Αρχή κρίνει ότι η χρήση τους θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο σε σχέση με σοβαρές αξιόποινες πράξεις και επιπλέον ως ουσιαστική και διαδικαστική προϋπόθεση θέτει την ύπαρξη πραγματικών στοιχείων βάσει των οποίων προβλέπεται η τέλεση κάποιας αξιόποινης πράξης σε συγκεκριμένο χώρο. Συνεπώς, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει πριν την εγκατάσταση των εν λόγω συστημάτων σε ένα δημόσιο χώρο ότι με βάση στατιστικά ή άλλα στοιχεία συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης και κατ' επέκταση όταν αυτή η προϋπόθεση παύει να ισχύει θα πρέπει να επανεξετάζεται η χρήση των συστημάτων στους συγκεκριμένους χώρους. Με τον τρόπο αυτό διαγράφονται ήδη στη προτεινόμενη διάταξη τυπικού νόμου τα κριτήρια επικινδυνότητας που χρήζουν έτι περαιτέρω εξειδίκευσης με το προεδρικό διάταγμα..

δ) διαχείριση της κυκλοφορίας. Ο όρος διαχείριση της κυκλοφορίας περιλαμβάνει τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ., τη ρύθμιση της κυκλοφορίας οχημάτων και τη διαχείριση τροχαίων ατυχημάτων. Όσον αφορά στη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ. υπάρχει ήδη ειδική νομοθεσία, το άρθρο 104 παρ. 4 ν. 2696/99 (Κ.Ο.Κ) σε συνδυασμό με το π.δ. 287/2001 – ειδικές ηλεκτρονικές τεχνικές συσκευές για τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ-, η οποία θα μπορούσε να εξακολουθεί να ισχύει (βλ. και παρ. 7 της προτεινόμενης ρύθμισης).

Όσον αφορά στην ρύθμιση της κυκλοφορίας οχημάτων, κυρίως στην παρακολούθηση και βελτίωση πυκνωμάτων στις οδικές αρτηρίες θα πρέπει καταρχήν αυτή να πραγματοποιείται χωρίς την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (απεικόνιση προσώπων ή πινακίδων οχημάτων), ενσωματώνοντας ήδη κατά το σχεδιασμό των τεχνικών προδιαγραφών και των διαδικασιών χρήσης των συστημάτων φιλικές προς την ιδιωτική ζωή τεχνολογίες. Στο μέτρο που αυτό δεν είναι εξασφαλισμένο, διότι π.χ. τα υφιστάμενα συστήματα παρέχουν δυνατότητα μεγέθυνσης, η παρούσα ρύθμιση τα περιλαμβάνει ώστε να ορισθούν οι προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας.

Τέλος, όσον αφορά στον επιμέρους σκοπό της διαχείρισης τροχαίων ατυχημάτων, η σκοπιμότητα της χρήσης των εν λόγω συστημάτων θα μπορούσε να συνίσταται στη βεβαίωση και άμεση επέμβαση σε περίπτωση τροχαίων ατυχημάτων. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, η χρήση τους θα ήταν επιτρεπτή -με βάση συγκεκριμένα κριτήρια επικινδυνότητας- π.χ. μόνο σε επικίνδυνα οδικά σημεία όπου σημειώνονται επανειλημμένως σοβαρά τροχαία ατυχήματα.

11. Κομβικό σημείο της προτεινόμενης ρύθμισης ώστε να δικαιολογείται ο περιορισμός του ατομικού δικαιώματος σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό και τις αρμόδιες προς τούτο δημόσιες αρχές αποτελεί ο περιορισμός εγκατάστασης των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε ορισμένου τύπου χώρους, όπου κατά τεκμήριο συντρέχει μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας τους καθώς και των παρευρισκόμενων σε αυτούς ατόμων. Οι χώροι αυτοί ορίζονται ως δημόσιοι χώροι και προσδιορίζονται με βάση τυπικά και λειτουργικά κριτήρια.

Έτσι ως δημόσιοι χώροι ορίζονται αυτοί που προορίζονται κατά την κείμενη πολεοδομική νομοθεσία και τον Αστικό Κώδικα για κοινή χρήση π.χ. οδοί, πλατείες, άλση, αιγιαλός, παραλία, λιμάνια, όχθες λιμνών και ποταμών, δημόσια δάση. Περαιτέρω δημόσιος χώρος θεωρείται και κάθε άλλος, ανοικτός και ελευθέρως προσβάσιμος σε απροσδιόριστο αριθμό προσώπων, χώρος ο οποίος με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο (π.χ. οικοδομική άδεια) έχει τεθεί σε κοινή χρήση. Στην τελευταία περίπτωση μπορεί να ανήκουν μεγάλα εμπορικά κέντρα, ειδικά πάρκα, χώροι αναψυχής κλπ. Όταν όμως η είσοδος είναι ελεγχόμενη, π.χ. με καταβολή εισιτηρίου, όπως στα υπαίθρια θέατρα κατά τη διάρκεια εκδήλωσης ή σε κλειστούς χώρους, όπως τα καταστήματα δημόσιων υπηρεσιών, η εγκατάσταση τέτοιων συστημάτων δεν επιτρέπεται από τις ανωτέρω δημόσιες αρχές, αλλά μόνο από το διαχειριστή ή ιδιοκτήτη του χώρου, που έχει και την ευθύνη λειτουργίας του, για το σκοπό της προστασίας προσώπων ή αγαθών, όπως αυτά αναλύονται παρακάτω, στο σημείο 13 της παρούσας. Στους δημόσιους χώρους συγκαταλέγονται, τέλος, και οι σταθμοί διακίνησης επιβατών με μέσα μαζικής μεταφοράς, όπως μετρό, κτίρια επιβατών του αεροδρομίου κλπ., χώροι δηλαδή προσβάσιμοι σε απεριόριστο αριθμό ατόμων, που όμως μπορεί να είναι και κλειστοί και η είσοδος σε αυτούς ελεγχόμενη, επειδή ως προς τους χώρους αυτούς κρίνεται ότι συντρέχουν λόγοι αυξημένης επικινδυνότητας και συνεπώς ανάγκη μείζονος προστασίας.

12. Η εξειδίκευση της ρύθμισης από τον κανονιστικό νομοθέτη θα γίνει με προεδρικό διάταγμα ώστε ο περιορισμός του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπι-

κών δεδομένων να είναι σύμφωνος με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, τη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης (ν. 2068/1992) για την προστασία του ατόμου έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, όπου η επεξεργασία πραγματοποιείται από τις αστυνομικές αρχές, σύμφωνα με τη Σύσταση 87 (15) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα.

Η Αρχή κρίνει ότι το προεδρικό διάταγμα πρέπει καταρχάς να συσχετίζει το σκοπό της επεξεργασίας με τις αρμοδιότητες της εκάστοτε δημόσιας αρχής, να ορίσει το είδος των δεδομένων και τις επιμέρους επεξεργασίες και στη συνέχεια να θεμελιώσει την αναγκαιότητα και προσφορότητα της επεξεργασίας μέσω των λοιπών στοιχείων που ορίζει η προτεινόμενη διάταξη, πχ. των κατηγοριών των αξιόποινων πράξεων, των κριτηρίων επικινδυνότητας, του χρόνου αποθήκευσης και τους αποδέκτες των δεδομένων.

Λαμβανομένου υπόψη του κινδύνου που ενέχει η καταγραφή εικόνας κατά τη νόμιμη άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι η λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε αυτή τη περίπτωση θα πρέπει να έχει εξαιρετικό χαρακτήρα, που θα διασφαλίζεται με κατάλληλες αυστηρές προϋποθέσεις στο προεδρικό διάταγμα. Είναι σημαντικό να επισημανθεί η απαίτηση για τη λήψη κατάλληλων οργανωτικών και τεχνικών μέτρων ασφάλειας, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τεχνολογίες φιλικές προς την ιδιωτικότητα ήδη κατά το σχεδιασμό των συστημάτων. Οι τεχνολογίες αυτές καθιστούν δυνατή τη νομοθετική επιταγή για πρακτική εναρμόνιση των ατομικών δικαιωμάτων. Για το λόγο τούτο, η προτεινόμενη ρύθμιση αναφέρει ότι με το προεδρικό διάταγμα θα πρέπει να εξειδικεύονται τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφάλειας καθώς και οι βασικές λειτουργίες των συστημάτων, οι οποίες μπορούν να διαφέρουν σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, όπως για παράδειγμα η αυτόματη αναγνώριση προσώπων θα μπορούσε να είναι αναγκαία και πρόσφορη για το σκοπό της αποτροπής και καταστολής σοβαρών αξιόποινων πράξεων, όχι όμως για το σκοπό της διαχείρισης της κυκλοφορίας. Επίσης, τα εν λόγω συστήματα θα πρέπει να υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, απαίτηση που αποτελεί πλέον καλή νομοθετική πρακτική σε τομείς όπου τα αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων δεν μπορούν να προβλεφθούν με βεβαιότητα κατά το χρόνο θέσπισης της νομοθετικής ρύθμισης.

Επιπλέον, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω συστημάτων βιντεοεπιτήρησης θα πρέπει να γνωστοποιείται στην Αρχή καθώς και εν γένει τα εν λόγω συστήματα να υπόκεινται στον έλεγχο της Αρχής. Τρία ωστόσο μέλη της Αρχής διατύπωσαν την άποψη ότι δεν είναι αναγκαία η πρόβλεψη της γνωστοποίησης, αρκεί να ανατίθεται στην Αρχή η εποπτεία και ο έλεγχος.

Τέλος, η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει ότι το προεδρικό διάταγμα θα πρέπει να εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως αρμόδιου σε θέματα ατομικών δικαιωμάτων, και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, καθώς, επίσης, ότι απαιτείται η προηγούμενη γνωμοδότηση της Αρχής, όπως άλλωστε ορίζει το άρθρο 19 στοιχ. θ) ν. 2472/1997 (βλ. παρ. 4 της προτεινόμενης ρύθμισης).

13. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν ήδη στο σημείο 6 της παρούσας, δηλαδή προς αποτροπή τυχόν αμφισβητήσεων ως προς την εφαρμογή του ν. 2472/1997 και την εξειδίκευσή του με Οδηγίες της Αρχής σε σχέση με τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης προς το συγκεκριμένο σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών, προτείνεται η θέσπιση ρητής διάταξης, η οποία να αποτυπώνει την μέχρι τούδε πρακτική της Αρχής (βλ. Οδηγίες 1122/2000 και 115/2001). Η προτεινόμενη διάταξη δεν ρυθμίζει συνεπώς για πρώτη φορά το σχετικό ζήτημα.

Πέραν των τομέων της κατ' εξοχήν κρατικής δράσης για τους σκοπούς της προστασίας της εθνικής άμυνας και της κρατικής ασφάλειας, της αποτροπής και καταστολής σοβαρών αξιόποινων πράξεων και της διαχείρισης της κυκλοφορίας, η χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης είναι κατ' αρχήν θεμιτή και προς το σκοπό της προστασίας αγαθών ή προσώπων, σκοπός που εμπίπτει στην έννοια της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων κατά το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ. Ο σκοπός αυτός καταλαμβάνει την προστασία του ιδιοκτήτη ή διαχειριστή ενός χώρου από παράνομες πράξεις σε βάρος τους -που μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να έχουν και αξιόποιο χαρακτήρα-, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής τους, δηλαδή δημόσιες ή δημοτικές αρχές, δημόσιες, δημοτικές ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Η προστασία αγαθών ή προσώπων θεμελιώνεται στις διατάξεις του αστικού δικαίου που προβλέπουν αντίστοιχα δικαιώματα του ιδιοκτήτη ή κατόχου ενός χώρου, όπως οι διατάξεις για την προστασία της κυριότητας, νομής και κατοχής των άρθρων 985, 997, 1108 ΑΚ καθώς και η διάταξη του άρθρου 334 ΠΚ για τη διατάραξη της οικιακής ειρήνης, διατάξεις που εφαρμόζονται και στην περίπτωση δημόσιων αρχών. Επίσης, τόσο οι φορείς του δημόσιου τομέα όσο και οι ιδιώτες έχουν σε πολλές περιπτώσεις την υποχρέωση να προστατεύουν τη ζωή, υγεία και ιδιοκτησία / περιουσία τρίτων, δηλαδή των ατόμων που βρίσκονται νομίμως στους χώρους τους και ευθύνονται κατά τις διατάξεις περί αδικπραξιών (άρθρο 914 ΑΚ, άρθρο 105 ΕισΝΑΚ).

Η χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την επιδίωξη αυτού του σκοπού επιτρέπεται κατ' αρχήν από κάθε πρόσωπο που έχει εμπράγματο δικαίωμα σε σχέση με το συγκεκριμένο χώρο ή είναι υπεύθυνο για τη διαχείρισή του. Ως τέτοιο πρόσωπο νοούνται τόσο οι δημόσιες ή δημοτικές αρχές καθώς και κάθε άλλο νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Το πρόσωπο που έχει νόμιμο δικαίωμα χρήσης των εν λόγω συστημάτων για το σκοπό της προστασίας αγαθών και προσώπων δεν ταυτίζεται με τις δημόσιες αρχές που σύμφωνα με την προτεινόμενη ρύθμιση λειτουργούν τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης για τους σκοπούς της προστασίας της εθνικής άμυνας και της κρατικής ασφάλειας, της αποτροπής και καταστολής αξιόποινων πράξεων και της διαχείρισης της κυκλοφορίας.

Σε κάθε περίπτωση η χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης θα πρέπει να υπακούει στην αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή τα εν λόγω συστήματα να είναι αναγκαία και πρόσφορα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό λαμβάνοντας υπόψη και το χώρο εγκατάστασής τους.

Είναι αυτονόητο ότι στο πλαίσιο και αυτού του σκοπού το υλικό που αποκτάται με τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών για την άσκηση νόμιμου δικαιώματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις σχετικές Οδηγίες της Αρχής (βλ. παρ. 5 της προτεινόμενης ρύθμισης).

14. Σε συνέχεια των ανωτέρω σκέψεων, ιδίως αυτών που διατυπώνονται στο σημείο 5 της παρούσας, η Αρχή προτείνει την κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 2 στοιχ. β) και γ) του ν. 2472/1997 από τη δημοσίευση της τροποποιητικής διάταξης νόμου. Ένα ωστόσο μέλος της Αρχής διατύπωσε την άποψη ότι η διάταξη του στοιχ. β) της παρ. 2 του άρθρου 3 θα έπρεπε να καταργηθεί μετά την έκδοση του προεδρικού διατάγματος με το σκεπτικό ότι η χρήση των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης είναι απολύτως αναγκαία και δεν ενδείκνυται η διακοπή μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος (βλ. παρ. 6 της προτεινόμενης ρύθμισης).

15. Επίσης, η Αρχή κρίνει ότι επιτρέπεται η εξακολούθηση της ισχύος συναφών διατάξεων σχετικά με την εγκατάσταση και λειτουργία ειδικών ηλεκτρονικών τεχνικών συσκευών για τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ., για την ηλεκτρονική εποπτεία των

αθλητικών εγκαταστάσεων και με τη χρήση συστημάτων καταγραφής ήχου ή εικόνας ως ειδικής ανακριτικής πράξης για την εξιχνίαση συγκεκριμένων εγκλημάτων. Όσον αφορά τυχόν άλλες ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε δημόσιους χώρους, όπως αυτοί ορίζονται στην τρίτη παράγραφο της προτεινόμενης ρύθμισης, η εξακολούθηση της ισχύος τους εξαρτάται από τη συμφωνία τους με την προτεινόμενη ρύθμιση (βλ. παρ. 7 της προτεινόμενης ρύθμισης).

Συμπερασματικώς, η Αρχή προτείνει την ακόλουθη ρύθμιση:

Άρθρο

1. Η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους, εφόσον συνεπάγεται την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επιτρέπεται μόνο για α) τη διαφύλαξη της εθνικής άμυνας, β) τη διαφύλαξη της κρατικής ασφάλειας, γ) την αποτροπή και την καταστολή σοβαρών αξιόποινων πράξεων κατά προσώπων και περιουσιακών αγαθών, εφόσον με βάση πραγματικά στοιχεία συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις τέλεσης αυτών και δ) τη διαχείριση της κυκλοφορίας.

2. Η εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων επιτήρησης σε δημόσιους χώρους γίνεται μόνο από δημόσιες αρχές με σεβασμό στην αρχή της αναλογικότητας.

3. Δημόσιοι χώροι για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων νοούνται:

α) οι κατά την κείμενη νομοθεσία και τα σχέδια πόλεων προοριζόμενοι για κοινή χρήση, β) οι ελευθέρως προσβάσιμοι σε απροσδιόριστο αριθμό προσώπων ανοικτοί χώροι (περιφραγμένοι ή μη) που τίθενται σε κοινή χρήση με νόμιμο τρόπο και γ) οι σταθμοί διακίνησης επιβατών με μέσα μαζικής μεταφοράς.

4. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ορίζονται οι αρμόδιες δημόσιες αρχές, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις για την εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων επιτήρησης, όπως ιδίως οι κατηγορίες των αξιόποινων πράξεων και τα κριτήρια επικινδυνότητας που δικαιολογούν την εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων, το είδος των προσωπικών δεδομένων που τυχάνουν επεξεργασίας, η συλλογή, αποθήκευση, χρήση, διαβίβαση και οι αποδέκτες, ο χρόνος αποθήκευσης, η διαδικασία καταστροφής, τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, οι βασικές λειτουργίες και η περιοδική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων επιτήρησης, τα δικαιώματα των φυσικών προσώπων στα οποία αφορούν τα δεδομένα, η έννομη προστασία, η γνωστοποίηση της επεξεργασίας και ο έλεγχος από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, σύμφωνα με τις βασικές αρχές του ν.2472/1997.

5. Η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης της πρώτης παραγράφου με σκοπό την προστασία προσώπων και αγαθών, γίνεται από την οικεία δημόσια ή δημοτική αρχή ή το διαχειριζόμενο το χώρο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις εκδιδόμενες από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα οδηγίες.

6. Από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταργείται η διάταξη του στοιχείου γ) της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν.2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 12 παράγραφος 1 του ν.3783/2009 (ΦΕΚ 136 Α) και τα τρία τελευταία εδάφια του στοιχείου β) της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν.2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α), όπως αυτά προστέθηκαν με το άρθρο 8 του ν.3625/2007) (ΦΕΚ 290 Α).

7. Με την παρούσα ρύθμιση δεν θίγεται η ισχύς των ακόλουθων διατάξεων: α) του άρθρου 104 παρ. 4 ν. 2696/99 (Κ.Ο.Κ.) και του π.δ. 287/2001, β) του άρθρου 41 Ε

ν. 2725/99 και της Υ.Α. 245/2003, γ) του άρθρου 253Α στοιχ. δ) Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν την εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης σε δημόσιους χώρους, κατά την έννοια της παραγράφου 3, εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 3/2010

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ (ΣΠΣ) ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (ΕΚΑΝΑ).

Η Αρχή, αφού άκουσε τους εισηγητές και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Η Συμφωνία Σένγκεν του 1985 και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (στο εξής και ΣΕΣΣ)¹, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1995, οδήγησαν στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των κρατών που την είχαν υπογράψει, καθώς και στη δημιουργία ενιαίων εξωτερικών συνόρων, στα οποία οι έλεγχοι εισόδου στο «χώρο Σένγκεν» πραγματοποιούνται με βάση τις ίδιες διαδικασίες. Με την ίδια Σύμβαση καθιερώθηκαν κοινοί κανόνες για την έκδοση θεωρήσεων, την παροχή ασύλου και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, ώστε να είναι εφικτή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό του «χώρου Σένγκεν» χωρίς παράλληλα να διαταράσσεται η δημόσια ασφάλεια. Το σημαντικότερο από τα αποκαλούμενα «αντισταθμιστικά» μέτρα στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί η δημιουργία και λειτουργία ενός κοινού συστήματος πληροφοριών, του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν [(Schengen Information System - SIS) στο εξής και ΣΠΣ], το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών. Το ΣΠΣ είναι μία βάση δεδομένων που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές των κρατών Σένγκεν την ανταλλαγή δεδομένων αναφορικά με ορισμένες κατηγορίες προσώπων και πραγμάτων². Ειδικότερα στο ΣΠΣ καταχωρούνται πληροφορίες σχετικά με πρόσωπα που καταζητούνται από τις δικαστικές αρχές, με ανεπιθύμητους αλλοδαπούς, με πρόσωπα που έχουν εξαφανισθεί καθώς και με πρόσωπα τα οποία τίθενται υπό διακριτική παρακολούθηση. Ως εγγύηση των δικαιωμάτων των πολιτών η ΣΕΣΣ προβλέπει, μεταξύ άλλων³, τη λειτουργία μιας ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος, η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει, αν από την επεξεργασία θίγονται τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων προσώπων (άρθρο 114 ΣΕΣΣ). Στην Ελλάδα η αρμοδιότητα αυτή έχει ανατεθεί με το άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. ιε´ του ν. 2472/1997 στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Παράλληλα, με βάση τη νομοθεσία για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα (άρθρο 82 του ν. 3386/2005), τηρείται και ο Εθνικός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (στο εξής και ΕΚΑΝΑ). Τα κριτήρια και η διαδικασία εγ-

1. Η Ελλάδα με το ν. 2514/1997 κύρωσε τη Συμφωνία Σένγκεν, τη Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν καθώς και τα πρωτόκολλα και τις συμφωνίες προσχώρησης των υπολοίπων κρατών μελών της ΕΕ.

2. Η εγκατάσταση, η λειτουργία και χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν ρυθμίζεται στα άρθρα 92-101 της ΣΕΣΣ.

3. Η ΣΕΣΣ περιέχει ειδικό κεφάλαιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ασφάλεια αυτών στο πλαίσιο λειτουργίας του ΣΠΣ (άρθρα 102 - 118).

γραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτό καθορίζονται με την υπ' αριθ. 4000/4/32 - Ιβ'/4.9.2006 (ΦΕΚ Β' 1353/14.9.2006) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης (στο εξής και ΚΥΑ). Η Αρχή είναι αρμόδια να ελέγχει (στο πλαίσιο εξέτασης των αντιρρήσεων των υποκειμένων των δεδομένων - άρθρο 13 του ν. 2472/1997) και τη νομιμότητα των καταχωρίσεων στον ΕΚΑΝΑ.

2. Το άρθρο 96 της ΣΕΣΣ ορίζει ότι: «1. Τα δεδομένα σχετικά με αλλοδαπούς καταχωρούνται σε αρχείο βάσει μιας εθνικής καταχώρισης, η οποία έχει έρεισμα στις αποφάσεις των αρμοδίων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων, σύμφωνα με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας. 2. Οι αποφάσεις μπορούν να έχουν ως αιτιολογία την απειλή της δημόσιας τάξης και ασφαλείας καθώς και της εθνικής ασφάλειας που ενδέχεται να συνιστά η παρουσία ενός αλλοδαπού επί του εθνικού εδάφους. Αυτή μπορεί, κυρίως, να είναι η περίπτωση: α) Αλλοδαπού, ο οποίος έχει καταδικασθεί για αξιόποινη πράξη επισύρουσα ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους, β) Αλλοδαπού, εις βάρος του οποίου υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι διέπραξε σοβαρές αξιόποινες πράξεις, συμπεριλαμβανομένων και όσων αναφέρονται στο άρθρο 71 ή εις βάρος του οποίου υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι έχει προβεί σε προπαρασκευαστικές ενέργειες τέτοιων αξιόποινων πράξεων επί του εδάφους ενός Συμβαλλόμενου Μέρους. 3. Οι αποφάσεις μπορούν επίσης να έχουν αιτιολογία ότι εις βάρος του αλλοδαπού έχει επιβληθεί το μέτρο της απομακρύνσεως, αποπομπής ή απελάσεως, το οποίο δεν αναβλήθηκε ούτε ανεστάλη και περιέχει ως παρεπόμενη κύρωση την απαγόρευση εισόδου ή διαμονής, στηριζόμενη στη μη τήρηση του εθνικού δικαίου ως προς την είσοδο και διαμονή των αλλοδαπών».

Από το παραπάνω άρθρο της ΣΕΣΣ προκύπτει ότι η καταχώριση στο ΣΠΣ λαμβάνει χώρα βάσει μίας εθνικής καταχώρισης, η οποία έχει έρεισμα στις αποφάσεις των αρμοδίων διοικητικών αρχών και δικαστηρίων. Στην Ελλάδα η τήρηση του Εθνικού Καταλόγου Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών προβλέπεται στο άρθρο 82 του ν. 3386/2005, το οποίο ορίζει ότι «Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης». Με βάση την ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη εκδόθηκε η με αριθμό 4000/4/32-Ιβ'/4.9.2006 ΚΥΑ, το άρθρο 1 της οποίας προβλέπει ότι: «1. Στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (Ε.Κ.ΑΝ.Α.) εγγράφονται: α. Οι αλλοδαποί σε βάρος των οποίων διατάχθηκε η απέλαση από τη χώρα, βάσει δικαστικής ή διοικητικής απόφασης. β. Αλλοδαποί, των οποίων η παρουσία στο ελληνικό έδαφος, αποτελεί απειλή για την εθνική ή τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Τέτοια απειλή υπάρχει ιδίως όταν σε βάρος του αλλοδαπού υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι τέλεσε σοβαρή αξιόποινη πράξη ή ενδείξεις ότι προέβη σε προπαρασκευαστικές πράξεις για την τέλεση τέτοιας πράξης [(άρθρο 96 Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (SCHENGEN) (Σ.Ε.Σ.Σ.), όπως αυτή κυρώθηκε με το ν. 2514/1997 (Α' -140)]. γ. Αλλοδαποί σε βάρος των οποίων συντρέχουν λόγοι δημόσιας υγείας κατά τα οριζόμενα στο εδάφιο δ' της παρ.1 του άρθρου 76 του ν. 3386/2005. 2 Οι αλλοδαποί που εγγράφονται στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. εγγράφονται παράλληλα και στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SCHENGEN), εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 94 της Σ.Ε.Σ.Σ.».

3. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της ανωτέρω ΚΥΑ εγγράφονται υποχρεωτικά στον ΕΚΑΝΑ οι αλλοδαποί σε βάρος των οποίων έχει διαταχθεί δικαστική ή διοικητική απέλαση. Η διοικητική απέλαση διατάσσεται όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 76

παρ. 1 του ν. 3386/2005 για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια, το οποίο ορίζει ότι: «Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον: α) έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολής του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της Χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησης τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλαση του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο, β) έχει παραβιάσει τις διατάξεις του νόμου αυτού, γ) Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της Χώρας. Ο αλλοδαπός θεωρείται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια ιδίως όταν σε βάρος του ασκηθεί ποινική δίωξη για αδίκημα που τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών (3) μηνών (Η περ. γ' αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 48 Ν.3772/2009. Η προηγούμενη διατύπωση της διάταξης είχε ως εξής: Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας), δ) Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια υγεία και αρνείται να συμμορφωθεί προς τα μέτρα που καθορίζονται από τις ιατρικές αρχές για την προστασία της, αν και του έχει παρασχεθεί η απαραίτητη πληροφόρηση».

4. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 96 της ΣΕΣΣ και 1 της ΚΥΑ 4000/4/32-ιβ'/4.9.2006 προκύπτει ότι δεν είναι αυτοδίκαιη η καταχώριση στο ΣΠΣ κάθε προσώπου που εγγράφεται στον ΕΚΑΝΑ. Η καταχώριση στο ΣΠΣ επιτρέπεται μόνον όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ.

5. Οι διατάξεις της ΚΥΑ δεν προβλέπουν πρωτογενείς προϋποθέσεις εγγραφής στον ΕΚΑΝΑ, αλλά αντίθετα παραπέμπουν στις διατάξεις του ποινικού κώδικα για τη δικαστική απέλαση, στο άρθρο 76 του ν. 3386/2005 για τη διοικητική απέλαση και επαναλαμβάνουν τις διατυπώσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ ως προς τους «ανεπιθύμητους» αλλοδαπούς, των οποίων η παρουσία στο ελληνικό έδαφος ενδέχεται να συνιστά «απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή για την εθνική ασφάλεια». Για το λόγο αυτό οι επιφυλάξεις σχετικά με τη συνταγματικότητα της ρυθμίσεως του θέματος εγγραφής και διαγραφής από τον ΕΚΑΝΑ με τον τύπο της υπουργικής απόφασης, δεδομένου ότι κατά την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς, με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, δεν τυχάνουν περαιτέρω έρευνας, διότι δεν ασκούν επιρροή στην επίλυση των υπό έρευνα ζητημάτων.

6. Περαιτέρω, από τη συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 96 παρ. 3 της ΣΕΣΣ και 76 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 3386/2005 προκύπτει ότι οποιαδήποτε παραβίαση του τελευταίου νόμου σχετικά με την είσοδο και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, η οποία έχει οδηγήσει στη διοικητική απέλαση του αλλοδαπού (όπως για παράδειγμα η χρήση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων ή η ανάκληση ιθαγένειας λόγω χρήσης πλαστών πιστοποιητικών) δικαιολογεί την καταχώριση του στον ΕΚΑΝΑ και στο ΣΠΣ. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις που έχει διαταχθεί η δικαστική απέλαση αλλοδαπού βάσει του άρθρου 74 του ΠΚ λόγω καταδίκης για τις αξιόποι-

νες πράξεις που προβλέπονται στο ν. 3386/2005 (άρθρο 82, παράνομη επάνοδος στη χώρα αλλοδαπού ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στον ΕΚΑΝΑ, άρθρο 83 είσοδος/έξοδος αλλοδαπού από την Ελλάδα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις).

7. Η ερμηνεία του άρθρου 76 παρ. 1 στοιχ. γ' του ν. 3386/2005 πρέπει να εναρμονίζεται με το άρθρο 96 παρ. 2 της ΣΕΣΣ, η οποία ως διεθνής σύμβαση που κυρώθηκε έχει υπερνομοθετική ισχύ. Κατά συνέπεια ως επικίνδυνος «για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή για την εθνική ασφάλεια» πρέπει να θεωρείται ο αλλοδαπός, ο οποίος είτε α) έχει καταδικαστεί για αξιόποινη πράξη που επισύρει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους (για αξιόποινες πράξεις, δηλαδή, των οποίων το κατώτερο πλαίσιο της στερητικής της ελευθερίας ποινής είναι ένα έτος) είτε β) σε βάρος του οποίου υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ότι διέπραξε σοβαρές αξιόποινες πράξεις. Από τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 96 προκύπτει ότι ως «σοβαρές αξιόποινες πράξεις» νοούνται αυτές που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους και αξιολογούνται ότι συνιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Η ερμηνεία αυτή συμβαδίζει και με τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων. Πράγματι, προκειμένου τα διοικητικά δικαστήρια να θεωρήσουν νόμιμη την αιτιολογία της Διοίκησης για την απέλαση αλλοδαπού για λόγους «απειλής της δημοσίας τάξης ή ασφάλειας της χώρας», απαιτούν από την τελευταία, κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, να λαμβάνει υπόψη και να συνεκτιμά όλες τις συνθήκες τέλεσης ενός αδικήματος και να εκφέρει ειδικώς αιτιολογημένη κρίση για την εν λόγω «απειλή»⁴. Επιπλέον, έχει γίνει δεκτό ότι για την αναλογικότητα του μέτρου της απέλασης θα πρέπει να εκτιμάται το χρονικό διάστημα που διήλθε από την αξιόποινη συμπεριφορά και την καταδίκη και το κατά πόσο ο αλλοδαπός υπέπεσε έκτοτε σε νέα αδικήματα.

Η προσθήκη με το άρθρο 48 παρ. 1 του ν. 3772/2009 δεύτερου εδαφίου στο άρθρο 76 παρ. 1 στοιχ. γ' του ν. 3386/2005, το οποίο ορίζει ότι ο αλλοδαπός θεωρείται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια ιδίως όταν σε βάρος του ασκηθεί ποινική δίωξη για αδίκημα που τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών (3) μηνών, και ως εκ τούτου δύναται να απελαθεί, είναι προδήλως αντίθετη με το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας που κατοχυρώνεται από το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ). Συνεπώς η τελευταία διάταξη είναι ανίσχυρη και δεν πρέπει να εφαρμόζεται.

8. Το άρθρο 112 της ΣΕΣΣ ορίζει ότι: «1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν καταχωρηθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν για την αναζήτηση προσώπων, διατηρούνται μόνον όσο χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Το αργότερο τρία χρόνια μετά την καταχώρισή τους σε αρχείο η αναγκαιότητα διατηρήσεώς τους πρέπει να εξετάζεται από το καταχωρούν Συμβαλλόμενο Μέρος. Για τις καταχωρίσεις του άρθρου 99 η προθεσμία αυτή διαρκεί ένα έτος».

Η Κοινή Αρχή Ελέγχου Σένγκεν (η οποία έχει συσταθεί βάσει του άρθρου 115 της ΣΕΣΣ) έχει κρίνει ότι για την αναγκαιότητα διατήρησης της καταχώρισης πρέπει να υφίσταται αιτιολογημένη απόφαση. Κατά συνέπεια έλλειψη αιτιολογημένης απόφασης καθιστά την καταχώριση παράνομη και διαγραπτέα.

Συμπερασματικά η Αρχή δέχθηκε ότι:

α) η καταχώριση αλλοδαπού τρίτης χώρας στον κατάλογο ΕΚΑΝΑ δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως την εγγραφή στο ΣΠΣ,

4. Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 427/2009, ΣτΕ 1127/2009, ΣτΕ 2414/2008. Οι αποφάσεις αυτές εκδόθηκαν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο του ν. 2910/2001, το άρθρο 44 παρ. 1 στοιχ. γ' του οποίου είχε αντίστοιχη διατύπωση με αυτή του άρθρου 76 παρ. 1 στοιχ. γ' του ισχύοντος νόμου 3386/2005.

β) η καταχώριση στο ΣΠΣ γίνεται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ,

γ) δικαστική ή διοικητική απέλαση κατ' εφαρμογήν της εθνικής νομοθεσίας για την είσοδο και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια δικαιολογεί την καταχώριση του αλλοδαπού και στους δύο καταλόγους (ΕΚΑΝΑ και ΣΠΣ),

δ) καταδίκη αλλοδαπού από εθνικό δικαστήριο σε αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ποινή τουλάχιστον ενός (1) έτους, συνιστά λόγο εγγραφής στο ΣΠΣ,

ε) αποχρώσεις ενδείξεις για διάπραξη ή προπαρασκευαστικές ενέργειες αξιόποινης πράξης, για την οποία προβλέπεται ποινή τουλάχιστον ενός (1) έτους, δικαιολογούν την εγγραφή στο ΣΠΣ, εφόσον η πράξη αξιολογείται ότι συνιστά απειλή της δημόσιας τάξης και ασφάλειας,

στ) διοικητική απέλαση για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 76 παρ. 1 στοιχ. α' του ν. 3386/2005 καθώς και για το λόγο ότι η παρουσία ενός αλλοδαπού κρίνεται αιτιολογημένα ως επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της χώρας δικαιολογεί την εγγραφή του αλλοδαπού στον ΕΚΑΝΑ,

ζ) η διάταξη του άρθρου 48 παρ. 1 του ν. 3772/2009, που αντικατέστησε την περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 76 του ν. 3386/2005, στο μέτρο που ορίζει ότι είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη αλλοδαπός για το γεγονός και μόνο ότι σε βάρος του ασκήθηκε ποινική δίωξη για αδίκημα τιμωρούμενο με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών (3) μηνών, είναι αντισυνταγματική ως προσκρούουσα στο δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας (άρθρο 5 παρ. 1 Σ) και στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ),

η) ο αλλοδαπός διαγράφεται από το ΣΠΣ, αν παρέλθει τριετία από την καταχώριση και δεν εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για την αναγκαιότητα διατήρησης της καταχώρισης.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 4/2010

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΚΑΡΤΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με το με αριθμ. πρωτοκόλλου ΓρΓΓΠ0001521/11.10.2010 έγγραφό του (αριθμ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/5979/11-10-2010) ο Γενικός Γραμματέας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών ζήτησε τη γνωμοδότηση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση εναλλακτικού συστήματος καταγραφής αποδείξεων δαπανών των φορολογούμενων φυσικών προσώπων μέσω μαγνητικής κάρτας. Με βάση το ανωτέρω έγγραφο, η χρήση της εν λόγω κάρτας (εφεξής και κάρτας αποδείξεων) θα είναι προαιρετική και θα αποσκοπεί αφενός στην απαλλαγή των φορολογούμενων φυσικών προσώπων από την υποχρέωση συλλογής και καταχώρισης των αποδείξεων δαπανών και αφετέρου στη φορολογική συμμόρφωση των επιχειρήσεων μέσω της διενέργειας διασταυρωτικών ελέγχων αναφορικά με την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεών τους. Συμπληρωματικά η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (εφεξής και Γενική Γραμματεία) προσκόμισε στην Αρχή τα παρακάτω έγγραφα: α) σχέδιο των προδιαγραφών των απαιτούμενων εφαρμογών για τη λειτουργία του εν λόγω έργου (με αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/6983/19-11-2010 έγγραφο), β) σχέδιο του μνημονίου συνεργασίας του Υπουργείου Οικονομικών με τις τράπεζες (με αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/7053/24-11-2010) και γ) σχέδιο του παραρτήματος Γ' του μνημονίου συνεργασίας με τις τράπεζες, περιγραφή του τρόπου ανταλλαγής αρχείων μέσω του διαδικτύου μεταξύ της Γενικής Γραμματείας

και τρίτων φορέων / υπηρεσιών και εκτυπώσεις των οθονών διεπαφής της εφαρμογής με το χρήστη (με αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/7294/03-12-2010).

Το προτεινόμενο ως εναλλακτικό σύστημα καταγραφής των αποδείξεων δαπανών, όπως περιγράφεται στα ανωτέρω σχετικά έγγραφα αλλά και όπως προέκυψε από την ακρόαση των εκπροσώπων της Γενικής Γραμματείας, θα βασίζεται στην υπάρχουσα υποδομή των τραπεζών για την εξυπηρέτηση συναλλαγών με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες – δηλαδή, στα τερματικά POS (Points Of Sale) που είναι ήδη εγκατεστημένα σε επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών, και των αντίστοιχων υποδομών που διαθέτουν οι τράπεζες για την επεξεργασία των συναλλαγών αυτών. Ειδικότερα:

1. Οι τράπεζες θα εκδίδουν (υπό την εποπτεία του Υπουργείου) κάρτες με μαγνητική ταινία, κάθε μία από τις οποίες θα διαθέτει μοναδικό 19ψήφιο αριθμό. Κατά τη χορήγηση των καρτών η τράπεζα δεν θα τηρεί κανένα στοιχείο του προσώπου στο οποίο χορηγεί μία τέτοια κάρτα, ώστε να είναι αδύνατη η μελλοντική ταυτοποίησή του. Ένας πολίτης θα μπορεί να προμηθευτεί περισσότερες από μία κάρτες, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από άλλα μέλη της οικογένειάς του, ενώ σε περίπτωση απώλειας της κάρτας ο πολίτης θα μπορεί με την ίδια διαδικασία, να προμηθευτεί καινούργια.

2. Ο λήπτης της κάρτας θα υποχρεούται να δηλώσει στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου τον αριθμό της κάρτας που του χορηγήθηκε. Η καταγραφή θα γίνεται είτε κατ' ευθείαν σε διαδικτυακή εφαρμογή της Γενικής Γραμματείας, είτε μέσω συστήματος σύντομων γραπτών μηνυμάτων δικτύου κινητής τηλεφωνίας (SMS).

3. Κατά τη συναλλαγή σε επιχείρηση που διαθέτει POS, η εν λόγω κάρτα θα μπορεί να χρησιμοποιείται για την καταγραφή της συναλλαγής. Θα καταγράφεται το ποσό της απόδειξης ή ένας αριθμός πόντων που θα αντιστοιχεί στο ποσό της απόδειξης. Η συναλλαγή θα αποστέλλεται στο κέντρο επεξεργασίας της τράπεζας που παρέχει το συγκεκριμένο POS και θα διαχωρίζεται από τις λοιπές συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες.

4. Περιοδικά (κάθε ημέρα, βλ. παράρτημα Γ' του μνημονίου συνεργασίας του Υπουργείου Οικονομικών με τις τράπεζες) θα αποστέλλεται στη Γενική Γραμματεία από κάθε τράπεζα το αρχείο των καταγεγραμμένων αποδείξεων, στο οποίο θα αναφέρεται ο κωδικός της κάρτας αποδείξεων του πολίτη, ο ΑΦΜ του εμπόρου, η ημερομηνία και ώρα συναλλαγής, καθώς και το ποσό της συναλλαγής (ή οι πόντοι που αντιστοιχούν στο ποσό της συναλλαγής). Με τον τρόπο αυτό η Γενική Γραμματεία θα είναι σε θέση να διενεργεί διασταυρώσεις που αφορούν στις επιχειρήσεις που εξέδωσαν αποδείξεις για τον έλεγχο της φορολογικής συμμόρφωσής τους, όπως για παράδειγμα για τον έλεγχο της απόδοσης ΦΠΑ.

5. Στη συνέχεια, η Γενική Γραμματεία οφείλει να ενημερώνει τη μερίδα αποδείξεων του πολίτη. Κατά την ενημέρωση αυτή θα ομαδοποιούνται για κάθε πολίτη οι συναλλαγές από όλες τις τράπεζες που έχουν πραγματοποιηθεί με την κάρτα ή τις κάρτες αποδείξεων που έχει χρεωμένες στον ΑΦΜ του. Τα στοιχεία αυτά θα είναι διαθέσιμα στους πολίτες και τις επιχειρήσεις μέσω της υπηρεσίας Taxisnet κατόπιν ταυτοποίησής τους ως χρηστών και, επομένως, θα είναι εφικτή η παρακολούθηση των καταγεγραμμένων αποδείξεων από τους ενδιαφερομένους.

6. Με την ολοκλήρωση του ημερολογιακού έτους, η Γενική Γραμματεία θα ανακεφαλαιώνει όλες τις αποδείξεις και θα διατηρεί τα συνολικά ποσά ανά φορολογούμενο φυσικό πρόσωπο και ανά επιχείρηση έκδοσης αποδείξεων, με στόχο την αξιοποίησή τους στην εκκαθάριση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων του οικείου οικονομικού έτους. Μετά την ανακεφαλαίωση των αποδείξεων, η οποία θα λαμβάνει χώρα ένα ή δύο μήνες μετά τη λήξη του ημερολογιακού έτους προκειμένου οι πολίτες να ασκήσουν τυχόν αντιρρήσεις τους, τα αναλυτικά στοιχεία των συναλλαγών θα δια-

γράφονται, ενώ θα τηρούνται μόνο τα συγκεντρωτικά ποσά ανά φυσικό πρόσωπο και ανά επιχείρηση.

Όπως σημειώνεται στα έγγραφα που προσκόμισε στην Αρχή η Γενική Γραμματεία, η ανωνυμία της κάρτας αποδείξεων καθιστά κατά την εκτίμησή της την ταυτοποίηση των κατόχων των καρτών μη εφικτή από τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών - η αντιστοίχιση του αριθμού της κάρτας με το φυσικό πρόσωπο που είναι κάτοχός της θα πραγματοποιείται μόνο από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων. Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι δεν θα είναι εφικτή η δημιουργία αναλυτικού καταναλωτικού προφίλ των φορολογουμένων, καθώς οι καταγραφές των δαπανών μέσω της κάρτας αποδείξεων θα αφορούν στα συγκεντρωτικά ποσά δαπάνης και όχι στο είδος των παρεχόμενων αγαθών ή υπηρεσιών.

Η Αρχή, αφού άκουσε τους εισηγητές και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Η Αρχή έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει επί του σχεδιασμού και της υλοποίησης του προτεινόμενου από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων εναλλακτικού συστήματος καταγραφής αποδείξεων δαπανών των φορολογούμενων φυσικών προσώπων μέσω μαγνητικής κάρτας βάσει του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. θ' και ιγ' του ν. 2472/1997. Το ανωτέρω άρθρο ορίζει ότι «1. Η Αρχή έχει τις εξής ιδίως αρμοδιότητες : ... θ) Γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ... ιγ) ... Εξετάζει επίσης αιτήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας της επεξεργασίας...». Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών, ερμηνευομένων υπό το πρίσμα του άρθρου 28 της Οδηγίας 95/46/EK, προκύπτει ότι η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Αρχής πρέπει να ασκείται εγκαίρως τόσο στο στάδιο καταρτίσεως νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων όσο και στο σχεδιασμό επιμέρους επεξεργασιών.

2. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των φορολογούμενων από δημόσια αρχή λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Όπως παγίως γίνεται δεκτό, η αρχή της νομιμότητας λειτουργεί ως περιοριστικό όριο της διοικητικής δράσης, ή, με αντίστροφο συλλογισμό, η διοικητική ενέργεια πρέπει να είναι σύμφωνη προς τον κανόνα δικαίου που διέπει τη δράση της διοίκησης. Στην προκειμένη περίπτωση, το ισχύον άρθρο 9 του ν. 2238/1994, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 του ν. 3842/2010, το οποίο ορίζει ότι «...Το αφορολόγητο ποσό των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ ισχύει, εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί ο ίδιος, η σύζυγός του και τα τέκνα που τους βαρύνουν...» δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επαρκής νομική βάση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω της κάρτας αποδείξεων, όπως αυτή περιγράφεται στο ιστορικό της παρούσας γνωμοδότησης, καθώς πρόκειται για μία διαφορετικής «έντασης» επεξεργασία από αυτήν που συνεπάγεται η προσκόμιση των αποδείξεων στην αρμόδια φορολογική αρχή (δημιουργία κεντρικής βάσης δεδομένων, μεγαλύτερος χρόνος τήρησης των δεδομένων, διαμεσολάβηση τρίτων μερών - των τραπεζών).

Νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος απαιτείται και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι, σύμφωνα με τις προτάσεις της Γενικής Γραμματείας, πρόκειται για εναλλακτικό και προαιρετικό σύστημα καταγραφής αποδείξεων, υπό την έννοια ότι η μη χρήση του δεν συνεπάγεται δυσμενείς έννομες συνέπειες. Ως εκ τούτου, προκειμένου οι φορολογούμενοι

να παρέχουν την ελεύθερη, ρητή και ειδική συγκατάθεσή τους (άρθρο 2 στοιχ. ια' του ν. 2472/1997) για τη συγκεκριμένη επεξεργασία, απαιτείται να έχουν προηγουμένως ενημερωθεί για τα βασικά στοιχεία αυτής.

Κατά συνέπεια είναι απαραίτητο η σκοπούμενη επεξεργασία να προβλεφθεί σε νομοθετική διάταξη, η οποία θα αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, δηλαδή τον υπεύθυνο επεξεργασίας, το σκοπό αυτής, τα δεδομένα τα οποία θα τύχουν επεξεργασίας καθώς και τους αποδέκτες αυτών. Με νομοθετική εξουσιοδότηση επιτρέπεται να ανατεθεί στον κανονιστικό νομοθέτη η ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, όπως ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου συστήματος (δηλαδή οι τεχνικές προδιαγραφές των απαιτούμενων για τη λειτουργία του εναλλακτικού τρόπου καταγραφής στοιχείων αποδείξεων εφαρμογών, τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια).

3. Η περιγραφόμενη στο ιστορικό επεξεργασία επιτρέπει, λόγω της δημιουργίας του προαναφερθέντος διαρθρωμένου αρχείου με πληροφορίες σχετικές με ποσά που δαπανήθηκαν σε συγκεκριμένους προμηθευτές αγαθών ή παρόχους υπηρεσιών, την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις καταναλωτικές συνήθειες των χρηστών της κάρτας αποδείξεων, τη δημιουργία δηλαδή καταναλωτικού «προφίλ» των φορολογουμένων. Για το λόγο αυτό, παρά τον προαιρετικό χαρακτήρα του εναλλακτικού συστήματος καταγραφής στοιχείων αποδείξεων μέσω της ηλεκτρονικής κάρτας, θα πρέπει κατά το σχεδιασμό του να διασφαλίζεται ότι η ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων (δηλαδή των χρηστών της κάρτας αποδείξεων) είναι τεχνικά δυνατή μόνο από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων. Και τούτο διότι, σε αντίθετη περίπτωση, αυξάνεται ο κίνδυνος παράνομης (μη συμβατής δηλαδή με τους προβαλλόμενους σκοπούς) επεξεργασίας των εν λόγω δεδομένων από τα μέρη που καθ' οιονδήποτε τρόπο εμπλέκονται στη λειτουργία του συστήματος.

4. Το προτεινόμενο από τη Γενική Γραμματεία εναλλακτικό σύστημα καταγραφής στοιχείων αποδείξεων, το οποίο προβλέπει τη συμμετοχή των τραπεζών ως εκτελούντων μερικώς την επεξεργασία, υπό τον τρόπο που περιγράφηκε, δεν αποκλείει τη δυνατότητα ταυτοποίησης των κατόχων των καρτών αποδείξεων από τις τράπεζες, καθώς οι τελευταίες στο πλαίσιο των δικών τους νόμιμων σκοπών επεξεργασίας, τηρούν ήδη διαρθρωμένα αρχεία των πελατών τους. Ειδικότερα, ο συνδυασμός πληροφοριών των αρχείων που αφορούν στις αγορές/δαπάνες μέσω πιστωτικών καρτών των πελατών τους και του αρχείου που αφορά στις αγορές/δαπάνες μέσω της κάρτας αποδείξεων δύναται να οδηγήσει στην ταυτοποίηση του φυσικού προσώπου που κατέχει μία συγκεκριμένη κάρτα αποδείξεων. Με δεδομένο, εξάλλου, ότι το σχέδιο μνημονίου συνεργασίας του Υπουργείου Οικονομικών με τις τράπεζες δεν προβλέπει ειδικά μέτρα ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 4 του ν. 2472/1997) αλλά ούτε τη λειτουργία ενός ελεγκτικού μηχανισμού για την τήρηση εκ μέρους των τραπεζών του σχετικού με την απαγόρευση περαιτέρω επεξεργασίας των συλλεγομένων δεδομένων όρου του μνημονίου, ο ανωτέρω κίνδυνος δεν αποτρέπεται.

5. Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. δ' του ν. 2472/1997 τα δεδομένα πρέπει να διατηρούνται σε μορφή η οποία επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για όσο χρόνο απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας. Το προτεινόμενο σύστημα επιδιώκει την επίτευξη δύο διαφορετικών σκοπών (διευκόλυνση των φορολογουμένων, έλεγχος απόδοσης του ΦΠΑ από τις επιχειρήσεις) μέσω των ίδιων εφαρμογών. Για την επίτευξη του πρώτου σκοπού η ταυτοποίηση των υποκειμένων απαιτείται κατά το χρόνο που ο χρήστης της κάρτας αποδεί-

ξεων υποχρεούται από την κείμενη νομοθεσία να υποβάλει τη φορολογική του δήλωση, ενώ για την επίτευξη του δεύτερου σκοπού, που φαίνεται να χρειάζεται διαβίβαση των δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, η ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων δεν είναι αναγκαία. Για το λόγο αυτό θα πρέπει κατά το σχεδιασμό του συστήματος να ληφθεί πρόνοια, ώστε να μην είναι τεχνικά δυνατή η ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων παρά μόνο κατά το χρόνο που ο χρήστης της κάρτας αποδείξεων υποχρεούται από την κείμενη νομοθεσία να υποβάλει τη φορολογική του δήλωση.

6. Μία εναλλακτική προσέγγιση, η οποία θα επέτρεπε την επίτευξη του πρώτου προβαλλόμενου από τη Γενική Γραμματεία σκοπού (διευκόλυνση των φορολογουμένων), σύμφωνα με τις ανωτέρω παρατηρήσεις, θα ήταν η χρήση ενός κατάλληλου αυτοματοποιημένου συστήματος το οποίο θα εξασφαλίζει ότι τα δεδομένα των αγορών/δαπανών των φυσικών προσώπων θα τηρούνται από τους ίδιους (και οι οποίοι αντιστοίχως θα τα υποβάλουν στο Υπουργείο Οικονομικών κατά την υποβολή της φορολογικής τους δήλωσης). Προς αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μία κατάλληλη «έξυπνη» κάρτα (smart card) στην οποία θα καταγράφονται αυτοματοποιημένα οι ανωτέρω πληροφορίες (με χρήση κατάλληλου τερματικού/εξοπλισμού) και η οποία θα είναι υπό την αποκλειστική ευθύνη του κατόχου της (ήτοι αυστηρά προσωπική). Αυτονόητο βέβαια είναι ότι και σε αυτήν την περίπτωση πρέπει, κατά τη σχεδίαση και υλοποίηση του συστήματος, να λαμβάνονται υπόψη όλα τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας.

7. Περαιτέρω, η σύνδεση (on line) των ταμειακών μηχανών των επιχειρήσεων με ηλεκτρονικούς υπολογιστές του Υπουργείου Οικονομικών θα επέτρεπε την επιδίωξη του δεύτερου σκοπού (έλεγχος απόδοσης ΦΠΑ) χωρίς να υφίσταται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των φορολογουμένων. Με αυτόν τον τρόπο, κάθε έκδοση απόδειξης θα καταγράφεται αυτομάτως στο Υπουργείο, ενώ το αρχείο που θα τηρείται στο τελευταίο δεν θα περιέχει προσωπικά δεδομένα των καταναλωτών, τα οποία ούτως ή άλλως δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού επεξεργασίας. Έτσι μηδενίζονται οι κίνδυνοι δημιουργίας καταναλωτικού προφίλ και καθίσταται αποτελεσματικός ο έλεγχος της απόδοσης ΦΠΑ.

8. Τέλος, ένα μέλος της Αρχής, διαφωνώντας προς τη γνώμη της πλειοψηφίας, διατύπωσε την άποψη ότι υφίσταται επαρκές νομοθετικό έρεισμα για τη σκοπούμενη επεξεργασία, το οποίο παρέχεται από τις διατάξεις του ν. 2472/1997, που ρυθμίζει και την ηλεκτρονική επεξεργασία, σε συνδυασμό με το άρθρο 9 του ν. 2238/1994. Κατά τα λοιπά, έχει τη γνώμη ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των φορολογουμένων μέσω της ηλεκτρονικής κάρτας αποδείξεων, όπως προτείνεται, είναι σύμφωνη με τις θεμελιώδεις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη και τα μέτρα ασφαλείας που πρόκειται να υιοθετηθούν από τη Γενική Γραμματεία.

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΟΔΗΓΙΑ ΑΡ. 1/2010

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ:

1. Ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 α) του ν. 2472/1997 και το άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3471/2006, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα εκδίδει Οδηγίες προς το σκοπό της ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Ότι τα πολιτικά κόμματα συνιστούν φορείς διαμόρφωσης της πολιτικής βούλησης, και προς τούτο είναι αναγκαία και συνταγματικώς κατοχυρωμένη η ελεύθερη επικοινωνία τους με τους πολίτες και η προβολή των ιδεών τους, των προγραμμάτων δράσεως και επιμέρους δραστηριοτήτων τους. Το ίδιο ισχύει για τους βουλευτές, ευρωβουλευτές, τις παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση, και για όλους τους υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης.

3. Ότι η πολιτική επικοινωνία είναι θεμελιώδης μέσο για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ωστόσο υπόκειται σε περιορισμούς για λόγους σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων καθώς και για λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως ο περιορισμός κατά την προεκλογική περίοδο του τρόπου και των μέσων προβολής των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 2 Σ και τις διατάξεις των άρθρων 9, 10, 11, 12 ν. 3023/2002, των άρθρων 5, 6 ν. 3870/2010 σχετικά με τη διάθεση και ανάρτηση υλικού προβολής, τις εμφανίσεις των υποψηφίων και την προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

4. Ότι η πολιτική επικοινωνία ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, εφόσον οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται προϋποθέτουν επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, όπως ονοματεπωνύμων, ταχυδρομικών διευθύνσεων, τηλεφωνικών αριθμών, διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και ευαίσθητων δεδομένων, όπως σε σχέση με τα πολιτικά φρονήματα των ατόμων. Οι μέθοδοι αναφέρονται στην απευθείας ή και εξατομικευμένη/στοχευμένη επικοινωνία, και επιπλέον στο μέσο που χρησιμοποιείται, ηλεκτρονικό (τηλέφωνο, τηλεομοιοτυπία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, γραπτά μηνύματα μέσω κινητού τηλεφώνου – SMS, MMS), ή μη ηλεκτρονικό (ταχυδρομείο).

5. Ότι για την πολιτική επικοινωνία είναι κατά κανόνα απαραίτητη η επεξεργασία μεγάλου όγκου προσωπικών δεδομένων, αφού η επικοινωνία αποσκοπεί στην υποστήριξη των ενδιαφερομένων από κατά το δυνατόν μεγάλο αριθμό ατόμων, ενώ δεν αποκλείεται και η δημιουργία προφίλ προς το σκοπό της στοχευμένης επικοινωνίας.

6. Ότι ο ενωσιακός νομοθέτης κατά τη στάθμιση της ελεύθερης δράσης των κομμάτων, επιμέρους πτυχή της οποίας αποτελεί η πολιτική επικοινωνία αφενός, και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων αφετέρου, επεφύλαξε καταρχήν την ίδια νομική μεταχείριση στην πολιτική επικοινωνία και τη διαφημιστική δραστηριότητα, κρίνοντας ότι διαφήμιση πραγματοποιούν όχι μόνο εμπορικές επιχειρήσεις αλλά και ενώσεις πολιτικού χαρακτήρα. Συνεπώς πρέπει να εφαρμόζονται και σε αυτήν την περίπτωση οι ισχύοντες κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων σε σχέση με τη συλλογή και τη διαβίβασή τους καθώς και τα χρησιμοποιούμενα μέσα επικοινωνίας¹. Την αυτή μεταχεί-

1. Αιτιολογική σκέψη (30) του προίμιου της Οδηγίας 95/46/EK

ριση επιφυλάσσει και ο έλληνας νομοθέτης, όταν κατά τη μεταφορά στην ελληνική έννομη τάξη του άρθρου 13 της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ για τις ανεπιθύμητες επικοινωνίες ρητά αναφέρει στο άρθρο 11 ν. 3471/2006, εκτός από την εμπορική προώθηση, κάθε είδους διαφημιστικό σκοπό. Την άποψη αυτή υιοθετούν η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ², η Διεθνής Σύνοδος των Επιτρόπων Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων³, εθνικές αρχές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων⁴, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Απευθείας Προώθησης (FEDMA)⁵, εθνικά δικαστήρια κρατών μελών⁶ και το Συμβούλιο της Ευρώπης⁷.

7. Ότι, συμπερασματικώς, η πολιτική επικοινωνία, εφόσον προϋποθέτει επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ρυθμίζεται από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και κάθε άλλη ειδική διάταξη, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το Σύνταγμα και το ενωσιακό (κοινοτικό) δίκαιο. Οι διατάξεις αυτές δεν οδηγούν σε μια εν τοις πράγμασι απαγόρευση της απευθείας, εξατομικευμένης / στοχευμένης πολιτικής επικοινωνίας αλλά ελαύνονται από την απαίτηση της πρακτικής εναρμόνισης της ελεύθερης δράσης των πολιτικών κομμάτων και των παρατάξεων της τοπικής αυτοδιοίκησης, του δικαιώματος του ατόμου στην προστασία των προσωπικών του δεδομένων και του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, υπό την ειδικότερη έννοια του δικαιώματος να μη καθίσταται αποδέκτης πολιτικής επικοινωνίας. Αντιστοίχως, το άρθρο 29 παρ. 1 Σ κατοχυρώνει το αρνητικό δικαίωμα κάθε πολίτη να μη συμμετέχει σε πολιτικό κόμμα.

8. Ότι κάθε δράση πολιτικής επικοινωνίας πρέπει να είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία (συλλογή, χρήση, διαβίβαση κλπ) των προσωπικών δεδομένων, καθώς και με τις ειδικές διατάξεις που αφορούν στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για το σκοπό της διαφήμισης. Στις διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται τόσο το πρόσωπο που πραγματοποιεί την πολιτική επικοινωνία (π.χ. διαφημιστική εταιρεία) όσο και το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου πραγματοποιείται (π.χ. πολιτικό κόμμα).

9. Ότι το περιεχόμενο μιας διαφημιστικής ενέργειας μπορεί να παρουσιάζεται αμέσως ή εμμέσως, όπως με την απλή παράθεση του προγράμματος δράσης ή με ενημερωτικό δελτίο που καλύπτει διάφορα θέματα.

10. Ότι το ισχύον δίκαιο επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση στη διαφήμιση ανάλογα με το μέσο που επιλέγεται για την πραγματοποίησή της, με κριτήριο την ένταση του περιορισμού του ατομικού δικαιώματος και την επιβάρυνση που συνεπάγεται για τον

2. Γνώμη 5/2004 της ομάδας εργασίας του αρ. 29 της Ε.Ε. για τις ανεπιθύμητες επικοινωνίες για διαφημιστικούς σκοπούς, κεφ. 3.3

3. 27η Διεθνής Σύνοδος, Montreux (Ελβετία), 14-16/09/2005, Διακήρυξη για τη χρήση προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας.

4. Βλ. ενδεικτικώς τις κατευθυντήριες οδηγίες του Επιτρόπου του Η.Β., Guidance for political parties for campaigning or promotional purposes, 2010, της Αρχής του γερμανικού ομοσπονδιακού κρατιδίου του Βερολίνου, Wahlwerbung durch politische Parteien, 2008 και τις κανονιστικές πράξεις της ιταλικής Αρχής, Provisions concerning political propaganda and communications, 3.3.2005, Privacy and electoral propaganda, A Decalogue, 12.2.2004

5. Federation of European Direct Marketing, European code of practice for the use of personal data in direct marketing (Κώδικας καλής πρακτικής για τη χρήση προσωπικών δεδομένων κατά την απευθείας προώθηση), ιδίως τον ορισμό της απευθείας προώθησης.

6. Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, 1 BvR 867/90 (1991), 2 BvR 2135/01, 1.8.2002, Εφετείο Μονάχου, 8 U 4223/03, 12.02.2004, Ειρηνοδικείο Rostock, 43 C 68/02, 28.1.2003, Information Tribunal, Scottish National Party & The Information Commissioner, 15.5. 2006

7. Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύσταση (85)20 σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων για τους σκοπούς της απευθείας προώθησης, αρθρ. 1.2. σχετικά με τον ορισμό της απευθείας προώθησης.

αποδέκτη η χρήση κάθε μέσου καθώς και τις εύλογες προσδοκίες του αποστολέα και αποδέκτη⁸. Έτσι χωρίς συγκατάθεση επιτρέπεται η αποστολή διαφημιστικού περιεχομένου με ταχυδρομείο, εφόσον τα δεδομένα συλλέγονται από νόμιμες πηγές και ο αποδέκτης δεν έχει εκδηλώσει την αντίρρησή του (άρθρα 5 παρ. 2 στοιχ. ε), 13 παρ. 1, 3 και 19 παρ. 4 στοιχ.δ) ν. 2472/1997), καθώς και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, συμπεριλαμβανομένων των μηνυμάτων SMS και MMS, υπό την προϋπόθεση ότι ο αποστολέας απέκτησε τα στοιχεία της ηλεκτρονικής διεύθυνσης του αποδέκτη νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας συναλλαγής και υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι παρέχει στον αποδέκτη τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή (άρθρο 11 παρ. 3 ν. 3471/2006) -σύστημα “opt-out”-. Αντιθέτως, η χρήση ορισμένων άλλων ηλεκτρονικών μέσων καθώς και των ανωτέρω στην περίπτωση που δεν υπάρχει προηγούμενη, παρόμοια συναλλαγή προϋποθέτει τη συγκατάθεση του αποδέκτη (άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006) -σύστημα “opt-in”-, χωρίς αυτό να αποκλείει την ανάκληση της συγκατάθεσης για το μέλλον.

11. Ότι η Αρχή δέχεται παράπονα από αποδέκτες πολιτικής επικοινωνίας, πραγματοποιούμενης ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα κατά την έννοια του άρθρου 11 ν. 3471/2006 (τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, γραπτά μηνύματα μέσω κινητού τηλεφώνου).

Αποφασίζει την έκδοση της ακόλουθης Οδηγίας:

Άρθρο 1

Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα Οδηγία εξειδικεύει τους κανόνες για τη σύννομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας, η οποία πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, πέραν της προεκλογικής περιόδου, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης.

2. Πολιτική επικοινωνία, κατά την έννοια της παρούσας Οδηγίας, είναι εκείνη που πραγματοποιείται για την προώθηση πολιτικών ιδεών, προγραμμάτων δράσης ή άλλων δραστηριοτήτων από τα πρόσωπα της παρ. 1 με σκοπό την υποστήριξή τους και τη διαμόρφωση πολιτικής συμπεριφοράς. Η μορφή της προώθησης δύναται να ποικίλει, όπως, μεταξύ άλλων, με την άμεση παρουσίαση των πολιτικών ιδεών ή τη συμπερίληψή τους σε ενημερωτικό δελτίο, την πρόσκληση ανάγνωσής τους σε ιστοσελίδα ή την πρόσκληση συμμετοχής σε κάποια δραστηριότητα.

3. Η επικοινωνία που πραγματοποιείται από άλλους κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς, όπως είναι τα επιμελητήρια, οι σύλλογοι ελεύθερων επαγγελματιών και οι συνδικαλιστικές ενώσεις, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας Οδηγίας, ακόμη και αν επιδιώκεται παρόμοιος σκοπός. Η επικοινωνία των νομικών αυτών προσώπων ρυθμίζεται από τις διατάξεις των ν. 2472/1997 και 3471/2006, χωρίς να αποκλείεται ανάλογη νομική μεταχείριση όπου αυτή προσιδιάζει.

4. Είναι αυτονόητο ότι η πολιτική επικοινωνία που πραγματοποιείται χωρίς επεξεργασία προσωπικών δεδομένων δεν εμπίπτει στην παρούσα Οδηγία και τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

5. Τα πρόσωπα της παρ. 1 του παρόντος άρθρου είναι υπεύθυνοι επεξεργασίας σύμ-

8. Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (40) - (42) της Οδηγίας 2002/58/EK και αιτιολογική σκέψη (45) σε συνδυασμό με το άρθρο 14 στοιχ. β) της Οδηγίας 95/46/EK.

φωνα με το άρθρο 2 στοιχ. ζ) ν. 2472/1997, εφόσον ορίζουν το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν ο βουλευτής λαμβάνει δεδομένα από το πολιτικό κόμμα και τα επεξεργάζεται για προσωπική του πολιτική επικοινωνία, καθίσταται και αυτός υπεύθυνος επεξεργασίας.

Άρθρο 2

Γενικοί κανόνες επεξεργασίας

1. Τα προσωπικά δεδομένα που υφίστανται επεξεργασία προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας δύνανται, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α) και β) ν. 2472/1997, να είναι απλά, όπως ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφωνικός αριθμός ή και ευαίσθητα, όπως πολιτικά φρονήματα, δεδομένα σχετικά με την υγεία, π.χ. δεδομένα ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2. Η συλλογή τους από τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρέπει να είναι θεμιτή και νόμιμη, δηλαδή να πραγματοποιείται με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων είτε χωρίς αυτή υπό την προϋπόθεση ότι τα δεδομένα προέρχονται από άλλες νόμιμες πηγές και η επεξεργασία τους προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας είναι συμβατή με το σκοπό για τον οποίο αρχικώς συλλέχθηκαν. Για παράδειγμα, δεδομένα που συλλέγει ένα πρόσωπο κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας. Η νομιμότητα της συλλογής διαφοροποιείται ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο μέσο της επικοινωνίας, ηλεκτρονικό ή μη, σύμφωνα με όσα ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία και όπως ειδικότερα αναλύεται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας Οδηγίας.

3. Με τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων επιτρέπεται η συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων που το αφορούν, απλών όσο και ευαίσθητων. Κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. ια) ν. 2472/1997 η συγκατάθεση, εκτός από ελεύθερη και ειδική, πρέπει να είναι ρητή. Κατά συνέπεια, η συγκατάθεση δεν επιτρέπεται να είναι τεκμαιρόμενη ή πιθανολογούμενη. Επίσης, η συγκατάθεση μπορεί να ανακαλείται οποτεδήποτε, χωρίς αναδρομική ισχύ, με τρόπο πρόσφορο και απλό. Ο τύπος της συγκατάθεσης, έγγραφος, με ηλεκτρονικά μέσα ή άλλος, δύναται να διαφοροποιείται ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο μέσο της επικοινωνίας, όπως αναλύεται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας Οδηγίας.

4. Για να πληρούται η απαίτηση του νόμου περί ειδικότητας της συγκατάθεσης, θα πρέπει το υποκείμενο των δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. ια) ν. 2472/1997 να έχει προηγουμένως ενημερωθεί για το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας, τα δεδομένα ή τις κατηγορίες αυτών που θα αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αυτών, στους οποίους τυχόν αποσταλούν τα δεδομένα καθώς και τα στοιχεία του υπευθύνου επεξεργασίας. Στα προσωπικά δεδομένα που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας περιλαμβάνονται και τα στοιχεία επαφής του υποκειμένου των δεδομένων, έτσι ώστε το υποκείμενο των δεδομένων να συγκατατίθεται και ως προς το χρησιμοποιούμενο μέσο της επικοινωνίας. Ενδεικτικώς, η δήλωση συγκατάθεσης δύναται να έχει ως εξής:

“Επιθυμώ να λαμβάνω πολιτική επικοινωνία από/σχετικά με τον Χ στην [ταχυδρομική διεύθυνση / διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου / στο κινητό τηλέφωνο] που έχω δηλώσει για το σκοπό αυτό ή/και να διαβιβασθούν τα δεδομένα μου (με αναφορά σε ορισμένα ή όλα τα στοιχεία επαφής) [στον Χ /στην κατηγορία αποδεκτών Χ] προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας.

5. Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει, σύμφωνα με το αρ. 4 παρ. 1 στοιχ. β) και στοιχ. γ) του ν. 2472/1997, να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα για την επίτευξη του επι-

διωκόμενου σκοπού και να είναι σε κάθε χρονική στιγμή ακριβή. Για παράδειγμα, εφόσον η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με την αποστολή ταχυδρομικής επιστολής δεν είναι αναγκαία η τήρηση ή η διαβίβαση των τηλεφωνικών αριθμών στον εκτελούντα την επεξεργασία, π.χ. στην εταιρεία που αναλαμβάνει την αποστολή των επιστολών.

6. Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. δ) του ν. 2472/1997 μόνο για όσο χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι αυτή των δεδομένων που προέρχονται από τους εκλογικούς καταλόγους, όπου σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 4 του κωδικοποιητικού π.δ. 96/2007 (κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών) τα στοιχεία των εκλογέων επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για εκλογική χρήση. Συνεπώς, μετά τη λήξη της προεκλογικής περιόδου ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να τα καταστρέφει (βλ. και άρθρο 3 της παρούσας Οδηγίας).

7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να γνωστοποιεί στην Αρχή την επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 2472/1997 και, εφόσον πρόκειται να επεξεργασθεί ευαίσθητα δεδομένα, να λαμβάνει άδεια σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α) του ν. 2472/1997. Οφείλει, επίσης, να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 10 ν. 2472/1997. .

8. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ικανοποιεί τα δικαιώματα ενημέρωσης, πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τα άρθρα 11, 12 και 13 ν. 2472/1997, αντιστοίχως. Η άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης αναλύεται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας Οδηγίας. Καθόσον αφορά στο δικαίωμα ενημέρωσης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 11 ν. 2472/1997 κατά τη συλλογή των δεδομένων, εφόσον αυτή γίνεται με τη συγκατάθεση του υποκειμένου, και όταν η συλλογή γίνεται από άλλες πηγές χωρίς συγκατάθεση το αργότερο με την πραγματοποίηση της πολιτικής επικοινωνίας. Στην τελευταία περίπτωση ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να αναφέρει εκτός των ελάχιστων στοιχείων που προβλέπει το άρθρο 11 ν. 2472/1997 και τις πηγές των δεδομένων.

Άρθρο 3

Πολιτική επικοινωνία μέσω ταχυδρομείου

1. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται μέσω ταχυδρομείου, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων ή χωρίς αυτή, εφόσον πρόκειται για απλά δεδομένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε) ν. 2472/1997. Στην τελευταία περίπτωση τα δεδομένα πρέπει να προέρχονται από νόμιμες πηγές, δηλαδή να συλλέχθηκαν με νόμιμο τρόπο και η χρήση τους να μην είναι ασυμβίβαστη με το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας. Τέτοιες πηγές είναι οι εξής:

(α) Οι δημόσια προσβάσιμοι κατάλογοι, τηλεφωνικοί (π.χ. ο κατάλογος του ΟΤΕ), ή επαγγελματικοί κατάλογοι (π.χ. ο Χρυσός Οδηγός), οι κατάλογοι εμπορικών εκθέσεων καθώς και μητρώα που καθίστανται εκ του νόμου δημόσια προσβάσιμα (π.χ. το Γενικό Εμπορικό Μητρώο σύμφωνα με τα άρθρα 5 παρ. 9 και 16 παρ. 1 ν. 3419/2005). Δεν θεωρούνται δημόσια προσβάσιμοι κατάλογοι, αυτοί που έχουν συγκροτηθεί χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ακόμα και αν είναι διαθέσιμοι μέσω του διαδικτύου (π.χ. κατάλογοι με στοιχεία επικοινωνίας που έχουν συλλεχθεί χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων).

(β) Τα μητρώα των επιμελητηρίων και επαγγελματικών συλλόγων, που λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ. με υποχρεωτική συμμετοχή των μελών τους, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (i) το Επιμελητήριο ή ο Σύλλογος κρίνει ότι η διαβίβαση

των στοιχείων είναι σύμφωνη με τους σκοπούς για τους οποίους τηρούνται τα δεδομένα, και (ii) τα μέλη, υποκείμενα των δεδομένων, έχουν ενημερωθεί για το σκοπό της επεξεργασίας και τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων τους και τους δόθηκε η δυνατότητα να ασκήσουν το δικαίωμα αντίρρησης ως προς τη διαβίβαση αυτή.

(γ) Οι εκλογικοί κατάλογοι αποτελούν νόμιμη πηγή σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 και 6 ν. 3623/1998 και το άρθρο 23 του κωδικοποιητικού π.δ. 96/2007 υπό τις εξής κατά νόμο προϋποθέσεις: Τα κόμματα λαμβάνουν πλήρη σειρά των εκλογικών καταλόγων, οι βουλευτές, ευρωβουλευτές, κάτοχοι αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση και οι υποψήφιοι λαμβάνουν απόσπασμα για την εκλογική περιφέρεια όπου έχουν εκλεγεί ή είναι υποψήφιοι. Οι κατάλογοι χορηγούνται αποκλειστικώς για εκλογική χρήση ενώ η παραχώρηση και η χρήση τους για άλλο σκοπό ή από οποιονδήποτε τρίτο απαγορεύεται. Κατά συνέπεια, απαγορεύεται η διαβίβαση των εκλογικών καταλόγων ή των αποσπασμάτων τους σε τρίτα πρόσωπα και επιβάλλεται η καταστροφή τους σε εύλογο χρονικό διάστημα, το οποίο να μην υπερβαίνει τους τρεις μήνες μετά τη λήξη της προεκλογικής περιόδου.

2. Ακόμη και όταν τα προσωπικά δεδομένα προέρχονται από νόμιμες πηγές σύμφωνα με την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει πριν από την πραγματοποίηση της πολιτικής επικοινωνίας να συμβουλευτεί το μητρώο του άρθρου 13 παρ. 3 ν. 2472/1997 που τηρεί η ΑΠΔΠΧ, και στο οποίο εγγράφονται όσα πρόσωπα δεν επιθυμούν τα στοιχεία τους να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας για διαφημιστικούς σκοπούς. Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, στο πλαίσιο της ικανοποίησης του δικαιώματος αντίρρησης σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 ν. 2472/1997, οφείλει να παρέχει στα υποκείμενα των δεδομένων σε κάθε ενέργεια πολιτικής επικοινωνίας (π.χ. με κάθε ταχυδρομική επιστολή) τη δυνατότητα εναντίωσης στη λήψη της επικοινωνίας κατά τρόπο απλό και πρόσφορο. Ακολούθως, πρέπει να τηρεί κατάλογο με όσα πρόσωπα εκδήλωσαν το δικαίωμα αντίρρησης και να μην τα περιλαμβάνει σε μελλοντική επικοινωνία. Η εγγραφή στο μητρώο του άρθρου 13 παρ. 3 ν. 2472/1997 που τηρεί η ΑΠΔΠΧ δεν αντιτάσσεται στις περιπτώσεις όπου α) το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει -ακόμη και πριν την εγγραφή του στο μητρώο- τη συγκατάθεσή του, την οποία, συνεπώς, πρέπει να ανακαλέσει απευθείας προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας, β) είχε δοθεί στο υποκείμενο των δεδομένων η δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα αντίρρησης στη διαβίβαση των δεδομένων του προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας (βλ. παρ. 1 στοιχ. β του παρόντος άρθρου), και συνεπώς το δικαίωμα αντίρρησης θα πρέπει να ασκηθεί προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας που διαβιβάζει τα δεδομένα (π.χ. Επιμελητήριο).

3. Η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας επιτρέπεται μόνον με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, η οποία στην περίπτωση του απλού ταχυδρομείου πρέπει να είναι έγγραφη σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α) ν. 2472/1997.

4. Στην ειδική περίπτωση όπου το πολιτικό κόμμα επικοινωνεί με τα μέλη του η συγκατάθεση για την επικοινωνία τούτη προκύπτει από τη γενική συγκατάθεση του μέλους να συμμετέχει στο πολιτικό κόμμα. Το πολιτικό κόμμα όμως επιτρέπεται να διαβιβάζει σε μέλη στοιχεία άλλων μελών προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας μόνον εφόσον η διαβίβαση αυτή προβλέπεται από το καταστατικό του κόμματος. Σε περίπτωση σιωπής του καταστατικού, απαιτείται η ειδική προς τούτο έγγραφη συγκατάθεση των μελών και τούτο διότι ένα μέλος δεν μπορεί να αναμένει ευλόγως ότι η συμμετοχή του σε ένα κόμμα, και η με τον τρόπο αυτό αποκάλυψη των πολιτικών του φρονημάτων, πρέπει να καθίσταται γνωστή σε άλλα μέλη, χωρίς να διατηρεί επαφή με αυτά.

5. Χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων είναι επιτρεπτή σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ) ν. 2472/1997, εφόσον το ίδιο το υποκείμενο δημοσιοποιεί τα δεδομένα που το αφορούν. Η περίπτωση αυτή συντρέχει σε δημοσίως γνωστούς υποστηρικτές ενός πολιτικού κόμματος ή βουλευτή κλπ., δηλαδή το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει δηλώσει δημοσίως την υποστήριξή του ή εν γένει τα πολιτικά του φρονήματα, και όχι απλώς σε μια κλειστή, ακόμη και πολυάριθμη ομάδα ατόμων.

Άρθρο 4

Πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας

1. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, με ή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, εφαρμόζονται οι ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 11 ν. 3471/2006. Στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες περιλαμβάνονται:

- (α) Τηλεφωνικές κλήσεις (σταθερής και κινητής τηλεφωνίας)
- (β) Αυτόματες τηλεφωνικές κλήσεις, κατά τις οποίες με την αποδοχή της κλήσης ακούγεται μαγνητοφωνημένο μήνυμα
- (γ) Επικοινωνία μέσω τηλεομοιοτυπίας (φαξ)
- (δ) Φωνητικά μηνύματα που αποθηκεύονται μέσω υπηρεσίας αυτόματου τηλεφωνητή
- (ε) Σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) και μηνύματα πολυμέσων (MMS)
- (στ) Μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)

2. Ειδικότερα, η χρήση όλων των ανωτέρω τρόπων επικοινωνίας προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου. Η λήψη της συγκατάθεσης είναι απαραίτητη ακόμα και όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει στη διάθεσή του τα ηλεκτρονικά στοιχεία επικοινωνίας από νόμιμες πηγές, όπως για παράδειγμα τους τηλεφωνικούς αριθμούς από τον τηλεφωνικό κατάλογο.

3. Η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων πρέπει, σύμφωνα με την ειδικότερη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 ν. 3471/2006, να δίδεται εγγράφως ή με ηλεκτρονικά μέσα, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απλά ή ευαίσθητα δεδομένα. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων για τη λήψη της συγκατάθεσης ισχύει και όταν η συλλογή των ηλεκτρονικών διευθύνσεων συνεπάγεται την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, π.χ. όταν ο (μελλοντικός αποδέκτης) πολιτικής επικοινωνίας δηλώνει ότι επιθυμεί να λαμβάνει μηνύματα ως μέλος ενός σωματίου ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ως υποστηρικτής ενός πολιτικού κόμματος. Και στην περίπτωση της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας ισχύει ως προς την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από τα πολιτικά κόμματα η ρύθμιση του άρθρου 3 παρ. 4 της παρούσας Οδηγίας.

4. Η δήλωση της συγκατάθεσης, για να είναι νόμιμη, μπορεί να παρέχεται ως εξής:

- (α) Η έγγραφη δήλωση συγκατάθεσης μπορεί να γίνεται μέσω της συμπλήρωσης ειδικού εντύπου, π.χ. κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων ή στο πλαίσιο λειτουργίας των πολιτικών γραφείων των υποψηφίων βουλευτών κατά την προεκλογική περίοδο. Εναλλακτικά, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αποστείλει το παραπάνω έντυπο (π.χ. μέσω ταχυδρομείου, βλ. άρθρο 3 της παρούσας Οδηγίας), το οποίο, στη συνέχεια, συμπληρώνει το υποκείμενο των δεδομένων και αποστέλλει μέσω ταχυδρομείου ή τηλεομοιοτυπίας.
- (β) Η ηλεκτρονική δήλωση της συγκατάθεσης μπορεί να πραγματοποιείται π.χ. μέσω της εγγραφής των υποκειμένων των δεδομένων σε ιστοσελίδα που διατηρεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ή με τη συμπλήρωση ειδικού ηλεκτρονικού εντύπου και αποστολή του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σε κάποιους διαδικτυακούς τόπους παρέχεται η δυνατότητα στους χρήστες να δίνουν στοιχεία άλλων ατόμων (κυρίως τη διεύθυνση

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τον αριθμό κινητού τηλεφώνου) που μπορεί να ενδιαφέρονται να λαμβάνουν μηνύματα πολιτικής επικοινωνίας. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να εξασφαλίζεται η συγκατάθεση του άλλου προσώπου.

(γ) Ιδιαίτερη προσοχή εφιστάται κατά τη χρήση καταλόγων με στοιχεία επικοινωνίας (π.χ. με διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) που διατίθενται προς πώληση ή δωρεάν, καθώς συχνά τα δεδομένα που περιέχονται σε αυτούς έχουν συλλεχθεί με τρόπο αθέμιτο και παράνομο, όπως για παράδειγμα από το διαδίκτυο χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων (βλ. την υπ. αριθμ. 83/2009 Απόφαση της ΑΠΔΠΧ). Η χρησιμοποίηση τέτοιων καταλόγων θα πρέπει να γίνεται μόνον εφόσον παρέχονται επαρκή εγγύα ότι τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για την εγγραφή τους σε αυτούς προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας.

5. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 ν. 3471/2006, η αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS) και μηνυμάτων πολυμέσων (MMS), χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (i) τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων. Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αρκεί συνεπώς ο υπεύθυνος επεξεργασίας να ανήκει σε μια από τις κατηγορίες προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 1 της παρούσας Οδηγίας. Αντιθέτως, δεν θεωρείται παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή. (ii) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 10.12.2010

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ / ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3, 115 23 ΑΘΗΝΑ
www.dpa.gr, e-mail: contact@dpa.gr

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2010

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3, 115 23 ΑΘΗΝΑ
www.dpa.gr, e-mail: contact@dpa.gr